SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

CS

1952 - 2022

VÝBĚR NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ROZSUDKŮ

ROK 2022

Sbírka shrnutí
ŘEDITELSTVÍ PRO VÝZKUM A DOKUMENTACI

Předmluva **10**

Kapitola 1 – Soudní dvůr **11**

I. Hodnoty Evropské unie **11**

Rozsudek ze dne 16. února 2022 (plénum), Maďarsko v. Parlament a Rada (C-156/21, EU:C:2022:97) 11

Rozsudek ze dne 16. února 2022 (plénum), Maďarsko v. Parlament a Rada (C-157/21, EU:C:2022:98) 14

II. Vystoupení členského státu z Evropské unie **18**

Rozsudek ze dne 9. června 2022 (velký senát), Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques (C-673/20, EU:C:2022:449) 18

III. Základní práva **21**

1. Právo na účinnou právní ochranu a na spravedlivý proces 21

Rozsudek ze dne 29. března 2022 (velký senát), Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235) 21

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2022 (velký senát), Deutsche Umwelthilfe (Schvalování motorových vozidel) (C-873/19, EU:C:2022:885757) 23

2. Zásada *ne bis in idem* 26

Rozsudek ze dne 22. března 2022 (velký senát), bpost (C-117/20, EU:C:2022:202) 26

Rozsudek ze dne 22. března 2022 (velký senát), Nordzucker a další (C-151/20, EU:C:2022:203) 29

Rozsudek ze dne 28. října 2022 (velký senát), Generalstaatsanwaltschaft München (Vydávání a *ne bis in idem*) (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852) 31

3. Svoboda projevu a právo na informace 34

Rozsudek ze dne 26. dubna 2022 (velký senát), Polsko v. Parlament a Rada (C-401/19, EU:C:2022:297) 34

4. Ochrana osobních údajů 37

a. Uchovávání osobních údajů 37

Rozsudek ze dne 5. dubna 2022 (velký senát), Commissioner of An Garda Síochána a další (C-140/20, EU:C:2022:258) 37

Rozsudek ze dne 21. června 2022 (velký senát), Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491) 40

b. Zpracování osobních údajů ve finančním sektoru 45

Rozsudek ze dne 20. září 2022 (velký senát), VD a SR (C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703) 45

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2022 (velký senát), Luxembourg Business Registers (C-37/20 a C-601/20, EU:C:2022:912) 49

c. Žádost o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání ve vyhledávači 52

Rozsudek ze dne 8. prosince 2022 (velký senát), Google (Odstranění odkazu na údajně nepravdivý obsah) (C-460/20, EU:C:2022:962) 52

d. Žaloby proti zpracování údajů v rozporu s GDPR 56

Rozsudek ze dne 28. dubna 2022, Meta Platforms Ireland (C-319/20, EU:C:2022:322) 56

IV. Občanství Unie **60**

1. Ztráta občanství Evropské unie v důsledku ztráty státní příslušnosti členského státu 60

Rozsudek ze dne 18. ledna 2022 (velký senát), Wiener Landesregierung (Odvolání příslibu udělení státního občanství) (C-118/20, EU:C:2022:34) 60

2. Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států 62

Rozsudek ze dne 10. března 2022, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Komplexní zdravotní pojištění) (C-247/20, EU:C:2022:177) 62

3. Odvozené právo pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie ... 64

Rozsudek ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky) (C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354) ... 64

4. Diskriminace na základě státní příslušnosti ... 67

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Žádost o vydání do Bosny a Hercegoviny) (velký senát) (C-237/21, EU:C:2022:1017) ... 67

V. Institucionální ustanovení ... 71

1. Sídlo orgánů a jiných subjektů Unie ... 71

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Itálie a Comune di Milano v. Rada (Sídlo Evropské agentury pro léčivé přípravky) (C-59/18 a C-182/18, EU:C:2022:567) ... 71

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Itálie a Comune di Milano v. Rada a Parlament (Sídlo Evropské agentury pro léčivé přípravky) (C-106/19 a C-232/19, EU:C:2022:568) ... 71

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Parlament v. Rada (Sídlo Evropského orgánu pro pracovní záležitosti) (C-743/19, EU:C:2022:569) ... 71

2. Pravomoci evropských orgánů ... 75

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2022 (velký senát), Komise v. Rada (Přistoupení k Ženevskému aktu) (C-24/20, EU:C:2022:911) ... 75

VI. Finanční ustanovení ... 79

Rozsudek ze dne 8. března 2022 (velký senát), Komise v. Spojené království (Boj proti podvodům a podhodnocováním) (C-213/19, EU:C:2022:167) ... 79

VII. Unijní právo a vnitrostátní právo ... 83

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), RS (Účinek rozsudků ústavního soudu) (C-430/21, EU:C:2022:99) ... 83

Rozsudek ze dne 10. března 2022, Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175) ... 85

Rozsudek ze dne 28. června 2022 (velký senát), Komise v. Španělsko (Porušení unijního práva zákonodárcem) (C-278/20, EU:C:2022:503) ... 87

VIII. Svoboda pohybu ... 91

1. Volný pohyb pracovníků ... 91

Rozsudek ze dne 16. června 2022, Sosiaali-ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Psychoterapeuti) (C-577/20, EU:C:2022:467) ... 91

2. Svoboda usazování ... 93

Rozsudek ze dne 7. září 2022 (velký senát), Cilevičs a další (C-391/20, EU:C:2022:638) ... 93

IX. Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví ... 95

1. Azylová politika ... 95

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022 (velký senát), Bundesrepublik Deutschland (Dítě uprchlíků narozené mimo hostitelský stát) (C-720/20, EU:C:2022:603) ... 95

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2022 (velký senát), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Přezkum zajištění z moci úřední) (C-704/20 a C-39/21, EU:C:2022:858) ... 97

2. Kontroly na hranicích ... 99

Rozsudek ze dne 26. dubna 2022 (velký senát), Landespolizeidirektion Steiermark (Maximální doba trvání ochrany vnitřních hranic) (C-368/20 a C-369/20, EU:C:2022:298) ... 99

3. Operace humanitární pomoci na moři ... 102

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022 (velký senát), Sea Watch (C-14/21 a C-15/21, EU:C:2022:604) ... 102

X. Justiční spolupráce v trestních věcech ... 105

1. Evropský zatýkací rozkaz ... 105

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100) 105

Rozsudek ze dne 14. července 2022, Procureur général près la cour d'appel d'Angers (C-168/21, EU:C:2022:558) 107

2. Právo být přítomen při trestním řízení před soudem 109

Rozsudek ze dne 19. května 2022, Specializirana prokuratura (Řízení proti uprchlému obžalovanému) (C-569/20, EU:C:2022:401) 109

3. Právo na tlumočení a překlad v trestním řízení 111

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, TL (Nezajištění tlumočníka a překladu) (C-242/22 PPU, EU:C:2022:611) 111

XI. Justiční spolupráce v občanských věcech 115

1. Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech 115

Rozsudek ze dne 20. června 2022 (velký senát), London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488) 115

2. Nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti 117

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, MPA (Obvyklé bydliště – třetí stát) (C-501/20, EU:C:2022:619) 117

3. Nařízení 2015/848 o insolvenčním řízení 119

Rozsudek ze dne 24. března 2022, Galapagos BidCo. (C-723/20, EU:C:2022:209) 119

XII. Hospodářská soutěž 122

1. Zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU) 122

Rozsudek ze dne 12. května 2022, Servizio Elettrico Nazionale a další (C-377/20, EU:C:2022:379) 122

2. Státní podpory 125

Rozsudek ze dne 25. ledna 2022 (velký senát), Komise v. European Food a další (C-638/19 P, EU:C:2022:50) 125

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2022 (velký senát), Fiat Chrysler Finance Europe v. Komise (C-885/19 P a C-898/19 P, EU:C:2022:859) 127

XIII. Sbližování právních předpisů 130

1. Duševní a průmyslové vlastnictví 130

Rozsudek ze dne 24. března 2022, Austro-Mechana (C-433/20, EU:C:2022:217) 130

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022 (velký senát), Louboutin (Užívání označení porušujícího práva duševního vlastnictví na on-line trhu) (C-148/21 a C-184/21, EU:C:2022:1016) 131

2. Tabákové výrobky 135

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), Stichting Rookpreventie Jeugd a další (C-160/20, EU:C:2022:101) 135

3. Motorová vozidla 137

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), GSMB Invest (C-128/20, EU:C:2022:570) 137

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Volkswagen (C-134/20, EU:C:2022:571) 138

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Porsche Inter Auto a Volkswagen (C-145/20, EU:C:2022:572) 138

4. Šíření vnitřních informací ve finančním sektoru 142

Rozsudek ze dne 15. března 2022 (velký senát), Autorité des marchés financiers (C-302/20, EU:C:2022:190) 142

5. Správní spolupráce v oblasti daní 145

Rozsudek ze dne 8. prosince 2022 (velký senát), Orde van Vlaamse Balies a další (C-694/20, EU:C:2022:963) 145

XIV. Hospodářská a měnová politika 149

Rozsudek ze dne 13. září 2022, Banka Slovenije (C-45/21, EU:C:2022:670) 149

XV. Sociální politika 152

1. Úprava pracovní doby 152

Rozsudek ze dne 24. února 2022, Glavna direkcia „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto “ (C-262/20, EU:C:2022:117) 152

2. Ochrana zaměstnanců agentur práce 154

Rozsudek ze dne 15. prosince 2022, TimePartner Personalmanagement (C-311/21, EU:C:2022:983) 154

3. Zapojení pracovníků v evropské společnosti 156

Rozsudek ze dne 18. října 2022 (velký senát), IG Metall a ver.di (C-677/20, EU:C:2022:800) 156

XVI. Veřejné zdraví 158

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022 (velký senát), EUROAPTIEKA (C-530/20, EU:C:2022:1014) 158

XVII. Ochrana spotřebitele 162

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), Ibercaja Banco (C-600/19, EU:C:2022:394) 162

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), SPV Project 1503 a další (C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395) 162

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), Impuls Leasing România (C-725/19, EU:C:2022:396) 162

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), Unicaja Banco (C-869/19, EU:C:2022:397) 162

XVIII. Životní prostředí 166

1. Odpadní elektrická a elektronická zařízení 166

Rozsudek ze dne 25. ledna 2022 (velký senát), VYSOČINA WIND (C-181/20, EU:C:2022:51) 166

2. Kvalita ovzduší 167

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022 (velký senát), Ministre de la Transition écologique a Premier ministre (Odpovědnost státu za znečištění ovzduší) (C-61/21, EU:C:2022:1015) 167

Kapitola 2 – Tribunál 170

I. Unijní soudní řízení 170

1. Zastoupení advokátem oprávněným k výkonu advokacie pouze před soudy Spojeného království 170

Usnesení ze dne 20. června 2022, Natixis v. Komise (T-449/21, EU:T:2022:394) 170

2. Žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti 172

Rozsudek ze dne 23. února 2022, United Parcel Service v. Komise (T-834/17, EU:T:2022:84) 172

3. Spory týkající se smluv 175

Rozsudek ze dne 13. července 2022, JF v. EUCAP Somálsko (T-194/20, EU:T:2022:454) 175

II. Institucionální právo – Úřad evropského veřejného žalobce 179

Rozsudek ze dne 12. ledna 2022, Verelst v. Rada (T-647/20, EU:T:2022:5) 179

III. Hospodářská soutěž 182

1. Kartelové dohody (článek 101 SFEU) 182

Rozsudek ze dne 2. února 2022, Scania a další v. Komise (T-799/17, EU:T:2022:48) 182

2. Zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU) 184

Rozsudek ze dne 19. ledna 2022, Deutsche Telekom v. Komise (T-610/19, EU:T:2022:15) 184

Rozsudek ze dne 26. ledna 2022, Intel Corporation v. Komise (T-286/09 RENV, EU:T:2022:19) 187

Rozsudek ze dne 15. června 2022, Qualcomm v. Komise (Qualcomm – platby za výlučný odběr) (T-235/18, EU:T:2022:358) 190

Rozsudek ze dne 14. září 2022, Google a Alphabet v. Komise (Google Android) (T-604/18, EU:T:2022:541) 194

3. Judikatura v oblasti spojování podniků 198

Rozsudek ze dne 13. července 2022, Illumina v. Komise (T-227/21, EU:T:2022:447) 198

4. Státní podpory 202

Rozsudek ze dne 4. května 2022, Wizz Air Hungary v. Komise (TAROM; podpora na záchranu) (T-718/20, EU:T:2022:276) 202

Rozsudek ze dne 18. května 2022, Ryanair v. Komise (Condor; podpora na záchranu) (T-577/20, EU:T:2022:301) 204

Rozsudek ze dne 8. června 2022, Spojené království a ITV v. Komise (T-363/19 a T-456/19, EU:T:2022:349) 206

Rozsudek ze dne 30. listopadu 2022, Rakousko v. Komise (T-101/18, EU:T:2022:728) 209

IV. Duševní vlastnictví 212

1. Ochranná známka Evropské unie 212

Rozsudek ze dne 8. června 2022, Muschaweck v. EUIPO – Conze (UM) (T-293/21, EU:T:2022:345) 212

Rozsudek ze dne 6. července 2022, Zdút v. EUIPO – Nehera a další (nehera) (T-250/21, EU:T:2022:430) 214

2. (Průmyslové) vzory 215

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Group Nivelles v. EUIPO – Easy Sanitary Solutions (Sprchový odtokový žlab) (T-327/20, EU:T:2022:263) 215

V. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření 218

1. Ukrajina 218

Rozsudek ze dne 27. července 2022, RT France v. Rada (T-125/22, EU:T:2022:483) 218

2. Sýrie 221

Rozsudek ze dne 18. května 2022, Foz v. Rada (T-296/20, EU:T:2022:298) 221

3. Demokratická republika Kongo 223

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Ilunga Luyoyo v. Rada (T-108/21, EU:T:2022:253) 223

4. Boj proti terorismu 225

Rozsudek ze dne 30. listopadu 2022, Kurdistan Workers' Party (PKK) v. Rada (spojené věci T-148/19 a T-316/14 RENV EU:T:2022:727) 225

VI. Hospodářská, sociální a územní soudržnost 230

Rozsudek ze dne 22. června 2022, Itálie v. Komise (T-357/19, EU:T:2022:385) 230

VII. Ochrana osobních údajů 234

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Veen v. Europol (T-436/21, EU:T:2022:261) 234

VIII. Veřejné zdraví 236

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Roos a další v. Parlament (T-710/21, T-722/21 a T-723/21, EU:T:2022:262) 236

Rozsudek ze dne 23. listopadu 2022, CWS Powder Coatings v. Komise (spojené věci T-279/20, T-288/20 a T-283/20, EU:T:2022:725) 237

IX. Energetika 240

Rozsudek ze dne 7. září 2022, BNetzA v. ACER (T-631/19, EU:T:2022:509) 240

X. Společná obchodní politika 243

Rozsudek ze dne 18. května 2022, Uzina Metalurgica Moldoveneasca v. Komise (T-245/19, EU:T:2022:295) 243

XI. Hospodářská a měnová politika 245

1. Jednotný mechanismus pro řešení krizí 245

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Fundación Tatiana Pérez de Guzmán el Bueno a SFL v. SRB (T-481/17, EU:T:2022:311) 245

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Del Valle Ruíz a další v. Komise a SRB (T-510/17, EU:T:2022:312) 245

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Eleveté Invest Group a další v. Komise a SRB (T-523/17, EU:T:2022:313) 245

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Algebris (UK) a Anchorage Capital Group v. Komise (T-570/17, EU:T:2022:314) 245

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Aeris Invest v. Komise a SRB (T-628/17, EU:T:2022:315) 246

2. Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi 249

Rozsudek ze dne 22. června 2022, Anglo Austrian AAB a Belegging-Maatschappij "Far-East" v. ECB (T-797/19, EU:T:2022:389) 249

Rozsudek ze dne 7. prosince 2022, PNB Banka v. ECB (T-275/19,EU:T:2022:781) 251

Rozsudek ze dne 7. prosince 2022, PNB Banka v. ECB (T-301/19, EU:T:2022:774) 253

Rozsudek ze dne 7. prosince 2022, PNB Banka a další v. ECB, T-330/19, EU:T:2022:775) 255

XII. Veřejné zakázky unijních orgánů 257

Rozsudek ze dne 26. ledna 2022, Leonardo v. Frontex (T-849/19, EU:T:2022:28) 257

XIII. Rozpočet a unijní granty 260

Rozsudek ze dne 29. června 2022, LA International Cooperation v. Komise (T-609/20, EU:T:2022:407) 260

XIV. Přístup k dokumentům orgánů 262

1. Výjimka týkající se ochrany soudního řízení 262

Rozsudek ze dne 12. října 2022, Saure v. Komise (T-524/21, EU:T:2022:632) 262

2. Výjimka týkající se ochrany cílů inspekce, vyšetřování a auditu 264

Rozsudek ze dne 28. září 2022, Agrofert v. Parlament (T-174/21, EU:T:2022:586) 264

3. Výjimka týkající se ochrany rozhodovacího procesu 266

Rozsudek ze dne 14. září 2022, Pollinis France v. Komise (T-371/20 a T-554/20, EU:T:2022:556) 266

XV. Veřejná služba 270

1. Neexistence sporu mezi Unií a jejím zaměstnancem 270

Usnesení ze dne 13. června 2022, Mendes de Almeida v. Rada (T-334/21, EU:T:2022:375) 270

2. Příspěvek za znovuusídlení 272

Rozsudek ze dne 7. září 2022, LR v. EIB (T-529/20, EU:T:2022:523) 272

3. Ukončení smluvního závazku 274

Rozsudek ze dne 5. října 2022, WV v. Překladatelské středisko (T-618/21, EU:T:2022:603) 274

XVI. Návrhy na předběžná opatření 276

Usnesení ze dne 30. března 2022, RT v. Rada (T-125/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:199) 276

Usnesení ze dne 31. března 2022, AL v. Rada (T-22/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:200) 278

Usnesení ze dne 25. dubna 2022, HB v. Komise (T-21/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:241) 280

Usnesení ze dne 30. května 2022, OT v. Rada (T-193/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:307) 282

Usnesení ze dne 8. června 2022, Maďarsko v. Komise (T-104/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:351) 284

Usnesení ze dne 20. října 2022, PB v. Komise (T-407/21 R, nezveřejněné, EU:T:2022:655)..... 286

Předmluva

Výběr nejvýznamnějších rozsudků je nová ročenka, jejímž cílem je zviditelnit rozhodovací činnost soudů Evropské unie a zpřístupnit ji širší veřejnosti. Obsahuje sebraná shrnutí klíčových rozhodnutí Soudního dvora a Tribunálu Evropské unie vypracovaná Ředitelstvím pro výzkum a dokumentaci.

Výběr nejvýznamnějších rozsudků je jakožto součást nové politiky šíření informací o judikatuře koncipován tak, aby splňoval nejnovější požadavky na komunikaci o činnosti soudů a odbornou právní veřejnost upozornil na hlavní trendy v judikatuře uplynulého roku.

Letošní publikace vychází z rozhodnutí vybraných Soudním dvorem a Tribunálem a přináší zhuštěný přehled toho nejvýznamnějšího, co přinesla judikatura v uplynulém roce. Byla pro něj zvolena podoba již zmíněných shrnutí, která jsou seskupena podle témat po vzoru struktury smluv Evropské unie. U každého shrnutí je uveden hypertextový odkaz na text samotného rozhodnutí.

Výběr nejvýznamnějších rozsudků je zároveň výsledkem uplatňování politiky digitalizace orgánu, takže byl od počátku koncipován jako elektronická publikace a v elektronické podobě je také k dispozici v celém rozsahu.

Celestina Iannone
ředitelka
Výzkum a dokumentace

Kapitola 1 – Soudní dvůr

I. Hodnoty Evropské unie

Rozsudek ze dne 16. února 2022 (plénum), Maďarsko v. Parlament a Rada (C-156/21, EU:C:2022:97)

„Žaloba na neplatnost – Nařízení (EU, Euratom) 2020/2092 – Obecný režim podmíněnosti na ochranu rozpočtu Evropské unie – Ochrana rozpočtu Unie v případě porušování zásad právního státu v členském státě – Právní základ – Článek 322 odst. 1 písm. a) SFEU – Údajné obcházení článku 7 SEU a článku 269 SFEU – Údajná porušení čl. 4 odst. 1, čl. 5 odst. 2 a čl. 13 odst. 2 SEU, jakož i zásad právní jistoty, proporcionality a rovnosti členských států před Smlouvami“

Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020[1] zavedlo „mechanismus horizontální podmíněnosti“, jehož cílem je chránit rozpočet Evropské unie v případě porušování zásad právního státu v členském státě. Za tímto účelem umožňuje toto nařízení Radě Evropské unie přijmout za jím definovaných podmínek na návrh Evropské komise vhodná ochranná opatření, jako je pozastavení plateb k tíži rozpočtu Unie nebo pozastavení schválení jednoho nebo více programů financovaných z tohoto rozpočtu. Napadené nařízení podmiňuje přijetí takových opatření předložením konkrétních skutečností způsobilých prokázat nejen porušení zásad právního státu, ale rovněž jeho dopad na plnění rozpočtu Unie.

Napadené nařízení navazuje na řadu iniciativ týkajících se obecně ochrany právního státu v členských státech[2], jejichž cílem bylo odpovědět na unijní úrovni na rostoucí obavy ohledně dodržování společných hodnot Unie, jak jsou uvedeny v článku 2 SEU[3], ze strany některých členských států.

Maďarsko, podporované Polskou republikou[4], podalo žalobu směřující ke zrušení napadeného nařízení a podpůrně ke zrušení některých jeho ustanovení. Na podporu svých návrhových žádání v podstatě uvedlo, že cílem tohoto nařízení, i když formálně označeného za akt patřící mezi finanční pravidla uvedená v čl. 322 odst. 1 písm. a) SFEU, je ve skutečnosti sankcionovat jakékoli porušení zásad právního státu jako takové ze strany členského státu, přičemž požadavky těchto zásad nejsou každopádně dostatečně přesné. Maďarsko tedy svou žalobu opírá zejména o nedostatek pravomoci Unie k přijetí takového nařízení, jak z důvodu neexistence právního základu, tak z důvodu obcházení postupu stanoveného v článku 7 SEU, a o nedodržení požadavků zásady právní jistoty.

---

1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie (Úř. věst. 2020, L 433 I, s. 1, a oprava v Úř. věst. 2021, L 373, s. 94, dále jen „napadené nařízení“).

2 Viz zejména sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 17. července 2019, „ Posilování právního státu v rámci Unie – – Akční plán“, COM(2019) 343 final, navazující na sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 11. března 2014, „Nový postup EU pro posílení právního státu“, COM(2014) 158 final.

3 Základní hodnoty Unie společné členským státům, které jsou uvedeny v článku 2 SEU, zahrnují hodnoty úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřípustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

4 Polská republika rovněž podala žalobu znějící na zrušení nařízení 2020/2092 (věc C-157/21).

Soudní dvůr, který byl takto vyzván, aby se vyslovil k pravomocem Unie bránit svůj rozpočet a své finanční zájmy proti zásahům, které mohou vyplývat z porušování hodnot uvedených v článku 2 SEU, měl za to, že tato věc má zásadní význam odůvodňující její předložení plénu. Z týchž důvodů bylo vyhověno žádosti Evropského parlamentu o projednání této věci ve zrychleném řízení. Rozsudkem Soudní dvůr žalobu na neplatnost podanou Maďarskem v plném rozsahu zamítl.

Závěry Soudního dvora

Před meritorním přezkumem žaloby rozhodl Soudní dvůr o žádosti Rady nezohledňovat různé části žaloby Maďarska v rozsahu, v němž se zakládají na skutečnostech vycházejících z důvěrného stanoviska právní služby Rady, které je takto zpřístupněno bez požadovaného povolení. V tomto ohledu Soudní dvůr potvrdil, že předmětný orgán v zásadě může podmínit předložení takového vnitřního dokumentu pro účely soudního řízení předchozím povolením. Nicméně v případě, kdy se dotčené právní stanovisko vztahuje k legislativnímu postupu, jako je tomu v projednávané věci, je třeba zohlednit zásadu transparentnosti, jelikož zpřístupnění takového stanoviska může zvýšit transparentnost a otevřenost legislativního procesu. Převažující veřejný zájem spojený s transparentností a otevřeností legislativního procesu tak v zásadě převažuje nad zájmem orgánů, pokud jde o zpřístupnění vnitřního právního stanoviska. Vzhledem k tomu, že Rada v projednávaném případě neodůvodnila zvláště citlivou povahu dotčeného stanoviska nebo obzvláště široký rozsah překračující rámec dotčeného legislativního procesu, Soudní dvůr žádost Rady zamítl.

Pokud jde o věc samou, Soudní dvůr na prvním místě přezkoumal žalobní důvody uplatňované na podporu hlavních návrhových žádání směřujících k úplnému zrušení napadeného nařízení, které vycházejí z nedostatku pravomoci Unie k přijetí tohoto nařízení a z porušení zásady právní jistoty.

Pokud jde o právní základ napadeného nařízení, Soudní dvůr uvedl, že postup stanovený tímto nařízením lze zahájit pouze v případě, že existují dostatečné důvody domnívat se nejen, že v členském státě dochází k porušování zásad právního státu, ale především že toto porušování dostatečně přímo ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné finanční řízení rozpočtu Unie nebo poškozuje či vážně ohrožuje ochranu jejích finančních zájmů. Nadto opatření, která lze přijmout na základě napadeného nařízení, se týkají výlučně plnění rozpočtu Unie a všechna mohou omezit financování z tohoto rozpočtu v závislosti na dopadu takového ovlivnění nebo vážného ohrožení na tento rozpočet. Cílem napadeného nařízení je tedy chránit rozpočet Unie před zásahy vyplývajícími dostatečně přímo z porušování zásad právního státu, a nikoliv sankcionovat toto porušování jako takové.

V odpověď na argumentaci Maďarska, podle níž předmětem finančního pravidla nemůže být upřesnění rozsahu požadavků vlastních hodnotám uvedeným v článku 2 SEU, Soudní dvůr připomněl, že skutečnost, že členské státy respektují společné hodnoty, na kterých je Unie založena, které tyto státy určily a sdílejí a které definují samotnou identitu Unie coby právního řádu společného těmto státům, mezi něž patří právní stát a solidarita, odůvodňuje vzájemnou důvěru mezi těmito státy. Vzhledem k tomu, že toto respektování představuje pro členský stát podmínku požívání veškerých práv vyplývajících z uplatňování Smluv, musí být Unie schopna, v mezích svých pravomocí, tyto hodnoty hájit.

Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že respektování těchto hodnot nelze omezovat na povinnost, kterou má kandidátská země za účelem přistoupení k Unii a které se může zprostit po svém přistoupení. Dále zdůraznil, že rozpočet Unie je jedním z hlavních nástrojů umožňujících konkretizovat v rámci politik a činností Unie základní zásadu solidarity mezi členskými státy a že uplatňování této zásady prostřednictvím tohoto rozpočtu spočívá na vzájemné důvěře, kterou mají tyto státy v odpovědné využívání společných prostředků zahrnutých do tohoto rozpočtu.

Řádné finanční řízení rozpočtu Unie a finanční zájmy Unie přitom mohou být vážně ohroženy porušováním zásad právního státu, ke kterému dochází v členském státě. Důsledkem tohoto porušování totiž může být zejména neexistence záruky, že výdaje hrazené z rozpočtu Unie splňují všechny podmínky financování stanovené unijním právem a odpovídají tedy cílům sledovaným Unií při financování takových výdajů.

Takový „mechanismus horizontální podmíněnosti“, jako je mechanismus zavedený napadeným nařízením, který podmiňuje čerpání finančních prostředků z rozpočtu Unie tím, že členský stát dodržuje zásady právního státu, tedy může spadat do pravomoci stanovit „finanční pravidla“ týkající se plnění rozpočtu Unie, kterou Smlouvy přiznávají Unii. Soudní dvůr upřesnil, že ustanovení napadeného nařízení, která určují tyto zásady, vyjmenovávají případy, které mohou svědčit o porušování uvedených zásad, upřesňují situace nebo jednání, kterých se musí takové porušování týkat, a definují povahu a rozsah ochranných opatření, která mohou být případně přijata, jsou nedílnou součástí takového mechanismu jakožto jeho základní prvky.

Pokud jde dále o výtku vycházející z údajného obcházení postupu stanoveného v článku 7 SEU, jakož i ustanovení článku 269 SFEU, Soudní dvůr odmítl argumentaci Maďarska, podle níž pravomoc posuzovat porušování hodnot obsažených v článku 2 SEU, konstatovat je a případně za něj ukládat sankce přiznává unijním orgánům výlučně postup stanovený v článku 7 SEU. Vedle postupu stanoveného v článku 7 SEU totiž řada ustanovení Smluv, často konkretizovaných různými akty sekundárního práva, přiznává unijním orgánům pravomoc posuzovat porušování hodnot obsažených v článku 2 SEU, ke kterému dojde v členském státě, konstatovat toto porušování a případně za něj ukládat sankce.

Pokud jde dále o výtku vycházející z údajného obcházení postupu stanoveného v článku 7 SEU, Soudní dvůr odmítl argumentaci Polska, podle níž pravomoc posuzovat porušování hodnot obsažených v článku 2 SEU, konstatovat je a případně za něj ukládat sankce přiznává unijním orgánům výlučně postup stanovený v článku 7 SEU. Napadené nařízení má naproti tomu chránit rozpočet Unie, a to pouze v případě porušení zásad právního státu v členském státě, které ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné plnění tohoto rozpočtu. Kromě toho postup stanovený v článku 7 SEU a postup zavedený napadeným nařízením se liší, pokud jde o jejich předmět, podmínky jejich zahájení, podmínky pro přijetí a zrušení stanovených opatření, jakož i povahu těchto opatření. Tyto dva postupy tedy sledují různé cíle a mají značně odlišný předmět. Z toho dále vyplývá, že o postupu zavedeném napadeným nařízením nelze mít ani za to, že jeho cílem je obejít omezení obecné pravomoci Soudního dvora stanovené v článku 269 SFEU, jelikož jeho znění se týká pouze přezkumu legality aktu přijatého Evropskou radou nebo Radou podle článku 7 SEU.

Konečně vzhledem k tomu, že napadené nařízení umožňuje Komisi a Radě přezkoumat pouze situace nebo jednání přičitatelné orgánům členského státu, které se jeví jako relevantní pro řádné plnění rozpočtu Unie, pravomoci svěřené uvedeným orgánům tímto nařízením nepřekračují meze pravomocí svěřených Unii.

V rámci přezkumu žalobního důvodu vycházejícího z porušení zásady právní jistoty Soudní dvůr dále konstatoval, že argumentace Maďarska ohledně nedostatečné přesnosti, kterou je podle něj stiženo napadené nařízení, je zcela nepodložená, jak pokud jde o kritéria týkající se podmínek zahájení řízení, tak pokud jde o volbu a rozsah opatření, která mají být přijata. V tomto ohledu Soudní dvůr především uvedl, že zásady uvedené v napadeném nařízení, jakožto základní prvky pojmu „právní stát“[5], byly podrobně rozvinuty v jeho judikatuře, že zdrojem těchto zásad jsou společné hodnoty uznávané a uplatňované členskými státy rovněž v jejich vlastních právních řádech a že vyplývají z pojmu „právní stát“, který členské státy sdílejí a ke kterému se hlásí jako k hodnotě společné jejich ústavním tradicím. Soudní dvůr tedy konstatoval, že členské státy jsou schopny dostatečně přesně určit podstatný obsah každé z těchto zásad, jakož i požadavky z nich vyplývající.

---

5 Podle čl. 2 písm. a) napadeného nařízení pojem „právní stát“ zahrnuje „zásady zákonnosti, jejímž předpokladem je transparentní, odpovědný, demokratický a pluralitní zákonodárný proces; právní jistoty; zákazu svévole výkonné moci; účinné soudní ochrany nezávislými a nestrannými soudy, včetně přístupu ke spravedlnosti, a to i pokud jde o základní práva, oddělení moci a zákazu diskriminace a rovnosti před zákonem“.

Pokud jde konkrétně o kritéria týkající se podmínek zahájení postupu a výběru a rozsahu opatření, která mají být přijata, Soudní dvůr upřesnil, že napadené nařízení vyžaduje pro přijetí ochranných opatření, která stanoví, aby byla prokázána skutečná souvislost mezi porušením zásady právního státu a ovlivněním nebo vážným ohrožením řádného finančního řízení Unie nebo jejích finančních zájmů, a aby se takové porušení týkalo situace nebo jednání přičitatelných orgánu členského státu a relevantních pro řádné plnění rozpočtu Unie. Kromě toho uvedl, že pojem „vážné ohrožení" je upřesněn v unijní finanční právní úpravě, a připomněl, že ochranná opatření, která lze přijmout, musí být striktně přiměřená dopadu zjištěného porušení na rozpočet Unie. Konkrétně, podle Soudního dvora se tato opatření mohou vztahovat na jiné činnosti a programy, než které byly dotčeny takovým porušením, pouze v míře nezbytné k dosažení cíle ochrany tohoto rozpočtu jako celku. Nakonec Soudní dvůr konstatoval, že Komise musí dodržet striktní procesní požadavky, které vyžadují zejména několik konzultací dotyčného členského státu, což podléhá přezkumu ze strany unijního soudu, a dospěl k závěru, že nařízení splňuje požadavky zásady právní jistoty.

Na druhém místě Soudní dvůr přezkoumal podpůrná návrhová žádání směřující k částečnému zrušení napadeného nařízení. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že zrušení čl. 4 odst. 1 napadeného nařízení by mělo za následek změnu podstaty tohoto nařízení, jelikož toto ustanovení upřesňuje podmínky vyžadované pro přijetí ochranných opatření stanovených tímto nařízením, takže návrhová žádání směřující ke zrušení pouze tohoto ustanovení musí být považována za nepřípustná. Soudní dvůr dále označil za neopodstatněné výtky týkající se řady dalších ustanovení napadeného nařízení, které vycházejí z neexistence právního základu a z porušení jak ustanovení unijního práva týkajících se schodků veřejných financí, tak zásad právní jistoty, proporcionality a rovnosti členských států před Smlouvami. Zamítl tedy podpůrná návrhová žádání v plném rozsahu, stejně jako celou žalobu podanou Maďarskem.

Rozsudek ze dne 16. února 2022 (plénum), Maďarsko v. Parlament a Rada (C-157/21, EU:C:2022:98)

„Žaloba na neplatnost – Nařízení (EU, Euratom) 2020/2092 – Obecný režim podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie – Ochrana rozpočtu Unie v případě porušování zásad právního státu v členském státě – Právní základ – Článek 322 odst. 1 písm. a) SFEU – Článek 311 SFEU – Článek 312 SFEU – Údajné obcházení článku 7 SEU a článku 269 SFEU – Údajná porušení čl. 4 odst. 1, čl. 5 odst. 2 a čl. 13 odst. 2 SEU, čl. 296 druhého pododstavce SFEU, protokolu (č. 2) o používání zásad subsidiarity a proporcionality, jakož i zásad svěření pravomocí, právní jistoty, proporcionality a rovnosti členských států před Smlouvami – Tvrzení o zneužití pravomoci"

Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020[6] navazuje na řadu iniciativ týkajících se obecně ochrany právního státu v členských státech[7], jejichž cílem bylo odpovědět

[6] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie (Úř. věst. 2020, L 433 I, s. 1, a oprava v Úř. věst. 2021, L 373, s. 94, dále jen „napadené nařízení").

[7] Viz zejména sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 17. července 2019, „ Posilování právního státu v rámci Unie – Akční plán", COM(2019) 343 final, navazující na sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 11. března 2014, „Nový postup EU pro posílení právního státu", COM(2014) 158 final.

na unijní úrovni na rostoucí obavy ohledně dodržování společných hodnot Unie, jak jsou uvedeny v článku 2 SEU[8], ze strany některých členských států.

Polská republika, podporovaná Maďarskem[9], podala žalobu na zrušení napadeného nařízení. Na podporu svých návrhových žádání v podstatě uvedlo, že cílem tohoto nařízení, i když formálně označeného za akt patřící mezi finanční pravidla uvedená v čl. 322 odst. 1 písm. a) SFEU, je ve skutečnosti sankcionovat jakékoli porušení zásad právního státu jako takové ze strany členského státu, přičemž požadavky těchto zásad nejsou každopádně dostatečně přesné. Polsko tedy svou žalobu opřelo zejména o nedostatek pravomoci Unie k přijetí takového nařízení, jak z důvodu neexistence právního základu, tak z důvodu obcházení postupu stanoveného v článku 7 SEU, jakož i o nerespektování mezí pravomocí Unie a zásady právní jistoty.

Soudní dvůr, který byl takto vyzván, aby se vyslovil k pravomocem Unie bránit svůj rozpočet a své finanční zájmy proti zásahům, které mohou vyplývat z porušování hodnot uvedených v článku 2 SEU, měl za to, že tato věc má zásadní význam odůvodňující její předložení plénu. Z týchž důvodů bylo vyhověno žádosti Evropského parlamentu o projednání této věci ve zrychleném řízení. Rozsudkem Soudní dvůr žalobu na neplatnost podanou Polskem v plném rozsahu zamítl.

Závěry Soudního dvora

Před meritorním přezkumem žaloby rozhodl Soudní dvůr o žádosti Rady nezohledňovat různé části žaloby Polska v rozsahu, v němž se zakládají na skutečnostech vycházejících z důvěrného stanoviska právní služby Rady, které je takto zpřístupněno bez požadovaného povolení. V tomto ohledu Soudní dvůr potvrdil, že předmětný orgán v zásadě může podmínit předložení takového vnitřního dokumentu pro účely soudního řízení předchozím povolením. Nicméně v případě, kdy se dotčené právní stanovisko vztahuje k legislativnímu postupu, jako je tomu v projednávané věci, je třeba zohlednit zásadu transparentnosti, jelikož zpřístupnění takového stanoviska může zvýšit transparentnost a otevřenost legislativního procesu. Převažující veřejný zájem spojený s transparentností a otevřeností legislativního procesu tak v zásadě převažuje nad zájmem orgánů, pokud jde o zpřístupnění vnitřního právního stanoviska. Vzhledem k tomu, že Rada v projednávaném případě neodůvodnila zvláště citlivou povahu dotčeného stanoviska nebo obzvláště široký rozsah překračující rámec dotčeného legislativního procesu, Soudní dvůr žádost Rady zamítl.

Pokud jde o věc samou, Soudní dvůr na prvním místě přezkoumal společně žalobní důvody vycházející z nedostatku pravomoci Unie k přijetí napadeného nařízení.

Pokud jde předně o právní základ napadeného nařízení, Soudní dvůr uvedl, že postup stanovený tímto nařízením lze zahájit pouze v případě, že existují dostatečné důvody domnívat se nejen, že v členském státě dochází k porušování zásad právního státu, ale především že toto porušování dostatečně přímo ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné finanční řízení rozpočtu Unie nebo poškozuje či vážně ohrožuje ochranu jejích finančních zájmů. Nadto opatření, která lze přijmout na základě napadeného nařízení, se týkají výlučně plnění rozpočtu Unie a všechna mohou omezit financování z tohoto rozpočtu v závislosti na dopadu takového ovlivnění nebo vážného ohrožení na tento rozpočet. Cílem napadeného nařízení je tedy chránit rozpočet Unie před zásahy vyplývajícími dostatečně přímo z porušování zásad právního státu, a nikoliv sankcionovat toto porušování jako takové.

---

8 Základní hodnoty Unie společné členským státům, které jsou uvedeny v článku 2 SEU, zahrnují hodnoty úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřípustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

9 Maďarsko rovněž podalo žalobu znějící na zrušení nařízení 2020/2092 (věc C-156/21).

V odpověď na argumentaci Polska, podle níž předmětem finančního pravidla nemůže být upřesnění rozsahu požadavků vlastních hodnotám uvedeným v článku 2 SEU, Soudní dvůr připomněl, že skutečnost, že členské státy respektují společné hodnoty, na kterých je Unie založena, které tyto státy určily a sdílejí a které definují samotnou identitu Unie coby právního řádu společného těmto státům, mezi něž patří právní stát a solidarita, odůvodňuje vzájemnou důvěru mezi těmito státy. Vzhledem k tomu, že toto respektování představuje pro členský stát podmínku požívání veškerých práv vyplývajících z uplatňování Smluv, musí být Unie schopna, v mezích svých pravomocí, tyto hodnoty hájit.

Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že respektování těchto hodnot nelze omezovat na povinnost, kterou má kandidátská země za účelem přistoupení k Unii a které se může zprostit po svém přistoupení. Dále zdůraznil, že rozpočet Unie je jedním z hlavních nástrojů umožňujících konkretizovat v rámci politik a činností Unie základní zásadu solidarity mezi členskými státy a že uplatňování této zásady prostřednictvím tohoto rozpočtu spočívá na vzájemné důvěře, kterou mají tyto státy v odpovědné využívání společných prostředků zahrnutých do tohoto rozpočtu.

Řádné finanční řízení rozpočtu Unie a finanční zájmy Unie přitom mohou být vážně ohroženy porušováním zásad právního státu, ke kterému dochází v členském státě. Důsledkem tohoto porušování totiž může být zejména neexistence záruky, že výdaje hrazené z rozpočtu Unie splňují všechny podmínky financování stanovené unijním právem a odpovídají tedy cílům sledovaným Unií při financování takových výdajů.

Takový „mechanismus horizontální podmíněnosti“, jako je mechanismus zavedený napadeným nařízením, který podmiňuje čerpání finančních prostředků z rozpočtu Unie tím, že členský stát dodržuje zásady právního státu, tedy může spadat do pravomoci stanovit „finanční pravidla“ týkající se plnění rozpočtu Unie, kterou Smlouvy přiznávají Unii. Soudní dvůr upřesnil, že ustanovení napadeného nařízení, která určují tyto zásady, vyjmenovávají případy, které mohou svědčit o porušování uvedených zásad, upřesňují situace nebo jednání, kterých se musí takové porušování týkat, a definují povahu a rozsah ochranných opatření, která mohou být případně přijata, jsou nedílnou součástí takového mechanismu jakožto jeho základní prvky.

Pokud jde dále o výtku vycházející z údajného obcházení postupu stanoveného v článku 7 SEU, Soudní dvůr odmítl argumentaci Polska, podle níž pravomoc posuzovat porušování hodnot obsažených v článku 2 SEU, konstatovat je a případně za něj ukládat sankce přiznává unijním orgánům výlučně postup stanovený v článku 7 SEU. Vedle postupu stanoveného v článku 7 SEU totiž řada ustanovení Smluv, často konkretizovaných různými akty sekundárního práva, přiznává unijním orgánům pravomoc posuzovat porušování hodnot obsažených v článku 2 SEU, ke kterému dojde v členském státě, konstatovat toto porušování a případně za něj ukládat sankce.

Soudní dvůr kromě toho uvedl, že cílem postupu stanoveného v článku 7 SEU je umožnit Radě sankcionovat závažné a trvající porušování kterékoliv ze společných hodnot, na kterých je Unie založena a které definují její identitu, s cílem zejména přimět dotyčný členský stát, aby toto porušování ukončil. Napadené nařízení má naproti tomu chránit rozpočet Unie, a to pouze v případě porušení zásad právního státu v členském státě, které ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné plnění tohoto rozpočtu. Kromě toho postup stanovený v článku 7 SEU a postup zavedený napadeným nařízením se liší, pokud jde o jejich předmět, podmínky jejich zahájení, podmínky pro přijetí a zrušení stanovených opatření, jakož i povahu těchto opatření. Tyto dva postupy tedy sledují různé cíle a mají značně odlišný předmět. Z toho dále vyplývá, že o postupu zavedeném napadeným nařízením nelze mít ani za to, že jeho cílem je obejít omezení obecné pravomoci Soudního dvora stanovené v článku 269 SFEU, jelikož jeho znění se týká pouze přezkumu legality aktu přijatého Evropskou radou nebo Radou podle článku 7 SEU.

Na druhém místě Soudní dvůr přezkoumal ostatní meritorní výtky vznesené Polskem proti napadenému nařízení.

V tomto rámci Soudní dvůr předně konstatoval, že tvrzení Polska vycházející z porušení zásady svěření pravomocí, jakož i povinnosti respektovat základní funkce členských států jsou zcela neopodstatněná. Soudní dvůr totiž připomněl, že svobodný výkon pravomocí členských států, k němuž jsou oprávněny ve všech oblastech, které jsou jim vyhrazeny, je možný jen v souladu s unijním právem. Nicméně Unie si tím, že požaduje, aby členské státy plnily povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, nečiní v žádném případě nárok na to, aby tyto pravomoci vykonávala sama, a tudíž aby si je přisvojila.

Soudní dvůr v rámci přezkumu žalobních důvodů vycházejících z nerespektování národní identity členských států a z porušení zásady právní jistoty dále konstatoval, že argumentace Polska ohledně nedostatečné přesnosti, kterou je podle něj stiženo napadené nařízení, je zcela nepodložená, jak pokud jde o kritéria týkající se podmínek zahájení řízení, tak pokud jde o volbu a rozsah opatření, která mají být přijata. V tomto ohledu Soudní dvůr především uvedl, že zásady uvedené v napadeném nařízení, jakožto základní prvky pojmu „právní stát“[10], byly podrobně rozvinuty v jeho judikatuře, že zdrojem těchto zásad jsou společné hodnoty uznávané a uplatňované členskými státy rovněž v jejich vlastních právních řádech a že vyplývají z pojmu „právní stát“, který členské státy sdílejí a ke kterému se hlásí jako k hodnotě společné jejich ústavním tradicím. Soudní dvůr tedy konstatoval, že členské státy jsou schopny dostatečně přesně určit podstatný obsah každé z těchto zásad, jakož i požadavky z nich vyplývající.

Pokud jde konkrétně o kritéria týkající se podmínek zahájení postupu a výběru a rozsahu opatření, která mají být přijata, Soudní dvůr upřesnil, že napadené nařízení vyžaduje pro přijetí ochranných opatření, která stanoví, aby byla prokázána skutečná souvislost mezi porušením zásady právního státu a ovlivněním nebo vážným ohrožením řádného finančního řízení Unie nebo jejích finančních zájmů, a aby se takové porušení týkalo situace nebo jednání přičitatelných orgánu členského státu a relevantních pro řádné plnění rozpočtu Unie. Kromě toho uvedl, že pojem „vážné ohrožení“ je upřesněn v unijní finanční právní úpravě, a připomněl, že ochranná opatření, která lze přijmout, musí být striktně přiměřená dopadu zjištěného porušení na rozpočet Unie. Konkrétně, podle Soudního dvora se tato opatření mohou vztahovat na jiné činnosti a programy, než které byly dotčeny takovým porušením, pouze v míře nezbytné k dosažení cíle ochrany tohoto rozpočtu jako celku. Nakonec Soudní dvůr konstatoval, že Komise musí dodržet striktní procesní požadavky, které vyžadují zejména několik konzultací dotyčného členského státu, což podléhá přezkumu ze strany unijního soudu, a dospěl k závěru, že nařízení splňuje požadavky zásady právní jistoty.

Konečně v rozsahu, v němž Polsko zpochybňuje samotnou nezbytnost přijetí napadeného nařízení ve světle požadavků zásady proporcionality, Soudní dvůr uvedl, že tento členský stát nepředložil žádnou skutečnost způsobilou prokázat, že unijní normotvůrce překročil širokou posuzovací pravomoc, kterou má v tomto ohledu. Zamítnutí posledně uvedené výtky tedy Soudnímu dvoru umožňuje zamítnout žalobu v plném rozsahu.

---

10 Podle čl. 2 písm. a) napadeného nařízení pojem „právní stát“ zahrnuje „zásady zákonnosti, jejímž předpokladem je transparentní, odpovědný, demokratický a pluralitní zákonodárný proces; právní jistoty; zákazu svévole výkonné moci; účinné soudní ochrany nezávislými a nestrannými soudy, včetně přístupu ke spravedlnosti, a to i pokud jde o základní práva, oddělení moci a zákazu diskriminace a rovnosti před zákonem“.

II. Vystoupení členského státu z Evropské unie[11]

Rozsudek ze dne 9. června 2022 (velký senát), Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques (C-673/20, EU:C:2022:449)

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Státní příslušník Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, který pobývá v členském státě – Článek 9 SEU – Články 20 a 22 SFEU – Právo volit a být volen v obecních volbách v členském státě bydliště – Článek 50 SEU – Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii – Důsledky vystoupení členského státu z Unie – Vyškrtnutí ze seznamu voličů v členském státě bydliště – Články 39 a 40 Listiny základních práv Evropské unie – Platnost rozhodnutí (EU) 2020/135“

EP, státní příslušnice Spojeného království pobývající od roku 1984 ve Francii, byla vyškrtnuta z francouzských volebních seznamů poté, co dne 1. února 2020 vstoupila v platnost dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen „dohoda o vystoupení“)[12].

EP zpochybnila toto vyškrtnutí u tribunal judiciaire d'Auch (soud v Auch, Francie), z důvodu, že již nemohla volit ani ve Francii, v důsledku ztráty svého statusu občana Unie v návaznosti na vystoupení Spojeného království z Unie, ani ve Spojeném království, jelikož v tomto státě již neměla právo volit a být volena[13]. Podle EP tato ztráta porušuje zásady právní jistoty a proporcionality a představuje také diskriminaci mezi občany Unie, jakož i porušení její svobody pohybu.

Předkládající soud má za to, že použití ustanovení dohody o vystoupení na EP nepřiměřeně zasahuje do jejího základního práva volit. V tomto ohledu se táže, zda článek 50 SEU[14] a dohoda o vystoupení musí být vykládány tak, že ruší občanství Evropské unie pro státní příslušníky Spojeného království, kteří se, ačkoli zůstávají podřízeni právu tohoto státu, na více než patnáct let usadili na území jiného členského státu, a z tohoto důvodu jsou zbaveni veškerých volebních práv. V případě kladné odpovědi si předkládající soud klade otázku, do jaké míry je třeba mít za to, že relevantní ustanovení dohody o vystoupení[15] a SFEU[16] umožňují těmto státním příslušníkům zachovat si práva na občanství Evropské unie, která jim příslušela před vystoupením Spojeného království z Unie. Rovněž se táže na platnost dohody o vystoupení, a tedy platnost rozhodnutí Rady 2020/135 o uzavření této dohody[17].

---

11 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 24. března 2022, ***Galapagos BidCo***. (C-723/20, EU:C:2022:209). Tento rozsudek je prezentován v rubrice XI.3. „Nařízení 2015/848 o insolvenčním řízení“.

12 Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2020, L 29, s. 7).

13 Podle právního předpisu Spojeného království, podle kterého státní příslušník tohoto státu, který pobývá v zahraničí více než 15 let, pozbývá právo účastnit se voleb ve Spojeném království.

14 Článek 50 SEU se týká práva a postupů pro vystoupení členského státu z Evropské unie.

15 Články 2, 3, 10, 12 a 127 dohody o vystoupení.

16 Články 18, 20 a 21 SFEU.

17 Rozhodnutí Rady (EU) 2020/135 ze dne 30. listopadu 2020 o uzavření Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2020, L 29, s. 1).

Soudní dvůr ve svém rozsudku zaprvé rozhodl, že relevantní ustanovení SEU[18] a SFEU[19] ve spojení s dohodou o vystoupení musí být vykládána v tom smyslu, že od vystoupení Spojeného království z Unie již nemají státní příslušníci tohoto státu, kteří využili své právo na pobyt v některém členském státě před koncem přechodného období stanoveného touto dohodou, status občana Unie. Konkrétněji již nepožívají práva volit a být volen v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště, a to i v případě, že byli rovněž zbaveni na základě práva státu, jehož jsou státními příslušníky, práva volit ve volbách pořádaných posledně uvedeným státem. Zadruhé Soudní dvůr nezjistil žádnou skutečnost, jíž by mohla být dotčena platnost rozhodnutí 2020/135.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé připomněl, že podmínkou občanství Unie je v souladu s čl. 9 SEU a čl. 20 odst. 1 SFEU být státním příslušníkem členského státu a že tak existuje neoddělitelná a výlučná propojenost mezi držením státní příslušnosti členského státu a nabytím, ale i zachováním, statusu občana Unie.

S občanstvím Unie je spojena řada práv[20], zejména základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Pokud jde konkrétně o občany Unie, kteří pobývají v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, tato práva zahrnují právo volit a být volen v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště, právo, které je rovněž uznáno listinou základních práv Evropské unie[21]. Naproti tomu žádné z těchto ustanovení nezakotvuje toto právo ve prospěch státních příslušníků třetích států. Okolnost, že jednotlivec využil právo volně se pohybovat a pobývat na území jiného členského státu, pokud byl stát, jehož je státním příslušníkem, členským státem, mu tudíž nemůže umožnit zachovat status občana Unie a soubor práv, která jsou s tímto statusem spojena na základě SFEU, pokud v návaznosti na vystoupení jeho státu původu z Unie nadále nemá státní příslušnost členského státu.

Zadruhé Soudní dvůr připomněl, že na základě svého svrchovaného rozhodnutí, přijatého na základě čl. 50 odst. 1 SEU, opustit Unii, Spojené království již od 1. února 2020 není jejím členem, takže jeho státní příslušníci mají nyní státní příslušnost třetího státu, a nikoli státní příslušnost členského státu. Ztráta státní příslušnosti členského státu má přitom za následek automatickou ztrátu statusu občana Unie pro každou osobu, která rovněž nemá státní příslušnost jiného členského státu. V důsledku toho již tato osoba nemá právo volit a být volena v obecních volbách v členském státě svého bydliště.

V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že vzhledem k tomu, že ztráta statusu občana Unie pro státního příslušníka Spojeného království je automatickým důsledkem svrchovaného rozhodnutí Spojeného království vystoupit z Unie, ani příslušné orgány členských států ani soudy těchto států nemohou být povinny provést individuální přezkum důsledků ztráty statusu občana Unie pro dotyčné osoby s ohledem na zásadu proporcionality.

Zatřetí Soudní dvůr uvedl, že dohoda o vystoupení neobsahuje žádné ustanovení, které zachovává po vystoupení Spojeného království z Unie, ve prospěch státních příslušníků Spojeného království, kteří využili právo na pobyt v některém členském státě před koncem přechodného období, právo volit a být volen v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště.

---

18 Článek 9 SEU týkající se občanství Unie a článek 50 SEU práva a postupů pro vystoupení členského státu z Evropské unie.

19 Článek 20 SFEU týkající se občanství Unie, článek 21 SFEU týkající se svobody pohybu a svobody usazování pro občany Unie a článek 22 SFEU týkající se práv občanů Unie volit a být volen.

20 Podle čl. 20 odst. 2 a článků 21 a 22 SFEU.

21 Článek 40 Listiny.

Tato dohoda sice stanoví zásadu zachování použitelnosti unijního práva ve Spojeném království během přechodného období, její čl. 127 odst. 1 písm. b) však odchylně od této zásady výslovně vylučuje použití na Spojené království a ve Spojeném království ustanovení SFEU a Listiny[22], která se týkají práva občanů Unie volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště během tohoto období. Je pravda, že toto vyloučení zmiňuje doslovně Spojené království a „[území] Spojené[ho] království“, aniž výslovně zmiňuje státní příslušníky tohoto státu. Nicméně s ohledem na čl. 127 odst. 6 dohody o vystoupení musí být uvedené vyloučení chápáno tak, že se použije rovněž na státní příslušníky Spojeného království, kteří využili své právo na pobyt v některém členském státě v souladu s unijním právem před koncem přechodného období. Členské státy již tedy od 1. února 2020 neměly povinnost stavět státní příslušníky Spojeného království pobývající na jejich území naroveň státním příslušníkům členského státu, pokud jde o přiznání práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu, jakož i v obecních volbách.

Výklad v rozporu s čl. 127 odst. 1 písm. b) dohody o vystoupení, který by spočíval v omezení použitelnosti této dohody pouze na území Spojeného království, a tedy pouze na občany Unie s bydlištěm v tomto státě během přechodného období, by ostatně vytvořil asymetrii mezi právy přiznanými touto dohodou státním příslušníkům Spojeného království a občanům Unie. Tato asymetrie by totiž byla v rozporu s účelem uvedené dohody, a to zajistit reciproční ochranu občanům Unie a státním příslušníkům Spojeného království, kteří využili odpovídající právo na volný pohyb před koncem přechodného období.

Pokud jde o období, které začalo po skončení přechodného období, Soudní dvůr upřesnil, že právo státních příslušníků Spojeného království volit a být volen v obecních volbách v členském státě bydliště nespadá do oblasti působnosti části druhé dohody o vystoupení, která stanoví pravidla, jež jsou určena k ochraně, po 1. lednu 2021, vzájemně a za stejných podmínek, občanů Unie a státních příslušníků Spojeného království[23], kteří využili právo na volný pohyb před koncem přechodného období.

Konečně čl. 18 první pododstavec a čl. 21 první pododstavec SFEU[24], které dohoda o vystoupení činí použitelnými během přechodného období a následně, nelze vykládat v tom smyslu, že ukládají členským státům povinnost, aby i po 1. únoru 2020 nadále přiznávaly státním příslušníkům Spojeného království, kteří pobývají na jejich území, právo volit a být volen v obecních volbách pořádaných na tomto území, které přiznávají občanům Unie.

Konečně začtvrté, pokud jde o platnost rozhodnutí 2020/135, Soudní dvůr rozhodl, že toto rozhodnutí není v rozporu s unijním právem[25]. Zvláště žádný údaj neumožňuje se domnívat, že Unie jakožto smluvní strana dohody o vystoupení překročila meze své posuzovací pravomoci při řízení vnějších vztahů tím, že nepožadovala, aby bylo stanoveno právo volit a být volen v obecních volbách v členském státě bydliště ve prospěch státních příslušníků Spojeného království, kteří využili své právo na pobyt v některém členském státě před koncem přechodného období.

---

22 Článek 20 odst. 2 písm. b) SFEU a článek 22 SFEU, a články 39 a 40 Listiny.

23 Článek 10 body a) a b) dohody o vystoupení.

24 Článek 18 SFEU se týká zákazu jakékoli diskriminace na základě státní příslušnosti a článek 21 SFEU se týká svobody pohybu a svobody usazování pro občany Unie.

25 V daném případě s článkem 9 SEU, články 18, 20, 21 a 22 SFEU, jakož i s článkem 40 Listiny.

III. Základní práva[26]

1. Právo na účinnou právní ochranu a na spravedlivý proces[27]

Rozsudek ze dne 29. března 2022 (velký senát), Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235)

„Řízení o předběžné otázce – Přípustnost – Článek 267 SFEU – Pojem ‚soud' – Článek 19 odst. 1 SEU – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Právní stát – Účinná soudní ochrana – Zásada nezávislosti soudů – Soud předem zřízený zákonem – Soudní orgán, jehož člen byl do funkce soudce poprvé jmenován politickým orgánem výkonné moci státu s nedemokratickým režimem – Způsob fungování Krajowej Rady Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko) – Protiústavnost zákona, na základě kterého byla tato Rada vytvořena – Možnost kvalifikovat tento soudní orgán jako nestranný a nezávislý ve smyslu unijního práva"

V roce 2017 v Polsku podalo několik spotřebitelů k příslušnému krajskému soudu žalobu týkající se údajně zneužívající povahy ujednání uvedeného v úvěrové smlouvě, kterou uzavřeli s bankovní institucí Getin Noble Bank. Vzhledem k tomu, že jejich návrhu nebylo zcela vyhověno v řízení v prvním stupni ani v odvolacím řízení, podali navrhovatelé kasační opravný prostředek k Sądu Najwyższymu (Nejvyšší soud, Polsko), který je předkládajícím soudem.

Za účelem přezkumu přípustnosti kasačního opravného prostředku, který byl k předkládajícímu soudu podán, je daný soud povinen v souladu s vnitrostátním právem ověřit řádnost složení soudního kolegia, které vydalo rozsudek napadený kasačním opravným prostředkem. V tomto kontextu si předkládající soud, zasedající jako samosoudce, klade otázku ohledně souladu složení odvolacího soudu s unijním právem. Podle jeho názoru by nezávislost a nestrannost tří odvolacích soudců mohla být zpochybněna z důvodu okolností jejich jmenování do funkce soudce.

---

[26] V této rubrice je třeba zmínit i následující rozsudky: rozsudek ze dne 9. června 2022, ***Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques*** (C-673/20, EU:C:2022:449), týkající se práva volit ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách, prezentovaný v rubrice II. „Vystoupení členského státu z Evropské unie"; rozsudky ze dne 5. května 2022, ***Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky)*** (C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354), týkající se práva na respektování rodinného života a práv dítěte, prezentovaný v rubrice IV.3. „Odvozené právo pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie", a ze dne 22. prosince 2022, ***Generalstaatsanwaltschaft München (Žádost o vydání do Bosny a Hercegoviny)*** (C-237/21, EU:C:2022:1017), týkající se ochrany před vydáním, prezentovaný v rubrice IV.4. „Diskriminace na základě státní příslušnosti"; rozsudek ze dne 7. září 2022, ***Cilevičs a další*** (C-391/20, EU:C:2022:638), týkající se kulturní a jazykové rozmanitosti, prezentovaný v rubrice VIII.2. „Svoboda usazování"; rozsudek ze dne 14. července 2022, ***Procureur général près la cour d'appel d'Angers*** (C-168/21, EU:C:2022:558, týkající se zásady přiměřenosti trestných činů a trestů, prezentovaný v rubrice X.1. „Evropský zatýkací rozkaz"; rozsudky ze dne 22. února 2022, ***Stichting Rookpreventie Jeugd a další*** (C-160/20, EU:C:2022:101), týkající se ochrany zdraví a práv dítěte, prezentovaný v rubrice XIII.2. „Tabákové výrobky", a ze dne 8. prosince 2022, ***Orde van Vlaamse Balies a další*** (C-694/20, EU:C:2022:963), týkající se respektování rodinného života, prezentovaný v rubrice XIII.5. „Správní spolupráce v oblasti daní", jakož i rozsudek ze dne 24. února 2022, ***Glavna direkcia „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto"*** (C-262/20, EU:C:2022:117), týkající se slušných a spravedlivých pracovních podmínek, prezentovaný v rubrice XV.1. „Úprava pracovní doby".

[27] V této rubrice je třeba zmínit i následující rozsudky: rozsudek ze dne 10. března 2022, ***Grossmania*** (C-177/20, EU:C:2022:175), prezentovaný v rubrice VII. „Unijní právo a vnitrostátní právo"; rozsudek ze dne 8. listopadu 2022, ***Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Examen d'office de la rétention)*** (C-704/20 a C-39/21, EU:C:2022:858), prezentovaný v rubrice IX.1. „Azylová politika"; rozsudky ze dne 22. února 2022, ***Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě)*** (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100), ze dne 19. května 2022, prezentovaný v rubrice X.1. „Evropský zatýkací rozkaz", ***Specializirana prokuratura (Řízení proti uprchlému obžalovanému)*** (C-569/20, EU:C:2022:401), prezentovaný v rubrice X.2. „Právo být přítomen při trestním řízení před soudem", dne 1. srpna 2022, ***TL (Nezajištění tlumočníka a překladu)*** (C-242/22 PPU, EU:C:2022:611), prezentovaný v rubrice X.3. „Právo na tlumočení a překlad v trestním řízení".

Předkládající soud v tomto ohledu uvádí okolnost, že první jmenování jednoho ze soudců (FO) do takové funkce vyplývalo z rozhodnutí přijatého orgánem nedemokratického režimu, který byl v Polsku u moci před jejím přistoupením k Evropské unii, a že setrval v této funkci i po skončení tohoto režimu, aniž znovu složil slib, a těžil přitom z odpracovaných let získaných za vlády tohoto režimu[28]. Dále uvádí, že dotyční soudci byli k odvolacímu soudu jmenováni na návrh Krajowy Rady Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko, dále jen „KRS"), a to jeden v roce 1998, kdy usnesení tohoto orgánu neobsahovala odůvodnění a ani nebyla soudně přezkoumatelná, a druzí dva v letech 2012 a 2015, tedy v době, kdy podle Trybunału Konstytucyjnego (Ústavní soud, Polsko) KRS nefungovala transparentním způsobem a její složení bylo v rozporu s Ústavou.

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku v podstatě rozhodl, že zásada účinné právní ochrany práv, která pro jednotlivce vyplývají z unijního práva[29], musí být vykládána v tom smyslu, že nesrovnalosti, na které poukazuje předkládající soud ve vztahu k dotčeným odvolacím soudcům, nemohou samy o sobě u jednotlivců vyvolat legitimní a závažné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti těchto soudců, a tudíž ani zpochybnit skutečnost, že soudní kolegium, ve kterém zasedají, má postavení nezávislého a nestranného soudu, který byl předem zřízen zákonem.

Závěry Soudního dvora

Na úvod Soudní dvůr zamítl námitku nepřípustnosti, podle které samosoudce polského Nejvyššího soudu, který měl přezkoumat přípustnost kasačního opravného prostředku, jenž byl k uvedenému soudu podán, nebyl s ohledem na vady, kterými je stiženo jeho vlastní jmenování a které zpochybňují jeho nezávislost a nestrannost, oprávněn položit Soudnímu dvoru předběžné otázky. Pokud totiž žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložil vnitrostátní soud, je třeba vycházet z domněnky, že splňuje požadavky stanovené Soudním dvorem k tomu, aby mohl být „soudem" ve smyslu článku 267 SFEU. Taková domněnka může být nicméně vyvrácena, pokud by konečné soudní rozhodnutí vydané vnitrostátním nebo mezinárodním soudem vedlo k závěru, že soudce, který je předkládajícím soudem, nemá postavení nezávislého a nestranného soudu, který byl zřízen zákonem. Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr nedisponuje informacemi umožňujícími takovou domněnku vyvrátit, žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je tedy přípustná.

Soudní dvůr dále zkoumal obě části položených otázek.

V první části se předkládající soud táže, zda čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU a článek 47 Listiny brání tomu, aby bylo jako nezávislý a nestranný soud kvalifikováno soudní kolegium vnitrostátního soudu, ve kterém zasedá soudce, který – stejně jako FO – zahájil svou kariéru za dob komunistického režimu a setrval ve své funkci i po skončení tohoto režimu.

Soudní dvůr poté, co uznal svou pravomoc rozhodnout o této otázce[30], v tomto ohledu upřesnil, že organizace soudnictví v členských státech sice spadá do pravomoci těchto států, avšak při výkonu této

---

28 Dále na ně bude odkazováno jako na „okolnosti předcházející přistoupení".

29 Zásada, na kterou odkazuje čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, podle kterého „[č]lenské státy stanoví prostředky nezbytné k zajištění účinné právní ochrany v oblastech pokrytých právem Unie", a která je potvrzena v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina") a ve směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26). Posledně uvedená směrnice ve svém čl. 7 odst. 1 a 2 znovu potvrzuje právo spotřebitelů, kteří se cítí být uvedenými ujednáními poškozeni, na účinnou právní ochranu.

30 Podle ustálené judikatury má Soudní dvůr pravomoc vykládat unijní právo pouze tehdy, jde-li o jeho použití v novém členském státě od data jeho přistoupení k Unii. V projednávaném případě se položená otázka sice týká okolností předcházejících přistoupení Polska k Unii, ale jejím předmětem je situace, která nevyvolala veškeré své účinky před tímto datem, neboť FO, který byl jmenován soudcem před přistoupením, je v současné době soudcem a vykonává funkce odpovídající tomuto postavení.

pravomoci musí tyto členské státy dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, včetně povinnosti zajistit dodržování zásady účinné soudní ochrany.

Pokud jde o otázku, jaký dopad mají na nezávislost a nestrannost soudce okolnosti předcházející přistoupení, kterých se předkládající soud dovolává vůči takovým soudcům, jako je FO, Soudní dvůr připomněl, že v okamžiku přistoupení Polska k Evropské unii se mělo za to, že jeho soudní systém je v zásadě v souladu s unijním právem. Předkládající soud mimoto nepředložil žádné konkrétní vysvětlení, proč by podmínky prvního jmenování FO mohly umožnit, aby byl v současné době vykonáván neoprávněný vliv na tohoto soudce. Okolnosti jeho prvního jmenování tak nemohou být samy o sobě považovány za okolnosti, které mohou u jednotlivců vyvolat legitimní a závažné pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti tohoto soudce při následném výkonu jeho soudcovských povinností.

V druhé části se položené otázky týkají toho, zda čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, článek 47 Listiny a čl. 7 odst. 1 a 2 směrnice 93/13 v podstatě brání tomu, aby bylo jako nezávislý a nestranný soud předem zřízený zákonem kvalifikováno soudní kolegium soudu členského státu, ve kterém zasedá soudce, k jehož prvnímu jmenování do funkce soudce nebo jeho následnému jmenování k soudu vyššího stupně došlo buď poté, co byl jako kandidát na funkci soudce vybrán orgánem vytvořeným na základě právních předpisů, které byly následně ústavním soudem tohoto členského státu prohlášeny za protiústavní (dále jen „první dotčená okolnost“), nebo poté, co byl jako kandidát na funkci soudce vybrán řádně vytvořeným orgánem, avšak na základě postupu, který nebyl ani transparentní, ani veřejný a ani nemohl být soudně přezkoumán (dále jen „druhá dotčená okolnost“).

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že ne všechna pochybení, k nimž může dojít v průběhu jmenování soudce, mohou vyvolat pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti tohoto soudce.

Pokud jde v projednávaném případě o první dotčenou okolnost, Soudní dvůr uvedl, že Ústavní soud nerozhodoval o nezávislosti KRS, když prohlásil za protiústavní složení tohoto orgánu v době jmenování dvou soudců – jiných než FO – ze soudního kolegia, které vydalo rozsudek napadený kasačním opravným prostředkem podaným k předkládajícímu soudu. Toto prohlášení protiústavnosti tak nemůže samo o sobě vést ke zpochybnění nezávislosti tohoto orgánu, ani u jednotlivců vyvolat pochybnosti o nezávislosti těchto soudců ve vztahu k vnějším skutečnostem. Předkládající soud ostatně v tomto smyslu neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, která by dokládala existenci takových pochybností.

Stejný závěr platí i pro druhou dotčenou okolnost. Z předkládacího rozhodnutí totiž nevyplývá, že KRS, ve složení po skončení polského nedemokratického režimu, nebyla nezávislá na výkonné a zákonodárné moci.

Za těchto podmínek nemohou obě tyto okolnosti prokázat porušení základních pravidel použitelných v oblasti jmenování soudců. Vzhledem k tomu, že v důsledku uplatněných pochybení nevzniká skutečné riziko, že by výkonná moc vykonávala neodůvodněnou diskreční pravomoc, čímž by byla ohrožena integrita výsledku, ke kterému jmenování soudců vede, unijní právo nebrání tomu, aby bylo soudní kolegium, ve kterém zasedají dotyční soudci, kvalifikováno jako nezávislý a nestranný soud zřízený zákonem.

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2022 (velký senát), Deutsche Umwelthilfe (Schvalování motorových vozidel) (C-873/19, EU:C:2022:885757)

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Aarhuská úmluva – Přístup k právní ochraně – Článek 9 odst. 3 – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 první pododstavec – Právo na účinnou soudní ochranu – Sdružení na ochranu životního prostředí – Aktivní legitimace umožňující takovému sdružení, aby před vnitrostátním soudem napadlo ES schválení typu udělené určitým vozidlům – Nařízení (ES) č. 715/2007

– Článek 5 odst. 2 písm. a) – Motorová vozidla – Vznětový motor – Emise znečišťujících látek – Ventil recirkulace výfukových plynů (EGR ventil) – Snižování emisí oxidů dusíku (NO_x) omezené ‚teplotním oknem' – Odpojovací zařízení – Povolení takového zařízení, pokud je potřeba tohoto zařízení oprávněná z důvodu ochrany motoru proti poškození nebo poruše a bezpečného provozu vozidla – Technologická úroveň"

Společnost Volkswagen je výrobce automobilů, který uváděl na trh motorová vozidla se vznětovým motorem typu EA 189 generace Euro 5 vybavená ventilem recirkulace výfukových plynů (dále jen „EGR ventil"), který je jednou z technologií používaných výrobci automobilů k regulaci a snížení emisí oxidů dusíku (NO_x). Software, který umožňoval fungování systému recirkulace výfukových plynů, byl naprogramován tak, že za běžných podmínek použití byla míra recirkulace výfukových plynů snížena. Dotyčná vozidla tedy nesplňovala mezní hodnoty emisí NO_x stanovené nařízením č. 715/2007 o schvalování typu motorových vozidel[31].

V rámci řízení o ES schválení typu[32] jednoho z těchto modelů vozidel dospěl Kraftfahrt-Bundesamt (Spolkový úřad pro provoz motorových vozidel, Německo, dále jen „KBA") k závěru, že se v případě daného softwaru jedná o odpojovací zařízení[33], které není v souladu s uvedeným nařízením[34].

Společnost Volkswagen tedy provedla aktualizaci softwaru a nastavila EGR ventil tak, že čištění výfukových plynů bylo plně účinné, pouze pokud byla venkovní teplota vyšší než 15 stupňů Celsia a nižší než 33 stupňů Celsia (dále jen „teplotní okno"). Rozhodnutím KBA ze dne 20. června 2016 (dále jen „sporné rozhodnutí") byl předmětný software schválen.

Sdružení na ochranu životního prostředí Deutsche Umwelthilfe, které má v souladu s německými právními předpisy procesní způsobilost, napadlo sporné rozhodnutí žalobou u Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht (Správní soud Šlesvicka-Holštýnska, Německo).

Tento soud uvádí, že podle německého práva není sdružení Deutsche Umwelthilfe aktivně legitimováno k napadení sporného rozhodnutí. Klade si však otázku, zda toto sdružení může vyvozovat takovou aktivní legitimaci přímo z unijního práva. Pro případ, že by tomu tak bylo, se pozastavuje na slučitelností teplotního okna s nařízením č. 715/2007. Po konstatování, že se v případě tohoto teplotního okna jedná o odpojovací zařízení ve smyslu tohoto nařízení, si pokládá otázku, zda může být předmětný software dovolený na základě výjimky ze zákazu takových zařízení, která je stanovena v tomto nařízení[35] a požaduje, aby „potřeba tohoto zařízení [byla] oprávněná z důvodu ochrany motoru proti poškození nebo poruše a bezpečného provozu vozidla".

---

31 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 ze dne 20. června 2007 o schvalování typu motorových vozidel z hlediska emisí z lehkých osobních vozidel a z užitkových vozidel (Euro 5 a Euro 6) a z hlediska [a o] přístupu k informacím o opravách a údržbě vozidla (Úř. věst. 2007, L 171, s. 1).

32 V souladu s čl. 3 bodem 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007, kterou se stanoví rámec pro schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla (rámcová směrnice) (Úř. věst. 2007, L 263, s. 1) se „ES schválením typu" rozumí postup, kterým členský stát osvědčuje, že určitý typ vozidla, systému, konstrukční části nebo samostatného technického celku vyhovuje správním ustanovením a technickým požadavkům unijního práva.

33 Ve smyslu čl. 3 bodu 10 nařízení č. 715/2007. Toto ustanovení definuje odpojovací zařízení jako „konstrukční prvek vozidla, který snímá teplotu, rychlost vozidla, otáčky motoru, zařazený rychlostní stupeň, podtlak v sacím potrubí nebo jakýkoli jiný parametr, aby se aktivovala, měnila, zpomalovala nebo deaktivovala činnost jakékoli části systému regulace emisí, která snižuje účinnost systému regulace emisí za podmínek, jejichž výskyt lze očekávat při běžném provozu a používání vozidla".

34 Článek 5 nařízení č. 715/2007.

35 Článek 5 odst. 2 písm. a) nařízení č. 715/2007.

Soudní dvůr, zasedající ve velkém senátu, se na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou mu tento soud předložil, vyslovil k aktivní legitimaci sdružení na ochranu životního prostředí umožňující mu napadnout před vnitrostátním soudem schvalovací správní rozhodnutí, jež by mohlo být v rozporu s unijním právem, a to z hlediska Aarhuské úmluvy[36] a práva na účinnou právní ochranu zakotveného v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina"). Soudní dvůr rovněž upřesnil podmínky, za nichž může být odpojovací zařízení odůvodněné z hlediska nařízení č. 715/2007[37].

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr na úvod připomněl, že podle čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy každá strana zajistí, aby osoby z řad veřejnosti splňující kritéria, pokud jsou nějaká stanovena ve vnitrostátním právu, měly přístup ke správním nebo soudním řízením, aby mohly vznášet námitky proti jednání, aktům nebo nečinnosti ze strany soukromých osob nebo orgánů veřejné správy, jež jsou v rozporu s ustanoveními jejího vnitrostátního práva týkajícího se životního prostředí.

V tomto ohledu Soudní dvůr na prvním místě konstatoval, že správní rozhodnutí o ES schválení typu vozidel, jež by mohlo být v rozporu s nařízením č. 715/2007, spadá do věcné působnosti čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy, jelikož představuje akt orgánu veřejné správy, o němž je tvrzeno, že je v rozporu s ustanoveními vnitrostátního práva týkajícího se životního prostředí. Nařízení č. 715/2007 tím, že sleduje cíl spočívající v zajištění vysoké úrovně ochrany životního prostředí cestou snížení emisí NO_x z vozidel se vznětovým motorem, je totiž součástí „vnitrostátního práva týkajícího se životního prostředí" ve smyslu tohoto ustanovení. Toto konstatování není nijak vyvráceno skutečností, že bylo předmětné nařízení přijato na základě článku 95 ES (nyní článek 114 SFEU), a nikoli na zvláštním právním základu pro životní prostředí, neboť podle čl. 114 odst. 3 SFEU bude Komise ve svých návrzích opatření ke sbližování právních a správních předpisů členských států stanovených v oblasti ochrany životního prostředí vycházet z vysoké úrovně ochrany a přihlédne přitom zejména k novému vývoji založenému na vědeckých poznatcích.

Na druhém místě Soudní dvůr zdůraznil, že sdružení na ochranu životního prostředí mající procesní způsobilost spadá do osobní působnosti čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy, neboť je součástí veřejnosti podle tohoto ustanovení a splňuje kritéria případně stanovená ve vnitrostátním právu.

Na třetím místě, pokud jde o pojem „kritéria stanovená ve vnitrostátním právu" ve smyslu tohoto ustanovení, Soudní dvůr upřesnil, že z čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy sice vyplývá, že členské státy mohou v rámci prostoru pro uvážení, jenž je jim v tomto ohledu ponechán, stanovit pravidla procesního práva týkající se podmínek, jež musí být splněny k tomu, aby mohly být prostředky právní nápravy upravené tímto ustanovením použity, ovšem taková kritéria se týkají pouze určení okruhu nositelů práva podat prostředek právní nápravy. Z toho vyplývá, že členské státy nemohou omezit věcnou působnost tohoto ustanovení tím, že z předmětu žaloby vyloučí určité kategorie ustanovení vnitrostátního práva životního prostředí. Mimoto musí členské státy při stanovování příslušných procesních pravidel respektovat právo na účinnou právní ochranu zakotvené v článku 47 Listiny a nemohou stanovit natolik striktní kritéria, že by sdružením na ochranu životního prostředí znemožňovala napadnout akty nebo opomenutí, na něž odkazuje Aarhuská úmluva[38]. Soudní dvůr

---

36 Článek 9 odst. 3 Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, podepsané v Aarhusu dne 25. června 1998 a schválené jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2005/370/ES ze dne 17. února 2005 (Úř. věst. 2005, L 124, s. 1, dále jen „Aarhuská úmluva").

37 Článek 5 odst. 2 písm. a) nařízení č. 715/2007.

38 Článek 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy.

z toho dovodil, že čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy ve spojení s článkem 47 Listiny brání tomu, aby takové sdružení nemohlo napadnout rozhodnutí, kterým se uděluje nebo mění ES schválení typu, jež by mohlo být v rozporu s nařízením č. 715/2007[39]. To by totiž představovalo neodůvodněné omezení práva na účinnou právní ochranu.

Předkládajícímu soudu tedy přísluší vyložit vnitrostátní procesní právo v souladu s Aarhuskou úmluvou a s právem na účinnou právní ochranu zakotveným v unijním právu, aby sdružení na ochranu životního prostředí mohlo takové rozhodnutí před vnitrostátním soudem napadnout. Pokud by se takový konformní výklad ukázal být nemožný a vzhledem k tomu, že čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy nemá přímý účinek, přiznává článek 47 Listiny jednotlivcům právo uplatnitelné jako takové, takže se ho lze dovolávat jakožto ustanovení omezujícího posuzovací pravomoc, která je členským státům v tomto ohledu ponechána. V takovém případě bude na předkládajícím soudu, aby nepoužil ustanovení vnitrostátního práva, která vyjímají takové sdružení na ochranu životního prostředí, jako je Deutsche Umwelthilfe, z výkonu jakéhokoli práva na podání prostředku právní nápravy proti rozhodnutí, kterým se uděluje nebo mění ES schválení typu, jež by mohlo být v rozporu s nařízením č. 715/2007[40].

Soudní dvůr má konečně za to, že použití odpojovacího zařízení lze odůvodnit potřebou ochrany motoru proti poškození nebo poruše a bezpečného provozu vozidla ve smyslu nařízení č. 715/2007[41] pouze za podmínky, že striktně odpovídá potřebě zabránit natolik závažným bezprostředním rizikům poškození nebo poruchy motoru způsobených nesprávnou funkcí součásti systému recirkulace výfukových plynů, že vyvolávají konkrétní nebezpečí při provozu vozidla vybaveného uvedeným zařízením. Potřeba takového odpojovacího zařízení mimoto existuje pouze v případě, že v okamžiku ES schválení typu tohoto zařízení nebo vozidla, které je tímto zařízením vybaveno, neumožňuje žádné jiné technické řešení zabránit shora uvedenému riziku.

2. Zásada *ne bis in idem*

Rozsudek ze dne 22. března 2022 (velký senát), bpost (C-117/20, EU:C:2022:202).

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Poštovní služby – Systém sazeb přijatý poskytovatelem všeobecných služeb – Pokuta uložená vnitrostátním regulačním orgánem pro poštovní odvětví – Pokuta uložená vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž – Listina základních práv Evropské unie – Článek 50 – Zásada ne bis in idem – Totéž protiprávní jednání – Článek 52 odst. 1 – Meze zásady ne bis in idem – Souběh stíhání a sankcí – Podmínky – Sledování cíle obecného zájmu – Proporcionalita“

Od roku 2010 zavedl historický poskytovatel poštovních služeb v Belgii, společnost bpost SA, nový systém sazeb.

Rozhodnutím ze dne 20. července 2011 uložil belgický regulační orgán pro poštovní odvětví[42] společnosti bpost pokutu ve výši 2,3 milionů eur za porušení použitelných odvětvových předpisů

---

39 Článek 5 odst. 2 nařízení č. 715/2007.

40 Článek 5 odst. 2 písm. a) nařízení č. 715/2007.

41 Článek 5 odst. 2 písm. a) nařízení č. 715/2007.

42 A sice Institut belge des services postaux et des télécommunications (IBPT).

z důvodu, že tento nový systém byl založen na neodůvodněném rozdílném zacházení se zprostředkovateli na jedné straně a přímými zákazníky na straně druhé.

Toto rozhodnutí zrušil cour d' appel de Bruxelles (odvolací soud v Bruselu, Belgie) s odůvodněním, že dotčená sazební praktika není diskriminační. Tento rozsudek, který nabyl právní moci, byl vydán v návaznosti na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, která vedla k vydání rozsudku Soudního dvora ve věci bpost ze dne 11. února 2015[43].

Mezitím belgický úřad pro hospodářskou soutěž rozhodnutím ze dne 10. prosince 2012 konstatoval, že se společnost bpost dopustila zneužití dominantního postavení zakázaného zákonem o ochraně hospodářské soutěže[44] a článkem 102 SFEU. Toto zneužití spočívalo v tom, že společnost bpost přijala a zavedla nový systém sazeb v období od ledna 2010 do července 2011. Belgický úřad pro hospodářskou soutěž tak společnosti bpost uložil pokutu ve výši 37 399 786 eur, vyčíslenou s ohledem na pokutu uloženou dříve regulačním orgánem pro poštovní odvětví.

Toto rozhodnutí cour d' appel de Bruxelles (odvolací soud v Bruselu) rovněž zrušil z důvodu jeho rozporu se zásadou *ne bis in idem*. Uvedený soud v tomto ohledu konstatoval, že řízení vedená regulačním úřadem pro poštovní odvětví a úřadem pro hospodářskou soutěž se týkala téhož skutku.

Cour de cassation (Kasační soud, Belgie) však tento rozsudek zrušil a vrátil věc cour d' appel de Bruxelles (odvolací soud v Bruselu).

V rámci řízení, které následovalo po vrácení této věci, se cour d' appel de Bruxelles (odvolací soud v Bruselu) rozhodl položit Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky, jejichž podstatou je, zda zásada *ne bis in idem*, jak je zakotvena v článku 50 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina"), brání tomu, aby byla poskytovateli poštovních služeb uložena pokuta za porušení unijního práva hospodářské soutěže, pokud již bylo vůči této osobě vydáno pravomocné rozhodnutí v řízení o porušení právní úpravy pro poštovní odvětví.

V odpovědi na tyto otázky velký senát Soudního dvora upřesnil jak rozsah, tak meze ochrany poskytované zásadou *ne bis in idem* zaručenou článkem 50 Listiny.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl, že zásada *ne bis in idem*, tak jak je zakotvena v článku 50 Listiny, zakazuje kumulaci stíhání i sankcí, které mají ve smyslu tohoto článku trestněprávní charakter, za stejné skutky proti téže osobě.

Vzhledem k tomu, že předkládající soud potvrdil trestněprávní povahu řízení zahájených vůči společnosti bpost belgickým regulačním orgánem pro poštovní odvětví a belgickým úřadem pro hospodářskou soutěž, Soudní dvůr dále uvedl, že použití zásady *ne bis in idem* podléhá dvojí podmínce, a sice že existuje dřívější pravomocné rozhodnutí (podmínka „bis") a že se týchž skutků týká dřívější rozhodnutí a stíhání nebo pozdější rozhodnutí (podmínka „idem").

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí belgického regulačního orgánu pro poštovní odvětví bylo zrušeno pravomocným rozsudkem, podle něhož byla společnost bpost zproštěna ve věci stíhání, kterému čelila na základě předpisů pro poštovní odvětví, řízení zahájené tímto orgánem bylo podle všeho ukončeno pravomocným rozhodnutím, takže podmínka „bis" je v projednávaném případě splněna.

---

43 Rozsudek ze dne 11. února 2015, ***bpost*** (C-340/13, EU:C:2015:77).

44 Zákon ze dne 10. června 2006 o ochraně hospodářské soutěže (Moniteur belge ze dne 29. června 2006, s. 32755), koordinovaný královskou vyhláškou ze dne 15. září 2006 (Moniteur belge ze dne 29. září 2006, s. 50613).

Pokud jde o podmínku „idem“, relevantním kritériem pro účely posouzení, že jde o totéž protiprávní jednání, je totožnost skutků bez ohledu na jejich právní kvalifikaci ve vnitrostátním právu nebo chráněný právní zájem. V tomto ohledu je totožnost skutků chápána jako soubor konkrétních okolností daných událostmi, které jsou v podstatě stejné v rozsahu, v němž se týkají téhož pachatele a jsou vzájemně neoddělitelně spjaty v čase a prostoru.

Předkládající soud proto musí určit, zda jsou skutky, které byly předmětem dvou řízení zahájených proti společnosti bpost na základě právní úpravy pro poštovní odvětví a na základě právní úpravy hospodářské soutěže, totožné. Pokud by tomu tak bylo, souběh dvou řízení vedených proti společnosti bpost by zakládal omezení zásady *ne bis in idem* zaručené v článku 50 Listiny.

Takové omezení zásady *ne bis in idem* však může být odůvodněno na základě čl. 52 odst. 1 Listiny. Podle tohoto ustanovení musí být každé omezení výkonu práv a svobod uznaných Listinou stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Uvedené ustanovení dále upřesňuje, že při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení uvedených práv a uvedených svobod zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.

Soudní dvůr v tomto ohledu uvádí, že možnost kumulace stíhání vedených dvěma odlišnými vnitrostátními orgány a kumulace sankcí, které tyto orgány uloží, stanovená zákonem respektuje podstatu článku 50 Listiny za podmínky, že vnitrostátní právní úprava neumožňuje stíhat a sankcionovat tytéž skutky jako totéž protiprávní jednání nebo za účelem dosažení téhož cíle, ale pouze stanoví možnost kumulovat stíhání a sankce na základě různých právních úprav.

Pokud jde o otázku, zda taková kumulace může odpovídat cíli obecného zájmu uznanému Unií, Soudní dvůr konstatoval, že obě právní úpravy, na jejichž základě byla společnost bpost stíhána, sledují odlišné legitimní cíle. Zatímco cílem poštovních odvětvových předpisů je liberalizace vnitřního trhu s poštovními službami, úprava ochrany hospodářské soutěže sleduje cíl spočívající v zajištění nenarušené hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Za účelem zajištění pokračování procesu liberalizace vnitřního trhu poštovních služeb a ruku v ruce s dohledem na jeho řádné fungování je tak legitimní, že členský stát sankcionuje zaprvé porušení odvětvových předpisů, které mají dotčený trh liberalizovat, a zadruhé porušení vnitrostátních a unijních pravidel hospodářské soutěže.

Pokud jde o dodržení zásady proporcionality, tato zásada vyžaduje, aby kumulace stíhání a sankcí stanovená vnitrostátní právní úpravou nepřekračovala meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení legitimních cílů sledovaných touto právní úpravou, přičemž se rozumí, že pokud se nabízí volba mezi více přiměřenými opatřeními, je třeba zvolit opatření nejméně omezující a jím způsobené nepříznivé následky nesmí být nepřiměřené vzhledem ke sledovaným cílům.

Soudní dvůr v tomto ohledu zdůrazňuje, že skutečnost, že dvě řízení sledují odlišné cíle obecného zájmu, které je legitimní chránit souběžně, může být tedy při posuzování přiměřenosti souběhu stíhání a sankcí zohledněna jako faktor, jenž může tento souběh odůvodnit za podmínky, že se tato řízení vzájemně doplňují a že dodatečná zátěž, kterou s sebou onen souběh nese, může být odůvodněna oběma sledovanými cíli.

Pokud jde o to, aby souběh stíhání a sankcí byl striktně nezbytný, je třeba posoudit, zda se zátěž daná uvedeným souběhem pro dotčené osoby omezuje na to, co je nezbytně nutné, a souhrn uložených sankcí odpovídá závažnosti spáchaného protiprávního jednání. Za tímto účelem je třeba zkoumat, zda existují jasná a přesná pravidla umožňující stanovit, u kterých jednání a opomenutí může dojít k souběhu stíhání a sankcí, jakož i ke koordinaci mezi dvěma příslušnými orgány, zda byl průběh obou řízení dostatečně koordinován a řízení byla vedena v blízké vzájemné časové návaznosti a zda souhrn uložených sankcí odpovídá závažnosti spáchaného protiprávního jednání.

Případné odůvodnění souběhu sankcí je tak zarámováno podmínkami, které mají po jejich splnění bez zpochybnění existence podmínky „*bis*“ jako takové omezit odlišnosti dotčených řízení z funkčního

hlediska, a tedy konkrétní dopad na dotyčné osoby daný tím, že jsou tato řízení vůči nim vedena souběžně.

Rozsudek ze dne 22. března 2022 (velký senát), Nordzucker a další (C-151/20, EU:C:2022:203)

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Článek 101 SFEU – Kartelová dohoda stíhaná dvěma vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž – Listina základních práv Evropské unie – Článek 50 – Zásada ne bis in idem – Existence stejného protiprávního jednání – Článek 52 odst. 1 – Omezení zásady ne bis in idem – Podmínky – Sledování cíle obecného zájmu – Přiměřenost“

Nordzucker AG a Südzucker AG jsou dva němečtí výrobci cukru, kteří dominují s třetím velkým výrobcem trhu s cukrem v Německu. Tento trh byl tradičně rozdělen na tři hlavní zeměpisné oblasti, z nichž každá je ovládána jedním z těchto tří velkých výrobců.

Agrana Zucker GmbH (dále jen „Agrana“), která je dceřinou společností společnosti Südzucker, je hlavním výrobcem cukru v Rakousku.

Nejpozději od roku 2004 se společnosti Nordzucker a Südzucker dohodly, že si nebudou konkurovat v tradičních hlavních oblastech prodeje. V tomto kontextu obchodní ředitel společnosti Südzucker na začátku roku 2006 zavolal obchodnímu řediteli společnosti Nordzucker, aby si stěžoval na dodávky cukru na rakouském trhu ze strany slovenské dceřiné společnosti Nordzucker, přičemž naznačil, že by to mohlo mít dopad na německý trh s cukrem (dále jen „telefonický rozhovor z roku 2006“).

Za účelem využití vnitrostátních programů shovívavosti společnost Nordzucker následně informovala jak Bundeskartellamt (spolkový antimonopolní úřad, Německo), tak Bundeswettbewerbsbehörde (spolkový orgán pro hospodářskou soutěž, Rakousko) o své účasti na kartelové dohodě na německém a rakouském trhu s cukrem. Oba tyto orgány současně zahájily vyšetřovací řízení.

V roce 2014 německý orgán pro hospodářskou soutěž konečným rozhodnutím konstatoval, že se Nordzucker, Südzucker a třetí německý výrobce účastnili protisoutěžní dohody v rozporu s článkem 101 SFEU a odpovídajícími ustanoveními německého práva, a mimo jiné uložil společnosti Südzucker pokutu ve výši 195 500 000 eur. Toto rozhodnutí rovněž přebírá obsah telefonického rozhovoru z roku 2006 týkajícího se rakouského trhu s cukrem.

Naproti tomu žalobu rakouského orgánu pro hospodářskou soutěž znějící na určení, že společnosti Nordzucker, Südzucker a Agrana porušily článek 101 SFEU a odpovídající ustanovení rakouského práva, a dále na uložení dvou pokut společnosti Südzucker, z níž jednu společně a nerozdílně se společností Agrana, Oberlandesgericht Wien (vrchní zemský soud ve Vídni, Rakousko) zamítl.

Rakouský orgán pro hospodářskou soutěž podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), který je předkládajícím soudem. V tomto rámci se předkládající soud táže, zda mu zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) zakazuje zohlednit telefonický rozhovor z roku 2006 v řízení, které před ním probíhá, jelikož na tento rozhovor bylo výslovně poukázáno v rozhodnutí německého orgánu pro hospodářskou soutěž z roku 2014. Tento soud se mimoto zamýšlí nad otázkou, zda se s ohledem na judikaturu Soudního dvora zásada *ne bis in idem* uplatní v řízení, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání a které nevede k uložení pokuty z důvodu zapojení podniku do vnitrostátního programu shovívavosti.

V odpovědi na tyto otázky Soudní dvůr, zasedající ve velkém senátu, upřesňuje propojení zásady *ne bis in idem* v rámci souběžných nebo následných řízení v právu hospodářské soutěže týkajících se téhož protisoutěžního jednání v několika členských státech.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl, že zásada *ne bis in idem*, tak jak je zakotvena v článku 50 Listiny, zakazuje kumulaci stíhání i sankcí, které mají ve smyslu tohoto článku trestněprávní charakter, za stejné skutky proti téže osobě.

Tato zásada v oblasti hospodářské soutěže konkrétně brání tomu, aby byl podnik opětovně odsouzen nebo stíhán za protisoutěžní jednání, v souvislosti s nímž mu dřívějším rozhodnutím, proti kterému již nelze podat opravný prostředek, byla uložena sankce nebo bylo shledáno, že za ně nenese odpovědnost. Uplatnění zásady *ne bis in idem* v rámci řízení podle práva hospodářské soutěže tak podléhá dvojí podmínce, a sice jednak, že existuje dřívější konečné rozhodnutí (podmínka „bis“) a jednak že je předmětem dřívějšího rozhodnutí a pozdějších stíhání či rozhodnutí totéž jednání (podmínka „idem“).

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí německého orgánu pro hospodářskou soutěž z roku 2014 představuje dřívější konečné rozhodnutí, které bylo vydáno po posouzení věci samé, podmínka „bis“ je splněna, pokud jde o řízení vedené rakouským orgánem pro hospodářskou soutěž.

Co se týče podmínky „idem“, relevantním kritériem pro účely posouzení existence téhož protiprávního jednání je kritérium totožnosti skutku bez ohledu na jeho právní kvalifikaci ve vnitrostátním právu nebo chráněný právní zájem. Totožnost protisoutěžních praktik musí být zkoumána s ohledem na území a trh s dotčenými výrobky a na období, během kterého měly uvedené praktiky za účel nebo za důsledek vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže.

Je tedy na předkládajícím soudu, aby na základě posouzení všech relevantních okolností ověřil, zda rozhodnutí německého orgánu pro hospodářskou soutěž z roku 2014 konstatovalo a sankcionovalo dotčenou kartelovou dohodu z důvodu jejího protisoutěžního účelu nebo důsledku nejen na německém území, ale rovněž na rakouském území. Pokud by tomu tak bylo, další stíhání a případně jiné sankce za porušení článku 101 SFEU a odpovídajících ustanovení rakouského práva by z důvodu kartelové dohody na rakouském území představovaly omezení základního práva zaručeného v článku 50 Listiny.

Takové omezení nemůže být odůvodněno ani na základě čl. 52 odst. 1 Listiny. Toto ustanovení zejména stanoví, že každé omezení výkonu práv a svobod uznaných Listinou musí skutečně odpovídat cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.

Je pravda, že v rozsahu, v němž zákaz kartelových dohod stanovený v článku 101 SFEU sleduje cíl obecného zájmu spočívající v zajištění nenarušené hospodářské soutěže na vnitřním trhu, může být omezení zásady *ne bis in idem* zaručené v článku 50 Listiny, které vyplývá z kumulace stíhání a sankcí trestní povahy dvěma vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž, odůvodněno na základě čl. 52 odst. 1 Listiny, pokud mají tato stíhání a sankce za cíl komplementární cíle, jejichž předmětem jsou případně různé aspekty téhož dotčeného protiprávního jednání. Nicméně pokud by dva vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž stíhaly a sankcionovaly stejný skutek, aby zajistily dodržování zákazu kartelových dohod na základě článku 101 SFEU a odpovídajících ustanovení svých vnitrostátních právních předpisů zakazujících kartelové dohody, které mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu článku 101 SFEU, sledovaly by tyto dva orgány tentýž cíl, kterým je zajistit, aby hospodářská soutěž na vnitřním trhu nebyla narušována. Taková kumulace stíhání a sankcí neodpovídá cíli obecného zájmu uznanému Unií, takže nemůže být odůvodněna ani na základě čl. 52 odst. 1 Listiny.

Pokud jde o řízení vedené rakouským orgánem pro hospodářskou soutěž ve vztahu ke společnosti Nordzucker, Soudní dvůr ve výsledku potvrdil, že na takové řízení podle práva hospodářské soutěže, v němž lze z důvodu zapojení společnosti Nordzucker do vnitrostátního programu shovívavosti pouze konstatovat porušení tohoto práva, lze zásadu *ne bis in idem* též uplatnit.

Zásada *ne bis in idem*, jakožto logický důsledek zásady překážky věci pravomocně rozsouzené, má totiž za cíl zaručit právní jistotu a spravedlnost, a to zajištěním toho, aby fyzická nebo právnická osoba, byla-li stíhána a případně odsouzena, měla jistotu, že nebude opět stíhána za tentýž čin. Z toho

vyplývá, že zahájení trestního stíhání může jako takové spadat do působnosti zásady *ne bis in idem* nezávisle na tom, zda toto stíhání skutečně vede k uložení sankce.

Rozsudek ze dne 28. října 2022 (velký senát), Generalstaatsanwaltschaft München (Vydávání a ne bis in idem) (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852)

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v trestních věcech – Listina základních práv Evropské unie – Článek 50 – Úmluva k provedení Schengenské dohody – Článek 54 – Zásada ne bis in idem – Dohoda o vydávání mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými – Vydání státního příslušníka třetí země do Spojených států na základě dvoustranné dohody o vydávání uzavřené členským státem – Státní příslušník pravomocně odsouzený za stejný čin v jiném členském státě, který již v tomto státě vykonal svůj trest v plném rozsahu“

V lednu 2022 byl HF, srbský státní příslušník, předběžně zadržen v Německu na základě červeného oznámení vydaného Mezinárodní organizací kriminální policie (Interpol) na žádost orgánů Spojených států amerických. Spojené státy žádají o vydání HF k trestnímu stíhání za trestné činy spočívající ve spolčení za účelem účasti ve zločineckých korupčních skupinách a spolčení za účelem spáchání bankovních podvodů a podvodů spáchaných pomocí telekomunikačních zařízení, jež byly spáchány v období od září roku 2008 do prosince roku 2013. V okamžiku svého zatčení HF prohlásil, že má bydliště ve Slovinsku, a zejména předložil slovinské povolení k pobytu, jehož platnost uplynula v listopadu roku 2019.

Dotyčný byl již odsouzen ve Slovinsku pravomocným rozsudkem v roce 2012 za stejné činy, jako jsou činy, na které se vztahuje žádost o vydání, pokud jde o trestné činy spáchané do června roku 2010. Kromě toho již v plném rozsahu vykonal svůj trest.

Z tohoto důvodu se Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově, Německo), který má rozhodnout o žádosti o vydání HF, rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda mu zásada *ne bis in idem* ukládá povinnost odmítnout toto vydání pro trestné činy, za něž byl dotyčný pravomocně odsouzen ve Slovinsku. Tato zásada, jež je zakotvena jak v článku 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody (dále jen „ÚPSD“)[45], tak v článku 50 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), zejména zakazuje, aby osoba, která již byla pravomocně odsouzena v jednom členském státě, byla znovu stíhána pro tentýž trestný čin v jiném členském státě. V této souvislosti si předkládající soud rovněž klade otázku, zda smlouva o vydávání uzavřená mezi Německem a Spojenými státy[46], jelikož umožňuje odmítnout vydání z důvodu zásady *ne bis in idem* pouze v případě odsouzení v dožádaném státě (v projednávané věci v Německu), může mít vliv na uplatnění této zásady ve věci v původním řízení.

Soudní dvůr zasedající ve velkém senátu rozsudkem vydaným v rámci naléhavého řízení o předběžné otázce rozhodl, že článek 54 ÚPSD ve spojení s článkem 50 Listiny brání vydání státního příslušníka třetího státu ze strany orgánů členského státu do jiného třetího státu, pokud byl tento státní

---

45 Úmluva k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (Úř. věst. 2000, L 239, s. 19; Zvl. vyd. 19/02, s. 3), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013.

46 Auslieferungsvertrag zwischen der Bundesrepublik Deutschland und den Vereinigten Staaten von Amerika (dohoda o vydávání mezi Spolkovou republikou Německo a Spojenými státy americkými) ze dne 20. června 1978 (BGBl. 1980 II, s. 647, dále jen „dohoda o vydávání Německo-Spojené státy“).

příslušník pravomocně odsouzen jiným členským státem za stejné činy, na které se vztahuje žádost o vydání, a vykonal v něm uložený trest. Skutečnost, že je žádost o vydání založena na dvoustranné dohodě o vydávání, jež omezuje působnost zásady *ne bis in idem* na rozsudky vydané v dožádaném členském státě, nemá v tomto ohledu žádný vliv.

Závěry Soudního dvora

Zaprvé, pokud jde o to, zda pojem „osoba" uvedený v článku 54 ÚPSD zahrnuje státního příslušníka třetího státu, Soudní dvůr nejprve uvedl, že tento článek zaručuje ochranu zásady *ne bis in idem*, pokud byla osoba pravomocně odsouzena členským státem. Znění tohoto ustanovení tak nestanoví podmínku týkající se státní příslušnosti členského státu. Dále je takovýto výklad podpořen kontextem tohoto ustanovení. Ani článek 50 Listiny[47], v jehož světle je třeba vykládat článek 54 ÚPSD, totiž nezakládá vazbu na postavení občana Unie. Konečně výklad, podle kterého není použití tohoto ustanovení omezeno pouze na státní příslušníky členských států, je podpořen cíli, jež toto ustanovení sleduje, a sice zejména zaručení právní jistoty tím, že budou respektována pravomocná rozhodnutí orgánů veřejné moci, a spravedlnosti. Soudní dvůr v tomto ohledu rovněž zdůraznil, že z článku 54 ÚPSD v žádném případě nevyplývá, že by uplatnění základního práva, které je v něm stanoveno, bylo podmíněno, pokud jde o státní příslušníky třetích zemí, splněním podmínek týkajících se oprávněnosti jejich pobytu nebo práva na volný pohyb v rámci schengenského prostoru. V takové věci, jako je věc v původním řízení, tedy musí být dotčená osoba bez ohledu na oprávněnost svého pobytu považována za osobu spadající do působnosti článku 54 ÚPSD.

Zadruhé Soudní dvůr konstatoval, že Dohoda o vydávání mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými (dále jen „dohoda EU-USA")[48], která se použije na stávající vztahy mezi členskými státy a tímto třetím státem v oblasti vydávání, se použije ve věci v původním řízení, jelikož byla žádost o vydání podána na základě dohody o vydávání Německo-USA po vstupu uvedené dohody EU-USA v platnost. Je sice pravda, že posledně zmíněná dohoda výslovně nestanoví, že by uplatnitelnost zásady *ne bis in idem* umožňovala členskému státu odmítnout vydání vyžádané Spojenými státy, avšak její čl. 17 odst. 2[49], který v zásadě dovoluje členským státům zakázat vydání osob, jež již byly pravomocně odsouzeny za stejný trestný čin, jako je trestný čin uvedený v žádosti o vydání, představuje autonomní a podpůrný právní základ pro uplatnění této zásady, pokud použitelná dvoustranná dohoda tuto otázku neřeší. Dohoda o vydávání Německo-USA přitom *prima facie* řeší otázku vznesenou ve věci v původním řízení, neboť nepředvídá, že by vydání mohlo být odmítnuto, pokud byla stíhaná osoba pravomocně odsouzena příslušnými orgány jiného než dožádaného státu za trestný čin, na který se vztahuje žádost o vydání[50]. Soudní dvůr v tomto ohledu však připomněl, že ze zásady přednosti vyplývá, že předkládající soud má povinnost zajistit plný účinek článku 54 ÚPSD a článku 50 Listiny ve věci v původním řízení tak, že na základě své vlastní pravomoci upustí od použití jakéhokoli ustanovení dohody o vydávání Německo-USA, které je neslučitelné se zásadou *ne bis in idem* zakotvenou v těchto článcích. Jsou-li ustanovení dohody o vydávání Německo-USA o uplatňování

---

47 Uvedený článek 50 Listiny stanoví, že „nikdo" nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona.

48 Dohoda o vydávání mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými ze dne 25. června 2003 (Úř. věst. 2003, L 181, s. 27; Zvl. vyd. 19/06, s. 161).

49 Článek 17 této dohody EU-USA, nadepsaný „[n]euplatňování odchylek", ve svém odstavci 2 stanoví, že „mohou-li být ústavní zásady dožádaného státu nebo pravomocná soudní rozhodnutí pro něj závazná překážkou plnění jeho závazků při vydávání a neupravuje-li řešení této věci tato dohoda ani použitelná dvoustranná smlouva, zahájí dožádaný a dožadující stát konzultace".

50 Podle článku 8 této dohody o vydávání Německo-USA se vydání nepovolí, pokud stíhaná osoba již byla pro trestný čin, pro který je požadováno vydání, příslušnými orgány dožádaného státu pravomocně odsouzena. Toto ustanovení však takovou možnost nestanoví pro případ pravomocného rozsudku vydaného v jiném státě.

zásady *ne bis in idem* vyloučena z důvodu jejich rozporu s unijním právem, tato dohoda již neumožňuje vyřešit otázku vydávání vznesenou ve věci v původním řízení, takže uplatnění této zásady může být založeno na autonomním a podpůrném právním základě, který představuje čl. 17 odst. 2 dohody EU-USA.

Konečně, i když předkládající soud konstatoval, že čl. 351 první pododstavec SFEU[51] není *a priori* použitelný na věc v původním řízení s ohledem na datum uzavření dohody o vydávání Německo-USA, klade si otázku, zda není třeba vykládat toto ustanovení široce v tom smyslu, že se vztahuje rovněž na dohody uzavřené členským státem po 1. lednu 1958 nebo po datu jeho přistoupení, avšak před datem, kdy se Unie stala příslušnou v oblasti, na kterou se tyto dohody vztahují. V tomto ohledu Soudní dvůr zejména připomněl, že výjimky je třeba vykládat restriktivně, aby obecná pravidla nebyla zbavena svého smyslu, a upřesnil, že toto ustanovení obsahující výjimku musí být vykládáno tak, že se vztahuje pouze na dohody uzavřené před 1. lednem 1958 nebo v případě přistupujících států před datem jejich přistoupení, takže se na dohodu o vydávání Německo-USA nepoužije.

51 Podle tohoto ustanovení „[p]ráva a povinnosti vyplývající ze smluv uzavřených před 1. lednem 1958 nebo pro přistupující státy přede dnem jejich přistoupení mezi jedním nebo několika členskými státy na jedné straně a jedním nebo několika třetími zeměmi na straně druhé nejsou Smlouvami dotčeny“.

3. Svoboda projevu a právo na informace[52]

Rozsudek ze dne 26. dubna 2022 (velký senát), Polsko v. Parlament a Rada (C-401/19, EU:C:2022:297)

„Žaloba na neplatnost – Směrnice (EU) 2019/790 – Článek 17 odst. 4 a písm. b) a písm. c) in fine – Článek 11 a čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie – Svoboda projevu a informací – Ochrana duševního vlastnictví – Povinnosti uložené poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online – Předchozí automatická kontrola (filtrování) obsahu, který uživatelé zpřístupňují online“

Směrnice 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu[53] zavedla nový zvláštní mechanismus odpovědnosti pro poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online (dále jen „poskytovatelé“). Článek 17 této směrnice stanoví zásadu, podle které jsou poskytovatelé přímo odpovědní, pokud jsou díla a jiné předměty ochrany nahrány protiprávně uživateli jejich služeb. Dotyční poskytovatelé však mohou být této odpovědnosti zproštěni. Za tímto účelem jsou zejména povinni v souladu s ustanoveními tohoto článku[54] aktivně dohlížet na obsah nahrávaný uživateli, aby předcházeli zpřístupnění předmětů ochrany, které nositelé práv prostřednictvím těchto služeb nechtějí zpřístupnit.

Polská republika podala žalobu znějící primárně na zrušení písm. b) a písm. c) *in fine* čl. 17 odst. 4 směrnice 2019/790 a podpůrně na zrušení tohoto článku v plném rozsahu. Polská republika v podstatě tvrdí, že tato ustanovení ukládají poskytovatelům, aby preventivně prostřednictvím nástrojů informačních technologií umožňujících předchozí automatické filtrování dohlíželi na veškerý obsah, který jejich uživatelé chtějí zpřístupnit online, aniž stanoví záruky zajišťující dodržování práva na svobodu projevu a informací[55].

Soudní dvůr, který zasedal ve velkém senátu, poprvé rozhodl o výkladu směrnice 2019/790. Žalobu Polska zamítl s tím, že povinnost poskytovatelů, která je stanovena touto směrnicí a která spočívá v předchozí automatické kontrole obsahu, který uživatelé zpřístupňují online, je doprovázena vhodnými zárukami k zajištění dodržování jejich svobody projevu a informací, jakož i spravedlivé rovnováhy mezi tímto právem a právem duševního vlastnictví.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr poté, co nejprve přezkoumal přípustnost žaloby, rozhodl, že písm. b) a písm. c) *in fine* čl. 17 odst. 4 směrnice 2019/790 nejsou oddělitelná od zbývající části tohoto článku a že návrhová žádání směřující pouze ke zrušení těchto ustanovení jsou tak nepřípustná. Článek 17 totiž zavádí ve vztahu k poskytovatelům nový režim odpovědnosti, jehož jednotlivá ustanovení tvoří jeden celek a směřují k nastolení rovnováhy mezi právy a zájmy těchto poskytovatelů, právy a zájmy uživatelů jejich služeb a právy a zájmy nositelů práv. Takové částečné zrušení by tudíž změnilo podstatu uvedeného článku.

---

52 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 15. března 2022, ***Autorité des marchés financiers*** (C-302/20, EU:C:2022:190). Tento rozsudek je prezentován v rubrice XIII.4. „Šíření vnitřních informací ve finančním sektoru“.

53 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (Úř. věst. 2019, L 130, s. 92).

54 Viz čl. 17 odst. 4 písm. b) a c) *in fine* směrnice 2019/790.

55 Jak je zaručeno v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

Ve věci samé pak Soudní dvůr zkoumal jediný žalobní důvod uplatněný Polskem, vycházející z omezení výkonu práva na svobodu projevu a informací vyplývajícího z režimu odpovědnosti zavedeného v článku 17 směrnice 2019/790. Soudní dvůr nejprve připomněl, že sdílení informací na internetu prostřednictvím platforem pro sdílení obsahu online spadá do působnosti článku 10 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách a článku 11 Listiny. Soudní dvůr rozhodl, že tito poskytovatelé musí prokázat, že splňují všechny podmínky pro zproštění odpovědnosti stanovené v čl. 17 odst. 4 písm. a), b) a c) směrnice 2019/790, aby se vyhnuli odpovědnosti v případě, že uživatelé nahrají protiprávní obsah na jejich platformy, pro který poskytovatelé nemají od nositelů práv svolení, a sice že:

– vynaložili veškeré úsilí k získání svolení [bod a)], a

– jednali neprodleně, aby na jejich platformách došlo k ukončení konkrétních zásahů do autorských práv poté, co k nim došlo a nositelé práv jim je dostatečně odůvodněným způsobem oznámili [bod c)], a

– po obdržení takového oznámení, nebo jestliže jim tito nositelé poskytli relevantní a nezbytné informace před tím, než k zásahu do autorského práva došlo, „v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče vynaložil[i] veškeré úsilí“, aby bylo zabráněno tomu, že k takovým zásahům dojde nebo že se budou opakovat [body b) a c)].

Posledně uvedené povinnosti tedy ukládají de facto těmto poskytovatelům, aby prováděli předchozí kontrolu obsahu, který uživatelé chtějí nahrát na jejich platformy, obdrželi-li od nositelů práv informace či oznámení stanovené v uvedeném čl. 17 odst. 4 písm. b) a c) této směrnice. Za tímto účelem jsou poskytovatelé donuceni k tomu, aby používali nástroje automatického rozpoznávání obsahu a automatického filtrování. Taková předchozí kontrola a takové předchozí filtrování přitom mohou vést k omezení významného prostředku pro šíření obsahu online, a mohou tak představovat omezení práva na svobodu projevu a informací zaručeného v článku 11 Listiny. Kromě toho lze toto omezení přičíst unijnímu normotvůrci, jelikož je přímým důsledkem uvedeného zvláštního režimu odpovědnosti. Soudní dvůr tudíž dospěl k závěru, že tento režim zahrnuje omezení výkonu práva na svobodu projevu a informací dotyčných uživatelů.

Pokud jde konečně o otázku, zda je dotčené omezení odůvodněno s ohledem na čl. 52 odst. 1 Listiny, Soudní dvůr uvedl, že toto omezení je stanoveno zákonem, jelikož vyplývá z povinností uložených poskytovatelům těchto služeb ustanovením unijního aktu, a sice čl. 17 odst. 4 písm. b) a písm. c) *in fine* směrnice 2019/790 a respektuje podstatu práva na svobodu projevu a informací uživatelů internetu. Soudní dvůr dále v rámci přezkumu proporcionality konstatoval, že uvedené omezení odpovídá potřebě ochrany duševního vlastnictví zaručené v čl. 17 odst. 2 Listiny, že se jeví jako nezbytné k uspokojení této potřeby ochrany a že povinnosti uložené poskytovatelům nepřiměřeně neomezují právo na svobodu projevu a informací uživatelů.

Zaprvé totiž unijní normotvůrce stanovil jasný a přesný rámec pro opatření, která mohou být přijata při plnění těchto povinností, když vyloučil konkrétně opatření, která při nahrávání filtrují a blokují legální obsah. Zadruhé směrnice 2019/790 ukládá členským státům, aby zajistily, aby uživatelé mohli nahrávat a zpřístupňovat obsah vytvořený uživateli pro konkrétní účely citace, kritiky, recenze, karikatury, parodie nebo pastiše. Poskytovatelé kromě toho musí informovat své uživatele o tom, že uživatelé mohou užívat díla a jiné předměty ochrany na základě výjimek z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo omezení těchto práv stanovených v právu Unie [56]. Zatřetí mohou poskytovatelé nést odpovědnost pouze za podmínky, že jim nositelé dotčených práv předají

56 Článek 17 odst. 7 a 9 směrnice 2019/790.

relevantní a nezbytné informace s ohledem na dotčený obsah. Začtvrté článek 17 této směrnice, jehož uplatňování nevede k žádným obecným povinnostem v oblasti dohledu, znamená, že poskytovatelům nelze ukládat, aby bránili nahrávání a zpřístupňování veřejnosti obsahů, pro něž by konstatování protiprávnosti vyžadovalo, aby samostatně posuzovali obsah [57]. V tomto ohledu lze zamezit dostupnosti nepovoleného obsahu chráněného autorským právem pouze poté, co jej nositelé práv oznámili. Zapáté směrnice 2019/790 zavádí několik záruk procesní povahy, zejména možnost uživatelů podat stížnost, mají-li za to, že přístup k nahranému obsahu byl neprávem zablokován, jakož i přístup k mimosoudním nápravným mechanismům a účinné soudní ochraně [58]. Zašesté tato směrnice Evropské komisi ukládá, aby uspořádala dialogy se zúčastněnými stranami o osvědčených postupech spolupráce mezi poskytovateli a nositeli práv a aby vydala pokyny pro uplatňování tohoto režimu[59].

Soudní dvůr tak rozhodl, že povinnost poskytovatelů kontrolovat obsah, který uživatelé chtějí nahrát na jejich platformy, před jejich šířením veřejnosti, která vyplývá ze zvláštního režimu odpovědnosti zavedeného v čl. 17 odst. 4 směrnice 2019/790, doplnil unijní normotvůrce zárukami vhodnými k tomu, aby bylo zajištěno dodržování práva na svobodu projevu a informací uživatelů, jakož i spravedlivá rovnováha mezi právem na svobodu projevu a informací a právem duševního vlastnictví. Členským státům přísluší, aby při provádění článku 17 této směrnice do vnitrostátního práva zajistily, že budou vycházet z výkladu tohoto ustanovení, který umožní zajistit spravedlivou rovnováhu mezi jednotlivými základními právy chráněnými Listinou. Kromě toho přísluší orgánům a soudům členských států, aby při uplatňování opatření, kterými je tento článek prováděn do vnitrostátního práva, nejen vykládaly své vnitrostátní právo v souladu s uvedeným článkem, ale rovněž aby zajistily, že nebudou vycházet z jeho výkladu, který by byl v rozporu s uvedenými základními právy nebo s jinými obecnými zásadami unijního práva, jako je zásada proporcionality.

57 Článek 17 odst. 8 směrnice 2019/790.

58 Článek 17 odst. 9 první a druhý pododstavec směrnice 2019/790.

59 Článek 17 odst. 10 směrnice 2019/790.

4. Ochrana osobních údajů

a. Uchovávání osobních údajů

Rozsudek ze dne 5. dubna 2022 (velký senát), Commissioner of An Garda Síochána a další (C-140/20, EU:C:2022:258)

„Řízení o předběžné otázce – Zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací – Důvěrný charakter sdělení – Poskytovatelé služeb elektronických komunikací – Plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů – Přístup k uchovávaným údajům – Soudní přezkum a posteriori – Směrnice 2002/58/ES – Článek 15 odst. 1 – Listina základních práv Evropské unie – Články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 – Možnost vnitrostátního soudu časově omezit účinky prohlášení neplatnosti týkajícího se vnitrostátních právních předpisů neslučitelných s unijním právem – Vyloučení“

V posledních letech Soudní dvůr v několika rozsudcích rozhodoval o uchovávání osobních údajů a přístupu k nim v oblasti elektronických komunikací[60].

Konkrétně, dvěma rozsudky vydanými velkým senátem dne 6. října 2020[61] potvrdil Soudní dvůr svou judikaturu vycházející z rozsudku Tele2 Sverige ohledně nepřiměřenosti plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních a lokalizačních údajů. Soudní dvůr rovněž upřesnil zejména rozsah pravomocí, které směrnice o soukromí a elektronických komunikacích přiznává členským státům v oblasti uchovávání takových údajů za účelem zajištění národní bezpečnosti a boje proti trestné činnosti.

V této věci předložil Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v rámci občanskoprávního řízení zahájeného na návrh osoby odsouzené za vraždu spáchanou v Irsku k trestu odnětí svobody na doživotí. Tento odsouzený zpochybnil slučitelnost některých ustanovení vnitrostátního zákona o uchovávání údajů vytvářených v rámci elektronické komunikace s unijním právem[62]. Na základě tohoto zákona[63] byly provozní a lokalizační údaje související s telefonickými

---

60 V rozsudku ze dne 8. dubna 2014, ***Digital Rights Ireland a další*** (C-293/12 a C-594/12, EU:C:2014:238), tak Soudní dvůr rozhodl, že směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES (Úř. věst. 2006, L 105, s. 54) je neplatná, protože zásah do práva na respektování soukromého života a do práva na ochranu osobních údajů, uznaných Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), který představovala obecná povinnost uchovávat provozní a lokalizační údaje stanovená touto směrnicí, nebyl omezen na to, co je nezbytně nutné. V rozsudku ze dne 21. prosince 2016, ***Tele2 Sverige a Watson a další*** (C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970), pak Soudní dvůr rozhodl, že čl. 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514, oprava Úř. věst. 2014, L 290, s. 11), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 337, s. 11) (dále jen „směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“), brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem boje proti trestné činnosti. Konečně v rozsudku ze dne 2. října 2018, ***Ministerio Fiscal*** (C-207/16, EU:C:2018:788), Soudní dvůr vyložil týž čl. 15 odst. 1, tentokrát ve věci týkající se přístupu orgánů veřejné moci k údajům o totožnosti uživatelů prostředků elektronické komunikace.

61 Rozsudky ze dne 6. října 2020, ***Privacy International*** (C-623/17, EU:C:2020:790) a ***La Quadrature du Net a další*** (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791).

62 Communications (Retention of Data) Act 2011 [zákon o komunikacích (uchovávání údajů)]. Tento zákon byl přijat za účelem provést do irského právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES (Úř. věst. 2006, L 105, s. 54).

63 Zákon umožňuje, z důvodů jdoucích nad rámec důvodů souvisejících s ochranou národní bezpečnosti, preventivní, plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů všech účastníků po dobu dvou let.

hovory obviněného uchovány poskytovateli služeb elektronických komunikací a zpřístupněny policejním orgánům. Pochybnosti vyjádřené předkládajícím soudem se týkají zejména toho, zda je režim plošného a nerozlišujícího uchovávání těchto údajů v souvislosti s bojem proti závažné trestné činnosti slučitelný se směrnicí o soukromí a elektronických komunikacích[64] ve spojení s Listinou[65].

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku potvrdil judikaturu vycházející z rozsudku La Quadrature du Net a další, a zároveň upřesnil její dosah, když připomněl, že plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů souvisejících s elektronickou komunikací není dovoleno pro účely boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti. Potvrdil rovněž judikaturu vycházející z rozsudku Prokuratuur (Podmínky přístupu k údajům o elektronické komunikaci) [66], zejména pokud jde o povinnost podřídit přístup příslušných vnitrostátních orgánů k uvedeným uchovávaným údajům předchozí kontrole ze strany soudu nebo správního orgánu, který je ve vztahu k příslušníkovi policie nezávislý.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr na prvním místě rozhodl, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou brání legislativním opatřením, která pro účely boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti preventivně stanoví plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů. S ohledem na odrazující účinky, které může mít uchovávání těchto údajů ve vztahu k výkonu základních práv[67], a na závažnost zásahu, který představuje, musí toto uchovávání představovat výjimku ze systému zavedeného touto směrnicí, a nikoli jeho pravidlo, aby tyto údaje nemohly být uchovávány systematicky a průběžně. Trestnou činnost, byť obzvláště závažnou, nelze postavit na roveň hrozbě pro národní bezpečnost, jelikož takové postavení na roveň by mohlo zavést kategorii na pomezí národní bezpečnosti a veřejné bezpečnosti, aby se na posledně uvedenou uplatnily požadavky vlastní prvně uvedené.

Naproti tomu směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou nebrání legislativním opatřením, která pro účely boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti stanoví cílené uchovávání provozních a lokalizačních údajů, které je na základě objektivních a nediskriminačních kritérií vymezeno kategoriemi dotčených osob nebo prostřednictvím zeměpisného kritéria, na dobu nezbytně nutnou, avšak s možností prodloužení. Soudní dvůr dodal, že takové opatření spočívající v uchovávání údajů týkající se míst nebo infrastruktur pravidelně navštěvovaných velkým počtem osob, nebo strategických míst, jako jsou letiště, nádraží, námořní přístavy nebo zóny výběru mýtného, může příslušným orgánům umožnit získat informace o přítomnosti osob používajících prostředky elektronické komunikace v těchto místech nebo zeměpisných oblastech a vyvodit z toho pro účely boje proti závažné trestné činnosti závěry o jejich přítomnosti a činnosti v těchto místech nebo těchto zeměpisných oblastech. Každopádně případná obtížnost přesného nastavení případů a podmínek, za nichž lze provádět cílené uchovávání, nemůže ospravedlnit to, aby členské státy stanovily plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů.

Tato směrnice ve spojení s Listinou nebrání ani legislativním opatřením, která pro tytéž účely stanoví plošné a nerozlišující uchovávání IP adres přidělených zdroji připojení, a to po nezbytně nutnou dobu,

---

64 Konkrétně čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58.

65 Zejména články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny.

66 Rozsudek ze dne 2. března 2021, ***Prokuratuur (Podmínky přístupu k údajům o elektronické komunikaci)*** (C-746/18, EU:C:2021:152).

67 Zakotvených v článcích 7 až 11 Listiny.

jakož i údajů o totožnosti uživatelů prostředků elektronické komunikace. Pokud jde o posledně uvedený aspekt, Soudní dvůr konkrétně upřesnil, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích, ani žádný jiný akt unijního práva nebrání vnitrostátním právním předpisům, jejichž předmětem je boj proti závažné trestné činnosti, podle kterých je pořízení takového prostředku elektronické komunikace, jako je předplacená SIM karta, podmíněno ověřením úředních dokladů prokazujících totožnost kupujícího a registrací informací, které z nich vyplývají, prodávajícím, přičemž prodávající je případně povinen zpřístupnit tyto informace příslušným vnitrostátním orgánům.

Nejinak je tomu u legislativních opatření, která rovněž pro účely boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti stanoví možnost přikázat rozhodnutím příslušného orgánu, které podléhá účinnému soudnímu přezkumu, poskytovatelům služeb elektronických komunikací, aby po určenou dobu prováděli urychlené uchování (*quick freeze*) provozních a lokalizačních údajů, jimiž disponují. Takové uchovávání totiž může být odůvodněno jen bojem proti závažné trestné činnosti a a fortiori zajištěním národní bezpečnosti, za podmínky, že toto opatření, jakož i přístup k takto uchovávaným údajům respektují meze toho, co je nezbytně nutné. Soudní dvůr připomněl, že takové opatření spočívající v urychleném uchovávání může být rozšířeno na provozní a lokalizační údaje týkající se jiných osob než těch, které jsou podezřelé z plánování nebo spáchání závažného trestného činu nebo narušení národní bezpečnosti, pokud tyto údaje mohou na základě objektivních a nediskriminačních kritérií přispět k objasnění takového trestného činu nebo takového narušení národní bezpečnosti, jako například údaje o oběti tohoto činu a o jejím sociálním nebo profesním zázemí.

Soudní dvůr nicméně následně uvedl, že všechna výše uvedená legislativní opatření musí pomocí jasných a přesných pravidel zajišťovat při uchovávání dotčených údajů dodržení souvisejících hmotněprávních a procesních podmínek a subjekty údajů musí mít k dispozici účinné záruky proti riziku zneužití. Různá opatření pro uchovávání provozních a lokalizačních údajů mohou být, podle rozhodnutí vnitrostátního zákonodárce a při dodržení mezí toho, co je nezbytně nutné, uplatněna společně.

Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že povolit pro účely boje proti závažné trestné činnosti přístup k takovým údajům uchovávaným plošně a nerozlišujícím způsobem, aby bylo možné čelit závažné hrozbě pro národní bezpečnost, by bylo v rozporu s hierarchií cílů obecného zájmu, které mohou odůvodnit opatření přijaté na základě směrnice o soukromí a elektronických komunikacích [68]. Znamenalo by to totiž, že přístup může být odůvodněn cílem menšího významu, než jaký odůvodňoval uchovávání, a sice zajištění národní bezpečnosti, což by mohlo zákaz provádět plošné a nerozlišující uchovávání pro účely boje proti závažné trestné činnosti zbavit veškerého užitečného účinku.

Na druhém místě Soudní dvůr rozhodl, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou brání vnitrostátním právním předpisům, podle kterých centralizované zpracování žádostí policie o přístup k údajům uchovávaným poskytovateli služeb elektronických komunikací, podaných v rámci vyšetřování a stíhání závažných trestných činů, provádí příslušník policie, a to i když je mu nápomocno oddělení zřízené v rámci policie, jež má při plnění svého úkolu určitou míru autonomie a jehož rozhodnutí mohou být následně předmětem soudního přezkumu. Takový příslušník totiž nesplňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, které musí splňovat správní orgán provádějící předchozí kontrolu žádostí příslušných vnitrostátních orgánů o přístup k údajům, jelikož nemá ve vztahu k těmto orgánům postavení třetího subjektu. A i když rozhodnutí takového

---

68 Tato hierarchie je zakotvena v judikatuře Soudního dvora, a zejména v rozsudku ze dne 6. října 2020, ***La Quadrature du Net a další*** (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791), body 135 a 136. Podle této hierarchie má boj proti závažné trestné činnosti menší význam než zajištění národní bezpečnosti.

příslušníka může být předmětem následného soudního přezkumu, tento přezkum nemůže nahradit nezávislý a, s výjimkou řádně odůvodněných naléhavých případů, předchozí přezkum.

Konečně na třetím místě potvrdil Soudní dvůr svou judikaturu, podle níž unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní soud omezil časově účinky prohlášení neplatnosti, které musí učinit na základě vnitrostátního práva ve vztahu k vnitrostátním právním předpisům, jež ukládají poskytovatelům služeb elektronických komunikací plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů, a to z důvodu neslučitelnosti těchto právních předpisů se směrnicí o soukromí a elektronických komunikacích. Soudní dvůr však připomněl, že přípustnost důkazů získaných prostřednictvím takového uchovávání je podle zásady procesní autonomie členských států věcí vnitrostátního práva, s výhradou dodržení zejména zásad rovnocennosti a efektivity.

Rozsudek ze dne 21. června 2022 (velký senát), Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491)

„Řízení o předběžné otázce – Zpracování osobních údajů – Údaje jmenné evidence cestujících (PNR) – Nařízení (EU) 2016/679 – Článek 2 odst. 2 písm. d) – Působnost – Směrnice (EU) 2016/681 – Používání údajů PNR o cestujících v případě letů uskutečňovaných mezi Evropskou unií a třetími zeměmi – Možnost zahrnout údaje o cestujících v případě letů uskutečňovaných v rámci Unie – Automatizovaná zpracování těchto údajů – Doba uchovávání – Boj proti teroristickým trestným činům a závažné trestné činnosti – Platnost – Listina základních práv Evropské unie – Články 7, 8 a 21, jakož i čl. 52 odst. 1 – Vnitrostátní právní předpisy, které rozšiřují použití systému PNR na jinou přepravu v rámci Unie – Volný pohyb uvnitř Unie – Listina základních práv – Článek 45“

Údaje PNR (*Passenger Name Record*) jsou informace o rezervaci uchovávané leteckými dopravci v jejich rezervačních a kontrolních systémech odletů. Směrnice PNR[69] ukládá těmto dopravcům povinnost předávat údaje o každém cestujícím, který se účastní letu mimo EU, uskutečňovaného mezi třetí zemí a Evropskou unií, útvaru pro informace o cestujících členského státu určení nebo odletu dotyčného letu za účelem boje proti terorismu a závažné trestné činnosti. Takto předané údaje PNR jsou totiž předmětem předběžného posouzení útvarem pro informace o cestujících [70] a následně jsou uchovávány za účelem případného následného posouzení příslušnými orgány dotyčného členského státu nebo orgány jiného členského státu. Členské státy se mohou rozhodnout, že směrnici budou uplatňovat také na lety uvnitř EU[71].

Ligue européenne podala u Cour constitutionnelle (Ústavní soud, Belgie) žalobu na neplatnost zákona ze dne 25. prosince 2016[72], kterým se do belgického práva provádí jak směrnice PNR, tak směrnice

---

69 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti (Úř. věst. 2016, L 119, s. 132, dále jen „směrnice PNR“).

70 Toto předběžné posouzení má za cíl identifikaci osob, u kterých je vyžadováno další prověření příslušnými orgány vzhledem k tomu, že tyto osoby mohou být zapojeny do teroristického trestného činu nebo závažné trestné činnosti. Je prováděno systematicky a automatizovanými prostředky porovnáním údajů PNR s databázemi, „jež mají význam“ nebo jejich zpracováním na základě kritérií předem stanovených v čl. 6 odst. 2 písm. a) a odst. 3 směrnice PNR.

71 Využívajíce možnosti stanovené článkem 2 směrnice PNR.

72 Loi du 25. prosince 2016, relative au traitement des données des passagers (zákon ze dne 25. prosince 2016 o zpracování údajů o cestujících) (Moniteur belge ze dne 25. ledna 2017, s. 12905).

API[73]. Podle žalobkyně tento zákon porušuje právo na respektování soukromého života a ochranu osobních údajů. Žalobkyně kritizuje jednak velmi širokou povahu údajů PNR, a jednak obecný charakter shromažďování, předávání a zpracování těchto údajů. Zákon podle ní rovněž zasahuje do volného pohybu osob tím, že nepřímo obnovuje hraniční kontroly tím, že rozšiřuje systém PNR na lety uvnitř EU a na přepravu uskutečňovanou jinými dopravními prostředky uvnitř Unie.

V této souvislosti položil belgický ústavní soud Soudnímu dvoru deset předběžných otázek týkajících se zejména platnosti a výkladu směrnice PNR, jakož i použitelnosti GDPR[74].

Tyto otázky vedly Soudní dvůr k tomu, aby se opětovně zabýval zpracováním údajů PNR s ohledem na základní práva na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů[75], zakotvená Listinou základních práv Evropské unie[76]. Soudní dvůr v rozsudku vydaném ve velkém senátu potvrdil platnost směrnice PNR v rozsahu, v němž ji lze vykládat v souladu s Listinou a poskytl upřesnění týkající se výkladu některých jejích ustanovení[77].

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr poté, co upřesnil, na která ze zpracování osobních údajů stanovených vnitrostátními právními předpisy, jejichž cílem je, jako je tomu v případě právních předpisů, o které se jedná v projednávané věci, provést současně směrnici API i směrnici PNR, se vztahují obecná pravidla GDPR[78], ověřil platnost směrnice PNR.

- **K platnosti směrnice PNR**

Soudní dvůr ve svém rozsudku rozhodl, že jelikož výklad ustanovení směrnice PNR, ve světle základních práv zaručených v článcích 7, 8 a 21, jakož i čl. 52 odst. 1 Listiny[79], podaný Soudním

---

73 Směrnice Rady 2004/82/ES ze dne 29. dubna 2004 o povinnosti dopravců předávat údaje o cestujících (Úř. věst. 2004, L 261, s. 24; Zvl. vyd. 19/07, s. 74) (dále jen „směrnice API“). Tato směrnice upravuje předávání předběžných údajů o cestujících leteckými dopravci (jako je číslo a typ použitého cestovního dokladu, jakož i státní příslušnost) příslušným vnitrostátním orgánům s cílem zlepšit hraniční kontroly a bojovat proti nedovolenému přistěhovalectví.

74 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“).

75 Dále jen „základní práva zaručená články 7 a 8 Listiny“. Soudní dvůr již zkoumal slučitelnost těchto práv se systémem shromažďování a zpracování údajů PNR zamýšleným v návrhu Dohody mezi Kanadou a Evropskou unií o předávání a zpracovávání údajů jmenné evidence cestujících se Smlouvami [***posudek 1/15 (Dohoda PNR EU-Kanada)***, ze dne 26. července 2017 (EU:C:2017:592)].

76 Dále jen „Listina“.

77 Konkrétně článek 2 („Použití [směrnice] na lety uvnitř EU“), článek 6 („Zpracování údajů PNR“) a článek 12 („Doba uchovávání údajů a depersonalizace“) směrnice PNR.

78 Soudní dvůr upřesnil, že se GDPR vztahuje na zpracování osobních údajů stanovená takovými právními předpisy, pokud jde jednak o zpracování údajů prováděná soukromými subjekty a jednak o zpracování údajů prováděná orgány veřejné moci, která spadají výlučně nebo také do působnosti směrnice API. Naproti tomu GDPR se nevztahuje na zpracování údajů stanovená takovými právními předpisy, která spadají pouze pod směrnici PNR a jež provádí útvar pro informace o cestujících nebo příslušné orgány za účelem boje proti teroristickým trestným činům a závažné trestné činnosti.

79 Podle tohoto ustanovení musí být každé omezení výkonu práv a svobod uznaných Listinou stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Navíc omezení těchto práv a svobod mohou být zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a pokud skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.

dvorem, zajišťuje soulad této směrnice s těmito články, přezkum položených otázek neodhalil žádnou skutečnost, která by měla vliv na platnost uvedené směrnice.

Na úvod Soudní dvůr připomněl, že předpis unijního práva musí být vykládán v co největším možném rozsahu způsobem, který nezpochybní jeho platnost, a v souladu s veškerým primárním právem, a zejména s ustanoveními Listiny, přičemž členské státy musí dbát na to, aby se neopíraly o výklad tohoto předpisu, který koliduje se základním právy chráněnými právním řádem Unie nebo s jinými obecnými zásadami uznanými v tomto právním řádu. Pokud jde o směrnici PNR, Soudní dvůr upřesnil, že řada bodů odůvodnění a ustanovení této směrnice vyžaduje takový konformní výklad, přičemž zdůraznil význam, který unijní normotvůrce přikládá, s odkazem na vysokou úroveň ochrany údajů, plnému dodržování základních práv zakotvených v Listině.

Soudní dvůr konstatoval, že směrnice PNR zahrnuje zásahy určité závažnosti do práv zaručených články 7 a 8 Listiny, a to zejména v rozsahu, v němž je jejím cílem zavést systém nepřetržitého, necíleného a systematického dohledu, včetně automatizovaného posuzování osobních údajů všech osob využívajících služeb letecké dopravy. Připomněl, že možnost členských států odůvodnit takový zásah musí být posuzována z hlediska jeho závažnosti a je nutné ověřit, že význam sledovaného cíle obecného zájmu je úměrný této závažnosti.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že předávání, zpracovávání a uchovávání údajů PNR, stanovené touto směrnicí, musí být považováno za omezené na to, co je nezbytně nutné pro účely boje proti teroristickým trestným činům a závažné trestné činnosti, za předpokladu, že pravomoci stanovené touto směrnicí jsou vykládány restriktivně. V tomto ohledu rozsudek zejména upřesňuje, že:

– Systém zavedený směrnicí o PNR se musí vztahovat pouze na jasně identifikovatelné a vymezené informace v rubrikách obsažených v příloze I této směrnice, které se vztahují k uskutečněnému letu a k dotyčnému cestujícímu, což v případě některých rubrik obsažených v této příloze znamená, že se týče pouze informací, které jsou v nich výslovně uvedeny[80].

– Použití systému zavedeného směrnicí PNR musí být omezeno na teroristické trestné činy a pouze na ty závažné formy trestné činnosti, které mají alespoň nepřímou objektivní souvislost s leteckou přepravou cestujících. Pokud jde o tyto formy, nelze použití tohoto systému rozšířit na trestné činy, které ačkoliv splňují kritérium stanovené touto směrnicí týkající se prahové hodnoty závažnosti a jsou uvedeny zejména v příloze II směrnice, spadají vzhledem ke zvláštnostem vnitrostátního trestního systému do běžné trestné činnosti.

– Případné rozšíření použití směrnice PNR na všechny lety uvnitř EU nebo jejich část, o čemž může členský stát rozhodnout, když využije možnosti stanovené touto směrnicí, musí být omezeno na to, co je nezbytně nutné. Pro tyto účely musí být případné rozšíření použití směrnice PNR možné podrobit účinnému přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem, jehož rozhodnutí je závazné. V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že:

  - Pouze v situaci, kdy uvedený členský stát konstatuje existenci dostatečně konkrétních okolností, na základě nichž se lze domnívat, že tento členský stát čelí teroristické hrozbě, která se jeví jako skutečná a aktuální či předvídatelná, nepřekračuje použití této směrnice na

[80] Zejména „informace o způsobech platby“ (rubrika 6 přílohy) tak musí být omezeny na způsoby platby a fakturace letenky, s vyloučením jakýchkoli dalších informací, jež přímo nesouvisejí s letem, a „obecné poznámky“ (rubrika 12) se mohou týkat pouze informací výslovně vyjmenovaných v této rubrice, které se týkají nezletilých cestujících.

všechny lety uvnitř EU z tohoto členského státu nebo do něj, omezené na nezbytně nutnou dobu, kterou lze však prodloužit, meze toho, co je nezbytně nutné[81].

- Při neexistenci takové teroristické hrozby nelze použití uvedené směrnice rozšířit na všechny lety uvnitř EU, ale musí být omezeno na lety uvnitř EU týkající se zejména určitých leteckých tras nebo cestovních modelů nebo určitých letišť, u nichž podle posouzení dotyčného členského státu existují náznaky, které mohou odůvodnit takové použití. Striktní nezbytnost tohoto použití na takto vybrané lety uvnitř EU musí být předmětem pravidelného přezkumu v závislosti na vývoji podmínek, které odůvodnily jejich výběr.

– Pro účely předběžného posouzení údajů PNR, jehož cílem je identifikace osob, u nichž je vyžadováno další prověření před jejich příletem nebo odletem, a které je v první fázi prováděno automatizovaným zpracováním údajů, může útvar pro informace o cestujících tyto údaje porovnat pouze s databázemi hledaných osob nebo předmětů nebo osob a předmětů, o nichž byl proveden záznam[82]. Tyto databáze nesmí být diskriminační a musí být spravovány příslušnými orgány v souvislosti s bojem proti teroristickým trestným činům a závažné trestné činnosti, které mají alespoň nepřímou objektivní souvislost s leteckou přepravou cestujících. Pokud jde dále o předběžné posouzení s ohledem na předem stanovená kritéria, nemůže útvar pro informace o cestujících použít technologie umělé inteligence s tzv. strojovým učením (*machine learning*), které mohou bez lidského zásahu a kontroly měnit proces posuzování, a zejména kritéria posuzování, na nichž je založen výsledek použití tohoto procesu, jakož i vážení těchto kritérií. Uvedená kritéria musí být stanovena tak, aby jejich použití bylo zaměřeno konkrétně na jednotlivce, u nichž může existovat důvodné podezření ze zapojení do teroristického trestného činu nebo závažného trestného činu, a zohlednit jak skutečnosti „v neprospěch“, tak skutečnosti „ve prospěch“, aniž by to vedlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci[83].

– S ohledem na chybovost, která je vlastní takovým automatizovaným zpracováním údajů PNR, a zejména na značný počet „falešně pozitivních“ výsledků, které vyplynuly z jejich používání v letech 2018 a 2019, závisí způsobilost systému zavedeného směrnicí PNR k dosažení sledovaných cílů hlavně na řádném fungování ověřování pozitivních výsledků získaných na základě těchto zpracování, která útvar pro informace o cestujících provádí v druhé fázi neautomatizovanými prostředky. Členské státy musí v tomto ohledu stanovit jasná a přesná pravidla pro vedení a dohled nad analýzou prováděnou pracovníky útvaru pro informace o cestujících odpovědnými za individuální přezkum s cílem zajistit plné dodržování základních práv zakotvených v článcích 7, 8 a 21 Listiny, a zejména zaručit jednotnou správní praxi v rámci útvaru pro informace o cestujících, která by respektovala zásadu zákazu diskriminace. Konkrétně musí členské státy zajistit, aby útvar pro informace o cestujících stanovil objektivní kritéria pro přezkum umožňující jeho pracovníkům ověřit jednak, zda a do jaké míry se pozitivní shoda (*hit*)

---

81 Existence takového ohrožení může totiž sama o sobě prokázat vazbu mezi předáváním a zpracováním dotčených údajů a bojem proti terorismu. Stanovení použití směrnice PNR na všechny lety uvnitř EU z vnitrostátního území dotyčného členského státu nebo na něj po omezenou dobu tedy nepřekračuje meze toho, co je nezbytně nutné, jelikož rozhodnutí, které stanoví toto použití, musí být možné podrobit přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem.

82 Jedná se o databáze hledaných osob nebo předmětů nebo osob a předmětů, o nichž byl proveden záznam ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. a) směrnice PNR. Naproti tomu analýzy vycházející z různých databází mohou mít podobu vytěžování údajů (data mining) a mohou vést k nepřiměřenému použití těchto údajů, a poskytovat tak prostředky k vytvoření přesného profilu subjektů údajů pouze z toho důvodu, že hodlají cestovat letecky.

83 Předem stanovená kritéria musí být cílená, přiměřená a specifická a musí být předmětem pravidelného přezkumu útvarem pro informace o cestujících (čl. 6 odst. 4 směrnice PNR). Předběžné posouzení s ohledem na předem stanovená kritéria musí být provedeno nediskriminačním způsobem. Podle čl. 6 odst. 4 čtvrté věty směrnice PNR nesmí být tato kritéria za žádných okolností založena na rasovém ani etnickém původu dané osoby, jejích politických názorech, náboženském či filozofickém přesvědčení, členství v odborových organizacích, zdraví, sexuálním životě nebo sexuální orientaci.

skutečně týká jednotlivce, který může být zapojen do teroristických trestných činů nebo závažné trestné činnosti, a jednak nediskriminační povahu automatizovaného zpracování. V tomto kontextu Soudní dvůr dále zdůraznil, že příslušné orgány se musí ujistit o tom, že dotyčný může porozumět fungování předem stanovených kritérií pro posouzení a programů používajících tato kritéria tak, aby se mohl s plnou znalostí věci rozhodnout, zda uplatní své právo na soudní přezkum, či nikoli. V rámci takové žaloby musí mít soud pověřený přezkumem legality rozhodnutí přijatého příslušnými orgány, jakož i sám dotyčný rovněž možnost seznámit se, s výjimkou případů ohrožení národní bezpečnosti, s veškerými důvody i souvisejícími důkazy, na jejichž základě bylo toto rozhodnutí přijato, včetně předem stanovených kritérií pro posouzení a fungováním programů, které tato kritéria používají.

– Následné poskytnutí a posouzení údajů PNR, tj. po příletu nebo odletu subjektu údajů, lze uskutečnit pouze na základě nových okolností a objektivních skutečností, které buď mohou vyvolat důvodné podezření, že je tato osoba zapojena do závažné trestné činnosti, která alespoň nepřímo objektivně souvisí s leteckou přepravou cestujících, nebo umožňují mít za to, že tyto údaje mohou v konkrétním případě účinně přispět k boji proti teroristickým trestným činům vykazujícím takovou souvislost. Poskytnutí údajů PNR pro účely takového následného posouzení musí v zásadě podléhat – s výjimkou náležitě odůvodněných naléhavých případů – předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu na základě odůvodněné žádosti příslušných orgánů, a to nezávisle na tom, zda byla tato žádost podána před nebo po uplynutí doby šesti měsíců od předání těchto údajů útvaru pro informace o cestujících[84].

- **K výkladu směrnice PNR**

Soudní dvůr poté, co konstatoval platnost směrnice PNR, poskytl další upřesnění k výkladu této směrnice. Zaprvé uvedl, že směrnice taxativně vyjmenovává cíle sledované zpracováním údajů PNR. Tato směrnice tudíž brání vnitrostátním právním předpisům, které připouštějí zpracování údajů PNR pro jiné účely, než je boj proti teroristickým trestným činům a závažné trestné činnosti. Vnitrostátní právní předpisy, které jako účel zpracování údajů PNR navíc připouštějí monitorování činností sledovaných zpravodajskými a bezpečnostními službami, tak mohou porušovat taxativní povahu tohoto výčtu. Systém zavedený směrnicí PNR nelze také stanovit pro účely zlepšení hraničních kontrol a boje proti nedovolenému přistěhovalectví[85]. Z toho rovněž vyplývá, že údaje PNR nemohou být uchovávány v jediné databázi, do níž lze nahlížet jak pro účely směrnice PNR, tak pro jiné účely.

Zadruhé Soudní dvůr objasnil pojem nezávislého vnitrostátního orgánu příslušného k ověření, zda jsou splněny podmínky pro zpřístupnění údajů PNR pro účely následného posouzení a pro schválení takového zpřístupnění. Konkrétně orgán zřízený jako útvar pro informace o cestujících nemůže být kvalifikován jako takový, neboť nemá postavení třetí osoby ve vztahu k orgánu, který žádá o přístup k údajům. Vzhledem ke skutečnosti, že jeho pracovníci mohou být totiž zaměstnanci vyslanými orgány oprávněnými žádat o takový přístup, jeví se propojení útvaru pro informace o cestujících s těmito orgány jako nutné. Směrnice PNR tedy brání vnitrostátním právním předpisům, podle nichž má orgán zřízený jako útvar pro informace o cestujících také postavení příslušného vnitrostátního orgán, který může povolit zpřístupnění údajů PNR po uplynutí doby šesti měsíců od předání těchto údajů útvaru pro informace o cestujících.

---

84 Podle čl. 12 odst. 1 a 3 směrnice PNR je takový přezkum výslovně stanoven pouze pro žádosti o zpřístupnění údajů PNR podaných po uplynutí doby šesti měsíců od předání těchto údajů útvaru pro informace o cestujících.

85 Jedná se o cíl směrnice API.

Zatřetí, pokud jde o dobu uchovávání údajů PNR, Soudní dvůr rozhodl, že článek 12 směrnice PNR, vykládaný ve světle článků 7 a 8, jakož i čl. 52 odst. 1 Listiny, brání vnitrostátním právním předpisům, jež stanoví obecnou dobu uchovávání těchto údajů v délce pěti let, která se vztahuje bez rozdílu na všechny cestující v letecké dopravě.

Podle Soudního dvora není totiž uchovávání údajů PNR, po uplynutí počáteční doby šesti měsíců, podle všeho omezeno na to, co je nezbytně nutné, pokud jde o cestující v letecké dopravě, ve vztahu k nimž ani předběžné posouzení, ani případné ověření provedené v průběhu počáteční doby šesti měsíců, ani žádná jiná okolnost neodhalila existenci objektivních skutečností – jako je skutečnost, že údaje PNR o dotčených cestujících vedly k ověřené pozitivní shodě v rámci předběžného posouzení – jež by mohly prokázat riziko teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti, které by měly alespoň nepřímou objektivní souvislost s letem těchto cestujících. Naproti tomu měl Soudní dvůr za to, že uchovávání údajů PNR o všech cestujících v letecké dopravě, na které se vztahuje systém zavedený touto směrnicí, v průběhu počáteční doby šesti měsíců v zásadě nepřekračuje podle všeho meze toho, co je nezbytně nutné.

Začtvrté Soudní dvůr poskytl vodítka týkající se případného použití směrnice PNR pro účely boje proti teroristickým trestným činům a závažné trestné činnosti na další dopravní prostředky k přepravě cestujících v Unii. Směrnice vykládaná ve světle čl. 3 odst. 2 SEU, čl. 67 odst. 2 SFEU a článku 45 Listiny přitom brání systému předávání a zpracování údajů PNR v rámci veškeré přepravy uskutečňované jinými prostředky uvnitř Unie, pokud neexistuje skutečná a aktuální nebo předvídatelná teroristická hrozba, které čelí dotyčný členský stát. V takové situaci, stejně jako v případě letů uvnitř EU, musí být použití systému zavedeného směrnicí PNR omezeno na předávání a zpracování údajů PNR o přepravě, které se týkají zejména určitých tras nebo cestovních modelů nebo určitých letišť, nádraží nebo námořních přístavů, u nichž existují náznaky, které mohou odůvodnit takové použití. Je věcí dotyčného členského státu, aby vybral přepravu, ve vztahu k níž existují takové náznaky a pravidelně prováděl přezkum tohoto použití v závislosti na vývoji podmínek, které odůvodnily její výběr.

b. Zpracování osobních údajů ve finančním sektoru

Rozsudek ze dne 20. září 2022 (velký senát), VD a SR (C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703)

„Řízení o předběžné otázce – Jednotný trh finančních služeb – Zneužívání trhu – Obchodování zasvěcených osob – Směrnice 2003/6/ES – Článek 12 odst. 2 písm. a) a d) – Nařízení (EU) č. 596/2014 – Článek 23 odst. 2 písm. g) a h) – Dohledové a vyšetřovací pravomoci Úřadu pro finanční trhy (ÚFT) – Cíl obecného zájmu spočívající v ochraně integrity finančních trhů Evropské unie a důvěry veřejnosti ve finanční nástroje – Možnost ÚFT požadovat záznamy o datových přenosech v držení provozovatele služeb elektronických komunikací – Zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací – Směrnice 2002/58/ES – Článek 15 odst. 1 – Listina základních práv Evropské unie – Články 7, 8, 11 a čl. 52 odst. 1 – Důvěrný charakter sdělení – Omezení – Právní předpisy, které stanoví provozovatelům služeb elektronických komunikací povinnost plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních údajů – Možnost vnitrostátního soudu časově omezit účinky prohlášení neplatnosti ustanovení vnitrostátních právních předpisů, která jsou neslučitelná s unijním právem – Vyloučení“

V návaznosti na vyšetřování provedené Autorité des marchés financiers (Úřad pro finanční trhy, ÚFT, Francie)[86] byla zahájena trestní řízení proti dvěma fyzickým osobám VD a SR, které byly obviněny ze spáchání trestných činů obchodování zasvěcených osob, podílnictví na obchodování zasvěcených osob, účastenství, podplácení a praní peněz. ÚFT využil v rámci tohoto vyšetřování osobní údaje z telefonických hovorů VD a SR, které byly získány na základě code des postes et des communications électroniques (zákoník o poštovních službách a elektronických komunikacích)[87] v rámci poskytování služeb elektronických komunikací.

Vzhledem k tomu, že se jejich obvinění zakládalo na provozních údajích předložených ÚFT, VD a SR podali stížnost u cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) – uplatňovali zejména důvod vycházející z porušení čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích[88], ve spojení s články 7, 8, 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina"). S odkazem na judikaturu vycházející z rozsudku Tele2 Sverige a Watson a další[89] VD a SR konkrétně nesouhlasili s tím, že ÚFT při shromažďování uvedených údajů vycházel z dotčených ustanovení vnitrostátních právních předpisů, ačkoli tato ustanovení podle jejich názoru nejsou v souladu s unijním právem, jelikož počítají s plošným a nerozlišujícím uchováváním údajů o připojení, a nikterak neomezují pravomoc vyšetřovatelů ÚFT vyžádat si uchovávané údaje.

Dvěma rozsudky z 20. prosince 2018 a 7. března 2019 cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži) stížnosti VD a SR zamítl. Soud rozhodující ve věci samé zamítl výše uvedený důvod zejména na základě toho, že nařízení o zneužívání trhu[90] umožňuje příslušným orgánům požadovat, pokud to není v rozporu s vnitrostátními právními předpisy, stávající záznamy o datových přenosech v držení provozovatelů služeb elektronických komunikací v případě, kdy existuje důvodné podezření z porušení zákazu obchodování zasvěcené osoby a kdy tyto záznamy mohou být relevantní pro vyšetřování týkající se tohoto porušení.

VD a SR proto podali kasační stížnost ke Cour de cassation (Kasační soud, Francie), který byl v těchto věcech předkládajícím soudem.

Předkládající soud si v těchto souvislostech kladl otázku, zda lze čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích, ve spojení s Listinou, sladit s požadavky vyplývajícími z čl. 12 odst. 2 písm. a) a d) směrnice o zneužívání trhu[91] a z čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení o zneužívání trhu. Východiskem této otázky byla legislativní opatření dotčená ve věcech v původních řízeních, která preventivně stanoví, že provozovatelé služeb elektronických komunikací mají pro účely boje proti protiprávním jednáním spočívajícím ve zneužívání trhu, mezi něž patří i obchodování zasvěcených osob, povinnost plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních údajů po dobu jednoho roku ode

---

86 Vyšetřování prováděné na základě článku L.621–10 code monétaire et financier (měnový a finanční zákoník), ve znění použitelném na spory v původních řízeních.

87 Konkrétně na základě článku L.34–1 zákoníku o poštovních službách a elektronických komunikacích, ve znění použitelném na spory v původních řízeních.

88 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514; oprava Úř. věst. 2014, L 290, s. 11), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 337, s. 11).

89 Rozsudek ze dne 21. prosince 2016, ***Tele2 Sverige a Watson a další*** (C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970).

90 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice 2003/6 a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES (Úř. věst. 2014, L 173, s. 1).

91 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES ze dne 28. ledna 2003 o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) (Úř. věst. 2003, L 96, s. 16; Zvl. vyd. 06/04, s. 367).

dne, kdy byly zaznamenány. Kdyby Soudní dvůr konstatoval, že právní předpisy o uchovávání údajů o připojení, které jsou dotčeny ve věcech v původních řízeních, nejsou v souladu s unijním právem, předkládající soud se dotázal, zda je třeba dočasně zachovat účinky těchto právních předpisů, a to ve snaze zabránit právní nejistotě a umožnit využití dříve shromážděných a uchovávaných údajů pro účely odhalování a stíhání protiprávního jednání spočívajícího v obchodování zasvěcených osob.

Velký senát Soudního dvora rozsudkem rozhodl, že provozovatelé služeb elektronických komunikací nemohou preventivně provádět plošné a nerozlišující uchovávání provozních údajů po dobu jednoho roku ode dne, kdy byly zaznamenány, pro účely boje proti protiprávním jednáním spočívajícím ve zneužívání trhu. Kromě toho potvrdil svou judikaturu, podle níž unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní soud časově omezil účinky prohlášení neplatnosti, které musí učinit ve vztahu k vnitrostátním právním předpisům neslučitelným s unijním právem.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl, že při výkladu ustanovení unijního práva je třeba zohlednit nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí.

Pokud jde o znění ustanovení, jichž se týkají předběžné otázky, Soudní dvůr konstatoval, že zatímco čl. 12 odst. 2 písm. d) směrnice o zneužívání trhu odkazuje na pravomoc ÚFT „požadovat existující telefonní záznamy a existující záznamy o datovém provozu“, čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení o zneužívání trhu odkazuje na pravomoc tohoto orgánu požadovat „stávající záznamy […] o datových přenosech uchovávaných investičním podnikem, úvěrovou institucí nebo finanční institucí [záznamy o datových přenosech v držení investičního podniku, úvěrové instituce nebo finanční instituce]“ a dále „pokud to není v rozporu s vnitrostátními právními předpisy, stávající záznamy o datových přenosech uchovávaných telekomunikačním operátorem [záznamy o datových přenosech v držení telekomunikačního operátora]“. Podle Soudního dvora ze znění těchto ustanovení jednoznačně vyplývá, že pouze vymezují pravomoc ÚFT „požadovat“ údaje, které mají tito operátoři k dispozici, což odpovídá přístupu k těmto údajům. Zmínka o „existujících“, resp. „stávajících“ záznamech „uchovávaných [v držení]“ uvedených operátorů, kromě toho svědčí o tom, že unijní normotvůrce neměl v úmyslu vnitrostátnímu zákonodárci umožnit zavést povinnost uchovávat takové záznamy. Tento výklad je podle Soudního dvora potvrzen i kontextem uvedených ustanovení a cíli sledovanými právní úpravou, jejíž jsou tato ustanovení součástí.

Pokud jde o kontext ustanovení, jichž se týkají předběžné otázky, Soudní dvůr poznamenal, že i když měl unijní normotvůrce podle relevantních ustanovení směrnice o zneužívání trhu [92] a nařízení o zneužívání trhu [93] v úmyslu uložit členským státům povinnost přijmout opatření nezbytná k tomu, aby příslušné finanční orgány měly všechny vhodné nástroje, pravomoci a zdroje, jakož i dohledové a vyšetřovací pravomoci nezbytné pro zajištění účinnosti své činnosti, tato ustanovení se nezmiňují o tom, zda mají členské státy možnost uložit za tímto účelem provozovatelům služeb elektronických komunikací povinnost plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních údajů, ani o tom, za jakých podmínek musí uvedení provozovatelé tyto údaje uchovávat za účelem jejich případného předání příslušným orgánům.

Pokud jde o cíle sledované dotčenou právní úpravou, Soudní dvůr uvedl, že ze směrnice o zneužívání trhu [94] i z nařízení o zneužívání trhu [95] vyplývá, že cílem těchto nástrojů je zajistit integritu finančních

---

92 Článek 12 odst. 1 směrnice 2003/6.

93 Článek 23 odst. 3 nařízení č. 596/2014 ve světle bodu 62 odůvodnění tohoto nařízení.

94 Body 2 a 12 odůvodnění směrnice 2003/6.

trhů Unie a posílit důvěru investorů v tyto trhy – tato důvěra přitom spočívá zejména v tom, že uvedení investoři mají stejné postavení a jsou chráněni proti neoprávněnému používání vnitřních informací. Cílem zákazu obchodování zasvěcených osob uvedeného ve zmíněných nástrojích[96] je tudíž zajistit rovnost mezi smluvními stranami při operaci na trhu s cennými papíry tím, že se zabrání tomu, aby jedna ze stran, která drží důvěrné informace a je z tohoto důvodu v postavení výhodnějším oproti dalším investorům, měla z této skutečnosti prospěch na úkor těch, kterým tato informace není známa. I když záznamy údajů o připojení představují podle nařízení o zneužívání trhu[97] zásadní a někdy jediný důkaz pro odhalování a prokazování existence obchodování zasvěcené osoby a manipulace s trhem, nic to nemění na tom, že v tomto nařízení je odkázáno pouze na záznamy „uchovávané [v držení]“ provozovatelů služeb elektronických komunikací, jakož i na pravomoc příslušného finančního orgánu „požadovat“ od těchto provozovatelů „existující“ údaje. Z tohoto nařízení tedy nevyplývá, že by měl unijní normotvůrce v úmyslu přiznat tímto nařízením členským státům pravomoc ukládat provozovatelům služeb elektronických komunikací obecnou povinnost uchovávat údaje. Z toho vyplývá, že ani směrnice o zneužívání trhu, ani nařízení o zneužívání trhu nemohou představovat právní základ obecné povinnosti uchovávat záznamy o datových přenosech v držení provozovatelů služeb elektronických komunikací za účelem výkonu pravomocí svěřených příslušnému finančnímu orgánu na základě těchto aktů.

Soudní dvůr dále připomněl, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích představuje v oblasti uchovávání a obecněji zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací referenční akt, takže její výklad provedený Soudním dvorem se vztahuje i na záznamy o datových přenosech v držení provozovatelů služeb elektronických komunikací, které mohou příslušné finanční orgány od těchto provozovatelů požadovat ve smyslu směrnice o zneužívání trhu[98] a nařízení o zneužívání trhu[99]. Posouzení legality zpracování záznamů v držení provozovatelů služeb elektronických komunikací[100] musí být tedy provedeno s ohledem na podmínky stanovené ve směrnici o soukromí a elektronických komunikacích a na výklad této směrnice obsažený v judikatuře Soudního dvora.

Soudní dvůr tedy rozhodl, že směrnice o zneužívání trhu a nařízení o zneužívání trhu, ve spojení se směrnicí o soukromí a elektronických komunikacích a ve světle Listiny, brání legislativním opatřením,

---

95 Článek 1 nařízení č. 596/2014 ve světle bodů 2 a 24 odůvodnění tohoto nařízení.

96 Článek 2 odst. 1 směrnice 2003/6 a čl. 8 odst. 1 nařízení 596/2014.

97 Bod 62 odůvodnění nařízení č. 596/2014.

98 Článek 11 směrnice 2003/6.

99 Článek 22 nařízení č. 596/2014.

100 Ve smyslu čl. 12 odst. 2 písm. d) směrnice 2003/6 a čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení č. 596/2014.

která pro účely boje proti protiprávním jednáním spočívajícím ve zneužívání trhu, mezi něž patří i obchodování zasvěcených osob, preventivně stanoví, že provozovatelé služeb elektronických komunikací mají povinnost uchovávání provozních údajů, které je sice dočasné, a to po dobu jednoho roku ode dne, kdy byly tyto údaje zaznamenány, avšak plošné a nerozlišující.

Soudní dvůr konečně potvrdil svou judikaturu, podle níž unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní soud časově omezil účinky prohlášení neplatnosti ve vztahu k ustanovením vnitrostátních právních předpisů, jež ukládají provozovatelům služeb elektronických komunikací povinnost plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních údajů a umožňují sdělení takových údajů příslušnému finančnímu orgánu bez předchozího souhlasu soudu nebo nezávislého správního orgánu, které mu přísluší učinit podle vnitrostátního práva z důvodu neslučitelnosti těchto ustanovení se směrnicí o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou. Soudní dvůr však připomněl, že přípustnost důkazů získaných prostřednictvím takového uchovávání je podle zásady procesní autonomie členských států věcí vnitrostátního práva, s výhradou dodržení zejména zásad rovnocennosti a efektivity. Posledně uvedená zásada ukládá vnitrostátnímu trestnímu soudu, aby nepřihlížel k informacím a důkazům, které byly získány prostřednictvím plošného a nerozlišujícího uchovávání neslučitelného s unijním právem, pokud se dotčené osoby nemohou k těmto informacím a důkazům, které spadají do oblasti, jež se vymyká znalosti soudu, a mohou rozhodujícím způsobem ovlivnit posouzení skutkového stavu, účinně vyjádřit.

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2022 (velký senát), Luxembourg Business Registers (C-37/20 a C-601/20, EU:C:2022:912)

„Řízení o předběžné otázce – Předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu – Směrnice (EU) 2018/843, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 – Změna čl. 30 odst. 5 prvního pododstavce písm. c) posledně uvedené směrnice – Přístup jakékoli osoby z široké veřejnosti k informacím o skutečných majitelích – Platnost – Články 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie – Respektování soukromého a rodinného života – Ochrana osobních údajů“

K boji proti praní peněz a financování terorismu a k jejich předcházení ukládá směrnice proti praní peněz[101] členským státům povinnost vést registr obsahující informace o skutečných majitelích[102] společností a jiných právnických osob zapsaných v rejstříku na jejich území. Poté, co byla tato směrnice změněna směrnicí 2018/843[103], musí být některé z těchto informací vždy k dispozici jakékoli osobě z široké veřejnosti. V souladu s takto změněnou směrnicí proti praní peněz (dále jen „pozměněná směrnice proti praní peněz“) byl lucemburskou právní úpravou[104] zřízen Registre des bénéficiaires effectifs (registr skutečných majitelů, dále jen „RBE“) určený k uchovávání

---

101 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (Úř. věst. 2015, L 141, s. 73, dále jen „směrnice proti praní peněz“).

102 Podle čl. 3 bodu 6 směrnice proti praní peněz jsou skutečnými majiteli fyzické osoby, které v konečném důsledku vlastní nebo kontrolují klienta, nebo fyzická osoba nebo osoby, jejichž jménem se transakce nebo činnost provádí.

103 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (Úř. věst. 2018, L 156, s. 43).

104 Loi du 13 janvier 2019 instituant un Registre des bénéficiaires effectifs (zákon ze dne 13. ledna 2019 o Registru skutečných majitelů, Mémorial A 2019, č. 15).

a zpřístupňování určitých informací o skutečných majitelích registrovaných subjektů, k nimž má přístup každý.

V tomto kontextu byly před Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (Obvodní soud v Lucemburku) zahájeny dvě věci, první z nich žalobou WM a druhá žalobou společnosti Sovim SA proti rozhodnutím Luxembourg Business Registers, správce RBE, o zamítnutí jejich žádostí o zamezení přístupu široké veřejnosti k informacím týkajícím se v prvním případě WM jako skutečného majitele jisté realitní společnosti a ve druhém případě k informacím o skutečném majiteli společnosti Sovim SA. Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (Obvodní soud v Lucemburku), který měl v rámci těchto dvou věcí pochybnosti mimo jiné o platnosti ustanovení unijního práva, jimiž se zavádí systém veřejného přístupu k informacím o skutečných majitelích, položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku k posouzení platnosti.

Velký senát Soudního dvora svým rozsudkem prohlásil směrnici 2018/843 za neplatnou v rozsahu, v němž jí byla směrnice proti praní peněz změněna v tom smyslu, že členské státy musí zajistit, aby informace o skutečných majitelích společností a jiných právnických osob zapsaných v rejstříku na jejich území byly vždy k dispozici jakékoli osobě z široké veřejnosti[105].

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr na prvním místě konstatoval, že přístup široké veřejnosti k informacím o skutečných majitelích stanovený pozměněnou směrnicí proti praní peněz představuje závažný zásah do základního práva na respektování soukromého života zakotveného v článku 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina") a do základního práva na ochranu osobních údajů zakotveného v jejím článku 8.

Soudní dvůr v tomto ohledu poznamenal, že jelikož dané údaje zahrnují informace o identifikovaných fyzických osobách, tj. o skutečných majitelích společností a jiných právnických osob zapsaných v rejstříku na území členských států, dotýká se přístup jakékoli osoby z široké veřejnosti k těmto informacím základního práva na respektování soukromého života. Jejich zpřístupnění široké veřejnosti mimoto představuje zpracování osobních údajů. Soudní dvůr dodal, že takovéto zpřístupnění třetím osobám je zásahem do shora uvedených základních práv bez ohledu na následné využití sdělených informací[106].

Pokud jde o závažnost tohoto zásahu, Soudní dvůr uvedl, že jelikož se informace zpřístupněné široké veřejnosti týkají totožnosti skutečného majitele, jakož i povahy a rozsahu jeho účasti ve společnostech nebo jiných právnických osobách, mohly by umožnit sestavení profilu, pokud jde o některé identifikační osobní údaje, o stav majetku dotyčné osoby a o hospodářská odvětví, země a podniky, v nichž tato osoba investovala. Tyto informace se navíc stávají přístupnými potenciálně neomezenému počtu osob, takže takové zpracování osobních údajů může umožnit volný přístup k uvedeným informacím rovněž osobám, které se z důvodů nesouvisejících s cílem sledovaným tímto opatřením snaží získat informace zejména o faktické a finanční situaci skutečného příjemce. Tato možnost se jeví o to snadnější, mohou-li být dotčené údaje vyhledávány na internetu. Kromě toho jsou potenciální důsledky pro subjekty údajů plynoucí z případného zneužití jejich osobních údajů zhoršeny skutečností, že jakmile jsou tyto údaje zpřístupněny široké veřejnosti, mohou být nejen volně vyhledávány, ale rovněž uchovávány a šířeny, a že se tak stává pro tyto osoby o to obtížnější, ne-li iluzorní, aby se účinně hájily proti zneužívání.

---

105 Neplatnost čl. 1 bodu 15 písm. c) směrnice 2018/843, kterým se mění čl. 30 odst. 5 první pododstavec písm. c) směrnice proti praní peněz.

106 Rozsudek ze dne 21. června 2022, ***Ligue des droits humains*** (C-817/19, EU:C:2022:491, bod 96 a citovaná judikatura).

Na druhém místě, v rámci zkoumání odůvodněnosti předmětného zásahu, Soudní dvůr zaprvé uvedl, že zásada legality je v projednávané věci dodržena. Omezení výkonu shora uvedených základních práv vyplývající z přístupu široké veřejnosti k informacím o skutečných majitelích je totiž stanoveno legislativním aktem, a sice pozměněnou směrnicí proti praní peněz. Tato směrnice mimoto upřesňuje, že tyto informace musí být adekvátní, přesné a aktuální, a výslovně vyjmenovává některé údaje, které musí být veřejně přístupné. Dále stanoví podmínky, za nichž mohou členské státy stanovit výjimky z takového přístupu.

Soudní dvůr zadruhé upřesnil, že předmětný zásah nenarušuje podstatu základních práv zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny. Je sice pravda, že pozměněná směrnice proti praní peněz neobsahuje taxativní výčet údajů, k nimž musí mít jakákoli osoba z široké veřejnosti povolený přístup, a že jsou členské státy oprávněny poskytnout přístup k dalším informacím, nic to však nemění na tom, že pouze adekvátní informace o skutečných majitelích a o jejich účastech mohou být získávány, uchovávány, a tudíž potenciálně zpřístupňovány veřejnosti, v důsledku čehož jsou vyloučeny zejména informace, které nemají adekvátní spojitost s cíli pozměněné směrnice proti praní peněz. Pokud jde o informace, jež takovou spojitost mají, nic nenasvědčuje tomu, že by jejich zpřístupnění široké veřejnosti jakkoli narušovalo podstatu zmiňovaných základních práv.

Zatřetí Soudní dvůr zdůraznil, že stanovením přístupu široké veřejnosti k informacím o skutečných majitelích usiluje unijní normotvůrce o předcházení praní peněz a financování terorismu tím, že prostřednictvím zvýšené transparentnosti vytvoří takové prostředí, které bude méně náchylné ke zneužití k těmto účelům, což představuje cíl obecného zájmu, jímž lze odůvodnit i závažné zásahy do základních práv zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny.

Začtvrté v rámci zkoumání vhodnosti, nezbytnosti a přiměřenosti předmětného zásahu, Soudní dvůr konstatoval, že přístup široké veřejnosti k informacím o skutečných majitelích je vhodný k tomu, aby přispěl k dosažení tohoto cíle.

Podle Soudního dvora však tento zásah nelze považovat za omezený na to, co je nezbytně nutné. Nezbytnou nutnost zmiňovaného zásahu nelze prokázat tím, že kritérium „oprávněného zájmu“, který měl podle směrnice proti praní peněz, ve znění před její změnou směrnicí 2018/843, svědčit každé osobě požadující přístup k informacím o skutečných majitelích, bylo obtížně uplatnitelné a že jeho použití mohlo vést ke svévolným rozhodnutím. Případná obtížnost přesného nastavení případů a podmínek, za nichž může mít veřejnost přístup k informacím o skutečných majitelích, totiž nemůže ospravedlnit to, aby unijní normotvůrce stanovil, že přístup k těmto informacím náleží široké veřejnosti.

Nezbytnou nutnost daného zásahu dále nemohou prokázat ani vysvětlení obsažená ve směrnici 2018/843[107]. Vzhledem k tomu, že podle těchto vysvětlení má přístup široké veřejnosti k informacím o skutečných majitelích umožnit, aby byly tyto informace ve větší míře zkoumány občanskou společností, zejména tiskem a organizacemi občanské společnosti, Soudní dvůr poukázal na to, že jak tisk, tak organizace občanské společnosti, které mají spojitost s prevencí a bojem proti praní peněz a financování terorismu, mají na přístupu k daným informacím oprávněný zájem. Totéž platí pro osoby, jež chtějí znát totožnost skutečných majitelů společnosti nebo jiné právnické osoby z důvodu, že s nimi mohou uzavírat transakce, nebo také pro finanční instituce a orgány, které se podílejí na boji proti trestným činům v oblasti praní peněz nebo financování terorismu.

Předmětný zásah není ani přiměřený. Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že hmotněprávní pravidla upravující tento zásah nesplňují požadavek jasnosti a přesnosti. Pozměněná směrnice proti

---

107 Jedná se o vysvětlení obsažená v bodě 30 odůvodnění směrnice 2018/843.

praní peněz totiž stanoví přístup jakékoli osoby z široké veřejnosti „alespoň“ k údajům v ní uvedeným a dává členským státům možnost zpřístupnit další informace zahrnující „alespoň“ datum narození či kontaktní údaje skutečného majitele. Vzhledem k použití výrazu „alespoň“ přitom tato směrnice umožňuje zpřístupnit veřejnosti údaje, které nejsou dostatečně vymezené ani identifikovatelné.

Pokud jde dále o vyvažování závažnosti tohoto zásahu s významem uvedeného cíle obecného zájmu, Soudní dvůr uznal, že tímto cílem – s ohledem na jeho význam – lze odůvodnit i závažné zásahy do základních práv zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny.

Nicméně zaprvé boj proti praní peněz a financování terorismu přísluší přednostně veřejným orgánům a subjektům, jako jsou úvěrové či finanční instituce, kterým jsou v důsledku jejich aktivit ukládány konkrétní povinnosti v dané oblasti. Z tohoto důvodu směrnice proti praní peněz stanoví, že informace o skutečných majitelích musí být vždy k dispozici příslušným orgánům a finančním zpravodajským jednotkám, a to bez omezení, a povinným osobám v rámci hloubkové kontroly klienta[108].

Zadruhé ve srovnání s dřívějším režimem, který kromě přístupu příslušných orgánů a některých osob k informacím o skutečných majitelích stanovil přístup kterékoli osoby nebo organizace, jež může prokázat oprávněný zájem, režim zavedený směrnicí 2018/843 představuje podstatně závažnější zásah do základních práv zaručených v článcích 7 a 8 Listiny, který není kompenzován případnými výhodami, jež by oproti prvně uvedenému režimu mohly vyplývat z druhého uvedeného režimu, pokud jde o boj proti praní peněz a financování terorismu.

c. Žádost o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání ve vyhledávači

Rozsudek ze dne 8. prosince 2022 (velký senát), Google (Odstranění odkazu na údajně nepravdivý obsah) (C-460/20, EU:C:2022:962)

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů – Směrnice 95/46/ES – Článek 12 písm. b) – Článek 14 první pododstavec písm. a) – Nařízení (EU) 2016/679 – Článek 17 odst. 3 písm. a) – Provozovatel internetového vyhledávače – Vyhledávání na základě jména osoby – Zobrazení odkazu na články obsahující údajně nepravdivé informace v seznamu výsledků vyhledávání – Zobrazení fotografií ilustrujících tyto články v seznamu výsledků vyhledávání obrázků ve formě náhledů (thumbnails) – Žádost o odstranění odkazu ze seznamu výsledků vyhledávání adresovaná provozovateli vyhledávače – Vyvažování základních práv – Články 7, 8, 11 a 16 Listiny základních práv Evropské unie – Povinnosti a odpovědnosti, které má provozovatel vyhledávače při zpracování žádosti o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání – Důkazní břemeno žadatele o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání“

O žalobcích v původním řízení, jimiž jsou TU, který zastává vedoucí pozice a vlastní podíly v různých společnostech, a RE, která byla životní partnerkou TU a do května 2015 prokuristkou jedné z těchto společností, byly v roce 2015 na jisté internetové stránce provozované společností G LLC publikovány tři články. Tyto články, z nichž jeden byl ilustrován čtyřmi fotografiemi žalobce navozujícími dojem, že žalobci vedli luxusní život, se kriticky vyjadřovaly k investičnímu modelu řady jejich společností. Přístup k těmto článkům byl možný po zadání jmen a příjmení žalobců do vyhledávače provozovaného společností Google LLC (dále jen „Google“) a to samostatně nebo ve spojení

108 Článek 30 odst. 5 první pododstavec písm. a) a b) pozměněné směrnice proti praní peněz.

s některými názvy společností. Seznam výsledků odkazoval na tyto články prostřednictvím odkazu, jakož i na fotografie zobrazené ve formě náhledů (thumbnails).

Žalobci v původním řízení požadovali, aby Google jakožto společnost provádějící prostřednictvím svého vyhledávače zpracování osobních údajů odstranila ze seznamu výsledků vyhledávání odkazy na předmětné články z důvodu, že údajně obsahují nepravdivá tvrzení a pomlouvačné názory, a dále aby ze seznamu výsledků vyhledávání odstranila náhledy. Společnost Google odmítla této žádosti vyhovět.

Vzhledem k tomu, že žalobci v původním řízení neuspěli se svou žalobou v prvním stupni ani s odvoláním, podali k Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) opravný prostředek „Revision", v jehož rámci Bundesgerichtshof podal Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu GDPR[109] a směrnice 95/46[110].

Svým rozsudkem Soudní dvůr, zasedající ve velkém senátu, rozvinul svou judikaturu týkající se podmínek použitelných na žádosti o odstranění odkazu ze seznamu výsledků vyhledávání adresované provozovateli vyhledávače na základě pravidel upravujících ochranu osobních údajů[111]. Konkrétně zkoumal jednak rozsah povinností a odpovědností, jež přísluší provozovateli vyhledávače při zpracovávání žádosti o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání založené na údajné nepravdivosti informací v obsahu, na nějž je odkazováno, a jednak důkazní břemeno spočívající na subjektu údajů, pokud jde o tuto nepravdivost. Kromě toho se vyjádřil k tomu, zda je pro účely přezkumu žádosti o odstranění fotografií zobrazených ve formě náhledů ze seznamu výsledků vyhledávání obrázků nutné přihlížet k původnímu kontextu zveřejnění těchto fotografií na internetu.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr na prvním místě rozhodl, že v rámci vyvažování mezi právy na respektování soukromého života a práva na ochranu osobních údajů na jedné straně a právem na svobodu projevu a informací[112] na straně druhé pro účely posouzení žádosti o odstranění odkazu adresované provozovateli vyhledávače a směřující k tomu, aby byl z výsledků vyhledávání odstraněn odkaz na obsah zahrnující údajně nepravdivá tvrzení, nepodléhá toto odstranění odkazů podmínce, aby otázka pravdivosti obsahu, na nějž je odkazováno, byla alespoň předběžně vyjasněna v rámci žaloby podané žadatelem proti poskytovateli tohoto obsahu.

Úvodem Soudní dvůr za účelem přezkumu, za jakých podmínek je provozovatel vyhledávače povinen vyhovět žádosti o odstranění odkazů, a tudíž vymazat ze seznamu výsledků zobrazeného na základě vyhledávání podle jména subjektu údajů odkaz na internetovou stránku, která obsahuje tvrzení, jež tato osoba považuje za nepravdivá, připomněl zejména následující:

---

109 Článek 17 odst. 3 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1).

110 Článek 12 písm. b) a čl. 14 první pododstavec písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 1995, L 281, s. 31; Zvl. vyd. 13/15, s. 335).

111 Rozsudky ze dne 13. května 2014, ***Google Spain a Google*** (C-131/12, EU:C:2014:317), jakož i ze dne 24. září 2019, ***GC a další (Odstranění odkazů na citlivé údaje)*** (C-136/17, EU:C:2019:773) a ***Google (Územní dosah práva na odstranění odkazů)*** (C-507/17, EU:C:2019:772).

112 Základní práva zaručená v prvním případě články 7 a 8 v druhém případě článkem 11 Listiny základních práv Evropské unie.

– vzhledem k tomu, že činnost vyhledávače může významným způsobem – vedle činnosti vydavatelů internetových stránek – ovlivnit základní právo na respektování soukromí a základní právo na ochranu osobních údajů, musí provozovatel uvedeného vyhledávače – jako osoba určující účely a prostředky této činnosti – v rámci své odpovědnosti, pravomocí a možností zajistit, aby záruky stanovené směrnicí 95/46 a GDPR mohly nabýt plného účinku a aby mohlo být skutečně dosaženo účinné a úplné ochrany subjektů údajů;

– pokud provozovatel vyhledávače obdrží žádost o odstranění odkazu, musí ověřit, zda je zahrnutí předmětné internetové stránky na seznam výsledků nezbytné k tomu, aby uživatelé internetu, kteří jsou potenciálně zájemci o přístup k této internetové stránce prostřednictvím takového vyhledávání, mohli uplatnit právo na svobodu informací, jež je chráněna právem na svobodu projevu a informací;

– GDPR výslovně zakotvuje požadavek vyvažování mezi základními právy na respektování soukromého života a ochranu osobních údajů na straně jedné a základním právem na svobodu informací na straně druhé.

Soudní dvůr nejprve zdůraznil, že i když právo na respektování soukromého života a právo na ochranu osobních údajů obecně převažují nad legitimním zájmem uživatelů internetu na přístup k předmětným informacím, může tato rovnováha záviset na relevantních okolnostech každého případu, zejména na povaze této informace a její citlivosti v souvislosti se soukromím subjektu údajů, jakož i na zájmu veřejnosti mít k této informaci přístup, jenž se může lišit zejména v závislosti na úloze, kterou má subjekt údajů ve veřejném životě.

Relevantním prvkem v rámci tohoto posouzení je také otázka, zda je obsah, na nějž je odkazováno, pravdivý, či nikoliv. Za určitých okolností sice může právo na informace uživatelů internetu a svoboda projevu poskytovatele obsahu převážit nad právy na ochranu soukromého života a ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjekt údajů veřejně činný. Tento vztah se však obrací, pokud se ukáže, že alespoň některé z informací, kterých se týká žádost o odstranění odkazu a jež nemají ve vztahu k celkovému obsahu podružný význam, jsou nepravdivé. V takovém případě totiž nelze brát v úvahu právo informovat a právo být informován, protože nemohou zahrnovat právo na šíření takových informací a na přístup k nim.

Pokud jde dále na jedné straně o povinnosti týkající se zjištění, zda jsou informace v obsahu, na nějž je odkazováno, pravdivé, či nikoli, Soudní dvůr upřesnil, že osoba, jež žádá o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání z důvodu nepravdivosti takovýchto informací, je povinna prokázat zjevnou nepravdivost těchto informací nebo přinejmenším některých těchto informací, které nejsou ve vztahu k tomuto obsahu jako celku podružné. Aby se však předešlo tomu, že tato osoba ponese nadměrné břemeno, jež by mohlo poškodit užitečný účinek práva na odstranění odkazu z výsledků vyhledávání, musí pouze poskytnout důkazy, jejichž vyhledání po ní může být s ohledem na okolnosti projednávaného případu rozumně požadováno. Tato osoba v zásadě nemůže být povinna předkládat na podporu své žádosti o odstranění odkazu již ve fázi před zahájením soudního řízení soudní rozhodnutí vydané proti vydavateli internetových stránek, a to ani ve formě rozhodnutí o předběžném opatření.

Pokud jde na straně druhé o povinnosti a odpovědnost provozovatele vyhledávače, Soudní dvůr zdůraznil, že tento provozovatel musí pro účely ověření, zda určitý obsah může být nadále zahrnut do seznamu výsledků vyhledávání prováděného prostřednictvím jeho vyhledávače v návaznosti na žádost o odstranění odkazu, vycházet ze všech dotčených práv a zájmů, jakož i ze všech okolností projednávaného případu. Tento provozovatel však nemůže být povinen prošetřit skutkový stav a za tímto účelem uspořádat kontradiktorní výměnu s poskytovatelem obsahu s cílem získat chybějící informace stran pravdivosti obsahu, na nějž je odkazováno. Povinnost podílet se na zjišťování, zda je obsah, na nějž je odkazováno, pravdivý, či nikoli, by totiž tomuto provozovateli ukládala zátěž překračující meze toho, co od něj lze rozumně očekávat s ohledem na jeho odpovědnost, pravomoci a možnosti. Toto řešení by s sebou neslo vážné nebezpečí, že by byl odstraněn obsah, který odpovídá oprávněné a převažující potřebě veřejnosti získávat informace, a bylo by tak obtížné tyto informace na

internetu nalézt. Existovalo by tak reálné nebezpečí odrazujícího účinku na výkon svobody projevu a informací, kdyby provozovatel vyhledávače takový odkaz takřka systematicky odstraňoval, aby se vyhnul povinnosti prošetřit relevantní skutečnosti za účelem prokázání, zda obsah, na nějž je odkazováno, je, či není pravdivý.

V případě, že žadatel o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání předloží důkazy, jež dokládají zjevnou nepravdivost informací obsahu, na nějž je odkazováno, nebo alespoň některých těchto informací, které nejsou ve vztahu k obsahu jako celku podružné, je provozovatel vyhledávače povinen této žádosti o odstranění odkazu vyhovět. Totéž platí, pokud tento žadatel předloží soudní rozhodnutí přijaté proti vydavateli internetových stránek, které vychází ze zjištění, že některé informace uvedené v obsahu, na nějž je odkazováno, které nemají ve vztahu k celému obsahu podružný význam, jsou přinejmenším prima facie nepravdivé. Naproti tomu v případě, že se nepravdivost takových informací nejeví zjevná s ohledem na důkazy poskytnuté žadatelem, není provozovatel vyhledávače v případě neexistence takového soudního rozhodnutí povinen takové žádosti o odstranění odkazu z výsledků vyhledávání vyhovět. Pokud mohou předmětné informace přispět k debatě v obecném zájmu, je třeba s ohledem na všechny okolnosti projednávaného případu přiznat zvláštní význam právu na svobodu projevu a informací.

A konečně Soudní dvůr dodal, že pokud provozovatel vyhledávače nevyhoví žádosti o odstranění odkazu, musí mít subjekt údajů možnost obrátit se na přezkumný nebo soudní orgán, aby provedly nezbytná ověření a nařídily tomuto správci přijetí nezbytných opatření. Zejména soudním orgánům v tomto ohledu přísluší, aby zajistily vyvážení protichůdných zájmů, neboť jsou nejpovolanější k provedení komplexního a důkladného vyvážení, které zohledňuje všechna kritéria a všechny faktory stanovené relevantní judikaturou.

Na druhém místě Soudní dvůr rozhodl, že v rámci vyvažování výše uvedených základních práv je pro účely posouzení žádosti o odstranění odkazu směřující k odstranění fotografií fyzické osoby zobrazených formou náhledů z výsledků vyhledávání obrázků na základě jména této osoby zohlednit informační hodnotu těchto fotografií nezávisle na původním kontextu jejich zveřejnění na internetové stránce, ze které pocházejí. Je však třeba přihlédnout k jakémukoli textovému prvku, jímž je přímo doprovázeno zobrazení těchto fotografií ve výsledcích vyhledávání a který může vyjasnit jejich informační hodnotu.

K učinění tohoto závěru Soudní dvůr zdůraznil, že vyhledávání obrázků prostřednictvím internetového vyhledávače podle jména určité osoby podléhá stejným zásadám, jakými se řídí vyhledávání internetových stránek a informací na těchto stránkách. Uvedl, že zobrazení fotografií subjektu údajů ve výsledcích vyhledávání obrázků ve formě náhledů může představovat zvlášť závažný zásah do práv na ochranu soukromého života a osobních údajů této osoby.

Pokud tedy provozovatel vyhledávače obdrží žádost, aby byly z výsledků vyhledávání obrázků na základě jména určité osoby odstraněny fotografie zobrazené ve formě náhledů, které tuto osobu zachycují, musí ověřit, zda je zobrazení předmětných fotografií nezbytné k tomu, aby uživatelé internetu, kteří jsou potenciálně zájemci o přístup k těmto fotografiím prostřednictvím takového vyhledávání, mohli uplatnit právo na svobodu informací.

Přitom vzhledem k tomu, že vyhledávač zobrazuje fotografie subjektu údajů mimo kontext, ve kterém jsou zveřejněny na internetové stránce, na niž je odkazováno, nejčastěji s cílem ilustrovat textové prvky, které tato stránka obsahuje, je třeba určit, zda tento kontext musí být přesto zohledněn při vyvažování protichůdných práv a zájmů, které je třeba provést. V této souvislosti závisí otázka, zda je do uvedeného posouzení třeba zahrnout i obsah internetové stránky, na které je uvedena fotografie, u jejíhož zobrazení ve formě náhledu je požadováno odstranění, na předmětu a povaze dotčeného zpracování.

Pokud jde zaprvé o předmět dotčeného zpracování, Soudní dvůr poznamenal, že zveřejnění fotografií jakožto prostředku neverbální komunikace může mít na uživatele internetu větší dopad než zveřejnění textů. Fotografie jako takové jsou totiž důležitým prostředkem k zaujetí pozornosti

uživatelů internetu a mohou vzbudit zájem o přístup k článkům, které ilustrují. Zejména z důvodu, že fotografie lze často vykládat mnoha způsoby, přitom jejich zobrazení v seznamu výsledků vyhledávání ve formě náhledu může způsobit zvlášť závažný zásah do práva subjektu údajů na ochranu jeho podobizny, což musí být zohledněno v rámci vyvažování protichůdných práv a zájmů. Proto je třeba provést odlišné vyvážení protichůdných práv a zájmů podle toho, zda se jedná o články s fotografiemi zveřejněnými vydavatelem internetové stránky, které – zasazené do původního kontextu – ilustrují informace poskytnuté v těchto článcích a názory, jež jsou v nich vyjádřeny, či o fotografie zobrazené ve formě náhledů v seznamu výsledků provozovatelem vyhledávače mimo kontext, ve kterém byly tyto fotografie zveřejněny na původní internetové stránce.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že se důvod odůvodňující zveřejnění osobního údaje na internetové stránce nejen nemusí nutně shodovat s důvodem vztahujícím se k činnosti vyhledávačů, ale i když se oba shodují, může se výsledek vyvážení dotčených práv a zájmů, které je nutno provést, lišit podle toho, zda jde o zpracování provedené provozovatelem vyhledávače, nebo o zpracování provedené vydavatelem dané internetové stránky. Jednak se mohou lišit legitimní zájmy odůvodňující uvedená zpracování a jednak nemusí být nutně totožné důsledky uvedených zpracování pro subjekt údajů, a zejména pro jeho soukromí[113].

Pokud jde zadruhé o povahu zpracování prováděného provozovatelem vyhledávače, Soudní dvůr konstatoval, že provozovatel vyhledávače tím, že vyhledává fotografie fyzických osob zveřejněné na internetu a samostatně je zobrazuje ve výsledcích vyhledávání obrázků ve formě náhledů, poskytuje službu zahrnující zpracování osobních údajů, které je autonomní a odlišné od zpracování prováděného vydavatelem internetové stránky, z níž fotografie pocházejí, i od zpracování – za něž je rovněž odpovědný tento provozovatel – spočívajícího v uvedení odkazu na tuto stránku.

Proto je nutné samostatně posoudit činnost provozovatele vyhledávače spočívající v zobrazování výsledků vyhledávání obrázků ve formě náhledů, jelikož další zásah do základních práv, který vyplývá z takové činnosti, může být obzvlášť intenzivní z důvodu seskupení všech informací týkajících se subjektu údajů nacházejících se na internetu při vyhledávání podle jména. V rámci tohoto samostatného posouzení je třeba zohlednit skutečnost, že toto zobrazování představuje samo o sobě výsledek, o který usiluje uživatel internetu, a to nezávisle na jeho pozdějším rozhodnutí, zda navštíví původní internetovou stránku, či nikoli.

Soudní dvůr nicméně poznamenal, že takové specifické vyvážení, které zohledňuje autonomní povahu zpracování, jež provádí provozovatel vyhledávače, nemá vliv na případnou relevanci textových prvků, které mohou přímo doprovázet zobrazení fotografie na seznamu výsledků vyhledávání, neboť takové prvky mohou veřejnosti vyjasnit informační hodnotu této fotografie, a tudíž ovlivnit vyvážení dotčených práv a zájmů.

d. Žaloby proti zpracování údajů v rozporu s GDPR

Rozsudek ze dne 28. dubna 2022, Meta Platforms Ireland (C-319/20, EU:C:2022:322)

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů – Nařízení (EU) 2016/679 – Článek 80 – Zastupování subjektů údajů neziskovým sdružením – Zástupná žaloba podaná sdružením na ochranu zájmů spotřebitelů v případě neexistence pověření a nezávisle na porušení

---

113 Viz rozsudek Google Spain a Google, bod 86.

konkrétních práv subjektu údajů – Žaloba založená na porušení zákazu nekalých obchodních praktik, zákona o ochraně spotřebitele nebo zákazu používání neplatných obecných podmínek“

Společnost Meta Platforms Ireland, která spravuje nabídku služeb internetové sociální sítě Facebook v Unii, je správcem osobních údajů uživatelů této sociální sítě v Unii. Internetová platforma Facebook obsahuje na internetové adrese www.facebook.de prostor nazvaný „App-Zentrum“ (Centrum aplikací), na kterém společnost Meta Platforms Ireland poskytuje uživatelům bezplatné hry poskytované třetími osobami. Při spuštění některých z uvedených her je uživatel upozorněn, že použití dotčené aplikace opravňuje společnost, která tyto hry poskytla, k získání určitých osobních údajů, jakož i k tomu, aby jménem uživatele zveřejňovala některé informace. Použitím dané aplikace uživatel souhlasí s všeobecnými obchodními podmínkami a pravidly zmíněné společnosti v oblasti ochrany údajů. V případě jedné konkrétní hry je navíc uživatel informován, že aplikace může jeho jménem zveřejňovat fotografie a další informace.

Německá Spolková unie center a sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů[114] měla za to, že informace poskytnuté dotčenými hrami v prostoru Centrum aplikací jsou zavádějící. Spolková unie proto jakožto subjekt, který má aktivní legitimaci k podání návrhu na ukončení porušování právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele[115], podala žalobu na zdržení se jednání proti společnosti Meta Platforms Ireland. Tato žaloba byla podána nezávisle na konkrétním porušení práv určitého subjektu údajů v oblasti ochrany údajů a bez pověření takového subjektu. Rozhodnutí, kterým bylo této žalobě vyhověno, bylo předmětem odvolání podaného společností Meta Platforms Ireland, která poté, co bylo toto odvolání zamítnuto, podala opravný prostředek k Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo). Vzhledem k tomu, že tento soud má pochybnosti o přípustnosti žaloby Spolkové unie a zejména o její aktivní legitimaci k podání žaloby proti společnosti Meta Platforms Ireland, předložil věc Soudnímu dvoru.

Soudní dvůr ve svém rozsudku rozhodl, že čl. 80 odst. 2 obecného nařízení o ochraně údajů[116] nebrání tomu, aby sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů mohlo podat žalobu při neexistenci zmocnění, které by mu bylo uděleno za tím účelem, a bez ohledu na porušení konkrétních práv dotčených osob, proti údajnému původci porušení ochrany osobních údajů, a tvrdit, že byl porušen zákaz nekalých obchodních praktik, zákon na ochranu spotřebitele nebo zákaz používání neplatných všeobecných obchodních podmínek. Taková žaloba je možná, pokud se dané zpracování údajů může dotknout práv, která identifikovaným nebo identifikovatelným fyzickým osobám vyplývají z GDPR.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr především připomíná, že ačkoli cílem GDPR[117] je zajistit v zásadě úplnou harmonizaci vnitrostátních právních předpisů týkajících se ochrany osobních údajů, čl. 80 odst. 2 uvedeného

---

114 Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e.V. (dále jen „Spolková unie“).

115 Podle německého práva zahrnují zákony o ochraně spotřebitele rovněž pravidla vymezující zákonnost shromažďování nebo zpracování nebo využívání osobních údajů spotřebitele podnikem nebo podnikatelem.

116 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“). Podle čl. 80 odst. 2 „[č]lenské státy mohou stanovit, že jakýkoliv subjekt, organizace nebo sdružení uvedené v odstavci 1 tohoto článku má bez ohledu na pověření od subjektu údajů právo podat v daném členském státě stížnost u dozorového úřadu příslušného podle článku 77 a vykonávat práva uvedená v článcích 78 a 79, pokud se domnívá, že v důsledku zpracování [osobních údajů] byla porušena práva subjektu údajů podle tohoto nařízení“.

117 Jak vyplývá z čl. 1 odst. 1 ve spojení s body 9, 10 a 13 odůvodnění uvedeného nařízení.

nařízení patří mezi ustanovení, která ponechávají členským státům prostor pro uvážení, pokud jde o jejich provedení[118]. Tudíž k tomu, aby bylo možné podat zástupnou žalobu bez pověření v oblasti ochrany osobních údajů stanovenou v tomto ustanovení, musí členské státy využít možnosti, kterou jim poskytuje dané ustanovení, stanovit ve vnitrostátním právu tento způsob zastupování subjektů údajů. Nicméně pokud členské státy využijí této možnosti, musí využít svého prostoru pro uvážení za podmínek a v mezích stanovených GDPR, a vykonávat legislativní činnost způsobem, který nezasáhne do obsahu a cílů uvedeného nařízení.

Soudní dvůr dále zdůrazňuje, že čl. 80 odst. 2 GDPR umožňuje členským státům stanovit mechanismus zástupných žalob vůči údajnému původci porušení ochrany osobních údajů, přičemž stanoví řadu požadavků, které musí být dodrženy. Zaprvé, aktivní legitimace je přiznána subjektu, organizaci nebo sdružení, které splňují kritéria uvedená v GDPR[119]. Takové sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů, jako je Spolková unie, které sleduje cíl veřejného zájmu spočívající v zajištění práv a svobod subjektů údajů jakožto spotřebitelů, může pod uvedený pojem spadat, jelikož dosažení takového cíle může souviset s ochranou osobních údajů těchto osob. Zadruhé, předpokladem pro použití uvedené zástupné žaloby je, že dotčený subjekt bez ohledu na jakékoli pověření, které mu bylo uděleno, má za to, že práva subjektu údajů stanovená v GDPR byla porušena zpracováním jeho osobních údajů.

Podání zástupné žaloby[120] tedy nevyžaduje, aby dotčený subjekt provedl předchozí individuální identifikaci osoby konkrétně dotčené zpracováním údajů, které je údajně v rozporu s ustanoveními GDPR. Za tímto účelem může být rovněž dostačující označení kategorie nebo skupiny osob dotčených takovým zpracováním[121].

Výkon takové žaloby kromě toho není podmíněn existencí konkrétního porušení práv, která osobě vyplývají z GDPR. K přiznání aktivní legitimace subjektu totiž stačí uplatnit, že dotčené zpracování údajů může ovlivnit práva, která pro identifikované nebo identifikovatelné fyzické osoby vyplývají z uvedeného nařízení, aniž by bylo nezbytné prokazovat skutečnou újmu způsobenou subjektu údajů v určité situaci zásahem do jeho práv. S ohledem na cíl sledovaný GDPR tak oprávnění takových sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů, jako je Spolková unie, podat prostřednictvím mechanismu zástupné žaloby návrhy směřující k ukončení zpracování údajů, které je v rozporu s ustanoveními GDPR, nezávisle na porušení práv osoby individuálně a konkrétně dotčené tímto porušením, přispívá nesporně k posílení práv dotčených osob a k zajištění vysoké úrovně ochrany.

Konečně Soudní dvůr upřesnil, že porušení pravidla týkajícího se ochrany osobních údajů může vést současně k porušení pravidel týkajících se ochrany spotřebitele nebo nekalých obchodních praktik. GDPR[122] totiž členským státům umožňuje využít možnosti stanovit, že sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů jsou oprávněna podat žalobu proti porušování práv stanovených GDPR prostřednictvím pravidel, jejichž cílem je chránit spotřebitele nebo bojovat proti nekalým obchodním praktikám.

---

118 Na základě „otevřených ustanovení“.

119 Zejména v čl. 80 odst. 1 GDPR. Uvedené ustanovení odkazuje na „neziskový subjekt, organizaci nebo sdružení, jež byly řádně založeny v souladu s právem některého členského státu, jejichž statutární cíle jsou ve veřejném zájmu a jež vyvíjejí činnost v oblasti ochrany práv a svobod subjektů údajů ohledně ochrany jejich osobních údajů“.

120 Na základě čl. 80 odst. 2 GDPR.

121 Zejména s ohledem na dosah pojmu „subjekt údajů“, stanoveného v čl. 4 bodu 1 GDPR, který zahrnuje jak „identifikovanou fyzickou osobu“, tak „identifikovatelnou fyzickou osobu“.

122 Zejména čl. 80 odst. 2 GDPR.

IV. Občanství Unie[123]

1. Ztráta občanství Evropské unie v důsledku ztráty státní příslušnosti členského státu

Rozsudek ze dne 18. ledna 2022 (velký senát), Wiener Landesregierung (Odvolání příslibu udělení státního občanství) (C-118/20, EU:C:2022:34)

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Články 20 a 21 SFEU – Oblast působnosti – Vzdání se státního občanství členského státu za účelem nabytí státního občanství jiného členského státu v souladu s příslibem tohoto jiného členského státu, že dotyčnému udělí státní občanství – Odvolání tohoto příslibu z důvodů veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti – Zásada proporcionality – Stav bez státní příslušnosti“

JY, v té době estonská státní příslušnice s bydlištěm v Rakousku, požádala v roce 2008 o udělení rakouského státního občanství. Rozhodnutím ze dne 11. března 2014 přislíbil tehdy příslušný rakouský správní orgán[124] JY udělení tohoto občanství, jestliže do dvou let prokáže, že již není estonskou státní občankou. JY předložila ve stanovené lhůtě potvrzení, že dne 27. srpna 2015 pozbyla estonské státní občanství. Od tohoto data je JY osobou bez státní příslušnosti.

Rozhodnutím ze dne 6. července 2017 zrušil rakouský správní orgán, který se stal příslušným[125], rozhodnutí ze dne 11. března 2014 na základě vnitrostátního práva a zamítl žádost JY o udělení rakouského státního občanství. K odůvodnění svého rozhodnutí tento orgán uvedl, že JY již nesplňuje podmínky pro udělení státního občanství stanovené vnitrostátním právem. JY se totiž poté, co jí bylo přislíbeno udělení rakouského státního občanství, dopustila dvou závažných správních deliktů spočívajících v tom, že své vozidlo neopatřila známkou technické kontroly, a v řízení vozidla pod vlivem alkoholu. Byla také odpovědná za osm správních deliktů spáchaných před tím, než jí byl dán tento příslib.

Vzhledem k tomu, že její žaloba proti uvedenému rozhodnutí byla zamítnuta, podala JY opravný prostředek „Revision“ k Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko). Uvedený soud poukázal na to, že s ohledem na správní delikty, kterých se JY dopustila předtím i poté, co jí bylo přislíbeno udělení rakouského státního občanství, byly naplněny podmínky pro odvolání tohoto příslibu. Položil si však otázku, zda situace JY spadá do působnosti unijního práva a zda příslušný správní orgán měl při přijímání rozhodnutí o odvolání příslibu udělení státního občanství, jež brání tomu, aby JY znovu nabyla občanství Unie, toto právo dodržovat, zejména zásadu proporcionality zakotvenou unijním právem, a to s ohledem na důsledky takového rozhodnutí pro situaci dotyčné osoby.

Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl obrátit se na Soudní dvůr s otázkami týkajícími se výkladu unijního práva. Soudní dvůr v rozsudku vydaném ve velkém senátu vyložil článek 20 SFEU

---

123 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 9. června 2022, ***Préfet du Gers a Institut national de la statistique et des études économiques*** (C-673/20, EU:C:2022:449). Tento rozsudek je prezentován v rubrice II. „Vystoupení členského státu z Evropské unie“.

124 Niederösterreichische Landesregierung (vláda spolkové země Dolní Rakousko, Rakousko).

125 Wiener Landesregierung (vláda spolkové země Vídeň, Rakousko).

v rámci své judikatury[126] týkající se povinností členských států v oblasti nabývání a pozbývání státního občanství z hlediska unijního práva.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že situace osoby, která je státním občanem pouze jednoho členského státu a tohoto občanství se vzdá – v důsledku čehož ztratí status občana Unie – aby nabyla státní občanství jiného členského státu v návaznosti na příslib orgánů posledně uvedeného členského státu, že jí toto občanství bude uděleno, spadá svou povahou a důsledky do unijního práva, je-li tento příslib odvolán s tím důsledkem, že je této osobě znemožněno znovu nabýt status občana Unie.

Soudní dvůr v této souvislosti nejprve konstatoval, že v době odvolání uvedeného příslibu byla JY osobou bez státní příslušnosti a ztratila svůj status občana Unie. Vzhledem k tomu, že žádost o rozvázání státoobčanského svazku s členským státem jejího původu byla podána v rámci řízení o udělení státního občanství, jehož cílem bylo nabýt rakouské státní občanství, a že tato žádost vyplynula z toho, že JY s ohledem na příslib, který jí byl dán, plnila požadavky spojené s tímto řízením, nelze na takovou osobu, jako je jako je JY, nahlížet tak, že se dobrovolně vzdala statusu občana Unie. Naopak – vzhledem k tomu, že obdržela příslib hostitelského členského státu, že jí bude uděleno jeho státní občanství, je účelem žádosti o ukončení státoobčanského svazku umožnit jí, aby splnila podmínku nabytí tohoto státního občanství a po jeho nabytí i nadále požívala statusu občana Unie a práv s ním souvisejících.

Dále Soudní dvůr uvedl, že pokud orgány hostitelského členského státu v rámci řízení o udělení státního občanství odvolají příslib udělení státního občanství, ocitne se dotyčná osoba, která byla státním příslušníkem pouze jednoho jiného členského státu a vzdala se svého původního státního občanství za účelem splnění požadavků spojených s tímto řízením, v situaci, kdy nemůže nadále uplatňovat práva vyplývající z jejího statusu občana Unie. Takové řízení jako celek má dopad na status přiznaný článkem 20 SFEU státním příslušníkům členských států. Může totiž vést k tomu, že osoba nacházející se v takové situaci, jako je situace JY, ztratí všechna práva spojená s tímto statusem, i když na začátku uvedeného řízení byla tato osoba státní příslušnicí členského státu, a měla tedy status občana Unie.

A konečně Soudní dvůr uvedl, že JY jakožto estonská státní příslušnice využila své svobody pohybu a pobytu tím, že se usadila v Rakousku, kde pobývá již několik let, a zdůraznil, že logika postupné integrace do společnosti hostitelského členského státu, kterou podporuje čl. 21 odst. 1 SFEU, vyžaduje, aby situace občana Unie, kterému toto ustanovení přiznává práva z důvodu výkonu jeho práva volného pohybu v rámci Unie a kterému hrozí nejen ztráta možnosti požívat těchto práv, ale i ztráta samotného postavení občana Unie, přestože prostřednictvím naturalizace v hostitelském členském státě usiloval o užší začlenění do společnosti tohoto státu, spadala do působnosti ustanovení Smlouvy o FEU týkajících se občanství Unie.

Zadruhé Soudní dvůr vyložil článek 20 SFEU v tom smyslu, že příslušné vnitrostátní orgány a soudy hostitelského členského státu jsou povinny ověřit, zda je rozhodnutí o odvolání příslibu, v jehož důsledku dotyčná osoba s konečnou platností ztratí status občana Unie, slučitelné se zásadou proporcionality s ohledem na jeho důsledky pro situaci této osoby. Tomuto požadavku slučitelnosti se zásadou proporcionality není vyhověno, je-li takovéto rozhodnutí odůvodněno správními delikty porušujícími zákon o silničním provozu, jež jsou podle platného vnitrostátního práva trestány pouhou peněžitou sankcí.

---

126 Vycházející z rozsudku ze dne 2. března 2010, ***Rottmann*** (C-135/08, EU:C:2010:104), a rozsudku ze dne 12. března 2019, ***Tjebbes a další*** (C-221/17, EU:C:2019:189).

Než dospěl k tomuto závěru, Soudní dvůr uvedl, že pokud v rámci řízení o udělení státního občanství zahájeného v členském státě tento členský stát vyžaduje, aby se občan Unie vzdal státního občanství členského státu svého původu, výkon a užitečný účinek práv, která pro tohoto občana Unie vyplývají z článku 20 SFEU, vyžadují, aby nebyl nikdy vystaven nebezpečí ztráty svého základního statusu občana Unie z důvodu provedení tohoto řízení. Jakákoli ztráta tohoto statusu, byť dočasná, totiž dotyčnou osobu na neurčitou dobu zbavuje možnosti požívat všech práv, která jí tento status přiznává.

Z toho plyne, že pokud státní příslušník jednoho členského státu požádá o zrušení svého státního občanství, aby mohl nabýt státní občanství jiného členského státu, a požívat tak i nadále statusu občana Unie, neměl by členský stát původu na základě příslibu daného tímto jiným členským státem, že dotyčné osobě bude uděleno státní občanství tohoto státu, přijímat konečné rozhodnutí o zániku státního občanství, aniž by se ujistil, že toto rozhodnutí vstoupí v platnost až poté, co uvedená osoba skutečně nabude nové státní občanství.

Pokud již však dotyčná osoba dočasně ztratila status občana Unie z důvodu, že v rámci řízení o udělení státního občanství jí členský stát původu odňal občanství předtím, než skutečně nabyla státní občanství hostitelského členského státu, má povinnost zajistit užitečný účinek článku 20 SFEU především posledně uvedený členský stát. Tato povinnost platí zejména v případě, jde-li o rozhodnutí odvolat příslib udělení státního občanství, může-li toto rozhodnutí vést k definitivní ztrátě statusu občana Unie. Takové rozhodnutí tedy může být přijato pouze na základě legitimních důvodů a při dodržení zásady proporcionality.

Přezkum proporcionality vyžaduje mimo jiné ověřit, zda bylo takové rozhodnutí odůvodněno vzhledem k závažnosti správních deliktů spáchaných dotyčnou osobou. Pokud jde o JY, nebránily delikty spáchané před poskytnutím příslibu udělení tohoto státního občanství, takže je již nelze zohlednit jako základ pro rozhodnutí o odvolání tohoto příslibu. Pokud jde o delikty spáchané JY poté, co jí byl dán příslib udělení státního občanství, s ohledem na jejich povahu a závažnost, jakož i na požadavek restriktivního výkladu pojmů „veřejný pořádek" a „veřejná bezpečnost", z nich neplyne, že by JY představovala skutečnou, aktuální a dostatečně závažnou hrozbu, kterou je dotčen základní zájem společnosti, nebo ohrožení veřejné bezpečnosti Rakouska. Porušení zákona o silničním provozu, za něž lze uložit pouhé správní pokuty, totiž nemohou prokázat, že odpovědná osoba představuje hrozbu pro veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost, která by mohla odůvodnit definitivní ztrátu jejího statusu občana Unie.

2. Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států

Rozsudek ze dne 10. března 2022, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Komplexní zdravotní pojištění) (C-247/20, EU:C:2022:177)

„Řízení o předběžné otázce – Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států – Článek 21 SFEU – Směrnice 2004/38/ES – Článek 7 odst. 1 písm. b) a článek 16 – Dítě, které je státním příslušníkem členského státu a pobývá v jiném členském státě – Právo pobytu odvozené od rodiče, který o toto dítě skutečně pečuje – Požadavek komplexního zdravotního pojištění – Dítě s právem trvalého pobytu po část dotčených období"

VI a její manžel jsou pákistánští státní příslušníci, kteří pobývají v Severním Irsku (Spojené království) se svými dětmi. Jejich syn narozený v roce 2004, irské státní příslušnosti, nabyl právo trvalého pobytu ve Spojeném království z důvodu svého nepřetržitého legálního pobytu po období pěti let.

I když VI, která se především starala o jejich děti, pracuje a je daňovým poplatníkem teprve od dubna 2016, její manžel pracoval a byl daňovým poplatníkem během všech období dotčených v původním řízení, přičemž oba manželé měli dostatečné prostředky na výživu jejich rodiny.

Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs (daňová a celní správa Spojeného království) měla za to, že od května do srpna 2006 a od srpna 2014 do září 2016 VI nebyla kryta komplexním zdravotním pojištěním, a proto neměla právo pobytu ve Spojeném království, takže se na ni pro tato dvě období nemohla vztahovat ani sleva na dani na vyživované dítě, ani přídavek na dítě.

Social Security Appeal Tribunal (Northern Ireland) (odvolací soud pro věci sociálního zabezpečení, Severní Irsko, Spojené království), k němuž byly podány dvě žaloby týkající se těchto práv, se Soudního dvora táže, v jakém rozsahu se požadavek na komplexní zdravotní pojištění v hostitelském členském státě stanovený v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38[127] vztahoval na VI a jejího syna během dotyčných období, a případně zda bezplatná účast ve veřejném systému zdravotního pojištění hostitelského členského státu, kterou měli, byla dostatečná ke splnění tohoto požadavku.

Soudní dvůr rozhodl, že článek 21 SFEU, který zakotvuje volný pohyb a pobyt občanů Unie, a čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38, jenž se týká nabytí práva trvalého pobytu, musí být vykládány v tom smyslu, že dítě, které je občanem Unie a získalo právo trvalého pobytu, ani rodič, jenž o něj skutečně pečuje, nejsou povinni mít k zachování svého práva pobytu v hostitelském státě komplexní zdravotní pojištění ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b) této směrnice. Naproti tomu, pokud jde o období před tím, než dítě, které je občanem Unie, získalo právo trvalého pobytu v hostitelském státě, musí mít jak toto dítě, pokud je pro něj požadováno právo pobytu na základě čl. 7 odst. 1 písm. b), tak rodič, jenž o něj skutečně pečuje, komplexní zdravotní pojištění ve smyslu této směrnice.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde zaprvé o období poté, co dítě, které je občanem Unie, získalo právo trvalého pobytu poté, co nepřetržitě legálně pobývalo po dobu pěti let na území hostitelského členského státu, Soudní dvůr zdůraznil, že toto právo již nepodléhá[128] podmínkám, mít pro sebe a svou rodinu dostatečné prostředky, jakož i komplexní zdravotní pojištění, které se uplatnily před nabytím takového práva trvalého pobytu[129].

Pokud jde o rodiče, který je státním příslušníkem třetího státu a skutečně pečuje o uvedené dítě, Soudní dvůr konstatoval, že dítě není „rodinným příslušníkem" ve smyslu směrnice 2004/38, a nemůže tedy z této směrnice[130] vyvozovat právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě, pokud je uvedené dítě závislé na svém rodiči. Pojem „rodinný příslušník" ve smyslu této směrnice je totiž omezen[131], pokud jde o předky občana Unie, na „předky v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami", tohoto občana.

---

127 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77, a oprava v Úř. věst. 2004, L 229, s. 35). Článek 7 odst. 1 písm. b) této směrnice stanoví, že všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika.

128 Podle čl. 16 odst. 1 poslední věty směrnice 2004/38.

129 Stanovené v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38.

130 Článek 16 odst. 2 směrnice 2004/38 stanoví, že se odstavec 1 tohoto článku vztahuje rovněž na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a s občanem Unie v hostitelském členském státě nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let.

131 Podle čl. 2 bodu 2 směrnice 2004/38.

Přitom právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě, které unijní právo přiznává nezletilému státnímu příslušníkovi jiného členského státu, musí být pro účely zajištění účinnosti tohoto práva pobytu pokládáno za takové, jež podle článku 21 SFEU nutně zahrnuje právo rodiče, který o tohoto nezletilého občana Unie skutečně pečuje, pobývat s ním v hostitelském členském státě, a to bez ohledu na státní příslušnost tohoto rodiče. Z toho vyplývá, že nepoužitelnost podmínek uvedených zejména v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 poté, co uvedená nezletilá osoba nabyla právo trvalého pobytu podle čl. 16 odst. 1 této směrnice, se podle článku 21 SFEU vztahuje i na tohoto rodiče.

Co se zadruhé týče období před tím, než dítě, které je občanem Unie, získalo v hostitelském státě právo trvalého pobytu, ze znění čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38, jakož i z obecné systematiky a účelu této směrnice vyplývá, že nejen občan Unie, ale i jeho rodinní příslušníci, kteří s ním bydlí v hostitelském členském státě, jakož i rodič, jenž o takové dítě skutečně pečuje, musí mít komplexní zdravotní pojištění.

V tomto ohledu z čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 ve spojení s jejím bodem 10 odůvodnění a s čl. 14 odst. 2 téže směrnice vyplývá, že po celou dobu pobytu na území hostitelského členského státu přesahujícího tři měsíce a nedosahujícího pěti let hospodářsky nečinný občan Unie mimo jiné musí mít pro sebe a své rodinné příslušníky uzavřeno zdravotní pojištění, kterým jsou kryta všechna rizika, aby se nestali nepřiměřenou zátěží pro veřejné finance tohoto členského státu. V případě dítěte, jež je občanem Unie a bydlí v hostitelském státě s rodičem, který o něj skutečně pečuje, je tento požadavek splněn, pokud má toto dítě komplexní zdravotní pojištění, jež se vztahuje na jeho rodiče, jakož i v opačném případě, kdy má tento rodič takové pojištění, které se vztahuje na dítě.

V případě nezletilého občana Unie, jehož jeden z rodičů, který je státním příslušníkem třetího státu, pracoval a byl daňovým poplatníkem v hostitelském státě během dotčené doby, by bylo nepřiměřené odepřít tomuto dítěti a rodiči, jenž o něj skutečně pečuje, právo pobytu pouze z toho důvodu, že během tohoto období byli bezplatně pojištěni v systému veřejného zdravotního pojištění hostitelského státu. Nelze totiž mít za to, že toto bezplatné pojištění představuje za podmínek charakterizujících věc v původním řízení nepřiměřenou zátěž pro veřejné finance uvedeného státu.

3. Odvozené právo pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občana Unie

Rozsudek ze dne 5. května 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Pobyt rodinného příslušníka – Nedostatečné prostředky) (C-451/19 a C-532/19, EU:C:2022:354)

„Řízení o předběžné otázce – Článek 20 SFEU – Občanství Evropské unie – Občan Unie, který nikdy nevyužil práva volného pohybu – Žádost o pobytovou kartu rodinného příslušníka, který je státním příslušníkem třetí země – Zamítnutí – Povinnost občana Unie mít dostatečné prostředky – Povinnost manželů žít společně – Nezletilé dítě, které je občanem Unie – Vnitrostátní právní předpisy a praxe – Skutečné využití podstatné části práv přiznaných státním příslušníkům Unie – Zbavení“

XU je dítětem matky venezuelské státní příslušnosti, která jej má ve výlučné péči a které se narodilo ve Venezuele. Ve Španělsku pobývá se svou matkou, španělským státním příslušníkem, se kterým uzavřela manželství a dítětem španělské státní příslušnosti, které má s uvedeným španělským státním příslušníkem. QP, který má peruánskou státní příslušnost, uzavřel manželství se španělskou státní příslušnicí, se kterou má dítě španělské státní příslušnosti. XU i QP jsou rodinnými příslušníky občana Unie, který je státním příslušníkem státu, v němž pobývají, a nikdy nevyužil svého práva volného pohybu v jiném členském státě.

XU i QP byly zamítnuty jejich žádosti o získání pobytové karty jakožto rodinní příslušníci občana Unie[132] z důvodu, že občan Unie nemá pro sebe a pro své rodinné příslušníky dostatečné finanční prostředky[133]. Příslušný správní orgán, a sice Subdelegación del Gobierno en Toledo (subdelegace vlády v Toledu, Španělsko), zohlednil pouze hospodářskou situaci nevlastního otce v případě XU a manželky v případě QP.

Vzhledem k tomu, že žalobám podaným proti těmto zamítavým rozhodnutím bylo vyhověno, podal správní orgán proti rozsudkům vydaným v tomto ohledu odvolání k předkládajícímu soudu.

Tento soud si klade otázku, zda je s unijním právem[134] slučitelná praxe spočívající v automatickém odmítnutí sloučení rodiny v případě státního příslušníka třetí země a španělského státního příslušníka, který nikdy nevyužil práva volného pohybu, pouze z důvodu hospodářské situace španělského státního příslušníka. Taková praxe by mohla vést k tomu, že by tento španělský státní příslušník musel opustit území Unie. Podle uvedeného soudu by tomu tak mohlo být v obou případech s ohledem na povinnost společného života uloženou španělskou právní úpravou, která se použije na manželství[135].

Soudní dvůr ve svém rozsudku v podstatě uvedl, že unijní právo brání tomu, aby členský stát zamítl žádost o sloučení rodiny podanou ve prospěch státního příslušníka třetí země, rodinného příslušníka občana Unie, který má státní příslušnost tohoto členského státu a nikdy nevyužil práva volného pohybu, pouze z toho důvodu, že tento občan Unie nemá pro sebe a tohoto rodinného příslušníka dostatečné prostředky, aniž bylo zkoumáno, zda mezi tímto občanem Unie a uvedeným rodinným příslušníkem existuje vztah závislosti takové povahy, že v případě odmítnutí udělení odvozeného práva pobytu posledně uvedenému by uvedený občan Unie byl nucen opustit území Unie jako celek, a byl by tak zbaven možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z jeho statusu občana Unie. Soudní dvůr dále uvedl několik upřesnění týkajících se posouzení toho, zda v každém uvedeném případě existuje vztah závislosti, který může odůvodnit přiznání odvozeného práva pobytu státnímu příslušníkovi třetí země na základě unijního práva.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde o sloučení rodiny a požadavek mít dostatečné prostředky, Soudní dvůr na úvod připomněl, že se unijní právo v zásadě nevztahuje na žádost o sloučení rodiny státního příslušníka třetí země s jeho rodinným příslušníkem, který je státním příslušníkem členského státu a nikdy nevyužil práva volného pohybu, a tedy v zásadě nebrání právní úpravě členského státu, podle které takové sloučení rodiny podléhá podmínce dostatečných prostředků. Systematické uložení takové podmínky, bez jakékoli výjimky, však může porušit odvozené právo pobytu, které musí být ve velmi specifických situacích přiznáno na základě článku 20 SFEU státnímu příslušníkovi třetí země, který je rodinným příslušníkem občana Unie, zejména v případě, že by odepření takového práva donutilo uvedeného občana opustit území Unie, přičemž by tak byl zbaven možnosti skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z jeho statusu občana Unie. Tak je tomu v případě, kdy mezi tímto státním příslušníkem třetí země a občanem Unie, který je jeho rodinným příslušníkem, existuje takový vztah

---

132 V projednávané věci je jím v případě XU jeho nevlastní otec a v případě QP jeho manželka.

133 Aby se nestali zátěží pro španělský systém sociální pomoci, jak stanoví španělské právní předpisy.

134 Článek 20 SFEU o občanství Unie.

135 Ve věci C-532/19 by nepřiznání práva pobytu QP donutilo jeho manželku k tomu, aby opustila území Unie. Ve věci C-451/19 by nepřiznání práva pobytu XU vedlo k tomu, že by XU a jeho matka odešli z území Unie, a donutilo by to nejen jejího manžela, ale rovněž nezletilé dítě španělské státní příslušnosti, které se narodilo z jejich svazku, aby opustilo toto území

závislosti, že by posledně uvedený byl nucen doprovázet dotčeného státního příslušníka třetí země a opustit území Unie jako celek.

Pokud jde o existenci vztahu závislosti v rámci věci C-532/19, Soudní dvůr nejprve upřesnil, že vztah závislosti, který může odůvodňovat přiznání odvozeného práva pobytu na základě článku 20 SFEU, neexistuje pouze z toho důvodu, že státní příslušník členského státu, který je plnoletý a nikdy nevyužil práva volného pohybu, a jeho manžel či manželka, kteří jsou plnoletí a jsou státními příslušníky třetí země, jsou povinni žít společně na základě pravidel členského státu, jehož je občan Unie státním příslušníkem a v němž bylo manželství uzavřeno.

Soudní dvůr zadruhé zkoumal, zda takový vztah závislosti může existovat, pokud tento státní příslušník třetí země a jeho manžel či manželka, kteří jsou státními příslušníky členského státu a nikdy nevyužili práva volného pohybu, jsou rodiči nezletilé osoby, která je státním příslušníkem téhož členského státu a nevyužila práva volného pohybu.

Při posuzování rizika, že dotčené dítě, které je občanem Unie, bude nuceno opustit území Unie, pokud by jeho rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, bylo v dotčeném členském státě odepřeno odvozené právo pobytu, je totiž třeba určit, zda tento rodič má dítě skutečně ve své péči a zda mezi nimi existuje vztah skutečné závislosti, přičemž se přihlédne k právu na respektování rodinného života[136] a povinnosti zohlednit nejvlastnější zájem dítěte[137].

Okolnost, že druhý rodič, který je občanem Unie, je opravdu schopen a připraven sám vykonávat každodenní a skutečnou péči o dítě, nepostačuje k tomu, aby bylo možno konstatovat, že mezi rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, a dítětem neexistuje takový vztah závislosti, že pokud by bylo tomuto státnímu příslušníkovi třetí země odepřeno právo pobytu, bylo by dítě nuceno opustit území Unie. Takový závěr totiž musí být v nejvlastnějším zájmu dotčeného dítěte učiněn při zohlednění všech okolností daného případu[138].

Skutečnost, že rodič, státní příslušník třetí země, žije společně s nezletilým dítětem, občanem Unie, je relevantní při určování existence vztahu závislosti mezi nimi, nepředstavuje však její nutnou podmínku. Kromě toho pokud nezletilý občan Unie trvale žije společně s oběma svými rodiči, a tudíž péči o toto dítě, jakož i právní, citovou a finanční péči o dítě každodenně sdílí oba tito rodiče, lze předpokládat, přičemž se jedná o vyvratitelnou domněnku, že existuje vztah závislosti mezi tímto nezletilým občanem Unie a jeho rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, nezávisle na skutečnosti, že druhý rodič tohoto dítěte má jakožto státní příslušník členského státu na území, na němž je tato rodina usazena, bezpodmínečné právo pobývat na území tohoto členského státu.

Pokud jde o existenci vztahu závislosti v rámci věci C-451/19, Soudní dvůr zaprvé zdůraznil, že vzhledem k tomu, že odvozené právo pobytu, které může být státnímu příslušníkovi třetí země přiznáno na základě článku 20 SFEU, má podpůrnou působnost, musí předkládající soud zejména přezkoumat, zda XU, který byl ke dni zamítnutí žádosti o povolení k pobytu nezletilou osobou a jehož

---

136 Uvedenému v článku 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

137 Uznaný v čl. 24 odst. 2 Listiny, který zahrnuje právo tohoto dítěte udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči, které je zakotveno v čl. 24 odst. 3 Listiny.

138 Zejména věku dítěte, jeho fyzického a emočního vývoje, míry jeho citové vazby jak na rodiče, který je občanem Unie, tak na rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, jakož i rizika, že by odloučení od posledně uvedeného rodiče ohrozilo psychickou rovnováhu dítěte.

matka, státní příslušnice třetí země, měla takové povolení na španělském území, nemohl mít k tomuto dni právo pobytu na tomtéž území na základě směrnice 2003/86[139].

Zadruhé v případě, že by XU neměl žádné povolení k pobytu na základě sekundárního práva Unie nebo vnitrostátního práva, Soudní dvůr přezkoumal, zda článek 20 SFEU umožňuje přiznání odvozeného práva pobytu ve prospěch tohoto státního příslušníka třetí země.

V tomto ohledu je třeba určit, zda by ke dni, kdy byla žádost o udělení povolení k pobytu XU zamítnuta, nucený odchod XU mohl fakticky uložit jeho matce opustit území Unie, a to z důvodu vztahu závislosti, který mezi nimi existoval, a v případě kladné odpovědi, zda by odchod matky XU fakticky donutil rovněž její nezletilé dítě, občana Unie, opustit území Unie vzhledem ke vztahu závislosti existujícímu mezi tímto občanem Unie a jeho matkou.

Posouzení existence vztahu závislosti mezi rodičem a jeho dítětem, přičemž jsou oba státními příslušníky třetí země, je pro účely použití článku 20 SFEU založeno mutatis mutandis na stejných kritériích, jako jsou kritéria uvedená výše. Bylo-li povolení k pobytu odepřeno nezletilému dítěti, které je státním příslušníkem třetí země, a hrozí mu, že bude donuceno opustit území Unie, skutečnost, že jeho druhý rodič se může o něj skutečně starat z právního, finančního a citového hlediska, a to i v zemi jeho původu, je relevantní, ale nepostačuje k závěru, že rodič, který je státním příslušníkem třetí země a pobývá na území uvedeného členského státu, by nebyl fakticky nucen opustit území Unie.

Pokud by ke dni, kdy byla zamítnuta žádost o udělení povolení k pobytu XU, nucený odchod XU ze španělského území v praxi přinutil nejen jeho matku, státní příslušnici třetí země, ale rovněž její další dítě, které je občanem Unie, k opuštění území Unie, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu, mělo být za účelem zabránění tomu, aby tento občan Unie byl v důsledku svého odchodu zbaven možnosti využívat podstatné části práv plynoucích z jeho statusu, jeho nevlastnímu bratrovi XU přiznáno odvozené právo pobytu na základě článku 20 SFEU.

4. Diskriminace na základě státní příslušnosti

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Žádost o vydání do Bosny a Hercegoviny) (velký senát) (C-237/21, EU:C:2022:1017)

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Evropské unie – Články 18 a 21 SFEU – Žádost, zaslaná členskému státu třetím státem, o vydání občana Unie, státního příslušníka jiného členského státu, který využil svého práva volného pohybu v prvně uvedeném členském státě – Žádost podaná za účelem výkonu trestu odnětí svobody – Zákaz vydávání, který se uplatňuje pouze na vlastní státní příslušníky – Omezení volného pohybu – Odůvodnění založené na zabránění tomu, aby čin zůstal nepotrestán – Proporcionalita“

S. M., jenž má státní příslušnost Chorvatska, Bosny a Hercegoviny, jakož i Srbska, od roku 2017 žije a od roku 2020 pracuje v Německu. V listopadu 2020 požádaly orgány Bosny a Hercegoviny Spolkovou

---

139 Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. 2003, L 251, s. 12), čl. 4 odst. 1 písm. c). I když tato směrnice stanoví, že se nevztahuje na rodinné příslušníky občana Unie s ohledem na svůj cíl, kterým je usnadnit sloučení rodiny, a na ochranu, kterou má poskytnout státním příslušníkům třetích zemí, zejména nezletilým osobám, její použití ve prospěch nezletilé osoby, která je státním příslušníkem třetí země, nemůže být vyloučeno pouze v důsledku skutečnosti, že jeho rodič, státní příslušník třetí země, je rovněž rodičem občana Unie, který se narodil ze svazku se státním příslušníkem členského státu.

republiku Německo o vydání S. M. k výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl za přijímání úplatků uložen bosenským soudem.

Generalstaatsanwaltschaft München (Generální státní zastupitelství v Mnichově, Německo) s odkazem na rozsudek Raugevicius[140] navrhlo, aby bylo vydání S. M. prohlášeno za nepřípustné.

Podle Oberlandesgericht München (vrchní zemský soud v Mnichově, Německo), který je předkládajícím soudem, závisí opodstatněnost tohoto návrhu na tom, zda musí být články 18 a 21 SFEU tak, že stanoví zákaz vydání občana Evropské unie i v případě, že je dožádaný členský stát[141] k jeho vydání povinen podle mezinárodních smluv.

Tato otázka nebyla v rozsudku ve věci Raugevicius zodpovězena, protože v uvedené věci byl dožádaný členský stát vzhledem k mezinárodním smlouvám oprávněn odmítnout vydání dotčeného občana Litvy mimo Unii. Naproti tomu v projednávané věci má Německo vůči Bosně a Hercegovině povinnost vydat S. M. na základě Evropské úmluvy o vydávání, podepsané v Paříži dne 13. prosince 1957. Podle článku 1 této Úmluvy mají totiž Spolková republika Německo i Bosna a Hercegovina povinnost vzájemně si vydávat k výkonu trestu osoby vyžádané justičními orgány dožadujícího státu. V tomto ohledu je prohlášením Německa podle článku 6 uvedené Úmluvy, týkajícím se ochrany jeho „občanů" před vydáváním, pojem „občan" omezen jen na osoby, které mají německou státní příslušnost.

Otázka, zda nezbytnost zvážit méně omezující opatření než vydání může znamenat, že dožádaný členský stát poruší své závazky vyplývající z mezinárodního práva, nebyla tedy v judikatuře Soudního dvora řešena.

Předkládající soud proto žádá Soudní dvůr o výklad článků 18 a 21 SFEU. Podstatou otázky je, zda uvedené články brání tomu, aby členský stát v případě žádosti o vydání k výkonu trestu odnětí svobody podané třetím státem ve vztahu ke státnímu příslušníkovi jiného členského státu trvale pobývajícímu v prvním členském státě, jehož vnitrostátní právo zakazuje vydávat mimo Unii jen jeho vlastní státní příslušníky a stanoví možnost vykonat trest odnětí svobody na jeho území za podmínky, že s tím třetí stát souhlasí, vydal tohoto občana Unie v souladu se závazky, které pro něj vyplývají z mezinárodní smlouvy, protože bez takového souhlasu nemůže výkon tohoto trestu skutečně převzít.

Soudní dvůr rozsudkem odpověděl, že články 18 a 21 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že

– za takových okolností ukládají dožádanému členskému státu povinnost aktivně usilovat o získání souhlasu třetího státu, jenž podal žádost o vydání, s tím, aby trest uložený státnímu příslušníkovi jiného členského státu trvale pobývajícímu v dožádaném členském státě byl vykonán v tomto posledně uvedeném státě, a využít přitom všech mechanismů spolupráce a pomoci v trestních věcech, které má v rámci svých vztahů s tímto třetím státem k dispozici;

– pokud takový souhlas získán není, nebrání tomu, aby dožádaný členský stát za takových okolností vydal tohoto občana Unie v souladu se závazky, které pro něj vyplývají z mezinárodní smlouvy, za

---

140 V rozsudku ze dne 13. listopadu 2018, ***Raugevicius*** (C-247/17, EU:C:2018:898, dále jen „rozsudek ve věci Raugevicius"), vyložil Soudní dvůr článek 18 SFEU (v němž je zakotvena zásada zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti) a článek 21 SFEU (v jehož odstavci 1 je zaručeno právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států) v tom smyslu, že v případě žádosti třetí země o vydání občana Evropské unie, který využil svého práva volného pohybu, pro účely výkonu trestu odnětí svobody má dožádaný členský stát, jehož vnitrostátní právo zakazuje vydávat mimo Unii vlastní státní příslušníky pro účely výkonu trestu a stanoví možnost odpykat na jeho území trest uložený v zahraničí, povinnost zacházet s tímto občanem Unie, má-li na jeho území trvalý pobyt, stejným způsobem, jakým v oblasti vydávání zachází s vlastními státními příslušníky (bod 50 a výrok).

141 Členský stát, který byl požádán o vydání.

předpokladu, že tímto vydáním nebude zasaženo do práv zaručených Listinou základních práv Evropské unie[142].

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr v prvé řadě připomenul, že v rozsudku ve věci Raugevicius, který se stejně jako věc v původním řízení týkal žádosti o vydání podané třetím státem, jenž s Unií neuzavřel dohodu o vydávání, shledal, že i když je s ohledem na neexistenci unijních právních pravidel upravujících vydávání státních příslušníků členských států do třetích států v pravomoci členských států přijímat taková pravidla, musí být při vykonávání této pravomoci dodrženo unijní právo, zejména článek 18 a čl. 21 odst. 1 SFEU.

S. M. jakožto státní příslušník Chorvatska legálně pobývající v Německu má coby občan Unie právo dovolávat se článku 21 odst. 1 SFEU a spadá do působnosti Smluv ve smyslu článku 18 SFEU. Okolnost, že má zároveň i státní příslušnost třetího státu, který podal žádost o vydání, mu nemůže bránit v tom, aby se dovolával práv a svobod přiznaných statusem občana Unie, zejména práv a svobod zaručených články 18 a 21 SFEU.

Ve druhé řadě Soudní dvůr podotkl, že pravidla členského státu upravující vydávání, která zavádějí rozdílné zacházení v závislosti na tom, zda má vyžádaná osoba státní příslušnost tohoto nebo jiného členského státu, mohou ovlivnit svobodu volného pohybu a pobytu státních příslušníků jiných členských států legálně pobývajících na území dožádaného členského státu, protože v jejich důsledku není těmto posledně zmíněným státním příslušníkům poskytnuta ochrana před vydáním, které požívají státní příslušníci naposled uvedeného členského státu.

V takové situaci, jaká nastala ve věci v původním řízení, tedy nerovné zacházení spočívající v umožnění vydání státního příslušníka jiného než dožádaného členského státu vede k omezení zmíněné svobody, které může být odůvodněné jen tehdy, když se zakládá na objektivních hlediscích a je přiměřené cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem.

Legitimní cíl zabránit nebezpečí, že osoby, které spáchaly trestný čin, zůstanou nepotrestány, může odůvodnit opatření směřující k omezení svobody upravené v článku 21 SFEU, pokud je takové opatření nezbytné pro ochranu zájmů, které má zaručit, a zároveň nemůže být těchto cílů dosaženo méně omezujícími opatřeními.

V případě žádosti o vydání k výkonu trestu odnětí svobody přitom možnost vykonat trest, na nějž se vztahuje žádost o vydání, na území dožádaného členského státu, pokud taková možnost v právu tohoto členského státu existuje, je alternativním opatřením k vydání, které méně zasahuje do výkonu práva na volný pohyb a pobyt občana Unie, jenž v dožádaném členském státě trvale pobývá. Podle článků 18 a 21 SFEU by tedy takový státní příslušník jiného členského státu, jenž má v dožádaném členském státě trvalý pobyt, měl mít možnost si odpykat trest na území tohoto členského státu za stejných podmínek jako jeho státní příslušníci.

Ve třetí řadě Soudní dvůr nicméně zdůraznil, že judikatura vycházející z rozsudku ve věci Raugevicius nezakotvila automatické a absolutní právo občanů Unie nebýt vydán mimo Unii. Soudní dvůr také upřesnil, že pokud vnitrostátní pravidlo, stejně jako ve věci v původním řízení, zavádí rozdílné zacházení mezi státními příslušníky dožádaného členského státu a občany Unie, kteří v tomto státě trvale pobývají, tím, že zákaz vydávání vztahuje jen na prvně uvedené státní příslušníky, musí tento členský stát aktivně usilovat o nalezení alternativního opatření k vydání, méně zasahujícího do výkonu

142 Dále jen „Listina“.

práv a svobod, které z článků 18 a 21 SFEU plynou takovým občanům Unie v situaci, kdy o jejich vydání požádá třetí stát.

Pokud tedy uplatnění takového alternativního opatření k vydání spočívá v tom, že si občané Unie, kteří trvale pobývají v dožádaném členském státě, mohou odpykat trest v tomto členském státě za stejných podmínek jako jeho státní příslušníci, ale tato možnost je podmíněna souhlasem třetího státu, jenž podal žádost o vydání, ukládají články 18 a 21 SFEU dožádanému členskému státu povinnost aktivně usilovat o získání souhlasu tohoto třetího státu a využít přitom všech mechanismů spolupráce a pomoci v trestních věcech, které má k dispozici v rámci svých vztahů s uvedeným třetím státem.

Pokud tento třetí stát udělí souhlas s výkonem trestu odnětí svobody na území dožádaného členského státu, může tento členský stát umožnit občanovi Unie, na kterého se vztahuje žádost o vydání a který na tomto území trvale pobývá, aby si v něm odpykal trest uložený ve třetím státě, jenž podal žádost o vydání, a tím zajistit, že s tímto občanem bude zacházeno stejně jako s jeho vlastními státními příslušníky.

V takovém případě by uplatnění tohoto alternativního opatření k vydání mohlo dožádanému členskému státu rovněž umožnit, aby své pravomoci vykonal v souladu se svými mezinárodněsmluvními závazky vůči tomuto třetímu státu. Souhlas tohoto třetího státu s výkonem celého trestu uvedeného v žádosti o vydání na území dožádaného členského státu by totiž mohl vést k tomu, že vyhovět této žádosti již nebude třeba.

Pokud ovšem tento třetí stát souhlas neudělí, nebude možné uplatnit alternativní opatření k vydání vyžadované články 18 a 21 SFEU. V takovém případě může tento členský stát vydat dotyčnou osobu v souladu se závazky, které pro něj vyplývají z Evropské úmluvy o vydávání, jelikož odmítnutí takového vydání by neumožnilo zabránit nebezpečí, že tato osoba zůstane nepotrestána.

V tomtéž případě představuje vydání dotyčné osoby opatření nezbytné a přiměřené k dosažení uvedeného cíle, takže omezení práva volného pohybu a pobytu vyplývající z vydání k výkonu trestu je odůvodněné. Dožádaný členský stát musí nicméně ověřit, že tímto vydáním nebude dotčena ochrana poskytovaná článkem 19 odst. 2 Listiny, a sice ochrana před vážným nebezpečím, že by dotyčná osoba mohla být ve třetím státě, jenž podal žádost o vydání, vystavena trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

V. Institucionální ustanovení

1. Sídlo orgánů a jiných subjektů Unie

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Itálie a Comune di Milano v. Rada (Sídlo Evropské agentury pro léčivé přípravky) (C-59/18 a C-182/18, EU:C:2022:567)

„Žaloba na neplatnost – Institucionální právo – Instituce a jiné subjekty Evropské unie – Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA) – Pravomoc ve věcech určení sídla – Článek 341 SFEU – Rozsah působnosti – Rozhodnutí přijaté zástupci vlád členských států v rámci zasedání Rady – Pravomoc Soudního dvora podle článku 263 SFEU – Autor a právní povaha aktu – Neexistence závazných účinků v unijním právním řádu“

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Itálie a Comune di Milano v. Rada a Parlament (Sídlo Evropské agentury pro léčivé přípravky) (C-106/19 a C-232/19, EU:C:2022:568)

„Žaloba na neplatnost – Institucionální právo – Nařízení (EU) 2018/1718 – Umístění sídla Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA) do Amsterodamu (Nizozemsko) – Článek 263 SFEU – Přípustnost – Právní zájem na podání žaloby – Aktivní legitimace – Bezprostřední a osobní dotčení – Rozhodnutí přijaté zástupci vlád členských států v rámci zasedání Rady za účelem umístění sídla agentury Evropské unie – Neexistence závazných účinků v unijním právním řádu – Výsady Evropského parlamentu“

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Parlament v. Rada (Sídlo Evropského orgánu pro pracovní záležitosti) (C-743/19, EU:C:2022:569)

„Žaloba na neplatnost – Institucionální právo – Instituce a jiné subjekty Evropské unie – Evropský orgán pro pracovní záležitosti (ELA) – Pravomoc ve věcech určení sídla – Článek 341 SFEU – Rozsah působnosti – Rozhodnutí přijaté zástupci vlád členských států v rámci zasedání Rady – Pravomoc Soudního dvora podle článku 263 SFEU – Autor a právní povaha aktu – Neexistence závazných účinků v unijním právním řádu“

Soudnímu dvoru bylo předloženo pět žalob na neplatnost několika aktů přijatých jednak zástupci vlád členských států a jednak Radou a Evropským parlamentem ve věci určení sídla dvou evropských agentur.

Itálie a Comune di Milano (obec Milán, Itálie) podaly po jedné žalobě proti Radě za účelem zrušení rozhodnutí zástupců vlád členských států ze dne 20. listopadu 2017[143] (spojené věci C-59/18 a C-182/18) a po jedné žalobě proti Parlamentu a Radě za účelem zrušení nařízení (EU) 2018/1718[144] (spojené věci C-106/19 a C-232/19) ve věci určení města Amsterodam (Nizozemsko) jako nového sídla

---

143 Rozhodnutí přijaté v rámci zasedání Rady, kterým se konstatuje, že město Amsterodam je novým sídlem Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA) (dále jen „rozhodnutí o umístění nového sídla EMA“).

144 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1718 ze dne 14. listopadu 2018 o změně nařízení (ES) č. 726/2004, pokud jde o umístění sídla Evropské agentury pro léčivé přípravky (Úř. věst. 2018, L 291, s. 3; dále jen „napadené nařízení“).

Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA) po brexitu. Další žalobu podal Parlament proti Radě za účelem zrušení rozhodnutí přijatého společnou dohodou zástupců vlád členských států ze dne 13. června 2019[145], kterým sídlo Evropského orgánu pro pracovní záležitosti (ELA) umisťuje do Bratislavy (Slovensko) (věc C-743/19).

Ve věcech týkajících se sídla EMA schválili hlavy států nebo předsedové vlád v návaznosti na brexit postup k přijetí rozhodnutí o přemístění tohoto sídla, které až do té doby bylo v Londýně (Spojené království). Na konci tohoto postupu nabídka Nizozemska zvítězila před nabídkou Itálie (Milána). Zástupci vlád členských států proto v rámci zasedání Rady rozhodnutím ze dne 20. listopadu 2017 konstatovali, že novým sídlem EMA je město Amsterodam. Toto určení bylo potvrzeno napadeným nařízením, jež bylo přijato řádným legislativním postupem s účastí Parlamentu. Itálie a obec Milán ovšem tvrdily, že rozhodnutí o umístění nového sídla EMA vzhledem k tomu, že se týká určení sídla unijní agentury, a nikoli unijního orgánu, spadá do výlučné pravomoci Unie, takže ve skutečnosti musí jeho autorství přičítáno Radě. V důsledku toho zpochybnily legalitu tohoto rozhodnutí jakožto základu napadeného nařízení a nadto namítly, že Parlament při přijímání tohoto nařízení plně nevyužil svých výsad v legislativní oblasti.

Ve věci týkající se sídla ELA schválili zástupci vlád členských států vzájemnou dohodou postup a kritéria pro určení sídla této agentury. Na základě tohoto postupu přijali v rámci zasedání Rady rozhodnutí o umístění sídla ELA do Bratislavy. Parlament tvrdil, že skutečnou autorkou tohoto rozhodnutí byla Rada a vzhledem k tomu, že jde o právně závazný akt Unie, je toto rozhodnutí napadnutelné žalobou na neplatnost podanou k Soudnímu dvoru.

Soudní dvůr zasedající ve velkém senátu rozvinul třemi rozsudky svou judikaturu k právnímu rámci, jenž se uplatní na umisťování sídel institucí a jiných subjektů Unie. Soudní dvůr zejména rozhodl, že rozhodnutí o umístění nového sídla EMA a rozhodnutí o umístění sídla ELA jsou akty politické povahy, které přijaly členské státy jako takové, a nikoli jako členové Rady, takže se tyto akty vymykají přezkumu legality podle článku 263 SFEU. Tato rozhodnutí nemohou být postavena na roveň rozhodnutím přijatým na základě článku 341 SFEU[146], který se vztahuje výlučně na určení sídla unijních orgánů[147]. Toto ustanovení tedy nemůže být právním základem uvedených rozhodnutí.

Závěry Soudního dvora

- **K přípustnosti žaloby podané regionálním nebo místním celkem proti nařízení, kterým se určuje umístění sídla instituce nebo jiného subjektu Unie (spojené věci C-106/19 a C-232/19)**

Soudní dvůr nejprve připomněl, že žalobu regionálního celku nelze stavět na roveň žalobě členského státu ve smyslu článku 263 SFEU, v důsledku čehož musí takový subjekt prokázat jak zájem na podání žaloby, tak svou aktivní legitimaci. Soudní dvůr dále konstatoval, že obec Milán prokázala právní zájem na podání žaloby, protože případné zrušení napadeného nařízení by vedlo k obnovení legislativního postupu k umístění sídla EMA, o které se uvedená obec ucházela, a poté rozhodl, že tato obec je uvedeným nařízením bezprostředně a osobně dotčena, takže je aktivně legitimována k podání návrhu na jeho zrušení. V této souvislosti Soudní dvůr shledal, že tento nařizovací akt neponechává svým

---

145 Rozhodnutí (EU) 2019/1199 přijaté vzájemnou dohodou mezi zástupci vlád členských států ze dne 13. června 2019 o umístění sídla Evropského orgánu pro pracovní záležitosti (Úř. věst. 2019, L 189, s. 68; dále jen „rozhodnutí o umístění sídla ELA“).

146 Článek 341 SFEU stanoví, že „[s]ídlo orgánů Unie určí vlády členských států vzájemnou dohodou“.

147 Vyjmenovaných v čl. 13 odst. 1 SEU.

adresátům žádnou posuzovací pravomoc a že se obec Milán konkrétním způsobem účastnila výběrového řízení na sídlo EMA, což ji staví do situace, která ji individualizuje způsobem obdobným tomu, jakým by byl individualizován adresát aktu.

- **K pravomoci Soudního dvora rozhodovat o rozhodnutích členských států v oblasti umístění sídla instituce nebo jiného subjektu Unie (spojené věci C-59/18 a C-182/18 a věc C-743/19)**

Soudní dvůr úvodem připomněl, že v rámci žaloby na neplatnost je unijnímu soudu přiznána pouze pravomoc k přezkumu legality aktů přičitatelných orgánům, institucím a jiným subjektům Unie. Akty přijaté zástupci vlád členských států, kteří jednají v tomto postavení, a vykonávají tak kolektivně pravomoci členských států, proto nepodléhají přezkumu legality vykonávanému unijním soudem, ledaže by dotyčný akt byl s ohledem na svůj obsah a okolnosti, za nichž byl přijat, ve skutečnosti rozhodnutím Rady. V důsledku toho upřesnil, že rozhodnutí o umístění nového sídla EMA a rozhodnutí o umístění sídla ELA lze posuzovat jen z hlediska právního rámce použitelného na umístění sídla institucí a jiných subjektů Unie.

V tomto ohledu se s využitím analýzy znění, kontextu a účelu zabýval otázkou, zda se lze článku 341 SFEU platně dovolávat jakožto základu těchto rozhodnutí[148].

Co se zaprvé znění článku 341 SFEU týče, Soudní dvůr zdůraznil, že tento článek se formálně vztahuje jen na „orgány Unie“.

Co se zadruhé kontextu tohoto ustanovení týče, měl Soudní dvůr zejména za to, že širokého výkladu tohoto pojmu, který provedl v oblasti mimosmluvní odpovědnosti[149], se nelze účelně dovolávat k tomu, aby byl per analogiam vymezen rozsah působnosti tohoto ustanovení. Soudní dvůr dále uvádí, že dřívější institucionální praxe, na kterou poukazuje Rada a podle které byla sídla institucí a jiných subjektů Unie umisťována na základě politické volby provedené jen zástupci vlád členských států, zdaleka není všeobecně rozšířená, nepožívá institucionálního uznání a v každém případě nemůže zakládat precedens zavazující orgány.

Co se zatřetí cíle článku 341 SFEU týče, Soudní dvůr nejprve upřesnil, že tento cíl spočívá v zachování rozhodovacích pravomocí členských států k určení sídla jen u unijních orgánů. Dále uvádí, že zřízení institucí a jiných subjektů Unie bývá výsledkem aktu sekundárního práva přijatého na základě hmotněprávních ustanovení provádějících unijní politiku, ve které instituce nebo jiný subjekt působí. Rozhodnutí o umístění jejich sídla je přitom nedílnou součástí rozhodnutí o jejich zřízení. Unijní normotvůrce má tudíž v zásadě výlučnou pravomoc určit místo sídla instituce nebo jiného subjektu Unie, stejně jako má pravomoc vymezit jejich pravomoci a organizaci. Konečně Soudní dvůr zdůrazňuje, že skutečnost, že rozhodnutí o umístění sídla instituce nebo jiného subjektu Unie může mít významný politický rozměr, nebrání tomu, aby toto rozhodnutí mohl přijmout unijní normotvůrce v souladu s postupy stanovenými věcně relevantními ustanoveními Smluv.

S ohledem na výše uvedené dospěl Soudní dvůr k závěru, že článek 341 SFEU nelze vykládat v tom smyslu, že upravuje umístění sídla takové instituce nebo jiného subjektu Unie, jako je EMA či ELA, a že pravomoc rozhodovat o umístění sídla těchto agentur nepřísluší členským státům, nýbrž unijnímu normotvůrci v rámci řádného legislativního postupu.

---

148 Ve spojených věcech C-106/19 a C-232/19 rozvinul Soudní dvůr obdobnou věcnou argumentaci.

149 Podle čl. 340 druhého pododstavce SFEU.

Soudní dvůr následně posuzoval svou pravomoc rozhodovat o platnosti rozhodnutí o umístění nového sídla EMA a rozhodnutí o umístění sídla ELA podle článku 263 SFEU. V této souvislosti připomněl, že relevantním kritériem pro vyloučení pravomoci unijních soudů k rozhodování o žalobě u soudu směřující proti aktům přijatým zástupci vlád členských států je kritérium týkající se jejich autora, nezávisle na jejich závazných právních účincích. Vztažení pojmu „napadnutelný akt" podle článku 263 SFEU i na akty přijaté, byť vzájemnou dohodou, členskými státy, by znamenalo připustit přímý přezkum aktů členských států unijním soudem, a obejít tak právní prostředky specificky stanovené pro případy nesplnění povinností, které pro tyto státy vyplývají ze Smluv.

Soudní dvůr konečně upřesnil, že přísluší unijnímu normotvůrci, aby z důvodů právní jistoty i účinné soudní ochrany přijal unijní akt, kterým schválí politické rozhodnutí přijaté členskými státy, nebo kterým se naopak od takového politického rozhodnutí odchýlí. Takový akt musí nevyhnutelně být přijat před jakýmkoli opatřením konkrétně provádějícím umístění sídla dotyčné agentury a jen tento akt unijního normotvůrce může v unijním právu vyvolat závazné právní účinky.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že rozhodnutí zástupců vlád členských států o umístění nového sídla EMA (spojené věci C-59/18 a C-182/18) a o umístění sídla ELA (věc C-743/19) nejsou akty Rady, nýbrž akty politické povahy bez závazných právních účinků, přijatými kolektivně členskými státy, takže proti nim nelze podat žalobu na neplatnost podle článku 263 SFEU. Soudní dvůr proto odmítl uvedené žaloby jako směřující proti aktům, k přezkumu jejichž legality nemá pravomoc.

- **K platnosti legislativního aktu, kterým se určuje umístění sídla instituce nebo jiného subjektu Unie (spojené věci C-106/19 a C-232/19)**

V souvislosti s napadeným nařízením, kterým Rada a Parlament řádným legislativním postupem schválily rozhodnutí zástupců vlád členských států o umístění nového sídla EMA, Soudní dvůr připomněl, že na základě zásad svěřených pravomocí a institucionální rovnováhy, zakotvených ve Smlouvě o EU[150], určují obsah tohoto aktu výlučně tyto orgány. Zdůraznil přitom, že tomuto rozhodnutí nelze přiznat jakoukoli závaznost, jež by mohla omezit posuzovací pravomoc unijního normotvůrce. Uvedené rozhodnutí má tedy hodnotu aktu politické spolupráce, který v žádném případě nezasahuje do pravomocí svěřených unijním orgánům v rámci řádného legislativního postupu. Nezapojení Parlamentu do postupu, který vedl k přijetí uvedeného rozhodnutí, tak v žádném případě nepředstavuje porušení ani obcházení výsad tohoto orgánu jakožto spolunormotvůrce a politický vliv uvedeného rozhodnutí na legislativní pravomoc Parlamentu a Rady nemůže být důvodem k tomu, aby Soudní dvůr napadené nařízení zrušil. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí ze dne 20. listopadu 2017 nemá v unijním právu závazné právní účinky, dospěl Soudní dvůr k závěru, že toto rozhodnutí nemůže být právním základem napadeného nařízení, takže případné nesrovnalosti, kterými bylo stiženo přijímání uvedeného rozhodnutí, nemohou mít vliv na legalitu napadeného nařízení.

150 Článek 13 odst. 2 SEU.

2. Pravomoci evropských orgánů

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2022 (velký senát), Komise v. Rada (Přistoupení k Ženevskému aktu) (C-24/20, EU:C:2022:911)

„Žaloba na neplatnost – Rozhodnutí (EU) 2019/1754 – Přistoupení Evropské unie k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních – Článek 3 odst. 1 SFEU – Výlučná pravomoc Unie – Článek 207 SFEU – Společná obchodní politika – Obchodní aspekty duševního vlastnictví – Článek 218 odst. 6 SFEU – Právo iniciativy Evropské komise – Změna návrhu Komise Radou Evropské unie – Článek 293 odst. 1 SFEU – Použitelnost – Článek 4 odst. 3, čl. 13 odst. 2 a čl. 17 odst. 2 SEU – Článek 2 odst. 1 SFEU – Zásady svěření pravomocí, institucionální rovnováhy a loajální spolupráce“

Rada Evropské unie schválila rozhodnutím 2019/1754[151] přistoupení Unie k Ženevskému aktu[152] Lisabonské dohody[153] o označeních původu a zeměpisných označeních.

Lisabonská dohoda představuje zvláštní dohodu ve smyslu Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví[154], ke které může přistoupit každý stát, jenž je smluvní stranou této úmluvy. Smluvními stranami této dohody je sedm členských států Unie. Podle této dohody tvoří státy, na něž se tato dohoda vztahuje, Zvláštní unii v rámci Unie na ochranu průmyslového vlastnictví zřízené Pařížskou úmluvou. Ženevský akt otevřel možnost, aby se Unie stala členem Zvláštní unie stejně jako státy, které jsou stranami Lisabonské dohody, zatímco Lisabonská dohoda umožňovala pouze přistoupení států.

Přistoupení Unie k Ženevskému aktu bylo schváleno jménem Unie na základě článku 1 napadeného rozhodnutí. Články 2 a 5 tohoto rozhodnutí stanoví praktická pravidla tohoto přistoupení. Článek 3 napadeného rozhodnutí zmocňuje členské státy, které si to přejí, aby Ženevský akt ratifikovaly nebo k němu přistoupily. Článek 4 tohoto rozhodnutí upřesňuje zastupování Unie a členských států, které ratifikují Ženevský akt nebo k němu přistoupí v rámci Zvláštní unie, jakož i odpovědnost Unie při výkonu práv a plnění závazků Unie a členských států vyplývajících z uvedeného aktu.

Komise podala žalobu znějící na částečné zrušení napadeného rozhodnutí, a sice jeho článku 3 a článku 4 v rozsahu, v němž obsahuje odkazy na členské státy. Vytkla Radě, že změnila její návrh[155] zavedením ustanovení zmocňujícího členské státy, které si to přejí, aby ratifikovaly Ženevský akt nebo k němu přistoupily. Návrh Komise, předložený na základě ustanovení Smlouvy o FEU týkajících se provádění společné obchodní politiky[156] a postupu přijímání rozhodnutí o uzavření mezinárodní

---

151 Rozhodnutí Rady (EU) 2019/1754 ze dne 7. října 2019 o přistoupení Evropské unie k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních (Úř. věst. 2019, L 271, s. 12, dále jen „napadené rozhodnutí“).

152 Ženevský akt Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních (Úř. věst. 2019, L 271, s. 15, dále jen „Ženevský akt“).

153 Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu byla podepsána dne 31. října 1958, revidována ve Stockholmu dne 14. července 1967 a pozměněna dne 28. září 1979 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 828, č. 13172, s. 205, dále jen „Lisabonská dohoda“).

154 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví byla podepsána v Paříži dne 20. března 1883, naposledy revidována ve Stockholmu dne 14. července 1967 a pozměněna dne 28. září 1979 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 828, č. 11851, s. 305).

155 Návrh rozhodnutí Rady, předložený Komisí dne 27. července 2018, o přistoupení Evropské unie k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních [dokument COM(2018) 350 final].

156 Článek 207 SFEU.

dohody v této oblasti[157], s ohledem na výlučnou pravomoc Unie stanovil, že k Ženevskému aktu přistupuje pouze Unie.

Velký senát Soudního dvora se vyslovil k přípustnosti žaloby z hlediska kritérií autora napadeného aktu a oddělitelnosti zbývající části aktu od částí, jejichž zrušení je požadováno. Kromě toho se Soudní dvůr v rámci přezkumu hlavního žalobního důvodu, kterému vyhověl, vyjádřil k pravomoci přijmout právně závazné akty, jako je přistoupení k mezinárodní dohodě, která je přiznána členským státům Radou v oblasti spadající do výlučné pravomoci Unie. Soudní dvůr napadené rozhodnutí částečně zrušil, když konstatoval, že bylo přijato v rozporu s čl. 293 odst. 1 SFEU ve spojení s čl. 13 odst. 2 SEU.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr bez dalšího odmítl argument Italské republiky, podle kterého je žaloba nepřípustná z důvodu, že směřuje pouze proti Radě, a nikoli také proti Evropskému parlamentu. Konstatoval totiž, že na základě čl. 218 odst. 6 SFEU je navzdory předchozímu schválení Evropským parlamentem pouze Rada oprávněna přijmout rozhodnutí o uzavření mezinárodní dohody. Napadené rozhodnutí tedy bylo správně podepsáno pouze předsedou Rady, a tento podpis tudíž identifikuje autora tohoto rozhodnutí, proti němuž musela žaloba směřovat.

Soudní dvůr dále zamítl námitku nepřípustnosti vznesenou Radou, která tvrdila, že ustanovení napadeného rozhodnutí, jejichž zrušení se Komise domáhá, nejsou oddělitelná od zbývající části tohoto rozhodnutí, a že tedy jeho částečné zrušení není možné.

Soudní dvůr v této souvislosti připomněl, že ověření, zda jsou napadená ustanovení svou povahou oddělitelná, předpokládá, že bude přezkoumán dosah těchto ustanovení, aby bylo možné objektivně posoudit, zda by jejich zrušení změnilo ducha a podstatu napadeného aktu. V tomto ohledu konstatoval, že podstata napadeného rozhodnutí spočívá v přistoupení Unie k Ženevskému aktu, jež bylo schváleno jménem Unie na základě článku 1 uvedeného rozhodnutí. Naproti tomu ustanovení, jejichž zrušení se Komise domáhá, mají za cíl umožnit členským státům, které si to přejí, aby ratifikovaly Ženevský akt nebo k němu přistoupily společně s Unií. Soudní dvůr přitom poukázal na to, že ani situace, kdy žádný členský stát tuto možnost nevyužije, ani z ní vyplývající důsledky by neměly vliv na právní dosah článku 1 napadeného rozhodnutí a nezpochybňovaly by otázku přistoupení Unie k Ženevskému aktu. Soudní dvůr upřesnil, že skutečnost, že Komise navrhla, aby byly od data vynesení rozsudku, který má být vydán, dočasně zachovány účinky částí napadeného rozhodnutí, jejichž zrušení se domáhá, pokud jde o členské státy, které jsou stranami Lisabonské dohody, nemá žádný vliv na oddělitelnost ustanovení napadeného rozhodnutí, jejichž zrušení je požadováno.

Ve věci samé zkoumal Soudní dvůr hlavní žalobní důvod vycházející z toho, že Rada tím, že změnila návrh Komise zavedením ustanovení zmocňujícího členské státy, které si to přejí, aby Ženevský akt ratifikovaly nebo k němu přistoupily, jednala mimo jakoukoliv iniciativu Komise, čímž porušila čl. 218 odst. 6 a čl. 293 odst. 1 SFEU a narušila institucionální rovnováhu vyplývající z čl. 13 odst. 2 SEU.

Zaprvé dospěl Soudní dvůr k závěru, že čl. 293 odst. 1 SFEU je použitelný, pokud Rada rozhodující o návrhu Komise, která vystupuje jako vyjednavač určený Radou na základě čl. 218 odst. 3 SFEU, přijme rozhodnutí o uzavření mezinárodní dohody podle čl. 218 odst. 6 SFEU.

Zadruhé zkoumal Soudní dvůr argument vycházející z porušení čl. 293 odst. 1 SFEU.

Za tímto účelem nejprve připomněl, že toto ustanovení musí být vykládáno v souladu se zásadou institucionální rovnováhy, která je charakteristická pro institucionální strukturu Unie a znamená, že

157 Článek 218 odst. 6 písm. a) SFEU.

každý z orgánů vykonává své pravomoci s ohledem na pravomoci orgánů ostatních, a v souladu se zásadou loajální spolupráce mezi uvedenými orgány[158]. V tomto kontextu se jiné než legislativní akty Unie, například napadené rozhodnutí o uzavření předmětné mezinárodní dohody, přijímají na návrh Komise. Komise přitom na základě této pravomoci iniciativy podporuje obecný zájem Unie a k tomuto účelu činí vhodné podněty. Článek 293 SFEU tím, že stanoví na jedné straně pravomoc Rady měnit návrh, která musí být až na výjimky vykonávána jednomyslně, a na druhé straně pravomoc Komise měnit svůj návrh, dokud Rada nerozhodne, zajišťuje dodržování zásady institucionální rovnováhy mezi pravomocemi Komise a Rady. Pozměňovací pravomoc Rady tudíž nemůže jít tak daleko, že by jí umožnila zkreslit návrh Komise ve smyslu, který by bránil dosažení sledovaných cílů a zbavil by jej důvodu své existence.

Soudní dvůr proto následně ověřil, zda změna provedená Radou zkreslila předmět nebo účel návrhu Komise ve smyslu, který by bránil dosažení cílů sledovaných tímto návrhem.

V tomto ohledu připomněl, že předmětem uvedeného návrhu bylo pouze přistoupení Unie k Ženevskému aktu a jeho účelem bylo umožnit Unii správně vykonávat výlučnou pravomoc v oblasti spadající do působnosti tohoto aktu, a sice v oblasti společné obchodní politiky, založené na jednotných zásadách a prováděné v rámci zásad a cílů vnější činnosti Unie, což je pravomoc, do níž spadá sjednávání Ženevského aktu.

Soudní dvůr mimoto upřesnil, že svěřují-li v určité oblasti Smlouvy Unii výlučnou pravomoc, může pouze Unie vytvářet a přijímat právně závazné akty, ledaže k tomu zmocní členské státy[159]. Kromě toho zásada svěřených pravomocí, jakož i institucionální rámec definovaný ve Smlouvě o EU, aby Unie mohla vykonávat pravomoci, které jí svěřily Smlouvy, představují specifické rysy Unie a jejího práva související s ústavněprávní strukturou Unie.

Soudní dvůr přitom konstatoval, že Rada rozhodnutím zmocnit členské státy, aby ratifikovaly Ženevský akt nebo k němu přistoupily, vyjádřila alternativní politickou volbu k návrhu Komise, která se dotýká podmínek výkonu výlučné pravomoci Unie; taková volba přitom spadá do posouzení obecného zájmu Unie Komisí, s nímž je pravomoc iniciativy Komise neoddělitelně spjata.

Soudní dvůr z toho dovodil, že toto zmocnění udělené Radou zkresluje předmět a účel návrhu Komise, která vyjádřila svou politickou volbu umožnit Unii, aby sama přistoupila k Ženevskému aktu a sama tak vykonala svou výlučnou pravomoc v oblasti, na niž se vztahuje tento akt.

Soudní dvůr mimoto dodal, že tento závěr nemůže být zpochybněn okolností, že zmocnění upravené v článku 3 napadeného rozhodnutí bylo uděleno s výhradou, že je v plném souladu s výlučnou pravomocí Unie, a že v souladu s článkem 4 tohoto rozhodnutí Rada k zajištění jednotnosti mezinárodního zastupování Unie a jejích členských států svěřila Komisi zastupování Unie, jakož i zastupování každého členského státu, který by si přál tohoto zmocnění využít. Navzdory tomuto omezení by totiž uvedené státy využitím tohoto zmocnění vykonávaly jakožto nezávislé subjekty mezinárodního práva společně s Unií její výlučnou pravomoc, což by Unii bránilo v tom, aby tuto pravomoc vykonávala sama.

A konečně nemohou změnu Rady ospravedlnit argumenty týkající se nezbytnosti zajistit, aby Unie měla hlasovací práva ve Shromáždění Zvláštní unie, a zachovat senioritu a kontinuitu ochrany označení původu zapsaných na základě Lisabonské dohody v sedmi členských státech, které již byly stranami této dohody. Soudní dvůr totiž rozhodl, že případné obtíže, jimž by Unie mohla čelit na

---

158 Zásady zakotvené v čl. 13 odst. 2 SEU.

159 Článek 2 odst. 1 SEU.

mezinárodní úrovni při výkonu svých výlučných pravomocí, nebo důsledky tohoto výkonu na mezinárodní závazky členských států nemohou jako takové Radu opravňovat ke změně návrhu Komise takovým způsobem, že zkreslí jeho předmět nebo účel, čímž by byla porušena institucionální rovnováha, jejíž dodržování má článek 293 SFEU zajistit.

VI. Finanční ustanovení

Rozsudek ze dne 8. března 2022 (velký senát), Komise v. Spojené království (Boj proti podvodům a podhodnocováním) (C-213/19, EU:C:2022:167)

„Nesplnění povinnosti státem – Článek 4 odst. 3 SEU – Článek 310 odst. 6 a článek 325 SFEU – Vlastní zdroje – Cla – Daň z přidané hodnoty (DPH) – Ochrana finančních zájmů Evropské unie – Boj proti podvodům – Zásada efektivity – Povinnost členských států poskytnout vlastní zdroje Evropské komisi – Finanční odpovědnost členských států v případě ztrát vlastních zdrojů – Dovoz textilních výrobků a obuvi z Číny – Rozsáhlé systémové podvody – Organizovaná trestná činnost – Mizející dovozci – Celní hodnota – Podhodnocování – Základ DPH – Absence systematických celních kontrol založených na analýze rizika před propuštěním dotčeného zboží – Absence systematického poskytování jistoty – Metodika použitá pro odhad výše ztrát tradičních vlastních zdrojů týkajících se dovozů se značným rizikem podhodnocení – Statistická metodika založená na průměrné ceně na unijní úrovni – Přípustnost“

Evropská unie zrušila s účinností od 1. ledna 2005 veškeré kvóty na dovoz textilních a oděvních výrobků pocházejících mimo jiné z Číny.

V letech 2007, 2009 a 2015 zaslal Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) členským státům zprávy o vzájemné pomoci, aby je informoval zejména o riziku extrémního podhodnocení dovozů textilních výrobků a obuvi z Číny, které byly prováděny „zastřešujícími podniky“ (*shell companies*), zapsanými v rejstříku za jediným účelem poskytnout zdání legality podvodnému plnění. OLAF vyzval všechny členské státy k dohledu nad jejich dovozy takových výrobků, k provádění odpovídajících celních kontrol a k přijetí vhodných ochranných opatření v případě podezření na uměle nízké fakturované ceny.

Za těmito účely OLAF vytvořil nástroj pro hodnocení rizik založený na údajích z celé Unie. Tento nástroj, který vychází z výpočtu průměru stanoveného na základě „upravených průměrných cen“, vede k „minimální přijatelné ceně“, používané jako rizikový profil nebo riziková prahová hodnota umožňující celním orgánům členských států odhalit obzvláště nízké hodnoty deklarované při dovozu, a tedy vysoce rizikové dovozy z hlediska podhodnocení.

V letech 2011 a 2014 se Spojené království účastnilo kontrolních akcí prováděných Komisí a OLAF, jejichž cílem bylo zabránit určitým rizikům podvodu s podhodnocením, ale nepoužilo „minimální přijatelné ceny“ vypočtené podle metodiky OLAF, a dokonce ani neprovedlo platební příkazy na dodatečné clo vydané jeho orgány na základě takového použití.

Na několika dvoustranných schůzkách přitom OLAF doporučil, aby příslušné britské orgány používaly ukazatele rizika na úrovni Unie, které představují „minimální přijatelné ceny“. Podle OLAF se podvodné dovozy ve Spojeném království značně zvýšily z důvodu nevhodné povahy kontrol prováděných celními orgány tohoto státu, které podporovaly přemísťování podvodných operací týkajících se jiných členských států do tohoto státu. Dle názoru OLAF se však Spojené království nedrželo jeho doporučení, a naopak propustilo dotčené výrobky do volného oběhu na vnitřním trhu, aniž provedlo příslušné celní kontroly, takže podstatná část dlužného cla nebyla ani vybrána, ani poskytnuta Evropské komisi.

Vzhledem k tomu, že Komise měla za to, že Spojené království nezaúčtovalo správné částky cel a neposkytlo tomuto orgánu správné částky tradičních vlastních zdrojů a vlastních zdrojů vycházejících z daně z přidané hodnoty (DPH) souvisejících s určitými dovozy textilních výrobků a obuvi z Číny, podala žalobu, kterou se domáhala určení, že tento stát nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z unijních právních předpisů týkajících se kontroly a dohledu nad vymáháním vlastních zdrojů, cla a DPH.

Svým rozsudkem velký senát Soudního dvora částečně vyhověl žalobě Komise a v podstatě rozhodl, že Spojené království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z unijního práva tím, že neuplatnilo účinná celní opatření ani nezaúčtovalo správné částky cla, a tudíž neposkytlo Komisi správnou částku tradičních vlastních zdrojů souvisejících s určitými dovozy textilních výrobků a obuvi z Číny [160], a neoznámilo Komisi všechny potřebné informace pro výpočet dlužných částek cla a vlastních zdrojů[161].

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve odmítl všechny námitky nepřípustnosti vznesené Spojeným královstvím týkající se zejména porušení zásady ochrany legitimního očekávání ze strany Komise z důvodu určitých prohlášení zaměstnanců Komise nebo OLAF učiněných během schůzek s jeho správními orgány ohledně opatření přijatých tímto státem v boji proti dotčenému podvodu s podhodnocováním.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomíná, že se nikdo nemůže dovolávat porušení zásady ochrany legitimního očekávání, pokud neexistují ujištění, která u něj vyvolala podloženou naději. I v případě takové naděje se přitom členský stát nemůže dovolávat této zásady, aby bránil objektivnímu zjištění Soudního dvora, že nebyly splněny povinnosti, které mu ukládá Smlouva o FEU.

Pokud jde o věc samou, Soudní dvůr zaprvé za účelem vyhovění žalobnímu důvodu týkajícímu se nesplnění povinností uložených unijním právem v oblasti ochrany finančních zájmů Unie a boje proti podvodům, jakož i povinností podle unijního celního práva nejprve zdůrazňuje konkrétní povinnosti členských států dosáhnout výsledku na základě čl. 325 odst. 1 SFEU. Za účelem boje proti protiprávním jednáním, která by mohla bránit účinnému výběru tradičních vlastních zdrojů, které představují cla, a v důsledku toho ohrožovat finanční zájmy Unie, musí členské státy stanovit uplatňování nejen přiměřených sankcí, zejména trestních sankcí za závažný podvod nebo jiné závažné protiprávní jednání, ale také účinných a odrazujících celních kontrolních opatření. Povaha celních kontrolních opatření, která mají členské státy přijmout za účelem splnění požadavků, jež jim ukládá toto ustanovení, nemůže být určena abstraktně a staticky, neboť závisí na charakteristikách těchto podvodů nebo jiných protiprávních jednání, které se mohou v průběhu času měnit.

I když tedy čl. 325 odst. 1 SFEU přiznává členským státům určitou volnost a svobodu volby, pokud jde o opatření celních kontrol, v projednávaném případě byl režim celních kontrol zavedený Spojeným královstvím za účelem boje proti uvedenému podvodu v rozsahu, v němž se až na několik vzácných výjimek omezoval na opatření k vymáhání cla po propuštění zboží, s ohledem na zvláštnosti dotčeného podvodu s podhodnocováním ve zjevném rozporu se zásadou efektivity zakotvenou v čl. 325 odst. 1 SFEU. Dále Soudní dvůr uznal, že společná kritéria doporučená OLAF a Komisí členským státům v oblasti rizik, která spadají do společného rámce řízení rizik, nejsou závazná. Článek 325 odst. 1 a 3 SFEU však předpokládá úzkou spolupráci mezi členskými státy a Unií na jedné straně a samotnými členskými státy na straně druhé, takže členské státy musí tato kritéria náležitě zohlednit, nebo se jimi dokonce řídit v případě, že nevypracovaly vnitrostátní kritéria, která by byla alespoň stejně účinná jako kritéria doporučená Unií.

---

160 Toto nesplnění povinnosti se týká povinností, které pro Spojené království vyplývají zejména z čl. 310 odst. 6 a článku 325 SFEU, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. 2013, L 269, s. 1), nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. 1992, L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307), a směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému [DPH] (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1, a oprava Úř. věst. 2007, L 335, s. 60).

161 Spojené království konkrétně nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 4 odst. 3 SEU (zásada loajální spolupráce), tím, že neoznámilo Komisi všechny potřebné informace pro účely určení výše ztrát z tradičních vlastních zdrojů a neposkytlo v souladu s požadavky důvody pro rozhodnutí, jimiž byly zrušeny zjištěné celní dluhy.

Podle unijních celních předpisů ve spojení s článkem 325 SFEU bylo tedy Spojené království povinno, přinejmenším při definování svého systému analýzy a řízení rizik v době trvání protiprávního jednání, náležitě zohlednit rizikové profily a druhy celních kontrol, které mu OLAF a Komise doporučovaly. Za těchto okolností nemohlo Spojené království do doby, než stanovilo vlastní údajně účinnější rizikové prahové hodnoty, odmítnout uplatňovat jakýkoli rizikový profil, který by před propuštěním tohoto zboží umožňoval identifikovat dovozy s velmi nízkou cenou a značným rizikem podhodnocení pro účely uplatnění celních kontrol před propuštěním tohoto zboží do volného oběhu. Soudní dvůr uvedl, že v souvislosti s tak rozsáhlým podvodem s podhodnocováním, o jaký se jedná v projednávané věci, vyžadovala účinná ochrana finančních zájmů Unie kromě stanovení rizikového profilu také systematické vyžadování poskytnutí jistoty v souvislosti s dotčenými dovozy. V projednávané věci přitom Spojené království požadovalo poskytnutí jistoty pouze velmi výjimečně, přičemž tyto jistoty byly i vráceny po zrušení výměrů, jichž se tyto jistoty týkaly. Kromě toho Soudní dvůr konstatuje, že Spojené království tím, že vypočítalo částky cla na základě nesprávných hodnot, které byly zjevně příliš nízké, a poté tím, že tyto částky cla zohlednilo, nezohlednilo v rozporu s unijním celním právem účinným způsobem celé splatné clo.

Zadruhé, aby Soudní dvůr částečně vyhověl žalobnímu důvodu týkajícímu se nesplnění povinností uložených unijním právem, pokud jde o poskytování tradičních vlastních zdrojů tvořených cly, připomněl nejprve, že členské státy jsou povinny stanovit nárok Unie na vlastní zdroje, jakmile jsou jejich orgány schopny vypočíst částku cla, která vyplývá z celního dluhu, a určit jejího dlužníka, a následně poskytnout vlastní zdroje Unie Komisi tím, že přijmou veškerá nezbytná opatření v tomto ohledu. Řízení systému vlastních zdrojů Unie je tedy svěřeno členským státům a spadá do jejich výlučné odpovědnosti. Přímá souvislost mezi výběrem příjmů z cel a poskytnutím odpovídajících zdrojů Komisi zavazuje členské státy chránit finanční zájmy Unie a přijmout nezbytná opatření k zajištění účinného a úplného výběru těchto cel.

V projednávané věci Soudní dvůr konstatoval porušení čl. 325 odst. 1 SFEU a unijního celního práva, neboť Spojené království nepřijalo během doby trvání protiprávního jednání opatření, která mohla zajistit, aby byly celní hodnoty dotčených dovozů stanoveny na správné úrovni, jako jsou kontroly prováděné před celním odbavením a povinnost poskytnout jistotu za dovozy představující značné riziko podhodnocení. Tento stát tedy vypočítal celní dluhy na základě nesprávných hodnot a nevhodnost prováděných kontrol způsobila, že Komisi nebyla poskytnuta celá částka vlastních zdrojů vztahujících se k dotyčným dovozům. Spojené království tím, že neověřilo správnost hodnot dotčeného zboží deklarovaných v souladu s pravidly unijního práva před jeho propuštěním do volného oběhu, vytvořilo nevratnou situaci, která vedla ke značným ztrátám vlastních zdrojů Unie, za něž musí nést odpovědnost.

Soudní dvůr dále vyhověl žalobnímu důvodu Komise, podle kterého Spojené království porušilo unijní celní právo tím, že jí neposkytlo tradiční vlastní zdroje, které byly splatné, pokud jde o dovozy v rámci společné celní operace „Snake“, koordinované OLAF. Dodatečná cla požadovaná v platebních výměrech vydaných Spojeným královstvím totiž byla zaúčtována, oznámena jejich dlužníkům a zanesena na daném účtu v souladu s unijním právem. Cla však nebyla dosud uhrazena a nebyla za ně poskytnuta žádná jistota, když se Spojené království rozhodlo zrušit tyto platební výměry a zanesení dotčených částek na daný účet.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomíná, že podle unijního celního práva jsou členské státy povinny přijmout veškerá nezbytná opatření k tomu, aby zajistily, aby částky odpovídající stanoveným nárokům byly poskytnuty Komisi. V projednávaném případě je přitom výpočet těchto částek stižen administrativním pochybením, jehož se dopustily celní orgány Spojeného království, které byly povinny opravit toto pochybení tím, že znovu určí celní hodnotu na základě jedné z metodik stanovených v tomto ohledu unijním celním právem. Tento závěr platí rovněž pro jejich rozhodnutí znovu nevydat uvedené příkazy poté, co je opravily. V tomto ohledu je uplatňování unijního celního práva výlučnou odpovědností členských států a Spojené království tím, že se rozhodlo zrušit výše uvedené výměry namísto toho, aby je znovu vydalo po jejich opravě na základě výpočtu v souladu s unijním celním právem, nepřijalo v rozporu s tímto právem nezbytná opatření k zajištění toho, aby byly zjištěné částky poskytnuty Komisi. Soudní dvůr dále konstatuje, že Spojené království nedodrželo

postup stanovený unijním celním právem k tomu, aby mohlo být zproštěno povinnosti poskytnout dané částky Komisi. Kromě toho Soudní dvůr za účelem odmítnutí důvodů, kterých se Spojené království dovolává za účelem zproštění povinnosti poskytnout Komisi vlastní zdroje odvozené z cel stanovených ve výše uvedených výměrech a jež se týkají skutečnosti, že dlužníky těchto cel byly mizející nebo insolventní podniky, uvádí, že pokud se ukáže, že tato cla nemohou být vybrána od dotyčných podniků, je to způsobeno dvojím administrativním pochybením přičitatelným orgánům tohoto státu. Konečně Soudní dvůr konstatuje, že tento stát nesplnil ani akcesorickou povinnost, která mu přísluší, zaplatit úroky z prodlení z vlastních zdrojů, které nebyly poskytnuty Komisi.

Pokud jde o otázku, zda Spojené království nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z unijního práva v oblasti vlastních zdrojů, tím, že neposkytlo Komisi tradiční vlastní zdroje do výše stanovené částky za každý rok, ke kterému se vztahuje doba trvání protiprávního jednání, tj. celkovou částku ve výši 2 679 637 088,86 eura, Soudní dvůr konstatuje, že členské státy mají výlučnou pravomoc a odpovědnost zajistit, aby hodnoty deklarované pro celní účely byly stanoveny v souladu s pravidly unijního práva týkajícími se určování celní hodnoty. V projednávaném případě přitom vzhledem k tomu, že celní orgány Spojeného království nepřijaly vhodná opatření dostatečně systematicky, byly do volného oběhu propuštěny velké objemy zjevně podhodnoceného dováženého zboží, aniž mohlo být toto zboží staženo z oběhu za účelem fyzických kontrol. Jelikož tato opomenutí znemožnila stanovit celní hodnotu na základě jedné z metodik předepsaných unijním celním právem, Komise správně použila pro tento účel jiné metodiky. Soudní dvůr rovněž konstatuje, že Komise právem využila své možnosti, která je vlastní systému vlastních zdrojů Unie, předložit Soudnímu dvoru k posouzení v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti spor mezi ní a Spojeným královstvím, pokud jde o povinnost tohoto státu poskytnout jí určitou částku vlastních zdrojů.

Konečně, pokud jde o vyčíslení ztrát vlastních zdrojů, Soudní dvůr upřesňuje, že je-li nemožnost provést ověření důsledkem opomenutí celních orgánů provést kontroly směřující k ověření skutečné hodnoty zboží, je přípustná spíše metodika založená na statistických údajích než metodika, jejímž cílem je určit celní hodnotu dotyčného zboží na základě přímých důkazů. Hlavním účelem přezkumu Soudního dvora v tomto řízení je ověřit, zda byla tato metodika odůvodněná s ohledem na konkrétní okolnosti případu a zda byla dostatečně přesná a spolehlivá. V tomto ohledu Soudní dvůr částečně odmítá výpočet provedený Komisí, neboť má za to, že z důvodu nesouladu mezi návrhovými žádáními žaloby a jejím odůvodněním a z toho vyplývajících značných nejasností, pokud jde o správnost částek vlastních zdrojů požadovaných Komisí, tento orgán neprokázal právně dostačujícím způsobem všechny tyto částky. S ohledem na zvláštnosti projednávané věci však Soudní dvůr schvaluje metodiku použitou Komisí pro odhad výše ztrát tradičních vlastních zdrojů za část období protiprávního jednání, jelikož se tato metodika jeví jako dostatečně přesná a spolehlivá, aby nevedla ke zjevnému nadhodnocení výše uvedených ztrát. Soudní dvůr rovněž upřesňuje, že mu nepřísluší nahradit Komisi při výpočtu přesných částek tradičních vlastních zdrojů, které má Spojené království poskytnout. Může totiž buď zcela, nebo zčásti vyhovět návrhům obsaženým v návrhových žádáních žaloby, nebo je zamítnout, nepřísluší mu však měnit dosah těchto návrhů. Komisi naopak přísluší, aby znovu vypočítala zbývající ztráty vlastních zdrojů Unie s přihlédnutí k závěrům vyplývajícím z rozsudku Soudního dvora, jež se týkají množství ztrát a jejich hodnoty.

VII. Unijní právo a vnitrostátní právo

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), RS (Účinek rozsudků ústavního soudu) (C-430/21, EU:C:2022:99)

„Řízení o předběžné otázce – Právní stát – Nezávislost soudnictví – Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Přednost unijního práva – Absence oprávnění vnitrostátního soudu posuzovat, zda je s unijním právem v souladu vnitrostátní právní úprava, o níž ústavní soud dotyčného členského státu rozhodl, že je v souladu s Ústavou – Kárné řízení"

Soudní dvůr byl povolán vyslovit se k zásadě nezávislosti soudů zakotvené v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, ve spojení zejména se zásadou přednosti unijního práva, v situaci, kdy obecný soud členského státu není podle vnitrostátního práva oprávněn posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o které ústavní soud tohoto členského státu rozhodl, že je v souladu s Ústavou, a kdy se vnitrostátní soudce vystavuje hrozbě kárného řízení a kárných sankcí v případě, že se rozhodne takové posouzení provést.

V projednávané věci byl RS odsouzen v trestním řízení vedeném v Rumunsku. Jeho manželka nato podala trestní oznámení mimo jiné na několik osob z řad soudců a státních zástupců pro trestné činy, jež byly údajně spáchány během tohoto trestního řízení. RS následně podal stížnost ke Curtea de Apel Craiova (odvolací soud, Craiova, Rumunsko), v níž napadal nepřiměřenou délku trestního stíhání zahájeného v návaznosti na toto trestní oznámení.

Aby mohl odvolací soud v Craiově o této stížnosti rozhodnout, považoval za nutné posoudit, zda je s unijním právem[162] slučitelná vnitrostátní právní úprava, kterou byl zřízen specializovaný útvar státního zastupitelství pověřený vyšetřováním trestných činů spáchaných v rámci soudního systému, jež bylo zahájeno i v projednávané věci. Avšak s přihlédnutím k rozsudku Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko)[163], vydanému po vyhlášení rozsudku Soudního dvora ve věci Asociația „Forumul Judecătorilor din România" a další[164], není odvolací soud v Craiově podle svých slov na základě vnitrostátního práva oprávněn takovéto posouzení souladu provést. Ústavní soud totiž svým rozsudkem zamítl jako neopodstatněnou námitku protiústavnosti vznesenou vůči několika ustanovením těchto právních předpisů a přitom zdůraznil, že pokud prohlásí, že určité ustanovení vnitrostátního práva je v souladu ustanovením Ústavy, které ukládá povinnost dodržovat zásadu přednosti unijního práva[165], není obecný soud oprávněn posuzovat soulad této vnitrostátní právní úpravy s unijním právem.

---

162 Konkrétně s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU a přílohou rozhodnutí Komise 2006/928/ES ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (Úř. věst. 2006, L 354, s. 56).

163 Rozsudek č. 390/2021 ze dne 8. června 2021.

164 Rozsudek ze dne 18. května 2021, ***Asociația „Forumul Judecătorilor din România"*** (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:93), v němž Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že předmětná právní úprava je v rozporu s unijním právem, jestliže zřízení takového specializovaného útvaru není odůvodněno objektivními a ověřitelnými požadavky vycházejícími z řádného výkonu spravedlnosti a doprovázeno zvláštními zárukami uvedenými Soudním dvorem (viz bod 5 výroku uvedeného rozsudku).

165 Ústavní soud v rozsudku č. 390/2021 rozhodl, že předmětná právní úprava je v souladu s článkem 148 Constituția României (Rumunská ústava).

V tomto kontextu se odvolací soud v Craiově rozhodl obrátit se na Soudní dvůr s žádostí, aby v podstatě vyjasnil, zda za takových okolností, jaké nastaly v projednávané věci, brání unijní právo absenci oprávnění soudce obecného vnitrostátního soudu posuzovat soulad právních předpisů s unijním právem a uplatnění kárných sankcí vůči tomuto soudci z důvodu, že se rozhodne takovéto posouzení provést.

Soudní dvůr, zasedající ve velkém senátu, rozhodl, že taková vnitrostátní právní úprava nebo praxe je v rozporu s unijním právem[166].

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr měl nejprve za to, že čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU nebrání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která stanoví, že obecné soudy členského státu jsou na základě vnitrostátního ústavního práva vázány rozhodnutím ústavního soudu tohoto členského státu, který konstatoval, že určité vnitrostátní ustanovení je v souladu s ústavou uvedeného státu, za předpokladu, že vnitrostátní právo zaručuje nezávislost uvedeného ústavního soudu zejména na zákonodárné a výkonné moci. To však neplatí, pokud použití takové právní úpravy nebo praxe znamená vyloučení jakékoli pravomoci těchto obecných soudů posuzovat, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, o které tento ústavní soud rozhodl, že je v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením, které stanoví přednost unijního práva.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že dodržování povinnosti vnitrostátního soudu zaručit plné uplatňování jakéhokoliv ustanovení unijního práva majícího přímý účinek je nezbytné mimo jiné k zajištění dodržování rovnosti členských států před Smlouvami, která vylučuje možnost uplatnit vůči unijnímu právnímu řádu jakékoliv jednostranné opatření a je výrazem zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU, která vyžaduje, aby bylo upuštěno od použití jakéhokoli ustanovení vnitrostátního práva, jež by bylo případně v rozporu s unijním právem, bez ohledu na to, zda bylo přijato před pravidlem unijního práva majícím přímý účinek, nebo po něm.

V této souvislosti Soudní dvůr připomněl svou předchozí judikaturu, podle které zaprvé předmětná právní úprava spadá do působnosti rozhodnutí 2006/928[167], a musí tudíž dodržovat požadavky vyplývající z unijního práva, konkrétně z článku 2 a čl. 19 odst. 1 SEU[168]. Zadruhé jak čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU, tak zvláštní referenční cíle v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci uvedené v příloze rozhodnutí 2006/928 jsou formulovány jasně a přesně a nejsou vázány na žádnou podmínku, takže mají přímý účinek[169]. Z toho plyne, že pokud rumunské obecné soudy nemohou provést výklad vnitrostátních ustanovení, který bude v souladu s uvedeným ustanovením nebo s uvedenými cíli, musí z vlastní pravomoci od použití těchto vnitrostátních ustanovení upustit.

Soudní dvůr v této souvislosti uvedl, že rumunské obecné soudy mají v zásadě pravomoc posuzovat slučitelnost vnitrostátních legislativních ustanovení s těmito normami unijního práva, aniž by se za tímto účelem musely obracet na Ústavní soud. Této pravomoci jsou však zbaveny, pokud Ústavní soud rozhodl, že tato legislativní ustanovení jsou v souladu s vnitrostátním ústavním ustanovením,

---

166 S ohledem na čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ve spojení s článkem 2 a čl. 4 odst. 2 a 3 SEU, s článkem 267 SFEU a zásadou přednosti unijního práva.

167 Viz poznámku pod čarou č. 1 pro úplný odkaz na rozhodnutí 2006/928.

168 Výše citovaný rozsudek Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, body 183 a 184.

169 Výše citovaný rozsudek Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, body 249 a 250, a rozsudek ze dne 21. prosince 2021, ***Euro Box Promotion a další*** (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034), bod 253.

které stanoví přednost unijního práva, v tom smyslu, že tyto soudy jsou povinny tomuto rozhodnutí vyhovět. Takové vnitrostátní pravidlo nebo praxe by přitom bránily plné účinnosti dotčených norem unijního práva, neboť by bránily obecnému soudu, který má zajistit použití unijního práva, aby sám posoudil slučitelnost těchto právních předpisů s unijním právem.

Kromě toho by použití takového vnitrostátního pravidla nebo praxe ohrozilo účinnost spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené mechanismem řízení o předběžné otázce tím, že by odradilo obecný soud, který má rozhodnout spor, od podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, a to za účelem dosažení souladu s rozhodnutími ústavního soudu dotyčného členského státu.

Soudní dvůr zdůraznil, že tyto závěry platí tím spíše v situaci, v níž rozsudek ústavního soudu dotyčného členského státu odmítá vyhovět rozsudku Soudního dvora vydanému v řízení o předběžné otázce, a to zejména s poukazem na ústavní identitu tohoto členského státu a na úvahu, že Soudní dvůr překročil svou pravomoc. Soudní dvůr poukázal na to, že může být na základě čl. 4 odst. 2 SEU vyzván, aby ověřil, zda povinnost vyplývající z unijního práva neporušuje národní identitu členského státu. Naproti tomu předmětem ani účinkem tohoto ustanovení není povolit ústavnímu soudu členského státu, aby v rozporu s povinnostmi, které pro něj vyplývají z unijního práva, vyloučil použití normy unijního práva z důvodu, že tato norma porušuje národní identitu dotyčného členského státu, jak ji definuje vnitrostátní ústavní soud. Má-li tedy ústavní soud členského státu za to, že ustanovení sekundárního unijního práva, jak je vykládáno Soudním dvorem, je v rozporu s povinností ctít národní identitu tohoto členského státu, musí předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k posouzení platnosti tohoto ustanovení ve světle čl. 4 odst. 2 SEU, jelikož pouze Soudní dvůr má pravomoc konstatovat neplatnost unijního aktu.

Soudní dvůr mimoto zdůraznil, že jelikož má výlučnou pravomoc k podání konečného výkladu unijního práva, nemůže ústavní soud členského státu na základě vlastního výkladu ustanovení unijního práva platně rozhodnout, že Soudní dvůr vydal rozsudek překračující sféru jeho pravomoci, a odmítnout tak vyhovět rozsudku, jejž Soudní dvůr vydal v řízení o předběžné otázce.

Kromě toho Soudní dvůr s poukazem na svou předchozí judikaturu[170] upřesnil, že článek 2 a čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU brání vnitrostátní právní úpravě nebo praxi, která umožňuje založit kárnou odpovědnost vnitrostátního soudce z důvodu jakéhokoli nerespektování rozhodnutí vnitrostátního ústavního soudu a zejména z důvodu, že nepoužil rozhodnutí, kterým ústavní soud odmítl vyhovět rozsudku vydanému Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce.

Rozsudek ze dne 10. března 2022, Grossmania (C-177/20, EU:C:2022:175)

„Řízení o předběžné otázce – Zásady unijního práva – Přednost – Přímý účinek – Loajální spolupráce – Článek 4 odst. 3 SEU – Článek 63 SFEU – Povinnosti členského státu vyplývající z rozsudku vydaného v řízení o předběžné otázce – Výklad pravidla unijního práva Soudním dvorem v rozsudku vydaném v řízení o předběžné otázce – Povinnost zajistit plný účinek unijního práva – Povinnost vnitrostátního soudu nepoužít vnitrostátní právní úpravu, která je v rozporu s unijním právem, tak jak je vykládáno Soudním dvorem – Správní rozhodnutí, které nabylo právní moci při neexistenci opravného prostředku k soudu – Zásady rovnocennosti a efektivity – Odpovědnost členského státu“

[170] Výše citovaný rozsudek Euro Box Promotion a další.

„Grossmania“ Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft. (dále jen „Grossmania“), společnost se sídlem v Maďarsku, jejímiž společníky jsou však státní příslušníci jiných členských států, byla držitelkou požívacích práv k zemědělské půdě v Maďarsku. Dne 1. května 2014 byla její práva vymazána z katastru nemovitostí na základě maďarské právní úpravy, která stanovila, že požívací práva k zemědělské půdě, jež byla předtím smluvně zřízena mezi osobami bez blízkého příbuzenského vztahu, k tomuto datu zanikají *ex lege*. V roce 2018 Soudní dvůr v rozsudku SEGRO a Horváth[171] rozhodl, že volný pohyb kapitálu ve smyslu článku 63 SFEU brání takové vnitrostátní právní úpravě. V návaznosti na tento rozsudek požádala společnost Grossmania u příslušných orgánů o opětovný zápis svých požívacích práv. Její žádost však byla zamítnuta.

Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (soud pro správní a pracovněprávní agendu v Győru, Maďarsko), který měl posoudit legalitu tohoto odmítnutí opětovného zápisu, se rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku ohledně rozsahu závazných účinků rozsudků vydaných v řízení o předběžné otázce. Podle tohoto soudu totiž z rozsudku Soudního dvora SEGRO a Horváth vyplývá, že maďarské právní předpisy, na nichž bylo založeno zamítnutí žádosti společnosti Grossmania, jsou v rozporu s unijním právem. Na rozdíl od situací, které vedly k vydání uvedeného rozsudku, však společnost Grossmania nenapadla výmaz svých požívacích práv u soudu. Uvedený soud si tedy klade otázku, zda s ohledem na rozsudek SEGRO a Horváth přesto může vyloučit použití dotčených vnitrostátních právních předpisů z důvodu jejich rozporu s unijním právem a nařídit příslušným orgánům, aby provedly opětovný zápis vymazaných požívacích práv.

Soudní dvůr ve svém rozsudku upřesňuje povinnosti členských států, zejména vnitrostátních soudů, vyplývající z rozsudku vydaného v řízení o předběžné otázce z hlediska vnitrostátní právní úpravy, která je v rozporu s unijním právem, v případě pravomocného rozhodnutí provádějícího tuto právní úpravu, jakož i opatření, která tyto státy musí přijmout k odstranění protiprávních důsledků způsobených toutéž právní úpravou.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomíná, že pokud jeho judikatura přinesla jasnou odpověď na otázku týkající se výkladu unijního práva, musí vnitrostátní soud učinit vše nezbytné k tomu, aby se tento výklad prosadil. Na základě zásady přednosti unijního práva musí vnitrostátní soud upustit od použití jakékoli vnitrostátní právní úpravy, která je v rozporu s ustanovením unijního práva, které má přímý účinek, pokud jej nelze vyložit v souladu s tímto právem. Tento přímý účinek je přiznán zejména článku 63 SFEU zakotvujícímu volný pohyb kapitálu. Vzhledem k tomu, že z rozsudku SEGRO a Horváth vyplývá, že dotčená maďarská právní úprava je neslučitelná s článkem 63 SFEU, je tedy předkládající soud, k němuž byla podána žaloba na neplatnost rozhodnutí založeného na této právní úpravě, povinen zaručit plný účinek uvedeného článku tím, že uvedenou vnitrostátní právní úpravu nepoužije.

Soudní dvůr dále zdůrazňuje, že podle zásad efektivity a loajální spolupráce vyplývající z čl. 4 odst. 3 SEU mohou zvláštní okolnosti uložit vnitrostátnímu správnímu orgánu, aby přezkoumal pravomocné rozhodnutí. V této souvislosti je nutno nalézt rovnováhu mezi požadavkem právní jistoty a požadavkem legality z hlediska unijního práva. Posledně uvedený požadavek má v projednávané věci velký význam vzhledem k rozsáhlým neblahým důsledkům vyplývajícím z dotčené vnitrostátní právní úpravy a z výmazu požívacích práv, kterým je tato právní úprava prováděna. Jak totiž vyplývá rovněž z rozsudku Komise v. Maďarsko (Požívací práva k zemědělské půdě)[172], tato právní úprava představuje zjevné a závažné porušení jak základní svobody stanovené v článku 63 SFEU, tak práva na

---

171 Rozsudek ze dne 6. března 2018, ***SEGRO a Horváth*** (C-52/16 a C-113/16, EU:C:2018:157).

172 Rozsudek ze dne 21. května 2019, ***Komise v. Maďarsko (Požívací práva k zemědělské půdě)*** (C-235/17, EU:C:2019:432).

vlastnictví zaručeného v čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, neboť toto porušení se dotýkalo více než 5 000 státních příslušníků jiných členských států než Maďarska.

Vzhledem k tomu, že vnitrostátní právní úprava může mimoto vést k nejasnostem ohledně nutnosti napadnout rozhodnutí o výmazu přijatá na základě této právní úpravy, nemůže požadavek právní jistoty odůvodnit nemožnost případně stanovenou v maďarském právu napadnout v rámci žaloby směřující proti odmítnutí opětovného zápisu požívacích práv výmaz těchto práv, který se mezitím stal pravomocným. Vnitrostátní soud, kterému byla věc předložena, by tedy měl tuto nemožnost vyloučit jako odporující zásadám efektivity a loajální spolupráce.

Konečně má Soudní dvůr za to, že při neexistenci zvláštních pravidel unijního práva týkajících se podmínek odstranění protiprávních důsledků porušení článku 63 SFEU za okolností projednávané věci mohou opatření k zajištění dodržování unijního práva spočívat zejména v opětovném zápisu protiprávně zrušených požívacích práv do katastru nemovitostí. Předkládající soud však musí s ohledem na právní a skutkový stav panující v době rozhodování ověřit, zda je důvodné příslušnému orgánu nařídit, aby provedl takovýto opětovný zápis, nebo zda tomu brání objektivní a legitimní překážky, jako je nabytí půdy, k níž se vážou tato požívací práva, novým vlastníkem v dobré víře. Ukáže-li se, že takový opětovný zápis není možný, k odstranění protiprávních důsledků porušení unijního práva je nezbytné přiznat bývalým držitelům zrušených požívacích práv náhradu způsobilou nahradit hospodářskou ztrátu vyplývající ze zrušení těchto práv.

Kromě toho nezávisle na výše uvedených opatřeních plná účinnost unijního práva znamená, že jednotlivci, kteří byli poškozeni porušením tohoto práva, mají na základě zásady odpovědnosti státu za škody způsobené takovým porušením rovněž právo na náhradu škody, v souladu s podmínkami stanovenými judikaturou Soudního dvora, které se v projednávané věci zdají být splněny.

Rozsudek ze dne 28. června 2022 (velký senát), Komise v. Španělsko (Porušení unijního práva zákonodárcem) (C-278/20, EU:C:2022:503)

„Nesplnění povinnosti státem – Odpovědnost členských států za škodu způsobenou jednotlivcům porušením unijního práva – Porušení unijního práva přičitatelné vnitrostátnímu zákonodárci – Porušení ústavy členského státu přičitatelné vnitrostátnímu zákonodárci – Zásady rovnocennosti a efektivity“

Systému smluv je vlastní zásada odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivcům v důsledku porušení unijního práva, které mu lze přičíst[173]. Tato zásada je platná bez ohledu na orgán členského státu, který s[174]e tohoto porušení svým jednáním nebo opomenutím dopustil. Jsou-li splněny všechny tři podmínky vzniku odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivcům[175], mají tito jednotlivci na základě unijního práva nárok na náhradu škody[176]. Stát však musí poskytnout náhradu za důsledky

---

173 Rozsudky ze dne 26. ledna 2010, ***Transportes Urbanos y Servicios Generales*** (C-118/08, EU:C:2010:39, bod 29 a citovaná judikatura), jakož i ze dne 18. ledna 2022, ***Thelen Technopark Berlin*** (C-261/20, EU:C:2022:33, bod 42 a citovaná judikatura).

174 V tomto smyslu rozsudky ze dne 5. března 1996, ***Brasserie du pêcheur a Factortame*** (C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, body 32 a 36), jakož i ze dne 25. listopadu 2010, ***Fuß*** (C-429/09, EU:C:2010:717, bod 46 a citovaná judikatura).

175 Tři podmínky jsou následující: cílem porušené právní normy Unie musí být přiznání práv jednotlivcům, porušení této normy musí být dostatečně závažné a musí existovat přímá příčinná souvislost mezi tímto porušením a škodou způsobenou jednotlivcům.

způsobené škody v souladu s vnitrostátními právními předpisy upravujícími odpovědnost, přičemž podmínky náhrady škody stanovené vnitrostátními právními předpisy nesmějí být méně příznivé než podmínky platné pro podobné nároky vzniklé na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti) a nesmějí být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly získání náhrady škody (zásada efektivity)[177].

Tyto dvě zásady tvoří jádro projednávané věci, v níž Evropská komise podala proti Španělskému království žalobu pro nesplnění povinnosti. V návaznosti na stížnosti podané jednotlivci zahájila Komise proti tomuto členskému státu postup EU Pilot[178]. Tento postup se týkal některých vnitrostátních ustanovení, která režim odpovědnosti státu jako zákonodárce za porušení unijního práva přizpůsobují režimu odpovědnosti státu jako zákonodárce za porušení španělské Ústavy[179]. Vzhledem k tomu, že tento postup byl neúspěšný, byl ukončen a Komise zahájila řízení pro porušení povinnosti proti Španělskému království.

Komise se svou žalobou domáhala, aby Soudní dvůr určil, že Španělské království tím, že přijalo a ponechalo v platnosti tato vnitrostátní ustanovení, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze zásad efektivity a rovnocennosti.

Velký senát Soudního dvora žalobě Komise částečně vyhověl a konstatoval, že Španělské království tím, že přijalo a ponechalo v platnosti napadená ustanovení, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze zásady efektivity, v rozsahu, v němž tato ustanovení vážou náhradu škody způsobené jednotlivcům španělským zákonodárcem porušením unijního práva:

– na podmínku existence rozhodnutí Soudního dvora o prohlášení neslučitelnosti uplatňované normy s právní silou zákona s unijním právem;

---

176 Rozsudky ze dne 26. ledna 2010, ***Transportes Urbanos y Servicios Generales*** (C-118/08, EU:C:2010:39, bod 30 a citovaná judikatura), jakož i ze dne 18. ledna 2022, ***Thelen Technopark Berlin*** (C-261/20, EU:C:2022:33, bod 44 a citovaná judikatura).

177 Rozsudky ze dne 26. ledna 2010, **Transportes Urbanos y Servicios Generales** (C-118/08, EU:C:2010:39, bod 31 a citovaná judikatura), jakož i ze dne 4. října 2018, ***Kantarev*** (C-571/16, EU:C:2018:807, bod 123).

178 Systém používaný Komisí v rané fázi s cílem objasnit nebo vyřešit problémy, aby se pokud možno zabránilo zahájení řízení pro porušení povinnosti proti dotyčnému členskému státu.

179 Článek 32 odst. 3 až 6 a čl. 34 odst. 1 druhý pododstavec Ley 40/2015 de Régimen Jurídico del Sector Público (zákon 40/2015 o právním režimu veřejného sektoru) ze dne 1. října 2015 (BOE č. 236, ze dne 2. října 2015, s. 89411), jakož i čl. 67 odst. 1 třetí pododstavec Ley 39/2015 del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas (zákon 39/2015 o společném správním řízení před orgány veřejné správy) ze dne 1. října 2015 (BOE č. 236, ze dne 2. října 2015, s. 89343).

– na podmínku, aby poškozený jednotlivec dosáhl u kterékoli instance konečného rozhodnutí o zamítnutí žaloby proti správnímu aktu, kterým byla způsobena škoda, přičemž nestanoví výjimku pro případy, kdy škoda vyplývá přímo z jednání nebo opomenutí zákonodárce, které je v rozporu s unijním právem, aniž existuje napadnutelný správní akt;

– na promlčecí lhůtu jednoho roku od zveřejnění rozhodnutí Soudního dvora o prohlášení neslučitelnosti uplatňované normy s právní silou zákona s unijním právem v *Úředním věstníku Evropské unie*, aniž pokrývají případy, kdy takové rozhodnutí neexistuje, a

– na podmínku, že může být nahrazena pouze škoda, ke které došlo v období pěti let přede dnem tohoto zveřejnění, nestanoví-li toto rozhodnutí jinak.

Závěry Soudního dvora

Prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady efektivity, Soudní dvůr částečně vyhověl.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že podmínit náhradu škody členským státem, kterou způsobil jednotlivci porušením unijního práva, požadavkem, aby Soudní dvůr předem určil, že došlo k porušení unijního práva přičitatelnému tomuto členskému státu, je v rozporu se zásadou efektivity tohoto práva. Stejně tak náhrada škody způsobené porušením unijního práva přičitatelným členskému státu nemůže být podřízena požadavku, aby existence takového porušení vyplývala z rozsudku vydaného Soudním dvorem v řízení o předběžné otázce. Pro konstatování opodstatněnosti argumentace Komise je proto irelevantní určit, zda napadená ustanovení vyžadují, aby bylo vydáno rozhodnutí Soudního dvora, kterým se určuje, že Španělské království nesplnilo některou z povinností, které pro něj vyplývají z unijního práva, nebo zda musí být tato ustanovení chápána tak, že odkazují na jakékoli rozhodnutí Soudního dvora, z něhož lze vyvodit neslučitelnost aktu nebo opomenutí španělského zákonodárce s unijním právem. Náhrada škody způsobené členským státem, včetně vnitrostátního zákonodárce, v důsledku porušení unijního práva totiž každopádně nemůže podléhat předchozímu vyhlášení takového rozhodnutí Soudního dvora, neboť jinak by došlo k porušení zásady efektivity.

Soudní dvůr dále konstatoval, že unijní právo sice nebrání použití vnitrostátní právní úpravy, která stanoví, že jednotlivci nemůže být nahrazena škoda, kterou neodvrátil použitím právního prostředku nápravy, avšak to platí pouze za podmínky, že použití tohoto právního prostředku nápravy nevyvolává nadměrné obtíže nebo může být od poškozeného spravedlivě požadováno. Tato podmínka není napadenými ustanoveními splněna pouze v rozsahu, v němž podmiňují náhradu škody způsobené zákonodárcem tím, že poškozený jednotlivec dosáhl u kterékoli instance konečného rozhodnutí o zamítnutí žaloby proti správnímu aktu, kterým byla způsobena škoda, přičemž nestanoví výjimku pro případy, kdy škoda vyplývá přímo z jednání nebo opomenutí zákonodárce, které je v rozporu s unijním právem, aniž existuje napadnutelný správní akt. Soudní dvůr navíc uvedl, že požadavek, aby poškozený jednotlivec již v počáteční fázi žaloby směřující proti správnímu aktu, který vedl ke vzniku škody, namítal porušení unijního práva, které je následně uznáno, jinak nebude moci získat náhradu utrpěné škody, může představovat nadměrnou procesní komplikaci, která je v rozporu se zásadou efektivity. V takové fázi totiž může být nadměrně obtížné, ne-li dokonce nemožné předjímat, jaké porušení unijního práva Soudní dvůr nakonec uzná. Soudní dvůr nicméně odmítl argumentaci Komise v rozsahu, v němž Komise tvrdila, že v rámci takové žaloby se lze účinně dovolávat pouze ustanovení unijního práva s přímým účinkem.

Konečně podle napadených ustanovení jednak začíná promlčecí lhůta pro podání žaloby na určení odpovědnosti státu jako zákonodárce za porušení unijního práva, která mu lze přičíst, běžet ode dne zveřejnění rozhodnutí Soudního dvora, kterým se určuje, že Španělské království nesplnilo povinnosti vyplývající z unijního práva, nebo z něhož vyplývá neslučitelnost aktu nebo opomenutí zákonodárce, v jehož důsledku škoda vznikla, s unijním právem v *Úředním věstníku Evropské unie*, a jednak může být nahrazena pouze škoda, ke které došlo v období pěti let před tímto datem. V tomto ohledu Soudní dvůr konstatoval, že zveřejnění takového rozhodnutí v *Úředním věstníku Evropské unie* nemůže, aniž by byla porušena zásada efektivity, představovat jediný možný počátek běhu této promlčecí lhůty, neboť náhrada škody způsobené porušením unijního práva nemůže podléhat podmínce, že takové

rozhodnutí Soudního dvora existuje, a nepokrývat případy, kdy takové rozhodnutí neexistuje. Soudní dvůr kromě toho připomněl, že v případě neexistence ustanovení unijního práva v dané oblasti je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby určil rozsah náhrady škody, jakož i pravidla týkající se vyčíslení škody způsobené porušením unijního práva. Vnitrostátní právní předpisy, které stanoví kritéria umožňující určit tento rozsah, jakož i uvedená pravidla, však musí zejména dodržovat zásadu efektivity, a tedy umožňovat náhradu škody, která je přiměřená vzniklé újmě v tom smyslu, že musí umožnit plnou náhradu skutečně vzniklé újmy, což napadená ustanovení ve všech případech neumožňují.

Při zkoumání druhého žalobního důvodu vycházejícího z porušení zásady rovnocennosti Soudní dvůr shledal, že spočívá na nesprávném výkladu jeho judikatury, a musel být proto zamítnut jako neopodstatněný.

Soudní dvůr totiž připomněl, že cílem této zásady je poskytnout rámec pro procesní autonomii, kterou mají členské státy, když provádějí unijní právo a unijní právo v dané oblasti žádné ustanovení nestanoví. Uvedená zásada se tedy v oblasti odpovědnosti státu za porušení unijního práva, která mu lze přičíst, může uplatnit pouze tehdy, je-li tato odpovědnost založena na základě unijního práva. V tomto případě je přitom cílem Komise v rámci druhého žalobního důvodu zpochybnit nikoli podmínky, za kterých je ve Španělsku uplatňována zásada odpovědnosti státu za porušení unijního práva, která mu lze přičíst, nýbrž samotné podmínky vzniku odpovědnosti státu jako zákonodárce za porušení unijního práva, která jsou mu přičitatelná, jak jsou vymezeny ve španělském právu, které věrně odrážejí podmínky stanovené v judikatuře Soudního dvora. I kdyby tedy podmínky vzniku odpovědnosti státu jako zákonodárce za porušení unijního práva, která mu jsou přičitatelná, byly méně příznivé než podmínky vzniku odpovědnosti státu jako zákonodárce v případě porušení Ústavy, zásada rovnocennosti se na takový případ nepoužije.

Soudní dvůr již ostatně upřesnil, že i když členské státy mohou stanovit, že jejich odpovědnost je založena za méně omezujících podmínek, než jsou podmínky stanovené Soudním dvorem, musí se tato odpovědnost považovat za odpovědnost založenou nikoli na základě unijního práva, nýbrž na základě vnitrostátního práva.

VIII. Svoboda pohybu

1. Volný pohyb pracovníků

Rozsudek ze dne 16. června 2022, Sosiaali-ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Psychoterapeuti) (C-577/20, EU:C:2022:467)

„Řízení o předběžné otázce – Uznávání odborných kvalifikací – Směrnice 2005/36/ES – Článek 2 – Oblast působnosti – Článek 13 odst. 2 – Regulovaná povolání – Podmínky pro získání práva přístupu k povolání jako psychoterapeut v členském státě na základě diplomu v oboru psychoterapie vydaného univerzitou usazenou v jiném členském státě – Články 45 a 49 SFEU – Svobody pohybu a usazování – Posouzení rovnocennosti dotčeného vzdělávání – Článek 4 odst. 3 SEU – Zásada loajální spolupráce mezi členskými státy – Zpochybnění úrovně znalostí a kvalifikace, kterou diplom vydaný v jiném členském státě umožňuje předpokládat, ze strany hostitelského členského státu – Podmínky“

A, finská státní příslušnice, absolvovala vzdělávání v oboru psychologie organizované ve Finsku a ve finském jazyce univerzitou Spojeného království ve spolupráci s finskou společností a po jeho ukončení jí tato univerzita v listopadu 2017 vydala postgraduální diplom. Poté požádala Sosiaall-ja terveysalan lupa- ja valvontavisastoja valvontavirasto (Úřad příslušný ke schvalování a dohledu v oblasti sociálních věcí a hygieny, Finsko) (dále jen „Valvira“) o přiznání práva používat profesní označení psychoterapeuta, které je chráněné finskými právními předpisy. Dříve v témže roce se na Valvira obrátili bývalí účastníci tohoto vzdělávání s upozorněním na možné nedostatky týkající se jeho skutečného obsahu.

V roce 2018 zamítl Valvira žádost A s tím, že se nemůže ujistit, že toto vzdělávání splňuje požadavky na vzdělávání psychoterapeuta ve Finsku. V dubnu 2019 Helsingin hallinto-oikeus (správní soud v Helsinkách, Finsko) zamítl žalobu podanou A proti tomuto rozhodnutí, přičemž potvrdil výklad zastávaný Valvira.

A poté podala kasační opravný prostředek ke Korkein hallinto-oikeus (nejvyšší správní soud, Finsko). Tento soud uvádí, že povolání psychoterapeuta není ve Spojeném království regulováno a dotyčná osoba, která nevykonávala povolání psychoterapeuta v jiném členském státě, v němž není povolání regulováno, jak vyžaduje čl. 13 odst. 2 směrnice 2005/36[180], se nemůže na základě této směrnice domáhat práva na přístup k tomuto povolání ve Finsku. Klade si však otázku, zda by situace A měla být rovněž zkoumána s ohledem na zásadu volného pohybu pracovníků[181] a zásadu svobody usazování[182] a v případě kladné odpovědi, zda příslušný orgán hostitelského členského státu může v rámci zkoumání rovnocennosti znalostí a kvalifikací vycházet z jiných informací, než jsou informace poskytnuté univerzitou, která dotyčný diplom vydala.

Soudní dvůr na první z těchto otázek odpověděl kladně, přičemž měl za to, že žádost o přístup k regulovanému povolání, podaná za takových okolností, jaké nastaly v dané věci, musí být posuzována s ohledem na článek 45 nebo 49 SFEU. Mimoto rozhodl, že příslušný orgán hostitelského členského státu, k němuž byla taková žádost podána, je povinen považovat diplom vydaný orgánem

---

180 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací (Úř. věst. 2005, L 255, s. 22).

181 Zásada volného pohybu pracovníků je stanovena článkem 45 SFEU.

182 Zásada svobody usazování je upravena článkem 49 SFEU.

jiného členského státu za správný. Pouze tehdy, má-li tento orgán vážné pochybnosti, založené na určitých konkrétních skutečnostech, jejichž dosah Soudní dvůr upřesnil, může tento orgán požádat vydávající orgán, aby přezkoumal opodstatněnost vydání tohoto diplomu a případně jej odňal. Pokud nebyl tento diplom odňat, může orgán hostitelského členského státu zpochybnit opodstatněnost vydání uvedeného diplomu pouze výjimečně v případě, že okolnosti projednávaného případu zjevně svědčí o nepravdivosti dotyčného diplomu.

Závěry Soudního dvora

Zaprvé Soudní dvůr upřesnil, že dotčená situace spadá do působnosti směrnice 2005/36, neboť doklad o dosažené kvalifikaci byl vydán v jiném členském státě, než je hostitelský členský stát. Nicméně vše nasvědčuje tomu, že dotyčná osoba nesplňuje požadavek stanovený v čl. 13 odst. 2 směrnice 2005/36, že vykonávala povolání psychoterapeuta během minimální doby stanovené v tomto ustanovení, takže se nemůže dovolávat žádného systému uznávání odborných kvalifikací zavedeného touto směrnicí.

Při posuzování situace A s ohledem na články 45 a 49 SFEU Soudní dvůr připomněl, že uskutečňování volného pohybu osob znamená, že členské státy nemohou odepřít svým státním příslušníkům, kteří získali odbornou kvalifikaci v jiném členském státě, výhody svobod, které tato dvě ustanovení přiznávají. Mimoto orgány členského státu rozhodující o žádosti o povolení k výkonu regulovaného povolání jsou povinny zohlednit všechny diplomy, osvědčení a ostatní doklady, jakož i relevantní praxi dotyčné osoby tím, že srovnají dovednosti osvědčené těmito doklady a tuto praxi se znalostmi a kvalifikací požadovanou vnitrostátní právní úpravou. Vzhledem k tomu, že tato zásada je vlastní základním svobodám zakotveným Smlouvou o FEU, přijetí směrnic týkajících se vzájemného uznávání diplomů, jejichž součástí je směrnice 2005/36, nemůže mít za následek ztížení uznávání diplomů, osvědčení a dalších dokladů o dosažené kvalifikaci v situacích, které spadají mimo oblast jejich působnosti. V situaci, ve které se nelze dovolávat žádného ze systémů uznávání odborných kvalifikací zavedených směrnicí 2005/36, musí dotyčný členský stát splnit své povinnosti v oblasti uznávání odborných kvalifikací s ohledem na články 45 a 49 SFEU.

Zadruhé Soudní dvůr uvedl, že výše uvedený srovnávací přezkum různých dokladů o dosažené kvalifikaci a zkušenostech musí umožnit orgánům hostitelského členského státu objektivně ověřit, zda zahraniční diplom osvědčuje, že jeho držitel má znalosti a kvalifikaci, když ne totožné, tak alespoň rovnocenné se znalostmi a kvalifikací osvědčovanými vnitrostátním diplomem. Toto posouzení rovnocennosti zahraničního diplomu musí být provedeno výlučně tak, že se vezme v úvahu úroveň znalostí a kvalifikace, kterou lze u držitele tohoto dokladu předpokládat s ohledem na tento diplom, povahu a délku studia a praktického vzdělávání, které se k němu vztahuje. Vzhledem k tomu, že toto srovnání předpokládá vzájemnou důvěru členských států ve vydávané doklady osvědčující odbornou kvalifikaci, orgán hostitelského členského státu je v zásadě povinen považovat diplom vydaný orgánem jiného členského státu za správný. Pouze tehdy, má-li tento orgán vážné pochybnosti, založené na konkrétních skutečnostech tvořících soubor shodujících se indicií, které vedou k domněnce, že diplom, jehož se dovolává tento žadatel, neodráží úroveň znalostí a kvalifikace, o nichž tento diplom umožňuje předpokládat, že je žadatel nabyl, může tento orgán požádat vydávající orgán, aby ve světle těchto skutečností přezkoumal opodstatněnost vydání tohoto diplomu, přičemž tento posledně uvedený orgán jej musí případně odejmout. Mezi uvedené konkrétní skutečnosti mohou patřit zejména informace předané jinými osobami, než jsou organizátoři dotyčného vzdělávání. Pokud vydávající orgán ve světle uvedených skutečností přezkoumal opodstatněnost vydání tohoto diplomu, aniž ho odňal, může orgán hostitelského členského státu pouze výjimečně zpochybnit opodstatněnost vydání uvedeného diplomu v případě, že okolnosti projednávaného případu zjevně svědčí o nepravdivosti dotyčného diplomu.

2. Svoboda usazování[183]

Rozsudek ze dne 7. září 2022 (velký senát), Cilevičs a další (C-391/20, EU:C:2022:638)

„Řízení o předběžné otázce – Článek 49 SFEU – Svoboda usazování – Omezení – Odůvodnění – Organizace vzdělávacího systému – Vysoké školy – Povinnost poskytovat studijní programy v úředním jazyce dotyčného členského státu – Článek 4 odst. 2 SEU – Národní identita členského státu – Ochrana a podpora úředního jazyka členského státu – Zásada proporcionality“

K Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Ústavní soud, Lotyšsko) podalo 20 členů Latvijas Republikas Saeima (Parlament, Lotyšsko) žalobu směřující k přezkumu ústavnosti některých ustanovení lotyšského zákona o vysokých školách.

Cílem tohoto zákona, ve znění z roku 2018, je podpora úředního jazyka Lotyšské republiky tím, že vysokým školám ukládá povinnost poskytovat své vzdělávací programy v tomto jazyce. Uvedený zákon však z této povinnosti stanoví čtyři výjimky. Zaprvé studijní programy, jež v Lotyšsku studují zahraniční studenti, a studijní programy organizované v rámci spolupráce stanovené v programech Evropské unie a v mezinárodních dohodách mohou být poskytovány v úředních jazycích Unie. Zadruhé lze vzdělávací program poskytnout v úředních jazycích Unie, avšak pouze v rozsahu jedné pětiny počtu kreditů. Zatřetí lze v cizím jazyce poskytovat studium jazyků, kulturní studia a jazykové studijní programy. A konečně začtvrté mohou v úředních jazycích Unie probíhat studijní programy uskutečňované v rámci spolupráce se zahraniční vysokou školou.

Kromě toho se lotyšský zákon o vysokých školách nepoužije na dvě soukromé vysoké školy, které se nadále řídí zvláštními zákony a mohou nadále nabízet vzdělávací programy v jiných úředních jazycích Unie.

Žalobci ve svých žalobách zejména tvrdí, že zákon tím, že vytváří překážku pro vstup na trh vysokoškolského vzdělávání a příslušníkům jiných členských států a podnikům z těchto států zabraňují v poskytování služeb vysokoškolského vzdělávání v cizích jazycích, narušuje mimo jiné svobodu usazování zaručenou článkem 49 SFEU.

Lotyšský Ústavní soud má pochybnosti o tom, zda otázka, zda právní úprava členského státu, která v oblasti vysokoškolského vzdělávání, včetně soukromých vysokých škol, ukládá povinnost používat úřední jazyk tohoto členského státu, přičemž stanoví některé výjimky z této povinnosti, představuje omezení svobody usazování. Proto se rozhodl předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, aby mohl rozhodnout o slučitelnosti zákona o vysokých školách s unijním právem.

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku konstatoval, že článek 49 SFEU nebrání právní úpravě členského státu, která vysokým školám v zásadě ukládá povinnost poskytovat výuku výlučně v úředním jazyce tohoto členského státu. Taková právní úprava však musí být odůvodněna důvody souvisejícími s ochranou národní identity tohoto členského státu, to znamená, že musí být nezbytná a přiměřená ve vztahu k ochraně legitimně sledovaného cíle.

Závěry Soudního dvora

---

[183] V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 16. června 2022, ***Sosiaali-ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Psychoterapeuti)*** (C-577/20, EU:C:2022:467). Tento rozsudek je prezentován v rubrice VIII.1. „Volný pohyb pracovníků“.

Soudní dvůr na úvod připomněl, že podle článku 6 SFEU má Unie pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států, mimo jiné v oblasti vzdělávání. I když unijní právo nezasahuje do této pravomoci členských států, co se týče jednak obsahu výuky a organizace vzdělávacích systémů a jejich kulturní a jazykové rozmanitosti a jednak obsahu a organizace odborného vzdělávání, musí členské státy při výkonu uvedené pravomoci dodržovat unijní právo, mimo jiné ustanovení týkající se svobody usazování.

V projednávané věci poukázal Soudní dvůr na to, že i když se státní příslušníci jiných členských států mohou usadit v Lotyšsku a poskytovat vysokoškolské studijní programy, je taková možnost v zásadě podmíněna povinností poskytovat tyto programy pouze v úředním jazyce tohoto členského státu. Taková povinnost je přitom způsobilá snížit atraktivitu usazování těchto státních příslušníků v Lotyšsku, a představuje tudíž omezení svobody usazování.

V souladu se schématem zavedeným jeho judikaturou Soudní dvůr následně zkoumal, zda může být zjištěné omezení odůvodněno, a ověřil, zda je dodržena zásada proporcionality. Pokud jde o existenci naléhavého důvodu obecného zájmu, je cílem předmětné povinnosti chránit a podporovat používání úředního jazyka Lotyšské republiky, což představuje legitimní cíl, který je v zásadě způsobilý odůvodnit omezení svobody usazování. Podle čl. 3 odst. 3 čtvrtého pododstavce SEU, jakož i podle článku 22 Listiny základních práv Evropské unie, totiž Unie respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou rozmanitost. Podle čl. 4 odst. 2 SEU Unie ctí rovněž národní identitu svých členských států, jejíž součástí je rovněž ochrana úředního jazyka dotyčného členského státu. Je třeba uznat význam vzdělání pro realizaci takového cíle.

Pokud jde o přiměřenost zjištěného omezení, musí být toto omezení zaprvé způsobilé zaručit uskutečnění cíle legitimně sledovaného dotčenou právní úpravou. Tato právní úprava může být považována za způsobilou k tomu, aby zaručila dosažení cíle ochrany a podpory lotyšského jazyka, pouze pokud skutečně odpovídá snaze dosáhnout jej a je prováděna soudržným a systematickým způsobem. S ohledem na svůj omezený rozsah nemohou výjimky z předmětné povinnosti, stanovené zejména pro obě vysoké školy, jejichž fungování je upraveno zvláštními zákony, bránit uskutečnění uvedeného cíle. Tyto výjimky, jež určitým vysokým školám umožňují využít odchylného režimu, se uplatňují ve zvláštním kontextu mezinárodní univerzitní spolupráce, a nejsou tudíž způsobilé zbavit předmětnou právní úpravu soudržnosti.

Zadruhé nemůže omezení překračovat meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle. Členské státy tedy v zásadě mohou zavést povinnost používat v rámci vysokoškolských programů svůj úřední jazyk, pokud jsou s takovou povinností spojeny výjimky zajišťující, že v rámci univerzitního vzdělávání může být používán jiný než úřední jazyk. V projednávaném případě by takové výjimky měly, aby nepřekročily meze toho, co je za tímto účelem nezbytné, umožňovat používání jiného jazyka než lotyštiny, přinejmenším pokud jde o studium absolvované v rámci evropské nebo mezinárodní spolupráce a vzdělávání týkající se kultury a jiných jazyků než lotyštiny.

IX. Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví

1. Azylová politika

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022 (velký senát), Bundesrepublik Deutschland (Dítě uprchlíků narozené mimo hostitelský stát) (C-720/20, EU:C:2022:603)

„Řízení o předběžné otázce – Společná azylová politika – Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Nařízení (EU) č. 604/2013 (Dublin III) – Žádost o mezinárodní ochranu podaná nezletilou osobou v členském státě jejího narození – Rodiče této nezletilé osoby, kterým bylo dříve přiznáno postavení uprchlíka v jiném členském státě – Článek 3 odst. 2 – Článek 9 – Článek 20 odst. 3 – Směrnice 2013/32/EU – Článek 33 odst. 2 písm. a) – Přípustnost žádosti o mezinárodní ochranu a příslušnost pro její posouzení“

Žalobkyně, státní příslušnice Ruské federace, se narodila v roce 2015 v Německu. V březnu 2012 bylo rodičům a pěti sourozencům žalobkyně, kteří též mají ruskou státní příslušnost, přiznáno postavení uprchlíka v Polsku. V prosinci 2012 opustili Polsko a přicestovali do Německa, kde podali žádosti o mezinárodní ochranu. Polská republika odmítla vyhovět žádosti německých orgánů, aby uvedené osoby přijala zpět, a to s odůvodněním, že tyto osoby již požívají mezinárodní ochrany na jejím území. Německé orgány následně odmítly žádosti o mezinárodní ochranu jako nepřípustné, a to z důvodu postavení uprchlíka, které těmto osobám bylo již přiznáno v Polsku. Rodina žalobkyně nicméně pobývala na německém území i nadále.

V březnu 2018 podala žalobkyně u německých orgánů žádost o mezinárodní ochranu. Tato žádost byla zejména na základě nařízení Dublin III[184] odmítnuta jako nepřípustná.

Předkládající soud, kterému byla předložena žaloba proti posledně uvedenému odmítavému rozhodnutí, má pochybnosti o tom, zda členským státem příslušným k posouzení žádosti žalobkyně je Spolková republika Německo, a pokud ano, zda je tento členský stát oprávněn odmítnout tuto žádost jako nepřípustnou na základě tzv. procedurální směrnice[185].

Konkrétně se tento soud táže, zda některá ustanovení nařízení Dublin III a procedurální směrnice lze použít obdobně na situaci žalobkyně. V této souvislosti se zaprvé táže, zda se – s cílem zabránit sekundární migraci – čl. 20 odst. 3 nařízení Dublin III, který se vztahuje mimo jiné na situaci dětí narozených po příjezdu žadatele o mezinárodní ochranu [186], použije obdobně i na žádost

---

184 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31, dále jen „nařízení Dublin III“).

185 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60; dále jen „procedurální směrnice“).

186 Podle tohoto ustanovení, jež se vztahuje na postup převzetí, je situace nezletilé osoby, která doprovází žadatele o mezinárodní ochranu a splňuje definici rodinného příslušníka, neoddělitelná od situace jeho rodinného příslušníka a zabývá se jí členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu tohoto rodinného příslušníka, třebaže nezletilá osoba není sama žadatelem, za předpokladu, že je to v jejím nejlepším zájmu. Stejným způsobem se postupuje v případě dětí narozených po příjezdu žadatele na území některého členského státu, aniž je nutné zahájit nové řízení o jejich převzetí.

o mezinárodní ochranu, kterou v členském státě svého narození podá nezletilá osoba, jejíž rodiče již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě. Zadruhé se předkládající soud táže, zda se čl. 33 odst. 2 písm. a) procedurální směrnice[187] vztahuje na nezletilou osobu, jejíž rodiče již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském, ale sama tato nezletilá osoba takové ochrany nepožívá.

Velký senát Soudního dvora odpověděl na tyto otázky záporně. Svým rozsudkem vyjasnil působnost nařízení Dublin III a procedurální směrnice v souvislosti se sekundární migrací rodin, které již požívají mezinárodní ochrany v některém z členských států, do jiného členského státu, v němž se jim narodí dítě.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že čl. 20 odst. 3 nařízení Dublin III se nepoužije obdobně na situaci, kdy nezletilá osoba a její rodiče podají žádosti o mezinárodní ochranu v členském státě, v němž se toto dítě narodilo, zatímco rodiče již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě. Toto ustanovení totiž předpokládá, že rodinní příslušníci nezletilé osoby mají nadále postavení „žadatele“, takže neupravuje situaci dítěte narozeného poté, co jeho rodinným příslušníkům byla přiznána mezinárodní ochrana v jiném členském státě, než ve kterém se dané dítě narodilo a bydlí se svou rodinou. V kontextu režimu zavedeného nařízením Dublin III nelze situaci nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci jsou žadateli o mezinárodní ochranu, považovat za srovnatelnou se situací nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci již takové ochrany požívají. Pojmy „žadatel“[188] a „osoba požívající mezinárodní ochrany“[189] pokrývají totiž odlišná právní postavení, která jsou upravena v různých ustanoveních tohoto nařízení. Obdobné použití čl. 20 odst. 3 nařízení Dublin III na situaci dotyčné nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském, by proto jak tuto nezletilou osobu, tak členský stát, který tuto mezinárodní ochranu přiznal jejím rodinným příslušníkům, zbavilo uplatnění postupů stanovených tímto nařízením. To by vedlo mimo jiné k tomu, že by vůči této nezletilé osobě mohlo být vydáno rozhodnutí o přemístění, aniž by bylo zahájeno řízení o jejím převzetí.

Kromě toho nařízení Dublin III stanoví zvláštní pravidla pro případ, kdy je řízení zahájené vůči rodinným příslušníkům žadatele ukončeno a tito rodinní příslušníci mohou na území některého členského státu pobývat jako osoby požívající mezinárodní ochrany. Konkrétně jeho článek 9 stanoví, že v takové situaci je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný tento členský stát za předpokladu, že dotčené osoby vyjádřily své přání písemně. Tato podmínka zajisté vylučuje uplatnění článku 9 v případě, kdy takové přání nebylo vyjádřeno. K této situaci může dojít zejména tehdy, když je žádost o mezinárodní ochranu dotyčné nezletilé osoby podána v návaznosti na nelegální sekundární migraci její rodiny z prvního členského státu do členského státu, ve kterém byla podána tato žádost. To ovšem nic nemění na skutečnosti, že unijní normotvůrce tímto článkem zavedl ustanovení, které se vztahuje právě na takovou situaci. Navíc se s ohledem na jasné znění článku 9 nelze odchýlit od zmíněného požadavku vyjádření příslušného přání písemně.

Za těchto podmínek v situaci, kdy dotčené osoby písemně nevyjádřily přání, aby členským státem příslušným k posouzení žádosti nezletilé osoby o mezinárodní ochranu byl členský stát, který umožnil

---

187 Podle tohoto ustanovení mohou členské státy považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřípustnou, pokud mezinárodní ochranu přiznal jiný členský stát.

188 Ve smyslu čl. 2 písm. c) nařízení Dublin III.

189 Ve smyslu čl. 2 písm. f) nařízení Dublin III.

jejím rodinným příslušníkům pobývat na svém území jako osobám požívajícím mezinárodní ochrany, bude určení příslušného členského státu provedeno podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III[190].

Zadruhé Soudní dvůr rozhodl, že se čl. 33 odst. 2 písm. a) procedurální směrnice nepoužije obdobně na žádost o mezinárodní ochranu podanou nezletilou osobu v některém z členských států, jestliže mezinárodní ochrany v jiném členském státě nepožívá toto dítě samo, nýbrž jeho rodiče. V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že uvedená směrnice taxativně vyjmenovává situace, kdy členské státy mohou považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřípustnou. Ustanovení upravující důvody nepřípustností má navíc povahu výjimky z povinnosti členských států meritorně posuzovat všechny žádosti o mezinárodní ochranu. Z taxativní povahy výčtu obsaženého v tomto ustanovení i ze skutečnosti, že má povahu výjimky, vyplývá, že toto ustanovení musí být vykládáno restriktivně, takže jej nelze použít na situaci, která neodpovídá jeho znění. Jeho osobní působnost proto nemůže zahrnovat žadatele o mezinárodní ochranu, který sám takové ochrany nepožívá.

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2022 (velký senát), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Přezkum zajištění z moci úřední) (C-704/20 a C-39/21, EU:C:2022:858)

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Zajištění státních příslušníků třetích zemí – Základní právo na svobodu – Článek 6 Listiny základních práv Evropské unie – Podmínky zákonnosti zajištění – Směrnice 2008/115/ES – Článek 15 – Směrnice 2013/33/EU – Článek 9 – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Článek 28 – Přezkum legality zajištění a trvání opatření spočívajícího v zajištění – Přezkum z moci úřední – Základní právo na účinnou soudní ochranu – Článek 47 Listiny základních práv“

B, C a X, tři státní příslušníci třetích zemí, byli v Nizozemsku zajištěni v rámci řízení za účelem posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, přemístění do členského státu příslušného k takovému posouzení a navrácení spojeného s neoprávněností pobytu na nizozemském území.

Dotyční napadli u soudu opatření spočívající v zajištění nebo v trvání zajištění, která byla vůči nim přijata. Předkládající soudy, rozhodující v prvním nebo v druhém stupni, si kladou otázku ohledně rozsahu přezkumu zákonnosti dotyčných opatření.

Každé opatření spočívající v zajištění, které je stanoveno unijním právem, a sice směrnicí o přijímání[191], nařízením Dublin III[192] a směrnicí o navracení[193], totiž v Nizozemsku spadá do působnosti práva správního řízení, které v zásadě soudům neumožňuje z moci úřední zkoumat, zda dotyčné zajištění splňuje podmínku zákonnosti, jejíž nesplnění nebylo dotyčným uplatněno.

---

190 Podle tohoto ustanovení platí, že pokud nemůže být na základě kritérií vyjmenovaných v nařízení Dublin III určen příslušný členský stát, je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost podána.

191 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. 2013, L 180, s. 96, dále jen „směrnice o přijímání“).

192 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31, dále jen „nařízení Dublin III“).

193 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98, dále jen „směrnice o navracení“).

Předkládající soudy si však kladou otázku ohledně slučitelnosti takové situace s unijním právem a zejména se základními právy na svobodu a na účinnou právní ochranu[194]. V důsledku toho položily Soudnímu dvoru předběžnou otázku týkající se v podstatě toho, zda jim unijní právo ukládá povinnost přezkoumat z moci úřední všechny podmínky, které musí opatření spočívající v zajištění splňovat, aby bylo zákonné, včetně podmínek, jejichž nesplnění nebylo dotyčnou osobou uplatněno.

Velký senát Soudního dvora rozhodl, že na základě směrnice o navracení[195], směrnice o přijímání[196] a nařízení Dublin III[197], ve spojení s Listinou[198], musí soudní orgán při přezkumu dodržení podmínek zákonnosti zajištění státního příslušníka třetí země, které vyplývají z unijního práva, na základě skutečností obsažených ve spise, se kterými byl seznámen a jak byly doplněny a objasněny během před ním probíhajícího kontradiktorního řízení, z moci úřední uplatnit případné nesplnění podmínky zákonnosti, kterého se dotyčná osoba nedovolávala.

Závěry Soudního dvora

V tomto ohledu Soudní dvůr na prvním místě upřesnil, že zajištění, které představuje závažný zásah do práva na svobodu, může být nařízeno nebo prodlouženo pouze v souladu s obecnými a abstraktními pravidly, která stanoví jeho podmínky a postupy. Tato pravidla, obsažená v aktech unijního práva[199] na jedné straně a v ustanoveních vnitrostátního práva, která je provádějí, na straně druhé jsou normami, které stanoví podmínky zákonnosti zajištění, a to i z hlediska práva na svobodu. Tyto normy stanoví, že pokud se ukáže, že podmínky zákonnosti zajištění nebyly nebo již nejsou splněny, dotyčná osoba musí být okamžitě propuštěna.

Pokud jde na druhém místě o právo státních příslušníků třetích zemí, kteří byli zajištěni členským státem, na účinnou soudní ochranu, Soudní dvůr uvedl, že podle relevantních pravidel unijního práva[200] musí každý členský stát v případě, že zajištění bylo nařízeno správním orgánem, zajistit „rychlý“ soudní přezkum zákonnosti tohoto zajištění buď z moci úřední, nebo na žádost dotyčné osoby. Pokud jde o trvání opatření spočívajícího v zajištění, totéž právo[201] vyžaduje pravidelný přezkum nebo kontrolu, které musí být prováděny „v přiměřených časových odstupech“ a musí se týkat otázky, zda jsou i nadále splněny podmínky zákonnosti zajištění. Vzhledem k tomu, že unijní právo bez výjimky vyžaduje, aby byla kontrola splnění podmínek zákonnosti zajištění prováděna „v přiměřených časových odstupech“, příslušný soudní orgán je tak povinen provádět uvedenou kontrolu z moci úřední, i když o ni dotyčný nepožádá.

Unijní normotvůrce tak nestanovil pouze společné hmotněprávní normy, ale zavedl rovněž společné procesní normy, jejichž účelem je zajistit, aby v každém členském státě existoval režim, který

---

194 Jak jsou zakotvena v článku 6 a v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

195 Článek 15 odst. 2 a 3 směrnice o navracení.

196 Článek 9 odst. 3 a 5 směrnice o přijímání.

197 Článek 28 odst. 4 nařízení Dublin III.

198 Články 6 a 47 Listiny.

199 Viz čl. 15 odst. 1, odst. 2 druhý pododstavec, odst. 4, 5 a 6 směrnice o navracení, čl. 8 odst. 2 a 3 a čl. 9 odst. 1, 2 a 4 směrnice o přijímání, jakož i čl. 28 odst. 2, 3 a 4 nařízení Dublin III.

200 Viz čl. 15 odst. 2 třetí pododstavec směrnice o navracení a čl. 9 odst. 3 směrnice o přijímání, který se na základě čl. 28 odst. 4 nařízení Dublin III uplatní rovněž v rámci řízení o přemístění, která toto nařízení upravuje.

201 Článek 15 odst. 3 směrnice o navracení a čl. 9 odst. 5 směrnice o přijímání, který se na základě čl. 28 odst. 4 nařízení Dublin III uplatní rovněž v rámci řízení o přemístění, která toto nařízení upravuje.

příslušnému soudnímu orgánu umožňuje propustit dotyčnou osobu, případně po přezkumu z moci úřední, jakmile se ukáže, že její zajištění není nebo již není zákonné.

K tomu, aby takový režim ochrany účinným způsobem zajišťoval dodržení striktních podmínek, které musí splňovat zákonnost opatření spočívajícího v zajištění, musí být příslušný soudní orgán schopen rozhodnout o každé relevantní skutkové a právní okolnosti za účelem ověření této zákonnosti. Za tímto účelem musí mít možnost zohlednit jednak skutkové okolnosti a důkazy uplatněné správním orgánem, který nařídil původní zajištění, a jednak skutečnosti, důkazy a vyjádření, která mu dotyčná osoba případně předloží. Nadto musí být schopen zjistit si jakoukoliv jinou skutečnost relevantní pro rozhodnutí tím, že na základě svého vnitrostátního práva přijme procesní opatření, která považuje za nezbytná.

Na základě těchto okolností musí tento orgán případně uplatnit nesplnění podmínky zákonnosti plynoucí z unijního práva, i když toto nesplnění nebylo uplatněno dotyčnou osobou. Touto povinností není dotčena povinnost vyzvat každého z účastníků řízení, aby se k této podmínce vyjádřil v souladu se zásadou kontradiktornosti.

2. Kontroly na hranicích

Rozsudek ze dne 26. dubna 2022 (velký senát), Landespolizeidirektion Steiermark (Maximální doba trvání ochrany vnitřních hranic) (C-368/20 a C-369/20, EU:C:2022:298)

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Volný pohyb osob – Nařízení (EU) 2016/399 – Schengenský hraniční kodex – Článek 25 odst. 4 – Dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic na maximální celkovou dobu šesti měsíců – Vnitrostátní právní úprava, která stanoví několik po sobě jdoucích období trvání ochrany, která vedou k překročení této doby – Nesoulad takové právní úpravy s čl. 25 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu v případě, kdy jsou po sobě následující období založena na stejné hrozbě či hrozbách – Vnitrostátní právní úprava, která stanoví povinnost předložit cestovní pas nebo průkaz totožnosti při kontrole na vnitřní hranici pod hrozbou sankce – Nesoulad takové povinnosti s čl. 25 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu, pokud je samotná kontrola v rozporu s tímto ustanovením“

Od září 2015 do listopadu 2021 Rakouská republika několikrát znovu zavedla kontroly na svých hranicích s Maďarskem a Slovinskem. Při odůvodnění znovuzavedení těchto kontrol vycházel tento členský stát z různých ustanovení Schengenského hraničního kodexu[202]. Zejména od 11. listopadu 2017 vycházel z článku 25 tohoto kodexu, který je nadepsán „Obecný rámec pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic“ a stanoví možnost členského státu znovu zavést ochranu vnitřních hranic v případě závažné hrozby pro jeho veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost a maximální období, na která může být taková ochrana znovu zavedena.

V srpnu 2019 byl NW při příjezdu ze Slovinska podroben hraniční kontrole na hraničním přechodu Spielfeld (Rakousko). Vzhledem k tomu, že odmítl předložit cestovní pas, byl shledán vinným, že

[202] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2016, L 77, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 (Úř. věst. 2016, L 251, s. 1). Toto nařízení bylo nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2006, L 105, s. 1).

překročil rakouskou hranici bez cestovního dokladu, a bylo mu uloženo zaplacení pokuty. V listopadu 2019 byl NW podroben jiné hraniční kontrole na témže hraničním přechodu. Před předkládajícím soudem NW zpochybnil legalitu těchto dvou kontrol.

Předkládající soud si klade otázku stran slučitelnosti kontrol, kterým byl NW podroben, a sankce, která mu byla uložena, s unijním právem. V době, kdy byla přijata napadená kontrolní opatření, totiž již znovuzavedení kontrol Rakouskem na jeho hranici se Slovinskem překročilo na základě kumulativního účinku uplatňování po sobě jdoucích období trvání ochrany maximální celkovou dobu šesti měsíců stanovenou v článku 25 Schengenského hraničního kodexu.

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku rozhodl, že Schengenský hraniční kodex brání tomu, aby členský stát dočasně znovu zavedl ochranu vnitřních hranic na základě závažné hrozby pro jeho veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost, pokud doba trvání tohoto znovuzavedení překračuje maximální celkovou dobu šesti měsíců a neexistuje nová hrozba, která by odůvodnila nové uplatnění období stanovených v kodexu. Tentýž kodex brání vnitrostátní právní úpravě, kterou členský stát ukládá osobě pod hrozbou sankce povinnost předložit cestovní pas nebo průkaz totožnosti při vstupu na území tohoto členského státu přes vnitřní hranici, pokud je znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, v rámci kterého je tato povinnost uložena, samo o sobě v rozporu s uvedeným kodexem.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde o dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic členským státem na základě závažné hrozby pro jeho veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost[203], Soudní dvůr nejprve připomněl, že při výkladu ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí.

Pokud jde nejprve o znění článku 25 Schengenského hraničního kodexu, Soudní dvůr poznamenal, že výraz „nepřesáhne šest měsíců“ směřuje k vyloučení jakékoli možnosti překročení tohoto období.

Pokud jde dále o kontext, do kterého spadá článek 25 tohoto kodexu, Soudní dvůr zaprvé poznamenal, že toto ustanovení jasně a přesně stanoví maximální období jak pro počáteční znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, tak pro jakékoli prodloužení této ochrany, včetně maximální celkové doby trvání takové ochrany. Zadruhé uvedené ustanovení představuje výjimku ze zásady, podle které lze vnitřní hranice překročit v jakémkoliv místě, aniž se provádí hraniční kontrola osob bez ohledu na jejich státní příslušnost[204]. Vzhledem k tomu, že výjimky z volného pohybu musí být vykládány restriktivně, znovuzavedení ochrany vnitřních hranic by mělo zůstat výjimkou a mělo by být uskutečněno jen jako krajní opatření. Tento restriktivní výklad tak svědčí v neprospěch výkladu článku 25 uvedeného kodexu v tom smyslu, že trvání původně identifikované hrozby [205] postačuje k odůvodnění znovuzavedení této ochrany nad rámec celkové maximální doby šesti měsíců stanovené v tomto ustanovení. Takový výklad by totiž v praxi umožňoval toto znovuzavedení z důvodu stejné hrozby na neomezenou dobu, čímž by byla porušena samotná zásada absence ochrany vnitřních hranic. Zatřetí výklad článku 25 Schengenského hraničního kodexu v tom smyslu, že v případě závažné hrozby by členský stát mohl přesáhnout maximální celkovou dobu šesti měsíců stanovenou pro ochranu vnitřních hranic, by zbavil smyslu rozlišení, které unijní normotvůrce činí mezi ochranou vnitřních hranic znovu zavedenou na základě tohoto článku a ochranou znovu zavedenou na základě

---

203 Soudní dvůr se konkrétně zabýval články 25 a 27 Schengenského hraničního kodexu. Článek 27 tohoto kodexu stanoví postup pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic podle článku 25 tohoto kodexu.

204 V tomto smyslu viz článek 22 Schengenského hraničního kodexu, jakož i čl. 3 odst. 2 SEU a čl. 67 odst. 2 SFEU.

205 Byť posouzené ve vztahu k novým hlediskům nebo opětovnému posouzení nutnosti a přiměřenosti ochrany zavedené v reakci na tuto hrozbu.

článku 29 tohoto kodexu[206], u nichž maximální celková doba znovuzavedení ochrany vnitřních hranic nesmí přesáhnout dva roky[207].

Soudní dvůr konečně zdůraznil, že cíl sledovaný pravidlem týkajícím se maximální celkové doby šesti měsíců spadá pod obecný cíl, který spočívá v uvedení zásady volného pohybu do souladu se zájmem členských států na zajištění bezpečnosti jejich území. I když je v tomto ohledu pravda, že závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost členského státu v prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích není nutně časově omezená, měl unijní normotvůrce za to, že doba šesti měsíců je dostačující k tomu, aby dotyčný členský stát přijal opatření umožňující čelit takové hrozbě a zachovat přitom po uplynutí tohoto období šesti měsíců zásadu volného pohybu.

Soudní dvůr měl v důsledku toho za to, že uvedená maximální celková doba šesti měsíců je imperativní, takže každá ochrana vnitřních hranic znovu zavedená na základě článku 25 po uplynutí této doby je neslučitelná se Schengenským hraničním kodexem. Takové období však může být znovu uplatněno pouze v případě, že dotyčný členský stát prokáže existenci nové závažné hrozby pro jeho veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost. Za účelem posouzení, zda je daná hrozba nová ve srovnání s původně zjištěnou hrozbou, je třeba vycházet ze skutečností, jež vedou k potřebě znovu zavést ochranu vnitřních hranic, jakož i ze skutečností a událostí, které představují závažnou hrozbu pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost dotyčného členského státu[208].

Soudní dvůr mimoto konstatoval, že článek 72 SFEU[209] neumožňuje, aby členský stát s cílem čelit takové hrozbě znovu zavedl dočasnou ochranu vnitřních hranic na základě článků 25 a 27 Schengenského hraničního kodexu během období, které přesahuje maximální celkovou dobu šesti měsíců. S ohledem na zásadní význam volného pohybu osob mezi cíli Unie a podrobný způsob, jakým unijní normotvůrce stanovil možnost členských států zasahovat do této svobody dočasným znovuzavedením ochrany vnitřních hranic, když stanovil toto pravidlo týkající se celkové maximální doby šesti měsíců, tento normotvůrce náležitě zohlednil výkon odpovědnosti členských států v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.

---

206 Pokud mimořádné situace ohrožují celkové fungování prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích, článek 29 tohoto kodexu stanoví možnost členských států, aby na základě doporučení Rady znovu zavedly ochranu vnitřních hranic.

207 Soudní dvůr však upřesnil, že znovuzavedení ochrany vnitřních hranic na základě článku 29 kodexu na maximální celkovou dobu dvou let dotyčnému členskému státu nebrání, aby v případě, že se bezprostředně po uplynutí těchto dvou let vyskytne nová závažná hrozba pro jeho veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost, znovu zavedl ochranu na základě článku 25 tohoto kodexu na celkovou dobu maximálně šesti měsíců, pokud jsou splněny podmínky stanovené v posledně uvedeném ustanovení.

208 Článek 27 odst. 1 písm. a) Schengenského hraničního kodexu.

209 Toto ustanovení stanoví, že se hlava V Smlouvy o FEU nedotýká výkonu odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti.

3. Operace humanitární pomoci na moři

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022 (velký senát), Sea Watch (C-14/21 a C-15/21, EU:C:2022:604)

„Řízení o předběžné otázce – Činnosti pátrání po osobách v nebezpečí života nebo v nouzi na moři a jejich záchrany prováděné humanitární nevládní organizací – Režim použitelný na lodě – Směrnice 2009/16/ES – Úmluva Spojených národů o mořském právu – Mezinárodní úmluva o bezpečnosti lidského života na moři – Pravomoci státu vlajky a státu přístavu – Inspekce a zadržení lodí“

Sea Watch je humanitární nezisková organizace se sídlem v Berlíně (Německo). Vykonává činnost pátrání po osobách v nebezpečí života nebo v nouzi ve Středozemním moři a jejich záchrany, a to za pomoci lodí, které zároveň vlastní i provozuje. Mezi tyto lodě patří lodě nazvané *Sea Watch 3* a *Sea Watch 4* (dále jen „dotčené lodě“), které plují pod německou vlajkou a byly v Německu certifikovány jako „nákladní loď obecná – víceúčelová“.

V létě roku 2020, po provedení pátracích a záchranných operací v mezinárodních vodách Středozemního moře a po následném přelodění a vylodění osob zachráněných na moři v přístavech Palermo (Itálie) a Porto Empedocle (Itálie), do kterých byly dotčené lodě nasměřovány italskými orgány, provedly přístavní úřady těchto dvou měst inspekce těchto lodí a v návaznosti na ně nařídily zadržení lodí. Tyto přístavní úřady dospěly totiž k závěru, že dotčené lodě byly zapojeny do pátracích a záchranných činností na moři, ačkoli k výkonu této činnosti nebyly certifikované, a v důsledku těchto činností přepravovaly na palubě větší než povolený počet osob. Úřady poukázaly také na několik technických a provozních nedostatků, z nichž některé musely podle jejich názoru být považovány za takové, které zjevně ohrožují bezpečnost, zdraví nebo životní prostředí, a za natolik závažné, že opravňují k zadržení těchto lodí.

Po zadržení dotčených lodí podala Sea Watch k Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (regionální správní soud pro Sicílii, Itálie) dvě žaloby na neplatnost oznámení o zadržení lodí a na neplatnost zpráv o inspekcích, které těmto oznámením předcházely. Na podporu těchto žalob v podstatě tvrdila, že přístavní úřady, které tato opatření vydaly, překročily pravomoci svěřené státu přístavu směrnicí 2009/16[210], vykládanou s ohledem na relevantní pravidla mezinárodního práva, a že provedené inspekce byly ve skutečnosti prostředkem zneužitým ke zmaření pátracích a záchranných operací, kterým se Sea Watch věnuje.

Za těchto okolností dospěl regionální správní soud pro Sicílii k názoru, že ve sporech, které mu byly předloženy, vyvstaly důležité a dosud neřešené otázky týkající se právního rámce a právního režimu platného pro lodě provozované humanitárními nevládními organizacemi k systematickému pátrání po osobách v nebezpečí života nebo v nouzi na moři a jejich záchraně (dále jen „soukromé humanitární lodě“).

Velký senát Soudního dvora v tomto rozsudku vůbec poprvé vyložil směrnici 2009/16 s ohledem zejména na Úmluvu Spojených národů o mořském právu[211] a na Úmluvu o bezpečnosti lidského

---

210 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/16/ES ze dne 23. dubna 2009 o státní přístavní inspekci (Úř. věst. 2009, L 131, s. 57, a oprava Úř. věst. 2009, L 32, s. 23), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2110 ze dne 15. listopadu 2017 (Úř. věst. 2017, L 315, s. 61).

211 Úmluva Spojených národů o mořském právu, uzavřená v Montego Bay dne 10. prosince 1982 (Recueil des traités des Nations unies, sv. 1833, 1834 a 1835, s. 3, dále jen „Úmluva o mořském právu“), v platnosti ode dne 16. listopadu 1994. Její uzavření bylo jménem Evropského společenství schváleno rozhodnutím Rady 98/392/ES ze dne 23. března 1998 (Úř. věst. 1998, L 179, s. 1; Zvl. vyd. 04/03, s. 260).

života na moři[212]. Rozhodl, že uvedená směrnice se použije i na lodě, které systematicky provádějí činnosti pátrání po osobách v nebezpečí života nebo v nouzi na moři a jejich záchrany, a že vnitrostátní právní úprava, která provádí uvedenou směrnici, nemůže omezit její použitelnost jen na lodě používané pro účely obchodní činnosti. Soudní dvůr dále upřesnil rozsah a podmínky provádění kontrolních pravomocí, jež může vykonávat stát přístavu, jakož i pravomocí provést inspekci a zadržení lodí.

Závěry Soudního dvora

Stran použitelnosti směrnice 2009/16 Soudní dvůr rozhodl, že se tato směrnice vztahuje na lodě, které jsou sice klasifikované a certifikované státem vlajky jako nákladní lodě, ale v praxi jsou systematicky využívány humanitární organizací pro účely nekomerční činnosti pátrání po osobách v nebezpečí života nebo v nouzi na moři a jejich záchrany. Tato směrnice se totiž použije na každé plavidlo způsobilé k plavbě na volném moři, které pluje pod jinou vlajkou než pod vlajkou státu přístavu[213], s výjimkou specifických kategorií lodí výslovně vyňatých z oblasti její působnosti[214]. Tyto kategorie tedy představují výjimky, takže je třeba mít za to, že mají taxativní povahu a musí být vykládány restriktivně. Z tohoto hlediska nemá na použitelnost uvedené směrnice vliv ani okolnost, že se skutečně vykonávaná činnost dané lodi neshoduje s činností, pro kterou byla klasifikována a certifikována, ani to, zda je tato skutečná činnost obchodní či neobchodní. Směrnice 2009/16 se dále na takovou loď vztahuje od okamžiku, kdy se tato loď nachází mimo jiné v přístavu nebo v kotvišti členského státu za účelem součinnosti mezi lodí a přístavem[215].

S ohledem na tento výklad Soudní dvůr zdůraznil, že směrnice 2009/16 brání tomu, aby vnitrostátní právní úprava zajišťující provedení této směrnice do vnitrostátního práva omezila její použitelnost jen na lodě používané pro účely obchodní činnosti. Zejména musí být vůči všem lodím, které mohou spadat do oblasti působnosti této směrnice, včetně soukromých humanitárních lodí, možné uplatnit mechanismus kontroly, inspekce a zadržení upravený touto směrnicí.

V souvislosti s podmínkami provádění mechanismu kontroly, inspekce a zadržení[216] vůči lodím podléhajícím jurisdikci členského státu přístavu, a konkrétně vůči soukromým humanitárním lodím, Soudní dvůr zaprvé konstatoval, že směrnice 2009/16 musí být vykládána s ohledem na Úmluvu o mořském právu a na Úmluvu o bezpečnosti lidského života na moři. Z toho konkrétně plyne, že když velitel lodi plující pod vlajkou státu, jenž je smluvní stranou Úmluvy o bezpečnosti lidského života na moři, splnil povinnost poskytnout pomoc na moři stanovenou v Úmluvě o mořském právu, nesmí ani pobřežní stát, který je rovněž smluvní stranou prvně zmíněné Úmluvy, ani stát vlajky využít svých pravomocí kontroly dodržování pravidel bezpečnosti na moři, aby ověřily, zda dotčená loď v důsledku přítomnosti osob, jimž byla poskytnuta pomoc, na palubě neporušila kterékoli z ustanovení uvedené Úmluvy[217].

---

212 Mezinárodní úmluva o bezpečnosti lidského života na moři, uzavřená v Londýně dne 1. listopadu 1974 (Recueil des traités des Nations unies, sv. 1185, č. 18961, s. 3, dále jen „Úmluva o bezpečnosti lidského života na moři“).

213 Článek 3 odst. 1 první pododstavec směrnice 2009/16.

214 Článek 3 odst. 4 směrnice 2009/16.

215 Článek 3 odst. 1 první pododstavec směrnice 2009/16.

216 Články 11 až 13 a článek 19 směrnice 2009/16.

217 Článek IV písm. b) Úmluvy o bezpečnosti lidského života na moři.

Zadruhé Soudní dvůr rozhodl, že stát přístavu může lodě, které systematicky provádějí pátrací a záchranné činnosti a nacházejí se v některém z jeho přístavů nebo ve vodách spadajících do jeho jurisdikce, podrobit dodatečné inspekci poté, co vpluly do těchto vod, a po dokončení operací přelodění či vylodění osob, jimž se velitelé těchto lodí rozhodli poskytnout pomoc, jestliže tento stát na základě konkrétních právních a skutkových poznatků prokázal, že s ohledem na konkrétní podmínky, za nichž byly tyto lodě provozovány, existují závažné indicie, které mohou dokládat nebezpečí pro zdraví, bezpečnost, pracovní podmínky na lodi či životní prostředí vzhledem k příslušným právním předpisům[218]. V případě zahájení soudního řízení v této souvislosti může dodržení těchto požadavků přezkoumat vnitrostátní soud. Mezi skutečnosti, které lze pro účely tohoto přezkumu zohlednit, zařadil Soudní dvůr činnost, pro kterou je dotčená loď využívána v praxi; případný rozdíl mezi touto činností a činností, pro kterou je loď certifikována a vybavena; četnost, se kterou je uvedená činnost vykonávána, a také vybavení uvedeného plavidla vzhledem ke stanovenému, ale i ke skutečnému počtu osob na palubě. Soudní dvůr dodává, že takto vymezená inspekce dotyčné lodi provedená státem přístavu zapadá do rámce stanoveného Úmluvou o mořském právu a Úmluvou o bezpečnosti lidského života na moři.

Zatřetí Soudní dvůr uvedl, že při podrobných inspekcích[219] má stát přístavu pravomoc zohlednit skutečnost, že lodě, které byly státem vlajky klasifikovány a certifikovány jako nákladní lodě, jsou v praxi využívány pro účely systematického pátrání po osobách v nebezpečí života nebo v nouzi na moři a jejich záchrany, a to v rámci kontroly, jejímž účelem je na základě konkrétních právních a skutkových poznatků posoudit, zda s ohledem na podmínky provozování těchto lodí existuje nebezpečí pro osoby, majetek nebo životní prostředí vzhledem k příslušným požadavkům mezinárodního a unijního práva. Takové podmínění kontroly, již může provést stát přístavu, existencí zřejmých důvodů se domnívat, že loď nebo její vybavení není v souladu s pravidlem, podle kterého musí být loď udržována tak, aby bylo zajištěno, že zůstane způsobilá k plavbě, aniž by představovala nebezpečí pro loď nebo pro osoby na palubě, je v souladu s pravidly mezinárodního práva, která upravují rozdělení pravomocí mezi tento stát a stát vlajky. Stát přístavu naopak nemá pravomoc vyžadovat důkazy o tom, že takové lodě mají jiná osvědčení než ta, která jim byla vydána státem vlajky, nebo že splňují všechny požadavky platné pro jinou klasifikaci. Tím by totiž byl zpochybněn způsob, jakým stát vlajky vykonal svou pravomoc v oblasti udělování své státní příslušnosti lodím, jakož i jejich klasifikace a certifikace.

Konečně začtvrté Soudní dvůr rozhodl, že stát přístavu může zadržet loď jen tehdy, když závady potvrzené nebo zjištěné podrobnou inspekcí zjevně ohrožují bezpečnost, zdraví nebo životní prostředí a zároveň samostatně nebo společně činí dotčenou loď nezpůsobilou k plavbě na moři za podmínek, jež mohou zajistit bezpečnost na moři. Tento stát může také uložit určená nápravná opatření v oblasti bezpečnosti, zabránění znečištění, jakož i životních a pracovních podmínek na lodi, pokud jsou tato nápravná opatření odůvodněná k odstranění zjištěných závad. Taková nápravná opatření musí být přitom v každém konkrétním případě vhodná, nezbytná a přiměřená tomuto účelu. Kromě toho jejich přijetí a jejich provádění státem přístavu musí být předmětem spolupráce se státem vlajky a musí být při nich respektovány příslušné pravomoci obou těchto států a v případě, že státem vlajky je rovněž členský stát, také zásada loajální spolupráce.

---

218 Článek 11 písm. b) směrnice 2009/16 ve spojení s částí II přílohy I této směrnice.

219 Článek 13 směrnice 2009/16.

X. Justiční spolupráce v trestních věcech[220]

1. Evropský zatýkací rozkaz

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100)

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský zatýkací rozkaz – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Článek 1 odst. 3 – Postupy předávání mezi členskými státy – Podmínky výkonu – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 druhý pododstavec – Základní právo na spravedlivý proces před nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem – Systematické nebo celoplošné nedostatky – Dvoufázový přezkum – Kritéria pro uplatnění – Povinnost vykonávajícího justičního orgánu konkrétním a přesným způsobem ověřit, zda existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, bude v případě předání vystavena skutečnému nebezpečí porušení svého základního práva na spravedlivý proces před nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem“

Polské soudy vydaly v dubnu 2021 vůči dvěma polským státním příslušníkům dva evropské zatýkací rozkazy (dále jen „EZR“)[221] – první byl vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody a druhý za účelem trestního stíhání. Vzhledem k tomu, že se dotyčné osoby nacházejí v Nizozemsku a s předáním nesouhlasily, u Rechtbank Amsterdam (soud v Amsterodamu, Nizozemsko) byly předloženy návrhy na výkon těchto EZR.

Uvedený soud má pochybnosti o tom, zda je těmto návrhům povinen vyhovět. V tomto ohledu uvedl, že od roku 2017 existují v Polsku systémové nebo celoplošné nedostatky mající vliv na základní právo na spravedlivý proces[222] a zejména na právo na soud předem zřízený zákonem; uvedené nedostatky jsou způsobeny především tím, že polští soudci jsou jmenováni na návrh Krajowej Rady Sądownictwa (Národní rada soudnictví, Polsko, dále jen „KRS“). Podle usnesení Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud, Polsko) z roku 2020 již ovšem KRS od 17. ledna 2018, kdy nabyl účinnosti zákon o reformě soudnictví, není nezávislým orgánem[223]. Vzhledem k tomu, že se soudci jmenovaní na návrh KRS mohli účastnit trestního řízení, které vedlo k odsouzení jedné ze dvou dotčených osob, nebo by mohli rozhodovat v trestní věci týkající se druhé dotčené osoby, má předkládající soud za to, že existuje skutečné nebezpečí, že v případě předání bude porušeno právo těchto osob na soud předem zřízený zákonem.

Za těchto podmínek se předkládající soud Soudního dvora dotázal, zda se dvoufázový přezkum[224], který Soudní dvůr zavedl v souvislosti s předáváním na základě EZR, a to s ohledem na záruky

---

220 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 28. října 2022, ***Generalstaatsanwaltschaft München (Vydávání a ne bis in idem)*** (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852). Tento rozsudek je prezentován v rubrice III.2. „Zásada *ne bis in idem*“.

221 Ve smyslu rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24).

222 Které je zaručeno v čl. 47 druhém pododstavci Listiny základních práv Evropské unie.

223 Předkládající soud poukazuje i na rozsudek ze dne 15. července 2021, ***Komise v. Polsko (Kárný režim soudců)*** (C-791/19, EU:C:2021:596, body 108 a 110).

224 V první fázi tohoto přezkumu musí vykonávající justiční orgán posoudit skutečné nebezpečí porušení základních práv s ohledem na obecnou situaci ve vystavujícím členském státě; ve druhé fázi musí tento orgán konkrétním a přesným

nezávislosti a nestrannosti, které jsou neoddělitelně spjaty se základním právem na spravedlivý proces, uplatní i v případě, kdy se jedná o záruku týkající se soudu předem zřízeného zákonem, která je se základním právem na spravedlivý proces neoddělitelně spjata také.

Velký senát Soudního dvora, který o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce rozhodoval v naléhavém řízení, odpověděl kladně a upřesnil pravidla uplatnění tohoto přezkumu.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr rozhodl, že má-li vykonávající justiční orgán, který má rozhodnout o předání osoby, na niž se vztahuje EZR, k dispozici informace svědčící o existenci systémových nebo celoplošných nedostatků týkajících se nezávislosti soudní moci ve vystavujícím členském státě, a to zejména stran jmenování osob, které k této složce moci příslušejí, může předání na základě rámcového rozhodnutí 2002/584[225] odmítnout pouze tehdy, pokud zjistí, že za konkrétních okolností dané věci existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že bylo porušeno základní právo dotyčné osoby na spravedlivý proces před nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem, nebo že hrozí, že v případě předání toto právo porušeno bude.

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že právo být souzen soudem „zřízeným zákonem“ již ze své povahy zahrnuje jmenování soudců. V první fázi přezkumu, jehož cílem je posoudit existenci skutečného nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces, souvisejícího zejména s nedodržením požadavku, aby byl soud zřízen zákonem, musí vykonávající justiční orgán provést celkové posouzení založené na všech objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajích o fungování soudního systému ve vystavujícím členském státě a zejména o všeobecném rámci jmenování soudců v tomto členském státě. Takovými údaji jsou informace obsažené v odůvodněném návrhu, který zaslala Evropská komise Radě na základě čl. 7 odst. 1 SEU, výše uvedené usnesení Sądu Najwyższego (Nejvyšší soud) a relevantní judikatura Soudního dvora[226] a Evropského soudu pro lidská práva[227].

---

způsobem ověřit, zda s ohledem na okolnosti projednávané věci existuje skutečné nebezpečí zásahu do některého základního práva vyžádané osoby. Viz rozsudky ze dne 25. července 2018, ***Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému)*** (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), a ze dne 17. prosince 2020, ***Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu)*** (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033).

225 V tomto smyslu viz čl. 1 odst. 2 a 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, podle kterého platí, že členské státy vykonají EZR na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí a že uvedeným rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 SEU.

226 Rozsudky ze dne 19. listopadu 2019, ***A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu)*** (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982), ze dne 2. března 2021, ***A. B. a další (Jmenování soudců Nejvyššího soudu – Odvolání)*** (C-824/18, EU:C:2021:153), ze dne 15. července 2021, ***Komise v. Polsko (Kárný režim soudců)*** (C-791/19, EU:C:2021:596), a ze dne 6. října 2021, ***W. Ż. (kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné Nejvyššího soudu – Jmenování)*** (C-487/19, EU:C:2021:798).

227 Rozsudek ESLP ze dne 22. července 2021, Reczkowicz v. Polsko, CE:ECHR:2021:0722JUD 004344719.

Jako důvod odmítnutí předání naproti tomu nemůže postačovat okolnost, že takový orgán, jako je KRS, který je zapojen do procesu jmenování soudců, je složen převážně ze členů zastupujících zákonodárnou nebo výkonnou moc nebo členů, které tyto složky moci vybraly.

Ve druhé fázi uvedeného přezkumu je na osobě, na kterou se vztahuje EZR, aby předložila konkrétní důkazy, na jejichž základě lze mít za to, že systematické nebo celoplošné nedostatky soudního systému měly konkrétní dopad na projednání její trestní věci nebo v případě předání takový dopad mít mohou. Tyto důkazy lze případně doplnit informacemi poskytnutými vystavujícím justičním orgánem.

Co se v tomto ohledu zaprvé týče EZR vystaveného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vykonávající justiční orgán musí vzít do úvahy skutečnosti týkající se složení soudního kolegia, které rozhodovalo v dané trestní věci, nebo veškeré další okolnosti relevantní pro posouzení nezávislosti a nestrannosti tohoto kolegia. Odmítnout předání nelze pouze na základě toho, že některý ze soudců, kteří se účastnili tohoto řízení, nebo několik z nich bylo jmenováno na návrh takového orgánu, jako je KRS. Kromě toho je třeba, aby dotyčná osoba předložila důkazy týkající se zejména jmenování dotyčných soudců a jejich případné delegace, které by vedly k závěru, že složení tohoto soudního kolegia mohlo ovlivnit její základní právo na spravedlivý proces. Nadto je třeba zohlednit případnou možnost dotyčné osoby požádat o vyloučení členů soudního kolegia pro podjatost z důvodů souvisejících s porušením jejího základního práva na spravedlivý proces, případné využití této možnosti ze strany dotyčné osoby a důsledky jejího návrhu na vyloučení pro podjatost.

Zadruhé v situaci, kdy byl EZR vydán za účelem trestního stíhání, musí vykonávající justiční orgán vzít do úvahy informace týkající se osobní situace dotyčné osoby, povahy trestného činu, pro který je tato osoba stíhána, skutkových okolností, za kterých byl tento EZR vydán, a všech ostatních okolností relevantních pro posouzení nezávislosti a nestrannosti soudního kolegia, které bude v řízení vedeném v souvislosti s touto osobou pravděpodobně rozhodovat. Takové informace se mohou týkat i prohlášení orgánů veřejné moci, která by mohla mít v daném případě určitý vliv. Naproti tomu okolnost, že v okamžiku přijetí rozhodnutí o předání není známa totožnost soudců, kteří budou ve věci týkající se dotyčné osoby případně rozhodovat, nebo že tito soudci – pokud jejich totožnost známa je – byli jmenováni na návrh takového orgánu, jako je KRS, k odmítnutí tohoto předání postačovat nemůže.

Rozsudek ze dne 14. července 2022, Procureur général près la cour d'appel d'Angers (C-168/21, EU:C:2022:558)

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Článek 2 odst. 4 – Podmínka oboustranné trestnosti činu – Článek 4 bod 1 – Důvod, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu – Ověření ze strany vykonávajícího justičního orgánu – Jednání částečně naplňující znaky trestného činu podle práva vykonávajícího členského státu – Článek 49 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie – Zásada přiměřenosti trestných činů a trestů“

V červnu 2016 vydaly italské justiční orgány evropský zatýkací rozkaz (EZR) na KL za účelem výkonu trestu odnětí svobody v délce dvanácti let a šesti měsíců. Tento trest odpovídá úhrnnému trestu za čtyři trestné činy, mj. čin kvalifikovaný jako „ničení a rabování“. Cour d'appel d'Angers (odvolací soud v Angers, Francie) odmítl KL předat z důvodu, že dva z dílčích útoků zakládajících tento trestný čin nemohou představovat ve Francii trestný čin. V tomto ohledu předkládající soud, ke kterému byl podán kasační opravný prostředek proti tomuto odmítavému rozhodnutí, uvádí, že znaky skutkové podstaty trestného činu „ničení a rabování“ jsou v obou dotčených členských státech odlišné, jelikož v italském právu se tento trestný čin vztahuje na jednání spočívající v mnohonásobném a masivním ničení a poškozování, které mimo jiné vede k narušení veřejného pořádku, kdežto ve francouzském

právu není ohrožení veřejného pořádku masivním ničením movitého nebo nemovitého majetku samostatným trestným činem.

Předkládající soud se tudíž zabývá tím, zda je v tomto případě splněna podmínka oboustranné trestnosti činu, jak je stanovena rámcovým rozhodnutím 2002/584[228], které předání KL podléhá. Pro případ, že by tato podmínka předání KL nebránila, měl uvedený soud za to, že by vyvstala otázka, zda by za takových okolností měl být výkon EZR odmítnut s ohledem na zásadu přiměřenosti trestů zakotvenou v čl. 49 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie[229]. Uvedený soud proto tyto otázky položil Soudnímu dvoru.

Soudní dvůr rozhodl, že podmínka oboustranné trestnosti činu stanovená v rámcovém rozhodnutí 2002/584[230] je splněna v situaci, ve které je EZR vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody uloženého za jednání, která jsou ve vystavujícím členském státě jediným trestným činem, u něhož je nezbytné, aby tato jednání ohrožovala právní zájem chráněný v tomto státě, pokud taková jednání představují trestný čin i podle práva vykonávajícího členského státu, u něhož ale ohrožení takového chráněného právního zájmu není znakem jeho skutkové podstaty. Mimoto Soudní dvůr konstatoval, že z pohledu uvedené podmínky a zásady přiměřenosti trestů nemůže vykonávající justiční orgán odmítnout výkon EZR vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody, jestliže byl tento trest ve vystavujícím členském státě vyžádané osobě uložen za spáchání jediného trestného činu sestávajícího z několika jednání, z nichž pouze část představuje trestný čin i ve vykonávajícím členském státě.

Závěry Soudního dvora

Zaprvé, co se týče dosahu podmínky oboustranné trestnosti činu, Soudní dvůr nejprve upřesňuje, že pro určení, zda je tato podmínka splněna, je nezbytné a dostačující, aby jednání, pro která byl EZR vydán, představovala trestný čin rovněž z pohledu práva vykonávajícího členského státu. Není tak požadováno, aby představovala v obou dotčených státech totožný trestný čin. Z toho plyne, že při posuzování uvedené podmínky za účelem určení, zda existuje důvod pro odmítnutí výkonu EZR[231], přísluší vykonávacímu justičnímu orgánu ověřit, zda by skutkové okolnosti trestného činu, pro který byl rozkaz vydán, v případě, že by nastaly na území vykonávajícího státu, byly jako takové trestným činem i na jeho území.

Soudní dvůr dále konstatuje, že důvod, pro který je možné výkon EZR odmítnout, představovaný podmínkou oboustranné trestnosti činu, musí být jakožto výjimka z pravidla, podle kterého musí být rozkaz vykonán, vykládán striktně, a tudíž ho nelze vykládat způsobem, který by neutralizoval cíl spočívající v usnadnění a zrychlení předávání mezi justičními orgány. Výklad uvedené podmínky, podle něhož by vyžadovala existenci úplné shody znaků skutkové podstaty trestného činu, jak je kvalifikován v právu vystavujícího členského státu, a znaků skutkové podstaty trestného činu, který je upraven v právu vykonávajícího členského státu, jakož i shodnost právního zájmu chráněného v právních řádech těchto dvou států, by přitom zasahoval do účinností předávání. S ohledem na minimální

---

228 Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584“). Podmínka oboustranné trestnosti je stanovena v jeho čl. 2 odst. 4.

229 Podle ní nesmí být výše trestu nepřiměřená trestnému činu.

230 Viz čl. 2 odst. 4 rámcového rozhodnutí, který stanovuje možnost podmínit předání této podmínce u jiných trestných činů, než které jsou uvedeny v odstavci 2 tohoto článku a v čl. 4 bodě 1, a podle kterého vykonávající justiční orgán může výkon EZR odmítnout, pokud v některém z případů uvedených v čl. 2 odst. 4 nepředstavuje jednání, pro které byl rozkaz vydán, trestný čin podle práva vykonávajícího členského státu.

231 Viz čl. 4 bod 1 rámcového rozhodnutí 2002/584.

harmonizaci v oblasti trestního práva na unijní úrovni totiž nebude taková úplná shoda pravděpodobně dána u velkého množství trestných činů. Výklad nastíněný výše by proto do značné míry omezil situace, ve kterých by uvedená podmínka mohla být splněna, a tím by ohrozil naplnění cíle sledovaného rámcovým rozhodnutím 2002/584. Navíc by takový výklad byl v rozporu i s cílem spočívajícím v boji proti nepotrestání vyžádané osoby, která se nachází na jiném území, než na kterém spáchala trestný čin.

Zadruhé Soudní dvůr především uvádí, že okolnost, že pouze část jednání, z nichž podle práva vystavujícího členského státu sestává trestný čin, je trestným činem i podle práva vykonávajícího členského státu, neumožňuje vykonávajícímu justičnímu orgánu, aby výkon EZR odmítl, jelikož v opačném případě by byl důvod pro odmítnutí výkonu rozkazu související s podmínkou oboustranné trestnosti vztažen i na tu část jednání, která je trestným činem i podle práva vykonávajícího členského státu, a na kterou se tudíž tento důvod nevztahuje. Rámcové rozhodnutí 2002/584[232] nestanoví podmínku, že dotyčná osoba nebude nucena vykonat ve vystavujícím členském státě trest pro tu část jednání, která není ve vykonávajícím členském státě trestným činem. Výkon EZR přitom může být vázán pouze na některou z podmínek taxativně stanovených v tomto rozhodnutí.

Mimoto Soudní dvůr uvádí, že výklad podmínky oboustranné trestnosti činu v tom smyslu, že by bylo možné výkon EZR odmítnout z důvodu, že část jednání, která jsou trestná ve vystavujícím členském státě, není trestným činem ve vykonávajícím členském státě, by bránil účinnému předání dotyčné osoby a vedl k její beztrestnosti ve vztahu ke všem předmětným jednáním jako celku. Za takových okolností je tudíž uvedená podmínka splněna. A konečně Soudní dvůr upřesňuje, že vykonávajícímu justičnímu orgánu nepřísluší v rámci posouzení této podmínky hodnotit trest uložený ve vystavujícím členském státě z hlediska zásady přiměřenosti trestů.

2. Právo být přítomen při trestním řízení před soudem

Rozsudek ze dne 19. května 2022, Specializirana prokuratura (Řízení proti uprchlému obžalovanému) (C-569/20, EU:C:2022:401)

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Směrnice (EU) 2016/343 – Článek 8 – Právo být přítomen při řízení před soudem – Vyrozumění o řízení před soudem – Nemožnost zjistit místo pobytu obviněné osoby přes vynaložení přiměřeného úsilí ze strany příslušných orgánů – Možnost řízení před soudem a vynesení odsuzujícího rozsudku v nepřítomnosti – Článek 9 – Právo na nové řízení před soudem či na uplatnění jiného prostředku právní nápravy umožňujícího nové posouzení skutkového stavu věci“

V Bulharsku bylo zahájeno trestní stíhání proti IR, obviněnému z účasti v organizované zločinecké skupině zaměřené na páchání daňových trestných činů, za které lze uložit trest odnětí svobody. První obžaloba mu byla doručena osobně a IR uvedl adresu, na které jej lze kontaktovat. V době zahájení soudní fáze trestního řízení jej však na této adrese nebylo možno zastihnout, takže Specializiran nakazatelen sad (specializovaný trestní soud, Bulharsko, dále jen „předkládající soud“) jej nemohl předvolat na jednání. Obhájce ustanovený tímto soudem z úřední povinnosti jej mimoto nekontaktoval. Kromě toho vzhledem k tomu, že obžaloba, která byla IR doručena, byla stižena vadou, byla prohlášena za neplatnou a řízení bylo ukončeno. Po podání nové obžaloby a obnově řízení bylo

[232] Viz článek 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, který stanoví okolnosti, jimiž může vykonávající členský stát výkon EZR podmínit.

po IR opět pátráno, ale místo jeho pobytu se nepodařilo zjistit. Předkládající soud z toho konečně vyvodil, že IR uprchl a že za těchto okolností mohla být věc rozhodnuta v jeho nepřítomnosti.

Aby však byla dotčená osoba řádně vyrozuměna o procesních zárukách, které má k dispozici, předkládající soud si klade otázku, pod jaký případ uvedený ve směrnici 2016/343[233] spadá situace IR, jenž po obdržení první obžaloby a před zahájením soudní fáze trestního řízení uprchl[234].

Soudní dvůr odpovídá, že články 8 a 9 směrnice 2016/343 musí být vykládány v tom smyslu, že obviněná osoba, jejíž místo pobytu nebylo možno zjistit přes vynaložení přiměřeného úsilí ze strany příslušných vnitrostátních orgánů, a jíž proto tyto orgány nepředaly informace týkající se řízení, které je proti ní vedeno, může být souzena a případně odsouzena v nepřítomnosti. V tomto případě však tato osoba musí mít po doručení tohoto odsouzení v zásadě možnost přímo uplatnit právo poskytnuté touto směrnicí na obnovu řízení nebo na přístup k rovnocennému prostředku právní nápravy vedoucímu k novému posouzení skutkového stavu věci v její přítomnosti. Soudní dvůr nicméně upřesňuje, že toto právo může být uvedené osobě odepřeno, pokud z přesných a objektivních indicií vyplývá, že tato osoba obdržela dostatečné informace k tomu, aby věděla, že proti ní bude vedeno řízení před soudem, a že úmyslným jednáním a s cílem vyhnout se spravedlnosti zabránila orgánům, aby ji o tomto řízení před soudem úředně vyrozuměly.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomíná, že je třeba mít za to, že čl. 8 odst. 4 a článek 9 směrnice 2016/343, které se týkají oblasti působnosti a rozsahu práva na nové řízení, mají přímý účinek. Toto právo je vyhrazeno osobám, jejichž řízení před soudem je vedeno v nepřítomnosti, i když nejsou splněny podmínky stanovené v čl. 8 odst. 2 této směrnice. Naproti tomu možnost poskytnutá členským státům směrnicí 2016/343 vést řízení v nepřítomnosti v případě, že jsou splněny podmínky stanovené v odstavci 2 jejího článku 8, a vykonat rozhodnutí bez stanovení práva na nové řízení, vychází z předpokladu, že se dotyčná osoba, která byla řádně vyrozuměna, dobrovolně a jednoznačně vzdala práva být přítomna při řízení před soudem.

Tento výklad zaručuje dodržení účelu směrnice 2016/343, který spočívá v posílení práva na spravedlivý proces v trestním řízení, a to tak, že se posílí důvěra členských států v systémy trestního soudnictví jiných členských států a zajistí dodržování práva na obhajobu, přičemž se zabrání tomu, aby se osoba, která – ač byla o řízení před soudem vyrozuměna – se výslovně či mlčky, avšak jednoznačně vzdala účasti na řízení před soudem, mohla po vydání odsouzení v nepřítomnosti domáhat nového řízení a zneužívajícím způsobem tak bránit účinnosti trestního stíhání, jakož i řádnému výkonu spravedlnosti. Pokud jde o vyrozumění o řízení před soudem a následcích

---

233 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a práva být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. 2016, L 65, s. 1).

234 Konkrétně článek 8 směrnice 2016/343 se zabývá právem být přítomen při řízení před soudem. Podle odstavce 2 tohoto článku mohou členské státy stanovit, že řízení před soudem, jež může vést k rozhodnutí o vině či nevině dotyčné osoby, se může konat v její nepřítomnosti, pokud byla o řízení před soudem včas vyrozuměna a na následky nedostavení se k soudu upozorněna nebo dotyčná osoba, jež byla o řízení před soudem vyrozuměna, je zastupována zmocněným obhájcem, jehož si zvolila, nebo jenž jí byl ustanoven státem. Podle čl. 8 odst. 4 této směrnice platí, že pokud právní řád členských států umožňuje provést řízení před soudem v nepřítomnosti dotyčné osoby, avšak nelze splnit podmínky stanovené v uvedeném odstavci 2, neboť přes vynaložení přiměřeného úsilí nemohlo být zjištěno místo jejího pobytu, mohou členské státy stanovit, že takové rozhodnutí lze přesto vynést a vykonat. V takovém případě členské státy zajistí, aby v okamžiku vyrozumění dotyčné osoby o uvedeném rozhodnutí, zejména při jejím zadržení, byla tato osoba rovněž v souladu s článkem 9 uvedené směrnice poučena o možnosti napadnout takové rozhodnutí a o právu na nové řízení před soudem či na uplatnění jiného prostředku právní nápravy. Konkrétně podle tohoto článku 9 musí mít podezřelé nebo obviněné osoby právo na nové řízení před soudem, pokud nebyly přítomny při řízení, které bylo proti nim vedeno před soudem, a nebyly splněny podmínky stanovené v čl. 8 odst. 2 této směrnice.

případného nedostavení se k soudu, Soudní dvůr upřesňuje, že je na dotyčném vnitrostátním soudu, aby ověřil, zda byl dotyčné osobě dán na vědomost úřední dokument, ve kterém je jasně uveden den a místo konání řízení před soudem a následky případného nedostavení se k soudu v případě, že není zastoupena zmocněným obhájcem. Kromě toho tomuto soudu přísluší, aby ověřil, zda byl tento dokument oznámen včas, aby si dotyčná osoba mohla v případě, že se rozhodne řízení účastnit, účelně připravit svou obhajobu.

Pokud jde konkrétně o uprchlé obviněné osoby, Soudní dvůr konstatuje, že směrnice 2016/343 tedy brání vnitrostátní právní úpravě, která vylučuje právo na nové řízení pouze z toho důvodu, že dotyčná osoba uprchla a orgánům se nepodařilo zjistit místo jejího pobytu. Pouze pokud vyplývá z přesných a objektivních indicií, že dotyčná osoba, byť byla úředně vyrozuměna, že je obviněna ze spáchání trestného činu, a věděla tedy, že proti ní bude vedeno řízení před soudem, úmyslně jedná tak, aby se vyhnula úřednímu obdržení informací o datu a místě řízení před soudem, lze mít za to, že tato osoba byla vyrozuměna o řízení před soudem a že se dobrovolně a jednoznačně vzdala svého práva být přítomna při tomto řízení, což je situace, která spadá pod případ uvedený v čl. 8 odst. 2 směrnice 2016/343[235]. Existence takových přesných a objektivních indicií může být konstatována například tehdy, když uvedená osoba dobrovolně uvedla nesprávnou adresu vnitrostátním orgánům příslušným v trestních věcech, anebo se již na oznámené adrese nenachází. Kromě toho je pro určení, zda bylo vyrozumění poskytnuté dotyčné osobě dostačující, potřeba přihlédnout k tomu, jaké úsilí vyvinuly orgány veřejné moci k tomu, aby dotyčnou osobu vyrozuměly, a dále k tomu, jaké úsilí sama vyvinula, aby obdržela uvedené informace.

Soudní dvůr kromě toho upřesňuje, že tento výklad respektuje právo na spravedlivý proces zakotvené v článcích 47 a 48 Listiny základních práv Evropské unie a v článku 6 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

3. Právo na tlumočení a překlad v trestním řízení

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, TL (Nezajištění tlumočníka a překladu) (C-242/22 PPU, EU:C:2022:611)

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Směrnice 2010/64/EU – Právo na tlumočení a překlad – Článek 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 – Pojem ‚podstatný dokument' – Směrnice 2012/13/EU – Právo na informace v trestním řízení – Článek 3 odst. 1 písm. d) – Oblast působnosti – Neprovedení směrnice do vnitrostátního práva – Přímý účinek – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 a čl. 48 odst. 2 – Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod – Článek 6 – Odsouzení k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu trestu a probačním dohledem – Nesplnění povinností vyplývajících z režimu dohledu – Opomenutí přeložit podstatný dokument a nepřítomnost tlumočníka při jeho vyhotovení – Zrušení odkladu výkonu trestu – Nepřeložení procesních úkonů týkajících se tohoto zrušení – Důsledky pro platnost uvedeného zrušení – Vada řízení sankcionovaná relativní neplatností"

TL, moldavský státní příslušník, který neovládá portugalský jazyk, byl v roce 2019 odsouzen v Portugalsku za trestný čin k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu trestu odnětí svobody s dohledem. Při sdělení obvinění bylo TL uloženo donucovací opatření dle portugalského

[235] S výhradou zvláštních potřeb zranitelných osob uvedených v bodech 42 a 43 směrnice 2016/343.

trestního řádu, které spočívá v prohlášení o totožnosti a pobytu (dále jen „PTP“)[236] a je doprovázeno řadou povinností, včetně povinnosti informovat orgány o každé změně pobytu. TL neměl při vyhotovení PTP k dispozici tlumočníka ani překlad tohoto dokumentu do jazyka, kterým mluví nebo mu rozumí. Za účelem výkonu režimu dohledu se příslušné orgány marně pokoušely kontaktovat TL na adrese uvedené v PTP.

Dne 7. ledna 2021 vydal soud, který TL odsoudil, usnesení, v němž jej vyzval, aby se dostavil k soudu k výslechu ve věci neplnění povinností režimu dohledu. Toto usnesení vyhotovené v portugalštině bylo doručeno na adresu uvedenou v PTP.

Když se TL v uvedený den nedostavil, zrušil tento soud odklad výkonu trestu usnesením ze dne 9. června 2021. Toto usnesení bylo rovněž doručeno v portugalštině na adresu uvedenou v PTP. Následně byl TL zadržen na jiné adrese a uvězněn za účelem výkonu trestu.

V listopadu 2021 podal TL návrh na určení neplatnosti PTP, jakož i usnesení týkajících se zrušení odkladu výkonu trestu. Tvrdil, že na adrese uvedené v PTP nemohl být k zastižení z důvodu změny bydliště. Tuto změnu neoznámil, neboť si nebyl vědom povinnosti tak učinit, jelikož mu při vyhotovení PTP nebyl poskytnut tlumočník ani překlad tohoto dokumentu do jazyka, kterým mluví nebo mu rozumí. Kromě toho ani usnesení ze dne 7. ledna 2021, ani usnesení ze dne 9. června 2021 nebyla do takového jazyka přeložena.

Soud prvního stupně tento návrh zamítl s odůvodněním, že pokud byly tyto vady řízení ohledně překladu a tlumočení zjištěny, tak byly zhojeny, neboť se jich TL nedovolával ve stanovené lhůtě[237]. Předkládající soud, k němuž bylo podáno odvolání proti tomuto rozhodnutí, má pochybnosti o slučitelnosti takového procesního ustanovení zejména se směrnicemi 2010/64[238] a 2012/13[239].

V rámci naléhavého řízení o předběžné otázce Soudní dvůr rozhodl, že tyto směrnice ve světle základních práv na spravedlivý proces a respektování práv na obhajobu[240], jakož i zásady efektivity brání vnitrostátní právní úpravě, podle které se porušení práv na informace, tlumočení a překlad stanovených v těchto směrnicích musí dovolávat nositel těchto práv ve stanovené prekluzivní lhůtě, když tato lhůta začíná plynout ještě před tím, než byla dotyčná osoba informována v jazyce, kterým mluví nebo mu rozumí, jednak o existenci a rozsahu svého práva na tlumočení a překlad a jednak o existenci a obsahu dotčeného podstatného dokumentu a účincích s ním spojených.

---

236 PTP se vyhotovuje pro každého obviněného. Obsahuje místo pobytu, výkonu práce nebo jiné bydliště této osoby a uvádí, že jí byly sděleny určité informace a povinnosti, jako je povinnost neměnit bydliště bez sdělení nové adresy.

237 Článek 120 Código do Processo Penal (trestní řád) stanoví, že je třeba se takových neplatností, jako jsou ty, které souvisejí s neustanovením tlumočníka, dovolávat ve stanovených prekluzivních lhůtách. V případě neplatnosti úkonu prováděného za přítomnosti dotčené osoby, tak musí být učiněno před ukončením úkonu. Podle portugalské vlády je tento článek použitelný i na uplatnění vad vycházejících z porušení práva na překlad podstatných dokumentů trestního řízení.

238 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení (Úř. věst. 2010, L 280, s. 1).

239 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. 2012, L 142, s. 1).

240 Tak jak jsou zaručená v článku 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr provedl přezkum z hlediska čl. 2 odst. 1[241] a čl. 3 odst. 1[242] směrnice 2010/64, jakož i z hlediska čl. 3 odst. 1 písm. d)[243] směrnice 2012/13 ve spojení s článkem 47 a čl. 48 odst. 2 Listiny. Tato ustanovení totiž konkretizují základní práva na spravedlivý proces a respektování práv na obhajobu.

Zaprvé, i když tato ustanovení nebyla provedena do vnitrostátního právního řádu nebo byla provedena neúplně, mohou se jednotlivci dovolávat práv vyplývajících z těchto ustanovení, protože tato ustanovení mají přímý účinek. Vyjadřují totiž přesně a bezpodmínečně obsah a rozsah práv podezřelých nebo obviněných osob na tlumočení a překlad podstatných dokumentů, jakož i na informování o těchto právech.

Zadruhé, co se týče případného porušení těchto ustanovení v projednávané věci, Soudní dvůr konstatoval, že tři dotčené procesní úkony, tedy PTP, usnesení o předvolání ze dne 7. ledna 2021 a usnesení o zrušení odkladu výkonu trestu ze dne 9. června 2021, spadají do oblasti působnosti směrnic 2010/64 a 2012/13 a představují podstatné dokumenty, jejichž překlad měl být poskytnut. Zejména překlad PTP do jazyka, kterému TL rozumí nebo kterým mluví, by byl zásadní, neboť nesplnění povinností stanovených v tomto dokumentu nepřímo vedlo ke zrušení odkladu výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen.

V tomto ohledu je použití těchto směrnic na procesní úkon, jehož obsah určuje zachování nebo zrušení odkladu výkonu trestu odnětí svobody, nezbytné s ohledem na cíl těchto směrnic zajistit dodržování práva na spravedlivý proces, jak je zakotveno v článku 47 Listiny, jakož i práv na obhajobu zaručených v čl. 48 odst. 2 téže Listiny. Tato základní práva by totiž byla porušena, pokud by se osoba, která byla odsouzena k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu trestu, nemohla dozvědět – z důvodu chybějícího překladu takového úkonu nebo nepřítomnosti tlumočníka při jeho vyhotovení – o důsledcích, kterým je vystavena v případě nesplnění povinností, které jí tento dokument ukládá.

Zatřetí, pokud jde o důsledky porušení dotčených práv, směrnice 2010/64 a 2012/13 neupravují podmínky uplatňování práv v nich stanovených. Tyto podmínky se proto řídí na základě zásady procesní autonomie členských států jejich vnitrostátním právním řádem pod podmínkou, že jsou v souladu se zásadou rovnocennosti a zásadou efektivity.

Pokud jde o zásadu efektivity, podmínky stanovené vnitrostátním právem nemohou ohrozit cíl těchto směrnic. Na jedné straně má přitom povinnost informovat podezřelé a obviněné o jejich právech na tlumočení a překlad zásadní význam pro účinné zajištění těchto práv. Bez tohoto informování by se totiž dotyčná osoba nemohla dozvědět o existenci a rozsahu těchto práv ani se domáhat jejich dodržování. Požadovat tak po osobě dotčené trestním řízením vedeným v jazyce, kterým nemluví či mu nerozumí, aby ve stanovené prekluzivní lhůtě poukázala na okolnost, že nebyla informována o svých právech na tlumočení a překlad, by mělo za následek, že by právo být informován bylo

---

241 Toto ustanovení vyžaduje, aby členské státy zajistily, aby podezřelému nebo obviněnému, který nemluví jazykem trestního řízení nebo mu nerozumí, bylo bez prodlení poskytnuto tlumočení při trestním řízení před orgány činnými v trestním řízení, včetně policejního výslechu, všech soudních jednání a jiných nezbytných předběžných jednání.

242 Podle tohoto ustanovení členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nerozumí jazyku daného trestního řízení, byl v přiměřené lhůtě poskytnut písemný překlad všech dokumentů, které jsou podstatné pro zajištění toho, aby byl schopen uplatnit své právo na obhajobu, a pro zaručení spravedlivého řízení.

243 Toto ustanovení ukládá členským státům, aby zajistily, aby byl každý podezřelý nebo obviněný neprodleně informován o svém právu na tlumočení a překlad, tak aby mohlo být toto právo účinně uplatněno.

zbaveno své podstaty, a byla by tím zpochybněna práva této osoby na spravedlivý proces a respektování práv na obhajobu. Takový závěr je rovněž třeba učinit ohledně práv na tlumočení a překlad, pokud dotyčná osoba nebyla informována o existenci a rozsahu těchto práv.

Na druhé straně, i když dotyčná osoba skutečně obdržela takové informace včas, je ještě třeba, aby věděla o existenci a obsahu dotčeného podstatného dokumentu, jakož i o účincích s ním spojených, aby se mohla dovolávat porušení svého práva na překlad tohoto dokumentu či práva na tlumočení při jeho vyhotovení.

Zásada efektivity by tudíž byla porušena, kdyby lhůta, v rámci níž umožňuje vnitrostátní procesní ustanovení dovolávat se porušení práv přiznaných směrnicemi 2010/64 a 2012/13, začala plynout ještě před tím, než byla dotyčná osoba informována v jazyce, kterým mluví nebo kterému rozumí, jednak o existenci a rozsahu svého práva na tlumočení a překlad, a jednak o existenci a obsahu dotčeného podstatného dokumentu, jakož i o účincích, jež jsou s ním spojeny.

XI. Justiční spolupráce v občanských věcech

1. Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Rozsudek ze dne 20. června 2022 (velký senát), London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488)

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech – Nařízení (ES) č. 44/2001 – Uznání rozhodnutí vydaného v jiném členském státě – Důvody pro neuznání – Článek 34 bod 3 – Rozhodnutí neslučitelné s dřívějším rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v dožádaném členském státě – Podmínky – Dodržení ustanovení a základních cílů nařízení (ES) č. 44/2001 dříve vydaným rozhodnutím přebírajícím znění rozhodčího nálezu – Článek 34 bod 1 – Uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu – Podmínky"

V návaznosti na ztroskotání ropného tankeru Prestige u španělského pobřeží v roce 2002, které způsobilo významné škody na životním prostředí, bylo ve Španělsku zahájeno trestní řízení zejména proti veliteli tohoto plavidla.

V rámci tohoto řízení uplatnilo několik právnických osob, mezi nimi španělský stát, občanskoprávní nároky proti veliteli a vlastníkům plavidla Prestige a proti London P&I Clubu, pojistiteli odpovědnosti za plavidlo a odpovědnosti vlastníků plavidla. Všichni tito odpůrci byli španělskými soudy shledáni občanskoprávně odpovědnými. Usnesením o výkonu rozhodnutí ze dne 1. března 2019 stanovil Audiencia Provincial de A Coruña (provinciální soud v A Coruña) částky, které měl každý navrhovatel, včetně španělského státu, právo požadovat od příslušných odpůrců.

Po uplatnění uvedených občanskoprávních nároků před španělskými soudy zahájil však London P&I Club ve Spojeném království rozhodčí řízení s cílem určit, že na základě rozhodčí doložky obsažené v pojistné smlouvě uzavřené s vlastníky plavidla Prestige je Španělské království povinno uplatnit své nároky v rámci tohoto rozhodčího řízení, a nikoli ve Španělsku, a že jeho odpovědnost jako pojistitele nemůže být v žádném případě vůči Španělskému království uplatněna. Pojistná smlouva totiž stanovila, že v souladu s ustanovením bez návrhu (zaplať, aby bylo zaplaceno) musí pojištěný nejprve zaplatit dlužnou náhradu škody poškozenému, než bude moci vymáhat svou částku od pojistitele. Rozhodčí soud uvedenému návrhu vyhověl s ohledem na to, že se na smlouvu vztahuje anglické právo. Na návrh, který podal London P&I Club na základě vnitrostátního zákona o rozhodčím řízení[244], povolil dne 22. října 2013 High Court of Justice[245] výkon rozhodčího nálezu na území státu a ve stejný den vydal rozsudek přebírající znění tohoto rozhodčího nálezu. Odvolání podané Španělským královstvím proti tomuto povolení výkonu bylo zamítnuto.

Španělské království se posléze na základě článku 33 nařízení č. 44/2001[246] domáhalo uznání usnesení o výkonu vydaného provinciálním soudem v A Coruña ze dne 1. března 2019 ve Spojeném království

---

244 Arbitration Act 1996 (zákon o rozhodčím řízení z roku 1996).

245 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) [Vyšší soud (Anglie a Wales), Queen's Bench Division (obchodní senát), Spojené království], (dále jen „High Court of Justice").

246 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

a bylo mu vyhověno. London P&I Club nicméně podal proti tomuto uznání odvolání u High Court of Justice.

Soudní dvůr, k němuž posledně uvedený soud podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, zejména upřesnil podmínky, za kterých může rozsudek vydaný soudem členského státu a přebírající znění rozhodčího nálezu představovat rozhodnutí ve smyslu čl. 34 bodu 3 nařízení č. 44/2001[247], jež může v tomto členském státě bránit uznání rozhodnutí vydaného soudem v jiném členském státě.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr rozhodl, že na rozsudek ve znění rozhodčího nálezu se vztahuje vynětí rozhodčího řízení stanovené nařízením č. 44/2001[248] a že se na něj nemůže vztahovat vzájemné uznávání mezi členskými státy a nemůže se pohybovat v rámci soudního prostoru Unie v souladu s ustanoveními uvedeného nařízení.

I přesto může být takový rozsudek považován za rozhodnutí ve smyslu čl. 34 bodu 3 téhož nařízení, které může v členském státě, v němž bylo vydáno, bránit uznání rozhodnutí vydaného soudem v jiném členském státě, pokud je toto rozhodnutí s tímto rozsudkem neslučitelné. Pojem „rozhodnutí" je totiž v nařízení č. 44/2001 definován široce. Kromě toho čl. 34 bod 3 tohoto nařízení sleduje zvláštní cíl, a to ochranu integrity vnitrostátního právního řádu členského státu a zajištění toho, aby jeho společenský řád nebyl narušen povinností uznávat rozsudek vydaný v jiném členském státě, který je neslučitelný s rozhodnutím vydaným jeho vlastními soudy v řízení mezi týmiž stranami.

Jinak je tomu však v případě, kdy byl rozhodčí nález, jehož znění tento rozsudek přebírá, vydán za okolností, které by neumožnily v souladu se základními ustanoveními a cíli nařízení č. 44/2001 vydat soudní rozhodnutí spadající do působnosti tohoto nařízení.

Všechny cíle sledované uvedeným nařízením se totiž odrážejí v zásadách, které jsou základem soudní spolupráce ve věcech občanských v rámci Unie, mezi něž patří zejména právní jistota pro jednotlivce, řádný výkon spravedlnosti, minimalizace rizika souběžných řízení, jakož i vzájemná důvěra ve výkon spravedlnosti. Kromě toho vzájemná důvěra ve výkon spravedlnosti v rámci Unie, na níž jsou založena pravidla v oblasti uznávání soudních rozhodnutí stanovená tímto nařízení, se nevztahuje na rozhodnutí přijatá rozhodčími soudy ani na soudní rozhodnutí, která přebírají jejich znění.

Soudní dvůr však konstatuje, že obsah rozhodčího nálezu dotčeného ve věci v původním řízení nemohl být předmětem soudního rozhodnutí spadajícího do působnosti nařízení č. 44/2001 bez toho, aby byla porušena dvě základní pravidla tohoto nařízení, a to relativní účinek rozhodčí doložky obsažené v pojistné smlouvě a překážka věci zahájené.

Pokud jde o relativní účinek rozhodčí doložky obsažené v pojistné smlouvě, nelze ujednání o příslušnosti sjednané mezi pojistitelem a pojistníkem uplatnit vůči poškozenému, jemuž byla způsobena škoda krytá pojištěním a který chce podat přímou žalobu z titulu deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti proti pojistiteli u soudu místa, v němž nastala škodná událost, nebo u soudu místa, kde má bydliště. Z toho důvodu by neměl na základě takové rozhodčí doložky převzít pravomoc jiný soud než ten, u kterého již byla podána přímá žaloba, aby byl zaručen cíl sledovaný nařízením č. 44/2001, a to ochrana poškozených vůči dotčenému pojistiteli. Tento cíl by byl přitom ohrožen, pokud by rozhodnutí ve znění rozhodčího nálezu, ve kterém se rozhodčí soud prohlásil

---

247 Podle čl. 34 bodu 3 nařízení č. 44/2001 se rozhodnutí neuzná, pokud je neslučitelné s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v členském státě, v němž se o uznání žádá.

248 Článek 1 odst. 2 písm. d) nařízení č. 44/2001.

příslušným na základě takové rozhodčí doložky, mohlo představovat relevantní „rozhodnut[í] vydan[é] v řízení mezi týmiž stranami v členském státě, v němž se o uznání žádá“, ve smyslu čl. 34 bodu 3 uvedeného nařízení.

Pokud jde o překážku věci zahájené, okolnosti charakterizující obě původní řízení, ve Španělsku a ve Spojeném království, odpovídají přesně situaci, kdy je soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, povinen bez návrhu přerušit řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první, a poté, jakmile je tato příslušnost určena, se prohlásí za nepříslušný ve prospěch tohoto soudu[249]. Ke dni zahájení rozhodčího řízení již totiž probíhalo řízení před španělskými soudy. Toto řízení se týkalo zejména stejných účastníků řízení, a to jmenovitě španělského státu a London P&I Clubu, a občanskoprávní nároky uplatněné před španělskými soudy již byly posledně jmenovanému oznámeny. Mimoto tato řízení měla tentýž předmět a tentýž důvod, a sice případnou odpovědnost London P&I Club vůči španělskému státu. Soudní dvůr proto dospěl k závěru, že soudu, jemuž byla věc předložena za účelem vydání rozsudku přebírajícího znění rozhodčího nálezu, přísluší ověřit, zda jsou dodržována základní ustanovení a cíle nařízení č. 44/2001, aby zabránil jejich obcházení. Takové obcházení představuje dokončení rozhodčího řízení v rozporu s relativním účinkem rozhodčí doložky obsažené v pojistné smlouvě a s pravidly týkajícími se překážky věci zahájené. Vzhledem k tomu, že k tomuto ověření před dotyčnými soudy Spojeného království však nedošlo, nemůže rozsudek přebírající znění rozhodčího nálezu ve sporu v původním řízení bránit uznání rozhodnutí vydaného v jiném členském státě.

Soudní dvůr byl ještě tázán, zda za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, může alternativně překážka uznání usnesení o výkonu provinciálního soudu v A Coruña ze dne 1. března 2019 ve Spojeném království vyplývat z čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001[250]. Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení neumožňuje odmítnout uznání nebo výkon rozhodnutí vydaného v jiném členském státě z důvodu rozporu s veřejným pořádkem na základě toho, že toto rozhodnutí nerespektuje zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené, která se pojí s rozsudkem přebírajícím znění rozhodčího nálezu. Unijní normotvůrce totiž upravil otázku překážky věci rozsouzené, která se pojí k dříve vydanému rozhodnutí, taxativně v čl. 34 bodech 3 a 4 tohoto nařízení.

2. Nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti

Rozsudek ze dne 1. srpna 2022, MPA (Obvyklé bydliště – třetí stát) (C-501/20, EU:C:2022:619)

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Příslušnost, uznávání a výkon rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Články 3, 6 až 8 a 14 – Pojem ‚obvyklé bydliště‘ – Příslušnost, uznávání, výkon rozhodnutí a spolupráce ve věcech vyživovacích povinností – Nařízení (ES) č. 4/2009 – Články 3 a 7 – Státní příslušníci dvou různých členských států pobývající ve třetím státě jako smluvní zaměstnanci vyslaní k delegaci Evropské unie v tomto třetím státě – Určení příslušnosti – Forum necessitatis“

---

249 V souladu s článkem 27 nařízení č. 44/2001.

250 Podle tohoto ustanovení se rozhodnutí neuzná, je-li uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá.

V roce 2015 se dva smluvní zaměstnanci Evropské komise, kteří dříve bydleli v Guinea-Bissau, a jejich nezletilé děti přestěhovali do Toga, protože byli vysláni k delegaci Evropské unie v tomto třetím státě. Vzhledem k tomu, že matka je španělskou státní příslušnicí a otec portugalským státním příslušníkem, mají děti narozené ve Španělsku dvojí státní příslušnost, španělskou a portugalskou. Od rozchodu manželského páru v roce 2018 bydlí matka s dětmi i nadále v bydlišti manželů v Togu a otec bydlí v hotelu v tomtéž státě.

V roce 2019 podala matka k španělskému soudu návrh na rozvod manželství, a to spolu mimo jiné s návrhy na určení způsobu péče o nezletilé děti a výkonu rodičovské zodpovědnosti k nim, jakož i přiznání výživného na děti. Tento soud se nicméně prohlásil za místně nepříslušný z důvodu, že účastníci řízení neměli obvyklé bydliště ve Španělsku.

Audiencia Provincial de Barcelona (provinciální soud v Barceloně, Španělsko), ke kterému podala matka odvolání, se rozhodl položit Soudnímu dvoru několik předběžných otázek, aby mohl s ohledem na zvláštní situaci manželů a jejich dětí rozhodnout o příslušnosti španělských soudů podle nařízení č. 2201/2003[251] a č. 4/2009[252].

Soudní dvůr ve svém rozsudku upřesnil skutečnosti relevantní pro účely určení obvyklého bydliště účastníků řízení, které je v uvedených nařízeních uvedeno jako kritérium pro určení příslušnosti. Specifikoval rovněž podmínky, za kterých soud, k němuž byl podán návrh, může uznat svou příslušnost k rozhodování ve věcech rozvodu, rodičovské zodpovědnosti a vyživovacích povinností, pokud žádný soud členského státu není jinak příslušný.

Závěry Soudního dvora

Pojem „obvyklé bydliště“ manželů uvedený v rámci kritérií pro určení alternativní příslušnosti stanovených v čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán autonomně a jednotně. Vyznačuje se nejen vůlí dotyčné osoby mít na určeném místě obvyklé centrum svého života, ale také přítomností na území dotyčného členského státu, která vykazuje dostatečný stupeň stability. Tatáž definice platí rovněž pro pojem „obvyklý pobyt“ ve věcech vyživovacích povinností ve smyslu kritérií pro určení příslušnosti stanovených v čl. 3 písm. a) a b) nařízení č. 4/2009, jež se musí řídit stejnými zásadami a být vymezena týmiž znaky jako v Haagském protokolu o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti. Postavení dotyčných manželů jako smluvních zaměstnanců Unie, kteří byli vysláni k delegaci Unie ve třetím státě a o nichž je jako v projednávané věci tvrzeno, že v tomto třetím státě požívají diplomatického postavení, nemůže ovlivnit výklad pojmu „obvyklý pobyt“ ve smyslu výše uvedených ustanovení.

Pokud jde o obvyklé bydliště dítěte ve smyslu čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 ve věcech rodičovské zodpovědnosti, toto obvyklé bydliště je rovněž autonomním pojmem. Vyžaduje přinejmenším fyzickou přítomnost v daném členském státě, která nemá pouze dočasnou nebo příležitostnou povahu a svědčí o určitém stupni integrace tohoto dítěte v rámci sociálního a rodinného prostředí. V tomto ohledu vazba založená na státní příslušnosti matky a jejím bydlišti před uzavřením manželství v členském státě soudu, k němuž byl podán návrh ve věcech rodičovské zodpovědnosti, není pro účely uznání příslušnosti tohoto soudu relevantní, přičemž okolnost, že se nezletilé děti v tomto členském státě narodily a mají státní příslušnost tohoto členského státu, nepostačuje.

---

251 Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).

252 Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. 2009, L 7, s. 1).

Tento výklad pojmu „obvyklé bydliště“ by mohl vést k tomu, že s ohledem na okolnosti projednávané věci nebude žádný soud členského státu příslušný podle obecných pravidel pro určení příslušnosti podle nařízení č. 2201/2003 k rozhodnutí o návrhu na zrušení manželského svazku a ve věci rodičovské zodpovědnosti. V takovém případě mohou články 7 a 14 tohoto nařízení opravňovat soud, k němuž byl návrh podán, aby ve vztahu ke každé věci použil pravidla pro určení příslušnosti podle vnitrostátního práva, avšak s odlišným dosahem. Ve věcech manželských je taková zbytková příslušnost soudu členského státu, k němuž byl podán návrh, vyloučena, je-li odpůrce státním příslušníkem jiného členského státu, což však nebrání příslušnosti soudů posledně uvedeného členského státu podle jeho vnitrostátního práva. Naproti tomu ve věcech rodičovské zodpovědnosti nebrání skutečnost, že odpůrce je státním příslušníkem jiného členského státu, tomu, aby soud členského státu, k němuž byl podán návrh, uznal svou příslušnost.

Jiný rámec je stanoven ve věcech vyživovacích povinností, pokud všichni účastníci sporu nemají obvyklé bydliště v některém členském státě. V tomto případě článek 7 nařízení č. 4/2009 stanoví čtyři kumulativní podmínky, které musí být splněny, aby soud členského státu mohl výjimečně založit svou příslušnost na základě stavu nezbytnosti (forum necessitatis). Zaprvé soud, k němuž byl návrh podán, musí ověřit, že žádný soud členského státu není příslušný podle článků 3 až 6 nařízení č. 4/2009. Zadruhé dotčený spor musí mít úzkou vazbu na třetí stát, což je případ, kdy všichni účastníci řízení mají v tomto státě obvyklé bydliště. Zatřetí podmínka, aby předmětné řízení nebylo možné nebo je nebylo možné rozumně zahájit nebo vést před soudy daného třetího státu, vyžaduje, aby s ohledem na daný případ existovaly ve třetím státě právní nebo faktické překážky přístupu ke spravedlnosti, a to zejména v důsledku uplatňování procesních podmínek, které jsou diskriminační nebo v rozporu se spravedlivým procesem. Konečně spor musí vykazovat dostatečnou vazbu na členský stát, u jehož soudu byl podán návrh, která může být založena zejména na státní příslušnosti jednoho z účastníků řízení.

3. Nařízení 2015/848 o insolvenčním řízení

Rozsudek ze dne 24. března 2022, Galapagos BidCo. (C-723/20, EU:C:2022:209)

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) 2015/848 – Insolvenční řízení – Článek 3 odst. 1 – Mezinárodní příslušnost – Přenesení místa, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, do jiného členského státu po podání návrhu na zahájení hlavního insolvenčního řízení“

Společnost Galapagos, která je holdingovou společností se sídlem v Lucembursku, přenesla své ústředí v červnu 2019 do Farehamu (Spojené království). Dne 22. srpna 2019 podali její jednatelé u britského soudu[253] návrh na zahájení insolvenčního řízení. Následujícího dne však byli tito jednatelé nahrazeni novým jednatelem, který pro Galapagos zřídil kancelář v Düsseldorfu (Německo) a marně usiloval o zpětvzetí této žádosti.

Společnost Galapagos podala následně další návrh na zahájení insolvenčního řízení, tentokrát k Amtsgericht Düsseldorf (obvodní soud v Düsseldorfu, Německo), který byl považován za nepřípustný z důvodu, že tento soud není mezinárodně příslušný. K témuž soudu byl znovu podán návrh na zahájení insolvenčního řízení, který tentokrát podaly dvě další společnosti, které byly věřiteli společnosti Galapagos. V rámci posledně uvedeného návrhu Amtsgericht Düsseldorf jmenoval

253 V projednávané věci High Court of Justice (England and Wales), Chancery Division (Business and Property Courts, Insolvency and Companies list) [Vrchní soud (Anglie a Wales), Soud lorda kancléře (obchodní a majetkové soudy, insolvenční a obchodní rejstřík), Spojené království].

dočasného insolvenčního správce a nařídil předběžná opatření, přičemž měl za to, že místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy společnosti Galapagos, se v době podání tohoto návrhu nacházelo v Düsseldorfu.

Společnost Galapagos BidCo., která je dceřinou společností a zároveň věřitelem společnosti Galapagos, podala k Landgericht Düsseldorf (zemský soud v Düsseldorfu, Německo) okamžitou stížnost za účelem zrušení usnesení Amtsgericht Düsseldorf (obvodní soud v Düsseldorfu), přičemž tvrdila, že německý soud není mezinárodně příslušný. Vzhledem k tomu, že tato stížnost byla zamítnuta, podala Galapagos BidCo. k Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo), předkládajícímu soudu, žalobu.

Tento soud uvádí, že rozhodnutí o opravném prostředku, který mu byl předložen, závisí na výkladu nařízení 2015/848[254] a zejména na jeho článku, který se týká pravidel mezinárodní příslušnosti členských států za účelem rozhodnutí insolvenčních řízení[255]. Tento soud uvádí, že v okamžiku, kdy předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, britský soud doposud nerozhodl o prvním návrhu, přičemž si zejména klade otázku ohledně zachování výlučné příslušnosti soudu členského státu, u něhož byl návrh na zahájení insolvenčního řízení podán původně, v případě přemístění místa, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, do jiného členského státu po podání tohoto návrhu, avšak před tím, než o něm tento soud rozhodne.

Svým rozsudkem podává Soudní dvůr výklad nařízení 2015/848 v tom smyslu, že soud členského státu, u něhož byl podán návrh na zahájení hlavního insolvenčního řízení, si zachovává výlučnou příslušnost k zahájení takového řízení, pokud je místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, přeneseno do jiného členského státu po podání tohoto návrhu, avšak před tím, než o něm tento soud rozhodne. Proto v rozsahu, v němž toto nařízení zůstává použitelným na první návrh, se soud jiného členského státu, u něhož byl později podán návrh za stejným účelem, v zásadě nemůže prohlásit za příslušný k zahájení hlavního insolvenčního řízení, dokud první soud nerozhodl a neodmítl svou příslušnost.

Závěry Soudního dvora

Úvodem Soudní dvůr uvádí, pokud jde o mezinárodní příslušnost soudů členských států k rozhodování o insolvenčních řízení, že nařízení 2015/848, použitelné v projednávaném případě, sleduje stejným způsobem stejné cíle jako předchozí nařízení č. 1346/2000[256]. Judikatura Soudního dvora, týkající se výkladu pravidel stanovených nařízením č. 1346/2000 v oblasti mezinárodní příslušnosti, je tedy nadále relevantní pro výklad příslušného článku nařízení 2015/848, které je uvedeno v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

Výlučná příslušnost přiznaná uvedenými nařízeními soudům členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, tak zůstává u těchto soudů, pokud tento dlužník přemístí středisko svých hlavních zájmů na území jiného členského státu po podání návrhu, avšak před rozhodnutím

---

254 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/858 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (Úř. věst. 2015, L 141, s. 19).

255 Článek 3 odst. 1 nařízení 2015/848. Toto ustanovení v podstatě stanoví, že soudy příslušnými k zahájení insolvenčního řízení jsou soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka.

256 Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (Úř. věst. 2000, L 160, s. 1; Zvl. vyd. 19/01, s. 191) bylo zrušeno a nahrazeno nařízením 2015/848.

o zahájení řízení. Soudní dvůr dospěl k tomuto závěru s odkazem na úvahy upřesněné ve své dřívější judikatuře[257].

Soudní dvůr dále zkoumá důsledky tohoto zachování příslušnosti soudu členského státu, u něhož byl podán návrh původně, pro příslušnost soudů jiného členského státu k rozhodování o nových návrzích na zahájení hlavního insolvenčního řízení. Konstatuje, že z nařízení 2015/848 vyplývá, že může být zahájeno pouze jedno hlavní řízení a že toto řízení vyvolává účinky ve všech členských státech, ve kterých se toto nařízení použije. Soudu členského státu, u něhož byl podán návrh na zahájení hlavního insolvenčního řízení, krom toho přísluší, aby přezkoumal z vlastního podnětu, zda je příslušný a za tímto účelem ověřil, zda místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, se nachází v tomto členském státě. Pokud toto ověření vede k záporné odpovědi, nesmí soud, u něhož byl návrh podán původně, zahájit hlavní insolvenční řízení. Naproti tomu, pokud ověření potvrzuje jeho příslušnost, každé rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení vydané tímto soudem je v souladu se zásadou vzájemné důvěry uznáváno ve všech ostatních členských státech od okamžiku, kdy nabude účinnosti v členském státě, který řízení zahájil. Soudy posledně uvedených členských států se tedy v zásadě nemohou prohlásit za příslušné k zahájení takového řízení, dokud první soud nerozhodl a neodmítl svou příslušnost.

Pokud je však soud, u něhož bylo řízení zahájeno původně, britským soudem, pokud do uplynutí přechodného období stanoveného v dohodě o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii[258] tento soud nerozhodl, nařízení č. 2015/848 již nevyžaduje, aby se soud členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy společnosti Galapagos, zdržel prohlášení své příslušnosti k zahájení takového řízení.

---

257 Rozsudek ze dne 17. ledna 2006, ***Staubitz-Schreiber*** (C-1/04, EU:C:2006:39).

258 Úř. věst. 2020, L 29, s. 7.

XII. Hospodářská soutěž[259]

1. Zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU)[260]

Rozsudek ze dne 12. května 2022, Servizio Elettrico Nazionale a další (C-377/20, EU:C:2022:379)

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Dominantní postavení – Zneužití dominantního postavení – Článek 102 SFEU – Dopad praktiky na blahobyt spotřebitelů a na strukturu trhu – Zneužívající vylučovací praktika – Způsobilost praktiky vyvolat účinek vyloučení z trhu – Použití jiných prostředků, než které jsou používány v běžné hospodářské soutěži na základě výkonnosti – Nemožnost hypotetického stejně výkonného soutěžitele jednání napodobit – Existence protisoutěžního záměru – Otevření trhu s elektřinou hospodářské soutěži – Předávání obchodně citlivých informací v rámci skupiny společností s cílem udržet si na trhu dominantní postavení vycházející z dřívějšího zákonného monopolu – Přičitatelnost jednání dceřiné společnosti její mateřské společnosti“

Daná věc spadá do kontextu postupné liberalizace trhu s prodejem elektrické energie v Itálii.

I když si od 1. července 2007 všichni uživatelé italské elektrizační soustavy, včetně domácností a malých a středních podniků, mohou vybrat svého dodavatele, zpočátku se rozlišovalo mezi tzv. způsobilými zákazníky, kteří si mohli zvolit dodavatele na volném trhu, a zákazníky na chráněném trhu, představovanými jednotlivci a malými podniky, kteří nadále požívali regulovaného režimu, a sice servizio di maggior tutela (služba lepší ochrany), který poskytoval mimo jiné zvláštní ochranu v oblasti cen. Až následně byli posledně uvedení oprávněni vstoupit na volný trh.

Za účelem této liberalizace trhu společnost ENEL, podnik, který byl dosud vertikálně integrovaný a měl monopol na výrobu elektrické energie v Itálii a byl činný v oblasti její distribuce, byla předmětem oddělení distribučních a prodejních činností, jakož i ochranných známek (unbundling). Na konci tohoto oddělení byly jednotlivé fáze procesu distribuce přiděleny různým dceřiným společnostem. Společnost E-Distribuzione byla v této souvislosti pověřena službou distribuce, společnost Enel Energia byla pověřena dodáváním elektřiny na volný trh a společnosti Servizio Elettrico Nazionale (dále jen „společnost SEN“) byla přidělena správa služby lepší ochrany.

Na základě šetření, které provedl Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (AGCM) v postavení vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, přijal tento úřad dne 20. prosince 2018 rozhodnutí, v němž konstatoval, že společnosti SEN a Enel Energia se za koordinace jejich mateřské společnosti ENEL od ledna 2012 do května 2017 dopustily zneužití dominantního postavení v rozporu s článkem 102 SFEU, a v důsledku toho jim uložil společně a nerozdílně pokutu ve výši více než 93 milionů eur. Vytýkané jednání spočívalo v uplatňování strategie vyloučení s cílem převést zákazníky společnosti SEN, jakožto historického provozovatele chráněného trhu, ke společnosti Enel Energia, která působí na volném trhu, s cílem zmírnit riziko hromadného odchodu zákazníků společnosti SEN k novým dodavatelům při následném otevření dotčeného trhu hospodářské soutěži. Podle rozhodnutí AGCM společnost SEN za tímto účelem zákazníky na chráněném trhu mimo jiné vyzvala, aby udělili

---

259 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 22. března 2022, ***Nordzucker a další*** (C-151/20, EU:C:2022:203). Tento rozsudek je prezentován v rubrice III.2. „Zásada *ne bis in idem*“.

260 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 22. března 2022, ***bpost*** (C-117/20, EU:C:2022:202). Tento rozsudek je prezentován v rubrice III.2. „Zásada *ne bis in idem*“.

souhlas se zasíláním obchodních nabídek týkajících se volného trhu za podmínek, který byly pro nabídky soutěžitelů skupiny ENEL diskriminační.

V rámci splnění povinností vyplývajících ze soudních rozhodnutí, která byla vydána v řízení v prvním stupni na základě žalob, jež podaly proti rozhodnutí AGCM společnost ENEL a její dvě dceřiné společnosti, byla výše pokuty snížena přibližně na 27,5 milionu eur. Tyto společnosti podaly odvolání u Consiglio di Stato (Státní rada, Itálie), která položila Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu a uplatnění článku 102 SFEU v oblasti vylučovacích praktik.

Soudní dvůr v rozsudku upřesnil, za jakých podmínek lze jednání podniku považovat na základě jeho protisoutěžních účinků za jednání, které představuje zneužití dominantního postavení, pokud takové jednání spočívá na využívání zdrojů nebo prostředků vlastních držiteli takového postavení v kontextu liberalizace trhu. Soudní dvůr při této příležitosti vymezil relevantní kritéria posouzení a rozsah důkazního břemene dotčeného vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, který přijal rozhodnutí na základě článku 102 SFEU.

Závěry Soudního dvora

V odpovědi na otázky týkající se zájmu chráněného článkem 102 SFEU Soudní dvůr v prvé řadě upřesnil, jaké okolnosti charakterizují zneužívání dominantního postavení. Za tímto účelem poznamenal, že blahobyt spotřebitelů jak zprostředkovatelů, tak konečných spotřebitelů musí být považován za konečný cíl odůvodňující zásah práva hospodářské soutěže za účelem postihování zneužití dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části. Orgán pro hospodářskou soutěž ovšem unese své důkazní břemeno, pokud prokáže, že jednání podniku v dominantním postavení může použitím jiných prostředků nebo zdrojů, než které jsou používány v běžné hospodářské soutěži, narušit strukturu účinné hospodářské soutěže, aniž je nezbytné, aby prokázal, že uvedená praxe může mimo jiné způsobit přímou újmu spotřebitelům. Dotčený podnik v dominantním postavení se však může vyhnout zákazu uvedenému v článku 102 SFEU tím, že prokáže, že účinek vyloučení, který může vyplývat z dotčené praktiky, je vyvážen, nebo dokonce převážen kladnými účinky pro spotřebitele.

Soudní dvůr dále připomněl, že zneužívající povahu jednání podniku v dominantním postavení lze konstatovat pouze tehdy, je-li prokázáno, že může omezit hospodářskou soutěž a – v projednávaném případě – vyvolat vytýkané účinky vyloučení z trhu. Tato kvalifikace naproti tomu nevyžaduje prokázání, že bylo dosaženo předpokládaného výsledku takového jednání směřujícího k vyloučení soutěžitelů tohoto podniku z dotčeného trhu. Důkaz předložený podnikem v dominantním postavení o neexistenci konkrétních vylučujících účinků za těchto podmínek nemůže být sám o sobě považován za dostatečný pro vyloučení použití článku 102 SFEU. Tato skutečnost naproti tomu může představovat nepřímý důkaz o nezpůsobilosti dotčeného jednání vyvolat tvrzené účinky vyloučení z trhu, je-li podpořen dalšími důkazy, které tuto nezpůsobilost mají prokázat.

Pokud jde ve druhé řadě o pochybnosti vnitrostátního soudu stran zohlednění případného záměru dotčeného podniku, Soudní dvůr připomněl, že existence zneužívající praktiky vyloučení z trhu podnikem v dominantním postavení musí být posouzena na základě způsobilosti této praktiky vyvolat protisoutěžní účinky. Z toho vyplývá, že orgán pro hospodářskou soutěž není povinen prokázat úmysl dotčeného podniku vyloučit své soutěžitele z trhu prostřednictvím jiných prostředků nebo zdrojů, než které jsou používány v hospodářské soutěži na základě výkonnosti. Soudní dvůr nicméně upřesnil, že důkaz takového úmyslu představuje skutkovou okolnost, kterou lze zohlednit pro účely určení zneužití dominantního postavení.

Soudní dvůr ve třetí řadě poskytl výkladová vodítka, která vnitrostátní soud požadoval za účelem uplatnění článku 102 SFEU, aby v rámci jednání podniku v dominantním postavení, spočívajících ve využívání zdrojů nebo prostředků vlastních držiteli takového postavení, které je mimo rámec práva hospodářské soutěže přípustné, určil ta, na něž by se zákaz uvedený v tomto článku nemusel vztahovat, kdyby byla součástí běžné hospodářské soutěže, a ta, která by naopak měla být považována za „zneužívající“ ve smyslu tohoto ustanovení.

Soudní dvůr v tomto ohledu nejprve připomněl, že zneužívající povaha těchto jednání předpokládá, že měly způsobilost vyvolat účinky vyloučení z trhu popsané v napadeném rozhodnutí. Podniky v dominantním postavení se sice bez ohledu na příčiny takového postavení mohou bránit proti soutěžitelům, ale musí tak učinit za použití prostředků, které jsou součástí „běžné“ hospodářské soutěže, tedy soutěže založené na výkonnosti. Jednání, které nemůže být prováděno hypotetickým soutěžitelem, který je na relevantním trhu stejně výkonný, jelikož spočívá na využívání zdrojů nebo prostředků vlastních držiteli dominantního postavení, nelze považovat za jednání, které je součástí hospodářské soutěže na základě výkonnosti. Za těchto podmínek platí, že pokud podnik ztratí zákonný monopol, který předtím na trhu měl, musí se během celé fáze liberalizace tohoto trhu zdržet použití prostředků, kterými na základě svého bývalého monopolu disponoval a které z tohoto důvodu nejsou k dispozici jeho soutěžitelům, za účelem zachování, jinak než na základě vlastní výkonnosti, dominantního postavení na nově liberalizovaném relevantním trhu.

Takové jednání se ovšem může vyhnout zákazu uvedenému v článku 102 SFEU, jestliže dotčený podnik v dominantním postavení prokáže, že toto jednání bylo buď objektivně odůvodněné určitými okolnostmi, které jsou mimo jeho vliv, a přiměřené tomuto odůvodnění, nebo že bylo vyváženo, či dokonce převáženo výhodami z hlediska efektivnosti, z nichž mají prospěch rovněž spotřebitelé.

A konečně začtvrté Soudní dvůr v návaznosti na žádost vnitrostátního soudu o upřesnění podmínek, za kterých lze odpovědnost za jednání dceřiné společnosti přičíst její mateřské společnosti, rozhodl, že pokud je dominantní postavení zneužíváno jednou nebo více dceřinými společnostmi patřícími k jedné hospodářské jednotce, postačuje existence této jednotky k závěru, že mateřská společnost je rovněž odpovědná za toto zneužití. Existenci takové jednotky je třeba předpokládat, pokud v rozhodné době byl alespoň téměř veškerý kapitál těchto dceřiných společností přímo, či nepřímo vlastněn mateřskou společností. Orgán pro hospodářskou soutěž za takových okolností není povinen předložit jakýkoliv dodatečný důkaz, ledaže mateřská společnost prokáže, že navzdory tomu, že držela takový procentní podíl základního kapitálu, neměla pravomoc vymezit jednání svých dceřiných společností, neboť tyto dceřiné společnosti jednaly samostatně.

2. Státní podpory

Rozsudek ze dne 25. ledna 2022 (velký senát), Komise v. European Food a další (C-638/19 P, EU:C:2022:50)

„Kasační opravný prostředek – Státní podpory – Články 107 a 108 SFEU – Dvoustranná dohoda o investicích – Rozhodčí doložka – Rumunsko – Přistoupení k Evropské unii – Zrušení režimu daňových pobídek před přistoupením – Rozhodčí nález, který přiznává výplatu náhrady škody po přistoupení – Rozhodnutí Evropské komise, kterým je tato výplata prohlášena za státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem a je nařízeno její navrácení – Pravomoc Komise – Použití ratione temporis unijního práva – Určení data, ke kterému má příjemce nárok na získání podpory – Článek 19 SEU – Články 267 a 344 SFEU – Autonomie unijního práva“

Dne 29. května 2002 uzavřely Švédské království a Rumunsko dvoustrannou dohodu o investicích ohledně podpory a vzájemné ochrany investic (dále jen „BIT“), jejíž čl. 2 odst. 3 uvádí, že každá smluvní strana vždy zajistí investicím investorů z druhé smluvní strany spravedlivé a rovné zacházení. BIT mimoto stanoví, že spory mezi investory a signatářskými zeměmi řeší rozhodčí soud.

V roce 2005 rumunská vláda v rámci jednání o přistoupení Rumunska k Evropské unii zrušila vnitrostátní režim daňových pobídek ve prospěch některých investorů ze znevýhodněných regionů (dále jen „režim daňových pobídek“).

Několik švédských investorů, kteří měli za to, že Rumunsko tím, že zrušilo režim daňových pobídek, porušilo povinnost zajistit spravedlivé a rovné zacházení s jejich investicemi v souladu s BIT, požádalo o ustavení rozhodčího soudu s cílem získat náhradu způsobené škody. Tento rozhodčí soud v rozhodčím nálezu ze dne 11. prosince 2013 uložil Rumunsku povinnost zaplatit uvedeným investorům náhradu škody ve výši přibližně 178 milionů eur.

Přestože Evropská komise opakovaně upozorňovala na nutnost respektovat v tomto případě pravidla a postupy použitelné v oblasti státních podpor, vyplatily rumunské orgány náhradu škody, kterou rozhodčí soud přiznal švédským investorům.

Rozhodnutím ze dne 30. března 2015 (dále jen „sporné rozhodnutí“)[261] kvalifikovala Komise vyplacení této náhrady škody jako státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem, zakázala její provádění a nařídila navrácení již vyplacených částek.

Tribunál, k němuž bylo podáno několik žalob, zrušil toto rozhodnutí[262] v podstatě z toho důvodu, že Komise uplatnila své pravomoci retroaktivně na skutečnosti předcházející přistoupení Rumunska k Unii dne 1. ledna 2007. Tribunál totiž vycházel z předpokladu, že uvedená podpora byla Rumunskem poskytnuta k datu zrušení režim daňových pobídek, tedy v roce 2005.

Na základě kasačního opravného prostředku velký senát Soudního dvora zrušil tento rozsudek Tribunálu a potvrdil pravomoc Komise přijmout sporné rozhodnutí, přičemž věc vrátil Tribunálu, aby rozhodl o důvodech a argumentech, které mu byly předloženy ohledně opodstatněnosti tohoto rozhodnutí.

Závěry Soudního dvora

---

261 Rozhodnutí Komise (EU) 2015/1470 ze dne 30. března 2015 o státní podpoře SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) poskytnuté Rumunskem – Rozhodčí nález ve věci Micula v. Rumunsko ze dne 11. prosince 2013 (Úř. věst. 2015, L 232, s. 43).

262 Rozsudek ze dne 18. června 2019, ***European Food a další v. Komise*** (T-624/15, T-694/15 a T-704/15, EU:T:2019:423).

Vzhledem k tomu, že Komise získala pravomoc kontrolovat na základě článku 108 SFEU opatření podpory přijatá Rumunskem od jeho přistoupení k Unii, připomněl Soudní dvůr, že státní podpory musí být považovány za poskytnuté ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU ke dni, ke kterému je právo na jejich získání přiznáno příjemci na základě použitelné vnitrostátní právní úpravy. Rozhodujícím prvkem pro určení tohoto data je nabytí jistého nároku na získání dotčené podpory ze strany příjemců a odpovídající závazek státu tuto podporu poskytnout. K tomuto okamžiku totiž takové opatření může vést k narušení hospodářské soutěže, které může ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

V projednávaném případě Soudní dvůr konstatoval, že ačkoli nárok na náhradu škody, kterou údajně utrpěli švédští investoři, vyplývá ze zrušení – údajně v rozporu s BIT – režimu daňových pobídek Rumunskem, byl tento nárok přiznán až rozhodčím nálezem ze dne 11. prosince 2013, který nejenom konstatoval existenci tohoto nároku, ale rovněž vyčíslil jeho výši. Až po ukončení rozhodčího řízení totiž tito investoři mohli obdržet skutečné vyplacení náhrady, i když měla částečně nahradit škodu, kterou tito investoři údajně utrpěli v období předcházejícím přistoupení Rumunska k Unii.

S ohledem na skutečnost, že uvedené opatření podpory bylo poskytnuto po přistoupení Rumunska k Unii, se tak Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že Komise neměla ratione temporis pravomoc přijmout sporné rozhodnutí na základě článku 108 SFEU.

Soudní dvůr upřesnil, že otázka, zda náhrada škody přiznaná rozhodčím nálezem může představovat státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, nespadá do jeho pravomoci v rámci kasačního opravného prostředku, jelikož nebyla přezkoumána Tribunálem. Pravomoc, kterou má Komise na základě článku 108 SFEU, však nemůže v žádném případě záviset na výsledku přezkumu této otázky, jelikož preventivní kontrola, kterou Komise provádí na základě tohoto ustanovení, má zejména za cíl určit, zda dotčená náhrada škody představuje státní podporu, či nikoli.

Soudní dvůr konečně konstatoval, že se Tribunál rovněž dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že rozsudek Soudního dvora vydaný ve věci Achmea [263] je v projednávané věci irelevantní.

Soudní dvůr v rozsudku Achmea rozhodl, že články 267 a 344 SFEU brání mezinárodní dohodě uzavřené mezi dvěma členskými státy, která stanoví, že investor z jednoho z těchto členských států může v případě sporu týkajícího se investic v druhém členském státě zahájit řízení proti posledně uvedenému členskému státu před rozhodčím soudem, jehož pravomoc je tento členský stát povinen uznat. Uzavřením takové dohody totiž členské státy souhlasí s tím, že z pravomoci vlastních soudů, a tudíž ze systému procesních prostředků k soudu, jehož zavedení jim čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ukládá v oblastech pokrytých unijním právem, budou vyňaty spory, jež se mohou týkat uplatnění nebo výkladu tohoto práva.

V projednávaném případě je přitom nesporné, že náhrada škody požadovaná švédskými investory se týkala rovněž škod údajně způsobených po datu přistoupení Rumunska k Unii, od kterého se unijní právo, mimo jiné články 107 a 108 SFEU, stalo použitelným v tomto členském státě. V tomto rozsahu nemohlo být na spor předložený rozhodčímu soudu nahlíženo tak, že všechny jeho prvky spadají do období, během kterého Rumunsko, které ještě nepřistoupilo k Unii, nebylo ještě vázáno pravidly a zásadami vyplývajícími z rozsudku Achmea. Je mimoto nesporné, že tento rozhodčí soud není součástí soudního systému Unie, jelikož nespadá do systému procesních prostředků, jehož zavedení čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU ukládá členským státům v oblastech pokrytých unijním právem.

---

263 Rozsudek ze dne 6. března 2018, ***Achmea*** (C-284/16, EU:C:2018:158).

Za těchto podmínek se souhlas Rumunska se systémem rozhodčího řízení stanoveným v BIT stal po přistoupení tohoto členského státu k Unii bezpředmětným.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr zrušil rozsudek napadený kasačním opravným prostředkem a vrátil věc Tribunálu, aby rozhodl o důvodech a argumentech, které mu byly předloženy a týkají se opodstatněnosti sporného rozhodnutí, zejména otázky, zda opatření uvedené v tomto rozhodnutí splňuje z věcného hlediska podmínky uvedené v čl. 107 odst. 1 SFEU[264].

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2022 (velký senát), Fiat Chrysler Finance Europe v. Komise (C-885/19 P a C-898/19 P, EU:C:2022:859)

„Kasační opravný prostředek – Státní podpory – Podpora poskytnutá Lucemburským velkovévodstvím – Rozhodnutí, kterým se podpora prohlašuje za protiprávní a neslučitelnou s vnitřním trhem a ukládá se její navrácení – Daňové rozhodnutí (tax ruling) – Zvýhodnění – Selektivní povaha – Zásada obvyklých tržních podmínek – Referenční rámec – Použitelné vnitrostátní právo – Takzvané ‚obvyklé' zdanění"

Společnost Fiat Chrysler Finance Europe, dříve nazvaná Fiat Finance and Trade Ltd (dále jen „FFT"), je součástí automobilové skupiny Fiat/Chrysler a poskytuje pokladní služby a služby financování společnostem, které jsou součástí této skupiny a mají sídlo v Evropě. FFT, která má sídlo v Lucemburském velkovévodství, požádala lucemburské daňové orgány o schválení dohody v oblasti převodních cen. V návaznosti na tuto žádost přijaly lucemburské orgány daňové rozhodnutí schvalující metodu stanovení odměny společnosti FFT, coby integrované společnosti, za služby poskytované ostatním společnostem patřícím do skupiny Fiat/Chrysler, což společnosti FFT umožňovalo určit každoročně její zisk podléhající dani z příjmu právnických osob v Lucemburském velkovévodství.

Rozhodnutím ze dne 21. října 2015[265] (dále jen „sporné rozhodnutí") Komise konstatovala, že toto daňové rozhodnutí představuje státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem ve smyslu článku 107 SFEU. Kromě toho konstatovala, že Lucemburské velkovévodství jí záměr dotčeného daňového rozhodnutí neoznámilo, a nesplnilo tedy povinnost pozastavení stanovenou v čl. 108 odst. 3 SFEU. Komise nařídila, aby tato protiprávní podpora neslučitelná s vnitřním trhem byla navrácena.

Lucemburské velkovévodství a společnost FFT podaly proti tomuto rozhodnutí žaloby na neplatnost. Zamítnutím těchto žalob[266] Tribunál zejména potvrdil přístup Komise, podle kterého je v případě existence daňového systému sledujícího cíl zdanit zisky všech společností-rezidentů, ať jsou integrované či nikoli, použití zásady obvyklých tržních podmínek za účelem vymezení referenčního systému odůvodněno nezávisle na začlenění této zásady do vnitrostátního práva.

---

264 Viz rovněž usnesení ze dne 21. září 2022, ***Romatsa*** (C-333/19, EU:C:2022:749), v němž byl Soudní dvůr požádán o rozhodnutí o předběžné týkající se dosahu téhož rozhodčího nálezu ze dne 11. prosince 2013, jenž je předmětem rozhodnutí Komise (EU) 2015/1470. V tomto usnesení Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že unijní právo, konkrétně články 267 a 344 SFEU, musí být vykládáno v tom smyslu, že soud členského státu, ke kterému byl podán návrh na nucený výkon rozhodčího nálezu, který byl předmětem rozhodnutí Komise (EU) 2015/1470 ze dne 30. března 2015 o státní podpoře SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) poskytnuté Rumunskem – Rozhodčí nález ve věci Micula v. Rumunsko ze dne 11. prosince 2013, je povinen vyloučit použití tohoto nálezu a nemůže tedy v žádném případě přistoupit k jeho výkonu s cílem umožnit oprávněným dosáhnout vyplacení náhrady škody, kterou jim nález přiznává.

265 Rozhodnutí Komise (EU) 2016/2326 ze dne 21. října 2015 o státní podpoře SA.38375 (2014/C ex 2014/NN) poskytnuté Lucemburskem ve prospěch skupiny Fiat (Úř. věst. 2016, L 351, s. 1).

266 Rozsudek ze dne 24. září 2019, ***Lucembursko a Fiat Chrysler Finance Europe v. Komise*** (T-755/15 a T-759/15, EU:T:2019:670).

Soudní dvůr, ke kterému byly podány dva kasační opravné prostředky, tentokrát společností FFT a Irskem, zasedající ve velkém senátu, zrušil rozsudek Tribunálu a poté v rámci konečného rozhodnutí ve věci zrušil i sporné rozhodnutí. V této souvislosti poskytl nová upřesnění k tomu, zda daňová rozhodnutí vydaná daňovými orgány členských států, která schvalují metody stanovení převodních cen, mohou představovat státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

Závěry Soudního dvora

Úvodem Soudní dvůr připomněl, že v rámci analýzy daňových opatření z hlediska práva Evropské unie v oblasti státních podpor vyžaduje přezkum podmínky týkající se selektivního zvýhodnění v prvé řadě určit referenční systém, tj. „obvyklý" daňový režim uplatňovaný v dotyčném členském státě, a poté v druhé řadě prokázat, že se předmětné daňové opatření od tohoto systému odchyluje potud, že zavádí rozlišování mezi subjekty, které se z hlediska cíle tohoto systému nacházejí ve srovnatelné skutkové a právní situaci, aniž to lze odůvodnit z hlediska povahy nebo systematiky dotčeného systému.

Konkrétně určení referenčního rámce, které musí být provedeno po kontradiktorní diskuzi s dotyčným členským státem, musí vyplývat z objektivního přezkumu obsahu, vzájemného vztahu a konkrétních účinků norem použitelných na základě vnitrostátního práva tohoto státu, a mimo oblasti, v nichž je unijní daňové právo harmonizováno, je třeba jej provést, jako v případě přímých daní, pouze s ohledem na vnitrostátní právo použitelné v dotčeném členském státě. Je to totiž dotčený členský stát, kdo určuje v rámci výkonu svých pravomocí v oblasti přímého zdanění a v souladu se svou daňovou autonomií základní znaky daně, které v zásadě definují referenční systém nebo „obvyklý" daňový režim, z jehož hlediska je třeba posoudit podmínku týkající se selektivity. Tak je tomu zejména v případě určení základu daně a skutečnosti vedoucí ke vzniku daňové povinnosti.

S ohledem na tyto úvahy Soudní dvůr zkoumal, zda se Tribunál v projednávaném případě tím, že potvrdil metodiku Komise, dopustil nesprávného právního posouzení při určení referenčního systému.

Soudní dvůr na prvním místě upřesnil, že otázka, zda Tribunál vymezil patřičně relevantní referenční systém a potažmo správně uplatnil zásadu obvyklých tržních podmínek, je otázkou právní kvalifikace vnitrostátního práva, která může být předmětem přezkumu Soudního dvora ve fázi kasačního opravného prostředku.

Na druhém místě Soudní dvůr konstatoval, že při vymezení referenčního systému pro účely určení, zda dotčené daňové rozhodnutí poskytuje svému příjemci selektivní zvýhodnění, Komise neprovedla srovnání se systémem zdanění obvykle použitelným v dotčeném členském státě, po objektivním přezkumu obsahu, vzájemného vztahu a konkrétních účinků norem použitelných na základě vnitrostátního práva tohoto státu. Použila totiž zásadu obvyklých tržních podmínek odlišnou od zásady vymezené lucemburským právem, přičemž se omezila na identifikaci abstraktního vyjádření této zásady v rámci cíle sledovaného obecným systémem daně z příjmu právnických osob v Lucembursku a na posouzení dotčeného daňového rozhodnutí, aniž vzala v úvahu způsob, jakým je uvedená zásada konkrétně začleněna do tohoto práva, pokud jde specificky o integrované společnosti.

Z toho vyplývá, že Tribunál se tím, že takový přístup potvrdil, dopustil nesprávného právního posouzení při použití čl. 107 odst. 1 SFEU, a tím, že uznal, že se Komise může dovolávat pravidel, která nejsou součástí lucemburského práva, porušil ustanovení Smlouvy o FEU týkající se přijímání opatření ke sbližování právních předpisů členských států v oblasti přímých daní ze strany Evropské unie, zejména čl. 114 odst. 2 a čl. 115 SFEU.

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve zdůraznil, že při neexistenci harmonizace v tomto ohledu v unijním právu spadá případné stanovení metod a kritérií umožňujících určit výsledek „za obvyklých tržních podmínek" do posuzovací pravomoci členských států. Z toho vyplývá, že pro analýzu toho, zda musí být dané transakce posouzeny z hlediska zásady obvyklých tržních podmínek a případně toho,

zda se převodní ceny, z nichž vychází základ zdanitelného příjmu daňového poplatníka a jeho rozdělení mezi dotčené členské státy, odchylují od výsledku za obvyklých tržních podmínek, jsou relevantní pouze vnitrostátní předpisy.

Soudní dvůr dále poznamenal, že Lucemburské velkovévodství stanovilo zvláštní pravidla pro určení odměny za obvyklých tržních podmínek, pokud jde o takové finanční společnosti patřící do skupiny, jako je společnost FFT, která však Komise při analýze referenčního systému a potažmo existence selektivní výhody poskytnuté společnosti FFT nezohlednila.

Nakonec Soudní dvůr upřesnil, že na rozdíl od závěrů Tribunálu v prvním stupni nepodporuje rozsudek Belgie a Forum 187 v. Komise[267] stanovisko, že zásada obvyklých tržních podmínek je použitelná, pokud je cílem vnitrostátního daňového práva zdanit integrované společnosti a samostatné společnosti stejným způsobem, bez ohledu na to, zda a jak byla tato zásada do tohoto práva začleněna. V této věci totiž Soudní dvůr dospěl k závěru, že je třeba použít zásadu obvyklých tržních podmínek, s ohledem na pravidla zdanění stanovená relevantním vnitrostátním, tedy belgickým právem.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr napadený rozsudek zrušil, konstatoval, že soudní řízení dovoluje vydat rozhodnutí ve věci, a při rozhodování ve věci zrušil sporné rozhodnutí, jelikož pochybení, kterého se dopustila Komise při určení pravidel skutečně použitelných na základě relevantního vnitrostátního práva, a tedy při identifikaci tzv. „obvyklého“ zdanění, z hlediska kterého musí být posouzeno dotčené daňové rozhodnutí, postihuje celé odůvodnění týkající se existence zvýhodnění. Soudní dvůr zejména uvedl, že zrušení rozsudku Tribunálu z důvodu nesprávného právního posouzení, kterého se dopustil, nemůže zabránit okolnost, že Komise v napadeném rozhodnutí podpůrně uvedla rovněž úvahy založené na čl. 164 odst. 3 lucemburského daňového zákoníku a souvisejícím oběžníku č. 164/2. Soudní dvůr totiž konstatoval, že tyto úvahy se omezují na odkaz na hlavní analýzu Komise týkající se správného uplatnění referenčního systému, takže pouze zdánlivě napravují pochybení, jehož se dopustila při identifikaci referenčního systému, který měl být základem její analýzy existence selektivního zvýhodnění.

267 Rozsudek ze dne 22. června 2006, ***Belgie a Forum 187 v. Komise*** (C-182/03 a C-217/03, EU:C:2006:416).

XIII. Sbližování právních předpisů

1. Duševní a průmyslové vlastnictví[268]

Rozsudek ze dne 24. března 2022, Austro-Mechana (C-433/20, EU:C:2022:217)

„Řízení o předběžné otázce – Harmonizace určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti – Směrnice 2001/29/ES – Článek 2 – Rozmnožování – Článek 5 odst. 2 písm. b) – Výjimka pro soukromé rozmnožování – Pojem ‚jakýkoli nosič' – Servery náležející třetím osobám zpřístupněné fyzickým osobám pro soukromé použití – Spravedlivá odměna – Vnitrostátní právní úprava, která neukládá poskytovatelům služeb cloud computingu poplatek za soukromé rozmnožování"

Austro-Mechana[269] je organizací pro kolektivní správu autorských práv, která vykonává zákonná práva na odměnu, která má být vyplacena na základě výjimky pro soukromé rozmnožování[270]. K Handelsgericht Wien (obchodní soud ve Vídni, Rakousko) podala žalobu na zaplacení této odměny namířenou proti společnosti Strato AG, poskytovateli služby ukládání dat v cloudu. Tento soud žalobu zamítl z důvodu, že společnost Strato nepřevádí na své zákazníky paměťová média, ale poskytuje jim službu internetového úložiště.

Oberlandesgericht Wien (vrchní zemský soud ve Vídni), jemuž byl spor předložen v odvolacím řízení, se dotázal Soudního dvora, zda ukládání obsahu v rámci cloud computingu spadá pod výjimku pro soukromé rozmnožování uvedenou v čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29[271].

Soudní dvůr rozhodl, že výjimka pro soukromé rozmnožování se vztahuje na rozmnoženiny děl umístěné na serveru, na němž poskytovatel služby cloud computingu zpřístupňuje uživateli úložiště. Členské státy však nejsou povinny uložit poskytovatelům služeb ukládání dat v cloudu povinnost platit spravedlivou odměnu na základě této výjimky, pokud je platba spravedlivé odměny ve prospěch nositelů práv zajištěna jiným způsobem.

Závěry Soudního dvora

Směrnice 2001/29 v první řadě stanoví, že výjimka pro soukromé rozmnožování se vztahuje na rozmnoženiny na jakémkoliv nosiči[272]. Soudní dvůr rozhodl o použitelnosti této výjimky na rozmnoženiny děl v cloudu.

---

268 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 26. dubna 2022, ***Polsko v. Parlament a Rada*** (C-401/19, EU:C:2022:297). Tento rozsudek je prezentován v rubrice III.3. „Svoboda projevu a právo na informace".

269 Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-mukalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH.

270 Výjimka pro soukromé rozmnožování je výjimkou z výlučného práva autorů povolit nebo zakázat rozmnožování jejich děl. Týká se rozmnoženin na jakémkoliv nosiči vytvořených fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční.

271 Členské státy mohou stanovit takovou výjimku podle čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10, Zvl. vyd. 17/01; s. 230). V tomto případě musí tyto státy zajistit, aby nositelé práv obdrželi spravedlivou náhradu.

272 Článek 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29.

Pokud jde o pojem „rozmnoženina“, Soudní dvůr uvedl, že pořízení záložní rozmnoženiny díla v úložišti dat v cloudu představuje rozmnoženinu tohoto díla. Nahrání (upload) díla do cloudu totiž spočívá v uložení jeho rozmnoženiny.

Co se týče formulace „jakýkoliv nosič“, Soudní dvůr podotknul, že zahrnuje veškeré nosiče, na nichž může být chráněné dílo rozmnoženo, včetně serverů používaných v rámci cloud computingu. V tomto ohledu není rozhodující, že server patří třetí osobě. Výjimka pro soukromé rozmnožování se tedy může použít na rozmnoženiny pořízené fyzickou osobou pomocí zařízení, které patří třetí osobě. Mimoto jedním z cílů směrnice 2001/29 je zajistit, aby se ochrana autorského práva v Unii nestala překonanou nebo obsoletní z důvodu technologického rozvoje. Tento cíl by byl ohrožen, pokud by výjimky a omezení ochrany autorského práva byly vykládány způsobem, jenž by vylučoval digitální nosiče a služby cloud computingu.

Pojem „jakýkoliv nosič“ tudíž zahrnuje server, na němž poskytovatel služby cloud computingu zpřístupňuje uživateli úložiště.

V druhé řadě Soudní dvůr rozhodoval o uložení povinnosti poskytovatelům služeb ukládání dat v cloudu zaplatit spravedlivou odměnu, přičemž měl za to, že za současného stavu unijního práva v podstatě spadá uložení takové povinnosti do prostoru pro uvážení přiznaného vnitrostátnímu zákonodárci za účelem vymezení různých prvků systému spravedlivé odměny.

V tomto ohledu připomněl, že členské státy, které uplatňují výjimku pro soukromé rozmnožování, jsou povinny zajistit systém spravedlivé odměny určený k odškodnění nositelů práv.

Pokud jde o osobu povinnou zaplatit spravedlivou odměnu, tím, kdo financuje náklady na odměnu, je v zásadě osoba, která provádí soukromé rozmnožování, a tedy uživatel služeb ukládání dat v rámci cloud computingu.

Nicméně v případě praktických obtíží souvisejících s identifikací koncových uživatelů, mohou členské státy zavést poplatek za soukromé rozmnožování, který platí výrobce nebo dovozce serverů, jejichž prostřednictvím jsou služby cloud computingu nabízeny soukromým osobám. Tento poplatek bude hospodářsky přenesen na kupujícího takových serverů a v konečném důsledku jej ponese soukromý uživatel, který tato zařízení používá nebo kterému je poskytována služba rozmnožování.

Při stanovení poplatku za soukromé rozmnožování mohou členské státy zohlednit okolnost, že některé přístroje a nosiče lze použít k soukromému rozmnožování v rámci cloud computingu. Je však třeba se ujistit, že takto uhrazený poplatek v rozsahu, v němž zatěžuje několik přístrojů a nosičů v rámci jediného postupu soukromého rozmnožování, nepřekračuje možnou újmu způsobenou nositelům práv.

Směrnice 2001/29 tudíž nebrání vnitrostátní právní úpravě, která neukládá poskytovatelům služeb ukládání dat v rámci cloud computingu povinnost zaplatit spravedlivou odměnu, za předpokladu, že tato právní úprava stanoví vyplacení spravedlivé odměny jiným způsobem.

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022 (velký senát), Louboutin (Užívání označení porušujícího práva duševního vlastnictví na on-line trhu) (C-148/21 a C-184/21, EU:C:2022:1016)

„Řízení o předběžné otázce – Ochranná známka Evropské unie – Nařízení (EU) 2017/1001 – Článek 9 odst. 2 písm. a) – Práva z ochranné známky Evropské unie – Pojem ‚užívání‘ – Provozovatel internetových stránek pro on-line prodej zahrnujících on-line tržiště – Inzeráty zveřejněné na tomto tržišti třetími prodejci, kteří v těchto inzerátech užívají označení totožné s ochrannou známkou jiné osoby pro výrobky totožné s těmi, pro něž je tato ochranná známka zapsána – Vnímání tohoto označení jako nedílné součásti obchodní

komunikace tohoto provozovatele – Způsob prezentace inzerátů, který neumožňuje jasně odlišit nabídky uvedeného provozovatele od nabídek těchto třetích prodejců“

V roce 2016 si Ch. Louboutin, francouzský návrhář obuvi a luxusních kabelek, zaregistroval červenou barvu používanou na vnější podešvi boty na vysokém podpatku jako ochrannou známku Evropské unie.

Společnost Amazon provozuje internetové stránky pro on-line prodej různých výrobků, jež nabízí jak přímo svým jménem a na svůj účet, tak nepřímo, když poskytuje on-line tržiště třetím prodejcům. Tento provozovatel nabízí třetím prodejcům rovněž doplňkové služby skladování a odesílání jejich výrobků.

Christian Louboutin zjistil, že se na těchto internetových stránkách pravidelně objevují inzeráty na prodej obuvi s červenou podešví, o nichž Ch. Louboutin tvrdí, že se týkají výrobků, k jejichž uvedení na trh nedal souhlas. Podal proto s poukazem na porušení výlučných práv plynoucích z dotčené ochranné známky dvě žaloby pro porušení práv z této ochranné známky proti společnosti Amazon u tribunal d’arrondissement de Luxembourg (obvodní soud v Lucemburku, Lucembursko) [273] a tribunal de l’entreprise francophone de Bruxelles (frankofonní obchodní soud v Bruselu, Belgie)[274].

Uvedené soudy se proto rozhodly položit Soudnímu dvoru několik předběžných otázek.

Podstatou otázek položených Soudnímu dvoru je, zda nařízení o ochranné známce Evropské unie[275] musí být vykládáno v tom smyslu, že provozovatel internetových stránek pro on-line prodej, které vedle vlastních nabídek prodeje zahrnují i on-line tržiště, může být považován za subjekt, který sám užívá označení totožné s ochrannou známkou Evropské unie jiné osoby pro výrobky totožné s těmi, pro něž je tato ochranná známka zapsána, pokud třetí prodejci na tomto tržišti nabízejí k prodeji takové výrobky nesoucí toto označení bez souhlasu vlastníka této ochranné známky.

Konkrétně si kladou otázku, zda jsou v tomto ohledu relevantní skutečnosti, že tento provozovatel používá jednotný způsob prezentace nabídek zveřejněných na jeho internetových stránkách, když zobrazuje zároveň inzeráty týkající se výrobků, které prodává svým jménem a na svůj účet, a inzeráty týkající se výrobků nabízených třetími prodejci na uvedeném tržišti, že zobrazuje vlastní logo proslulého distributora ve všech těchto inzerátech a že nabízí třetím prodejcům v rámci uvádění jejich výrobků na trh doplňkové služby spočívající v poskytování podpory při prezentaci jejich inzerátů, jakož i skladování a zasílání výrobků nabízených na stejném tržišti. V této souvislosti se předkládající soudy rovněž zamýšlejí nad tím, zda je třeba případně zohlednit vnímání uživatelů předmětných internetových stránek.

Velký senát Soudního dvora měl příležitost poskytnout významná upřesnění k otázce přímé odpovědnosti provozovatele internetových stránek pro on-line prodej, které zahrnují i on-line tržiště, za porušení práv vlastníka ochranné známky Evropské unie, jež vyplývají ze skutečnosti, že je označení totožné s touto ochrannou známkou uvedeno v inzerátech třetích prodejců na tomto tržišti.

Závěry Soudního dvora

---

273 Věc C-148/21.

274 Věc C-184/21.

275 Konkrétně čl. 9 odst. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2017, L 154, s. 1).

Soudní dvůr připomněl, že podle nařízení o ochranné známce Evropské unie vyplývá ze zápisu ochranné známky pro jejího vlastníka právo bránit všem třetím osobám, aby v obchodním styku užívaly označení totožné s touto ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou totožné s těmi, pro něž je ochranná známka zapsána.

Soudní dvůr bez dalšího poukázal na to, že pojem „užívat" není nařízením o ochranné známce EU definován. Tento výraz nicméně předpokládá aktivní jednání a přímou, či nepřímou kontrolu nad aktem představujícím užívání. Pouze třetí osoba, která má takovou kontrolu, je skutečně schopna užívání ochranné známky bez souhlasu jejího vlastníka ukončit.

A dále užívání označení totožného nebo podobného s ochrannou známkou vlastníka třetí osobou přinejmenším předpokládá, že třetí osoba užívá označení v rámci vlastní obchodní komunikace. Určitá osoba tak může umožnit svým zákazníkům užívat označení totožná nebo podobná s ochrannými známkami, aniž by sama uvedená označení užívala. Proto měl Soudní dvůr za to, že pokud jde o provozovatele on-line tržiště, užívají označení totožná nebo podobná s ochrannými známkami v nabídkách k prodeji zobrazovaných na tomto on-line tržišti pouze prodejci, kteří jsou zákazníky provozovatele tohoto tržiště, a nikoliv tento provozovatel, pokud toto označení neužívá v rámci vlastní obchodní komunikace.

Soudní dvůr nicméně poznamenal, že v rámci své dřívější judikatury nebyl tázán na dopad skutečnosti, že dotčené internetové stránky pro on-line prodej zahrnují vedle on-line tržiště nabídky k prodeji samotného provozovatele těchto internetových stránek, kdežto v rámci projednávaných věcí je tázán právě na tento dopad. V projednávaných věcech se předkládající soudy zamýšlejí nad tím, zda vedle třetího prodejce i provozovatel internetových stránek pro on-line prodej zahrnujících on-line tržiště, jako je společnost Amazon, užívá ve vlastní obchodní komunikaci označení totožné s ochrannou známkou jiné osoby pro výrobky totožné s těmi, pro něž je tato ochranná známka zapsána, takže by mohl být považován za odpovědného za porušení práv vlastníka této ochranné známky, pokud tento třetí prodejce na tomto tržišti nabízí k prodeji takové výrobky nesoucí toto označení.

Soudní dvůr konstatoval, že tato otázka vyvstává nezávisle na tom, že role takového provozovatele může být případně zkoumána z hlediska jiných právních pravidel, a že posouzení takového užívání sice v konečném důsledku přísluší vnitrostátnímu soudu, nicméně Soudní dvůr může poskytnout prvky výkladu unijního práva, které by mohly být v tomto ohledu užitečné.

Pokud jde v tomto ohledu o obchodní komunikaci, Soudní dvůr upřesnil, že užívání označení totožného s ochrannou známkou jiné osoby provozovatelem internetových stránek pro on-line prodej zahrnujících on-line tržiště ve vlastní obchodní komunikaci předpokládá, že se toto označení třetím osobám jeví jako její nedílná součást, a tudíž že spadá pod jeho činnost.

Soudní dvůr v tomto kontextu připomněl, že v situaci, kdy poskytovatel služby užívá označení totožné s ochrannou známkou jiné osoby nebo jí podobné k propagaci výrobků, které jeden z jeho zákazníků uvádí na trh prostřednictvím této služby, tento poskytovatel sám užívá toto označení, užívá-li je takovým způsobem, že vznikne spojitost mezi uvedeným označením a službami poskytovanými uvedeným poskytovatelem.

Soudní dvůr již měl například za to, že takový poskytovatel sám neužívá označení totožné s ochrannou známkou jiné osoby nebo jí podobné, pokud služba, kterou poskytuje, není svou povahou srovnatelná se službou, jejímž cílem je podpora uvádění výrobků nesoucích toto označení na trh, a nevede k vytvoření spojitosti mezi touto službou a uvedeným označením, jelikož dotčený poskytovatel není ve styku se spotřebitelem, což vylučuje jakoukoli asociaci mezi jeho službami a dotčeným označením.

Soudní dvůr naproti tomu rozhodl, že taková spojitost existuje, pokud provozovatel on-line tržiště prostřednictvím služby optimalizace pro vyhledávače na internetu a prostřednictvím klíčového slova totožného s ochrannou známkou jiné osoby propaguje výrobky této značky prodávané jeho zákazníky na jeho on-line tržišti. Taková reklama totiž vytváří pro uživatele internetu, kteří provádějí vyhledávání

na základě tohoto klíčového slova, zjevnou asociaci mezi těmito výrobky označenými ochrannou známkou a možností jejich nákupu prostřednictvím uvedeného tržiště. Právě z tohoto důvodu je vlastník této ochranné známky oprávněn zakázat tomuto provozovateli takové užívání, porušuje-li tato reklama právo k ochranné známce z důvodu, že běžně informovanému a přiměřeně pozornému uživateli internetu neumožňuje nebo jen stěží umožňuje zjistit, zda tyto výrobky pocházejí od vlastníka této ochranné známky nebo od podniku, který je s ním hospodářsky propojen, či naopak od třetí osoby.

Soudní dvůr z toho dovodil, že pro účely určení, zda provozovatel internetových stránek pro on-line prodej zahrnujících on-line tržiště sám užívá označení totožné s ochrannou známkou jiné osoby uvedené v inzerátech týkajících se výrobků nabízených třetími prodejci na tomto tržišti, je třeba posoudit, zda si běžně informovaný a přiměřeně pozorný uživatel těchto internetových stránek vytvoří spojitost mezi službami tohoto provozovatele a dotčeným označením.

Z tohoto hlediska je za účelem určení, zda inzerát zveřejněný na uvedeném on-line tržišti třetím prodejcem působícím na tomto tržišti, který užívá označení totožné s ochrannou známkou jiné osoby, může být považován za součást obchodní komunikace provozovatele uvedených internetových stránek, třeba ověřit, zda tento inzerát může vytvořit spojitost mezi službami nabízenými tímto provozovatelem a dotčeným označením z důvodu, že by běžně informovaný a přiměřeně pozorný uživatel mohl mít za to, že je to uvedený provozovatel, kdo svým jménem a na vlastní účet uvádí na trh výrobek, pro nějž je užíváno předmětné označení.

Soudní dvůr zdůraznil, že v rámci tohoto globálního posouzení okolností projednávaných věcí mají zvláštní význam zejména způsob prezentace inzerátů, a to jak individuálně, tak jako celek, na předmětných internetových stránkách, jakož i povaha a rozsah služeb poskytovaných provozovatelem těchto internetových stránek.

Pokud jde zaprvé o způsob prezentace inzerátů, vyžaduje unijní právo transparentní zobrazování inzercí na internetu, tak aby běžně informovaný a přiměřeně pozorný uživatel mohl snadno odlišit nabídky provozovatele internetových stránek od nabídek třetích prodejců působících na on-line tržišti. Soudní dvůr měl přitom za to, že okolnost, že provozovatel využívá jednotného způsobu prezentace zveřejňovaných nabídek a zobrazuje zároveň vlastní inzeráty a inzeráty třetích prodejců a uvádí vlastní logo proslulého distributora jak na svých internetových stránkách, tak ve všech těchto inzerátech, může takové rozlišení ztížit, a vyvolat tak dojem, že je to provozovatel, kdo svým jménem a na vlastní účet uvádí na trh výrobky nabízené k prodeji těmito třetími prodejci.

Zadruhé povaha a rozsah služeb poskytovaných provozovatelem on-line tržiště třetím prodejcům, zejména služeb spočívajících ve skladování, zasílání a správě vratek uvedených výrobků, mohou rovněž u běžně informovaného a přiměřeně pozorného uživatele vyvolat dojem, že jsou tyto výrobky uváděny na trh provozovatelem, a vytvořit tak v očích těchto uživatelů spojitost mezi těmito službami a označeními na těchto výrobcích a v inzerátech třetích prodejců.

Na závěr Soudní dvůr rozhodl, že provozovatel internetových stránek pro on-line prodej, které vedle vlastních nabídek prodeje zahrnují i on-line tržiště, může být považován za subjekt, který sám užívá označení totožné s ochrannou známkou Evropské unie jiné osoby pro výrobky totožné s těmi, pro něž je tato ochranná známka zapsána, pokud třetí prodejci na tomto tržišti nabízejí k prodeji takové výrobky nesoucí toto označení bez souhlasu vlastníka této ochranné známky, jestliže si běžně informovaný a přiměřeně pozorný uživatel těchto internetových stránek vytvoří spojitost mezi službami tohoto provozovatele a dotčeným označením, což nastane zejména tehdy, pokud by takový uživatel mohl s přihlédnutím ke všem faktorům charakterizujícím dotčenou situaci nabýt dojmu, že výrobky s tímto označením uvádí na trh svým jménem a na svůj účet sám uvedený provozovatel. Soudní dvůr dodal, že v tomto ohledu jsou relevantní skutečnosti, že tento provozovatel:

– používá jednotný způsob prezentace nabídek zveřejňovaných na jeho internetových stránkách, když zobrazuje zároveň inzeráty týkající se výrobků, které prodává svým jménem a na svůj účet, a inzeráty týkající se výrobků nabízených třetími prodejci na uvedeném tržišti,

– zobrazuje vlastní logo proslulého distributora ve všech těchto inzerátech a

– nabízí třetím prodejcům v rámci uvádění výrobků s tímto označením na trh doplňkové služby spočívající mimo jiné ve skladování a zasílání těchto výrobků.

2. Tabákové výrobky

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), Stichting Rookpreventie Jeugd a další (C-160/20, EU:C:2022:101)

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2014/40/EU – Výroba, obchodní úprava a prodej tabákových výrobků – Výrobky nerespektující maximální úrovně emisí – Zákaz uvádění na trh – Metoda měření – Cigarety s filtrem, v němž jsou větrací mikroprůduchy – Měření emisí na základě norem ISO – Normy nevyhlášené v Úředním věstníku Evropské unie – Soulad s požadavky na vyhlášení stanovenými v čl. 297 odst. 1 SFEU, vykládaném ve světle zásady právní jistoty – Soulad se zásadou transparentnosti“

V červenci a srpnu 2018 podala Stichting Rookpreventie Jeugd (Nadace pro prevenci užívání tabáku u mládeže, Nizozemsko) a čtrnáct dalších entit (dále jen „žalobci“) u Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (Nizozemský úřad pro kontrolu potravin a spotřebního zboží) návrh na vydání příkazu. Žalobci uvedený orgán žádali, aby zajistil, že cigarety s filtrem nabízené spotřebitelům v Nizozemsku dodržují při svém užití v souladu se svým určením maximální úrovně emisí dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého stanovené směrnicí 2014/40[276], a aby nařídil výrobcům, dovozcům a distributorům tabákových výrobků, aby cigarety s filtrem, které tyto maximální úrovně emisí nedodržují, stáhli z trhu.

Proti rozhodnutí o zamítnutí uvedeného návrhu žalobci podali správní odvolání ke státnímu tajemníkovi. Po zamítnutí tohoto odvolání podali žalobci žalobu k rechtbank Rotterdam (soud v Rotterdamu, Nizozemsko). Tvrdili, že čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40[277] nevyžaduje použít určitou metodu měření úrovní emisí a že mimo jiné z různých studií vyplývá, že ke stanovení přesných úrovní emisí z cigaret s filtrem užívaných v souladu s jejich určením by měla být použita jiná metoda měření („Canadian Intense“).

Rechtbank Rotterdam podal k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se zejména platnosti čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 s ohledem na zásadu transparentnosti[278], několik

---

276 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES (Úř. věst. 2014, L 127, s. 1). Článek 3 odst. 1 této směrnice stanoví maximální úrovně emisí dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého u cigaret uvedených na trh nebo vyrobených v členských státech (dále jen „maximální úrovně emisí stanovené směrnicí 2014/40“).

277 Podle čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 „[e]mise dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého z cigaret se měří na základě normy ISO 4387 v případě dehtu, normy ISO 10315 v případě nikotinu a normy ISO 8454 v případě oxidu uhelnatého. Přesnost měření dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého se určuje podle normy ISO 8243“.

278 Stanovená v čl. 1 druhém pododstavci a v čl. 10 odst. 3 SEU, v čl. 15 odst. 1 a v čl. 298 odst. 1 SFEU, jakož i v článku 42 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

ustanovení unijního práva[279], jakož i s ohledem na rámcovou úmluvu Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku[280].

Soudní dvůr svým rozsudkem, vydaným velkým senátem, potvrzuje platnost uvedeného ustanovení, přičemž má za to, že toto ustanovení je v souladu zejména se zásadami a ustanoveními unijního práva a mezinárodního práva, jichž se týká žádost o rozhodnutí o předběžné otázce[281].

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé rozhodl, že podle čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 musí být maximální úrovně emisí, stanovené uvedenou směrnicí pro cigarety určené k uvedení na trh nebo vyrobené v členských státech, měřeny podle metod měření vyplývajících z norem ISO, na které uvedené ustanovení odkazuje. Směrnice totiž závazně odkazuje na uvedené normy ISO a nezmiňuje žádnou jinou metodu měření.

Zadruhé Soudní dvůr analyzoval platnost čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 nejprve z hlediska zásady transparentnosti. V tomto ohledu uvádí, že ačkoli uvedené ustanovení odkazuje na normy ISO, které nebyly vyhlášeny v *Úředním věstníku Evropské unie*, nestanoví žádné omezení týkající se přístupu k uvedeným normám, a to ani podmíněním tohoto přístupu podáním žádosti na základě ustanovení týkajících se přístupu veřejnosti k dokumentům evropských orgánů[282]. Pokud jde dále o platnost čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 z hlediska nařízení č. 216/2013[283], Soudní dvůr poznamenal, že vnitřní legalitu této směrnice nelze na základě judikatury zkoumat z hlediska uvedeného nařízení. Konečně pokud jde o platnost čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 z hlediska čl. 297 odst. 1 SFEU[284], vykládaného ve světle zásady právní jistoty, Soudní dvůr uvádí, že unijní normotvůrce může, s ohledem na širokou posuzovací pravomoc, kterou má v rámci výkonu pravomocí, které jsou mu svěřeny, pokud jeho činnost předpokládá volby politické, ekonomické a sociální povahy a pokud má provést komplexní posouzení a hodnocení, v aktech, které přijímá, odkázat na technické normy vypracované normalizačním orgánem, jako je Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO).

Soudní dvůr nicméně uvádí, že zásada právní jistoty vyžaduje, aby odkaz na takové normy byl jasný, přesný a s předvídatelnými účinky, tak aby se dotčené osoby mohly orientovat v právních stavech a vztazích, na které se vztahuje unijní právní řád. V projednávané věci má Soudní dvůr za to, že vzhledem k tomu, že odkaz učiněný v čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 na normy ISO tento požadavek splňuje a že uvedená směrnice byla vyhlášena v *Úředním věstníku Evropské unie*, pouhá okolnost, že uvedené ustanovení odkazuje na normy ISO, které nejsou v současnosti takto vyhlášeny, nemůže zpochybnit platnost tohoto ustanovení.

---

279 Článek 114 odst. 3 a čl. 297 odst. 1 SFEU, nařízení Rady (EU) č. 216/2013 ze dne 7. března 2013 o elektronickém vydávání *Úředního věstníku Evropské unie* (Úř. věst. 2013, L 69, s. 1) a články 24 a 35 Listiny.

280 Rámcová úmluva Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku (dále jen „rámcová úmluva“), uzavřená v Ženevě dne 21. května 2003, jejímiž stranami jsou Evropská unie a její členské státy.

281 Zejména čl. 5 odst. 3 rámcové úmluvy.

282 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43, Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

283 Nařízení (EU) č. 216/2013 stanoví zejména pravidla pro vyhlašování aktů unijního práva v *Úředním věstníku Evropské unie*.

284 Podle tohoto ustanovení „[l]egislativní akty se vyhlašují v *Úředním věstníku Evropské unie*. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení“.

Pokud však jde o uplatnitelnost norem ISO vůči jednotlivcům, Soudní dvůr připomíná, že na základě zásady právní jistoty lze uvedené normy, které se staly závaznými prostřednictvím unijního legislativního aktu, uplatňovat obecně vůči jednotlivcům pouze tehdy, pokud byly samy vyhlášeny v *Úředním věstníku Evropské unie*. Při neexistenci vyhlášení norem, na které odkazuje čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40, v *Úředním věstníku Evropské unie*, nemohou jednotlivci obecně znát metody měření úrovní emisí stanovených uvedenou směrnicí pro cigarety. Naproti tomu, pokud jde o uplatnitelnost norem ISO vůči podnikům, Soudní dvůr zdůrazňuje, že v rozsahu, v němž uvedené podniky mají prostřednictvím vnitrostátních normalizačních orgánů přístup k úřednímu a autentickému znění norem uvedených v čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40, lze vůči nim uvedené normy uplatňovat.

Zatřetí, pokud jde o platnost čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 z hlediska čl. 5 odst. 3 rámcové úmluvy[285], Soudní dvůr uvádí, že posledně uvedené ustanovení nezakazuje jakoukoliv účast tabákového průmyslu na definování a uplatňování právní úpravy týkající se kontroly tabáku, ale má jen zabránit tomu, aby byla politika stran této úmluvy v oblasti kontroly tabáku ovlivňována zájmy tohoto průmyslu. Pouhá účast tabákového průmyslu na vypracování dotčených norem v rámci ISO tudíž nemůže zpochybnit platnost čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40.

Začtvrté, pokud jde o platnost čl. 4 odst. 1 směrnice 2014/40 z hlediska požadavku na vysokou úroveň ochrany lidského zdraví[286], jakož i z hlediska článků 24 a 35 Listiny[287], Soudní dvůr zdůrazňuje, že podle ustálené judikatury nemůže být platnost tohoto ustanovení směrnice 2014/40 posuzována na základě studií uvedených předkládajícím soudem v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Tyto studie totiž pocházejí z doby po 3. dubnu 2014, datu přijetí uvedené směrnice.

Zapáté a na posledním místě Soudní dvůr upřesňuje vlastnosti, které musí vykazovat metoda měření emisí z cigaret, která má být použita, za účelem ověření dodržení maximálních úrovní emisí stanovených směrnicí 2014/40 v případě, že odkaz učiněný v čl. 4 odst. 1 této směrnice na normy ISO nelze uplatňovat vůči jednotlivcům. Konstatuje, že tato metoda musí být vhodná, s ohledem na vědecký vývoj nebo mezinárodně dohodnuté normy, k měření úrovní emisí vypouštěných, když je cigareta používána v souladu s jejím určením, a jejím základem musí být vysoká úroveň ochrany lidského zdraví, zejména v případě mladých lidí. Přesnost měření získaných touto metodou musí být ověřena laboratořemi schválenými a sledovanými příslušnými orgány členských států ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 2014/40. Vnitrostátnímu soudu přísluší posoudit, zda metody skutečně používané pro měření úrovní emisí jsou v souladu se směrnicí 2014/40, bez ohledu na její čl. 4 odst. 1.

3. Motorová vozidla[288]

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), GSMB Invest (C-128/20, EU:C:2022:570)

---

285 Uvedené ustanovení stanoví, že při vytváření a realizaci svých politik v oblasti veřejného zdraví týkajících se kontroly tabáku budou smluvní strany postupovat takovým způsobem, aby v souladu s vnitrostátními právními předpisy ochránily tyto politiky před komerčními a ostatními zájmy tabákového průmyslu.

286 Zejména podle čl. 114 odst. 3 SFEU.

287 Článek 24 Listiny se týká práv dítěte. Článek 35 Listiny se týká ochrany zdraví.

288 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 8. listopadu 2022, ***Deutsche Umwelthilfe (Schvalování motorových vozidel)*** (C-873/19, EU:C:2022:857). Tento rozsudek je prezentován v rubrice III.1. „Právo na účinnou právní ochranu a na spravedlivý proces“.

„Řízení o předběžné otázce – Sbližování právních předpisů – Nařízení (ES) č. 715/2007 – Schvalování typu motorových vozidel – Článek 3 bod 10 – Článek 5 odst. 1 a 2 – Odpojovací zařízení – Motorová vozidla – Vznětový motor – Emise znečišťujících látek – Systém regulace emisí – Software nainstalovaný do řídicí jednotky motoru – Ventil pro recirkulaci výfukových plynů (EGR ventil) – Snižování emisí oxidů dusíku (NO_x) omezené ‚teplotním oknem' – Zákaz použití odpojovacích zařízení snižujících účinnost systému regulace emisí – Článek 5 odst. 2 písm. a) – Výjimka z tohoto zákazu"

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Volkswagen (C-134/20, EU:C:2022:571)

„Řízení o předběžné otázce – Sbližování právních předpisů – Nařízení (ES) č. 715/2007 – Schvalování typu motorových vozidel – Článek 3 bod 10 – Článek 5 odst. 1 a 2 – Odpojovací zařízení – Motorová vozidla – Vznětový motor – Emise znečišťujících látek – Systém regulace emisí – Software nainstalovaný do řídicí jednotky motoru – Ventil pro recirkulaci výfukových plynů (EGR ventil) – Snižování emisí oxidů dusíku (NO_x) omezené ‚teplotním oknem' – Zákaz použití odpojovacích zařízení snižujících účinnost systému regulace emisí – Článek 5 odst. 2 písm. a) – Výjimka z tohoto zákazu – Směrnice 1999/44/ES – Prodej spotřebního zboží a záruky na toto zboží – Článek 3 odst. 2 – Zařízení nainstalované v rámci opravy vozidla"

Rozsudek ze dne 14. července 2022 (velký senát), Porsche Inter Auto a Volkswagen (C-145/20, EU:C:2022:572)

„Řízení o předběžné otázce – Sbližování právních předpisů – Nařízení (ES) č. 715/2007 – Schvalování typu motorových vozidel – Článek 5 odst. 2 – Odpojovací zařízení – Motorová vozidla – Vznětový motor – Systém regulace emisí – Software nainstalovaný do řídicí jednotky motoru – Ventil pro recirkulaci výfukových plynů (EGR ventil) – Snižování emisí oxidů dusíku (NO_x) omezené ‚teplotním oknem' – Zákaz použití odpojovacích zařízení snižujících účinnost systému regulace emisí – Článek 5 odst. 2 písm. a) – Výjimka z tohoto zákazu – Ochrana spotřebitele – Směrnice 1999/44/ES – Prodej spotřebního zboží a záruky na toto zboží – Článek 2 odst. 2 písm. d) – Pojem ‚zboží vykazující jakost a vlastnosti, které jsou obvyklé u zboží tohoto druhu a které může spotřebitel rozumně očekávat s ohledem na charakter spotřebního zboží' – Vozidlo, kterému bylo uděleno ES schválení typu – Článek 3 odst. 6 – Pojem ‚nevýznamný nesoulad se smlouvou' "

Cíl zajistit vysokou úroveň ochrany životního prostředí v Evropské unii se projevuje zejména přijímáním opatření k omezení emisí znečišťujících látek. V tomto smyslu podléhají motorová vozidla stále přísnější právní úpravě, jež přišla především s nařízením č. 715/2007 o schvalování typu motorových vozidel[289]. Cílem tohoto nařízení je mimo jiné výrazné snížení emisí oxidů dusíku z naftových vozidel (NO_x) pro zlepšení kvality ovzduší a splnění mezních hodnot znečištění.

Všechny tři projednávané věci se týkají koupě vozidel vybavených softwarem nainstalovaným do řídicí jednotky motoru, který při provozu mimo určité teplotní podmínky a nad určitou nadmořskou výškou snižuje účinnost systému recirkulace výfukových plynů (EGR), což vede k překročení mezních hodnot emisí NO_x stanovených nařízením č. 715/2007.

Po aktualizaci softwaru nainstalovaného do řídicí jednotky motoru je totiž čištění výfukových plynů deaktivováno při venkovní teplotě nižší než 15 stupňů Celsia a při venkovní teplotě vyšší než 33 stupňů Celsia, jakož i při provozu vozidla v nadmořské výšce nad 1 000 metrů. Recirkulace výfukových plynů byla tedy plně účinná pouze při venkovní teplotě mezi 15 a 33 stupni Celsia (dále jen „teplotní okno").

---

289 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 ze dne 20. června 2007 o schvalování typu motorových vozidel z hlediska emisí z lehkých osobních vozidel a z užitkových vozidel (Euro 5 a Euro 6) a z hlediska [a o] přístupu k informacím o opravách a údržbě vozidla (Úř. věst. 2007, L 171, s. 1).

Tyto tři věci navazují na rozsudek ze dne 17. prosince 2020, CLCV a další (Odpojovací zařízení u vznětových motorů) (dále jen „rozsudek CLCV“)[290], v němž Soudní dvůr poprvé vyložil pojem „odpojovací zařízení“ ve smyslu nařízení č. 715/2007[291] a určil, v jakém rozsahu je takové zařízení nepřípustné s ohledem na ustanovení tohoto nařízení[292], které stanoví výjimky ze zákazu odpojovacího zařízení, mezi něž patří potřeba ochrany motoru před poškozením či poruchou a potřeba bezpečného provozu vozidla.

V tomto kontextu se tři rakouské předkládající soudy dotázaly Soudního dvora, zda takový software, o jaký jde v projednávaných věcech, představuje „odpojovací zařízení“ ve smyslu nařízení č. 715/2007. V případě kladné odpovědi si tyto soudy kladou otázku, zda tento software může být povolen na základě výjimky ze zákazu takových zařízení založené na potřebě ochrany motoru před poškozením nebo poruchou a potřebě bezpečného provozu vozidla. A konečně v případě, že zmíněný software není dovolen, si uvedené soudy přejí zjistit, zda jeho užívání může vést ke zrušení prodeje z důvodu rozporu vozidla se smlouvou na základě směrnice o prodeji spotřebního zboží a záruk na toto zboží[293].

Velký senát Soudního dvora třemi rozsudky nejprve rozhodl, že předmětný software snižuje účinnost systému regulace emisí při běžném provozu a používání vozidel, a tedy představuje „odpojovací zařízení“ ve smyslu nařízení č. 715/2007. Dále měl za to, že odpojovací zařízení, které slouží především k ochraně součástí, jako je EGR ventil, chladič zpětného vedení spalin a filtr pevných částic, nespadá pod výjimku ze zákazu používání takových zařízení. Následně upřesnil, za jakých podmínek odpojovací zařízení spadá či nespadá pod výjimku z důvodu ochrany motoru před poškozením či poruchou a potřeby bezpečného provozu vozidla. A konečně Soudní dvůr uvedl, že vozidlo vybavené takovým zařízením není v souladu s kupní smlouvou ve smyslu směrnice o prodeji spotřebního zboží a záruk na toto zboží, i když má platné ES schválení typu, a že rozpor se smlouvou, kterým trpí, nemůže být kvalifikován jako „nevýznamný“, což by principiálně vylučovalo možnost, aby kupující dosáhl prohlášení smlouvy za neplatnou.

Závěry Soudního dvora

Zaprvé Soudní dvůr za účelem určení, zda předmětný software představuje „odpojovací zařízení“ ve smyslu nařízení č. 715/2007, vyložil pojem „běžný provoz a používání“ vozidla.

V tomto ohledu konstatoval, že nejen ze znění ustanovení nařízení č. 715/2007, které definuje takové zařízení[294], ale i z kontextu, do něhož je toto ustanovení zasazeno, jakož i z cíle sledovaného tímto nařízením vyplývá, že tento pojem odkazuje na používání vozidla za běžných podmínek provozu, tedy nejen na jeho použití za podmínek stanovených pro test schvalování typu použitelný v době rozhodné z hlediska skutečností sporu v původním řízení. Tento pojem tedy odkazuje na používání tohoto vozidla za takových reálných podmínek provozu, jaké obvykle existují na území Unie. Soudní dvůr

---

290 Rozsudek ze dne 17. prosince 2020, ***CLCV a další (Odpojovací zařízení u vznětových motorů)*** (C-693/18, EU:C:2020:1040).

291 Ve smyslu čl. 3 bodu 10 nařízení č. 715/2007. Toto ustanovení definuje odpojovací zařízení jako „konstrukční prvek vozidla, který snímá teplotu, rychlost vozidla, otáčky motoru, zařazený rychlostní stupeň, podtlak v sacím potrubí nebo jakýkoli jiný parametr, aby se aktivovala, měnila, zpomalovala nebo deaktivovala činnost jakékoli části systému regulace emisí, která snižuje účinnost systému regulace emisí za podmínek, jejichž výskyt lze očekávat při běžném provozu a používání vozidla“.

292 Článek 5 odst. 2 písm. a) nařízení č. 715/2007.

293 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (Úř. věst. 1999, L 171, s. 12; Zvl. vyd. 15/04, s. 223, dále jen „směrnice o prodeji spotřebního zboží a záruk na toto zboží“).

294 Článek 3 odst. 10 nařízení č. 715/2007.

v tomto ohledu připomněl, že – jak rozhodl v rozsudku CLCV – instalace zařízení, které by umožňovalo zajistit dodržování mezních hodnot emisí stanovených nařízením č. 715/2007 pouze ve fázi testu schvalování typu, přestože tato zkušební fáze neumožňuje reprodukovat běžné podmínky používání vozidla, by byla v rozporu s povinností zajistit účinné omezení emisí za takových podmínek používání. Totéž platí pro instalaci zařízení, které by umožňovalo zajistit toto dodržování pouze v rámci teplotního okna, které sice pokrývá podmínky, za kterých probíhá fáze testu schvalování typu, avšak neodpovídá běžným podmínkám provozu.

Za těchto okolností měl Soudní dvůr za to, že takový software, o jaký jde v projednávaných věcech, který zaručuje splnění mezních hodnot emisí stanovených nařízením č. 715/2007 pouze tehdy, pohybuje-li se venkovní teplota v rámci teplotního okna, snižuje účinnost systému regulace emisí za podmínek, jejichž výskyt lze očekávat při běžném provozu a používání vozidla, ve smyslu nařízení č. 715/2007. Tento software tedy představuje „odpojovací zařízení" ve smyslu tohoto nařízení[295].

Zadruhé zkoumal Soudní dvůr otázku, zda takové zařízení, o jaké jde v projednávaných věcech, může spadat pod výjimku ze zákazu používání odpojovacích zařízení související s potřebou ochrany motoru před poškozením nebo poruchou a s potřebou bezpečného provozu vozidla, upravenou nařízením č. 715/2007[296], pokud toto zařízení slouží k ochraně součástí, jako je EGR ventil, chladič zpětného vedení spalin a filtr pevných částic.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že nařízení č. 715/2007 stanoví výjimky ze zákazu používání odpojovacího zařízení, zejména pokud „potřeba tohoto zařízení je oprávněná z důvodu ochrany motoru proti poškození nebo poruše a bezpečného provozu vozidla". Pokud jde nejprve o pojem „motor", Soudní dvůr zdůraznil, že unijní právo[297] jasně rozlišuje mezi motorem, na který se vztahuje tato výjimka, a parametry systému k regulaci znečišťujících látek, k nimž patří chladič zpětného vedení spalin a EGR. V důsledku toho jsou EGR ventil, chladič zpětného vedení spalin a filtr pevných částic součástmi odlišnými od motoru. Pokud jde dále o pojmy „porucha" a „poškození", měl Soudní dvůr za to, že zanášení a stárnutí motoru nelze považovat za „poruchu" nebo „poškození" ve smyslu nařízení č. 715/2007[298], jelikož jsou tyto události v zásadě předvídatelné a vlastní běžnému fungování vozidla. Podle Soudního dvora tedy použití odpojovacího zařízení podle nařízení č. 715/2007 může být odůvodněno pouze bezprostředními riziky poškození nebo poruchy motoru, která vyvolávají konkrétní nebezpečí při provozu vozidla.

Vzhledem k tomu, že výjimka ze zákazu používání odpojovacích zařízení musí být vykládána restriktivně, měl Soudní dvůr za to, že „potřeba" takového zařízení ve smyslu nařízení č. 715/2007 existuje pouze v případě, že v okamžiku ES schválení typu tohoto zařízení nebo vozidla, které je tímto zařízením vybaveno, neumožňuje žádné jiné technické řešení zabránit bezprostřednímu riziku poškození nebo poruchy motoru, které by vyvolávalo konkrétní nebezpečí při provozu vozidla.

Soudní dvůr proto rozhodl, že odpojovací zařízení, které zaručuje splnění mezních hodnot emisí stanovených nařízením č. 715/2007 pouze tehdy, pohybuje-li se venkovní teplota v rámci teplotního okna, nemůže spadat pod výjimku ze zákazu používání takových zařízení upravenou tímto nařízením jen proto, že toto zařízení slouží k ochraně součástí, jako je EGR ventil, chladič zpětného vedení spalin a filtr pevných částic. Jinak je tomu však v případě, že je prokázáno, že uvedené zařízení striktně

---

295 Článek 3 odst. 10 nařízení č. 715/2007.

296 Článek 5 odst. 2 písm. a) nařízení č. 715/2007.

297 Nařízení Komise (ES) č. 692/2008 ze dne 18. července 2008, kterým se provádí a mění nařízení č. 715/2007 (Úř. věst. 2008, L 199, s. 1), ve znění nařízení Komise (EU) č. 566/2011 ze dne 8. června 2011 (Úř. věst. 2011, L 158, s. 1), příloha I.

298 Článek 5 odst. 2 písm. a) nařízení č. 715/2007.

odpovídá potřebě zabránit natolik závažným bezprostředním rizikům poškození nebo poruchy motoru způsobených nesprávnou funkcí jedné z těchto součástí, že vyvolávají konkrétní nebezpečí při provozu vozidla vybaveného tímto zařízením. V každém případě se na odpojovací zařízení, které by za běžných podmínek provozu mělo fungovat po většinu roku, aby byl motor chráněn před poškozením nebo poruchami a zajištěn bezpečný provoz vozidla, nemůže vztahovat výjimka stanovená nařízením č. 715/2007.

Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že okolnost, že odpojovací zařízení ve smyslu nařízení č. 715/2007 bylo nainstalováno po uvedení vozidla do provozu při opravě[299], není relevantní pro účely posouzení, zda je použití tohoto zařízení zakázáno na základě tohoto nařízení[300].

A konečně zatřetí se Soudní dvůr zabýval otázkou, zda používání zakázaného softwaru může vést ke zrušení prodeje z důvodu rozporu vozidla se smlouvou na základě směrnice o prodeji spotřebního zboží a záruk na toto zboží.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že vozidla spadající do působnosti směrnice 2007/46[301] musí být předmětem ES schválení typu a že toto schválení může být uděleno pouze tehdy, pokud předmětný typ vozidla vyhovuje ustanovením nařízení č. 715/2007, zejména ustanovením týkajícím se emisí znečišťujících látek. Kromě toho směrnice 2007/46[302] stanoví, že výrobce jako držitel ES schválení typu vozidla vydává prohlášení o shodě, jímž musí být opatřeno každé vozidlo, ať úplné, neúplné nebo dokončené, jež bylo vyrobeno ve shodě se schváleným typem vozidla. Toto prohlášení je povinné pro účely registrace a prodeje vozidla nebo jeho uvedení do provozu[303]. Pokud spotřebitel zakoupí vozidlo, které patří k sérii schváleného typu vozidla, a je k němu tudíž připojeno prohlášení o shodě, může rozumně očekávat, že nařízení č. 715/2007 bude ve vztahu k tomuto vozidlu dodržováno, a to i v případě neexistence zvláštních smluvních ujednání.

V důsledku toho měl Soudní dvůr za to, že motorové vozidlo, které spadá do působnosti nařízení č. 715/2007, nevykazuje „jakost, která je obvyklá u zboží tohoto druhu a kterou může spotřebitel rozumně očekávat“, ve smyslu směrnice o prodeji spotřebního zboží a záruk na toto zboží[304], jestliže toto vozidlo sice má platné ES schválení typu, a může být tudíž používáno v silničním provozu, nicméně je vybaveno odpojovacím zařízením, jehož použití je zakázáno na základě nařízení č. 715/2007[305].

A konečně Soudní dvůr upřesnil, že nesoulad se smlouvou spočívající v tom, že je v dotyčném vozidle nainstalováno odpojovací zařízení, jehož použití je zakázáno na základě nařízení č. 715/2007, nemůže

---

299 Ve smyslu čl. 3 odst. 2 směrnice 1999/44.

300 Článek 5 odst. 2 nařízení č. 715/2007.

301 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/46/ES ze dne 5. září 2007, kterou se stanoví rámec pro schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla (rámcová směrnice) (Úř. věst. 2007, L 263, s. 1), ve znění nařízení Komise (EU) č. 1229/2012 ze dne 10. prosince 2012 (Úř. věst. 2012, L 353, s. 1).

302 Podle čl. 18 odst. 1 směrnice 2007/46.

303 Podle čl. 26 odst. 1 směrnice 2007/46.

304 Článek 2 odst. 2 písm. d) směrnice 1999/44.

305 Článek 5 odst. 2 nařízení č. 715/2007.

být kvalifikován jako „nevýznamný“[306], přestože by spotřebitel toto vozidlo zakoupil, i kdyby o existenci a fungování tohoto zařízení věděl.

4. Šíření vnitřních informací ve finančním sektoru[307]

Rozsudek ze dne 15. března 2022 (velký senát), Autorité des marchés financiers (C-302/20, EU:C:2022:190)

„Řízení o předběžné otázce – Jednotný trh finančních služeb – Zneužívání trhu – Směrnice 2003/6/ES a 2003/124/ES – ‚Důvěrná informace‘ – Pojem – Informace ‚přesné povahy‘ – Informace o připravovaném zveřejnění novinového článku, který pojednává o zvěsti na trhu týkající se emitenta finančních nástrojů – Nedovolené zpřístupnění důvěrné informace – Výjimky – Nařízení (EU) č. 596/2014 – Článek 10 – Zpřístupnění vnitřní informace v rámci běžného výkonu povolání – Článek 21 – Zpřístupnění vnitřní informace pro účely žurnalistiky – Svoboda tisku a svoboda projevu – Informace o připravovaném zveřejnění novinového článku, kterou novinář zpřístupnil obvyklému zdroji“

Pan A pracoval řadu let jako novinář v různých britských denících. V rámci své činnosti psal články pojednávající o zvěstech na trhu, z nichž dva se konkrétně týkaly cenných papírů přijatých k obchodování na burze Euronext a byly zveřejněny na internetové stránce deníku Daily Mail.

Jeho první článek tak poukazoval na možnou veřejnou nabídku společnosti LVMH na odkoupení cenných papírů společnosti Hermès. Den po tomto zveřejnění cena těchto cenných papírů během burzovní seance vzrostla. Jeho druhý článek uváděl, že cenné papíry společnosti Maurel & Prom mohou být předmětem veřejné nabídky na odkoupení. Den po zveřejnění tohoto článku významně vzrostla cena těchto akcií v době uzavření burzy.

V rámci šetření vedeného Autorité des marchés financiers (AMF) (Úřad pro finanční trhy, Francie) bylo zjištěno, že krátce před zveřejněním obou sporných článků byly příkazy ke koupi cenných papírů společností Hermès a Maurel & Prom zadány britskými rezidenty, kteří po zveřejnění uvedených článků své pozice uzavřeli. Výbor AMF pro ukládání sankcí, který p. A vytýkal, že dvěma osobám sdělil vnitřní informaci o připravovaném zveřejnění dvou článků, které pojednávají o zvěstech týkajících se předložení veřejných nabídek na odkoupení cenných papírů výše uvedených společností, mu uložil peněžitou sankci ve výši 40 000 euro.

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku rozhodoval o pojmu „důvěrná informace“ ve smyslu směrnic o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem[308] ve vztahu k informaci o připravovaném zveřejnění novinového článku, který pojednává o zvěstech na trhu týkajících se emitenta finančních nástrojů, zejména pokud jde o požadavek přesnosti vyžadovaný pro kvalifikaci důvěrné informace. Velký senát Soudního dvora rovněž upřesnil podmínky, za kterých lze mít za to, že

---

306 Podle čl. 3 odst. 6 směrnice 1999/44.

307 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 20. září 2022, ***VD a SR*** (C-339/20 a C-397/20, EU:C:2022:703). Tento rozsudek je prezentován v rubrice III.4.b. „Zpracování osobních údajů ve finančním sektoru“.

308 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES ze dne 28. ledna 2003 o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) (Úř. věst. 2003, L 96, s. 16; Zvl. vyd. 06/04, s. 367), čl. 1 bod 1; směrnice Komise 2003/124/ES ze dne 22. prosince 2003, kterou se provádí směrnice 2003/6, pokud jde o definici a uveřejňování důvěrných informací a definici manipulace s trhem (Úř. věst. 2003, L 339, s. 70; Zvl. vyd. 06/06, s. 348), čl. 1 odst. 1.

zpřístupnění takové informace novinářem jednomu z jeho obvyklých zdrojů informací je uskutečněno pro účely žurnalistiky a je dovolené ve smyslu nařízení o zneužívání trhu[309].

Závěry Soudního dvora

Nejprve, pokud jde o požadavek přesnosti nezbytný k tomu, aby informace byla kvalifikována jako vnitřní informace, Soudní dvůr uvedl, že informace je považována za informaci přesné povahy, pokud z přezkumu každého jednotlivého případu vyplývá, že tato informace zejména zmiňuje událost, u níž lze rozumně očekávat, že k ní dojde, a pokud je dostatečně konkrétní k učinění závěru ohledně možného dopadu této události na ceny dotyčných finančních nástrojů. Kromě toho nelze tuto povahu v zásadě vyloučit již z toho důvodu, že informace spadá do kategorie takových zvláštních informací, jako jsou informace o připravovaném zveřejnění článku o zvěstech na trhu. Vzhledem k tomu, že se zvěst vyznačuje určitou mírou nejistoty, je třeba v tomto ohledu zohlednit míru přesnosti obsahu uvedené zvěsti, jakož i spolehlivost zdroje, který ji šíří. Stejně tak obecná známost novináře, který je pod novinovými články podepsán, a obecná známost tiskového orgánu, který zajišťuje zveřejnění těchto článků, mohou být podle okolností projednávané věci považovány za rozhodující, jelikož tyto skutečnosti umožňují posoudit důvěryhodnost uvedených zvěstí.

Informace o připravovaném zveřejnění novinového článku, který pojednává o zvěstech na trhu týkajících se emitenta finančních nástrojů, tak může představovat informaci „přesné povahy“. Uvedení ceny, za kterou by byly cenné papíry tohoto emitenta koupeny v rámci případné veřejné nabídky na odkoupení, v tomto novinovém článku, jakož i totožnost novináře, který je pod uvedeným článkem podepsán, a tiskového orgánu, který zajišťuje jeho zveřejnění, jsou relevantní pro posouzení této povahy, pokud byly tyto skutečnosti sděleny před tímto zveřejněním. Skutečný dopad tohoto zveřejnění na cenu cenných papírů, kterých se toto zveřejnění týká, sice může představovat důkaz *ex post* o přesné povaze uvedené informace, avšak sám o sobě nepostačuje k prokázání takové přesné povahy, nejsou-li přezkoumány ostatní skutečnosti známé nebo zpřístupněné před uvedeným zveřejněním.

Pokud jde dále o zpřístupnění vnitřní informace novinářem jednomu z jeho obvyklých zdrojů informací, Soudní dvůr zdůraznil, že výrazem „pro účely žurnalistiky“[310] se rozumí nejenom zpřístupňování informací zveřejněním informací, ale i zpřístupňování informací, které je součástí procesu vedoucího k takovému zveřejnění. Pokud má být zohledněn význam, jejž mají v každé demokratické společnosti svoboda tisku a svoboda projevu, které jsou zakotveny v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), musí být tyto výrazy vykládány široce. Zpřístupnění uskutečněné v rámci investigativních prací novináře pro účely zveřejnění tedy může představovat zpřístupnění informací pro účely žurnalistiky.

Pokud tedy novinář zpřístupní informaci o připravovaném zveřejnění novinového článku, pod kterým je podepsán a který pojednává o zvěstech na trhu, jednomu ze svých obvyklých zdrojů informací, jedná se o zpřístupnění „pro účely žurnalistiky“, je-li toto zpřístupnění nezbytné k umožnění výkonu novinářské činnosti, která zahrnuje investigativní práce pro účely zveřejnění.

Soudní dvůr konečně zdůraznil, že ustanovení nařízení o zneužívání trhu, které se týká zveřejňování nebo šíření informací ve sdělovacích prostředcích[311], nepředstavuje samostatný základ, odchylující se

---

309 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice 2003/6 a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES (Úř. věst. 2014, L 173, s. 1).

310 Článek 21 nařízení č. 596/2014.

311 Článek 21 nařízení č. 596/2014.

od ustanovení tohoto nařízení, které se týká nedovoleného zpřístupnění vnitřní informace[312], pro určení dovolené či nedovolené povahy zpřístupnění vnitřních informací pro účely žurnalistiky. Výjimka ze zákazu sdělování takových informací, která je stanovena v posledně uvedeném ustanovení, musí být nicméně vykládána tak, aby byl zachován užitečný účinek prvního ustanovení s ohledem na jeho účel, a sice dodržování svobody tisku a svobody projevu v ostatních sdělovacích prostředcích, které jsou zaručeny zejména v článku 11 Listiny. Zpřístupnění vnitřní informace novinářem je tak dovolené, je-li považováno za nezbytné pro výkon jeho povolání a dodržující zásadu proporcionality. Posouzení nezbytné a přiměřené povahy takového zpřístupnění musí být v souladu s požadavky stanovenými Listinou[313].

Pokud jde tedy na prvním místě o požadavek, že takové zpřístupnění musí být nezbytné pro výkon novinářské činnosti, je třeba přezkoumat, zda toto zpřístupnění překročilo meze toho, co bylo nezbytné za účelem ověření informací obsažených ve sporné publikaci. Konkrétně, pokud jde o ověření informace o zvěsti na trhu, je třeba přezkoumat, zda bylo nezbytné, aby novinář kromě obsahu dotčené zvěsti zpřístupnil třetí osobě konkrétní informaci o připravovaném zveřejnění článku pojednávajícího o této zvěsti.

Na druhém místě je za účelem určení, zda je takové zpřístupnění přiměřené, třeba zohlednit potenciálně odrazující účinek zákazu tohoto zpřístupnění na výkon novinářské činnosti, včetně přípravných investigativních prací, a ověřit, zda novinář při dotyčném zpřístupnění informace jednal v souladu s pravidly a kodexy, jimiž se řídí jeho povolání[314]. Navíc je třeba zohlednit negativní dopady dotčeného zpřístupnění vnitřních informací na integritu finančních trhů. Zejména v rozsahu, v němž k obchodování zasvěcených osob došlo po tomto zpřístupnění, může toto obchodování vést k finančním ztrátám u jiných investorů a ve střednědobém horizontu ke ztrátě důvěry ve finanční trhy.

Z toho plyne, že zpřístupnění vnitřních informací zasahuje nejenom do soukromých zájmů některých investorů, ale obecněji i do veřejného zájmu spočívajícího v zajištění úplné a řádné průhlednosti trhu za účelem ochrany jeho integrity a zaručení důvěry všech investorů. Předkládajícímu soudu tudíž rovněž přísluší zohlednit skutečnost, že veřejný zájem, který mohl být takovým zpřístupněním sledován, je ve střetu nejenom se soukromými zájmy, ale i se zájmem stejné povahy.

---

312 Článek 10 nařízení č. 596/2014.

313 Článek 52 odst. 1 Listiny.

314 Článek 21 nařízení č. 596/2014.

5. Správní spolupráce v oblasti daní

Rozsudek ze dne 8. prosince 2022 (velký senát), Orde van Vlaamse Balies a další (C-694/20, EU:C:2022:963)

„Řízení o předběžné otázce – Správní spolupráce v oblasti daní – Povinná automatická výměna informací ve vztahu k přeshraničním uspořádáním, která se mají oznamovat – Směrnice 2011/16/EU ve znění směrnice (EU) 2018/822 – Článek 8ab odst. 5 – Platnost – Profesní mlčenlivost advokáta – Zproštění oznamovací povinnosti advokáta-zprostředkovatele, který je vázán profesní mlčenlivostí – Povinnost tohoto advokáta-zprostředkovatele informovat jakéhokoli jiného zprostředkovatele, který není jeho klientem, o jeho oznamovací povinnosti – Články 7 a 47 Listiny základních práv Evropské unie“

V souvislosti se správní spoluprací vnitrostátních daňových orgánů členských států zavedla změna směrnice 2011/16[315], provedená směrnicí 2018/822, povinnost zprostředkovatelů účastnících se přeshraničních daňových uspořádání, která jsou potenciálně agresivním daňovým plánováním, oznamovat tato uspořádání příslušným orgánům[316]. Tuto oznamovací povinnost má každý, kdo se podílí na navrhování, uvádění na trh, organizování nebo řízení realizace takového uspořádání a kdo poskytuje pomoc nebo poradenství, a pokud takové osoby nejsou, pak samotný daňový poplatník.

Podle jiného ustanovení směrnice 2011/16 v pozměněném znění[317] může každý členský stát přijmout nezbytná opatření, aby zprostředkovatelé vázaní profesní mlčenlivostí, kteří se účastní těchto uspořádání, měli právo na zproštění oznamovací povinnosti, jestliže by tato povinnost byla v rozporu se zákonnou profesní mlčenlivosti podle vnitrostátního práva. Za takové situace dotyčný členský stát zajistí, aby měli takoví zprostředkovatelé povinnost neprodleně informovat jakéhokoli jiného zprostředkovatele, nebo pokud takový zprostředkovatel není, příslušného daňového poplatníka o jeho oznamovací povinnosti. Zprostředkovatelé, kteří jsou vázaní profesní mlčenlivostí, mohou ovšem mít právo na zproštění oznamovací povinnosti pouze v rozsahu, v jakém působí v mezích příslušných vnitrostátních právních předpisů, které vymezují jejich profesi.

Ustanovení vlámské právní úpravy správní spolupráce v oblasti daní, jimiž se provádí směrnice 2018/822, s cílem naplnit požadavky zavedené touto směrnicí a zajistit, aby profesní mlčenlivost nebránila nezbytným oznámením, stanoví mimo jiné povinnost zprostředkovatele, který je vázán profesní mlčenlivostí, písemně a s odůvodněním informovat jiného zprostředkovatele nebo ostatní zprostředkovatele, že nemůže splnit oznamovací povinnost, čímž tato oznamovací povinnost automaticky přechází na jiného zprostředkovatele nebo na ostatní zprostředkovatele.

Orde van Vlaamse Balies (vlámská advokátní komora), Belgian Association of Tax Lawyers[318] a tři advokáti napadli tuto informační povinnost uloženou advokátům jednajícím jako zprostředkovatelé. Tuto informační povinnost nelze totiž splnit, aniž by došlo k porušení profesní mlčenlivosti, kterou jsou advokáti vázáni. Uvedená informační povinnost navíc není nezbytná, protože klient, ve spolupráci

---

315 Směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. února 2011 o správní spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS (Úř. věst. 2011, L 64, s. 1), ve znění směrnice Rady (EU) 2018/822 ze dne 25. května 2018, kterou se mění směrnice 2011/16/EU, pokud jde o povinnou automatickou výměnu informací v oblasti daní ve vztahu k přeshraničním uspořádáním, která se mají oznamovat (Úř. věst. 2018, L 139, s. 1; oprava Úř. věst. 2018, L 289, s. 72) (dále jen „směrnice 2011/16 v pozměněném znění“).

316 Článek 8ab odst. 1 směrnice 2011/16 v pozměněném znění, vložený směrnicí 2018/822.

317 Článek 8ab odst. 5 směrnice 2011/16 v pozměněném znění, vložený směrnicí 2018/822.

318 Profesní sdružení advokátů.

s advokátem či bez ní, může sám informovat ostatní zprostředkovatele a požádat je, aby splnili svou oznamovací povinnost oni. Žalobci proto podali k Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie) žaloby znějící na odklad platnosti dotyčných ustanovení vnitrostátního práva a na jejich úplné nebo částečné zrušení.

Předkládající soud se Soudního dvora táže na platnost ustanovení směrnice 2011/16 v pozměněném znění[319] upravujících informační povinnost.

Velký senát Soudního dvora dospěl ve svém rozsudku k závěru, že toto ustanovení je neplatné vzhledem k článku 7 Listiny základních práv Evropské unie[320] v rozsahu, v němž v důsledku jeho uplatňování členskými státy má advokát jednající jako zprostředkovatel v situaci, kdy je z důvodu profesní mlčenlivosti, kterou je vázán, zproštěn oznamovací povinnosti, povinnost neprodleně informovat jakéhokoli jiného zprostředkovatele, který není jeho klientem, o jeho oznamovací povinnosti.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr předně upřesnil, že se otázka týká platnosti informační povinnosti stanovené směrnicí 2011/16 v pozměněném znění vzhledem k článkům 7 a 47 Listiny jen v rozsahu, v němž má advokát jednající jako zprostředkovatel povinnost informovat jiného zprostředkovatele, který není jeho klientem. Pokud totiž advokát-zprostředkovatel informuje svého klienta bez ohledu na to, zda jím je jiný zprostředkovatel nebo příslušný daňový poplatník, nemůže být tímto informováním zasaženo do dodržování práv a svobod zaručených Listinou.

Soudní dvůr k ověření platnosti informační povinnosti vyložil článek 7 Listiny s ohledem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k odpovídajícímu ustanovení, a sice k článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech[321]. Podle této judikatury řečený článek chrání důvěrnost veškeré korespondence mezi jednotlivci a poskytuje zvýšenou ochranu komunikaci mezi advokáty a jejich klienty. Soudní dvůr z toho vyvodil, že článek 7 Listiny zaručuje nejen činnosti spadající do obhajoby a procesní obrany, ale i důvěrnost právních konzultací, a to jak jejich obsahu, tak jejich existence. Kromě výjimečných situací tedy musí mít osoby, které konzultují s advokátem, možnost legitimně důvěřovat tomu, že jejich advokát bez jejich souhlasu nikomu nesdělí, že s ním konzultují.

Tato ochrana profesní mlčenlivosti advokátů je odůvodněna základním posláním, které plní advokáti v demokratické společnosti a kterým je obhajoba a procesní obrana jednotlivců. Toto poslání zahrnuje požadavek, aby každý jednotlivec měl možnost obrátit se svobodně na svého advokáta a obdržet od něj nezávislé právní stanovisko a mohl se přitom spolehnout na jeho loajalitu.

Povinnost advokáta-zprostředkovatele zproštěného oznamovací povinnosti, výslovně stanovená směrnicí 2011/16 v pozměněném znění, a sice povinnost neprodleně informovat jiné zprostředkovatele, kteří nejsou jeho klienty, o jejich oznamovací povinnosti, přitom nutně znamená, že se tito jiní zprostředkovatelé dozvědí o totožnosti informujícího advokáta-zprostředkovatele, o tom, že tento advokát-zprostředkovatel vyhodnotil dotčené uspořádání jako podléhající oznamovací povinnosti, jakož i o tom, že byl v této věci konzultován. Soudní dvůr shledal, že to vede k zásahu do práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty zaručeného v článku 7 Listiny. Dále tato informační povinnost nepřímo vede k dalšímu zásahu do téhož práva, a sice k zásahu

---

319 Článek 8ab odst. 5 směrnice 2011/16 v pozměněném znění.

320 Dále jen „Listina“.

321 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950.

vyplývajícímu z toho, že takto informovaní třetí zprostředkovatelé sdělí daňové správě totožnost advokáta-zprostředkovatele a skutečnost, že byl konzultován.

K případnému odůvodnění těchto zásahů Soudní dvůr připomenul, že právo na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty lze omezit jen za předpokladu, že jsou tato omezení stanovena zákonem, respektují podstatu těchto práv a při dodržení zásady proporcionality jsou nezbytná a skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Evropská unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.

V projednávané věci Soudní dvůr konstatoval, že došlo ke splnění zásady legality i k zachování podstaty práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty.

K přiměřenosti zásahu Soudní dvůr připomenul, že změna směrnice 2011/16 provedená v roce 2018 spadá do kontextu mezinárodní daňové spolupráce, jejímž cílem je přispět k předcházení riziku vyhýbání se daňovým povinnostem a daňových úniků, což patří mezi cíle obecného zájmu, které uznává Unie.

Nicméně i za předpokladu, že by informační povinnost advokáta, který je vázán profesní mlčenlivostí, byla skutečně způsobilá přispět k boji proti agresivnímu daňovému plánování a k předcházení riziku vyhýbání se daňovým povinnostem a daňových úniků, není tato povinnost nezbytně nutná k dosažení těchto cílů, a zejména k zajištění toho, aby příslušným orgánům byly předány informace o přeshraničních uspořádáních. Povinnost předávat tyto informace uvedeným orgánům mají totiž v zásadě všichni zprostředkovatelé. Žádný zprostředkovatel tedy nemůže užitečně tvrdit, že nevěděl o oznamovací povinnosti, která je ve směrnici jednoznačně stanovena a které přímo a osobně podléhá.

Dále vzhledem k tomu, že každý zprostředkovatel je od oznamovací povinnosti zproštěn jen za podmínky, že může prokázat, že tuto povinnost již splnil jiný zprostředkovatel, není namístě se obávat, že se zprostředkovatelé bez ověření spolehnou na to, že požadované oznámení podá advokát-zprostředkovatel. Kromě toho směrnice tím, že stanoví profesní mlčenlivost jako možný důvod pro zproštění oznamovací povinnosti, činí z advokáta-zprostředkovatele osobu, od které ostatní zprostředkovatelé a *priori* nemohou očekávat žádnou iniciativu, jež by je mohla zprostit jejich vlastní oznamovací povinnosti.

Ani poskytnutí informací o totožnosti advokáta-zprostředkovatele a o tom, že byl konzultován, informovanými třetími zprostředkovateli daňové správě se nejeví jako nutné k dosažení cílů směrnice. Oznamovací povinnost ostatních zprostředkovatelů, kteří nejsou vázáni profesní mlčenlivostí, a pokud takoví zprostředkovatelé nejsou, povinnost příslušného daňového poplatníka totiž v zásadě zaručuje, že daňová správa bude náležitě informována. Daňová správa může navíc po obdržení takových informací požadovat doplňující informace přímo od příslušného daňového poplatníka, který se pak může obrátit na svého advokáta, aby mu pomáhal, nebo provést kontrolu daňových poměrů tohoto poplatníka.

Soudní dvůr proto rozhodl, že informační povinnost stanovená směrnicí 2011/16 v pozměněném znění je v rozsahu, v němž stanoví, že advokát-zprostředkovatel, na kterého se vztahuje profesní mlčenlivost, je povinen informovat jakéhokoli jiného zprostředkovatele, který není jeho klientem, o jeho oznamovací povinnosti, v rozporu s právem na respektování komunikace mezi advokátem a jeho klientem, zaručeným v článku 7 Listiny.

Soudní dvůr kromě toho vyloučil použitelnost článku 47 Listiny v projednávané věci, protože taková použitelnost předpokládá spojitost se soudním řízením. Taková spojitost ovšem v projednávané věci neexistuje, neboť informační povinnost vzniká ve velmi rané fázi, nejpozději v okamžiku, kdy je přeshraniční uspořádání, které se má oznamovat, právě dokončeno a připraveno k zavedení, to znamená mimo rámec soudního řízení nebo jeho přípravy. Informační povinnost, kterou má advokát-zprostředkovatel, jenž je vázán profesní mlčenlivostí, namísto oznamovací povinnosti, tudíž nepředstavuje zásah do práva na spravedlivý proces zaručeného v článku 47 Listiny.

XIV. Hospodářská a měnová politika

Rozsudek ze dne 13. září 2022, Banka Slovenije (C-45/21, EU:C:2022:670)

„Řízení o předběžné otázce – Evropský systém centrálních bank – Národní centrální banka – Směrnice 2001/24/ES – Reorganizace a likvidace úvěrových institucí – Náhrada škod vyplývajících z přijetí reorganizačních opatření – Článek 123 SFEU a čl. 21.1 protokolu (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky – Zákaz měnového financování členských států eurozóny – Článek 130 SFEU a článek 7 tohoto protokolu – Nezávislost – Sdělování důvěrných informací“

V důsledku světové finanční krize umožnily vnitrostátní právní předpisy Banka Slovenije (Slovinská centrální banka) zrušit některé finanční nástroje, pokud jejich zachování vytváří nebezpečí úpadku pro úvěrovou instituci a ohrožuje finanční systém jako celek[322]. Následně zákon zavedl dva odlišné a alternativní režimy odpovědnosti této centrální banky za škody způsobené bývalým držitelům zrušených finančních nástrojů.

Zaprvé tato odpovědnost může být založena, pokud je prokázáno, že zrušení finančního nástroje nepředstavovalo nezbytné opatření nebo že byla porušena zásada, podle které žádný věřitel nemůže být znevýhodněn více než v případě úpadku. Slovinská centrální banka se však může zprostit své odpovědnosti tím, že prokáže, že ona sama nebo že osoby, které zmocnila k jednání jejím jménem, jednaly v souladu s povinností řádné péče. Zadruhé fyzické osoby, které jsou držiteli zrušeného finančního nástroje a jejichž roční příjmy jsou nižší než určitá prahová hodnota, mohou od této centrální banky získat paušální náhradu škody.

Zákon stanoví, že náklady vyplývající z uplatnění těchto režimů odpovědnosti jsou financovány nejprve za použití zvláštních rezerv, ke kterým jsou přiděleny zisky dosažené Slovinskou centrální bankou od 1. ledna 2019, poté prostřednictvím použití jejích obecných rezerv, až do výše 50 % těchto rezerv, a konečně prostřednictvím půjčky u slovinských orgánů.

Slovinská národní banka podala návrh na kontrolu ústavnosti tohoto zákona u Ustavno sodišče (Ústavní soud, Slovinsko), přičemž mimo jiné uplatňovala neslučitelnost režimů odpovědnosti, které zavádí, s unijním právem. V této souvislosti se tento soud rozhodl obrátit se na Soudní dvůr zejména v otázce slučitelnosti těchto režimů se dvěma základními zásadami vymezujícími činnost Evropského systému centrálních bank (ESCB), a sice se zákazem měnového financování[323] a zásadou nezávislosti centrálních bank[324].

Ve svém rozsudku, vydaném velkým senátem, Soudní dvůr rozhodl, že zákaz měnového financování nebrání režimu odpovědnosti za porušení, ze strany centrální banky, pravidel upravujících výkon funkce, která jí byla svěřena vnitrostátním právem, pokud tato centrální banka odpovídá pouze tehdy, pokud ona sama nebo osoby, které zmocnila k jednání jejím jménem, závažně porušily svou

---

322 Jedná se o reorganizační opatření ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí (Úř. věst. 2001, L 125, s. 15; Zvl. vyd. 06/04, s. 15). Soudní dvůr již dvakrát rozhodl v souvislosti s těmito slovinskými reorganizačními opatřeními a jejich prováděním, ale o otázkách velmi odlišných od otázek dotčených v projednávané věci [rozsudky ze dne 19. července 2016, ***Kotnik a další*** (C-526/14, EU:C:2016:570), jakož i ze dne 17. prosince 2020, ***Komise v. Slovinsko (Archivy ECB)*** (C-316/19, EU:C:2020:1030)].

323 Uvedený v článku 123 SFEU a článku 21 protokolu (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (dále jen „protokol o ESCB a ECB“).

324 Vyplývající z článku 130 SFEU a článku 7 protokolu o ESCB a ECB.

povinnost řádné péče. Tento zákaz naproti tomu brání režimu, v němž centrální banka nese odpovědnost pouze z důvodu zrušení finančních nástrojů. Kromě toho zásada nezávislosti brání systému odpovědnosti, který může znamenat, že národní centrální banka je činěna odpovědnou za částku, jež může ovlivnit její schopnost účinně plnit své úkoly a která je financována podle výše uvedených postupů.

Závěry Soudního dvora

Zaprvé Soudní dvůr zkoumal slučitelnost takových režimů odpovědnosti, jako jsou režimy uvedené v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, se zákazem měnového financování. V tomto ohledu rovnou konstatoval, že provádění reorganizačních opatření úvěrových institucí ve smyslu směrnice 2001/24 nepředstavuje úkol, jenž podle unijního práva přísluší obecně ESCB nebo in concreto národním centrálním bankám. ESCB v unijním právu tedy představuje originální právní konstrukci, v jejímž rámci se sdružují a úzce spolupracují vnitrostátní orgány, totiž národní centrální banky, a unijní orgán, a sice ECB. V tomto velmi integrovaném systému, v němž jsou zároveň jak vnitrostátními orgány, tak orgány jednajícími v rámci ESCB, mohou národní centrální banky vykonávat i jiné funkce než ty, jež jsou uvedeny v protokolu o ESCB a ECB[325]. Takové funkce však vykonávají na vlastní odpovědnost, přičemž konkrétní podmínky této odpovědnosti jsou určeny podle vnitrostátního práva. Dotyčnému členskému státu tedy přísluší vymezit podmínky, za kterých může být založena odpovědnost jeho národní centrální banky z důvodu, že tato banka provedla reorganizační opatření ve smyslu směrnice 2001/24 v případě, že tato centrální banka byla označena za orgán příslušný k provedení takového opatření. Při výkonu této pravomoci jsou však členské státy povinny dodržovat povinnosti vyplývající z unijního práva.

V tomto ohledu unijní právo zakazuje národním centrálním bankám jakékoliv financování závazků veřejného sektoru vůči třetím osobám.

Založení odpovědnosti národní centrální banky, pokud tato banka nedodržela pravidla upravující výkon funkce, která jí byla svěřena vnitrostátním právem, tedy v zásadě nelze považovat za režim, jenž obnáší financování závazků veřejného sektoru vůči třetím osobám. V takovém případě je náhrada škody třetím osobám, jež utrpěly újmu, důsledkem jednání této centrální banky, a nikoli převzetí již existující povinnosti vůči třetím osobám, kterou nesou ostatní veřejné orgány. Kromě toho takové financování obvykle nevyplývá přímo z opatření přijatých těmito jinými veřejnými orgány, a proto v zásadě neumožňuje těmto veřejným orgánům činit výdaje a vyhnout se přitom pobídce k dodržování zdravé rozpočtové politiky[326]. S ohledem na vysoký stupeň komplexnosti a naléhavosti, jímž se vyznačuje provádění reorganizačních opatření ve smyslu směrnice 2001/24, takový systém odpovědnosti nelze založit, aniž by bylo požadováno, aby porušení povinností řádné péče, které je centrální bance vytýkáno, bylo závažné.

Naproti tomu režim odpovědnosti, jenž se použije pouze z toho důvodu, že národní centrální banka plnila funkci, která je jí svěřena vnitrostátním právem, i když zcela splnila pravidla, jež se na ni vztahují, zahrnuje financování závazku veřejného sektoru vůči třetím osobám. I když je totiž přípustné, aby vnitrostátní zákonodárce zajistil odškodnění za nevyhnutelné důsledky rozhodnutí přijatých národní centrální bankou v souladu s rozhodnutími učiněnými vnitrostátním zákonodárcem, je třeba konstatovat, že tímto zavádí platební povinnost, která má přímý původ v jeho politických rozhodnutích, a nikoli ve způsobu, jakým centrální banka plní své funkce. Na vyplacení takového odškodnění národní centrální bankou z vlastních zdrojů tedy musí být nahlíženo tak, že vede k tomu,

325 V souladu s článkem 14.4 protokolu o ESCB a ECB.

326 Na rozdíl od cíle čl. 123 odst. 1 SFEU.

že namísto ostatních veřejných orgánů přebírá financování závazků veřejného sektoru podle vnitrostátních právních předpisů, což je v rozporu s unijním právem.

Zadruhé Soudní dvůr objasnil dosah zásady nezávislosti národních centrálních bank v případě vzniku jejich odpovědnosti do výše, která může ovlivnit její schopnost účinně plnit své úkoly. Je pravdou, že zavedení režimu odpovědnosti v rámci výkonu funkce, jež jim byla svěřena vnitrostátním právem, není samo o sobě neslučitelné s nezávislostí centrálních bank. Vnitrostátní pravidla zavedená za tímto účelem však nemohou uvést dotyčnou národní centrální banku do situace, která jakýmkoli způsobem ohrožuje její schopnost nezávisle plnit úkol spadající pod ESCB.

K účasti na provádění jednoho ze základních úkolů ESCB, a sice provádění měnové politiky Unie, se přitom jeví jako nezbytné, aby národní centrální banky vytvářely rezervy. V tomto kontextu může čerpání obecných rezerv národní centrální banky ve výši, která může mít vliv na její schopnost účinně plnit její úkoly v rámci ESCB, ve spojení s neschopností samostatné obnovy těchto rezerv z důvodu systematického určení všech jejích zisků na splacení škody, kterou způsobila, přivést tuto centrální banku do situace závislosti na politických orgánech v rozporu s unijním právem. Tak je tomu zejména v případě, kdy je národní centrální banka ze zákona povinna sjednat půjčku od jiných veřejných orgánů členského státu, do něhož spadá, pokud jsou vyčerpány zdroje financování spojené s rezervami.

Vzhledem k tomu, že takové právní předpisy, jako jsou právní předpisy dotčené ve věci v původním řízení, vykazují právě tyto charakteristiky, potenciálně vystavují centrální banku politickým tlakům, zatímco článek 130 SFEU a článek 7 protokolu o ESCB a ECB mají naopak chránit ESCB před veškerými politickými tlaky, aby mohl účinně naplňovat cíle, jež se vážou k jeho úkolům, díky nezávislému výkonu zvláštních pravomocí, kterými je za tímto účelem nadán primárním právem.

XV. Sociální politika[327]

1. Úprava pracovní doby

Rozsudek ze dne 24. února 2022, Glavna direkcia „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto “ (C-262/20, EU:C:2022:117)

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Úprava pracovní doby – Směrnice 2003/88/ES – Článek 8 – Článek 12 písm. a) – Články 20 a 31 Listiny základních práv Evropské unie – Zkrácení běžné délky noční práce v porovnání s běžnou délkou denní práce – Pracovníci ve veřejném sektoru a pracovníci v soukromém sektoru – Rovné zacházení“

VB, příslušník hasičského záchranného sboru generálního ředitelství „požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva“ při ministerstvu vnitra, vykonával noční práci po dobu několika let. Vzhledem k tomu, že VB měl za to, že má nárok na zhodnocení hodin noční práce tak, že sedm hodin noční práce by odpovídalo osmi hodinám denní práce, předložil svému zaměstnavateli žádost o odměnu za práci přesčas.

Jeho žádost byla zamítnuta z důvodu, že žádné platné ustanovení nestanoví pro zaměstnance ministerstva vnitra přepočet hodin noční práce na hodiny denní práce. Běžná délka noční práce odpovídající sedmi hodinám v případě pětidenního pracovního týdne stanovená bulharským zákoníkem práce pro pracovníky v soukromém sektoru se totiž podle něj neuplatní na uvedené zaměstnance. Zákon o ministerstvu vnitra definuje pouze časový úsek noční práce a stanoví jen to, že průměrná pracovní doba uvedených zaměstnanců nesmí překročit osm hodin za dobu dvaceti čtyř hodin, aniž upřesňuje běžnou a maximální délku noční práce. VB zpochybnil uvedené zamítavé rozhodnutí před Rajonen sad Lukovit (okresní soud v Lukovitu, Bulharsko).

Poté, co tento soud, který má za to, že běžná délka noční práce zaměstnanců ministerstva vnitra by měla být sedm hodin, aby s nimi nebylo zacházeno méně příznivě než s ostatními pracovníky, předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, Soudní dvůr upřesnil povinnosti členských států týkající se ochranných opatření v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví nočních pracovníků, která je třeba přijmout na základě směrnice 2003/88[328], a vyslovuje se ke slučitelnosti dotčených bulharských právních předpisů se zásadou rovného zacházení zakotvenou v článku 20 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a s právem každého pracovníka na slušné a spravedlivé pracovní podmínky stanoveným v článku 31 Listiny.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde o vztah mezi běžnou délkou noční práce a běžnou délkou denní práce, Soudní dvůr nejdříve uvádí, že žádné ustanovení směrnice 2003/88 neobsahuje v tomto ohledu jakýkoliv údaj. Tato směrnice totiž stanoví jen minimální požadavky, které zahrnují maximální délku noční práce osmi hodin za dobu dvaceti čtyř hodin[329]. Kromě toho směrnice stanoví povinnost přijmout nezbytná

---

327 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 10. března 2022, ***Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Komplexní zdravotní pojištění)*** (C-247/20, EU:C:2022:177). Tento rozsudek je prezentován v rubrice IV.2. „Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států“.

328 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9).

329 Článek 8 písm. b) směrnice 2003/88.

opatření k tomu, aby noční pracovníci požívali úrovně ochrany odpovídající povaze své práce[330], přičemž ponechává členským státům určitý prostor pro uvážení v tomto ohledu.

Článek 8 a čl. 12 písm. a) směrnice 2003/88 tudíž neukládá povinnost přijmout vnitrostátní právní úpravu, která by stanovila, že běžná délka noční práce pro takové pracovníky ve veřejném sektoru, jako jsou policisté a hasiči, je kratší než běžná délka denní práce stanovená pro tyto pracovníky.

Členské státy musí však dbát na to, aby se na takové pracovníky vztahovala jiná ochranná opatření v oblasti délky pracovní doby, mzdy, náhrad nebo podobných výhod, jež umožňují kompenzovat zvláštní náročnost, kterou s sebou nese noční práce, kterou vykonávají. I když zkrácení běžné délky noční práce ve vztahu k běžné délce denní práce může být vhodným řešením k zajištění ochrany zdraví a bezpečnosti dotčených pracovníků, toto zkrácení totiž není jediné možné řešení.

Dále poté, co Soudní dvůr konstatuje, že dotčená ustanovení bulharského zákoníku práce a zákona o ministerstvu vnitra jsou provedením dotčené směrnice, a spadají tudíž do působnosti unijního práva, zabývá se otázkou slučitelnosti této právní úpravy s Listinou.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhoduje, že články 20 a 31 Listiny nebrání tomu, aby se běžná délka noční práce stanovená na sedm hodin v případě pracovníků v soukromém sektoru nevztahovala na pracovníky ve veřejném sektoru, konkrétně na policisty a hasiče, pokud je takové rozdílné zacházení založeno na objektivním a důvodném kritériu, tj. pokud je v souladu s právně přípustným cílem sledovaným uvedenými právními předpisy a pokud je tato rozdílnost přiměřená tomuto cíli.

Soudní dvůr nejprve uvádí, že je na předkládajícím soudu, aby určil kategorie osob, které se nacházejí ve srovnatelné situaci, a specificky a konkrétně je srovnal, i pokud jde o podmínky noční práce. V projednávané věci přitom předkládající soud analyzoval takové abstraktní kategorie pracovníků, jako jsou kategorie pracovníků v soukromém sektoru, na které se vztahuje režim stanovený zákoníkem práce, a pracovníků ve veřejném sektoru, jako jsou zaměstnanci ministerstva vnitra, na které se tento režim nevztahuje.

Pokud jde o odůvodnění případného rozdílného zacházení, Soudní dvůr uvádí, že neexistence mechanismu pro přepočet hodin noční práce na hodiny denní práce pro zaměstnance ministerstva vnitra nemůže být ospravedlněna jen rozpočtovými důvody bez zohlednění politických, sociálních nebo demografických důvodů.

Pokud by rozdílné zacházení zavedené ustanoveními vnitrostátního práva v oblasti noční práce s různými kategoriemi pracovníků, kteří se nacházejí ve srovnatelných situacích, nebylo založeno na objektivním a důvodném kritériu, tj. nebylo v souladu s právně přípustným cílem a nebylo by přiměřené tomuto cíli, bylo by neslučitelné s unijním právem a vedlo by případně k tomu, že vnitrostátní soud by musel vyložit vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu dotčeného ustanovení primárního práva, a zohlednit přitom veškeré vnitrostátní právo a použít metody výkladu jím uznané, aby byla zajištěna plná účinnost tohoto ustanovení a bylo dosaženo výsledku, který je v souladu s cílem sledovaným tímto ustanovením.

330 Článek 12 písm. a) směrnice 2003/88.

2. Ochrana zaměstnanců agentur práce

Rozsudek ze dne 15. prosince 2022, TimePartner Personalmanagement (C-311/21, EU:C:2022:983)

„Řízení o předběžné otázce – Zaměstnanost a sociální politika – Agenturní zaměstnávání – Směrnice 2008/104/ES – Článek 5 – Zásada rovného zacházení – Nezbytnost respektovat v případě odchylky od této zásady celkovou ochranu zaměstnanců agentur práce – Kolektivní smlouva, která stanoví nižší odměnu, než je odměna náležející zaměstnancům zaměstnaným přímo uživatelem – Účinná soudní ochrana – Soudní přezkum“

V období od ledna do dubna roku 2017 zaměstnala pracovní agentura TimePartner Personalmanagement GmbH na základě smlouvy na dobu určitou CM jako zaměstnankyni agentury práce. Po dobu přidělení zastávala CM místo pracovnice pro vyřizování objednávek u uživatele, který podniká v odvětví maloobchodu.

Za tuto práci obdržela hodinovou hrubou mzdu ve výši 9,23 eura v souladu s kolektivní smlouvou platnou pro zaměstnance agentur práce, jež byla uzavřena mezi dvěma odborovými svazy, jejich členy byly společnost TimePartner Personalmanagement GmbH a CM.

Tato kolektivní smlouva se odchylovala od zásady rovného zacházení uznané v německém právu[331] tím, že pro zaměstnance agentur práce stanovovala nižší odměnu, než je odměna přiznaná zaměstnancům uživatele na základě podmínek kolektivní smlouvy zaměstnanců v odvětví maloobchodu ve spolkové zemi Bavorsko (Německo), a sice hodinová hrubá mzda ve výši 13,64 eura.

CM podala k Arbeitsgericht Würzburg (pracovní soud ve Würzburgu, Německo) žalobu, kterou se domáhala přiznání dodatečné odměny ve výši 1 296,72 eura, jež odpovídala mzdovému rozdílu mezi zaměstnanci agentur práce a srovnatelnými zaměstnanci zaměstnanými přímo uživatelem. V tomto ohledu se dovolávala porušení zásady rovného zacházení se zaměstnanci agentur práce, jež je zakotvena v článku 5 směrnice 2008/104[332]. Po zamítnutí této žaloby v řízení v prvním stupni a v řízení o odvolání podala CM opravný prostředek Revision k Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud, Německo), který předložil Soudnímu dvoru pět předběžných otázek ohledně výkladu výše uvedeného ustanovení.

Soudní dvůr vymezil podmínky, které musí splňovat kolektivní smlouva uzavřená sociálními partnery k tomu, aby se mohla odchýlit od zásady rovného zacházení se zaměstnanci agentur práce podle čl. 5 odst. 3 směrnice 2008/104[333]. Zejména upřesnil obsah pojmu „celková ochrana zaměstnanců agentur práce“, kterou musí kolektivní smlouvy respektovat podle tohoto ustanovení, a poskytl kritéria umožňující posoudit, zda je tato celková ochrana skutečně respektována. Soudní dvůr též dospěl k závěru, že musí být možné podrobit takovéto kolektivní smlouvy účinnému soudnímu přezkumu.

Závěry Soudního dvora

---

331 Pro období od ledna do března roku 2017 v § 10 odst. 4 první větě Arbeitnehmerüberlassungsgesetz (zákon o agenturním zaměstnávání) ze dne 3. února 1995 (BGBl. 1995 I, s. 158), ve znění účinném do 31. března 2017, a pro duben roku 2017 v § 8 odst. 1 téhož zákona, ve znění účinném od 1. dubna 2017.

332 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/104/ES ze dne 19. listopadu 2008 o uznávání odborných kvalifikací (Úř. věst. 2008, L 327, s. 9).

333 Tento odstavec 3 umožňuje členským státům dát sociálním partnerům možnost zachovat nebo uzavřít kolektivní smlouvy, které povolují rozdílné zacházení v oblasti základních pracovních podmínek a podmínek zaměstnávání zaměstnanců agentur práce, za předpokladu, že je respektována celková ochrana zaměstnanců agentur práce.

Soudní dvůr poté, co připomněl dvojí cíl směrnice 2008/104 spočívající v zajištění ochrany zaměstnanců agentur práce a respektování rozmanitosti trhů práce, upřesnil, že čl. 5 odst. 3 této směrnice prostřednictvím odkazu na pojem „celková ochrana zaměstnanců agentur práce“ nevyžaduje, aby byla zohledněna úroveň ochrany zaměstnanců agentur práce, která je vyšší než úroveň, kterou stanoví vnitrostátní právo a unijní právo týkající se základních pracovních podmínek a podmínek zaměstnávání pro zaměstnance obecně.

Pokud však sociální partneři prostřednictvím kolektivní smlouvy umožní rozdílné zacházení v oblasti základních pracovních podmínek a podmínek zaměstnávání v neprospěch zaměstnanců agentur práce, musí tato kolektivní smlouva k tomu, aby byla respektována celková ochrana dotyčných zaměstnanců agentur práce, těmto zaměstnancům přiznat protihodnotou výhody v oblasti základních pracovních podmínek a podmínek zaměstnávání[334], které mohou kompenzovat rozdílné zacházení, jemuž jsou vystaveni.

Celková ochrana zaměstnanců agentur práce by totiž nutně byla oslabena, kdyby se taková kolektivní smlouva ve vztahu k těmto zaměstnancům omezovala na snížení jedné nebo několika z uvedených základních podmínek.

Kromě toho ustanovení obsahující odchylku v čl. 5 odst. 3 směrnice 2008/104 ukládá povinnost ověřit splnění povinnosti respektovat celkovou ochranu zaměstnanců agentur práce konkrétně tím, že se pro dané pracovní místo srovnají základní pracovní podmínky a podmínky zaměstnávání vztahující se na zaměstnance zaměstnané přímo uživatelem s podmínkami vztahujícími se na zaměstnance agentur práce, aby tak bylo možné určit, zda kompenzační výhody přiznané v souvislosti s uvedenými základními podmínkami umožňují vyvážit účinky rozdílného zacházení, jemuž jsou tito zaměstnanci vystaveni.

Tato povinnost respektovat celkovou ochranu zaměstnanců agentur práce nevyžaduje, aby měl dotyčný zaměstnanec agentury práce uzavřenu s agenturou práce pracovní smlouvu na dobu neurčitou, neboť čl. 5 odst. 3 směrnice 2008/104 umožňuje odchýlit se od zásady rovného zacházení ve vztahu ke všem zaměstnancům agentur práce bez ohledu na to, zda je jejich pracovní smlouva uzavřena s agenturou práce na dobu určitou, či neurčitou.

Uvedená povinnost mimoto nevyžaduje, aby členské státy podrobně stanovily podmínky a kritéria, které musí kolektivní smlouvy splňovat.

Po tomto upřesnění však Soudní dvůr uvedl, že ačkoli sociální partneři mají široký prostor pro uvážení při sjednávání a uzavírání kolektivních smluv, musí při tom dodržovat unijní právo obecně, a konkrétně směrnici 2008/104.

Ustanovení této směrnice sice neukládají členským státům povinnost přijmout určitou právní úpravu, jež má respektovat celkovou ochranu zaměstnanců agentur práce ve smyslu čl. 5 odst. 3 této směrnice, nic to však nemění na tom, že členské státy, včetně jejich soudů, musí zajistit, aby kolektivní smlouvy povolující rozdílné zacházení v oblasti základních pracovních podmínek a podmínek zaměstnávání zajišťovaly zejména celkovou ochranu zaměstnanců agentur práce.

Tyto kolektivní smlouvy proto musí být možné podrobit účinnému soudnímu přezkumu za účelem ověření, zda sociální partneři dodrželi svou povinnost respektovat tuto ochranu.

---

334 Základní pracovní podmínky a podmínky zaměstnávání jsou definovány v čl. 3 odst. 1 písm. f) směrnice 2008/104. Jedná se o podmínky týkající se délky pracovní doby, práce přesčas, přestávek, doby odpočinku, noční práce, dovolených a státních svátků, jakož i odměňování.

3. Zapojení pracovníků v evropské společnosti

Rozsudek ze dne 18. října 2022 (velký senát), IG Metall a ver.di (C-677/20, EU:C:2022:800)

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Evropská společnost – Směrnice 2001/86/ES – Zapojení zaměstnanců do rozhodování v rámci evropské společnosti – Článek 4 odst. 4 – Evropská společnost založená přeměnou – Obsah vyjednané dohody – Volba zástupců zaměstnanců jakožto členů dozorčí rady – Volební postup, při kterém má být o zástupcích odborových svazů hlasováno odděleně“

SAP, akciová společnost založená podle německého práva, měla před svou přeměnou na evropskou společnost (SE) v roce 2014 dozorčí radu složenou, v souladu s německým právem[335], z členů zastupujících akcionáře i zaměstnance. Mezi zástupce zaměstnanců patřili zástupci navržení odborovými svazy, kteří byli voleni hlasováním odděleným od hlasování zavedeného pro volbu ostatních členů dozorčí rady zastupujících zaměstnance[336]. Dohoda o úpravě pro zapojení zaměstnanců v SAP přeměněné na SE ovšem stanoví odlišná pravidla pro případ zřízení dozorčí rady v omezeném složení. V takovém případě mohou odborové svazy navrhovat kandidáty na část křesel připadajících na Spolkovou republiku Německo volené zaměstnanci zaměstnanými v Německu, avšak pro volbu těchto kandidátů není stanoveno oddělené hlasování.

Neexistenci takového odděleného hlasování napadly u soudů dvě odborové organizace, a sice Industriegewerkschaft Metall (IG Metall) a ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft. Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud, Německo), k němuž byl podán kasační opravný prostředek, se rozhodl požádat Soudní dvůr o výklad směrnice 2001/86[337]. Podle předkládajícího soudu nesplňuje dotčená dohoda požadavky vyplývající z německého práva[338]. Předkládající soud se nicméně zamýšlí nad tím, zda čl. 4 odst. 4 směrnice 2001/86[339] nestanoví nižší úroveň ochrany, než jaká je stanovena v německém právu, a kterou by případně byly vázány všechny členské státy, neboť v takovém případě by byl povinen vyložit vnitrostátní právo v souladu s unijním právem.

Velký senát Soudního dvora rozhodl, že taková dohoda o úpravě pro zapojení zaměstnanců použitelná na SE založenou přeměnou, jaká je uvedena v tomto posledně zmíněném ustanovení, musí ve volbách zástupců zaměstnanců do dozorčí rady SE stanovit oddělené hlasování tak, aby byl zvolen určitý podíl kandidátů navržených odborovými svazy, jestliže takové oddělené hlasování je platným vnitrostátním právem stanoveno ve vztahu ke složení dozorčí rady společnosti, jež má být přeměněna

---

335 Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer (zákon o účasti zaměstnanců) ze dne 4. května 1976 (BGBl. 1976 I, s. 1153), ve znění zákona ze dne 24. dubna 2015 (BGBl. 2015 I, s. 642) (dále jen „MitbestG“), § 7.

336 MitbestG v § 16 odst. 1 stanoví, že členy dozorčí rady pověřené zastupováním odborů volí zástupci tajným hlasováním a při dodržení zásad poměrného zastoupení.

337 Směrnice Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců (Úř. věst. 2001, L 294, s. 22; Zvl. vyd. 06/04, s. 272).

338 Konkrétně se jedná o § 21 odst. 6 Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (zákon o zapojení zaměstnanců v evropské společnosti) ze dne 22. prosince 2004 (BGBl. 2004 I, s. 3675, 3686), ve znění účinném od 1. března 2020, podle kterého musí dohoda o zapojení v případě SE založené přeměnou zajistit přinejmenším stejnou úroveň všech podmínek zapojení zaměstnanců, jaká existuje ve společnosti, jež má být přeměněna na SE.

339 Článek 4 odst. 4 směrnice 2001/86, týkající se obsahu dohody o úpravě pro zapojení zaměstnanců do SE, stanoví, že dohoda o zapojení musí v případě SE založené přeměnou zajistit přinejmenším stejnou úroveň všech podmínek zapojení zaměstnanců, jaká existuje ve společnosti, jež má být přeměněna na SE.

na SE. Při tomto hlasování musí být dodrženo rovné zacházení mezi zaměstnanci této SE, jejích dceřiných společností a jejích závodů, jakož i mezi odborovými svazy v nich zastoupenými.

Závěry Soudního dvora

V této věci Soudní dvůr nejprve provedl doslovný výklad čl. 4 odst. 4 směrnice 2001/86, z něhož vyvodil, že unijní normotvůrce v souvislosti s definováním zástupců zaměstnanců a úrovně jejich zapojení, která musí být zachována, odkázal na vnitrostátní právní předpisy nebo zvyklosti členského státu sídla společnosti, jež má být přeměněna na SE.

Co se tedy konkrétně týče účasti zástupců zaměstnanců, je co do určení jak osob oprávněných zastupovat zaměstnance, tak prvků charakteristických pro účast umožňující zmíněným zástupcům ovlivňovat rozhodnutí, která mají být ve společnosti přijata, třeba odkázat na posouzení provedená v tomto ohledu vnitrostátním zákonodárcem a na příslušné vnitrostátní zvyklosti.

Pokud tedy takový procesní prvek stanovený vnitrostátními právními předpisy, jako je samostatné hlasování o kandidátech navržených odborovými svazy, představuje charakteristický prvek vnitrostátního systému účasti zástupců zaměstnanců a má kogentní povahu, musí být tento prvek zohledněn v dohodě o zapojení podle čl. 4 odst. 4 směrnice 2001/86.

Doslovný výklad je podle Soudního dvora potvrzen kontextem, jehož je toto ustanovení součástí. Unijní normotvůrce měl totiž v úmyslu vyhradit zvláštní zacházení SE vytvořeným přeměnou, aby zabránil zásahu do práv příslušejícím v oblasti zapojení zaměstnancům společnosti přeměňované na SE na základě vnitrostátních právních předpisů nebo zvyklostí.

Soudní dvůr má za to, že provedený výklad směrnice 2001/86 je v souladu i s jejím cílem. Ze směrnice 2001/86[340] tak vyplývá, že zajištění nabytých práv v oblasti zapojení zamýšlené unijním normotvůrcem implikuje nejen zachování nabytých práv zaměstnanců ve společnosti přeměňované na SE, ale i rozšíření těchto práv na všechny zaměstnance SE, a to i kdyby vnitrostátní právní předpisy v tomto ohledu nic nestanovily.

Podle názoru Soudního dvora je tento výklad podpořen i historií vzniku směrnice 2001/86. Z ní totiž vyplývá, že režim použitelný na SE zakládané přeměnou představoval v průběhu jednání zásadní problém. Teprve začleněním ustanovení, převzatého do čl. 4 odst. 4 uvedené směrnice, které se konkrétně vztahuje na SE založené přeměnou a jež má zabránit omezení stávající úrovně zapojení zaměstnanců v přeměňované společnosti, mohl proces přijímání této směrnice pokračovat.

Soudní dvůr konečně upřesnil, že právo navrhnout určitý podíl kandidátů ve volbách zástupců zaměstnanců v dozorčí radě takové SE založené přeměnou, jako je SAP, nemůže být vyhrazeno jen německým odborovým svazům, ale musí být rozšířeno na všechny odborové svazy zastoupené v SE, jejích dceřiných společnostech a závodech, aby tak v souvislosti s uvedeným právem byla zajištěna rovnost mezi těmito odborovými svazy.

---

340 Zejména bodu 18 jejího odůvodnění, podle kterého je základní zásadou a stanoveným účelem této směrnice zajistit zaměstnancům nabytá práva v oblasti jejich zapojení do rozhodování podniku.

XVI. Veřejné zdraví

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022 (velký senát), EUROAPTIEKA (C-530/20, EU:C:2022:1014)

„Řízení o předběžné otázce – Humánní léčivé přípravky – Směrnice 2001/83/ES – Článek 86 odst. 1 – Pojem ‚reklama na léčivé přípravky' – Článek 87 odst. 3 – Účelné používání léčivých přípravků – Článek 90 – Zakázané reklamní prvky – Reklama na léčivé přípravky, které nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny – Cenová reklama – Reklama týkající se propagačních nabídek – Reklama týkající se kombinovaného prodeje – Zákaz"

„EUROAPTIEKA" SIA je společnost, která v Lotyšsku vykonává farmaceutickou činnost. Je součástí skupiny, jež v uvedeném státě vlastní síť lékáren a společností, které distribuují léčivé přípravky na maloobchodní úrovni. V roce 2016 zakázala Veselības inspekcijas Zāļu kontroles nodaļa (Zdravotní inspekce, útvar pro kontrolu léčivých přípravků, Lotyšsko) společnosti EUROAPTIEKA šířit reklamu týkající se prodejní akce nabízející 15 % slevu z kupní ceny jakéhokoli léčivého přípravku při nákupu alespoň tři výrobků. Toto rozhodnutí bylo přijato na základě vnitrostátního ustanovení, které zakazuje zahrnovat do reklamy určené široké veřejnosti na léčivé přípravky, jež nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny, informace, které vybízejí ke koupi léčivých přípravků tím, že odůvodňují nutnost takové koupě cenou léčivého přípravku, oznamují zvláštní prodej nebo uvádějí, že léčivý přípravek je prodáván s jinými léčivými přípravky (i za sníženou cenu) nebo produkty[341].

Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Ústavní soud, Lotyšsko), k němuž EUROAPTIEKA podala v roce 2020 ústavní stížnost proti tomuto ustanovení, se obrátil na Soudní dvůr s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu směrnice 2001/83[342].

Velký senát Soudního dvora upřesnil rozsah pojmu „reklama na léčivé přípravky" ve smyslu této směrnice zejména v souvislosti s obsahem zaměřeným nikoli na určitý léčivý přípravek, nýbrž na neurčité léčivé přípravky. Rozhodl rovněž o slučitelnosti vnitrostátního ustanovení, které stanoví takové zákazy, jako jsou zákazy dotčené v původním řízení, s uvedenou směrnicí, a zejména o otázce, zda je cílem těchto zákazů podporovat účelné používání léčivých přípravků ve smyslu téže směrnice.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr v prvé řadě rozhodl, že šíření informací, které vybízejí ke koupi léčivých přípravků tím, že odůvodňují nutnost takové koupě jejich cenou, oznamují zvláštní prodej nebo uvádějí, že tyto léčivé přípravky jsou prodávány s jinými léčivými přípravky, i za sníženou cenu, nebo s jinými produkty, spadá pod pojem „reklama na léčivé přípravky" ve smyslu směrnice 2001/83 i tehdy, když se tyto informace vztahují nikoli na určitý léčivý přípravek, nýbrž na neurčité léčivé přípravky.

---

341 Bod 18.12 Ministru kabineta noteikumi Nr. 378 „Zāļu reklamēšanas kārtība un kārtība, kādā zāļu ražotājs ir tiesīgs nodot ārstiem bezmaksas zāļu paraugus" (nařízení Rady ministrů č. 378, o podrobných pravidlech pro reklamu na léčivé přípravky a podmínkách, za kterých jsou výrobci léčivých přípravků oprávněni dodávat bezplatné vzorky léčivých přípravků lékařům), ze dne 17. května 2011 (Latvijas Vēstnesis, 2011, č. 78).

342 Konkrétně výkladu čl. 86 odst. 1, čl. 87 odst. 3 a článku 90 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků (Úř. věst. 2001, L 311, s. 67; Zvl. vyd. 13/27, s. 69), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/27/ES ze dne 31. března 2004 (Úř. věst. 2004, L 136, s. 34; Zvl. vyd. 13/34, s. 262).

Soudní dvůr předně z jazykového hlediska připomněl, že čl. 86 odst. 1 této směrnice, který obsahuje pojem „reklama na léčivé přípravky“, systematicky zmiňuje „léčivé přípravky“ v množném čísle. Toto ustanovení dále definuje uvedený pojem velmi široce tak, že zahrnuje „všechny formy“ informování, průzkumu nebo pobídek, a zejména též „reklamu na léčivé přípravky určenou široké veřejnosti“.

Z kontextuálního hlediska poukázal Soudní dvůr na to, že ustanovení hlavy VIII směrnice 2001/83, pod kterou spadá článek 86, stanoví obecná a základní ustanovení o reklamě na léčivé přípravky, a tudíž se mají vztahovat na všechna jednání, jejichž účelem je podpořit předepisování, výdej, prodej nebo spotřebu léčivých přípravků.

Konečně k cílům sledovaným směrnicí 2001/83 Soudní dvůr uvedl, že by hlavní cíl ochrany veřejného zdraví sledovaný touto směrnicí byl do značné míry ohrožen, kdyby činnost informování, průzkumu nebo pobídek, které mají za účel podpořit předepisování, výdej, prodej nebo spotřebu léčivých přípravků, aniž je při nich zmíněn určitý léčivý přípravek, neměla spadat pod pojem „reklama na léčivé přípravky“, takže by se měla vymykat zákazům, podmínkám a omezením stanoveným touto směrnicí v oblasti reklamy.

Taková reklama na neurčité léčivé přípravky, jako je reklama na celou kategorii léčivých přípravků určených k léčbě téhož patologického stavu, se totiž může týkat i léčivých přípravků podléhajících omezení výdeje na lékařský předpis nebo léčivých přípravků, které mohou být hrazeny, takže by vyloučení takové reklamy z působnosti ustanovení směrnice 2001/83 v oblasti reklamy mohlo do značné míry zbavit zákazy stanovené v této směrnici[343] užitečného účinku, protože by se nevztahovaly na žádnou reklamu, která by nebyla specificky zaměřená na jeden z léčivých přípravků spadajících do této kategorie.

Kromě toho dospěl Soudní dvůr k závěru, že reklama na neurčitou množinu léčivých přípravků, které nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny, může být stejně jako reklama na jediný určitý léčivý přípravek přehnaná a neuvážená, a tudíž mít negativní vliv na veřejné zdraví tím, že bude spotřebitele vybízet k neúčelnému či nadměrnému užívání dotyčných léčivých přípravků.

Soudní dvůr usoudil, že bez ohledu na závěry vyslovené v rozsudku A (Reklama a on-line prodej léčivých přípravků)[344] a v rozsudku DocMorris[345] zahrnuje pojem „reklama na léčivé přípravky“ uvedený ve směrnici 2001/83 všechny formy informování, průzkumu nebo pobídek, které mají za účel podpořit předepisování, výdej, prodej nebo spotřebu určitého léčivého přípravku nebo neurčitých léčivých přípravků.

Soudní dvůr dodal, že vzhledem k tomu, že účel sdělení je základním charakteristickým znakem tohoto pojmu a rozhodujícím kritériem pro odlišení reklamy od prosté informace a že vše nasvědčuje tomu, že činnosti šíření informací uvedené v takovém vnitrostátním ustanovení, jako je ustanovení dotčené v původním řízení, mají takový propagační účel, spadají tyto činnosti pod uvedený pojem.

Ve druhé řadě Soudní dvůr rozhodl, že ustanovení směrnice 2001/83[346] nebrání vnitrostátnímu ustanovení, které tím, že zakazuje zahrnovat do reklamy určené široké veřejnosti na léčivé přípravky, jež nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny, informace, které

---

343 Článek 88 odst. 1 písm. a) a odst. 3 směrnice 2001/83.

344 Rozsudek ze dne 1. října 2020, A ***(Reklama a on-line prodej léčivých přípravků)*** (C-649/18, EU:C:2020:764, bod 50).

345 Rozsudek ze dne 15. července 2021, ***DocMorris*** (C-190/20, EU:C:2021:609, bod 20).

346 Konkrétně čl. 87 odst. 3 a článek 90 směrnice 2001/83.

vybízejí ke koupi léčivých přípravků tím, že odůvodňují nutnost takové koupě cenou těchto léčivých přípravků, oznamují zvláštní prodej nebo uvádějí, že zmíněné léčivé přípravky jsou prodávány s jinými léčivými přípravky, i za sníženou cenu, nebo s jinými produkty, ukládá omezení, jež sice nejsou touto směrnicí stanovena, ale odpovídají hlavnímu cíli ochrany veřejného zdraví sledovanému touto směrnicí.

Na podporu takového výkladu Soudní dvůr zaprvé ke vztahu mezi požadavkem, aby tato reklama podporovala účelné používání léčivých přípravků[347], a omezeními stanovenými ve směrnici v podobě seznamu zakázaných reklamních prvků[348], připomenul, že skutečnost, že tato směrnice neobsahuje zvláštní pravidla týkající se určitého reklamního prvku, nebrání tomu, aby členské státy za účelem zabránit jakékoli přehnané nebo neuvážené reklamě, která by mohla mít vliv na veřejné zdraví, zakázaly[349] takový prvek v rozsahu, v němž by podporoval neúčelné používání léčivých přípravků.

Proto a i přesto, že směrnice 2001/83 povoluje reklamu na léčivé přípravky, které nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis, musí členské státy za účelem zabránění riziku pro veřejné zdraví, v souladu s hlavním ochranným cílem této směrnice, zakázat zahrnutí prvků způsobilých podporovat neúčelné používání léčivých přípravků, které nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny, do reklamy určené široké veřejnosti na takové léčivé přípravky.

Zadruhé v souvislosti s otázkou, zda je tomu tak u takových zákazů, jako jsou zákazy dotčené v původním řízení, poukázal Soudní dvůr na to, že u léčivých přípravků, které nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny, se často stává, že užitečnost nebo nezbytnost koupě takových léčivých přípravků posuzuje koncový spotřebitel sám, bez pomoci lékaře. Tento spotřebitel přitom nemusí nutně mít specifické a objektivní znalosti, které by mu umožnily posoudit jejich léčebnou hodnotu. Reklama může v takovém případě mít zvláště významný vliv na to, jak uvedený spotřebitel hodnotí a volí kvalitu léčivého přípravku i množství, které se má zakoupit.

V tomto kontextu mohou takové reklamní prvky, jako jsou prvky uvedené ve vnitrostátním ustanovení dotčeném v původním řízení, vybízet spotřebitele ke koupi léčivých přípravků, které nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny, na základě hospodářského kritéria spojeného s cenou těchto léčivých přípravků, a tedy vést tyto spotřebitele ke koupi a spotřebě těchto léčivých přípravků, aniž bylo provedeno objektivní posouzení založené na terapeutických vlastnostech těchto léčivých přípravků a na konkrétních zdravotních potřebách.

Podle Soudního dvora přitom reklama, která spotřebitele odvrací od objektivního hodnocení nutnosti brát léčivý přípravek, podporuje neúčelné a přehnané používání tohoto léčivého přípravku. Takové neúčelné a přehnané používání léčivých přípravků může být i důsledkem reklamy, jež podobně jako reklama, která se týká propagačních nabídek nebo kombinovaného prodeje léčivých přípravků a jiných produktů, staví léčivé přípravky na roveň jinému spotřebnímu zboží, na něž se běžně vztahují slevy a snížení cen v souvislosti s překročením určité úrovně výdajů.

Soudní dvůr uzavřel, že takové vnitrostátní ustanovení, jako je ustanovení dotčené v původním řízení, odpovídá v rozsahu, v němž zakazuje šíření reklamy podporující neúčelné a přehnané používání léčivých přípravků, které nepodléhají omezení výdeje na lékařský předpis ani nemohou být hrazeny – aniž je tím dotčena možnost lékáren poskytovat slevy a snižovat ceny při prodeji léčivých přípravků a jiných zdravotnických výrobků – hlavnímu cíli ochrany veřejného zdraví.

---

347 Požadavek stanovený v čl. 87 odst. 3 směrnice 2001/83.

348 Omezení uvedená v článku 90 směrnice 2001/83.

349 Na základě čl. 87 odst. 3 směrnice 2001/83.

XVII. Ochrana spotřebitele[350]

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), Ibercaja Banco (C-600/19, EU:C:2022:394)

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Zásada rovnocennosti – Zásada efektivity – Postup výkonu exekučního titulu týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou – Zneužívající povaha ujednání o stanovení nominální sazby úroků z prodlení a ujednání o předčasné splatnosti obsažených ve smlouvě o úvěru – Zásada překážky věci pravomocně rozsouzené a prekluze – Ztráta možnosti dovolávat se zneužívající povahy smluvního ujednání u soudu – Pravomoc vnitrostátního soudu provést přezkum i bez návrhu“

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), SPV Project 1503 a další (C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395)

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Zásada rovnocennosti – Zásada efektivity – Řízení o vydání platebního rozkazu a o přikázání pohledávky vůči poddlužníkům – Překážka věci pravomocně rozsouzené, která se implicitně vztahuje na platnost ujednání exekučního titulu – Pravomoc exekučního soudu přezkoumat z úřední povinnosti případně zneužívající povahu ujednání“

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), Impuls Leasing România (C-725/19, EU:C:2022:396)

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Zásada rovnocennosti – Zásada efektivity – Řízení o nuceném výkonu na základě smlouvy o leasingu, která je exekučním titulem – Námitka proti nucenému výkonu – Vnitrostátní právní úprava, která neumožňuje soudu rozhodujícímu o této námitce ověřit zneužívající povahu ujednání exekučního titulu – Pravomoc soudu rozhodujícího o výkonu exekučního titulu přezkoumat i bez návrhu případnou zneužívající povahu ujednání – Existence řádného opravného prostředku umožňující přezkum zneužívající povahy uvedených ujednání – Požadavek složení jistoty pro odklad nuceného výkonu“

Rozsudek ze dne 17. května 2022 (velký senát), Unicaja Banco (C-869/19, EU:C:2022:397)

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Zásada rovnocennosti – Zásada efektivity – Hypoteční smlouva – Zneužívající povaha ‚ujednání o minimální úrokové sazbě‘ obsaženého v této smlouvě – Vnitrostátní pravidla týkající se odvolacího soudního řízení – Časové omezení účinků prohlášení neplatnosti zneužívajícího ujednání – Vrácení – Pravomoc vnitrostátního odvolacího soudu provést přezkum z úřední povinnosti“

Soudnímu dvoru bylo předloženo pět žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, které pocházejí od španělských soudů (Ibercaja Banco, C-600/19, a Unicaja Banco, C-869/19), italského soudu

[350] V této rubrice je třeba zmínit i rozsudek ze dne 28. dubna 2022, ***Meta Platforms Ireland*** (C-319/20, EU:C:2022:322). Tento rozsudek je prezentován v rubrice III.4.d. „Žaloby proti zpracování údajů v rozporu s GDPR“.

(SPV Project 1503, C-693/19 a C-831/19) a rumunského soudu (Impuls Leasing România, C-725/19), které se všechny týkají výkladu směrnice o zneužívajících ujednáních[351].

Tyto žádosti spadají do rámce řízení různé povahy. Žádost ve věci Ibercaja Banco se tak týká řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, v němž spotřebitel nepodal žádnou námitku, a vlastnické právo k nemovitosti zatížené hypotékou již bylo převedeno na třetí osobu. Ve věci Unicaja Banco byla žádost podána v rámci řízení o kasačním opravném prostředku probíhajícího v návaznosti na rozsudek Gutiérrez Naranjo a další[352]. Žádosti ve spojených věcech SPV Project 1503 se týkají exekučních řízení založených na exekučních titulech, které založily překážku věci pravomocně rozsouzené. Konečně žádost ve věci Impuls Leasing România spadá do kontextu exekučního řízení vedeného na základě smlouvy o leasingu, která je exekučním titulem.

Soudní dvůr svými čtyřmi rozsudky, které vyhlásil velký senát, rozvíjí svou judikaturu ohledně povinnosti a pravomoci vnitrostátního soudu zkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvních ujednání na základě směrnice o zneužívajících ujednáních. V tomto ohledu upřesňuje vzájemný vztah mezi zásadou překážky věci pravomocně rozsouzené a prekluzí na straně jedné a soudním přezkumem zneužívajících ujednání na straně druhé. Soudní dvůr se kromě toho vyjádřil k rozsahu tohoto přezkumu v rámci zrychlených řízení o vymáhání dluhů spotřebitelů, jakož i k souvislosti mezi některými procesními zásadami zakotvenými vnitrostátními právními předpisy v oblasti odvolání a pravomocí vnitrostátního soudu zkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvních ujednání.

Závěry Soudního dvora

Zaprvé Soudní dvůr upřesnil souvislost mezi zásadou překážky věci pravomocně rozsouzené a pravomocí exekučního soudu zkoumat z úřední povinnosti v rámci řízení o vydání platebního rozkazu zneužívající povahu smluvního ujednání, které je základem pro tento platební rozkaz.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že směrnice o zneužívajících ujednáních[353] brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž nepodal-li dlužník proti platebnímu rozkazu odpor, exekuční soud nemůže přezkoumat případnou zneužívající povahu ujednání, která slouží jako základ pro tento platební rozkaz, z důvodu, že se překážka věci pravomocně rozsouzené pojící se k tomuto platebnímu rozkazu implicitně vztahuje na platnost těchto ujednání. Konkrétně právní úprava, podle níž se má za to, že k přezkumu zneužívající povahy smluvních ujednání došlo z úřední povinnosti a vztahuje se na něj překážka věci pravomocně rozsouzené, i když v rozhodnutí o vydání platebního rozkazu chybí jakékoli odůvodnění za tímto účelem, může zbavit povinnost vnitrostátního soudu přezkoumat z úřední povinnosti případně zneužívající povahu těchto ujednání její podstaty. V takovém případě požadavek účinné soudní ochrany vyžaduje, aby exekuční soud mohl posoudit, a to i poprvé, případně zneužívající povahu smluvních ujednání, která sloužila jako základ pro platební rozkaz. Okolnost, že dlužník v okamžiku, kdy se platební rozkaz stal konečným, nevěděl, že může být kvalifikován jako „spotřebitel“ ve smyslu této směrnice, je v tomto ohledu irelevantní.

---

351 Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26, dále jen „směrnice o zneužívajících ujednáních“).

352 Rozsudek ze dne 21. prosince 2016, ***Gutiérrez Naranjo a další*** (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980). V tomto rozsudku Soudní dvůr v podstatě rozhodl, že judikatura Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) ukládající časové omezení pro vrácení částek, které spotřebitelé bezdůvodně uhradili bankám na základě zneužívajícího ujednání, známého jako „ujednání o minimální úrokové sazbě“, je v rozporu s čl. 6 odst. 1 směrnice o zneužívajících ujednáních, a spotřebitelé mají tudíž nárok na vrácení veškerých těchto částek na základě tohoto ustanovení.

353 Zejména čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 této směrnice.

Zadruhé se Soudní dvůr zabýval vzájemným vztahem mezi zásadou překážky věci pravomocně rozsouzené, prekluzí a pravomocí vnitrostátního soudu zkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu smluvního ujednání v rámci řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou.

Soudní dvůr jednak uvedl, že směrnice o zneužívajících ujednáních[354] brání vnitrostátním právním předpisům, které z důvodu překážky věci pravomocně rozsouzené a prekluze neumožňují ani soudu, aby i bez návrhu zkoumal zneužívající povahu smluvních ujednání v rámci řízení o výkonu exekučního titulu týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, ani spotřebiteli, aby se po uplynutí lhůty pro podání námitky dovolával zneužívající povahy uvedených smluvních ujednání v tomto řízení nebo v pozdějším určovacím řízení. Tento výklad směrnice se použije, pokud uvedená ujednání byla při zahájení řízení o výkonu exekučního titulu týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou předmětem přezkumu i bez návrhu, aniž byl tento přezkum výslovně uveden nebo odůvodněn v rozhodnutí povolujícím výkon exekučního titulu týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, a aniž posledně uvedené rozhodnutí uvádí, že takové posouzení již nebude možné zpochybnit bez podání námitky. Vzhledem k tomu, že spotřebitel nebyl v rozhodnutí povolujícím výkon exekučního titulu týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou informován o existenci přezkumu zneužívající povahy smluvních ujednání i bez návrhu, nemohl totiž posoudit s plnou znalostí věci, zda je třeba proti tomuto rozhodnutí podat opravný prostředek. Účinný přezkum případné zneužívající povahy smluvních ujednání by přitom nemohl být zaručen, pokud by se překážka věci rozsouzené týkala rovněž soudních rozhodnutí, která takový přezkum nezmiňují.

Dále pak Soudní dvůr naproti tomu rozhodl, že s touto směrnicí[355] jsou slučitelné vnitrostátní právní předpisy, které neumožňují vnitrostátnímu soudu, který jedná bez návrhu nebo na návrh spotřebitele, aby zkoumal případnou zneužívající povahu smluvních ujednání, když bylo hypoteční zástavní právo realizováno, byla prodána nemovitost zatížená hypotékou a vlastnické právo k této nemovitosti bylo převedeno na třetí osobu. Tento závěr však podléhá podmínce, že spotřebitel, jehož nemovitost zatížená hypotékou byla prodána, bude moci uplatnit svá práva v následném řízení s cílem získat náhradu finanční škody vzniklé uplatněním zneužívajících ujednání.

Zatřetí Soudní dvůr zkoumal vzájemný vztah mezi některými vnitrostátními procesními zásadami, jimiž se řídí odvolací řízení, jako je zásada projednací, zásada shody a zásada zákazu reformatio in peius, a pravomocí vnitrostátního soudu zkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu určitého ujednání.

V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že směrnice o zneužívajících ujednáních[356] brání použití takových vnitrostátních procesních zásad, podle nichž vnitrostátní soud, k němuž bylo podáno odvolání proti rozsudku, jímž bylo časově omezeno vrácení částek bezdůvodně zaplacených spotřebitelem na základě ujednání prohlášeného za zneužívající, nemůže uplatnit z úřední povinnosti důvod vycházející z porušení ustanovení této směrnice a nařídit vrácení všech uvedených částek, jestliže skutečnost, že dotčený spotřebitel toto časové omezení nezpochybnil, nelze přičíst jeho úplné nečinnosti. Pokud jde o věc v původním řízení, která byla předložena předkládajícímu soudu, Soudní dvůr upřesnil, že skutečnost, že dotčený spotřebitel ve stanovené lhůtě nepodal odvolání, lze přičíst tomu, že v okamžiku vyhlášení rozsudku Gutiérrez Naranjo a další, v němž Soudní dvůr rozhodl, že je s uvedenou směrnicí neslučitelná vnitrostátní judikatura omezující časové restituční účinky spojené s prohlášením zneužívající povahy smluvního ujednání, již uplynula lhůta, kdy mohl podat odvolání. Ve

---

354 Tamtéž.

355 Tamtéž.

356 Zejména čl. 6 odst. 1 této směrnice.

věci v původním řízení tudíž dotčený spotřebitel nebyl úplně nečinný vzhledem k tomu, že nepodal odvolání. Za těchto okolností je uplatnění vnitrostátních procesních zásad, jímž je spotřebitel zbaven prostředků, které mu umožňují uplatnit jeho práva na základě směrnice o zneužívajících ujednáních, v rozporu se zásadou efektivity, neboť může znemožnit nebo nadměrně ztížit ochranu těchto práv.

Začtvrté a na posledním místě se Soudní dvůr zabýval pravomocí vnitrostátního soudu zkoumat z úřední povinnosti zneužívající povahu ujednání exekučního titulu v případě, že mu byla předložena námitka proti nucenému výkonu tohoto titulu.

V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že směrnice o zneužívajících ujednáních[357] a zásada efektivity brání vnitrostátním právním předpisům, které neumožňují soudu rozhodujícímu o nuceném výkonu, k němuž je podána námitka proti tomuto výkonu, aby z úřední povinnosti nebo na návrh spotřebitele posoudil zneužívající povahu ujednání smlouvy, která je exekučním titulem, pokud soud rozhodující ve věci samé, k němuž může být podána samostatná žaloba podle obecného práva za účelem přezkumu případně zneužívající povahy ujednání takové smlouvy, může přerušit řízení o nuceném výkonu, dokud nerozhodne ve věci samé, pouze je-li složena jistota, vypočtená například na základě hodnoty předmětu žaloby, jejíž výše může odradit spotřebitele, aby podal takovou žalobu a setrval na ní. Pokud jde o tuto jistotu, Soudní dvůr upřesnil, že náklady, které by soudní řízení způsobilo ve vztahu k výši sporného dluhu, nesmí odrazovat spotřebitele od podání žaloby k soudu. Je přitom pravděpodobné, že dlužník v prodlení s platbou nedisponuje finančními prostředky nezbytnými k tomu, aby složil požadovanou jistotu. Tak je tomu tím spíše, že hodnota předmětu podaných žalob značně přesahuje, jak je tomu patrně v případě žaloby v původním řízení, celkovou hodnotu smlouvy.

357 Zejména čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 této směrnice.

XVIII. Životní prostředí[358]

1. Odpadní elektrická a elektronická zařízení

Rozsudek ze dne 25. ledna 2022 (velký senát), VYSOČINA WIND (C-181/20, EU:C:2022:51)

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 2012/19/EU – Odpadní elektrická a elektronická zařízení – Povinnost financovat náklady spojené s nakládáním s odpadem z fotovoltaických panelů – Zpětný účinek – Zásada právní jistoty – Nesprávné provedení směrnice – Odpovědnost členského státu“

Vysočina Wind je česká obchodní společnost, která provozuje solární elektrárnu vybavenou fotovoltaickými panely uvedenými na trh po 13. srpnu 2005.

V souladu s povinností stanovenou českým zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech (dále jen „zákon o odpadech“) [359], se podílela na financování nákladů spojených s nakládáním s odpadem z fotovoltaických panelů, a z tohoto titulu uhradila v letech 2015 a 2016 příspěvky.

Vysočina Wind měla ovšem za to, že tato povinnost hradit tyto příspěvky je důsledkem nesprávného provedení směrnice 2012/19 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ) [360] a uhrazení těchto příspěvků představuje škodu, a proto podala proti České republice k českým soudům žalobu na náhradu škody. V řízení o této žalobě Vysočina Wind tvrdila, že ustanovení zákona o odpadech, podle kterého musí příspěvky hradit uživatelé fotovoltaických panelů, je v rozporu s čl. 13 odst. 1 směrnice o OEEZ, podle kterého mají povinnost financovat náklady spojené s nakládáním s odpadem z fotovoltaických panelů uvedených na trh po 13. srpnu 2005 výrobci, a nikoli uživatelé elektrických a elektronických zařízení.

Vzhledem k tomu, že žalobě společnosti Vysočina Wind bylo vyhověno v nalézacím i odvolacím řízení, podala Česká republika dovolání k Nejvyššímu soudu (Česká republika).

Velký senát Soudního dvora, na nějž se s předběžnými otázkami obrátil český Nejvyšší soud, rozhodl o výkladu a platnosti čl. 13 odst. 1 směrnice o OEEZ a upřesnil podmínky vzniku odpovědnosti členského státu za porušení unijního práva při provádění směrnice.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé provedl doslovný výklad směrnice o OEEZ, na jehož základě potvrdil, že fotovoltaické panely jsou elektrickými a elektronickými zařízeními ve smyslu této směrnice, takže v souladu s jejím čl. 13 odst. 1 musí povinnost financovat náklady spojené s nakládáním s odpadem

---

358 V této rubrice je třeba zmínit i rozsudky ze dne 14. července 2022, ***GSMB Invest*** (C-128/20, EU:C:2022:570), ze dne 14. července 2022, ***Volkswagen*** (C-134/20, EU:C:2022:571), a ze dne 14. července 2022, ***Porsche Inter Auto a Volkswagen*** (C-145/20, EU:C:2022:572), prezentované v rubrice XIII.3. „Motorová vozidla“, jakož i rozsudek ze dne 8. listopadu 2022, ***Deutsche Umwelthilfe (Schvalování motorových vozidel)*** (C-873/19, EU:C:2022:857), prezentovaný v rubrice III.1. „Právo na účinnou právní ochranu a na spravedlivý proces“.

359 Ustanovení § 37p zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

360 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/19/EU ze dne 4. července 2012 o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ) (Úř. věst. 2012, L 197, s. 38), dále jen „směrnice o OEEZ“.

z těchto panelů uvedených na trh od 13. srpna 2012, kdy tato směrnice vstoupila v platnost, mít výrobci uvedených panelů, a nikoli jejich uživatelé, jak stanoví česká právní úprava.

Zadruhé Soudní dvůr přezkoumal platnost čl. 13 odst. 1 směrnice o OEEZ v rozsahu, v němž se toto ustanovení použije na fotovoltaické panely uvedené na trh po 13. srpnu 2005, tedy před datem vstupu této směrnice v platnost.

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve připomenul, že i když zásada právní jistoty brání použití nového právního pravidla na situaci završenou před vstupem tohoto pravidla v platnost, z jeho judikatury rovněž vyplývá, že se nové právní pravidlo použije bezprostředně na budoucí účinky situace vzniklé za platnosti dřívějšího zákona, jakož i na nové právní situace.

Soudní dvůr v této souvislosti ověřoval, zda může být uplatněním právní normy stanovené v čl. 13 odst. 1 směrnice o OEEZ – podle které povinnost zajistit financování nákladů spojených s nakládáním s odpadem z fotovoltaických panelů uvedených na trh po 13. srpnu 2005, pokud se tyto panely staly nebo se stanou odpadem v době od data vstupu této směrnice v platnost, mají výrobci, a nikoli uživatelé – zasaženo do situace završené před vstupem této směrnice v platnost, nebo zda má takové uplatnění naopak upravovat budoucí účinky situace vzniklé před vstupem této směrnice v platnost.

Směrnice o OEEZ přitom vzhledem k tomu, že unijní právní úprava platná před jejím přijetím ponechávala na členských státech, zda povinnost nést náklady spojené s nakládáním s odpadem z fotovoltaických panelů ponese současný či předchozí držitel odpadu, nebo výrobce či distributor fotovoltaických panelů, měla dopad na situace završené před vstupem této směrnice v platnost v členských státech, které se rozhodly uložit povinnost nést náklady uživatelům fotovoltaických panelů, a nikoli jejich výrobcům, jak učinila Česká republika.

K tomu Soudní dvůr upřesnil, že nové právní pravidlo, které se použije na dříve završené situace, nelze považovat za slučitelné se zásadou zákazu zpětné účinnosti právních aktů, jestliže následně a nepředvídatelně mění rozdělení nákladů, jejichž vzniku již nelze zabránit. V tomto případě přitom výrobci fotovoltaických panelů nemohli při navrhování panelů předvídat, že budou následně povinni zajistit financování nákladů spojených s nakládáním s odpadem pocházejícím z těchto panelů.

S ohledem na tyto úvahy Soudní dvůr rozhodl, že čl. 13 odst. 1 směrnice o OEEZ je v rozsahu, v němž povinnost financovat náklady spojené s nakládáním s odpadem z fotovoltaických panelů uvedených na trh v době mezi 13. srpnem 2005 a 13. srpnem 2012 ukládá výrobcům, neplatný.

Zatřetí Soudní dvůr uvedl, že vložení ustanovení, kterým se zavádí povinnost uživatelů fotovoltaických panelů hradit příspěvky a které je v rozporu se směrnicí o OEEZ, do zákona o odpadech více než měsíc před přijetím této směrnice nepředstavuje jako takové porušení unijního práva Českou republikou, protože dosažení výsledku stanoveného směrnicí nelze považovat za vážně ohrožené, dokud se tato směrnice nestane součástí unijního právního řádu.

2. Kvalita ovzduší

Rozsudek ze dne 22. prosince 2022 (velký senát), Ministre de la Transition écologique a Premier ministre (Odpovědnost státu za znečištění ovzduší) (C-61/21, EU:C:2022:1015)

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 80/779/EHS, 85/203/EHS, 96/62/ES, 1999/30/ES a 2008/50/ES – Kvalita ovzduší – Mezní hodnoty pro mikročástice (PM_{10}) a pro oxid dusičitý (NO_2) – Překročení – Plány kvality ovzduší – Újma, která údajně byla způsobena jednotlivci zhoršením ovzduší vyplývajícím z překročení těchto mezních hodnot – Odpovědnost dotyčného členského státu – Podmínky

založení této odpovědnosti – Požadavek, aby porušené pravidlo unijního práva přiznávalo práva poškozeným jednotlivcům – Neexistence“

V rámci žaloby podané k Tribunal administratif de Cergy-Pontoise (správní soud v Cergy-Pontoise, Francie) se JP, která je obyvatelkou pařížské aglomerace, domáhala mimo jiné náhrady újmy ze strany Francouzské republiky spočívající ve zhoršení jejího zdravotního stavu, k němuž došlo zhoršením kvality vnějšího ovzduší v této aglomeraci. Toto zhoršení podle žalobkyně vyplývá z překročení mezních hodnot koncentrace oxidu dusičitého (NO_2) a mikročástic (PM_{10}) stanovených směrnicí 2008/50 o kvalitě vnějšího ovzduší[361] z důvodu, že francouzské orgány nesplnily povinnosti, které pro ně vyplývají z článků 13[362] a 23[363] této směrnice.

Vzhledem k tomu, že její žaloba byla zamítnuta v podstatě z důvodu, že ustanovení směrnice 2008/50 o kvalitě vnějšího ovzduší, kterých se dovolávala, nepřiznávají jednotlivcům žádné právo na náhradu případné újmy způsobené zhoršením kvality ovzduší, podala JP proti rozsudku odvolání ke Cour administrative d’ appel de Versailles (odvolací správní soud ve Versailles, Francie).

Soudní dvůr zasedající ve velkém senátu na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, která mu byla předložena tímto soudem, upřesnil podmínky založení odpovědnosti členského státu za újmu způsobenou jednotlivci zhoršením ovzduší v důsledku překročení mezních hodnot znečišťujících látek ve vnějším ovzduší.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve uvedl, že směrnice 2008/50 o kvalitě vnějšího ovzduší, které se dovolává JP, vstoupila v platnost dne 11. června 2008, tedy částečně poté, co jí údajně vznikla újma na zdraví, která začala vznikat od roku 2003. Pro účely přezkumu případné odpovědnosti Francouzské republiky za dotčenou újmu tak Soudní dvůr považoval za vhodné vzít v úvahu nejen relevantní ustanovení této směrnice, ale rovněž ustanovení směrnic, které jí předcházely[364] a stanovily obdobné požadavky.

Soudní dvůr dále připomněl, že založení odpovědnosti státu jednotlivci předpokládá splnění tří kumulativních podmínek, a sice že porušené pravidlo unijního práva jim přiznává práva, porušení tohoto pravidla je dostatečně závažné a existuje přímá příčinná souvislost mezi tímto porušením a újmou, kterou tito jednotlivci utrpěli.

---

361 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21. května 2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu (Úř. věst. 2008, L 152, s. 1).

362 Článek 13 odst. 1 této směrnice stanoví: „[č]lenské státy zajistí, aby úrovně oxidu siřičitého, PM10, olova a oxidu uhelnatého ve vnějším ovzduší nepřekračovaly v žádné části jejich zón a aglomerací mezní hodnoty stanovené v příloze XI“ a „[p]okud jde o oxid dusičitý a benzen, nesmějí být mezní hodnoty uvedené v příloze XI překračovány ode dne v ní uvedeného“.

363 Článek 23 odst. 1 téže směrnice stanoví: „[p]okud v daných zónách nebo aglomeracích překračují úrovně znečišťujících látek ve vnějším ovzduší jakoukoli mezní hodnotu nebo cílovou hodnotu, a v každém případě navíc i jakoukoliv příslušnou mez tolerance, členské státy zajistí, aby byly pro tyto zóny nebo aglomerace vypracovány plány kvality ovzduší za účelem dosažení příslušné mezní nebo cílové hodnoty uvedené v přílohách XI a XIV“.

364 A sice články 3 a 7 směrnice Rady 80/779/EHS ze dne 15. července 1980 o mezních hodnotách a obecných hodnotách kvality ovzduší pro oxid siřičitý a suspendované částice (Úř. věst. 1980, L 229, s. 30; Zvl. vyd. 15/01, s. 142), články 3 a 7 směrnice Rady 85/203/EHS ze dne 7. března 1985 o normách kvality ovzduší pro oxid dusičitý (Úř. věst. 1985, L 87, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 239), články 7 a 8 směrnice Rady 96/62/ES ze dne 27. září 1996 o posuzování a řízení kvality vnějšího ovzduší (Úř. věst. 1996, L 296, s. 55; Zvl. vyd. 15/03, s. 95), jakož i čl. 4 odst. 1 a čl. 5 odst. 1 směrnice Rady 1999/30/ES ze dne 22. dubna 1999 o mezních hodnotách pro oxid siřičitý, oxid dusičitý a oxidy dusíku, částice a olovo ve vnějším ovzduší (Úř. věst. 1999, L 163, s. 41; Zvl. vyd. 15/04, s. 164).

Pokud jde o první podmínku týkající se toho, že porušené pravidlo přiznává jednotlivcům práva, tato práva vznikají nejen tehdy, když to ustanovení unijního práva výslovně stanoví, ale také v důsledku pozitivních nebo negativních povinností, které tato ustanovení jasně stanoveným způsobem ukládají jak jednotlivcům, tak členským státům a unijním orgánům. Porušení takových povinností členským státem může totiž být překážkou výkonu práv, která jsou implicitně přiznána jednotlivcům dotčenými ustanoveními, a změnit tak právní situaci, kterou tato ustanovení mají vytvořit pro jednotlivce. Proto plná účinnost těchto norem a ochrana práv, která přiznávají, vyžadují, aby jednotlivci měli možnost získat náhradu újmy, a to nezávisle na tom, zda mají dotčená ustanovení přímý účinek, přičemž tato vlastnost není sama o sobě nezbytná ani dostatečná ke splnění této první podmínky.

V projednávaném případě čl. 13 odst. 1 a čl. 23 odst. 1 směrnice 2008/50 o kvalitě vnějšího ovzduší, podobně jako obdobná ustanovení předchozích směrnic, ukládají členským státům v podstatě povinnost zajistit, aby úrovně NO_2 a PM_{10} na jejich území a od určitých dat nepřekračovaly mezní hodnoty stanovené těmito směrnicemi, a dále povinnost přijmout náležitá opatření k nápravě případných překročení těchto hodnot, zejména v rámci plánů kvality ovzduší. Z toho vyplývá, že tato ustanovení stanovují dostatečně jasné a konkrétní povinnosti, pokud jde o výsledek, který musí členské státy zajistit. Tyto povinnosti však sledují obecný cíl ochrany lidského zdraví a životního prostředí jako celku a neumožňují mít za to, že implicitně přiznávají jednotlivcům práva, jejichž porušení by mohlo založit odpovědnost členského státu za újmu, která jim byla způsobena. První ze tří podmínek založení odpovědnosti státu, které jsou kumulativní, tedy není splněna.

Toto zjištění nemůže změnit možnost přiznaná jednotlivcům judikaturou Soudního dvora získat od vnitrostátních orgánů, případně tím, že se obrátí na příslušné soudy, přijetí plánu kvality ovzduší v případě překročení mezních hodnot stanovených ve směrnici 2008/50, jakož i v předcházejících směrnicích. Tato možnost vyplývající zejména ze zásady efektivity unijního práva – přičemž k efektivitě jsou dotčení jednotlivci oprávněni přispívat zahájením správních nebo soudních řízení z důvodu jejich zvláštní situace – neznamená, že povinnosti vyplývající z čl. 13 odst. 1 a čl. 23 odst. 1 směrnice 2008/50, jakož i obdobných ustanovení předcházejících směrnic, měly za cíl přiznat dotčeným osobám individuální práva ve smyslu první ze tří výše uvedených podmínek.

Vzhledem k výše uvedenému Soudní dvůr dospěl k závěru, že čl. 13 odst. 1 a čl. 23 odst. 1 směrnice 2008/50 o kvalitě vnějšího ovzduší, jakož i obdobná ustanovení předcházejících směrnic, musí být vykládány v tom smyslu, že jejich cílem není přiznat jednotlivcům individuální práva, která by jim mohla zakládat právo na náhradu újmy vůči členskému státu na základě zásady odpovědnosti státu za újmu způsobenou jednotlivcům v důsledku porušení unijního práva, které mu lze přičítat.

Kapitola 2 – Tribunál

I. Unijní soudní řízení

1. Zastoupení advokátem oprávněným k výkonu advokacie pouze před soudy Spojeného království

Usnesení ze dne 20. června 2022, Natixis v. Komise (T-449/21, EU:T:2022:394)

„Žaloba na neplatnost – Překážka v průběhu řízení – Nedostatek zastoupení advokátem oprávněným k výkonu advokacie pouze před soudy Spojeného království v jednom z případů taxativně vyjmenovaných v čl. 91 odst. 2 dohody o vystoupení Spojeného království z Unie a Euratomu – Nedostatek zastoupení advokátem oprávněným k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, který je smluvní stranou Dohody o EHP – Článek 19 statutu Soudního dvora Evropské unie“

Návrhem došlým dne 30. července 2021 podala společnost Natixis žalobu na neplatnost rozhodnutí Evropské komise ze dne 20. května 2021, které bylo přijato v řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru[365] v rozsahu, v němž se jí týká. Žalobkyně uvedla, že je zastoupena, mimo jinými, dvěma barristery a dvěma solicitory, kteří jsou oprávněni k výkonu advokacie před soudy Spojeného království.

Dohodou o vystoupení Spojeného království z Evropské unie[366] je upraveno přechodné období, které skončilo dne 31. prosince 2020.

Svým usnesením Tribunál zamítl žádost žalobkyně o uznání barristera a solicitora jako jejích právních zástupců. Tato věc tak poskytuje Tribunálu příležitost analyzovat jednotlivé texty a ustanovení, které musí být zohledněny pro účely určení, zda advokát oprávněný k výkonu advokacie pouze před soudy Spojeného království může zastupovat účastníka řízení před Tribunálem.

Závěry Tribunálu

Tribunál zaprvé připomíná, že podle čl. 19 třetího a čtvrtého pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie může zastupovat účastníka řízení před unijními soudy nebo mu být nápomocen pouze advokát oprávněný k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, který je stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru[367]. Pokud však jde o zvláštní případ advokátů oprávněných k výkonu advokacie podle práva Spojeného království, je třeba vzít nejprve v úvahu případná relevantní ustanovení mezinárodních dohod zavazujících Spojené království a Unii, a sice dohodu o vystoupení a dohodu o obchodu a spolupráci[368].

---

365 Dohoda o Evropském hospodářském prostoru (Úř. věst. 1994, L 1, s. 3, dále jen „Dohoda o EHP“).

366 Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2020, L 29, s. 7, dále jen „dohoda o vystoupení“).

367 Článek 19 čtvrtý pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie.

368 Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska na straně druhé (Úř. věst. 2021, L 149, s. 10, dále jen „dohoda o obchodu a spolupráci“).

V této souvislosti dohoda o vystoupení taxativně vyjmenovává případy, kdy advokát oprávněný k výkonu advokacie před soudy Spojeného království může zastupovat účastníka řízení před unijními soudy nebo mu může být nápomocen[369]. Za současného stavu rozdělení pravomocí mezi Soudní dvůr a Tribunál může takový advokát, který zastupoval účastníka řízení ke dni 31. prosince 2020, jej nadále zastupovat nebo mu být nápomocen v řízení o žalobě podané k Tribunálu[370]. Takový advokát může rovněž zastupovat účastníka řízení nebo mu být nápomocen v řízení před Tribunálem o žalobě na neplatnost směřující proti rozhodnutím orgánů, institucí a jiných subjektů Unie přijatým před 31. prosincem 2020, jejichž adresáty jsou Spojené království nebo fyzické či právnické osoby s bydlištěm nebo se sídlem ve Spojeném království[371]. Totéž platí pro takováto rozhodnutí, která byla přijata po 31. prosinci 2020, zejména pak v řízeních, v nichž jsou aplikovány články 101 nebo 102 SFEU, která byla zahájena před 31. prosincem 2020 a jejichž adresáty jsou Spojené království nebo fyzické či právnické osoby s bydlištěm nebo se sídlem ve Spojeném království. A konečně advokát oprávněný k výkonu advokacie před soudy Spojeného království může tento stát zastupovat nebo mu být nápomocen před Tribunálem[372] v řízeních, do nichž se uvedený stát rozhodl vstoupit jako vedlejší účastník[373].

V daném případě Tribunál konstatoval, že projednávaná žaloba nespadá pod žádný z uvedených případů taxativně vyjmenovaných v dohodě o vystoupení. Žalobkyní je společnost se sídlem ve Francii založená podle francouzského práva. V tomto ohledu není relevantní skutečnost, že jiní adresáti napadeného rozhodnutí jsou usazeni ve Spojeném království. V tomto smyslu Tribunál připomíná, že podle ustálené judikatury musí být rozhodnutí přijaté Komisí na základě článku 101 SFEU, i když je sepsáno a zveřejněno ve formě jediného rozhodnutí, považováno za soubor individuálních rozhodnutí, která ve vztahu ke každé ze společností, jimž jsou určena, konstatují protiprávní jednání, za které nebo která byla shledána odpovědnou, a případně jí ukládají pokutu. Kromě toho, pokud jde o tvrzení žalobkyně, že je „usazena“ ve Spojeném království jako „overseas company“, z dokumentů poskytnutých žalobkyní vyplývá, že je v tomto státě pouze zaregistrovaná, a nikoli usazená. Tribunál rovněž uvádí, že právo na zastupování nebo právní pomoc přiznané dohodou o vystoupení[374] advokátům oprávněným k výkonu advokacie před soudy Spojeného království platí pouze v rámci správních řízení[375] s vyloučením případných následných soudních řízení[376].

Zadruhé Tribunál uvádí, že žalobkyně se nemůže dovolávat ani Dohody o obchodu a spolupráci uzavřené mezi Unií a Spojeným královstvím. Tato dohoda nestanoví[377], že jedna strana této dohody dovoluje advokátovi druhé strany uvedené dohody poskytovat na svém území právní služby týkající se unijního práva, pod které spadá článek 101 SFEU, nebo poskytovat právní zastoupení zejména před soudy a jinými řádně ustavenými úředními tribunály některé ze stran uvedené dohody, mezi něž patří Tribunál.

---

369 Článek 87, články 90 až 92 a článek 95 dohody o vystoupení vykládané ve vzájemné souvislosti.

370 V souladu s čl. 91 odst. 1 dohody o vystoupení.

371 V souladu s čl. 91 odst. 2 první větou dohody o vystoupení ve spojení s čl. 95 odst. 1 a 3 této dohody.

372 V souladu s čl. 91 odst. 2 druhou větou dohody o vystoupení ve spojení s jejím čl. 90.

373 Podle čl. 90 druhého pododstavce písm. c) dohody o vystoupení.

374 Článek 94 odst. 2 dohody o vystoupení.

375 Uvedených v článcích 92 a 93 dohody o vystoupení.

376 Stanovených článkem 91 dohody o vystoupení.

377 Článek 193 písm. a) a g) dohody o obchodu a spolupráci.

Zatřetí a na posledním místě Tribunál poznamenává, že žaloba byla podána dne 30. července 2021, tedy po 31. prosinci 2020, kdy uplynulo přechodné období, během kterého se unijní právo i nadále uplatňovalo na Spojené království a na jeho území navzdory jeho statusu třetí země. Otázku, zda advokáti oprávnění vykonávat advokacii pouze před soudy Spojeného království, zmocnění žalobkyní, musí být považováni za oprávněné k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, který je stranou EHP[378] již nelze posuzovat z hlediska ustanovení nebo aktů práva Unie[379]. Takové posouzení musí být tedy provedeno s ohledem na případnou zvláštní právní úpravu členského státu, která jednostranně opravňuje tyto advokáty k výkonu advokacie před jeho soudy; tato však v daném případě ve Francii neexistuje.

2. Žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti

Rozsudek ze dne 23. února 2022, United Parcel Service v. Komise (T-834/17, EU:T:2022:84)

„Mimosmluvní odpovědnost – Hospodářská soutěž – Trhy mezinárodních služeb expresního doručování malých zásilek v EHP – Spojení podniků – Rozhodnutí, kterým se spojení prohlašuje za neslučitelné s vnitřním trhem – Zrušení rozhodnutí rozsudkem Tribunálu – Právo na obhajobu – Dostatečně závažné porušení právní normy, která přiznává práva jednotlivcům – Příčinná souvislost“

Rozhodnutím ze dne 30. ledna 2013 (dále jen „sporné rozhodnutí“)[380] Evropská komise prohlásila oznámené spojení mezi společnostmi United Parcel Service, Inc. (dále jen „UPS“) a TNT Express NV (dále jen „TNT“) za neslučitelné s vnitřním trhem, přičemž oba podniky působí na trhu mezinárodních služeb expresního doručování malých zásilek.

I když UPS veřejně oznámila, že upouští od tohoto spojení, podala k Tribunálu žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí. Rozsudkem ze dne 7. března 2017[381] Tribunál této žalobě vyhověl a rozsudkem ze dne 16. ledna 2019[382] zamítl Soudní dvůr kasační opravný prostředek podaný Komisí proti tomuto rozsudku Tribunálu.

Komise mezitím prohlásila za slučitelné s vnitřním trhem oznámené spojení mezi společnostmi TNT a FedEx Corp. (dále jen „FedEx“), konkurentem společnosti UPS[383].

---

378 Článek 19 čtvrtý pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie.

379 Včetně těch, které se použijí na povolání advokáta, jako je směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě, než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (Úř. věst. 1998, L 77, s. 36), nebo směrnice Rady 77/249/EHS ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů (Úř. věst. 1977, L 78, s. 17).

380 Rozhodnutí C(2013)431, kterým se spojení prohlašuje za neslučitelné s vnitřním trhem a s fungováním Dohody o EHP (věc COMP/M.6570 – UPS/TNT Express).

381 Rozsudek ze dne 7. března 2017, ***United Parcel Service v. Komise*** (T-194/13, EU:T:2017:144).

382 Rozsudek ze dne 16. ledna 2019, ***Komise v. United Parcel Service*** (C-265/17 P, EU:C:2019:23).

383 Rozhodnutí ze dne 8. ledna 2016, kterým se spojení prohlašuje za slučitelné s vnitřním trhem a s fungováním Dohody o EHP (věc M.7630 – FedEx/TNT Express), jehož shrnutí bylo zveřejněno v Úředním věstníku *Evropské unie* (Úř. věst. 2016, C 450, s. 12).

Na konci roku 2017 podala UPS žalobu na náhradu škody proti Komisi, která zněla na náhradu hospodářské újmy údajně utrpěné z důvodu protiprávnosti sporného rozhodnutí[384]. V roce 2018 byla žaloba na náhradu škody podána mimo jiné společnostmi Aviation Holdings DAC a ASL Airlines (Ireland) Ltd (dále společně jen „společnosti ASL“), které před přijetím sporného rozhodnutí uzavřely se společností TNT obchodní dohody, které měly být provedeny po schválení spojení mezi společnostmi UPS a TNT[385].

Tyto dvě žaloby na náhradu škody byly zamítnuty sedmým rozšířeným senátem Tribunálu.

Závěry Tribunálu

- **Zamítnutí žaloby na náhradu škody podané společností UPS (věc T-834/17)**

V žalobě na náhradu škody společnost UPS uvedla, že se Komise přijetím sporného rozhodnutí dopustila dostatečně závažného porušení unijního práva, které může založit mimosmluvní odpovědnost Unie. Podle společnosti UPS Komise zaprvé porušila její procesní práva během správního řízení, zadruhé porušila povinnost uvést odůvodnění a zatřetí se dopustila pochybení ohledně posouzení oznámeného spojení po meritorní stránce.

Úvodem Tribunál připomíná, že vznik mimosmluvní odpovědnosti Unie předpokládá splnění tří kumulativních podmínek, a sice dostatečně závažného porušení právní normy, která přiznává práva jednotlivcům, skutečné existence škody, jakož i existence přímé příčinné souvislosti mezi porušením a vzniklou škodou.

Pokud jde zaprvé o údajné nedodržení procesních práv společnosti UPS během správního řízení, tato společnost vytýkala Komisi, že nesdělila konečnou verzi ekonometrického modelu, která sloužila k analýze účinků oznámeného spojení na ceny, ani kritéria pro posouzení nárůstu efektivnosti vyplývajícího z tohoto spojení. Kromě toho se UPS domnívala, že Komise porušila její právo na přístup k informacím poskytnutým společností FedEx v průběhu správního řízení.

Pokud jde o nesdělení poslední verze ekonometrického modelu použitého Komisí, Tribunál uvádí, že podle použitelné právní úpravy byla Komise skutečně povinna informovat UPS o této posledně uvedené verzi. Vzhledem k tomu, že Komise měla v tomto bodě značně omezený, či dokonce žádný prostor pro uvážení, dopustila se dostatečně závažného porušení práva společnosti UPS na obhajobu tím, že jí tento model nesdělila. S ohledem na judikaturu v oblasti dodržování práva na obhajobu a rozsudek Soudního dvora ze dne 16. ledna 2019 nebylo toto porušení práv společnosti UPS mimoto omluvitelné z důvodu údajné nejasnosti unijního práva, jak to tvrdila Komise.

Tribunál rovněž odmítá argument Komise na obranu vycházející ze skutečnosti, že vývoji ekonometrického modelu předcházela četná korespondence se společností UPS. Tím, že Komise nesdělila konečnou verzi ekonometrického modelu, nejen že se odchýlila od procesního omezení určeného k zajištění legitimity řízení o kontrole spojování podniků Unie, jakož i jeho spravedlivého charakteru, ale i uvedla společnost UPS do situace, která jí neumožnila porozumět části odůvodnění sporného rozhodnutí.

Naproti tomu, pokud jde o neoznámení kritérií pro posouzení nárůstu efektivnosti vyplývajícího z oznámeného spojení společnosti UPS, Tribunál uvádí, že žádné ustanovení unijního práva použitelné

---

384 Věc T-834/17, United Parcel Service v. Komise.

385 Věc T-540/18, ASL Aviation Holdings a ASL Airlines (Ireland) v. Komise.

na kontrolu spojování podniků Komisi neukládá, aby předem abstraktně vymezila konkrétní kritéria, na jejichž základě má v úmyslu připustit, že nárůst efektivnosti lze považovat za prokazatelný. Za těchto podmínek je argumentace společnosti UPS směřující k prokázání, že Komise byla povinna sdělit jí konkrétní kritéria a úrovně důkazního břemene, které hodlala uplatnit za účelem určení, zda je každý dovolávaný nárůst efektivnosti prokazatelný, právně nepodložená.

Tribunál mimoto odmítl argumentaci, podle které Komise porušila právo UPS na přístup k určitým dokumentům, které Komisi poskytla společnost FedEx v průběhu správního řízení. Vzhledem k tomu, že UPS nevykonala svá práva na přístup včas a způsobem stanoveným použitelnými právními předpisy (nepředložení věci úředníkovi pro slyšení), nesplňovala podmínky pro získání náhrady škody údajně způsobené porušením uvedených práv.

Pokud jde zadruhé o údajné porušení povinnosti uvést odůvodnění ze strany Komise, Tribunál připomíná, že nedostatečné odůvodnění unijního aktu v zásadě nemůže založit odpovědnost Unie.

Pokud jde zatřetí o argument společnosti UPS vycházející z pochybení týkajících se meritorního posouzení oznámeného spojení podniků, Tribunál, který potvrdil, že se Komise dopustila určitých pochybení, uvádí, že tato pochybení nepředstavují dostatečně závažná porušení unijního práva, aby mohla vést ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie. V tomto ohledu Tribunál upřesňuje, že i když Komise použila ekonometrický model, který se výrazně odchyluje od běžné praxe v hospodářské oblasti, v rozporu se svými vlastními pravidly (Osvědčené postupy pro předkládání hospodářských důkazů), měla při vymezení uvedeného modelu značný prostor pro uvážení. Kromě toho se Komise při provedení své analýzy účinků oznámeného spojení neopřela výlučně o uvedený ekonometrický model, ale rovněž provedla obecnou analýzu charakteristik dotčeného trhu, přičemž zdůraznila povahu a charakteristické rysy uvedeného trhu a důsledky vyplývající ze zamýšleného spojení.

Nakonec Tribunál dospěl k závěru, že se společnosti UPS nepodařilo prokázat existenci zjevných a závažných pochybení v rámci posouzení prokazatelné povahy nárůstu efektivnosti nebo konkurenčního postavení společnosti FedEx v návrhu spojení podniků, ani existenci jakéhokoli nepřímého důkazu, který by mohl odhalit nerovné zacházení mezi rozhodnutím o spojení mezi společnostmi FedEx a TNT a sporným rozhodnutím.

Poté, co Tribunál takto určil, že dostatečně závažné porušení procesních práv společnosti UPS v průběhu správního řízení bylo omezeno na to, že nebyla oznámena poslední verze ekonometrického modelu použitého Komisí k analýze účinků oznámeného spojení na ceny, dále zkoumal existenci přímé příčinné souvislosti mezi touto protiprávností a škodou uplatňovanou společností UPS, a sice zaprvé náklady spojenými s její účastí na řízení o kontrole oznámeného spojení podniků mezi společnostmi FedEx a TNT, zadruhé zaplacením smluvní náhrady škody společnosti TNT v důsledku vypovězení dohody o fúzi uzavřené se společností TNT a zatřetí ušlým ziskem vyplývajícím z nemožnosti provést tuto dohodu o fúzi.

Pokud jde nejprve o náklady spojené s účastí společnosti UPS na řízení o kontrole oznámeného spojení mezi společnostmi FedEx a TNT, Tribunál konstatuje, že tato účast zjevně vyplývala ze svobodné volby UPS. Porušení procesních práv společnosti UPS v řízení o kontrole spojení mezi ní a společností TNT tak nelze považovat za rozhodující příčinu nákladů spojených s její účastí v řízení o kontrole spojení mezi společnostmi FedEx a TNT. Stejně tak vzhledem k tomu, že platba náhrady škody za vypovězení smlouvy společnosti TNT má svůj původ ve smluvním závazku vyplývajícím ze znění dohody o fúzi uzavřené mezi společnostmi UPS a TNT, nemohly protiprávnosti sporného rozhodnutí představovat rozhodující příčinu platby této náhrady škody společnosti TNT.

Pokud jde konečně o údajný ušlý zisk společnosti UPS, Tribunál uvádí, že nelze předpokládat, že by v případě absence porušení procesních práv společnosti UPS v řízení o kontrole spojení mezi ní a společností TNT bylo toto spojení prohlášeno za slučitelné s vnitřním trhem. Kromě toho společnost UPS neprokázala ani neposkytla důkazy, které by Tribunálu umožnily dospět k závěru, že v případě absence tohoto porušení by Komise prohlásila uvedené spojení za slučitelné s vnitřním trhem. Navíc

vzdání se zamýšleného spojení společností UPS již od oznámení sporného rozhodnutí mělo za následek přerušení jakékoli přímé příčinné souvislosti mezi zjištěnou protiprávností a tvrzenou újmou.

S ohledem na výše uvedené Tribunál dospěl k závěru, že společnost UPS neprokázala, že porušení jejích procesních práv v řízení o kontrole spojení mezi ní a společností TNT bylo rozhodující příčinou tvrzené újmy. Zamítl tedy její žalobu na náhradu škody v plném rozsahu.

- **Zamítnutí žaloby na náhradu škody podané společnostmi ASL (věc T-540/18)**

Žaloba na náhradu škody podaná společnostmi ASL směřovala k náhradě údajného ušlého zisku vyplývajícího z nemožnosti provést z důvodu sporného rozhodnutí obchodní dohody uzavřené se společností TNT. Na podporu této žaloby se společnosti ASL dovolávaly porušení jejich základních práv a práv společnosti UPS ze strany Komise, jakož i existence závažných a zjevných pochybení při posouzení oznámeného spojení společností UPS a TNT ze strany Komise.

Tribunál zaprvé konstatoval, že se společnosti ASL nemohou jako základu svého vlastního návrhu na náhradu škody dovolávat porušení práva společnosti UPS na obhajobu v rámci řízení o kontrole spojení mezi posledně uvedenou společností a společností TNT. Podle ustálené judikatury Tribunálu je totiž nezbytné, aby ochrana poskytovaná právní normou uplatňovanou na podporu žaloby na náhradu škody měla účinky vůči osobě, která se jí dovolává, a tedy aby tato osoba náležela mezi osoby, kterým dotčená norma přiznává práva.

Zadruhé Tribunál odmítl jako neopodstatněnou argumentaci společností ASL vycházející z toho, že Komise v rámci řízení o kontrole spojení mezi společnostmi UPS a TNT porušila jejich základní práva a zejména právo na řádnou správu zakotvené v článku 41 Listiny základních práv Evropské unie. V tomto ohledu Tribunál upřesnil, že jelikož se společnosti ASL svobodně rozhodly neúčastnit se tohoto řízení, nemohly se důvodně dovolávat toho, že Komise v kontextu tohoto řízení údajně porušila jejich základní práva.

Zatřetí Tribunál odmítl jako nepřípustný žalobní důvod vycházející z existence závažných a zjevných pochybení, kterých se Komise dopustila při posuzování spojení mezi společnostmi UPS a TNT, vzhledem k tomu, že společnosti ASL se v tomto ohledu omezily na odkaz na žalobu podanou společností UPS ve věci T-834/17.

S ohledem na tyto úvahy Tribunál, který konstatoval, že společnosti ASL neprokázaly dostatečně závažná porušení unijního práva, kterými je stiženo sporné rozhodnutí, zamítl jejich žalobu jako neopodstatněnou.

3. Spory týkající se smluv

Rozsudek ze dne 13. července 2022, JF v. EUCAP Somálsko (T-194/20, EU:T:2022:454)

„Rozhodčí doložka – Mezinárodní smluvní zaměstnanec mise EUCAP Somálsko – Mise v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky – Neobnovení pracovní smlouvy po vystoupení Spojeného království z Unie – Právo být vyslechnut – Rovné zacházení – Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti – Přechodné období stanovené v Dohodě o vystoupení Spojeného království z Unie – Žaloba na neplatnost – Žaloba na náhradu škody – Akty, jež jsou neoddělitelné od smlouvy – Nepřípustnost“

Žalobce JF, státní příslušník Spojeného království, podepsal s misí EUCAP Somálsko, misí Evropské unie, jejímž cílem je pomoci Somálsku posílit jeho kapacity v oblasti námořní bezpečnosti[386], několik po sobě jdoucích pracovních smluv na dobu určitou, na jejichž základě byl přijat jako mezinárodní smluvní zaměstnanec.

Jeho poslední pracovní smlouva, která skončila dne 31. ledna 2020, stanovila, že může být ukončena před uplynutím platnosti, pokud Spojené království přestane být členem Evropské unie.

Ve zprávě ze dne 18. ledna 2020 vedoucí mise EUCAP Somálsko informoval mezinárodní smluvní zaměstnance této mise, kteří jsou státními příslušníky Spojeného království, mezi nimi i žalobce, o tom, že z důvodu pravděpodobného vystoupení Spojeného království z Unie ke dni 31. ledna 2020 budou jejich pracovní smlouvy k tomuto datu ukončeny. Následně dopisem ze dne 29. ledna 2020 potvrdil JF, že jeho smlouva nebude obnovena po uplynutí doby její platnosti a že skončí dne 31. ledna 2020 z důvodu vystoupení Spojeného království z Unie.

Svou žalobou se JF domáhal na základě článků 263 a 268 SFEU, aby byla zrušena zpráva ze dne 18. ledna 2020 a dopis ze dne 29. ledna 2020 (dále jen společně „sporné akty“) a byla mu na základě mimosmluvní odpovědnosti nahrazena škoda, která mu údajně vznikla v důsledku těchto aktů, a podpůrně se na základě článku 272 SFEU domáhal, aby byly sporné akty prohlášeny za protiprávní a byla mu rovněž nahrazena stejná škoda na základě smluvní odpovědnosti.

Rozšířený senát Tribunálu zamítl ve svém rozsudku žalobu podanou JF v plném rozsahu. Při této příležitosti doplnil judikaturu tím, že se vyjádřil zejména k přípustnosti a povaze žaloby, jakož i k možnosti za určitých podmínek neurčit vnitrostátní právo rozhodné pro vyřešení sporu ve smluvních věcech. Rovněž přezkoumal žalobní důvody vycházející z porušení unijního práva v rámci takového smluvního sporu a upřesnil použití zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti v projednávané věci.

Závěry Tribunálu

Pokud jde o přípustnost žaloby, Tribunál zaprvé odmítl návrh na neplatnost sporných aktů podaný na základě článku 263 SFEU jako nepřípustný. V tomto ohledu podotkl zejména, že pracovní podmínky, jakož i práva a povinnosti mezinárodního personálu mise EUCAP Somálsko jsou definovány smlouvou, takže pracovní vztah mezi žalobcem a misí EUCAP Somálsko je smluvní povahy. Tribunál dále konstatoval, že spornými akty vedoucí mise EUCAP Somálsko potvrdil žalobci datum ukončení jeho smlouvy tak, jak to v ní bylo stanoveno, v návaznosti na vystoupení Spojeného království z Unie, jež bylo smluvním důvodem pro ukončení smlouvy. Z toho vyvodil, že tyto akty nemají vyvolávat závazné právní účinky jdoucí nad rámec smluvního vztahu mezi žalobcem a misí EUCAP Somálsko a implikující výkon výsad veřejné moci ze strany této mise. Uvedené akty tak mají smluvní povahu a jejich zrušení se nelze domáhat na základě článku 263 SFEU.

Zadruhé Tribunál odmítl návrh na náhradu škody, jehož předmětem je mimosmluvní odpovědnost Unie za jednání mise EUCAP Somálsko na základě článku 268 SFEU, jako nepřípustný. Tento návrh je zahrnut do skutečného smluvního kontextu, takže spadá do smluvní odpovědnosti Unie.

Zatřetí Tribunál dospěl k závěru, že žaloba je přípustná v rozsahu, v němž je podpůrně založena na článku 272 SFEU. Upřesnil, že na podporu svých návrhů na základě tohoto ustanovení se žalobce dovolává pravidel, která je administrativa Unie povinna dodržovat ve smluvním rámci, pokud

386 Mise EUCAP Somálsko byla vytvořena rozhodnutím Rady 2012/389/SZBP ze dne 16. července 2012 o misi Evropské unie zaměřené na budování kapacit v Somálsku (EUCAP Somálsko) (Úř. věst. 2012, L 187, s. 40) ve znění rozhodnutí Rady (SZBP) 2018/1942 ze dne 10. prosince 2018 (Úř. věst. 2018, L 314, s. 56).

předkládá žalobní důvody vycházející zejména z porušení práva být vyslechnut a zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace[387], jakož i z žalobního důvodu vycházejícího z porušení zásady ochrany legitimního očekávání, která představuje obecnou zásadu unijního práva. Žalobci tudíž nelze bránit, aby se na podporu svých návrhů dovolával porušení těchto zásad, z důvodu, že se může platně dovolávat pouze nesplnění ujednání své smlouvy nebo porušení práva rozhodného pro tuto smlouvu, neboť jinak by byla porušena zásada účinné soudní ochrany[388].

Pokud jde o rozhodné právo, připomněl Tribunál zásadu, podle které se smluvní odpovědnost Unie řídí právem rozhodným pro příslušnou smlouvu[389]. Stanovil však, že není nezbytné určit vnitrostátní právo rozhodné pro projednávaný spor, který může být vyřešen na základě dotčené smlouvy, standardních operačních postupů mise EUCAP Somálsko, na které tato smlouva odkazuje, jakož i na základě Listiny a obecných zásad unijního práva. V této souvislosti Tribunál podotkl, že se žalobce na podporu svých podpůrných návrhů podaných na základě článku 272 SFEU dovolává výhradně důvodů vycházejících z porušení unijního práva, zejména obecných zásad tohoto práva a Listiny. Mimoto se nejeví, že by pro vyřešení tohoto sporu bylo nezbytné použít kogentní ustanovení vnitrostátního práva.

Pokud jde o základ věci, Tribunál uvedl, že zaprvé, co se týče porušení práva být vyslechnut, z ujednání dotčené smlouvy ani ze standardních operačních postupů mise EUCAP Somálsko, na které tato smlouva odkazuje, nevyplývá, že byl vedoucí mise EUCAP Somálsko povinen vyslechnout JF před vypracováním zprávy ze dne 18. ledna 2020. Mimoto Tribunál měl za to, že rozhodnutí EUCAP Somálsko nevyužít možnosti obnovit smlouvu žalobce, jak vyplývá ze sporných aktů, nebylo opatřením jemu určeným, které by se jej mohlo nepříznivě dotknout, ve smyslu čl. 41 odst. 2 písm. a) Listiny. Právo být vyslechnut, jak je zaručeno tímto ustanovením, tak neukládalo misi EUCAP Somálsko povinnost vyslechnout žalobce před vypracováním zprávy ze dne 18. ledna 2020. Navíc Tribunál v rámci žaloby smluvní povahy poukázal na to, že i za předpokladu, že by měl žalobce právo být vyslechnut před vypracováním uvedené zprávy, řízení by nemohlo vést k jinému výsledku, kdyby mohl toto právo uplatnit.

Zadruhé, pokud jde o údajnou diskriminaci na základě státní příslušnosti, Tribunál zdůraznil, že žalobce jakožto státní příslušník členského státu, jenž zahájil postup pro vystoupení z Unie, nebyl objektivně v situaci srovnatelné se situací mezinárodních smluvních zaměstnanců mise EUCAP Somálsko, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, takže vedoucí této mise se mohl rozhodnout, že jeho pracovní smlouvu po 31. lednu 2020 neobnoví, aniž to představovalo diskriminaci na základě státní příslušnosti.

Nakonec zatřetí, co se týče údajného porušení Dohody o vystoupení Spojeného království z Evropské unie a Euratomu[390], Tribunál v rámci žaloby smluvní povahy podotkl, že její ustanovení, která jsou relevantní v projednávané věci, upravují podmínky, za kterých se právo Unie použije na Spojené království během přechodného období, a představují tedy hmotněprávní pravidla. Vzhledem k tomu, že se tato pravidla neuplatní na právní situace vzniklé před vstupem této dohody v platnost a že sporné akty předcházely tomuto datu, nelze takové porušení přijmout.

---

387 Zaručených čl. 41 odst. 2 písm. a), články 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

388 Ve smyslu rozsudku ze dne 16. července 2020, ***ADR Center v. Komise*** (C-584/17 P, EU:C:2020:576, body 85 až 89).

389 Článek 340 první pododstavec SFEU.

390 Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2020, L 29, s. 7), která vstoupila v platnost dne 1. února 2020.

II. Institucionální právo – Úřad evropského veřejného žalobce

Rozsudek ze dne 12. ledna 2022, Verelst v. Rada (T-647/20, EU:T:2022:5)

„Institucionální právo – Posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce – Nařízení (EU) 2017/1939 – Jmenování evropských žalobců Úřadu evropského veřejného žalobce – Jmenování jednoho z kandidátů navržených Belgií – Pravidla pro jmenování evropských žalobců“

Dne 12. října 2017 přijala Rada Evropské unie nařízení 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce[391]. Tímto nařízením se zřizuje Úřad evropského veřejného žalobce jakožto instituce Evropské unie a stanoví se pravidla jeho fungování.

V souladu s čl. 16 odst. 1 nařízení 2017/1939 má každý členský stát, který se účastní posílené spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, navrhnout do funkce evropského žalobce tři kandidáty. Článek 16 odst. 2 tohoto nařízení stanoví, že po obdržení odůvodněného stanoviska výběrové komise, která je pověřena sestavením užšího seznamu kandidátů na funkci evropského nejvyššího žalobce[392], Rada vybere a jmenuje jednoho z kandidátů do funkce evropského žalobce daného členského státu, a pokud výběrová komise dojde k závěru, že některý kandidát nesplňuje podmínky požadované k výkonu povinností evropského žalobce, je její stanovisko pro Radu závazné. V souladu s čl. 16 odst. 3 uvedeného nařízení Rada, jež rozhoduje prostou většinou, vybírá a jmenuje evropské žalobce na funkční období šesti let, které nelze obnovit; na konci tohoto šestiletého období může Rada rozhodnout o prodloužení funkčního období o dobu nejvýše tří let.

V souladu s čl. 14 odst. 3 nařízení 2017/1939 stanoví Rada pravidla fungování výběrové komise a přijímá rozhodnutí o jmenování jejích členů na návrh Evropské komise. Dne 13. července 2018 přijala Rada prováděcí rozhodnutí 2018/1696 o pravidlech fungování výběrové komise[393]. Konkrétně bod VII.2 třetí pododstavec těchto pravidel, která jsou obsažena v příloze, stanoví, že „[v]ýběrová komise stanoví pořadí kandidátů podle jejich kvalifikace a praxe“, které „udává preference […] a není pro Radu závazné“.

Za účelem navržení tří kandidátů na funkci evropského žalobce podle nařízení 2017/1939 zveřejnily belgické orgány dne 25. ledna 2019 výzvu k předkládání kandidatur, na kterou reagovalo šest kandidátů, včetně žalobce, pana Jeana-Michela Verelsta, který od roku 2010 zastává funkci zástupce královského státního zástupce v Bruselu (Belgie) se specializací na daňovou oblast.

Po skončení jednotlivých fází výběrového řízení upraveného nařízením 2017/1939 přijala Rada dne 27. července 2020 prováděcí rozhodnutí 2020/1117 o jmenování evropských žalobců Úřadu evropského veřejného žalobce, kterým byl ode dne 29. července 2020 jmenován pan Yves van den Berge[394]. Dopisem ze dne 7. října 2020 oznámila Rada žalobci i všem ostatním neúspěšným

---

391 Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (Úř. věst. 2017, L 283, s. 1).

392 Podle čl. 14 odst. 3 nařízení 2017/1939.

393 Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2018/1696 ze dne 13. července 2018 o pravidlech fungování výběrové komise podle čl. 14 odst. 3 nařízení 2017/1939 (Úř. věst. 2018, L 282, s. 8).

394 Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2020/1117 ze dne 27. července 2020 o jmenování evropských žalobců Úřadu evropského veřejného žalobce (Úř. věst. 2020, L 244, s. 18).

kandidátům toto rozhodnutí a relevantní informace týkající se důvodů, které ji vedly k rozhodnutí jmenovat jiného kandidáta, v daném případě Y. van den Bergeho.

Žalobce nato požádal Radu, aby mu zaslala veškeré dokumenty vztahující se k průběhu výběrového řízení, které se ho týkají. Následně podal žalobu znějící na zrušení uvedeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká jmenování Y. van den Bergeho jako evropského žalobce Úřadu evropského veřejného žalobce a zamítá se žalobcova kandidatura.

Tribunál žalobu podanou žalobcem rozsudkem zamítl. Poprvé zkoumal legalitu prováděcího rozhodnutí 2020/1117 o jmenování evropských žalobců Úřadu evropského veřejného žalobce, jež bylo přijato na základě nařízení 2017/1939.

Závěry Tribunálu

Tribunál zaprvé posuzoval otázku, zda se Rada mohla odchýlit od preferencí výběrové komise pověřené hodnocením způsobilosti kandidátů navržených členskými státy. V tomto ohledu Tribunál nejprve připomněl znění ustanovení upravujících řízení, které vedlo k přijetí napadeného rozhodnutí – a žalobce nezpochybňuje, že toto řízení skutečně proběhlo – a poté na jedné straně připomněl, že v souladu s bodem VII.2 třetím pododstavcem pravidel fungování výběrové komise není pořadí sestavené výběrovou komisí na základě kvalifikace a praxe tří uchazečů navržených dotyčným členským státem pro Radu závazné. Na druhé straně Tribunál poukázal na to, že ani čl. 16 odst. 2 a 3 nařízení 2017/1939, ani pravidla fungování výběrové komise nebrání tomu, aby Rada při výběru mezi třemi kandidáty navrženými členským státem v rámci výkonu pravomoci, která je jí svěřena uvedeným čl. 16 odst. 2 a 3, zohlednila informace, které jí byly poskytnuty vládami členských států, které jsou v ní zastoupeny, případně dotyčným členským státem samotným. V důsledku toho měl Tribunál za to, že napadené rozhodnutí bylo přijato v souladu s procesními pravidly upravujícími jeho přijímání[395] a se zásadou zákazu diskriminace.

Zadruhé Tribunál zkoumal, zda Rada splnila povinnost uvést odůvodnění ve vztahu k žalobci, jehož kandidatura byla zamítnuta. Tribunál nejprve připomněl rozsah této povinnosti uvést odůvodnění[396] a přezkoumal právní povahu napadeného rozhodnutí, a poté měl za to, že odůvodnění napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž implicitně zamítá kandidaturu žalobce na funkci evropského žalobce Belgického království, mu musí být v zásadě sděleno současně s napadeným rozhodnutím.

Tribunál v této souvislosti konstatoval, že jediné odůvodnění obsažené v napadeném rozhodnutí, jak bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie*, se nachází v bodě 13 jeho odůvodnění. Uvádí se v něm, že „[p]okud jde o kandidáty navržené Belgií, Bulharskem a Portugalskem, Rada se nezávazným pořadím preferencí stanoveným výběrovou komisí neřídila, a to na základě odlišného posouzení zásluh těchto kandidátů, které bylo provedeno příslušnými přípravnými orgány Rady“. Tribunál přitom připomněl, že z bodu VII.2 třetího pododstavce pravidel fungování výběrové komise vyplývá, že pořadí stanovené výběrovou komisí, týkající se tří kandidátů na funkci evropského žalobce, kteří byli navrženi Belgickým královstvím, na základě kvalifikace a praxe těchto kandidátů, není pro Radu závazné. Rada tedy mohla buď přijmout uvedené pořadí, nebo založit své rozhodnutí na jiném porovnání zásluh kandidátů. Podle Tribunálu tedy žalobce neprávem tvrdil, že mu odůvodnění napadeného rozhodnutí mělo dát možnost pochopit, proč se Rada rozhodla neřídit se pořadím preferencí stanoveným výběrovou komisí.

---

395 Konkrétně s články 14 a 16 nařízení 2017/1939, jakož i s body VI.2 a VII.2 pravidel fungování výběrové komise.

396 Povinnost stanovená v článku 296 SFEU a v čl. 41 odst. 2 písm. c) Listiny základních práv Evropské unie.

Tribunál nicméně uvedl, že odůvodnění napadeného rozhodnutí obsažené v bodě 13 odůvodnění tohoto rozhodnutí neumožňuje samo o sobě žalobci ani Tribunálu pochopit, proč měla Rada za to, že kandidatura kandidáta jmenovaného do funkce evropského žalobce Belgického království vykazuje větší zásluhy než kandidatura žalobce. Tribunál však konstatoval, že Rada ve svém dopise ze dne 7. října 2020 dostatečně podrobně uvedla důvody, proč se domnívá, že jmenovaný kandidát je pro výkon funkce evropského žalobce vhodnější než ostatní dva kandidáti.

Tribunál poukázal na to, že tedy sice bylo žádoucí, aby byly žalobci dodatečné důvody zamítnutí jeho kandidatury sděleny současně se zveřejněním napadeného rozhodnutí v *Úředním věstníku Evropské unie*, uvedl nicméně, že se žalobce s těmito důvody mohl seznámit v dopise Rady ze dne 7. října 2020, tedy před podáním žaloby, a že v projednávaném případě mu toto sdělení umožnilo posoudit opodstatněnost tohoto rozhodnutí a hájit svá práva.

A konečně zatřetí se Tribunál zabýval argumenty žalobce, podle nichž je napadené rozhodnutí stiženo zjevně nesprávným posouzením. Tribunál v této souvislosti připomněl, že orgán má široký prostor pro uvážení při hodnocení a porovnávání zásluh kandidátů na obsazovanou funkci a že prvky tohoto posouzení závisí nejen na způsobilosti a profesní hodnotě dotčených osob, ale také na jejich charakteru, chování a celkové osobnosti. To platí tím spíše v případě, že obsazovaná funkce s sebou nese značnou odpovědnost, jak je tomu v případě odpovědnosti, kterou na sebe berou evropští žalobci na základě nařízení 2017/1939[397].

Tribunál totiž uvedl, že evropští žalobci jsou povoláni k výkonu vysoké odpovědnosti, což ostatně potvrzuje platová třída AD 13, do které jsou jmenováni a která podle přílohy I služebního řádu úředníků Evropské unie odpovídá funkcím poradce nebo rovnocenné funkci. Funkce evropského žalobce je tedy zařazena mezi funkce ředitele (AD 15 – AD 14) a funkce vedoucího oddělení nebo rovnocenné funkce (AD 9 – AD 14). Podle Tribunálu má proto Rada široký prostor pro uvážení při hodnocení a porovnávání zásluh kandidátů na funkci evropského žalobce členského státu.

Při přezkumu jednotlivých argumentů žalobce s ohledem na široký prostor pro uvážení, kterým disponovala Rada, Tribunál konstatoval, že žalobce neprokázal, že Rada v projednávaném případě překročila meze své široké posuzovací pravomoci tím, že vybrala a jmenovala Y. van den Bergeho do funkce evropského žalobce.

397 Bod 24 odůvodnění, článek 9, čl. 12 odst. 1, 3 a 5 a článek 104 nařízení 2017/1939.

III. Hospodářská soutěž

1. Kartelové dohody (článek 101 SFEU)

Rozsudek ze dne 2. února 2022, Scania a další v. Komise (T-799/17, EU:T:2022:48)

„Hospodářská soutěž – Kartely – Trh výrobců nákladních vozidel – Rozhodnutí o porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP – Dohody a jednání ve vzájemné shodě o prodejních cenách nákladních vozidel, načasování zavedení emisních technologií a přenesení nákladů spojených s těmito technologiemi na zákazníky – ‚Hybridní' postup rozvržený v čase – Presumpce neviny – Zásada nestrannosti – Listina základních práv – Jediné a trvající protiprávní jednání – Omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu – Zeměpisný rozsah protiprávního jednání – Pokuta – Proporcionalita – Rovné zacházení – Pravomoc k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci"

Rozhodnutím ze dne 27. září 2017 (dále jen „napadené rozhodnutí")[398] Evropská komise konstatovala, že společnosti Scania AB, Scania CV AB a Scania Deutschland GmbH, tři subjekty skupiny Scania, působící v oblasti výroby a prodeje těžkých nákladních vozidel určených k dopravě na dlouhé vzdálenosti (dále jen společně „společnost Scania"), porušily pravidla unijního práva zakazující kartelové dohody[399] tím, že se od ledna 1997 do ledna 2011 podílely se svými konkurenty na koluzivních ujednáních s cílem omezit hospodářskou soutěž na trhu se středními a těžkými nákladními vozidly v EHP. Komise uložila společnosti Scania pokutu ve výši 880 523 000 eur.

Napadené rozhodnutí bylo přijato na základě tzv. „hybridního" postupu spojujícího postup při narovnání[400] a řádné správní řízení v oblasti kartelových dohod.

V projednávaném případě každý podnik, jemuž bylo určeno oznámení námitek, včetně společnosti Scania, potvrdil Komisi svou ochotu vést jednání o narovnání. Společnost Scania se však v návaznosti na jednání s Komisí rozhodla od uvedeného postupu odstoupit. Komise tak přijala rozhodnutí o narovnání ve vztahu k podnikům, které podaly formální žádost v tomto smyslu[401], a pokračovala v šetření týkajícím se společnosti Scania.

Rozsudkem ze dne 2. února 2022 Tribunál zamítl žalobu podanou společností Scania znějící na zrušení napadeného rozhodnutí, přičemž poskytl objasnění týkající se legality „hybridního" postupu v oblasti kartelových dohod a pojmu „jediné a trvající protiprávní jednání".

---

398 Rozhodnutí Komise C(2017) 6467 final ze dne 27. září 2017 týkající se řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) (věc AT.39824 – Nákladní vozidla).

399 Článek 101 SFEU a článek 53 Dohody o EHP.

400 Tento postup je upraven článkem 10a nařízení Komise (ES) č. 773/2004 ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2004, L 123, s. 18; Zvl. vyd. 08/03, s. 81). Umožňuje účastníkům kartelových dohod uznat jejich odpovědnost a výměnou za to získat snížení výše uložené pokuty.

401 Rozhodnutí C(2016) 4673 final týkající se řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP (věc AT.39824 – Nákladní vozidla). Toto rozhodnutí bylo přijato na základě článku 7 a čl. 23 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

Závěry Tribunálu

Pokud jde o legalitu „hybridního“ postupu použitého Komisí, Tribunál nejprve poznamenal, že na rozdíl od toho, co uvedla společnost Scania, rozhodnutí Komise použít takový postup samo o sobě nepředstavuje porušení zásady presumpce neviny, práva na obhajobu nebo povinnosti nestrannosti. Ustanovení upravující postup při narovnání totiž nebrání možnosti, aby Komise použila takový postup v rámci uplatnění článku 101 SFEU. Navíc podle judikatury má Komise v rámci takových postupů právo přijmout nejprve rozhodnutí o narovnání a následně rozhodnutí v návaznosti na řádné řízení za podmínky, že zajistí dodržování výše uvedených zásad a práv.

Tribunál však zkoumal, zda Komise za okolností projednávané věci uvedené zásady dodržela.

Pokud jde o vytýkanou skutečnost vycházející z porušení zásady presumpce neviny, společnost Scania uvedla, že rozhodnutí o narovnání vymezilo konečné stanovisko Komise, pokud jde o tytéž skutky, jako jsou skutky uvedené v oznámení námitek, a na základě týchž důkazů použitých v napadeném rozhodnutí dospěla k závěru, že tyto skutky, kterých se společnost Scania rovněž účastnila, zakládají protiprávní jednání.

V tomto ohledu Tribunál zaprvé poznamenal, že žádná část odůvodnění rozhodnutí o narovnání, vykládaného jako celek, ve světle zvláštních okolností, za kterých bylo toto rozhodnutí přijato, nemohla být chápána jako předčasné vyjádření odpovědnosti společnosti Scania. Zadruhé Tribunál objasnil, že skutečnost, že příjemci rozhodnutí o narovnání uznají svou odpovědnost, nemůže vést k implicitnímu uznání odpovědnosti podniku, který se rozhodl od uvedeného postupu odstoupit, z důvodu jeho případné účasti na týchž skutcích, které byly v rozhodnutí o narovnání považovány za protiprávní. V rámci řádného správního řízení, které následuje po přijetí takového rozhodnutí, se totiž dotyčný podnik a Komise nacházejí ve vztahu k postupu při narovnání v situaci zvané tabula rasa, kdy odpovědnost musí být ještě určena. Komise je tak vázána jednak pouze oznámením námitek a jednak je povinna spis přezkoumat s ohledem na všechny relevantní okolnosti, včetně všech informací a argumentů, které dotčený podnik uplatnil v rámci výkonu svého práva být vyslechnut. V důsledku toho právní kvalifikace skutkového stavu provedená Komisí ve vztahu ke stranám narovnání sama o sobě nepředpokládá, že Komise stejnou právní kvalifikaci skutkového stavu nezbytně použila ve vztahu k podniku, který od takového postupu odstoupil. V tomto rámci žádná skutečnost Komisi nebrání v tom, aby se v obou rozhodnutích hybridního postupu opřela o společné důkazy.

S ohledem na tyto úvahy a s ohledem na skutečnost, že společnost Scania nezpochybnila, že měla možnost předložit všechny důkazy směřující ke zpochybnění skutkových okolností a důkazů, ze kterých Komise vycházela v rámci řádného správního řízení, včetně důkazů připojených ke spisu po oznámení námitek, Tribunál v projednávané věci vyloučil existenci porušení zásady presumpce neviny.

Pokud jde o vytýkanou skutečnost vycházející z porušení práva na obhajobu, Tribunál uvedl, že v rozhodnutí o narovnání Komise nikterak nepředjímala odpovědnost společnosti Scania za protiprávní jednání. V důsledku toho nemohlo ze skutečnosti, že nebyla v rámci tohoto řízení vyslechnuta, vyplývat žádné porušení jejího práva na obhajobu.

Pokud jde o vytýkanou skutečnost vycházející z porušení zásady nestrannosti, Tribunál konstatoval, že společnost Scania neprokázala, že Komise v průběhu šetření neposkytla veškeré záruky k vyloučení veškerých legitimních pochybností, pokud jde o její nestrannost při přezkumu věci. Když Komise zkoumá v rámci řádného řízení důkazy předložené účastníky, kteří se rozhodli nepřistoupit k narovnání, není totiž nijak vázána skutkovými zjištěními a právními kvalifikacemi, které použila v rozhodnutí o narovnání. Mimoto jelikož zásadou, která platí v unijním právu, je zásada volného hodnocení důkazů a Komise má prostor pro uvážení, pokud jde o účelnost přijetí vyšetřovacích opatření, se nejeví, že její odmítnutí přijmout nová vyšetřovací opatření je v rozporu se zásadou nestrannosti, jelikož nebylo prokázáno, že neexistence takových opatření je důsledkem zaujatosti Komise.

Pokud jde o pojem „jediné a trvající protiprávní jednání“, Tribunál zkoumal podmínky týkající se existence takového protiprávního jednání v projednávaném případě a jeho přičitatelnosti společnosti Scania.

Pokud jde o konstatování existence jediného a trvajícího protiprávního jednání, Tribunál připomněl, že na rozdíl od toho, co tvrdila společnost Scania, takové konstatování nezbytně nepředpokládá prokázání několika protiprávních jednání, z nichž každé spadá pod článek 101 SFEU, ale prokázání toho, že jednotlivá zjištěná jednání jsou součástí celkového plánu, který směřuje k uskutečnění jediného protisoutěžního cíle.

V projednávaném případě Tribunál konstatoval, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že koluzivní kontakty, ke kterým došlo v čase na různých úrovních, zejména na úrovni řídících orgánů v letech 1997 až 2004, na nižší úrovni ústředí v letech 2000 až 2008 a na německé úrovni v letech 2004 až 2011, posuzované jako celek, byly součástí celkového plánu směřujícího k uskutečnění jediného protisoutěžního cíle spočívajícího v omezení hospodářské soutěže na trhu se středními a těžkými nákladními vozidly v EHP.

Existence vazeb mezi těmito třemi úrovněmi koluzivních kontaktů konkrétně vyplývala ze skutečnosti, že účastníky schůzek byli vždy zaměstnanci týchž podniků, že se schůzky konané na různých úrovních časově překrývaly a existovaly kontakty mezi zaměstnanci na nižší úrovni příslušných ústředí účastníků kartelové dohody a zaměstnanci na německé úrovni. Kromě toho povaha sdílených informací, zúčastněné podniky, dotčené cíle a výrobky zůstaly po celou dobu trvání protiprávního jednání stejné. I když byly koluzivní kontakty na úrovni řídících orgánů v září 2004 přerušeny, tatáž kartelová dohoda, která měla stejný obsah a stejný rozsah, tedy pokračovala po tomto datu s jediným rozdílem, že zapojení zaměstnanci patřili k odlišným organizačním úrovním v rámci zúčastněných podniků, a nikoli k úrovni řídících orgánů. V tomto kontextu údajná skutečnost, že zaměstnanci společnosti Scania na německé úrovni nevěděli, že byli zapojeni do pokračování praktik, ke kterým docházelo na ostatních dvou úrovních, nebo že zaměstnanci společnosti Scania účastnící se schůzek na úrovni nižších orgánů ústředí nevěděli o schůzkách na úrovni řídících orgánů, neměla význam pro konstatování existence celkového plánu. Povědomí o existenci takového plánu totiž musí být posuzováno na úrovni zúčastněných podniků, a nikoli na úrovni jejich zaměstnanců.

Pokud jde o přičitatelnost protiprávního jednání, Tribunál uvedl, že obdobně je třeba posoudit rovněž na úrovni podniku i faktory určující přičitatelnost jediného a trvajícího protiprávního jednání. V projednávaném případě byla Komise vzhledem k tomu, že se podnik Scania přímo účastnil všech relevantních aspektů kartelové dohody, oprávněna přičíst mu protiprávní jednání jako celek, aniž byla povinna prokázat splnění kritérií zájmu, vědomí a přijetí rizika.

2. Zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU)

Rozsudek ze dne 19. ledna 2022, Deutsche Telekom v. Komise (T-610/19, EU:T:2022:15)

„Žaloba na neplatnost a na náhradu škody – Hospodářská soutěž – Zneužití dominantního postavení – Slovenský trh širokopásmových telekomunikačních služeb – Rozhodnutí, kterým se konstatuje porušení článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP – Rozsudek, kterým bylo rozhodnutí částečně zrušeno a byla snížena částka uložené pokuty – Odmítnutí Komise hradit úroky z prodlení – Článek 266 SFEU – Článek 90 odst. 4 písm. a) nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 1268/2012 – Dostatečně závažné porušení právní

normy, která přiznává práva jednotlivcům – Ztráta požitků plynoucích z neoprávněně zaplacené částky pokuty – Ušlý zisk – Úroky z prodlení – Sazba – Újma“

Rozhodnutím ze dne 15. října 2014[402] uložila Evropská komise společnosti Deutsche Telekom AG (dále jen „Deutsche Telekom“) pokutu ve výši 31 070 000 eur za zneužití dominantního postavení na slovenském trhu širokopásmových telekomunikačních služeb v rozporu s článkem 102 SFEU a článkem 54 Dohody o EHP.

Společnost Deutsche Telekom podala žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí, přičemž pokutu zaplatila dne 16. ledna 2015. Rozsudkem ze dne 13. prosince 2018[403] Tribunál žalobě společnosti Deutsche Telekom částečně vyhověl a při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci snížil částku pokuty o 12 039 019 eur. Dne 19. února 2019 Komise tuto částku vrátila společnosti Deutsche Telekom.

V dopise ze dne 28. června 2019 (dále jen „napadené rozhodnutí“) Komise naproti tomu odmítla zaplatit společnosti Deutsche Telekom úroky z prodlení za období ode dne zaplacení pokuty do dne vrácení části pokuty, o níž bylo rozhodnuto, že je neoprávněná (dále jen „dotčené období“).

Společnost Deutsche Telekom tak podala k Tribunálu žalobu znějící na zrušení napadeného rozhodnutí, jakož i na uložení povinnosti Komisi zaplatit odškodnění za ušlý zisk vzhledem k tomu, že během dotčeného období byla zbavena požitků plynoucích z vlastní částky části pokuty, která byla zaplacena neoprávněně, nebo podpůrně náhradu škody, která jí vznikla z důvodu odmítnutí Komise uhradit z této částky úroky z prodlení.

Ve svém rozsudku sedmý rozšířený senát Tribunálu žalobě na neplatnost a na náhradu škody podané společností Deutsche Telekom částečně vyhověl. V tomto rámci poskytl objasnění, co se týče povinnosti Komise zaplatit úroky z prodlení z části částky pokuty, která musí být v návaznosti na rozsudek unijního soudu vrácena dotyčnému podniku.

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál zamítl návrh společnosti Deutsche Telekom znějící na to, aby byl z titulu mimosmluvní odpovědnosti Unie odškodněn její údajný ušlý zisk, který vznikl vzhledem k tomu, že během dotčeného období byla zbavena požitků plynoucích z části pokuty, která byla zaplacena neoprávněně, a který odpovídá roční výnosnosti jí investovaného kapitálu nebo váženým průměrným nákladům jejího kapitálu.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že mimosmluvní odpovědnost Unie je vázána na splnění souboru kumulativních podmínek, kterými jsou dostatečně závažné porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům, skutečná existence škody a příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti a způsobenou škodou, což musí prokázat žalobce.

V projednávaném případě přitom společnost Deutsche Telekom nepředložila přesvědčivé důkazy o skutečné a určité povaze uplatňované újmy. Konkrétně společnost Deutsche Telekom neprokázala, že by nezbytně do svých činností investovala částku pokuty, která byla zaplacena neoprávněně, ani že ztráta požitků plynoucích z uvedené částky ji vedla k tomu, že upustila od zvláštních a konkrétních

---

402 Rozhodnutí C(2014) 7465 final týkající se řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP (věc AT.39824 – Slovak Telekom), ve znění opraveném rozhodnutím C(2014) 10119 final ze dne 16. prosince 2014, jakož i rozhodnutím C(2015) 2484 final ze dne 17. dubna 2015.

403 Rozsudek ze dne 13. prosince 2018, ***Deutsche Telekom v. Komise*** (T-827/14, EU:T:2018:930)

projektů. V tomto rámci společnost Deutsche Telekom neprokázala ani to, že neměla k dispozici finanční prostředky nezbytné k tomu, aby využila investiční příležitosti.

Zadruhé se Tribunál zabýval návrhem na náhradu škody, který společnost Deutsche Telekom podala podpůrně, pro porušení článku 266 SFEU, jehož první pododstavec stanoví povinnost pro orgány, jejichž akt byl prohlášen za neplatný rozsudkem unijního soudu, aby přijaly veškerá opatření vyplývající z tohoto rozsudku.

Tribunál jednak poznamenal, že čl. 266 první pododstavec SFEU tím, že ukládá orgánům povinnost přijmout veškerá opatření vyplývající z rozsudků unijního soudu, přiznává práva jednotlivcům, kteří měli před tímto soudem úspěch. Dále pak Tribunál připomněl, že úroky z prodlení představují nepostradatelnou součást povinnosti uvedení do původního stavu, kterou mají orgány na základě tohoto ustanovení. V případě zrušení a snížení pokuty uložené podniku za porušení pravidel hospodářské soutěže z tohoto ustanovení tedy vyplývá povinnost Komise vrátit neoprávněně zaplacenou částku pokuty, navýšenou o úroky z prodlení.

Tribunál upřesnil, že vzhledem k tomu, že použitelná finanční právní úprava[404] stanoví pohledávku na vrácení ve prospěch společnosti, která předběžně zaplatila pokutu, která byla později zrušena a snížena, a že zrušení a snížení částky pokuty provedené unijním soudem má zpětný účinek, pohledávka společnosti Deutsche Telekom ke dni předběžného zaplacení pokuty existovala a byla jistá, pokud jde o její maximální výši. Komise tedy byla podle čl. 266 prvního pododstavce SFEU povinna zaplatit úroky z prodlení z části částky pokuty, o níž Tribunál rozhodl, že je neoprávněná, za celé dotčené období. Tato povinnost má za cíl paušálně odškodnit ztrátu požitků plynoucích z pohledávky související s objektivním prodlením a přimět Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost přijímání rozhodnutí ukládajícího zaplacení pokuty.

Tribunál dodal, že na rozdíl od toho, co uvedla Komise, povinnost zaplatit úroky z prodlení neodporuje odrazující funkci pokut ve věcech hospodářské soutěže, jelikož unijní soud tuto odrazující funkci nezbytně zohlednil, když vykonal svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, aby se zpětným účinkem snížil částku pokuty. Odrazující funkce pokut musí být kromě toho uvedena do souladu se zásadou účinné soudní ochrany uvedenou v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, jejíž dodržení je zajištěno prostřednictvím přezkumu legality stanoveného v článku 263 SFEU, doplněného pravomocí soudního přezkumu v plné jurisdikci ohledně výše pokuty.

Tribunál odmítl rovněž ostatní argumenty předložené Komisí.

I když částka pokuty zaplacené žalobkyní nedala vzniknout úrokům během doby, kdy ji měla k dispozici Komise, byla Komise povinna v návaznosti na rozsudek Tribunálu ze dne 13. prosince 2018 vrátit žalobkyni část částky pokuty, o níž bylo rozhodnuto, že je neoprávněná, spolu s úroky z prodlení, aniž tomu článek 90 nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012, který se týká vybírání pokut, bránil. Kromě toho povinnost zaplatit úroky z prodlení vyplývá přímo z čl. 266 prvního pododstavce SFEU a Komise není oprávněna individuálním rozhodnutím stanovit podmínky, za kterých v případě zrušení rozhodnutí, kterým byla uložena pokuta, a v případě snížení částky pouty zaplatí úroky z prodlení.

Dále pak úroky dlužnými v projednávaném případě jsou úroky z prodlení, a nikoli kompenzační úroky. Hlavní pohledávkou společnosti Deutsche Telekom byla totiž pohledávka na vrácení, která souvisela

---

404 Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1268/2012 ze dne 29. října 2012 o prováděcích pravidlech k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie (Úř. věst. 2012, L 362, s. 1), a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012 ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Úř. věst. 2012, L 298, s. 1).

s předběžným zaplacením pokuty. Tato pohledávka existovala a byla jistá, pokud jde o její maximální výši, nebo ji bylo možné přinejmenším určit na základě objektivních skutečností prokázaných ke dni uvedené platby.

Vzhledem k tomu, že Komise byla povinna vrátit společnosti Deutsche Telekom neoprávněně zaplacenou část pokuty, spolu s úroky z prodlení a že v tomto ohledu neměla žádný prostor pro uvážení, Tribunál dospěl k závěru, že odmítnutí zaplatit uvedené úroky společnosti Deutsche Telekom představuje závažné porušení čl. 266 prvního pododstavce SFEU, které zakládá mimosmluvní odpovědnost Unie. S ohledem na existenci přímé souvislosti mezi zjištěným porušením a újmou, která spočívá ve ztrátě úroků z prodlení z neoprávněně zaplacené části pokuty v průběhu dotčeného období, Tribunál přiznal společnosti Deutsche Telekom odškodnění ve výši 1 750 522,38 eur, vypočtené tak, že se použila per analogiam sazba stanovená v čl. 83 odst. 2 písm. b) nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012, a sice sazba uplatňovaná Evropskou centrální bankou na její hlavní refinanční operace v lednu 2015, tedy 0,05 %, zvýšená o tři a půl procentních bodů.

Rozsudek ze dne 26. ledna 2022, Intel Corporation v. Komise (T-286/09 RENV, EU:T:2022:19)

„Hospodářská soutěž – Zneužití dominantního postavení – Trh s mikroprocesory – Rozhodnutí konstatující porušení článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP – Věrnostní slevy – Čistá omezení – Kvalifikace zneužívajícího jednání – Analýza stejně výkonného soutěžitele – Celková strategie – Jediné a trvající protiprávní jednání“

Rozhodnutím ze dne 13. května 2009[405] uložila Evropská komise výrobci mikroprocesorů Intel pokutu ve výši 1,06 miliardy eur za zneužití dominantního postavení na globálním trhu s procesory[406] x86[407] v období od října 2002 do prosince 2007 tím, že společnost Intel uplatňovala strategii, jejímž cílem bylo vyloučení konkurentů z trhu.

Podle názoru Komise charakterizovaly toto zneužití dva druhy chování společnosti Intel na trhu vůči jejím obchodním partnerům, a sice čistá omezení a podmíněné slevy. Pokud jde konkrétně o podmíněné slevy, společnost Intel poskytovala slevy čtyřem hlavním výrobcům původního zařízení [Dell, Lenovo, Hewlett-Packard (HP) a NEC], za podmínky, že od ní budou nakupovat veškeré nebo téměř veškeré své procesory x86. Společnost Intel rovněž poskytovala platby evropskému distributorovi mikroelektronických zařízení (Media-Saturn-Holding), jež byly podmíněny tím, že tato společnost bude prodávat výlučně počítače vybavené procesory x86 vyrobené společností Intel. Tyto slevy a platby (dále jen „sporné slevy“) vedly podle Komise k zajištění věrnosti těchto čtyř výrobců původního zařízení a společnosti Media-Saturn, a významně tím omezily způsobilost konkurentů společnosti Intel soutěžit na trhu na základě vlastností jejich procesorů x86. Protisoutěžní jednání společnosti Intel tak přispělo k omezení spotřebitele ve výběru a ke snížení motivace k inovaci.

---

405 Rozhodnutí Komise C(2009) 3726 final ze dne 13. května 2009 týkající se řízení podle článku [102 SFEU] a článku 54 Dohody o EHP (Věc COMP/C-3/37.990 – Intel).

406 Procesor je klíčovou součástí každého počítače, jak pokud jde o celkový výkon systému, tak o jeho celkovou cenu.

407 Mikroprocesory používané v počítačích lze rozdělit do dvou kategorií, a sice procesory x86 a procesory založené na jiné architektuře. Architektura x86 je standard, který navrhla společnost Intel a může fungovat pod operačním systémem Windows i Linux.

Tribunál žalobu společnosti Intel podanou proti tomuto rozhodnutí zamítl v plném rozsahu rozsudkem ze dne 12. června 2014[408]. Soudní dvůr rozsudkem ze dne 6. září 2017, vydaným ve věci kasačního opravného prostředku podaného společností Intel, uvedený rozsudek zrušil a vrátil věc Tribunálu[409].

Na podporu návrhových žádání znějících na zrušení původního rozsudku společnost Intel zejména vytýká Tribunálu, že se dopustil nesprávného právního posouzení, když nezkoumal sporné slevy s ohledem na všechny okolnosti projednávané věci. Soudní dvůr v tomto ohledu konstatoval, že Tribunál, stejně jako Komise, vycházel z předpokladu, že věrnostní slevy poskytované podnikem v dominantním postavení jsou již svou povahou způsobilé omezit hospodářskou soutěž, takže nebylo nezbytné analyzovat všechny okolnosti projednávané věci, a zejména provádět test AEC (v angličtině známý jako „as efficient competitor test")[410]. Komise však ve svém rozhodnutí provedla důkladné posouzení těchto okolností, což ji přivedlo k závěru, že stejně výkonný soutěžitel by musel uplatňovat ceny, které by nebyly udržitelné, a tedy že ujednání o sporných slevách bylo způsobilé vyvolat účinky spočívající ve vyloučení takového soutěžitele z trhu. Soudní dvůr z toho důvodu dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že test AEC měl skutečný význam v rámci posuzování, při němž Komise zkoumala způsobilost dotčených ujednání o sporných slevách vyvolat účinek spočívající ve vyloučení stejně výkonných soutěžitelů z trhu, byl Tribunál povinen zkoumat všechny argumenty společnosti Intel uplatněné v souvislosti s tímto testem a s provedením tohoto testu ze strany Komise. Vzhledem k tomu, že Tribunál takový přezkum neprovedl, Soudní dvůr zrušil původní rozsudek a vrátil věc Tribunálu, aby mohl ve světle argumentů společnosti Intel posoudit způsobilost sporných slev omezit hospodářskou soutěž.

Tribunál rozsudkem ze dne 26. ledna 2022 při rozhodování o vrácené věci částečně zrušil napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž kvalifikovalo sporné slevy jako zneužití ve smyslu článku 102 SFEU a uložil společnosti Intel pokutu za veškerá její jednání kvalifikovaná jako zneužití.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve uvádí, že se jedná o spor po vrácení věci. V tomto ohledu poukazuje na skutečnost, že zrušení původního rozsudku bylo odůvodněno pouze jediným pochybením, které vzniklo tím, že v původním rozsudku nebyla zohledněna argumentace společnosti Intel směřující ke zpochybnění analýzy AEC, kterou provedla Komise. Za těchto podmínek má Tribunál za to, že může pro účely přezkumu převzít všechny úvahy, jež nejsou stiženy vadou, na kterou poukázal Soudní dvůr. V projednávané věci se jedná o konstatování obsažená v původním rozsudku ohledně čistých omezení a jejich protiprávnosti s ohledem na článek 102 SFEU. Podle Tribunálu totiž Soudní dvůr v podstatě neučinil neplatným rozlišení uvedené v napadeném rozhodnutí mezi ujednáními představujícími taková čistá omezení a dalšími jednáními společnosti Intel, která sama byla předmětem dotčené analýzy AEC. Tribunál dále převzal pro účely přezkumu úvahy obsažené v původním rozsudku, podle kterých Komise v napadeném rozhodnutí prokázala existenci sporných slev.

---

408 Rozsudek ze dne 12. června 2014, ***Intel v. Komise*** (T-286/09, EU:T:2014:547, dále jen „původní rozsudek ").

409 Rozsudek ze dne 6. září 2017, ***Intel v. Komise*** (C-413/14 P, EU:C:2017:632, dále jen „rozsudek o kasačním opravném prostředku").

410 Ekonomická analýza provedená v projednávané věci se zaměřila na způsobilost sporných slev vyloučit z trhu soutěžitele, který by byl stejně výkonný jako společnost Intel, ale neměl by dominantní postavení na trhu. Konkrétně se analýzou snažila stanovit cenu, za jakou by soutěžitel stejně výkonný jako společnost Intel a mající stejné náklady musel nabízet své procesory, aby výrobci původního zařízení nebo distributorovi mikroelektronických zařízení nahradil ztrátu dotčených slev, s cílem určit, zda v takovém případě může tento soutěžitel nadále pokrýt své náklady.

Po tomto upřesnění Tribunál zahájil na prvním místě přezkum návrhových žádání znějících na zrušení napadeného rozhodnutí tím, že popsal metodu definovanou Soudním dvorem pro posouzení způsobilosti systému slev omezit hospodářskou soutěž. V tomto ohledu Tribunál připomíná, že i když systém slev zavedený podnikem v dominantním postavení na trhu může být kvalifikován jako omezení hospodářské soutěže, jelikož vzhledem k jeho povaze lze předpokládat, že bude mít omezující účinky na hospodářskou soutěž, nic to nemění na tom, že se v projednávané věci jedná o vyvratitelnou domněnku, což Komisi v žádném případě nezbavuje povinnosti zkoumat jeho protisoutěžní účinky. V případě, že podnik v dominantním postavení během správního řízení uvede důkazy na podporu toho, že jeho jednání nebylo způsobilé omezit hospodářskou soutěž, a zejména vyvolat jemu vytýkané účinky vyloučení konkurentů z trhu, musí Komise analyzovat způsobilost systému slev vyloučit konkurenty z trhu. V rámci takové analýzy přísluší Komisi, aby posoudila nejen význam dominantního postavení podniku na relevantním trhu a dosah napadené praktiky na trhu, ale i podmínky a způsoby poskytování dotčených slev, jejich dobu trvání a částky slev, nýbrž i případnou existenci strategie směřující k vyloučení přinejmenším stejně výkonných soutěžitelů z trhu. Kromě toho, pokud byl test AEC proveden Komisí, patří k prvkům, které musí Komise zohlednit při posouzení způsobilosti systému slev omezit hospodářskou soutěž.

Na druhém místě Tribunál ověřil nejprve, zda se posouzení provedené Komisí ohledně způsobilosti sporných slev omezit hospodářskou soutěž opíralo o takto vymezenou metodu. V tomto ohledu Tribunál bez dalšího uvádí, že se Komise v napadeném rozhodnutí dopustila nesprávného právního posouzení, když měla za to, že test AEC, který nicméně provedla, nebyl nezbytný k tomu, aby jí umožnil prokázat zneužívající povahu sporných slev společnosti Intel. Tribunál se však domnívá, že se nemůže omezit na toto zjištění. Vzhledem k tomu, že z rozsudku o kasačním opravném prostředku vyplývá, že test AEC měl skutečný význam pro posouzení Komise ohledně způsobilosti dotčeného ujednání o slevách vyvolat účinek spočívající ve vyloučení konkurentů z trhu, byl Tribunál povinen přezkoumat všechny argumenty společnosti Intel týkající se tohoto testu.

Na třetím místě vzhledem k tomu, že analýza způsobilosti sporných slev omezit hospodářskou soutěž je součástí prokázání existence porušení práva hospodářské soutěže, v projednávané věci zneužití dominantního postavení, připomíná Tribunál pravidla pro rozdělení důkazního břemene a požadovanou míru dokazování. Zásada presumpce neviny, která je použitelná i v této oblasti, tudíž vyžaduje, aby Komise prokázala existenci takového porušení, v případě potřeby prostřednictvím souboru přesných a shodujících se nepřímých důkazů, aby v tomto ohledu nevznikly žádné pochybnosti. Pokud Komise tvrdí, že zjištěné skutkové okolnosti nelze vysvětlit jinak než existencí protisoutěžního jednání, existence dotčeného protisoutěžního jednání musí být považována za dostatečně neprokázanou, předloží-li dotyčné podniky argumentaci, která poskytuje jiné možné vysvětlení skutkových okolností. Naproti tomu, pokud se Komise opírá o důkazy, které jsou v zásadě způsobilé prokázat existenci protiprávního jednání, je na dotyčných podnicích, aby prokázaly nedostatečnost důkazní hodnoty takových důkazů.

Na čtvrtém místě právě ve světle těchto pravidel Tribunál přezkoumal argumenty o údajných pochybeních Komise při provedení analýzy AEC. V tomto ohledu Tribunál rozhodl, že Komise právně dostačujícím způsobem neprokázala způsobilost každé ze sporných slev vyvolat účinek spočívající ve vyloučení konkurentů z trhu s ohledem na argumenty společnosti Intel, pokud jde o posouzení příslušných kritérií analýzy ze strany Komise.

Zaprvé, pokud jde o použití testu AEC v případě společnosti DELL, má totiž Tribunál za to, že za podmínek projednávané věci je pravda, že se Komise mohla platně opírat pro účely posouzení

„sporné části“ [411] o údaje známé jiným hospodářským subjektům než podniku v dominantním postavení. Nicméně poté, co Tribunál přezkoumal skutečnosti přednesené společností Intel v tomto ohledu, dospěl k závěru, že tyto skutečnosti mohou na straně soudu vyvolat pochybnosti o výsledku tohoto posouzení, přičemž rozhodl, že v důsledku toho důkazy, které Komise posoudila k vyvození závěru o způsobilosti slev poskytovaných společnosti Dell vyvolat účinek spočívající ve vyloučení konkurentů z trhu v průběhu celého relevantního období, nebyly dostatečné. Zadruhé to samé podle názoru Tribunálu platí i v případě analýzy slev poskytovaných společnosti HP, protože účinek spočívající ve vyloučení konkurentů z trhu nebyl mimo jiné prokázán pro celé období protiprávního jednání. Zatřetí, pokud jde o slevy poskytované za různých podmínek společnostem, které tvořily skupinu NEC, Tribunál konstatuje dvě pochybení v analýze Komise, z nichž jedno se týká hodnoty podmíněných slev a druhé nedostatečně odůvodněného zevšeobecnění výsledků za jedno čtvrtletí na celé období protiprávního jednání. Začtvrté Tribunál dospívá k závěru rovněž o nedostatečnosti důkazů, pokud jde o způsobilost slev poskytnutých společnosti Lenovo vyvolat účinek spočívající ve vyloučení konkurentů z trhu z důvodu pochybení, kterých se dopustila Komise v rámci číselného posouzení dotčených nepeněžitých výhod. Zapáté Tribunál dospívá k tomu samému závěru, pokud jde o analýzu AEC týkající se společnosti Media-Saturn, přičemž má mimo jiné za to, že Komise nijak nevysvětlila, co ji vedlo k tomu, že při analýze plateb poskytovaných tomuto distributorovi zevšeobecnila výsledky získané pro účely analýzy slev poskytovaných společnosti NEC za období jednoho čtvrtletí na celé období protiprávního jednání.

Na pátém místě Tribunál ověřil, zda byla v napadeném rozhodnutí zohledněna řádně všechna kritéria umožňující prokázat na základě judikatury Soudního dvora, že cenové praktiky byly způsobilé vyvolat účinek vyloučení konkurentů z trhu. V tomto ohledu Tribunál konstatuje, že Komise řádně nepřezkoumala kritérium týkající se dosahu napadené praktiky na trhu a neprovedla správnou analýzu doby trvání slev.

Ze všech výše uvedených úvah tedy vyplývá, že analýza provedená Komisí je neúplná a v každém případě právně dostačujícím způsobem neprokazuje, že sporné slevy byly způsobilé nebo mohly vyvolávat protisoutěžní účinky, a proto Tribunál ruší rozhodnutí v rozsahu, v němž jsou tyto praktiky považovány za zneužití ve smyslu článku 102 SFEU.

V poslední řadě, pokud jde o dopad takového částečného zrušení napadeného rozhodnutí na částku pokuty, kterou Komise uložila společnosti Intel, má Tribunál za to, že není schopen určit částku pokuty vztahující se pouze k čistým omezením. Proto ruší i celý článek napadeného rozhodnutí, kterým byla společnosti Intel na základě konstatovaného protiprávního jednání uložena pokuta ve výši 1,06 miliardy eur.

Rozsudek ze dne 15. června 2022, Qualcomm v. Komise (Qualcomm – platby za výlučný odběr) (T-235/18, EU:T:2022:358)

„Hospodářská soutěž – Zneužití dominantního postavení – Trh s čipovými sadami LTE – Rozhodnutí, kterým se konstatuje porušení článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP – Platby za výlučný odběr – Právo na obhajobu – Článek 19 a čl. 27 odst. 1 nařízení (ES) č. 1/2003 – Účinky vyloučení“

[411] Toto slovní spojení v projednávané věci označuje tu část trhu, z které byli zákazníci společnosti Intel ochotni a schopni přesunout své zásobování k jinému dodavateli, přičemž tato část trhu byla nutně omezená zejména vzhledem k povaze produktu, pověsti značky a profilu společnosti Intel.

Žalobkyně, americká společnost Qualcomm Inc., vyvíjí a dodává čipové sady pro základní pásmo (dále jen „čipové sady“), jimiž jsou vybavovány chytré telefony a tablety a jež umožňují jejich připojení k mobilním sítím[412] v závislosti na jejich příslušné normě. Čipové sady jsou tak prodávány výrobcům původních zařízení, například společnosti Apple Inc., kteří je zabudovávají do svých zařízení.

Rozhodnutím ze dne 24. ledna 2018[413] uložila Evropská komise žalobkyni pokutu ve výši téměř jedné miliardy eur za zneužití dominantního postavení na celosvětovém trhu s čipovými sadami slučitelnými s normou LTE v období od února 2011 do září 2016.

Podle Komise se toto zneužití vyznačovalo poskytováním pobídkových plateb na základě dohod uzavřených mezi žalobkyní a společností Apple. Tyto dohody totiž stanovily, že žalobkyně bude společnosti Apple vyplácet pobídkové platby za podmínky, že tato od ní bude odebírat čipové sady LTE k pokrytí veškeré své poptávky. Za těchto podmínek měla Komise za to, že tyto platby, které kvalifikuje jako platby za výlučný odběr, mohly mít protisoutěžní účinky, jelikož snižovaly motivaci společnosti Apple obrátit se na konkurenční dodavatele čipových sad LTE, což potvrzují interní dokumenty a vysvětlení společnosti Apple.

Tribunál svým rozsudkem napadené rozhodnutí v plném rozsahu zrušil, když se opíral jednak o konstatování řady procesních pochybení majících dopad na práva žalobkyně na obhajobu, a jednak o analýzu protisoutěžních účinků dotyčných plateb, kterou považuje za neúplnou a nezpůsobilou potvrdit způsobilost takových plateb vyvolat tyto účinky. Upřesnil tak rozsah povinností Komise jednak ve vztahu k vytvoření správního spisu, aby bylo každému dotčenému podniku umožněno užitečně uplatnit své právo na obhajobu, a jednak ve vztahu k její analýze způsobilosti vyloučit přinejmenším stejně výkonné soutěžitele z trhu.

Závěry Tribunálu

Úvodem se Tribunál vyjádřil k přípustnosti některých dodatečných důkazů předložených žalobkyní po skončení písemné části soudního řízení. Tyto důkazy v podstatě sestávají ze dvou souborů dokumentů vzešlých ze dvou soudních řízení ve Spojených státech. Tribunál připomněl, že takovéto opožděné předložení důkazních návrhů je přípustné pouze za podmínky, že bude odůvodněno výjimečnými okolnostmi, například nemožností předložit dotyčné důkazy dříve, a v projednávané věci konstatoval, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, zejména s ohledem na podmínky, za kterých je žalobkyně získala, neměla žalobkyně uvedené důkazy k dispozici v okamžiku předložení svých písemností. V důsledku toho Tribunál rozhodl, že takto předložené dodatečné důkazy je třeba připustit.

Pokud jde o věc samou, zkoumal Tribunál v prvním kroku žalobní důvod vycházející ze zjevných procesních pochybení a rozhodl se zahájit svůj přezkum přezkumem výtek vycházejících z porušení práva na obhajobu v souvislosti s vytvořením spisu ve věci, a poté přezkumem rozdílů mezi oznámením námitek a napadeným rozhodnutím.

Pokud jde na prvním místě o vytvoření spisu ve věci, Tribunál předeslal, že Komisi přísluší zaznamenat ve formě, kterou si zvolí, přesný obsah každého dotazování provedeného na základě článku 19 nařízení č. 1/2003 za účelem shromáždění informací týkajících se předmětu šetření.

---

412 Čipové sady se používají jak pro hlasové služby, tak pro přenos dat. Obsahují několik komponentů. Mezi jejich základní charakteristiky patří slučitelnost s jednou nebo více normami mobilní komunikace, například s normami GSM, UMTS nebo LTE.

413 Rozhodnutí Komise C(2018) 240 final ze dne 24. ledna 2018 týkající se řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP [AT.40220 – Qualcomm (platby za výlučný odběr)].

V projednávané věci Tribunál poukázal zaprvé na to, že skutečnosti sdělené žalobkyni na její žádost Komisí po přijetí napadeného rozhodnutí odhalují, že se konaly schůzky a telefonické konference s třetími osobami v postavení soutěžitelů nebo zákazníků žalobkyně. Tribunál měl v tomto ohledu za to, že indicie týkající se předmětu těchto schůzek a konferencí umožňují je kvalifikovat jako dotazování, které jako takové podléhá výše uvedené povinnosti pořízení záznamu. Tribunál přitom s ohledem na skutečnosti založené do spisu konstatoval, že záznamy předané Komisí neposkytují žádný údaj o obsahu diskusí, které proběhly během těchto dotazování, zejména pak o povaze informací poskytnutých k projednávaným tématům. V důsledku toho konstatoval Tribunál první nesplnění povinnosti Komise, a sice povinnosti zaznamenat dotyčná dotazování a zahrnout tyto záznamy do spisu ve věci.

Zadruhé totéž podle Tribunálu platí pro komunikaci s třetí osobou, jejíž existence byla odhalena ještě později, a to v průběhu soudního řízení. Tribunál totiž uvedl, že je nesporné, že Komise tuto komunikaci nezdokumentovala, a na základě důkazů založených do spisu a podrobné analýzy jejich procesního kontextu konstatoval, že se přinejmenším zčásti týkaly informací majících vztah k předmětu sporného šetření, a tudíž šlo o dotazování podléhající povinnosti pořídit záznam.

Zatřetí Tribunál konstatoval další nesplnění povinnosti ze strany Komise při vytvoření správního spisu. Tribunál v tomto ohledu uvedl, že důkazy předložené Komisí před Tribunálem zmiňují schůzku s informátorem, která se konala předtím, než Komise zahájila šetření, a obsahují tvrzení, jež tento informátor při této příležitosti uvedl v neprospěch žalobkyně. Tribunál přitom nejprve uvedl, že Komise tuto schůzku nijak nezdokumentovala, a následně konstatoval, že takové opomenutí představuje procesní vadu. Přestože se výše uvedená povinnost pořídit záznam neuplatní v případě dotazování uskutečněných před prvním vyšetřovacím úkonem, jako je tomu v projednávaném případě, je totiž Komise obecně povinna užitečně zpřístupnit dotčeným podnikům důkazy v jejich neprospěch obsažené v jejím spise. Z toho konkrétně vyplývá, že je na ní, aby prostřednictvím písemnosti založené do spisu zdokumentovala každou schůzku s informátorem, která jí umožnila ústně získat důkaz v neprospěch žalobkyně, který hodlá použít, což v projednávaném případě neučinila.

Pokud jde o důsledky, které je třeba vyvodit ze tří sérií takto zjištěných procesních pochybení, z ustálené judikatury vyplývá, že porušení práva na obhajobu lze v případě takových pochybení konstatovat pouze tehdy, pokud žalující podnik prokáže, že by svou obhajobu mohl zajistit lépe, kdyby k procesním pochybením nedošlo. Tribunál v projednávané věci poznamenal, že skutečnosti předložené žalobkyní v rámci diskuse směřují k prokázání, že z těchto schůzek a telefonických konferencí mohly vzejít podstatné informace pro další průběh řízení, které mohly být pro žalobkyni relevantní, neboť jí mohly umožnit lépe zajistit svou obhajobu, a to zejména s ohledem na postavení dotčených třetích osob.

Pokud jde na druhém místě o rozdíly mezi oznámením námitek a napadeným rozhodnutím, Tribunál nejprve poznamenal, že se napadené rozhodnutí omezuje na konstatování zneužití pouze na trhu s čipovými sadami LTE, zatímco oznámení námitek předpokládalo zneužití jak na tomto trhu, tak na trhu čipových sad UMTS. V odpověď na oznámení námitek se žalobkyně snažila prostřednictvím hospodářské analýzy nazvané „analýza kritického rozpětí“[414] prokázat, že předmětné platby nebyly s to vyvolat na těchto dvou trzích vylučující účinky. Komise přitom v napadeném rozhodnutí tuto analýzu odmítla. Tribunál měl nicméně za to, že vzhledem k tomu, že změna námitek týkající se rozsahu zneužití měla dopad na relevanci údajů, o které se opírala analýza žalobkyně, jejímž cílem

414 Cílem takovéto analýzy bylo prokázat, že hypotetický, stejně výkonný soutěžitel jako žalobkyně mohl žalobkyni konkurovat v dodávkách čipových sad slučitelných s oběma normami používanými společností Apple, protože tento soutěžitel by byl schopen jí nabídnout cenu pokrývající jeho náklady a zároveň by byl schopen kompenzovat společnosti Apple ztrátu předmětných pobídkových plateb.

bylo zpochybnit způsobilost jejího jednání vyvolat účinky spočívající ve vyloučení z trhu, měla jí Komise umožnit, aby byla vyslechnuta a případně upravila svou analýzu tak, aby zohlednila zpětvzetí výtek týkajících se čipových sad UMTS, jejichž dodávání již Komise nekritizovala. Protože tedy Komise žalobkyni v tomto bodě užitečně nevyslechla, Tribunál rozhodl, že Komise porušila její právo na obhajobu.

Tribunál zdůraznil, že zjištěná porušení práva žalobkyně na obhajobu postačují k odůvodnění zrušení napadeného rozhodnutí, nicméně považoval za účelné pokračovat ve svém přezkumu poté, co vyhověl žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení práva na obhajobu.

V druhém kroku tedy Tribunál zkoumal žalobní důvod vycházející ze zjevně nesprávného právního posouzení a zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, jehož cílem bylo zpochybnit závěr, že dotyčné platby mohly vyvolat potenciální protisoutěžní účinky.

Tribunál v této souvislosti nejprve připomněl, že podle ustálené judikatury platí, že zpochybňuje-li podnik na základě důkazů způsobilost jednání, které je mu vytýkáno, omezit hospodářskou soutěž, a konkrétně vyvolat účinky spočívající ve vyloučení z trhu, přísluší Komisi, aby za účelem prokázání zneužívající povahy vytýkaného jednání provedla analýzu způsobilosti vyloučit z trhu soutěžitele, kteří jsou přinejmenším stejně výkonní.

Tribunál předeslal, že jednání vytýkané žalobkyni spadá výlučně do rámce jejích smluvních vztahů se společností Apple během dotyčného období. Na základě podrobné analýzy napadeného rozhodnutí a údajů poskytnutých Komisí Tribunál uvedl, že Komise měla jednak za to, že dotyčné platby snížily motivaci společnosti Apple obrátit se za účelem zajištění dodávek čipových sad LTE pro všechna její zařízení, tedy pro iPhony a iPady, na konkurenty žalobkyně, přičemž vycházela z analýzy způsobilosti uvedených plateb vyvolat protisoutěžní účinky. A jednak se Komise domnívala, že uvedené platby skutečně snížily motivaci společnosti Apple obrátit se za účelem zajištění dodávek čipových sad LTE pro některá její zařízení na konkurenty žalobkyně, a sice pro některé modely iPadů, které společnost Apple hodlala uvést na trh v letech 2014 a 2015; Komise přitom vycházela z analýzy skutečných účinků uvedených plateb.

Tribunál v tomto rámci zkoumal výtky žalobkyně týkající se obou těchto aspektů analýzy Komise.

Tribunál zaprvé konstatoval, že Komise při učinění závěru, že dotyčné platby mohly omezit hospodářskou soutěž stran celkové poptávky společnosti Apple po čipových sadách LTE jak pro iPhony, tak pro iPady, nezohlednila všechny relevantní skutkové okolnosti. Komise totiž měla v této souvislosti za to, že předmětné platby snížily motivaci společnosti Apple obrátit se za účelem zajištění dodávek čipových sad LTE na konkurenty žalobkyně, přestože – jak vyplývá z napadeného rozhodnutí – společnost Apple neměla technickou alternativu k čipovým sadám LTE žalobkyně pro značnou část své poptávky v dotyčném období, zejména pro poptávku po čipových sadách pro iPhony. Tribunál přitom připomněl, že vzhledem k tomu, že analýza způsobilosti tohoto jednání vyvolat protisoutěžní účinky musí zohledňovat všechny relevantní okolnosti provázející vytýkané jednání, nemůže být čistě hypotetická.

Zadruhé Tribunál konstatoval, že závěr, podle kterého dotyčné platby skutečně snížily motivaci společnosti Apple obrátit se na konkurenty žalobkyně za účelem zajištění dodávek čipových sad LTE pro některé modely iPadů, které měly být uvedeny na trh v letech 2014 a 2015, nepostačuje k prokázání jejich protisoutěžní povahy. Tribunál měl v této souvislosti za to, že taková analýza nemůže zhojit skutečnost, že Komise v rámci svého obecného dokazování způsobilosti dotyčných plateb vyvolat protisoutěžní účinky v dotyčném období ve vztahu k veškeré poptávce společnosti Apple po čipových sadách LTE nezohlednila veškeré relevantní skutkové okolnosti. Tribunál každopádně poukázal na to, že analýza uvedených skutečných účinků ve vztahu k některým modelům iPadů, které měly být uvedeny na trh v letech 2014 a 2015, je zaprvé stižena nesoudržností důkazů uplatněných na podporu jejích závěrů, zadruhé byla provedena, aniž byly zohledněny všechny pro tento účel relevantní skutečnosti, a zatřetí byla provedena na základě důkazů, které neumožňovaly podpořit její závěry.

Tribunál na základě výše uvedeného konstatoval, že Komise z právního hlediska nedostatečně kvalifikovala předmětné platby jako platby zakládající zneužití dominantního postavení, žalobnímu důvodu vyhověl a rovněž na tomto základě zrušil napadené rozhodnutí.

Rozsudek ze dne 14. září 2022, Google a Alphabet v. Komise (Google Android) (T-604/18, EU:T:2022:541)

„Hospodářská soutěž – Zneužití dominantního postavení – Chytrá mobilní zařízení – Rozhodnutí, kterým se konstatuje porušení článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP – Pojmy ‚mnohostranná platforma' a ‚mnohostranný trh' (‚ekosystém') – Operační systém (Google Android) – Obchod s aplikacemi (Play Store) – Aplikace pro vyhledávání a prohlížení (Google Search a Chrome) – Dohody s výrobci zařízení a provozovateli mobilních sítí – Jediné a trvající protiprávní jednání – Pojmy ‚celkový plán' a ‚chování v rámci téhož protiprávního jednání' (spojené prodeje výrobků, platby za výlučný odběr a antifragmentační závazky) – Účinky vyloučení z trhu – Právo na obhajobu – Pravomoc k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci"

Společnost Google[415] působí v odvětví informačních a komunikačních technologií, specializuje se na produkty a služby související s internetem a získává většinu svých příjmů ze svého stěžejního produktu, vyhledávače Google Search. Její obchodní model je založen na interakci mezi jednak několika produkty a službami, které jsou uživatelům nabízeny většinou bezplatně, a jednak internetovými reklamními službami využívajícími údaje získané od těchto uživatelů. Společnost Google dále nabízí operační systém Android, jímž bylo v červenci 2018 podle Evropské komise vybaveno přibližně 80 % chytrých mobilních zařízení používaných v Evropě.

Komise na základě různých stížností, které k ní byly podány na některé obchodní praktiky společnosti Google v oblasti mobilního internetu, zahájila dne 15. dubna 2015 proti společnosti Google řízení týkající se systému Android[416].

Rozhodnutím ze dne 18. července 2018[417], uložila Komise společnosti Google sankci za zneužití jejího dominantního postavení tím, že výrobcům mobilních zařízení a provozovatelům mobilních sítí, ukládala protisoutěžní smluvní omezení, která v některých případech trvala od 1. ledna 2011. Uvedená omezení jsou trojího druhu:

– zaprvé omezení obsažená ve „smlouvách o distribuci", na jejichž základě společnost Google uložila výrobcům mobilních zařízení, aby si předinstalovali její aplikace pro obecné vyhledávání (Google Search) a prohlížení (Chrome) předtím, než od společnosti Google mohou získat licenci k provozování jejího obchodu s aplikacemi (Play Store);

– zadruhé omezení obsažená v „antifragmentačních smlouvách", na jejichž základě výrobci mobilních zařízení k tomu, aby získaly uživatelské licence nezbytné k předinstalaci aplikací Google

---

415 V projednávané věci „společnost Google" označuje společně společnost Google LLC, dříve Google Inc., a její mateřskou společnost, Alphabet, Inc.

416 Komise již v červnu 2017 uložila společnosti Google pokutu ve výši 2,42 miliard eur za to, že zneužila své dominantní postavení na trhu s vyhledávači tím, že protiprávně zvýhodnila svou službu srovnávání cen. Toto rozhodnutí bylo Tribunálem v podstatě potvrzeno v rozsudku ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping), (T-612/17, EU:T:2021:763). Kasační opravný prostředek podaný společností Google proti uvedenému rozsudku v současné době projednává Soudní dvůr (C-48/22 P).

417 Rozhodnutí Komise C (2018) 4761 final ze dne 18. července 2018 v řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP [věc AT.40099 – Google Android].

a Play Store, nemohli prodávat zařízení s verzemi operačního systému Android, které nebyly schváleny společností Google;

– zatřetí omezení obsažená ve „smlouvách o rozdělení příjmů“, na jejichž základě společnost Google poskytovala dotčeným výrobcům mobilních zařízení a provozovatelům mobilních sítí část svých příjmů z reklamy, pouze pokud tito výrobci nebo provozovatelé souhlasili s tím, že na žádné zařízení v předem dohodnutém portfóliu nepředinstalují konkurenční službu obecného vyhledávání.

Podle Komise měla všechna tato omezení za cíl chránit a posílit dominantní postavení společnosti Google v oblasti služeb obecného vyhledávání, a tedy i příjmy, kterých tento podnik dosahoval z reklamy spojené s tímto vyhledáváním. Společný cíl a vzájemná závislost sporných omezení tedy Komisi vedly k tomu, že je označila za jediné a trvající porušení článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP.

Komise proto společnosti Google uložila pokutu ve výši téměř 4,343 miliardy eur, což je nejvyšší pokuta, kterou kdy orgán pro hospodářskou soutěž v Evropě uložil.

Tribunál žalobu podanou společností Google v podstatě zamítl, přičemž napadené rozhodnutí zrušil pouze v rozsahu, v němž stanoví, že výše uvedené smlouvy o rozdělení příjmů v rámci portfólia představují samy o sobě zneužití. S ohledem na okolnosti věci považoval Tribunál rovněž za vhodné stanovit na základě své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci výši pokuty uložené společnosti Google na 4,125 miliardy eur.

Závěry Tribunálu

Tribunál v první řadě přezkoumal žalobní důvod vycházející z nesprávného posouzení při vymezení relevantních trhů a při následném posouzení dominantního postavení společnosti Google na některých z těchto trhů. V tomto rámci Tribunál zdůraznil, že jeho úkolem je s ohledem na argumenty účastníků řízení a úvahy uvedené v napadeném rozhodnutí v zásadě ověřit, zda uplatňování tržní síly společností Google na relevantních trzích této společnosti skutečně umožňovalo jednat do značné míry nezávisle na různých faktorech, které mohly její jednání omezovat.

V projednávané věci Tribunál bez dalšího uvedl, že Komise v první fázi určila čtyři druhy relevantních trhů, a sice: zaprvé celosvětový trh (s výjimkou Číny) licencovaných operačních systémů pro chytrá mobilní zařízení; zadruhé celosvětový trh (s výjimkou Číny) obchodů s aplikacemi Android; zatřetí různé vnitrostátní trhy v rámci Evropského hospodářského prostoru (EHP) pro poskytování služeb obecného vyhledávání a začtvrté celosvětový trh internetových prohlížečů určených pro mobilní zařízení, které nejsou specifické pro operační systém. Ve druhé fázi Komise dospěla k závěru, že společnost Google zaujímá dominantní postavení na prvních třech z těchto trhů. Tribunál nicméně poznamenal, že Komise v popisu jednotlivých relevantních trhů řádně uvedla jejich komplementaritu a představila je jako vzájemně propojené, zejména s ohledem na celkovou strategii, kterou společnost Google sledovala za účelem propagace svého vyhledávače prostřednictvím jeho začlenění do „ekosystému“.

Tribunál, který se měl konkrétně vyjádřit k vymezení rozsahu trhu licencovaných operačních systémů pro chytrá mobilní zařízení a k následnému posouzení postavení společnosti Google na tomto trhu, nejprve konstatoval, že Komise bez námitek společnosti Google usoudila, že operační systémy používané výhradně vertikálně integrovanými vývojáři, jako je iOS společnosti Apple nebo Blackberry, které jsou označovány jako „nelicencované“, nejsou součástí téhož trhu, neboť třetí výrobci mobilních zařízení nemohou získat licenci. Komise se nedopustila pochybení ani konstatováním, že dominantní postavení společnosti Google na tomto trhu nebylo zpochybněno nepřímým konkurenčním tlakem, který by na stejném trhu vyvíjel nelicencovaný operační systém nabízený společností Apple. Komise rovněž správně dospěla k závěru, že otevřená povaha licence na užívání zdrojového kódu systému Android nepředstavuje dostatečný konkurenční tlak, který by dané dominantní postavení vyrovnávalo.

V druhé řadě Tribunál přezkoumal jednotlivé žalobní důvody vycházející z nesprávného posouzení zneužívající povahy sporných omezení.

Zaprvé, pokud jde o podmínky pro předinstalaci uložené výrobcům mobilních zařízení [418], Komise dospěla k závěru, že byly zneužívající, když na jedné straně odlišila seskupení aplikací Google Search a Play Store od seskupení prohlížeče Chrome a výše uvedených aplikací a na druhé straně měla za to, že toto seskupování omezovalo během trvání protiprávního jednání hospodářskou soutěž, aniž byla společnost Google schopna předložit jakékoliv objektivní odůvodnění.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že k podložení závěru o existenci významné konkurenční výhody plynoucí ze sporných podmínek pro předinstalaci měla Komise za to, že taková předinstalace mohla vyvolávat *status quo bias* v důsledku sklonu uživatelů využívat jim dostupných vyhledávacích a prohlížecích aplikací, což umožňovalo výrazně a trvale zvýšit využívání dotčené služby, aniž mohla být tato výhoda vyrovnána konkurenty společnosti Google. Podle Tribunálu není analýza provedená Komisí v tomto ohledu předmětem žádné z výtek uplatněných společností Google.

Tribunál se dále zabýval výtkami týkajícími se závěru, že prostředky, které mají konkurenti společnosti Google k dispozici, jim neumožňovaly vyrovnat konkurenční výhodu získanou společností Google z dotčených podmínek pro předinstalaci, a uvedl, že ačkoliv tyto podmínky nezakazují předinstalování konkurenčních aplikací, nic to nemění na tom, že takový zákaz je stanoven pro zařízení, na která se tyto podmínky vztahují, prostřednictvím smluv o rozdělení příjmů – ať již smluv o rozdělení příjmů v rámci portfólia nebo smluv o rozdělení příjmů v rámci zařízení, které prvně uvedené nahradily –, tedy více než 50 % zařízení Google Android prodaných v EHP od roku 2011 do roku 2016, což mohla Komise při posuzování kombinovaných účinků dotčených omezení zohlednit. Dále se Komise mohla za účelem podložení svých závěrů rovněž oprávněně opřít o pozorování skutečného stavu, když v tomto směru shledala, že v praxi dochází k omezenému předinstalování konkurenčních aplikací a jejich stahování či k omezenému přístupu ke konkurenčním vyhledávacím službám prostřednictvím prohlížečů. Konečně Tribunál shledal, že výtky společnosti Google vůči úvahám, které Komisi vedly k závěru o neexistenci jakéhokoliv objektivního odůvodnění posuzovaných seskupení, jsou rovněž neopodstatněné a zamítl žalobní důvod vycházející z nesprávného posouzení zneužívající povahy podmínek pro předinstalaci jako celku.

Zadruhé, pokud jde o posouzení jediné podmínky pro předinstalaci zahrnuté do smluv o rozdělení příjmů v rámci portfólia, Tribunál nejprve uvedl, že Komise byla oprávněna považovat sporné smlouvy za dohody o výlučnosti, jelikož stanovené platby byly podmíněny nepředinstalováním konkurenčních služeb obecného vyhledávání v rámci portfólia dotčených produktů.

Vzhledem k tomu, že Komise měla pro účely závěru, že tyto smlouvy mají zneužívající povahu, za to, že mohly přimět výrobce mobilních zařízení a dotčené provozovatele mobilních sítí k tomu, aby takové konkurenční služby předem neinstalovali, bylo její povinností provést, v souladu s judikaturou použitelnou na tento druh jednání[419], analýzu způsobilosti těchto smluv omezit hospodářskou soutěž na základě výkonnosti s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem, mezi něž patří míra pokrytí trhu sporným jednáním, jakož i její způsobilost vyloučit přinejmenším stejně výkonné konkurenty z trhu.

Analýza, kterou Komise za tímto účelem předložila, se zakládala především na dvou skutečnostech, a to jednak na zkoumání pokrytí trhu sporným jednáním a jednak na výsledcích takzvaného „testu

---

418 Tribunál s ohledem na podobnosti mezi věcmi v tomto ohledu odkázal na rozsudek ze dne 17. září 2007, Microsoft v. Komise (T-201/04, EU:T:2007:289), který Komise uvedla v napadeném rozhodnutí.

419 Viz rozsudek ze dne 6. září 2017, ***Intel v. Komise*** (C-413/14 P, EU:C:2017:632).

stejně výkonného konkurenta“[420], který použila. Tribunál měl nicméně v rozsahu, v němž Komise v rámci posouzení první skutečnosti shledala, že se dotčené smlouvy vztahovaly na „významnou část“ vnitrostátních trhů se službami obecného vyhledávání bez ohledu na použitý druh zařízení, za to, že tento závěr není potvrzen důkazy, které Komise uvedla v napadeném rozhodnutí. Obdobný nedostatek postihuje i jeden z předpokladů testu AEC, a to podíl vyhledávacích dotazů zpochybnitelný hypoteticky přinejmenším stejně výkonným konkurentem, jehož aplikace by byla předinstalována vedle Google Search. Tribunál rovněž shledal několik pochybení v úvahách týkajících se posouzení podstatných proměnných testu AEC provedeného Komisí, a sice nejprve odhadu nákladů přičitatelných takovému konkurentovi, dále posouzení jeho schopnosti dosáhnout předinstalování jeho aplikace a konečně odhadu příjmů, které lze dosáhnout v závislosti na stáří mobilních zařízení v oběhu. Z toho vyplývá, že test AEC, jak jej provedla Komise, nemohl podpořit zjištění zneužití vyplývajícího ze samotných smluv o rozdělení příjmů v rámci portfólia, takže Tribunál odpovídajícímu žalobnímu důvodu vyhověl.

Zatřetí, pokud jde o posouzení omezení obsažených v antifragmentačních dohodách, Tribunál úvodem poznamenal, že Komise takovou praxi považuje za zneužívající, neboť jejím cílem je bránit vývoji a přítomnosti zařízení s nekompatibilní odnoží systému Android [421] na trhu, avšak nezpochybňuje právo společnosti Google uložit požadavky na kompatibilitu vztahující se pouze na zařízení, na kterých jsou její aplikace nainstalovány. Tribunál poté, co shledal, že k dotčené praxi skutečně docházelo, měl dále za to, že Komise byla oprávněna připustit způsobilost nekompatibilních odnoží Android vykonávat na společnost Google konkurenční tlak. Za těchto okolností a s ohledem na skutečnosti uvedené Komisí, které mohou prokázat překážku vývoji a uvádění konkurenčních produktů na trh s licencovanými operačními systémy, mohla mít Komise podle Tribunálu za to, že dotčená praxe vedla k posílení dominantního postavení společnosti Google na trhu se službami obecného vyhledávání a zároveň brzdila inovaci, jelikož omezovala rozmanitost nabídky dostupné uživatelům.

Ve třetí řadě Tribunál přezkoumal žalobní důvod vycházející z porušení práva na obhajobu, kterým se společnost Google domáhá, aby bylo určeno zaprvé porušení jejího práva na přístup ke spisu a zadruhé porušení jejího práva být vyslechnuta.

Tribunál nejprve přezkoumal údajné porušení práva na přístup ke spisu a úvodem upřesnil, že výtky uplatněné společností Google v tomto ohledu se týkají obsahu souboru poznámek předaných Komisí v únoru 2018 ohledně schůzek, které Komise pořádala se třetími osobami v průběhu celého jejího šetření. Vzhledem k tomu, že všechny uvedené schůzky měly za cíl shromáždění informací týkajících se předmětu šetření ve smyslu článku 19 nařízení č. 1/2003[422], příslušelo Komisi, aby zajistila, že tyto schůzky budou zaznamenány tak, aby se s nimi dotčený podnik mohl v daný okamžik seznámit a vykonat své právo na obhajobu. V projednávané věci Tribunál shledal, že takto připomenuté požadavky nebyly dodrženy jednak z důvodu doby, která uplynula mezi konáním rozhovorů a předáním poznámek o nich, a jednak z důvodu souhrnné povahy těchto poznámek. Pokud jde o důsledky, které je třeba z tohoto procesního pochybení vyvodit, Tribunál nicméně připomněl, že podle judikatury lze v případě takové vady konstatovat porušení práva na obhajobu pouze, prokáže-li

---

420 Dále jen „test AEC“ podle svého názvu v anglickém jazyce (As Efficient Competitor Test).

421 V projednávané věci se jedná o operační systémy vyvíjené třetími osobami na základě zdrojového kódu systému Android zpřístupněného společností Google na základě volné uživatelské licence, který obsahuje základní prvky takového systému, nikoli však aplikace a služby systému Android, jejichž vlastníkem je společnost Google. V tomto kontextu definovaly dotčené antifragmentační dohody referenční normu minimální kompatibility pro implementaci zdrojového kódu systému Android.

422 Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1, Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

dotyčný podnik, že by mohl svou obhajobu zajistit lépe, pokud by k tomuto pochybení nedošlo. V projednávané věci však měl Tribunál za to, že toto prokázání ze skutečností nebo argumentů, které mu byly v tomto ohledu předloženy, nevyplývá.

Tribunál se zadruhé zabýval údajným porušením práva společnosti Google být vyslechnuta a poukázal na to, že její výtky v tomto ohledu představují procesní aspekt výtek směřujících ke zpochybnění opodstatněnosti konstatování zneužívající povahy některých smluv o rozdělení příjmů, neboť směřují ke zpochybnění odmítnutí uspořádat slyšení ohledně testu AEC použitého v této souvislosti. Vzhledem k tomu, že Komise vůči společnosti Google toto odmítnutí uplatnila, přičemž jí zaslala dva dopisy popisující skutkové okolnosti, aby v této souvislosti podstatným způsobem doplnila obsah a dosah přístupu původně uvedeného v oznámení námitek, aniž přijala, jak měla, doplňující oznámení námitek, po němž by následovalo slyšení, měl Tribunál za to, že Komise porušila právo společnosti Google na obhajobu a připravila ji tak o možnost lépe zajistit svou obhajobu tím, že by rozvinula své argumenty během slyšení. Tribunál dodal, že zájem na konání slyšení je v projednávané věci dán tím spíše, že již konstatoval nedostatky, kterých se Komise dopustila při provádění testu AEC. V důsledku toho musí být, rovněž na tomto základě, zrušeno konstatování zneužívající povahy smluv o rozdělení příjmů v rámci portfólia.

Konečně Tribunál, jenž má při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci provést autonomní posouzení výše pokuty, nejprve upřesnil, že, ačkoli je třeba napadené rozhodnutí částečně zrušit v rozsahu, v němž stanoví, že smlouvy o rozdělení příjmů v rámci portfólia jsou samy o sobě zneužívající, nedotýká se toto částečné zrušení celkové platnosti konstatování protiprávního jednání uvedeného v napadeném rozhodnutí, vzhledem k účinkům vyloučení z trhu, které vyplývají z jiných zneužívajících praktik, jichž se společnost Google v době protiprávního jednání dopustila.

Tribunál na základě vlastního posouzení všech okolností týkajících se sankce rozhodl, že je třeba napadené rozhodnutí změnit a stanovit výši pokuty, která má být společnosti Google za spáchané protiprávní jednání uložena, na 4,125 miliardy eur. Za tímto účelem Tribunál, stejně jako Komise, považuje za vhodné zohlednit úmyslnou povahu provádění protiprávních praktik, jakož i hodnotu příslušných prodejů uskutečněných společností Google v posledním roce její plné účasti na protiprávním jednání. Na druhou stranu, pokud jde o zohlednění závažnosti a doby trvání protiprávního jednání, Tribunál považoval z důvodů uvedených v rozsudku za vhodné zohlednit vývoj jednotlivých aspektů protiprávního jednání v čase a komplementaritu dotčených praktik za účelem posouzení dopadu účinků vyloučení z trhu, které Komise v napadeném rozhodnutí konstatovala oprávněně.

3. Judikatura v oblasti spojování podniků

Rozsudek ze dne 13. července 2022, Illumina v. Komise (T-227/21, EU:T:2022:447)

„Hospodářská soutěž – Spojování – Trh farmaceutického průmyslu – Článek 22 nařízení (ES) č. 139/2004 – Žádost o postoupení případu od orgánu pro hospodářskou soutěž, který není příslušný podle vnitrostátních předpisů k přezkumu spojení – Rozhodnutí Komise přezkoumat spojení podniků – Rozhodnutí Komise, kterými bylo vyhověno žádostem dalších vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž připojit se k žádosti o postoupení případu – Pravomoc Komise – Lhůta pro předložení žádosti o postoupení případu – Pojem ‚dáno na vědomí' – Přiměřená lhůta – Legitimní očekávání – Veřejná prohlášení místopředsedkyně Komise – Právní jistota"

Illumina je americká společnost specializující se na oblast genomického sekvenování. Vyvíjí, vyrábí a uvádí na trh integrované systémy genetické analýzy, zvláště genomické sekventory nové generace, které jsou používány mimo jiné při vývoji testů pro detekci rakoviny. Grail je americký biotechnologický podnik, jenž se při vývoji takových testů pro detekci opírá o genomické sekvenování.

Dne 21. září 2020 tyto dva podniky [423] zveřejnily projekt týkající se získání výhradní kontroly společnosti Illumina nad společností Grail. Vzhledem k neexistenci obratů přesahujících relevantní prahové hodnoty nemělo dotčené spojení význam pro celou Unii ve smyslu článku 1 nařízení o spojování[424], a nebylo tedy oznámeno Evropské komisi. Nebylo oznámeno ani v členských státech Unie nebo ve státech, které jsou smluvními stranami Dohody o Evropském hospodářském prostoru, jelikož nedosáhlo ani relevantních vnitrostátních prahových hodnot.

Podle článku 22 nařízení o spojování má vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž možnost požádat na základě postoupení Komisi o přezkoumání jakéhokoli spojení, které nemá význam pro celou Unii, avšak ovlivňuje obchod mezi členskými státy a hrozí zásadně narušit hospodářskou soutěž na území dotyčného členského státu.

Komise přitom v projednávané věci poté, co jí byla dne 7. prosince 2020 předložena stížnost týkající se dotčeného spojení, dospěla k předběžnému závěru, že se jeví, že toto spojení splňuje podmínky nezbytné k tomu, aby mohlo být předmětem postoupení ze strany vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž[425]. Dne 19. února 2021 tedy členským státům zaslala dopis (dále jen „výzva dopisem“), aby je zaprvé o tom informovala a zadruhé je vyzvala k tomu, aby jí zaslaly žádost o postoupení případu na základě článku 22 nařízení o spojování. Dne 9. března 2021 jí francouzský orgán pro hospodářskou soutěž takovou žádost o postoupení předložil, přičemž řecký, belgický, norský, islandský a nizozemský orgán pro hospodářskou soutěž následně v příslušném rozsahu požádaly o připojení k žádosti. Dne 11. března 2021 Komise informovala dotčené podniky o žádosti o postoupení (dále jen „informační dopis“). Rozhodnutími ze dne 19. dubna 2021 (dále jen „napadená rozhodnutí“) Komise žádosti o postoupení, jakož i příslušným žádostem o připojení vyhověla.

Společnost Illumina, podporovaná společností Grail, podala žalobu na neplatnost napadených rozhodnutí, jakož i informačního dopisu. Tribunál ve svém rozsudku, který vydal rozšířený senát v rámci zrychleného řízení, tuto žalobu v plném rozsahu zamítl. Při této příležitosti se Tribunál poprvé vyjádřil k použití mechanismu postoupení stanoveného v článku 22 nařízení o spojování na transakci, jejíž oznámení nebylo požadováno ve státě, jenž požádal o její postoupení, ale která zahrnuje nabytí podniku, jehož význam pro hospodářskou soutěž se neodráží v jeho obratu. V projednávaném případě Tribunál principiálně připustil, že Komise může mít v takové situaci pravomoc rozhodnout. Kromě toho Tribunál objasnil počítání lhůty 15 pracovních dnů stanovené členským státům pro předložení žádosti o postoupení případu v takové situaci.

Analýza takto přijatá Tribunálem předznamenává nový přístup Komise týkající se použití mechanismu postoupení zavedeného v článku 22 nařízení o spojování podle pokynů zveřejněných dne 31. března 2021[426], jejichž použití otevírá cestu k tomu, aby unijní pravidla v oblasti kontroly spojování podniků lépe zohlednila transakce, jichž se účastní inovativní podniky mající silný konkurenční potenciál.

Závěry Tribunálu

---

423 Dále společně jako „dotčené podniky“.

424 Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. 2004, L 24, s. 1; Zvl. vyd. 08/03, s. 40) (dále jen „nařízení o spojování“).

425 Pokud jde konkrétně o potenciální dopad dotčeného spojení na hospodářskou soutěž na vnitřním trhu, předběžná analýza provedená Komisí ji vedla k uvedení obav ohledně skutečnosti, že transakce by mohla umožnit společnosti Illumina, která je v Evropě dobře zavedena, aby blokovala přístup konkurentů společnosti Grail k systémům sekvenování nové generace nezbytným k vývoji testů pro detekci rakoviny, a tudíž omezila jejich budoucí rozvoj.

426 Pokyny Komise k používání mechanismu postoupení případu stanoveného v článku 22 nařízení o spojování na určité kategorie případů (Úř. věst. 2021, C 113, s. 1).

Tribunál se nejprve vyjádřil k přípustnosti žaloby, kterou Komise zpochybňuje s ohledem na povahu napadených aktů.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že napadená rozhodnutí mají jako taková závaznou povahu a že každé z nich zakládá změnu právního režimu použitelného na přezkoumání dotčeného spojení. Mimoto tato rozhodnutí, kterými bylo ukončeno zvláštní řízení o postoupení, s konečnou platností stanovila postoj Komise k této otázce. Komise, jež vyhověla žádostem podaným dotčenými vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž na základě článku 22 nařízení o spojování, totiž uznala, že má pravomoc přezkoumat dotčené spojení podle procesního a hmotněprávního režimu stanoveného za tímto účelem nařízením o spojování, k němuž se připojuje zvláště povinnost odkladu uskutečňování spojení stanovená v jeho článku 7. Za těchto podmínek je tudíž třeba mít za to, že napadená rozhodnutí jsou napadnutelnými akty ve smyslu článku 263 SFEU.

Podle Tribunálu tomu musí být naopak jinak v případě informačního dopisu, který sice rovněž zakládá povinnost odkladu uskutečňování spojení, nic to však nemění na tom, že je pouhou mezitímní etapou řízení o postoupení případu, takže rozhodl, že žaloba je nepřípustná v rozsahu, v němž směřuje proti tomuto informačnímu dopisu.

Pokud jde dále o věc samou, Tribunál přezkoumal zaprvé žalobní důvod vycházející z nedostatku pravomoci Komise. V tomto ohledu Tribunál úvodem upřesnil, že má v tomto rámci určit, zda je Komise na základě článku 22 nařízení o spojování příslušná k přezkoumání spojení, pokud je toto spojení předmětem žádosti o postoupení ze strany členského státu, který má vnitrostátní režim kontroly spojování, ale nespadá do působnosti této vnitrostátní právní úpravy.

V projednávaném případě Tribunál zaprvé konstatoval, že Komise tím, že v takovém případě uznala svou pravomoc, nevycházela z nesprávného výkladu článku 22 nařízení o spojování.

Znění tohoto ustanovení, zvláště použití slovního spojení „jakékoliv spojení“, totiž nasvědčuje tomu, že členský stát je oprávněn postoupit Komisi jakékoliv spojení, které splňuje kumulativní podmínky stanovené v tomto ustanovení, a to bez ohledu na existenci nebo působnost vnitrostátní právní úpravy v oblasti kontroly spojování podniků. Z historie vzniku tohoto ustanovení mimoto vyplývá, že mechanismus postoupení, který zavádí, byl původně zamýšlen především pro členské státy, jež nemají vlastní režim kontroly spojování podniků, aniž byla jeho použitelnost omezena pouze na tuto situaci. Kromě toho z hlediska obecné systematiky nařízení o spojování a cílů, které sleduje, Tribunál zdůraznil, že jeho oblast působnosti, a tudíž rozsah přezkumné pravomoci Komise týkající se spojování podniků závisejí zajisté hlavně na překročení prahových hodnot obratů vymezujících význam pro celou Unii, ale podpůrně rovněž na mechanismech postoupení stanovených zejména v článku 22 tohoto nařízení.

Za těchto podmínek měl Tribunál poté, co připomněl, že cílem nařízení o spojování je umožnit účinnou kontrolu jakýchkoliv spojení, která mají zásadní dopad na strukturu hospodářské soutěže v Unii, nakonec za to, že dotčený mechanismus postoupení je opravným mechanismem, jenž k tomuto cíli přispívá. Poskytuje totiž nezbytnou flexibilitu, aby bylo možné na úrovni Unie přezkoumat spojení, která mohou zásadně narušit účinnou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu a jež by jinak unikla kontrole podle režimů Unie i členských států pro kontrolu spojování podniků, protože by nebyly překročeny prahové hodnoty obratů. Komise proto uznala, že má pravomoc přezkoumat dotčené spojení, na základě správného výkladu článku 22 nařízení o spojování.

Dále pak měl Tribunál za to, že takový výklad neporušuje zásadu svěřených pravomocí[427], zásadu subsidiarity[428], ani zásadu proporcionality[429]. Pokud jde konečně o zásadu právní jistoty, Tribunál

427 Jak je uvedena v čl. 4 odst. 1 SEU, vykládaném ve spojení s článkem 5 SEU.

zdůraznil, že nezbytnou právní jistotu a jednotné uplatňování článku 22 nařízení o spojování v Unii zajišťuje pouze výklad přijatý v napadených rozhodnutích. Tribunál tak dospěl k závěru, že žalobní důvod vycházející z nedostatku pravomoci Komise je neopodstatněný v plném rozsahu.

Pokud jde zadruhé o žalobní důvod vycházející z opožděného podání žádosti o postoupení případu, Tribunál připomněl, že podle čl. 22 odst. 1 druhého pododstavce nařízení o spojování musí být žádost o postoupení předložena nejpozději ve lhůtě 15 pracovních dnů od data, kdy bylo spojení dáno na vědomí dotčenému členskému státu, pokud se žádné oznámení tohoto spojení nepožaduje.

V tomto ohledu měl Tribunál nejprve za to, že za takové dání na vědomí je třeba chápat aktivní předání informací dotčenému členskému státu, způsobilých umožnit mu předběžně posoudit, zda jsou splněny podmínky požadované pro účely postoupení případu. Z toho vyplývá, že v projednávaném případě představuje uvedené dání na vědomí výzva dopisem. Za těchto okolností je přitom nutno konstatovat, že žádost o postoupení byla předložena včas, takže ji nelze považovat za opožděnou.

Tribunál však v rámci přezkumu podpůrných vytýkaných skutečností vycházejících z porušení zásad právní jistoty a „řádné správy" následně zdůraznil, že Komise je nicméně povinna dodržet přiměřenou lhůtu v rámci vedení správních řízení, konkrétně v rámci kontroly spojování podniků, s ohledem k základním cílům účinnosti a rychlosti, z nichž nařízení o spojování vychází. V projednávané věci měl přitom Tribunál za to, že uplynutí lhůty 47 dnů mezi obdržením stížnosti a zasláním výzvy dopisem bylo nepřiměřené. Vzhledem k tomu, že nebylo prokázáno, že toto nedodržení přiměřené lhůty ze strany Komise ovlivnilo schopnost dotčených podniků se účinně bránit, však nemůže odůvodnit zrušení napadených rozhodnutí. Tribunál proto rovněž zamítl druhý žalobní důvod v plném rozsahu.

Konečně zatřetí Tribunál zamítl rovněž žalobní důvod vycházející z porušení zásad ochrany legitimního očekávání a právní jistoty. V tomto ohledu Tribunál, který měl za to, že tvrzení týkající se této druhé zásady nejsou dostatečně podložená, omezil svůj přezkum na vytýkané skutečnosti týkající se zásady ochrany legitimního očekávání. V tomto ohledu připomněl, že k tomu, aby se jí mohl užitečně dovolávat, přísluší dotyčnému jednotlivci, aby prokázal, že od příslušných unijních orgánů získal konkrétní, nepodmíněná a shodující se ujištění z oprávněných a spolehlivých zdrojů, která u něj mohou vyvolat podloženou naději. V projednávaném případě přitom společnost Illumina takové okolnosti neprokázala a nemůže se užitečně dovolávat změny rozhodovací praxe Komise.

---

428 Jak je uvedena v čl. 5 odst. 1 a 3 SEU a provedena Protokolem (č. 2) o uplatňování zásad subsidiarity a proporcionality (Úř. věst. 2016, C 202, s. 206).

429 Jak je uvedena v čl. 5 odst. 1 a 4 SEU.

Rozsudek ze dne 4. května 2022, Wizz Air Hungary v. Komise (TAROM; podpora na záchranu) (T-718/20, EU:T:2022:276)

„Státní podpory – Letecká doprava – Podpůrná opatření přijatá Rumunskem – Podpora na záchranu společnosti TAROM – Rozhodnutí nevznášet námitky – Žaloba na neplatnost – Postavení zúčastněného – Ochrana procesních práv – Přípustnost – Pokyny pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci nefinančních podniků v obtížích. – Opatření, jehož cílem je zabránit sociálním potížím nebo napravit tržní selhání – Zásada neopakování podpory („jednou a dost“) – Vliv dřívější podpory poskytnuté před přistoupením Rumunska k Unii – Závažné obtíže – Povinnost uvést odůvodnění“

Dne 19. února 2020 oznámilo Rumunsko Evropské komisi plán podpory na záchranu společnosti TAROM, rumunské letecké společnosti působící především v oblasti vnitrostátní a mezinárodní přepravy cestujících, nákladu a pošty. Oznámené opatření bylo tvořeno půjčkou na financování potřeby likvidity společnosti TAROM ve výši přibližně 36 660 000 eur, splatnou na konci období šesti měsíců s možností částečného předčasného splacení.

Komise, aniž zahájila formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU, kvalifikovala rozhodnutím ze dne 24. února 2020[430] oznámené opatření jako státní podporu slučitelnou s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU a Pokynů pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci jiných podniků než finančních institucí[431].

Letecká společnost Wizz Air Hungary Zrt. (dále jen „žalobkyně“) podala proti tomuto rozhodnutí žalobu na neplatnost, kterou desátý rozšířený senát Tribunálu zamítl. Ve svém rozsudku Tribunál uvedl upřesnění k přezkumu slučitelnosti podpor na záchranu a restrukturalizaci s vnitřním trhem s ohledem na podmínku stanovenou v pokynech, podle které musí takové podpory přispívat k dosažení cíle společného zájmu. Tribunál rovněž nově analyzoval podmínku neopakování podpor na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích (podmínka „jednou a dost“), stanovenou v týchž pokynech.

Závěry Tribunálu

Tribunál na prvém místě zamítl žalobní důvody směřující ke zrušení, vycházející z nesprávného právního posouzení, kterého se Komise měla dopustit tím, že se rozhodla nezahájit formální vyšetřovací řízení navzdory pochybnostem, které měla mít při předběžném posouzení slučitelnosti oznámené podpory s vnitřním trhem.

V tomto ohledu žalobkyně zejména tvrdila, že konstatování slučitelnosti oznámené podpory s vnitřním trhem je v rozporu se dvěma z podmínek stanovených v pokynech k tomu, aby podpora na záchranu ve prospěch podniku v obtížích mohla být považována za slučitelnou s vnitřním trhem, a sice 1) podmínkou týkající se přispění opatření podpory k cíli společného zájmu a 2) podmínkou neopakování podpor na záchranu a restrukturalizaci podniku v obtížích. Podle žalobkyně nedodržení uvedených podmínek svědčí o existenci pochybností, které měly vést Komisi k zahájení formálního vyšetřovacího řízení.

---

430 Rozhodnutí Komise C(2020) 1160 final ze dne 24. února 2020 o státní podpoře SA.56244 (2020/N) – Rumunsko – Podpora na záchranu společnosti TAROM (Úř. věst. 2020, C 310, s. 3).

431 Pokyny pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci nefinančních podniků v obtížích (Úř. věst. 2014, C 249, s. 1, dále jen “pokyny”).

Tribunál nejprve připomíná, že pokud existují pochybnosti o slučitelnosti oznámené podpory s vnitřním trhem, má Komise povinnost zahájit formální vyšetřovací řízení.

Dále, pokud jde o první podmínku použitelnou na podpory na záchranu a restrukturalizaci, jejichž porušení bylo namítáno, a sice podmínku týkající se sledování cíle společného zájmu, Tribunál uvádí, že z bodu 43 pokynů vyplývá, že k tomu, aby oznámená podpora mohla být prohlášena za slučitelnou s vnitřním trhem na základě pokynů, musí sledovat cíl společného zájmu v rozsahu, v němž má za cíl zabránit sociálním potížím nebo napravit tržní selhání. Toto je potvrzeno bodem 44 uvedených pokynů, podle kterého musí členské státy prokázat, že neúspěch příjemce může vyvolat závažné sociální potíže nebo závažné tržní selhání, zejména tím, že prokáží, že existuje riziko narušení důležité služby, kterou je obtížné nahradit a u níž by pro každého konkurenta bylo obtížné na ni jednoduše navázat.

Podle Tribunálu z uvedených bodů pokynů vyplývá, že i když dotyčný členský stát musí prokázat, že účelem podpory je zabránit sociálním potížím nebo napravit tržní selhání, není povinen prokázat, že v případě neexistence podpory by nutně nastaly určité negativní důsledky, ale pouze to, že by k nim mohlo dojít.

Pokud jde o to, zda Komise měla mít pochybnosti o existenci rizika, že v případě neexistence oznámeného opatření podpory, dojde k sociálním potížím nebo tržnímu selhání, nebo o skutečnosti, že cílem tohoto opatření je zabránit jejich vzniku nebo je napravit, Tribunál konstatuje, že s ohledem na špatný stav rumunské silniční a železniční infrastruktury Komise oprávněně dospěla k závěru, že regionální dopravní obslužnost prostřednictvím vnitrostátních a mezinárodních linek zajišťovaných TAROM představuje důležitou službu, jejíž přerušení by mohlo vyvolat závažné sociální potíže a vést k tržnímu selhání ve smyslu bodu 44 písm. b) pokynů.

V tomto rámci Tribunál mimoto upřesňuje, že i když při přezkumu existence a legality státní podpory může být nezbytné, aby Komise jednala případně nad rámec pouhého přezkumu skutkových a právních okolností, se kterými byla seznámena, nelze z toho vyvodit, že je na ní, aby z vlastního podnětu a bez jakékoli indicie v tomto směru vyhledávala všechny informace, které by mohly vykazovat souvislost s věcí, která jí byla předložena, i kdyby takové informace byly veřejně dostupné.

S ohledem na tato upřesnění Tribunál při přezkumu jednotlivých argumentů předložených žalobkyní dospěl k závěru, že tyto argumenty nemohou zpochybnit analýzu Komise potvrzující význam TAROM pro dopravní obslužnost rumunských regionů, jakož i podstatný dopad, který by měl její úpadek na tyto regiony. Z toho vyplývá, že Komise mohla, aniž měla pochybnosti, dospět na tomto samotném základě k závěru, že oznámená podpora splňuje požadavky stanovené v bodech 43 a 44 pokynů.

Konečně, pokud jde o druhou podmínku vztahující se na podpory na záchranu a restrukturalizaci, na jejíž porušení poukázala žalobkyně, a sice podmínku neopakování podpory („jednou a dost“), Tribunál připomíná, že podle bodu 70 pokynů musí být takové podpory poskytovány podnikům v obtížích pouze pro jednu restrukturalizaci. V této souvislosti bod 71 pokynů zejména stanoví, že pokud podnik takovou podporu na záchranu nebo restrukturalizaci již získal, Komise schválí poskytnutí nových podpor pouze, pokud uplynulo nejméně deset let 1) od poskytnutí předešlé podpory, nebo 2) od skončení předchozího období restrukturalizace, anebo 3) od přerušení provádění dřívějšího plánu restrukturalizace.

V tomto ohledu Tribunál poznamenává, že i když TAROM byla až do roku 2019 příjemcem restrukturalizační podpory ve formě půjčky a několika záruk za jiné půjčky, nemění to nic na tom, že tato podpora byla poskytnuta v letech 1997 až 2003 a že záruky za půjčky byly všechny uplatněny okamžitě po jejich poskytnutí. Vzhledem k tomu, že skutečný převod prostředků není rozhodující pro určení data poskytnutí podpory, první hypotéza upravená v bodě 71 pokynů, a sice uplynutí doby nejméně deseti let od data poskytnutí dřívější restrukturalizační podpory, byla tedy prokázána.

Pokud jde o druhou a třetí hypotézu uvedenou v bodě 71 pokynů, a sice uplynutí doby alespoň deseti let od konce předchozího období restrukturalizace nebo od přerušení provádění předchozího plánu

restrukturalizace, Tribunál uvádí, že pojem „doba restrukturalizace“ odkazuje na období, během kterého byla přijata restrukturalizační opatření, které se v zásadě liší od období, během kterého je uplatňováno opatření státní podpory doprovázející tato opatření. Žalobkyně přitom tím, že nedbala důkazního břemena, které v tomto ohledu nese, nepředložila žádný důkaz ani indicii, že dřívější období restrukturalizace skončilo dříve než deset let před poskytnutím oznámeného opatření podpory.

Pokud jde o pojem „plán restrukturalizace“, Tribunál mimoto upřesňuje, že skutečnost, že podpora na restrukturalizaci je spojena s plánem restrukturalizace, neznamená, že tato podpora je jako taková součástí uvedeného plánu; existence tohoto plánu naopak představuje podstatnou podmínku pro to, aby taková podpora mohla být považována za slučitelnou s vnitřním trhem. Tribunál tak rovněž odmítl argument žalobkyně, podle kterého okolnost, že podpora na restrukturalizaci poskytnutá společnosti TAROM v letech 1997 až 2003 byla využívána až do roku 2019, znamená, že plán restrukturalizace, který souvisel s touto podporou, rovněž trval až do roku 2019.

S ohledem na výše uvedené Tribunál rovněž odmítl výtky žalobkyně vycházející ze skutečnosti, že se Komise měla dopustit nesprávného právního posouzení tím, že se rozhodla nezahájit formální vyšetřovací řízení navzdory pochybnostem, které měla mít při předběžném posouzení podmínky neopakování podpor na záchranu a restrukturalizaci.

Na druhém místě Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející z porušení povinnosti Komise uvést odůvodnění, a zamítl tedy žalobu v plném rozsahu.

Rozsudek ze dne 18. května 2022, Ryanair v. Komise (Condor; podpora na záchranu) (T-577/20, EU:T:2022:301)

„Státní podpory – Německý trh letecké dopravy – Půjčka poskytnutá Německem společnosti Condor Flugdienst – Rozhodnutí, kterým se podpora prohlašuje za slučitelnou s vnitřním trhem – Článek 107 odst. 3 písm. c) SFEU – Pokyny pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích – Obtíže, které jsou vlastní příjemci a nejsou výsledkem svévolného rozvrhování nákladů v rámci skupiny – Obtíže příliš vážné na to, aby je vyřešila skupina sama – Riziko narušení důležité služby“

Dne 25. září 2019 podala letecká společnost Condor Flugdienst GmbH (dále jen „Condor“), která poskytuje letecké dopravní služby hlavně poskytovatelům souborných služeb cestovního ruchu z několika německých letišť, návrh na zahájení insolvenčního řízení z důvodu likvidace společnosti Thomas Cook Group plc (dále jen „skupina Thomas Cook“), která ji vlastní ze 100 %.

Téhož dne Spolková republika Německo oznámila Evropské komisi opatření podpory na záchranu ve prospěch společnosti Condor, omezené na šest měsíců. Oznámená podpora měla za cíl zachování řádné letecké dopravy a omezení negativních důsledků pro společnost Condor, její cestující a její zaměstnance, které byly způsobeny likvidací její mateřské společnosti, tím, že jí bylo umožněno pokračovat v činnosti až do doby, než dojde k dohodě s věřiteli, a případně se uskuteční její prodej.

Aniž zahájila formální vyšetřovací řízení stanovené v čl. 108 odst. 2 SFEU, Komise rozhodnutím ze dne 14. října 2019 (dále jen „napadené rozhodnutí“)[432] kvalifikovala oznámené opatření jako státní

[432] Rozhodnutí Komise C(2019) 7429 final ze dne 14. října 2019 o státní podpoře SA.55394 (2019/N) – Německo – Podpora na záchranu společnosti Condor (Úř. věst. 2020, C 294, s. 3).

podporu slučitelnou s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU a pokynů pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci nefinančních podniků v obtížích[433].

Žaloba na neplatnost tohoto rozhodnutí podaná leteckou společností Ryanair DAC (dále jen „žalobkyně“) byla desátým rozšířeným senátem Tribunálu zamítnuta. Při této příležitosti soud poskytl zejména upřesnění k přezkumu slučitelnosti podpor na záchranu a restrukturalizaci s vnitřním trhem s ohledem na pravidlo stanovené v pokynech, podle kterého společnost, která patří ke skupině, je způsobilá pro poskytnutí takové podpory pouze za podmínky, že její obtíže jsou její vlastní a nejsou výsledkem svévolného rozvrhování nákladů v rámci dané skupiny a že jsou tyto obtíže příliš vážné na to, aby je vyřešila skupina sama.

Závěry Tribunálu

Tribunál zaprvé zamítl žalobní důvody směřující ke zrušení vycházející ze skutečnosti, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení tím, že se rozhodla nezahájit formální vyšetřovací řízení navzdory pochybnostem, které měla mít při předběžném přezkoumání slučitelnosti oznámené podpory s vnitřním trhem.

V tomto ohledu žalobkyně konkrétně tvrdila, že konstatování slučitelnosti oznámené podpory s vnitřním trhem je v rozporu s bodem 22, bodem 44 písm. b) a bodem 74 pokynů, což svědčilo o pochybnostech, které měly vést Komisi k zahájení formálního vyšetřovacího řízení.

Tribunál, přestože potvrdil, že Komise má povinnost zahájit formální vyšetřovací řízení v případě pochybností o slučitelnosti oznámené podpory s vnitřním trhem, nejprve odmítl žalobní důvod vycházející z porušení bodu 22 pokynů Komisí.

Podle uvedeného bodu 22 „[s]polečnost, která patří k[e] skupině […], není za normálních okolností způsobilá pro poskytnutí podpory podle pokynů […] s výjimkou případu, kdy je možné prokázat, že jsou dané obtíže její vlastní a nejsou výsledkem svévolného rozvrhování nákladů v rámci dané skupiny a že jsou tyto obtíže příliš vážné na to, aby je vyřešila skupina sama“.

Pokud jde o část věty „s výjimkou případu, kdy je možné prokázat, že jsou dané obtíže její vlastní a nejsou výsledkem svévolného rozvrhování nákladů v rámci dané skupiny“, podle Tribunálu z doslovného, teleologického a kontextuálního výkladu uvedeného bodu 22 vyplývá, že tato část věty obsahuje pouze jednu a tutéž podmínku, která musí být vykládána v tom smyslu, že obtíže podniku, který patří ke skupině, musí být považovány za jeho vlastní, pokud nejsou výsledkem svévolného rozvrhování nákladů v rámci skupiny.

V této souvislosti Tribunál uvedl, že účelem bodu 22 pokynů je zabránit tomu, aby skupina podniků přenesla své náklady, dluhy nebo pasiva na subjekt skupiny, a tím jej učinila způsobilým k poskytnutí podpory na záchranu, ačkoli by na ni jinak neměl nárok. Naproti tomu cílem tohoto ustanovení není vyloučit z působnosti podpor na záchranu podnik, který patří ke skupině, pouze z toho důvodu, že jeho obtíže vznikly z důvodu obtíží, se kterými se potýkal zbytek skupiny nebo jiná společnost dané skupiny, pokud uvedené obtíže nebyly vytvořeny uměle nebo svévolně rozvrženy v rámci uvedené skupiny.

Vzhledem k tomu, že se žalobkyni v projednávaném případě nepodařilo vyvrátit závěr Komise, podle kterého obtíže společnosti Condor vznikly především v důsledku likvidace skupiny Thomas Cook,

433 Pokyny pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci nefinančních podniků v obtížích (Úř. věst. 2014, C 249, s. 1, dále jen „pokyny“).

a nikoli ze svévolného rozvržení nákladů v rámci skupiny, neprokázala existenci pochybností o slučitelnosti oznámeného opatření podpory s podmínkou stanovenou v bodě 22 pokynů.

Tento závěr není zpochybněn konstatováním, že obtíže společnosti Condor byly v tomto ohledu spojeny s odpisem značného množství pohledávek, které měla společnost Condor vůči skupině Thomas Cook, v souvislosti se sdružováním peněžních prostředků této skupiny. Sdružování peněžních prostředků v rámci skupiny je totiž běžnou a rozšířenou praxí v rámci skupin společností, která má usnadnit financování skupiny tím, že umožní společnostem této skupiny ušetřit finanční náklady. Mimoto v projednávaném případě byl tento systém sdružování peněžních prostředků zaveden skupinou Thomas Cook již několik let a nebyl příčinou jejích obtíží.

Vzhledem k neexistenci jakékoliv konkrétní indicie umožňující prokázat svévolnou povahu systému sdružování peněžních prostředků skupiny Thomas Cook, Komisi nepříslušelo zjišťovat z vlastního podnětu spravedlivou povahu uvedeného systému.

Žalobkyni se navíc nepodařilo prokázat ani existenci pochybností při zkoumání podmínky stanovené v bodě 22 pokynů, podle které obtíže podniku, který jako společnost Condor patří ke skupině, musí být příliš vážné na to, aby je vyřešila skupina sama. V tomto ohledu Tribunál připomněl, že sama skupina Thomas Cook byla v likvidaci a ukončila veškerou svou činnost. Kromě toho upřesnil, že Komise nebyla povinna vyčkat na výsledek jednání o případném prodeji společnosti Condor za účelem vyřešení jejích finančních obtíží vzhledem k naléhavosti případné podpory na záchranu a nejistotě, která je vlastní všem probíhajícím obchodním jednáním.

Dále Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející ze skutečnosti, že Komise měla mít pochybnosti o tom, zda oznámená podpora splňuje požadavky uvedené v bodě 44 písm. b) pokynů, který stanoví podmínky, za kterých mohou členské státy prokázat, že neúspěch příjemce by pravděpodobně vyvolal závažné sociální potíže nebo závažné tržní selhání.

V souladu s bodem 44 písm. b) pokynů mohou členské státy tuto skutečnost doložit tím, že prokáží, že „existuje riziko narušení důležité služby, kterou je obtížné opakovat a u níž by pro každého konkurenta bylo obtížné na ni jednoduše navázat (například pro vnitrostátního poskytovatele infrastruktury)“.

Aby byla služba považována za „důležitou“, není podle Tribunálu vyžadováno, aby tato služba hrála důležitou systémovou úlohu v hospodářství regionu dotyčného členského státu, ani aby podnik, který takovou úlohu hraje, byl pověřen službou obecného hospodářského zájmu nebo službou, která je důležitá na vnitrostátní úrovni. S ohledem na skutečnost, že okamžitá repatriace 200 000 až 300 000 cestujících společnosti Condor v 50 až 150 různých destinacích nemohla být zajištěna jinými konkurenčními leteckými společnostmi v krátkém čase, tak Komise správně dospěla k závěru o existenci rizika narušení důležité služby, kterou je obtížné opakovat, takže odchod společnosti Condor z trhu mohl vyvolat závažné selhání tohoto trhu.

Konečně Tribunál rovněž zamítl jako neopodstatněný žalobní důvod žalobkyně, podle kterého Komise provedla neúplný a nedostatečný přezkum podmínky „jednou a dost“ stanovené pro podporu na záchranu v bodě 74 pokynů.

Na druhém místě Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející z porušení povinnosti Komise uvést odůvodnění, a zamítl tedy žalobu v plném rozsahu.

Rozsudek ze dne 8. června 2022, Spojené království a ITV v. Komise (T-363/19 a T-456/19, EU:T:2022:349)

„Státní podpory – Režim podpor zavedený Spojeným královstvím ve prospěch některých nadnárodních skupin – Rozhodnutí, kterým se režim podpor prohlašuje za neslučitelný s vnitřním trhem a za protiprávní

a kterým se nařizuje navrácení vyplacených podpor – Předběžná daňová rozhodnutí (tax rulings) – Daňový režim vztahující se na příjmy z financování v rámci skupiny a týkající se zejména ovládaných zahraničních společností – Selektivní daňové výhody“

V souladu s pravidly zdanění společností ve Spojeném království jsou zdaňovány pouze zisky z činností a aktiv ve Spojeném království. Pravidla použitelná na ovládané zahraniční společnosti však stanoví, že zisky uvedených ovládaných zahraničních společností jsou zdaněny ve Spojeném království prostřednictvím poplatku (dále jen „poplatek za ovládanou zahraniční společnost“), pokud jsou považovány za uměle vyvedené ze Spojeného království.

Takový poplatek za ovládanou zahraniční společnost byl stanoven zejména pro neobchodní finanční zisky ovládaných zahraničních společností, pokud plynuly z činností, při nichž byly významné rozhodovací funkce vykonávány ve Spojeném království nebo plynuly z finančních prostředků nebo aktiv pocházejících z tohoto státu.

Pravidla použitelná na ovládané zahraniční společnosti, tak jak byla použitelná v období od 1. ledna 2013 do 31. prosince 2018, stanovila osvobození od poplatku za ovládanou zahraniční společnost pro neobchodní finanční zisky pocházející z vnitroskupinových úvěrů, které poskytla ovládaná zahraniční společnost jiným členům skupiny, kteří nebyli rezidenty ve Spojeném království (dále jen „způsobilé úvěry“) a pro které tyto skupiny mohly podat žádost o částečné nebo úplné osvobození od poplatku za ovládanou zahraniční společnost (dále jen „režim daňového osvobození“).

Rozhodnutím ze dne 2. dubna 2019 [434] Evropská komise kvalifikovala tento režim daňového osvobození jako režim státních podpor, který je protiprávní a neslučitelný s vnitřním trhem v rozsahu, v němž se vztahuje na zisky pocházející z činností, při nichž byly významné rozhodovací funkce vykonávány ve Spojeném království, jelikož tento režim nebyl odůvodněn potřebou spravovatelných pravidel proti zneužívání ani potřebou dodržovat svobody zakotvené ve Smlouvách.

Naproti tomu v rozsahu, v němž se režim daňového osvobození vztahoval na zisky plynoucí z finančních prostředků nebo aktiv pocházejících ze Spojeného království, měla Komise za to, že i přes *a priori* selektivní povahu tohoto osvobození bylo toto osvobození odůvodněné, jelikož jeho cílem bylo uplatňovat pravidla vztahující se na ovládané zahraniční společnosti spravovatelným způsobem.

Vláda Spojeného království a společnost ITV plc [435], která měla prospěch z režimu daňového osvobození (dále jen „žalobci“), podaly žaloby znějící na zrušení sporného rozhodnutí.

Druhý rozšířený senát Tribunálu tyto žaloby zamítl. Ve svém rozsudku Tribunál zejména potvrdil, že daňová pravidla Spojeného království použitelná na ovládané zahraniční společnosti představují vhodný referenční rámec pro posouzení selektivity režimu daňového osvobození, jelikož tvoří odlišný soubor daňových pravidel v rámci obecného systému korporační daně ve Spojeném království.

Závěry Tribunálu

---

434 Rozhodnutí Komise (EU) 2019/1352 ze dne 2. dubna 2019 o státní podpoře SA.44896, kterou poskytlo Spojené království v souvislosti s daňovým osvobozením příjmů z financování v rámci skupiny („Group Financing Exemption“) týkajícím se ovládaných zahraničních společností (Úř. věst. 2019, L 216, s. 1; dále jen „sporné rozhodnutí“).

435 ITV plc, která je daňovým rezidentem ve Spojeném království, je holdingovou společností v čele skupiny ITV, která působí v oblasti tvorby, produkce a distribuce audiovizuálního obsahu prostřednictvím různých platforem po celém světě. Tato skupina zahrnuje zejména ovládané zahraniční společnosti, jako jsou ITV Entreprises BV a ITV (Finance) Europe BV, což jsou dvě společnosti založené podle nizozemského práva, které poskytly několik úvěrů jiným společnostem ve skupině ITV.

Pokud jde o analýzu daňových opatření z hlediska čl. 107 odst. 1 SFEU, Tribunál úvodem připomněl, že zkoumání jak kritéria výhody, tak kritéria selektivity vyžaduje určení obvyklých pravidel zdanění, která tvoří referenční rámec relevantní pro toto zkoumání.

Tribunál nejprve zamítl žalobní důvody žalobců vycházející z nesprávného posouzení Komise v rozsahu, v němž určila daňová pravidla použitelná na ovládané zahraniční společnosti jako referenční rámec.

V této souvislosti Tribunál připomněl, že referenční rámec nemůže být tvořen několika ustanoveními vnitrostátního práva dotyčného členského státu, která byla uměle vytržena z širšího legislativního rámce. Naproti tomu ukáže-li se, že opatření je od uvedeného obecného systému jasně oddělitelné, nelze vyloučit, že referenční rámec, který je třeba zohlednit, bude omezenější než tento obecný systém.

Daňová pravidla použitelná na ovládané zahraniční společnosti v tom, že mají za cíl zdanit zisky, které byly ovládanými zahraničními společnostmi uměle vyvedeny ze Spojeného království, tak vycházejí z logiky odlišné od logiky, na níž stojí obecný systém zdanění ve Spojeném království, který se týká zisků dosažených ve Spojeném království. Mimoto tato pravidla tvoří v rozsahu, v němž specificky definují pro zdanění zisků ovládaných zahraničních společností zejména základ daně, osobu povinnou k dani, zdanitelné plnění a sazby daně, ucelený normativní celek, který se liší od obecného režimu zdanění společností ve Spojeném království.

Dále Tribunál zamítl žalobní důvody žalobců vycházející z nesprávného posouzení, jímž je stiženo zjištění o existenci výhody. Jelikož totiž režim daňového osvobození umožňoval vyhnout se zdanění některých zisků, které měly být předmětem poplatku za ovládanou zahraniční společnost, v rozsahu, v němž byly uměle vyvedeny ze Spojeného království, tento režim zvýhodňoval společnosti, které využívaly daňového osvobození.

Pokud jde konečně o argumenty žalobců vycházející z nesprávného posouzení při analýze selektivity režimu daňového osvobození, Tribunál nejprve upřesnil, že Komise správně konstatovala, že cíl daňových pravidel použitelných na ovládané zahraniční společnosti je omezen na zdanění zisků ovládaných zahraničních společností, které byly uměle vyvedeny ze Spojeného království, za účelem ochrany základu daně z příjmů právnických osob ve Spojeném království. Tribunál mimoto shledal, že Komise právem konstatovala, že dotčená osvobození od daně tím, že osvobozují od daně pouze neobchodní finanční zisky ovládaných zahraničních společností ze způsobilých úvěrů, s vyloučením zisků z nezpůsobilých úvěrů, vedou k rozdílnému zacházení s oběma situacemi, ačkoli jsou s ohledem na cíl uvedených pravidel srovnatelné. Jelikož jak zisky plynoucí ze způsobilých úvěrů, tak zisky plynoucí z nezpůsobilých úvěrů mohly vzniknout v důsledku významných rozhodovacích funkcí vykonávaných ve Spojeném království, nelze na vyloučení nezpůsobilých úvěrů z dotčeného daňového osvobození nahlížet tak, že se týkalo zvláštních situací umělého vyvedení zisku.

Ve světle těchto úvah dospěl Tribunál k závěru, že vzhledem ke skutečnosti, že se režim daňového osvobození odchyloval od daňových pravidel použitelných na ovládané zahraniční společnosti a osvobozoval od daně pouze neobchodní finanční zisky ovládaných zahraničních společností plynoucí ze způsobilých úvěrů, vedl tento systém k rozdílnému zacházení se dvěma srovnatelnými situacemi s ohledem na cíl uvedených pravidel, a byl tedy *a priori* selektivní.

Tribunál kromě toho podotkl, že žádná z okolností uvedených Spojeným královstvím nemůže odůvodnit toto rozdílné zacházení. Jelikož nebylo prokázáno, že by určení a dohledávání významných rozhodovacích funkcí vykonávaných v rámci vnitroskupinových úvěrů bylo obzvláště nákladným úkonem, nemohlo být dotčené daňové osvobození odůvodněno důvody administrativní proveditelnosti. Mimoto vzhledem k tomu, že se uložení poplatku za ovládanou zahraniční společnost týkalo pouze zisků považovaných za uměle vyvedené, nemůže být uložení takového poplatku považováno za překážku svobody usazování. Dotčené daňové osvobození tudíž nemohlo být odůvodněno nezbytností dodržovat svobodu usazování.

Konečně Tribunál potvrdil navrácení podpor nařízené Komisí od příjemců dotčeného daňového osvobození, aniž stanovil výjimku pro případy, kdy nebyla získána žádná výhoda, přičemž připomněl, že v případě režimu podpor není Komise povinna provést analýzu podpory poskytnuté v každém jednotlivém případě.

Rozsudek ze dne 30. listopadu 2022, Rakousko v. Komise (T-101/18, EU:T:2022:728)

„Státní podpory – Jaderný průmysl – Podpora, kterou Maďarsko zamýšlí poskytnout na podporu rozvoje dvou nových jaderných reaktorů v jaderné elektrárně Paks II – Rozhodnutí, kterým se podpora prohlašuje za slučitelnou s vnitřním trhem pod podmínkou dodržení určitých závazků – Článek 107 odst. 3 písm. c) SFEU – Soulad podpory s jiným unijním právem než s právem v oblasti státních podpor – Nerozlučná souvislost – Podpora jaderné energie – Článek 192 první pododstavec Smlouvy o Euratomu – Zásady ochrany životního prostředí, ‚znečišťovatel platí', obezřetnosti a udržitelnosti – Určení dotyčné hospodářské činnosti – Selhání trhu – Narušení hospodářské soutěže – Přiměřenost podpory – Potřeba státního zásahu – Určení prvků podpory – Zadávací řízení na veřejné zakázky – Povinnost uvést odůvodnění"

Rozhodnutím ze dne 6. března 2017[436] (dále jen „napadené rozhodnutí") Evropská komise schválila investiční podporu oznámenou Maďarskem ve prospěch státního podniku MVM Paks II Nuclear Power Plant Development Private Company Limited by Shares (dále jen „společnost Paks II") týkající se provozování dvou jaderných reaktorů ve výstavbě v areálu jaderné elektrárny Paks, které mají postupně nahradit čtyři jaderné reaktory již provozované v této elektrárně.

Tato investiční podpora (dále jen „dotčená podpora"), která v podstatě spočívá v bezplatném poskytnutí nových jaderných reaktorů ve prospěch společnosti Paks II za účelem jejich provozování, je z velké části financována půjčkou ve formě revolvingového úvěru ve výši 10 miliard eur, poskytnutého Ruskou federací Maďarsku v rámci mezivládní dohody o spolupráci v oblasti mírového využívání jaderné energie. V souladu s touto dohodou byla výstavba nových reaktorů svěřena prostřednictvím přímého zadání společnosti Nižny Novgorod Engineering Company Atomenergoproekt (dále jen „JSC NIAEP").

V napadeném rozhodnutí Komise prohlásila dotčenou podporu za slučitelnou s vnitřním trhem při splnění podmínek, v souladu s čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU. Podle tohoto ustanovení mohou být podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, považovány za slučitelné s vnitřním trhem, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem.

Rakouská republika podala žalobu směřující ke zrušení napadeného rozhodnutí.

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející z protiprávnosti napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž Komise prohlásila dotčenou podporu za slučitelnou s vnitřním trhem bez ohledu na skutečnost, že přímé zadání zakázky na výstavbu nových jaderných reaktorů společnosti JSC NIAEP představuje porušení unijních pravidel upravujících zadávání veřejných zakázek.

---

436 Rozhodnutí Komise (EU) 2017/2112 ze dne 6. března 2017 o státní podpoře SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), kterou Maďarsko zamýšlí poskytnout na podporu rozvoje dvou nových jaderných reaktorů v jaderné elektrárně Paks II (Úř. věst. 2017, L 317, s. 45).

V tomto ohledu Rakouská republika zejména tvrdila, že jelikož zadání zakázky na výstavbu nových reaktorů je neoddělitelnou podmínkou dotčené podpory, byla Komise povinna ji přezkoumat rovněž z hlediska unijních pravidel v oblasti zadávání veřejných zakázek. Podle ní navíc z rozsudku Rakousko v. Komise[437] vyplývá, že Komise měla posoudit dotčenou podporu z hlediska ustanovení unijního práva o zadávání veřejných zakázek bez ohledu na to, zda zadání zakázky na výstavbu představuje neoddělitelnou podmínku této podpory.

Tribunál nejprve odmítl argumentaci Rakouské republiky založenou na rozsudku Rakousko v. Komise. Ačkoli z uvedeného rozsudku vyplývá, že hospodářská činnost podporovaná podporou musí být slučitelná s unijním právem, Rakouská republika se v projednávané věci nedovolávala žádného porušení unijního práva z důvodu podporované činnosti, a sice výroby jaderné energie. Kromě toho z uvedeného rozsudku nevyplývá, že Soudní dvůr měl v úmyslu rozšířit rozsah přezkumu, který přísluší Komisi v rámci řízení určeného k ověření slučitelnosti státní podpory s vnitřním trhem, tím, že by upustil od své judikatury, podle které je třeba rozlišovat mezi podmínkami, které jsou nerozlučně spjaty s předmětem podpory, a podmínkami, které takovou spojitost nemají.

Kromě toho uznání povinnosti Komise zaujmout konečné stanovisko v rámci řízení určeného k ověření slučitelnosti státní podpory s vnitřním trhem, bez ohledu na souvislost mezi podmínkou podpory a předmětem dotčené podpory, k existenci nebo neexistenci porušení ustanovení unijního práva odlišných od ustanovení týkajících se státních podpor naráží jednak na procesní pravidla a záruky, které jsou typické pro řízení zvláště stanovená k přezkumu uplatňování těchto ustanovení, a jednak na zásadu autonomie správních řízení a opravných prostředků.

S ohledem na tato upřesnění Tribunál dále rozhodl, že rozhodnutí o zadání zakázky na výstavbu dvou nových reaktorů, které předcházelo dotčenému opatření podpory, nepředstavuje podmínku neoddělitelnou od předmětu této podpory. Provedení zadávacího řízení a případná volba jiného podniku k výstavbě reaktorů by nezměnily ani účel podpory, tj. bezplatné poskytnutí dvou nových reaktorů pro účely jejich provozu, ani příjemce podpory, kterým je společnost Paks II. Kromě toho za předpokladu, že zadávací řízení mělo vliv na výši podpory, což Rakouská republika neprokázala, taková okolnost by sama o sobě neměla žádný dopad na výhodu, kterou uvedená podpora představovala pro jejího příjemce, totiž bezplatné poskytnutí dvou nových reaktorů za účelem jejich provozování.

Tribunál nakonec zdůraznil, že na rozdíl od toho, co tvrdí Rakouská republika, byla Komise oprávněna odkázat v napadeném rozhodnutí na své posouzení provedené v rámci předchozího řízení o nesplnění povinnosti, ve kterém dospěla k závěru, že přímé zadání výstavby dvou nových reaktorů společnosti JSC NIAEP neporušuje unijní právo v oblasti zadávání veřejných zakázek. Zásada právní jistoty brání totiž tomu, aby Komise znovu zkoumala zadání veřejné zakázky v rámci řízení o státní podpoře, pokud k okamžiku, kdy se rozhodla ukončit řízení o nesplnění povinnosti, neměla k dispozici nové informace.

Zadruhé Tribunál zamítl žalobní důvody vycházející z existence nepřiměřených narušení hospodářské soutěže a nerovných zacházení, která vedou k vyloučení výrobců energie z obnovitelných zdrojů z liberalizovaného vnitřního trhu s elektřinou. V tomto ohledu připomněl, že členské státy mohou svobodně určit složení svého energetického mixu a Komise nemůže požadovat, aby státní financování bylo určeno pro alternativní zdroje energie.

---

437 Rozsudek ze dne 22. září 2020, ***Rakousko v. Komise*** (C-594/18 P, EU:C:2020:742).

Zatřetí Tribunál poté, co zamítl žalobní důvod vycházející z posílení nebo vytvoření dominantního postavení na trhu, zamítl rovněž žalobní důvod vycházející z rizika pro likviditu maďarského velkoobchodního trhu s elektřinou.

IV. Duševní vlastnictví

1. Ochranná známka Evropské unie

Rozsudek ze dne 8. června 2022, Muschaweck v. EUIPO – Conze (UM) (T-293/21, EU:T:2022:345)

„Ochranná známka Evropské unie – Řízení o zrušení – Slovní ochranná známka Evropské unie UM – Řádné užívání ochranné známky – Užívání se souhlasem majitele – Užívání v podobě, ve které byla ochranná známka zapsána – Článek 51 odst. 1 písm. a) nařízení (ES) č. 207/2009 [nyní čl. 58 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) 2017/1001] – Zastoupení majitele ochranné známky – Důkazy o užívání předložené ve stanovené lhůtě“

V roce 2010 podala lékařská společnost MSM[438] přihlášku slovního označení UM jako ochranné známky Evropské unie pro zdravotní služby. V roce 2015 bylo vůči této společnosti zahájeno insolvenční řízení a byl jmenován insolvenční správce.

Žalobkyně, Ulrike Muschaweck, následně podala v roce 2017 návrh na zrušení napadené ochranné známky z důvodu neexistence řádného užívání této ochranné známky[439]. Po prohlášení úpadku lékařské společnosti MSM téhož roku byla tato ochranná známka převedena na lékařskou ordinaci HUMJC[440] a rok na to opětovně zapsána na jméno Joachima Conzeho, právního nástupce této lékařské ordinace.

Zrušovací oddělení Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) návrhu žalobkyně částečně vyhovělo a zrušilo napadenou ochrannou známku pro všechny zapsané výrobky a služby, s výjimkou zdravotních služeb v oblasti kýlní chirurgie. Toto rozhodnutí bylo napadeno odvoláním, které druhý odvolací senát EUIPO zamítl.

Tribunál, k němuž byla podána žaloba znějící na zrušení těchto dvou rozhodnutí, podal poprvé výklad metodických pokynů EUIPO týkajících se průzkumu ochranných známek Evropské unie[441] a tímto podal upřesnění ohledně prodloužení lhůty v případě druhé žádosti o prodloužení lhůty, kterou lze prodloužit. Tribunál žalobu zamítl a rozhodl, že napadená ochranná známka byla skutečně řádně užívána pro zdravotní služby v oblasti kýlní chirurgie.

Závěry Tribunálu

Zaprvé měl Tribunál za to, že J. Conze byl oprávněn sám a bez souhlasu žalobkyně, jakožto partner lékařské ordinace HUMJC, zmocnit advokátní kancelář, která tuto ordinaci zastupovala před zrušovacím oddělením. Kdyby žalobkyně musela schválit rozhodnutí týkající se tohoto zmocnění, existovalo by vysoké riziko, že jej neschválí vzhledem k jejímu postavení osoby navrhující zrušení

---

438 Medizinische Systeme Dr. Muschaweck GmbH (dále jen „lékařská společnost MSM“).

439 Na základě čl. 51 odst. 1 písm. a) nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce [Evropské unie] (Úř. věst. 2009, L 78, s. 1).

440 Lékařská ordinace Hernienzentrum Dr. Ulrike Muschaweck und PD Dr. Joachim Conze PartG.

441 Dále jen „metodické pokyny týkající se průzkumu EUIPO“. Tyto pokyny jsou dostupné na internetových stránkách EUIPO.

napadené ochranné známky. Taková situace by přitom narušila právo lékařské ordinace HUMJC na účinnou soudní ochranu[442].

Zadruhé Tribunál zamítl žalobní důvod týkající se opožděného předložení důkazů o užívání napadené ochranné známky zrušovacímu oddělení lékařskou ordinací HUMJC.

Tribunál připomněl, že metodické pokyny týkající se průzkumu EUIPO představují kodifikaci postupu, který má EUIPO sám v úmyslu přijmout, a že s výhradou jejich souladu s právními předpisy vyšší právní síly musí EUIPO tato pravidla dodržovat. I když tyto metodické pokyny nejsou závazné, představují referenční zdroj pro praxi EUIPO v oblasti ochranných známek. Podle metodických pokynů týkajících se průzkumu EUIPO platí, že byla-li žádost o prodloužení lhůty, kterou lze prodloužit, podána před uplynutím této lhůty a nebyla schválena, bude dotčenému účastníkovi poskytnut alespoň jeden den na dodržení lhůty, i kdyby žádost o prodloužení byla doručena poslední den lhůty[443]. Tribunál má v zájmu zachování užitečného účinku těchto metodických pokynů za to, že nová lhůta je poskytnuta ode dne, kdy oddělení EUIPO, jemuž je žádost o prodloužení lhůty předložena, sdělí svou odpověď. Kromě toho je druhá žádost o prodloužení téže lhůty zamítnuta, ledaže žadatel vysvětlí a řádně odůvodní „výjimečné okolnosti“, které mu zabránily provést požadovanou činnost v průběhu předchozích dvou lhůt a které mu budou stále bránit v jejím splnění[444].

V projednávané věci Tribunál určil, že lhůta k předložení důkazů o užívání napadené ochranné známky, o jejíž prodloužení bylo podruhé požádáno lékařskou ordinací HUMJC, je prodloužitelnou lhůtou a že tato ordinace předložila tuto žádost poslední den před uplynutím uvedené lhůty. Kromě toho uvedl, že poskytnutí alespoň jednoho dne dodatečné lhůty v důsledku žádosti o prodloužení lhůty předložené poslední den této lhůty v podstatě z důvodu ekvity není v rozporu s právním ustanovením vyšší právní síly. Zrušovací oddělení se tedy nemohlo omezit na zamítnutí druhé žádosti lékařské ordinace HUMJC o prodloužení lhůty bez poskytnutí dodatečné lhůty plynoucí ode dne, kdy sdělilo svou odpověď. Důkazy předložené v období mezi podáním této druhé žádosti o prodloužení lhůty a odpovědí zrušovacího oddělení nelze tedy považovat za předložené opožděně a musí být zohledněny pro účely přezkumu užívání napadené ochranné známky.

Konečně zatřetí Tribunál potvrdil řádné užívání napadené ochranné známky pro zdravotní služby v oblasti kýlní chirurgie. Nejprve uvedl, že lhůta, kterou je třeba vzít v úvahu k prokázání řádného užívání napadené ochranné známky, činí pět let přede dnem podání návrhu na zrušení, i když se tato lhůta částečně překrývá s odkladnou lhůtou[445]. Tribunál dále rozhodl, že napadená ochranná známka byla lékařskou ordinací HUMJC užívána se souhlasem lékařské společnosti MSM, která byla majitelkou ochranné známky v dotčeném období. Konkrétně insolvenční správce této společnosti dal již před několika lety konkludentní souhlas s užíváním napadené ochranné známky. Konečně při rozhodování o územním užívání napadené ochranné známky Tribunál určil, že důkazy prokazují činnost lékařské ordinace HUMJC nejen v Mnichově, ale na celém německém území, jakož i v Londýně.

---

442 Podle článku 47 Listiny základních práv Evropské unie.

443 Bod 4.3. metodických pokynů týkajících se průzkumu EUIPO, týkající se prodloužení lhůt stanovených EUIPO.

444 Tamtéž.

445 Podle čl. 15 odst. 1 prvního pododstavce a čl. 51 odst. 1 písm. a) nařízení č. 207/2009 se tato odkladná lhůta týká období pěti let ode dne zápisu ochranné známky Evropské unie. Během tohoto období nelze práva majitele zrušit.

Rozsudek ze dne 6. července 2022, Zdút v. EUIPO – Nehera a další (nehera) (T-250/21, EU:T:2022:430)

„Ochranná známka Evropské unie – Řízení o prohlášení neplatnosti – Obrazová ochranná známka Evropské unie NEHERA – Absolutní důvod neplatnosti – Nedostatek dobré víry – Článek 52 odst. 1 písm. b) nařízení (ES) č. 207/2009 [nyní čl. 59 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) 2017/1001]“

V roce 2014 získal žalobce, Ladislav Zdút, u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) zápis obrazové ochranné známky Evropské unie NEHERA pro výrobky spadající do textilního odvětví.

I. Nehera, J.-H. Nehera a N. Sehnal podali v roce 2019 návrh na prohlášení neplatnosti uvedené ochranné známky, který byl založen na nedostatku dobré víry žalobce v době podání přihlášky k zápisu[446]. Tvrdili, že jejich dědeček, Jan Nehera, založil v 30. letech 20. století v Československu podnik uvádějící na trh oděvy a doplňky a přihlásil a užíval národní ochrannou známku totožnou se zpochybněnou ochrannou známkou, která měla dobré jméno.

Druhý odvolací senát EUIPO tomuto návrhu vyhověl. Dospěl k závěru, že úmyslem žalobce bylo neprávem těžit z proslulosti Jana Nehery a dřívější československé ochranné známky, a žalobce tudíž nebyl v době podání přihlášky zpochybněné ochranné známky v dobré víře.

Žalobce podal k Tribunálu žalobu znějící na zrušení tohoto rozhodnutí odvolacího senátu EUIPO.

Tribunál napadené rozhodnutí zrušil a upřesnil pojem „nedostatek dobré víry“, pokud je založen na úmyslu neprávem těžit z dobrého jména starší ochranné známky nebo z proslulosti jména určité osoby.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve uvedl, že za účelem posouzení nedostatku dobré víry přihlašovatele je možné zohlednit míru proslulosti, kterou dotčené označení požívalo v okamžiku, kdy byl požadován jeho zápis, zejména pokud toto označení bylo dříve zapsáno nebo užíváno třetí osobou jako ochranná známka. Okolnost, že by užívání označení, jehož zápis je požadován, umožnilo přihlašovateli neprávem těžit z dobrého jména starší ochranné známky nebo staršího označení nebo též jména slavné osoby, totiž může být důkazem nedostatku dobré víry přihlašovatele. Relevantní veřejností pro posouzení existence dobrého jména a neoprávněného prospěchu z tohoto dobrého jména je průměrný spotřebitel výrobků, pro které byla zpochybněná ochranná známka zapsána.

Dále měl Tribunál za to, že parazitování na dobrém jménu označení nebo proslulosti jména je v zásadě možné pouze tehdy, pokud toto označení nebo toto jméno mají skutečně a aktuálně určité dobré jméno nebo určitou proslulost. V projednávané věci přitom ke dni podání přihlášky zpochybněné ochranné známky nebyly dřívější československá ochranná známka ani jméno Jana Nehery již zapsány nebo chráněny či užívány třetí osobou k uvádění oděvů na trh, ani neměly dobré jméno u relevantní veřejnosti. V tomto rámci Tribunál upřesnil, že pouhá okolnost, že si je přihlašovatel ochranné známky vědom nebo si musí být vědom toho, že třetí osoba v minulosti užívala ochrannou známku totožnou s přihlašovanou ochrannou známkou nebo jí podobnou, nestačí k prokázání nedostatku dobré víry tohoto přihlašovatele.

Kromě toho Tribunál připomněl, že existence spojitosti u dotčené veřejnosti mezi zpochybněnou ochrannou známkou a starším označením nemůže sama o sobě postačovat k učinění závěru

[446] Ve smyslu čl. 52 odst. 1 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2009, L 78, s. 1).

o existenci neoprávněného prospěchu z dobrého jména staršího označení nebo jména. V tomto ohledu zdůraznil, že žalobce vyvinul vlastní obchodní úsilí s cílem oživit image dřívější československé ochranné známky a že pouhá skutečnost, že pro účely propagace odkázal na tuto ochrannou známku a historickou image jejího tvůrce, se nejeví být v rozporu s poctivými zvyklostmi v průmyslu nebo obchodě.

Kromě toho Tribunál uznal, že nelze vyloučit, že za určitých zvláštních okolností může opětovné použití kdysi proslulé dřívější ochranné známky nebo jména kdysi slavné osoby třetí osobou vyvolat nepravdivý dojem kontinuity nebo dědického vztahu s touto dřívější ochrannou známkou nebo s touto osobou. Tak tomu může být zejména v případě, kdy přihlašovatel ochranné známky vystupuje ve vztahu k relevantní veřejnosti jako zákonný nebo hospodářský nástupce majitele dřívější ochranné známky, ačkoli mezi majitelem dřívější ochranné známky a přihlašovatelem ochranné známky neexistuje žádný vztah kontinuity nebo dědický vztah. Taková okolnost by mohla být zohledněna za účelem případného prokázání nedostatku dobré víry přihlašovatele. V projednávané věci však podle Tribunálu nic nenasvědčuje tomu, že by se žalobce úmyslně snažil vyvolat nepravdivý dojem kontinuity nebo dědického vztahu mezi svým podnikem a podnikem Jana Nehery.

Konečně se Tribunál vyjádřil k údajnému úmyslu žalobce podvést potomky a dědice Jana Nehery a neoprávněně si přisvojit jejich práva. V tomto ohledu uvedl, že se na dřívější československou ochrannou známku a jméno Jana Nehery již nevztahovala ke dni podání přihlášky zpochybněné ochranné známky žádná právní ochrana. Potomci a dědicové Jana Nehery tudíž nebyli nositeli žádného práva, které by mohlo být předmětem podvodu nebo které by si mohl žalobce neoprávněně přisvojit.

Tribunál proto dospěl k závěru, že žalobce byl v dobré víře, a zrušil rozhodnutí druhého odvolacího senátu EUIPO.

2. (Průmyslové) vzory

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Group Nivelles v. EUIPO – Easy Sanitary Solutions (Sprchový odtokový žlab) (T-327/20, EU:T:2022:263)

„(Průmyslový) vzor Společenství – Řízení o prohlášení neplatnosti – Zapsaný (průmyslový) vzor Společenství znázorňující sprchový odtokový žlab – Starší (průmyslový) vzor předložený po podání návrhu na prohlášení neplatnosti – Článek 28 odst. 1 písm. b) bod v) nařízení (ES) č. 2245/2002 – Posuzovací pravomoc odvolacího senátu – Oblast působnosti – Článek 63 odst. 2 nařízení (ES) č. 6/2002 – Ústní řízení a důkazní prostředky – Články 64 a 65 nařízení č. 6/2002 – Důvod neplatnosti – Individuální povaha – Článek 6 a čl. 25 odst. 1 písm. b) nařízení č. 6/2002 – Identifikace staršího (průmyslového) vzoru – (Průmyslový) vzor starší jako celek – Určení znaků zpochybněného (průmyslového) vzoru – Celkové srovnání“

Společnost Easy Sanitary Solutions BV je majitelkou (průmyslového) vzoru Společenství znázorňujícího sprchový odtokový žlab. Společnost I-Drain BVBA, která je právní předchůdkyní žalobkyně, společnosti Group Nivelles NV, podala návrh na prohlášení neplatnosti z důvodu nedostatku novosti a individuální povahy tohoto (průmyslového) vzoru. Tento návrh na prohlášení neplatnosti uváděl pouze starší mezinárodní (průmyslový) vzor. Nicméně v odpovědi na připomínky společnosti Easy Sanitary Solutions předložila společnost I-Drain výňatky z katalogů Blücher, na kterých byl zobrazen jiný (průmyslový) vzor, a sice krycí deska.

Zrušovací oddělení Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), odvolací senát a poté Tribunál přezkoumaly zpochybněný (průmyslový) vzor, přičemž jako starší (průmyslový) vzor vzaly v úvahu krycí desku z katalogů Blücher. Rozsudkem ze dne 13. května 2015[447] Tribunál první rozhodnutí odvolacího senátu zrušil. Kasační opravné prostředky proti tomuto rozsudku byly zamítnuty rozsudkem Soudního dvora ze dne 21. září 2017[448].

Věc byla vrácena odvolacímu senátu EUIPO. Odvolací senát poté, co konstatoval, že starší (průmyslový) vzor zkoumaný odděleními, která dříve rozhodovala, není obsažen v návrhu na prohlášení neplatnosti, zohlednil jako starší (průmyslový) vzor pouze (průmyslové) vzory uvedené v návrhu na prohlášení neplatnosti. Odvolací senát dospěl k závěru, že zpochybněný (průmyslový) vzor má individuální povahu, a je tedy *a fortiori* nový. Návrh na prohlášení neplatnosti byl zamítnut.

Tribunál, k němuž byla podána žaloba společnosti Group Nivelles, žalobu zamítl a rozhodl, že mohou být zohledněny pouze starší (průmyslové) vzory identifikované v návrhu na prohlášení neplatnosti.

Závěry Tribunálu

Tribunál zaprvé uvedl, že starší (průmyslový) vzor musí být identifikován již v okamžiku podání návrhu na prohlášení neplatnosti, neboť tato identifikace vymezuje předmět sporu. Posuzovací pravomoc přiznaná EUIPO za účelem zohlednění skutečností a důkazů, které účastníci včas nepředložili[449], se tak může uplatnit pouze na skutečnosti a důkazy[450], a nikoli na uvedení a vyobrazení starších (průmyslových) vzorů[451]. Zohlednění doplňujících důkazů může sice vést k rozšíření skutkového rámce návrhu na prohlášení neplatnosti tím, že se připojí k jiným důkazům týkajícím se již uplatněných starších (průmyslových) vzorů, nemůže však rozšířit právní rámec tohoto návrhu, neboť rozsah uvedeného návrhu byl s konečnou platností určen ke dni jeho podání prostřednictvím identifikace uplatněného staršího (průmyslového) vzoru. Musí být proto přezkoumány pouze starší (průmyslové) vzory identifikované v návrhu na prohlášení neplatnosti.

Zadruhé Tribunál zamítl jako irelevantní žalobní důvod týkající se pochybení, kterého se dopustil odvolací senát při určení znaků zpochybněného (průmyslového) vzoru, neboť dovolávané pochybení není obsaženo v odůvodnění rozhodnutí, ale ve shrnutí skutkového stavu. Kromě toho musí být zpochybněný (průmyslový) vzor srovnán se staršími (průmyslovými) vzory v podobě, ve které je zapsán. Se závěry ohledně předmětu a znaků zpochybněného (průmyslového) vzoru nemohou účastníci řízení volně nakládat.

Zatřetí Tribunál potvrdil individuální povahu zpochybněného (průmyslového) vzoru. Nejprve zdůraznil, že starší (průmyslový) vzor ztělesněný ve výrobku odlišném od výrobku, na který se vztahuje zpochybněný (průmyslový) vzor, v zásadě představuje starší (průmyslový) vzor relevantní pro účely posouzení individuální povahy. Dále upřesnil, že případná pochybení odvolacího senátu ohledně znaků starších (průmyslových) vzorů představujících pouze jednu část sprchového žlabu nemají vliv na legalitu rozhodnutí, neboť srovnání s kompletními (průmyslovými) vzory není stiženo vadou.

---

447 Rozsudek ze dne 13. května 2015, ***Group Nivelles v. EUIPO – Easy Sanitairy Solutions (Sprchový odtokový žlab)*** (T-15/13, EU:T:2015:281).

448 Rozsudek ze dne 21. září 2017, ***Easy Sanitary Solutions a EUIPO v. Group Nivelles*** (C-361/15 P a C-405/15 P, EU:C:2017:720).

449 Článek 63 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. 2002, L 3, s. 1; Zvl. vyd. 13/27, s. 142).

450 Ve smyslu čl. 28 odst. 1 písm. b) bodu vi) nařízení Komise (ES) č. 2245/2002 ze dne 21. října 2002, kterým se provádí nařízení č. 6/2002 (Úř. věst. 2002, L 341, s. 28; Zvl. vyd. 13/31, s. 14).

451 Článek 28 odst. 1 písm. b) bod v) nařízení č. 2245/2002.

Vzhledem k tomu, že starší (průmyslový) vzor musí být starším jako celek, jsou relevantní pouze (průmyslové) vzory znázorňující kompletní sprchové žlaby. Konečně s ohledem na elegantní a minimalistický vzhled zpochybněného (průmyslového) vzoru vyvolává tento (průmyslový) vzor celkový dojem, který se liší od celkového dojmu vyvolaného starším (průmyslovým) vzorem, který je dán spíše funkčními a nedekorativními znaky.

Kromě toho Tribunál uvedl, že i když EUIPO může využít ústního řízení[452], je zamítnutí stiženo zjevným pochybením pouze tehdy, je-li prokázáno, že EUIPO neměl k dispozici všechny nezbytné poznatky. Pokud jde o odmítnutí výslechu svědků[453], nejedná se o žádné zjevné pochybení, pokud mohla být prohlášení předložena písemně, a tím spíše pokud byla tato prohlášení skutečně předložena, k čemuž došlo v projednávané věci.

Na závěr Tribunál zdůraznil, že z důvodů metodologie a hospodárnosti řízení není nutné zkoumat podmínku novosti, neboť individuální povaha (průmyslového) vzoru umožňuje dovodit jeho novost.

452 Článek 64 odst. 1 nařízení č. 6/2002.

453 Článek 65 odst. 1 a 3 nařízení č. 6/2002.

V. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření

1. Ukrajina

Rozsudek ze dne 27. července 2022, RT France v. Rada (T-125/22, EU:T:2022:483)

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině – Dočasný zákaz vysílání a pozastavení oprávnění vysílat obsah některých sdělovacích prostředků – Zařazení na seznam subjektů, na které se vztahují omezující opatření – Pravomoc Rady – Právo na obhajobu – Právo být vyslechnut – Svoboda projevu a informací – Přiměřenost – Svoboda podnikání – Zásada zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti“

Po vojenském útoku Ruské federace (dále jen „Rusko“) proti Ukrajině dne 24. února 2022 přijala Rada Evropské unie několik „balíčků“ omezujících opatření vůči Rusku. Tato opatření doplňují předchozí opatření, která Rada přijímala od roku 2014 s ohledem na činnosti tohoto státu, jež destabilizovaly situaci na Ukrajině[454], a v reakci na protiprávní anexi Krymu a města Sevastopolu ze strany tohoto státu[455].

V tomto kontextu přijala Rada dne 1. března 2022 rozhodnutí 2022/351[456] a nařízení 2022/350[457] (dále jen „napadené akty“) s cílem zakázat propagandistické akce na podporu vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině, které jsou zaměřeny na občanskou společnost v Unii a sousedních zemích a jsou prováděny prostřednictvím některých sdělovacích prostředků pod kontrolou Ruska, přičemž tyto činnosti představují hrozbu pro veřejný pořádek a bezpečnost Unie. Z tohoto důvodu je zakázáno každému subjektu usazenému v Evropské unii šířit obsah poskytnutý právnickými osobami, subjekty nebo orgány uvedenými v přílohách napadených aktů[458].

Žalobkyně, RT France, byla zapsána na seznam subjektů uvedený v příloze napadených aktů. Tato zjednodušená akciová společnosti s jediným akcionářem, která má sídlo ve Francii, se zabývá vydáváním tematických programů. Veškerý základní kapitál žalobkyně vlastní sdružení ANO

---

454 Rozhodnutí Rady 2014/512/SZBP ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 13).

455 Rozhodnutí Rady 2014/145/SZBP ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 16).

456 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/351 ze dne 1. března 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/512/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2022, L 65, s. 5).

457 Nařízení Rady (EU) 2022/350 ze dne 1. března 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2022, L 65, s. 1).

458 Rozhodnutí 2014/512/SZBP, článek 4g: „1. Provozovatelům se zakazuje vysílat jakýkoli obsah prováděný právnickými osobami, subjekty nebo orgány uvedenými v příloze IX, a to i prostřednictvím přenosu nebo šíření jakýmikoli prostředky, jako jsou kabelové, satelitní, IP-TV, prostřednictvím poskytovatelů internetových služeb, internetové platformy nebo aplikace pro sdílení videonahrávek, ať již nové, nebo předem nainstalované, nebo umožnit jejich vysílání či k němu jinak přispívat.

2. Veškeré licence či povolení, ujednání o přenosu a distribuci s právnickými osobami, subjekty nebo orgány uvedenými v příloze IX se pozastavují.“

„TV Novosti“, které je autonomním neziskovým sdružením Ruské federace bez základního kapitálu, se sídlem v Moskvě (Rusko). Žalobkyně se domáhala zrušení napadených aktů z důvodu, že bylo porušeno její právo na obhajobu, její svoboda projevu a informací, jakož i její svoboda podnikání. Dovolávala se rovněž porušení zásady zákazu diskriminace. Kromě toho zpochybňovala pravomoc Rady k přijetí dotčených aktů.

Tribunál rozhodující ve velkém senátu a po projednání věci ve zrychleném řízení, o němž bylo rozhodnuto bez návrhu[459], se poprvé vyjádřil k omezujícím opatřením přijatým Radou, jejichž cílem je zakázat šíření audiovizuálního obsahu. V tomto ohledu Tribunál připomněl pravomoc Rady přijmout taková opatření v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie (SZBP) a rozhodl zejména o dodržení práva na obhajobu a omezení výkonu svobody projevu audiovizuálního sdělovacího prostředku vzhledem k podmínkám čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

Závěry Tribunálu

Pokud jde nejprve o pravomoc Rady k přijetí předmětných omezujících opatření, Tribunál uvedl, že podle relevantních ustanovení Smlouvy o Evropské unii přispívá Unie k mezinárodnímu „míru[a] bezpečnosti“[460] a Rada má pravomoc přijímat za tímto účelem „rozhodnutí, která vymezují přístup Unie ke konkrétní otázce zeměpisné nebo tematické povahy“[461]. Tribunál upřesnil, že pravomoc Unie v oblasti SZBP se vztahuje na všechny oblasti zahraniční politiky a všechny otázky týkající se bezpečnosti Unie[462] a že činnost Unie na mezinárodní scéně sleduje zejména podporu demokracie, právního státu, univerzálnosti a nedělitelnosti lidských práv, úcty k lidské důstojnosti, dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva[463]. Pojem „přístup Unie“ umožňuje extenzivní výklad, takže takový přístup může mít i povahu rozhodnutí stanovících opatření, která mohou přímo změnit právní postavení jednotlivců, jak to potvrzuje znění čl. 275 druhého pododstavce SFEU[464]. Přijetím napadaného rozhodnutí tedy Rada vykonala pravomoc svěřenou Unii Smlouvami na základě ustanovení týkajících se SZBP.

V tomto ohledu Tribunál zdůraznil, že okolnost, že vnitrostátní správní orgány mají tak jako regulační orgán pro audiovizuální a digitální komunikaci (Arcom) ve Francii pravomoc přijímat sankce vůči dotčeným audiovizuálním subjektům, nebrání uvedené pravomoci Rady, jelikož pravomoc přiznaná těmto orgánům není založena na stejných hodnotách a nesleduje stejné cíle. Tyto orgány totiž nemohou zaručit stejné výsledky jako takový jednotný a okamžitý zásah Rady na celém území Unie, jako je zásah uskutečněný v rámci SZBP.

Pokud jde o porušení základních práv, jichž se dovolává žalobkyně, Tribunál poznamenal, že podle ustanovení čl. 52 odst. 1 Listiny nejsou tato práva absolutními výsadami a mohou být omezena, pokud

---

459 Vedené v souladu s čl. 151 odst. 2 Jednacího řádu Tribunálu. Předseda Tribunálu předtím usnesením ze dne 30. března 2022 (***RT Francie v. Rada***, T-125/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:199) zamítl návrh na předběžné opatření podaný žalobkyní.

460 Článek 3 odst. 5 SEU.

461 Článek 29 SEU

462 Článek 24 odst. 1 SEU.

463 Článek 21 odst. 1 SEU.

464 Článek 275 druhý pododstavec SFEU: „Soudní dvůr Evropské unie [...] má pravomoc kontrolovat dodržování článku 40 Smlouvy o Evropské unii a rozhodovat o žalobách podaných za podmínek stanovených v čl. 263 čtvrtém pododstavci této smlouvy, které se týkají přezkumu legality rozhodnutí, jimiž se stanoví omezující opatření vůči fyzickým nebo právnickým osobám, přijatých Radou na základě hlavy V kapitoly 2 Smlouvy o Evropské unii“ .

jsou dotčená omezení stanovena zákonem, respektují podstatu dotčeného základního práva a jsou s ohledem na zásadu proporcionality nezbytná a skutečně odpovídají cílům obecného zájmu uznaným Unií.

Pokud jde konkrétně o porušení práva na obhajobu, a zejména práva být vyslechnut, Tribunál s ohledem na cíle SZBP poznamenal, že dotčená opatření spadají do mimořádného a krajně naléhavého kontextu, který se vyznačuje rychlým zhoršením situace, jež ztížilo jakoukoliv úpravu opatření, jež měla zabránit rozšíření konfliktu. Dále v rámci strategie boje proti takzvaným hybridním hrozbám, včetně dezinformací, se požadavek přijmout omezující opatření vůči sdělovacím prostředkům, jako je žalobkyně, které jsou financovány z ruského státního rozpočtu a jsou pod přímou či nepřímou kontrolou vedoucích představitelů této země, jež je agresorem, pročež jsou považovány za původce soustavné a koordinované dezinformační činnosti a manipulace s fakty, stal poté, co vypukl ozbrojený konflikt, nezbytný a naléhavý k ochraně integrity demokratické diskuse v rámci evropské společnosti. S ohledem na zcela výjimečný kontext, v němž byly napadené akty přijaty, na cíl, který sledují, a na účinnost omezujících opatření, jež jsou v nich stanovena, Tribunál rozhodl, že unijní orgány nebyly proto povinny vyslechnout žalobkyni předtím, než poprvé zařadily její jméno na dotčené seznamy, a její právo být vyslechnuta proto nebylo porušeno.

Pokud jde dále o porušení svobody projevu a informací[465], Tribunál nejprve připomněl zásady vyvozené z judikatury přijaté v dané oblasti Evropským soudem pro lidská práva[466]. S ohledem na moc, kterou mají sdělovací prostředky v moderní společnosti, je právo novinářů sdělovat informace o otázkách obecného zájmu chráněno pod podmínkou, že jednají v dobré víře, na základě přesných skutečností a poskytují „spolehlivé a přesné“ informace v souladu s novinářskou etikou a zásadami odpovědné žurnalistiky. Při posuzování přiměřenosti dotčených omezujících opatření je třeba v tomto ohledu zohlednit skutečnost, že audiovizuální sdělovací prostředky působí mnohem bezprostředněji a silněji než psaný tisk. Tribunál rovněž poznamenal, že na rozdíl od vyjádření k otázkám obecného zájmu, která vyžadují silnou ochranu, vyjádření, jež obhajují či odůvodňují použití či oslavování násilí, nenávist, nebo jiné formy nesnášenlivosti obvykle chráněna nejsou, takže je třeba věnovat zvláštní pozornost použitým výrazům a kontextu, v němž byla šířena.

Při zkoumání podmínek čl. 52 odst. 1 Listiny Tribunál dále poznamenal, že dotčená omezující opatření byla stanovena zejména „zákonem“ v tom smyslu, že byla uvedena v aktech, které mají mimo jiné obecnou působnost a jasný právní základ v unijním právu[467], a že ve vztahu k jednání žalobkyně byla předvídatelná. Podmínka týkající se sledování cíle obecného zájmu uznaného Unií je rovněž splněna. Dotčenými omezujícími opatřeními totiž Rada sleduje dvojí cíl, a sice ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti Unie ohrožených dotčenou propagandistickou kampaní a vyvinutí tlaku na ruské orgány, aby ukončily vojenskou agresi vůči Ukrajině.

Tribunál měl dále za to, že Rada mohla oprávněně považovat různé předložené důkazy za soubor dostatečně konkrétních, přesných a shodujících se nepřímých důkazů, které mohou prokázat, že žalobkyně před přijetím napadených aktů aktivně podporovala politiku vedenou Ruskem vůči Ukrajině a šířila informace ospravedlňující dotčený vojenský útok, které představují významné a přímé ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti Unie. V tomto ohledu měl za to, že skutečnosti předložené žalobkyní neprokazují, že zacházela celkově vyváženě s informacemi týkajícími se probíhající války.

---

465 Článek 11 Listiny.

466 K tomuto předmětu viz zejména: ESLP, 5. dubna 2022, NIT S. R. L. v. Moldavsko, CE:ECHR:2022:0405JUD 002847012, body 178 až 182, a ESLP, 15. října 2015, Perinçek v. Švýcarsko, CE:ECHR:2015:1015JUD 002751008, body 197, 205, 206 a 230.

467 A sice článek 29 SEU, pokud jde o napadené rozhodnutí, a článek 215 SFEU, pokud jde o napadené nařízení.

Konečně, v kontextu zvážení dotčených zájmů Tribunál zdůraznil, že na zpracování dotčených informací se nemůže vztahovat zvýšená ochrana, kterou článek 11 Listiny přiznává svobodě tisku. V tomto ohledu je třeba rovněž zohlednit Mezinárodní pakt o občanských a politických právech Organizace spojených národů, přijatý dne 16. prosince 1966, jehož smluvními stranami jsou jak členské státy, tak Rusko, a podle kterého „[j]akákoli válečná propaganda je zakázána zákonem“[468]. S ohledem na mimořádný kontext věci Tribunál dospěl k závěru, že dotčená omezení svobody projevu žalobkyně jsou přiměřená cílům sledovaným přijatými opatřeními.

Pokud jde dále o porušení svobody podnikání, Tribunál rovněž dospěl k závěru, že dotčená opatření, jelikož jsou dočasná a vratná, nepředstavují nepřiměřený zásah do podstaty svobody podnikání žalobkyně.

Pokud jde konečně o porušení zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti, zakotvené zejména v čl. 21 odst. 2 Listiny, Tribunál uvedl, že se tato zásada musí uplatnit v souladu s čl. 18 prvním pododstavcem SFEU[469], který se vztahuje na situace spadající do rozsahu působnosti unijního práva, v nichž je státní příslušník jednoho členského státu podroben ve srovnání se státními příslušníky jiného členského státu diskriminačnímu zacházení pouze na základě státní příslušnosti. Tribunál k tomu uvedl, že v případě údajné diskriminace z důvodu ruských akcionářů žalobkyně, s níž mělo být z tohoto důvodu zacházeno méně příznivě než s ostatními francouzskými audiovizuálními sdělovacími prostředky (jež nepodléhají stejnému typu kontroly ze strany subjektu ze třetí země), nespadá rozdílné zacházení této povahy do působnosti uvedeného ustanovení.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Tribunál žalobu zamítl.

2. Sýrie

Rozsudek ze dne 18. května 2022, Foz v. Rada (T-296/20, EU:T:2022:298)

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vůči Sýrii – Zmrazení finančních prostředků – Nesprávné posouzení – Proporcionalita – Právo vlastnit majetek – Právo vykonávat hospodářskou činnost – Zneužití pravomoci – Povinnost uvést odůvodnění – Právo na obhajobu – Právo na spravedlivý proces – Určení kritérií pro zařazení na seznam“

Amer Foz je podnikatel se syrskou státní příslušností. Jeho jméno bylo v únoru 2020[470] zařazeno na seznamy osob a subjektů, na které se vztahují omezující opatření přijatá Radou Evropské unie vůči Syrské arabské republice a následně bylo jeho jméno v květnu 2020 a květnu 2021 na těchto seznamech ponecháno[471]. Na uvedené seznamy byl zařazen jakožto přední podnikatel s osobními

---

468 Článek 20 odst. 1.

469 Článek 18 první pododstavec SFEU: „V rámci použití Smluv, aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.“

470 Prováděcí rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/212 ze dne 17. února 2020, kterým se provádí rozhodnutí 2013/255/SZBP o omezujících opatřeních vůči Sýrii (Úř. věst. 2020, L 43 I, s. 6) a prováděcí nařízení Rady (EU) 2020/211 ze dne 17. února 2020, kterým se provádí nařízení (EU) č. 36/2012 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii (Úř. věst. 2020, L 43 I, s. 1).

471 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/719 ze dne 28. května 2020, kterým se mění rozhodnutí 2013/255/SZBP o omezujících opatřeních vůči Sýrii (Úř. věst. 2020, L 168, s. 66) a prováděcí nařízení Rady (EU) 2020/716 ze dne 28. května 2020, kterým se provádí nařízení (EU) č. 36/2012 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii (Úř. věst. 2020, L 168, s. 1); rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/855 ze dne 27. května 2021, kterým se mění rozhodnutí 2013/255/SZBP o omezujících opatřeních vůči

a rodinnými podnikatelskými zájmy a aktivitami v řadě odvětví syrského hospodářství, který má finanční prospěch z přístupu k obchodním příležitostem a podporuje syrský režim, přičemž je spojen se svým bratrem Samerem Fozem, který je rovněž zařazen na seznamy. V květnu 2021 Rada také uvedla, že Amer Foz vede se svým bratrem řadu komerčních projektů, zejména v odvětví výroby kabelů a solární energie, a že oba bratři vykonávají různé činnosti s islámským státem v Iráku a Levantě (dále jen „ISIL“) jménem syrského režimu, včetně poskytování zbraní a střeliva výměnou za olej a pšenici.

Jméno Amera Foze bylo na dotčené seznamy zařazeno na základě tří kritérií, a sice kritéria předního podnikatele působícího v Sýrii, kritéria napojení na syrský režim a kritéria vazby na osobu nebo subjekt, na které se vztahují omezující opatření[472].

Tribunál zamítl žalobu na neplatnost podanou Amerem Fozem proti aktům, jimiž bylo jeho jméno zařazeno na sporné seznamy (dále jen „původní akty“, „akty o ponechání na seznamech z roku 2020“ a „akty o ponechání na seznamech z roku 2021“), přičemž upřesnil kritéria týkající se uvedeného zařazení v případě, že Rada souběžně uplatňuje různá kritéria pro zařazení na seznam. V této souvislosti Tribunál zejména specifikoval rozsah kritéria vazby na jinou osobu nebo subjekt, na které se již vztahují omezující opatření. Tribunál také poprvé zkoumal podmínku existence dostatečných informací svědčících o tom, že osoby zařazené na seznamy nepředstavují skutečné riziko obcházení přijatých opatření. Je-li tato podmínka splněna, osoba mající vazbu na jinou osobu nebo subjekt, na které se vztahují omezující opatření, tak není na těchto seznamech ponechána.

Závěry Tribunálu

Tribunál především připomněl, že u téže osoby se může překrývat několik důvodů pro zařazení na seznam, přičemž v takovém případě se lze opírat o odlišná kritéria. Na základě analogického použití rozsudku Kaddour v. Rada[473], může být určitá osoba kvalifikována jako přední podnikatel působící v Sýrii a považována za osobu, která má na základě těchto činností, zejména prostřednictvím obchodních vztahů, vazby na jinou osobou, na níž se vztahují omezující opatření. Rovněž může být

---

Sýrii (Úř. věst. 2021, L 188, s. 90) a prováděcí nařízení Rady (EU) 2021/848 ze dne 27. května 2021, kterým se provádí nařízení (EU) č. 36/2012 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Sýrii (Úř. věst. 2021, L 188, s. 18).

472 Odůvodnění se opíralo o kritérium předního podnikatele působícího v Sýrii, definované v čl. 27 odst. 2 písm. a) a článku 28 rozhodnutí 2013/255 ve znění rozhodnutí 2015/1836, a v čl. 15 odst. 1a písm. a) nařízení č. 36/2012, ve znění nařízení 2015/1828, a dále o kritérium napojení na syrský režim definované v čl. 27 odst. 1 a článku 28 uvedeného rozhodnutí a v čl. 15 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení, a nakonec o kritérium vazby na osobu nebo subjekt, na které se vztahují omezující opatření, definované v čl. 27 odst. 2 poslední části věty a čl. 28 odst. 2 rozhodnutí 2013/255, jakož i v čl. 15 odst. 1a poslední části věty nařízení č. 36/2012.

473 Rozsudek ze dne 23. září 2020, ***Kaddour v. Rada*** (T-510/18, EU:T:2020:436, bod 77).

tato osoba napojená na syrský režim a současně mít ze stejných důvodů vazbu na osobu, na kterou se vztahují omezující opatření.

Pokud jde dále o kritérium vazby na osobu nebo subjekt, na které se vztahují omezující opatření[474], jež je Amerem Fozem udržována, Tribunál připomíná, že bratr Amera Foze byl zařazen na seznam z důvodu svého postavení předního podnikatele působícího v Sýrii a napojení na syrský režim. Vzhledem k tomu, že Samer Foz před Tribunálem[475] neprokázal, že opatření přijatá vůči němu musí být zrušena, vztahuje se na tato opatření presumpce legality pojící se s akty unijních orgánů a vyvolávají právní účinky tak dlouho, dokud nejsou vzata zpět, zrušena nebo prohlášena za neplatná. Vzhledem k tomu, že Rada netvrdila, že příslušnost k rodině Fozů je samostatným kritériem pro zařazení na seznam, na rozdíl od příslušnosti k rodinám Asadů nebo Machlúfů podle rozhodnutí 2013/255, má Tribunál za to, že existenci této sourozenecké vazby je nutné, zejména v rámci zkoumání obchodních vztahů, které udržují Amer Foz a Samer Foz, posuzovat jako skutkovou okolnost.

Tribunál v tomto ohledu dospěl k závěru, že Rada předložila soubor dostatečně konkrétních, přesných a shodujících se nepřímých důkazů o vazbách Amera a Samera Foze v rámci uvedených obchodních vztahů ke dni přijetí původních aktů jednak prostřednictvím rodinného podniku Aman Holding a společnosti ASM International General Trading, a jednak prostřednictvím uvedeného rodinného podniku, pokud jde o akty o ponechání na seznamech z roku 2020, a konečně, pokud jde o akty o ponechání na seznamech z roku 2021, vzhledem k tomu, že se účastní na činnostech ISIL jménem syrského režimu. Existence obchodních vztahů mezi oběma muži se projevuje rovněž formou vzájemné shody při správě jejich akciových portfolií.

Konečně s ohledem na relevantní ustanovení rozhodnutí 2013/255, ve znění rozhodnutí 2015/1836, s ohledem na výsadní postavení Samera Foze v syrské ekonomice a na jeho vliv, stávající či minulé obchodní vazby mezi Amerem Fozem a Samerem Fozem, skutečnost, že jsou bratři, význam rodinného podniku, ve kterém drželi podíly a zastávali odpovědné pozice, jakož i nemožnost vyloučit možnou vzájemnou shodu mezi Amerem Fozem a Samerem Fozem za účelem převodu jejich podílů v různých společnostech, Tribunál rozhodl, že je důvodné se domnívat, že Amer Foz představuje skutečné nebezpečí obcházení omezujících opatření.

3. Demokratická republika Kongo

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Ilunga Luyoyo v. Rada (T-108/21, EU:T:2022:253)

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k situaci v Demokratické republice Kongo – Zmrazení finančních prostředků – Omezení vstupu na území členských států – Ponechání žalobcova jména na seznamech dotčených osob – Důkaz o opodstatněnosti zařazení na seznamy a ponechání na seznamech – Přetrvávání skutkových a právních okolností, které vedly k přijetí omezujících opatření“

---

474 Článek 27 odst. 2 a čl. 28 odst. 2 rozhodnutí 2013/255, ve znění rozhodnutí 2015/1836.

475 V této souvislosti viz rozsudek ze dne 24. listopadu 2021, ***Foz v. Rada*** (T-258/19, nezveřejněný, EU:T:2021:820).

Vzhledem ke zhoršení bezpečnostní a politické situace v Demokratické republice Kongo (DRK) na konci roku 2016 přijala Rada dne 12. prosince 2016 rozhodnutí 2016/2231 a nařízení 2016/2230[476], jež mimo jiné stanoví zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů osob zapojených do činů porušujících právní stát v DRK nebo představujících závažná porušení lidských práv.

Jméno žalobce, kterým je Ferdinand Ilunga Luyoyo, bylo původně zařazeno na seznamy osob, na něž se vztahují tato omezující opatření, v roce 2016. Rozhodnutím 2020/2033 a nařízením 2020/2021[477] ponechala Rada toto zařazení[478] na uvedené seznamy v platnosti s odůvodněním, že žalobce byl jakožto velitel útvaru proti veřejným nepokojům (LNI)] – do roku 2017 – a velitel útvaru odpovědného za ochranu institucí a vysoce postavených činitelů (UPIHP) – do prosince 2019 – odpovědný za porušování lidských práv, jichž se dopouštěla konžská národní policie (PNC), která v září 2016 v Kinshase přikročila k nepřiměřenému použití síly a násilným represím. Rada dodala, že si F. Ilunga Luyoyo ponechal hodnost generála a je v DRK i nadále veřejně aktivní.

Ferdinand Ilunga Luyoyo Radě vytýkal, že se dopustila zjevně nesprávného posouzení, neboť od roku 2019 již nezastává žádnou funkci v PNC a nemá žádnou zvláštní veřejnou pravomoc. Tvrdil mimo jiné, že jeho dřívější funkce nemohou odůvodnit ponechání jeho jména na sporných seznamech.

Tribunál žalobě podané F. Ilunga Luyoyem vyhověl, neboť Rada nebyla s to prokázat opodstatněnost ponechání omezujících opatření vůči této osobě v platnosti, především s ohledem na vývoj jeho osobní situace od prvotního zařazení jeho jména na předmětné seznamy.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve připomněl, že se unijní soud musí ujistit o tom, zda se rozhodnutí, kterým byla přijata omezující opatření, opírá o dostatečně pevný skutkový základ. Za tímto účelem – vzhledem k tomu, že v případě zpochybnění je úkolem příslušného unijního orgánu prokázat, že jsou důvody uplatňované vůči dotčené osobě opodstatněné – je důležité, aby předložené informace nebo důkazy podporovaly důvody použité proti dotyčné osobě. Tribunál v této souvislosti poznamenal, že mezi účastníky řízení bylo nesporné, že F. Ilunga Luyoyo již od prosince 2019 nezastával v PNC žádné funkce a že Rada měla tuto informaci k dispozici v okamžiku, kdy prováděla přezkum předmětných omezujících opatření.

Tribunál dále připomněl, že omezující opatření mají zajišťovací a již per definitionem dočasnou povahu a jejich platnost vždy závisí na přetrvávání skutkových a právních okolností, které vedly k jejich přijetí, jakož i na potřebě jejich zachování za účelem dosažení cíle, jejž sledují; Radě přísluší, aby toto posoudila při pravidelném přezkumu uvedených opatření provedením aktualizovaného posouzení situace a zhodnocením dopadu uvedených opatření.

---

476 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/2231 ze dne 12. prosince 2016, kterým se mění rozhodnutí 2010/788/SZBP o omezujících opatřeních vůči Demokratické republice Kongo (Úř. věst. 2016, L 336I, s. 7), a nařízení Rady (EU) 2016/2230 ze dne 12. prosince 2016, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1183/2005, kterým se ukládají některá zvláštní omezující opatření namířená proti osobám, které porušují zbrojní embargo vůči Konžské demokratické republice (Úř. věst. 2016, L 336I, s. 1).

477 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/2033 ze dne 10. prosince 2020, kterým se mění rozhodnutí 2010/788/SZBP o omezujících opatřeních vůči Demokratické republice Kongo (Úř. věst. 2020, L 419, s. 30), a prováděcí nařízení Rady (EU) 2020/2021 ze dne 10. prosince 2020, kterým se provádí článek 9 nařízení (ES) č. 1183/2005, kterým se ukládají některá zvláštní omezující opatření namířená proti osobám, které porušují zbrojní embargo vůči Konžské demokratické republice (Úř. věst. 2020, L 419, s. 5), dále jen „napadené akty“.

478 Stalo se tak již třikrát. V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 12. února 2020, ***Ilunga Luyoyo v. Rada*** (T-166/18, nezveřejněný, EU:T:2020:50), rozsudek ze dne 3. února 2021, ***Ilunga Luyoyo v. Rada*** (T-124/19, nezveřejněný, EU:T:2021:63), a rozsudek ze dne 15. září 2021, ***Ilunga Luyoyo v. Rada*** (T-101/20, nezveřejněný, EU:T:2021:575).

Tribunál v projednávané věci konstatoval, že se Rada nedovolávala skutečností, které by mohly prokazovat souvislost mezi porušováním lidských práv a F. Ilunga Luyoyem od prosince 2019, tedy přibližně rok před přijetím napadených aktů, nebo které by prokazovaly, že se F. Ilunga Luyoyo případně vrátil do kterékoli funkce s vazbou na bezpečnostní situaci v DRK. Kromě toho okolnost, že si F. Ilunga Luyoyo ponechal hodnost generála, neumožňuje sama o sobě mít za to, že mohl mít jakýkoli vliv na bezpečnostní síly v DRK. Pokud jde o funkci předsedy Konžské federace boxu, kterou F. Ilunga Luyoyo zastával, neumožňuje žádná konkrétní informace vycházející z článků předložených Radou doložit, jaký vliv by mohl mít nositel této funkce z hlediska bezpečnostní politiky v DRK, nebo mít za to, že F. Ilunga Luyoyo vykonával z tohoto titulu vysoce zpolitizovanou funkci.

Vzhledem k tomu, že Rada nepředložila dostatečné důkazy, jež by umožňovaly mít za to, že ještě existovala dostatečná souvislost mezi F. Ilunga Luyoyem a bezpečnostní situací, ze které pramenily činy představující porušování lidských práv v DRK, přestože již po značnou dobu před přijetím napadených aktů nevykonával různé funkce, které byly důvodem pro zařazení jeho jména na předmětné seznamy, měl Tribunál rovněž za to, že se Rada nemohla na podporu ponechání omezujících opatření vůči F. Ilunga Luyoyovi v platnosti s úspěchem opírat o okolnost, že nezaujal postoj, kterým by se distancoval od bývalého režimu vládnoucího v DRK.

4. Boj proti terorismu

Rozsudek ze dne 30. listopadu 2022, Kurdistan Workers' Party (PKK) v. Rada (spojené věci T-148/19 a T-316/14 RENV EU:T:2022:727)

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření namířená proti PKK s cílem bojovat proti terorismu – Zmrazení finančních prostředků – Společný postoj 2001/931/SZBP – Použitelnost na situace ozbrojeného konfliktu – Teroristická skupina – Skutkový základ rozhodnutí o zmrazení finančních prostředků – Rozhodnutí přijaté příslušným orgánem – Orgán třetí země – Přezkum – Přiměřenost – Povinnost uvést odůvodnění – Právo na obhajobu – Právo na účinnou soudní ochranu – Úprava žaloby“

Od roku 2002 je Kurdská strana pracujících (PKK) zařazena jakožto organizace zapojená do teroristických činů na seznamy osob nebo subjektů, na něž se vztahují opatření spočívající ve zmrazení finančních prostředků, tvořících přílohu společného postoje 2001/931/SZBP a nařízení č. 2580/2001[479]. V aktech, které přijala v roce 2014 ve vztahu k této organizaci, vycházela Rada z vnitrostátních rozhodnutí přijatých britským orgánem a americkými orgány, k nimž od roku 2015 přibyla soudní rozhodnutí přijatá francouzskými soudy.

Rozsudkem ze dne 22. dubna 2021, Rada v. PKK (C-46/19 P)[480], Soudní dvůr zrušil rozsudek Tribunálu ze dne 15. listopadu 2018 ve věci PKK v. Rada (T-316/14)[481], který sám zrušil několik aktů přijatých Radou Evropské unie v letech 2014 až 2017[482] jež ponechaly v platnosti zařazení PKK na sporné

---

479 Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (Úř. věst. 2001, L 344, s. 93) a nařízení Rady (ES) č. 2580/2001 ze dne 27. prosince 2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu (Úř. věst. 2001, L 344, s. 70; Zvl. vyd. 18/01, s. 207). Tyto akty byly pravidelně aktualizovány.

480 Rozsudek ze dne 22. dubna 2021, ***Rada v. PKK*** (C-46/19 P, EU:T:2021:316).

481 Rozsudek ze dne 15. listopadu 2018, ***PKK v. Rada*** (T-316/14, EU:T:2018:788).

482 Prováděcí nařízení Rady (EU) č. 125/2014 ze dne 10. února 2014 (Úř. věst. 2014, L 40, s. 9), prováděcí nařízení Rady (EU) č. 790/2014 ze dne 22. července 2014 (Úř. věst. 2014, L 217, s. 1), rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/521 ze dne 26. března 2015

seznamy. Věc byla vrácena Tribunálu (T-316/14 RENV) a spojena s věcí PKK v. Rada (T-148/19), v níž se PKK domáhala rovněž zrušení aktů, které vůči ní přijala Rada v letech 2019 až 2020[483].

Svým rozsudkem vydaným v obou věcech Tribunál zrušuje nařízení přijatá Radou v roce 2014, pokud jde o ponechání PKK na sporných seznamech, z důvodu, že Rada porušila svou povinnost provést aktualizaci posouzení přetrvávání rizika zapojení PKK do teroristické činnosti. Pokud jde o pozdější akty Rady, Tribunál naopak dochází k závěru, že žalobní důvody vznesené žalobkyní ohledně amerických a britských vnitrostátních rozhodnutí neumožňují posouzení Rady ohledně přetrvávání tohoto rizika, založené zejména na zohlednění pozdějších incidentů a skutečností, zpochybnit. Při této příležitosti Tribunál rovněž upřesňuje svou judikaturu týkající se působnosti článku 266 SFEU v oblasti omezujících opatření.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve připomíná zásady, kterými se řídí prvotní přijetí omezujících opatření a jejich přezkum Radou na základě společného postoje 2001/931/SZBP[484]. Při neexistenci prostředků Unie k tomu, aby sama vedla šetření, tak řízení, jež může vést k přijetí prvotního opatření o zmrazení finančních prostředků, probíhá na dvou úrovních: vnitrostátní, kdy příslušný vnitrostátní orgán přijme vůči dotyčnému rozhodnutí, a unijní, prostřednictvím rozhodnutí Rady, kterým je dotyčný na základě přesných informací nebo materiálů ve spisu, z nichž vyplývá, že takové rozhodnutí bylo přijato na vnitrostátní úrovni, zařazen na dotčený seznam. Funkcí takového předchozího rozhodnutí je stanovit, že existují důkazy nebo závažné a důvěryhodné indicie týkající se účasti dotčené osoby na teroristických činnostech, jež jsou vnitrostátními orgány považovány za spolehlivé. Radě proto nepřísluší ověřovat realitu nebo přičtení činů uvedených ve vnitrostátních rozhodnutích o uložení trestu, na nichž bylo prvotní zařazení založeno, a důkazní břemeno, které v tomto ohledu nese, je proto relativně omezeného rozsahu.

(Úř. věst. 2015, L 82, s. 107), prováděcí nařízení Rady (EU) 2015/513 ze dne 26. března 2015 (Úř. věst. 2015, L 82, s. 1), rozhodnutí Rady (SZBP) 2015/1334 ze dne 31. července 2015 (Úř. věst. 2015, L 206, s. 61), prováděcí nařízení Rady (EU) 2015/1325 ze dne 31. července 2015 (Úř. věst. 2015, L 206, s. 12), prováděcí nařízení Rady (EU) 2015/2425 ze dne 21. prosince 2015 (Úř. věst. 2015, L 334, s. 1), prováděcí nařízení Rady (EU) 2016/1127 ze dne 12. července 2016 (Úř. věst. 2016, L 188, s. 1), prováděcí nařízení Rady (EU) 2017/150 ze dne 27. ledna 2017 (Úř. věst. 2017, L 23, s. 3), rozhodnutí Rady (SZBP) 2017/1426 ze dne 4. srpna 2017 (Úř. věst. 2017, L 204, s. 95) a prováděcí nařízení Rady (EU) 2017/1420 ze dne 4. srpna 2017 (Úř. věst. 2017, L 204, s. 3).

483 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2019/25 ze dne 8. ledna 2019 (Úř. věst. 2019, L 6, s. 6), rozhodnutí Rady (SZBP) 2019/1341 ze dne 8. srpna 2019 (Úř. věst. 2019, L 209, s. 15), prováděcí nařízení Rady (EU) 2019/1337 ze dne 8. srpna 2019 (Úř. věst. 2019, L 209, s. 1), prováděcí nařízení Rady (EU) 2020/19 ze dne 13. ledna 2020 (Úř. věst. 2020, L 8I, s. 1), rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1132 ze dne 30. července 2020 (Úř. věst. 2020, L 247, s. 18) a prováděcí nařízení Rady (EU) 2020/1128 ze dne 30. července 2020 (Úř. věst. 2020, L 247, s. 1).

484 Viz čl. 1 odst. 4 a 6 společného postoje 2001/931/SZBP.

Tribunál dále podotýká, že u každého z napadených aktů je třeba rozlišovat podle toho, zda jsou založeny na rozhodnutích příslušných vnitrostátních orgánů, která odůvodnila prvotní zařazení žalobkyně na seznam, nebo zda jsou založeny na pozdějších rozhodnutích těchto vnitrostátních orgánů nebo prvků nezávisle uváděných Radou[485]. Pokud tak jde o prvky, o něž se Rada může při pravidelném přezkumu dříve přijatých opatření[486] opírat při prokazování, že nebezpečí zapojení do teroristických činností trvá, Radě přísluší, aby v případě sporu prokázala, že jsou faktické skutečnosti uvedené v aktech o ponechání na seznamech podložené, a unijnímu soudu přísluší ověřit jejich věcnou správnost.

Tribunál kromě toho uvádí, že Rada nadále podléhá rovněž povinnosti uvést odůvodnění, pokud jde o incidenty uvedené ve vnitrostátních rozhodnutích zohledněných ve fázi prvotního přijetí dotčených aktů i o incidenty uvedené v následných vnitrostátních rozhodnutích nebo o incidenty zohledněné případně samostatně Radou.

Co se týče nařízení ministra vnitra Spojeného království ze dne 29. března 2001, jehož cílem bylo zakázat PKK, Tribunál připomíná, že ve své judikatuře již toto rozhodnutí považoval za vydané „příslušným orgánem“ ve smyslu společného postoje 2001/931/SZBP, jelikož tento nevylučuje zohlednění rozhodnutí správních orgánů, pokud mohou být tyto orgány považovány za „rovnocenné“ justičním orgánům, jelikož jejich rozhodnutí lze soudně přezkoumat ze skutkového i právního hlediska. Nařízení ministra vnitra Spojeného království totiž lze napadnout opravným prostředkem u Proscribed Organisations Appeal Commission (odvolací komise pro zakázané organizace), a případně u odvolacího soudu.

V projednávaném případě Tribunál poté, co upřesnil, že společný postoj nevyžaduje, aby bylo rozhodnutí dotčeného příslušného orgánu nutně přijato v rámci trestního řízení *stricto sensu*, konstatuje, že nařízení z roku 2001 bylo skutečně přijato v rámci boje proti terorismu a spadá do rámce vnitrostátního řízení, jehož cílem bylo uložit PKK preventivní nebo represivní opatření. Tribunál dospívá k závěru, že napadené akty splňují podmínky stanovené v tomto ohledu společným postojem[487].

Tribunál má naproti tomu za to, že Radě příslušelo ověřit kvalifikaci skutečností provedenou příslušným vnitrostátním orgánem a soulad jím zohledněných činů s definicí teroristického činu stanovenou společným postojem. V tomto ohledu považuje za dostačující informaci Rady v odůvodněních, na nichž se zakládají napadené akty, že ověřila, že důvody rozhodnutí přijatých příslušnými vnitrostátními orgány spadají do působnosti definice terorismu ve společném postoji 2001/931/SZBP. Tribunál upřesňuje, že tato ověřovací povinnost se týká pouze událostí zohledněných v rozhodnutích vnitrostátních orgánů, na nichž bylo založeno prvotní zařazení dotčeného subjektu na seznam. Pro ponechání subjektu na seznamu těch, kterým se zmrazují finanční prostředky, v rámci svého pravidelného přezkumu[488] totiž musí Rada prokázat pouze to, že riziko, že tento subjekt bude zapojena do takových činů, přetrvává.

V rámci tohoto přezkumu je tak Rada povinna ověřit, zda se od tohoto prvotního zařazení dotčené osoby nebo subjektu na seznam jejich skutková situace ohledně zapojení do teroristických činností nezměnila, a zejména, zda vnitrostátní rozhodnutí nebylo zrušeno nebo vzato zpět v důsledku nových

---

485 Tyto dva typy základů se řídí různými ustanoveními společného postoje 2001/931/SZBP, když první spadají pod čl. 1 odst. 4 postoje a druhé pod jeho čl. 1 odst. 6.

486 Viz čl. 1 odst. 6 společného postoje 2001/931/SZBP.

487 Viz čl. 1 odst. 4 společného postoje 2001/931/SZBP.

488 Na základě čl. 1 odst. 6 společného postoje 2001/931/SZBP.

skutečností nebo po změněném posouzení příslušného vnitrostátního orgánu. V tomto ohledu samotná skutečnost, že vnitrostátní rozhodnutí, které sloužilo jako základ pro prvotní zařazení na seznam, zůstává v platnosti, nemusí s ohledem na uplynulou dobu a v závislosti na vývoji okolností daného případu postačovat k učinění závěru, že nebezpečí trvá. V takové situaci je pak Rada povinna založit zachování omezujících opatření na aktualizovaném posouzení situace prokazujícím, že toto nebezpečí nadále trvá. V takovém případě se Rada může opírat o nedávné události vycházející nejen z vnitrostátních rozhodnutí přijatých příslušnými orgány, ale i z jiných zdrojů, a tedy i z vlastního posouzení.

Tribunál uvádí, že v takovém případě je unijní soud povinen v rámci kontroly dodržení povinnost uvést odůvodnění ověřit, zda jsou důvody uváděné v odůvodnění, na němž je ponechání na seznamech těch, jimž se zmrazují finanční prostředky, založeno, dostatečně přesné, a, v rámci přezkumu věcné legality, zda jsou tyto důvody podložené a spočívají na dostatečně pevném skutkovém základě. Bez ohledu na to, zda tyto informace vycházejí z vnitrostátního rozhodnutí přijatého příslušným orgánem, nebo z jiných zdrojů, tak Radě přísluší, aby v případě sporu prokázala opodstatněnost zohledněných skutkových zjištění, a unijnímu soudu přísluší ověřit jejich věcnou správnost.

Konečně, pokud jde o článek 266 SFEU, dovolávaný PKK pouze ve věci T-148/19, na základě kterého je orgán, jehož akt byl prohlášen za neplatný, povinen přijmout opatření vyplývající ze zrušujícího rozsudku[489], Tribunál připomíná, že tuto povinnost Rada má již od vyhlášení dotčeného rozsudku, pokud tento ruší rozhodnutí, na rozdíl od rozsudku, jímž se ruší nařízení[490]. Pokud jde o PKK, ke dni přijetí rozhodnutí z roku 2019 tak Rada byla povinna PKK ze seznamu odstranit nebo přijmout akt o obnovení zápisu, který by byl v souladu s odůvodněním rozsudku ze dne 15. listopadu 2018 (T-316/14). Tribunál zdůrazňuje, že bez této povinnosti by zrušení vyslovené unijním soudem bylo zbaveno užitečného účinku.

V tomto ohledu Tribunál podotýká, že Rada v rozhodnutích z roku 2019 uvedla opětovně stejné důvody jako ty, které uvedla v aktech z let 2015 až 2017 a byly zrušeny rozsudkem ze dne 15. listopadu 2018. Ačkoli Rada podala proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek, jenž však neměl odkladný účinek, takové odmítnutí Rady vyvodit závěry z *res judicata* mohlo narušit důvěru, kterou účastníci řízení vkládají do soudních rozhodnutí. Nicméně vzhledem k tomu, že rozsudek ze dne 15. listopadu 2018 (T-316/14) byl zrušen rozsudkem Soudního dvora ze dne 22. dubna 2021 (C-46/19 P), zejména proto, že sám zrušil akty z let 2015 až 2017, a vzhledem k retroaktivní povaze tohoto zrušení Soudním dvorem má Tribunál za to, že nedodržení povinností Rady nemůže vést ke zrušení rozhodnutí z roku 2019. Vzhledem k tomu, že se však žalobce mohl domnívat, že je oprávněn podat žalobu ve věci T-148/19, Tribunál tuto skutečnost zohledňuje v rámci rozhodnutí o rozdělení nákladů řízení mezi jeho účastníky.

S ohledem na výše uvedené Tribunál dochází ohledně pravidelného přezkumu Rady[491] k závěru, že pokud šlo o akty z roku 2014, Rada porušila svou povinnost provést aktualizaci posouzení přetrvávání rizika zapojení PKK do teroristické činnosti. Tribunál proto ve věci T-316/14 RENV zrušuje prováděcí nařízení Rady č. 125/2014 a 790/2014. Naopak, co se týče následných aktů z let 2015 až 2017 a rozhodnutí z roku 2019, Tribunál dochází k závěru, že žalobcem uplatněné důvody neumožňují zpochybnit posouzení Rady ohledně přetrvávání rizika zapojení PKK do teroristické činnosti, které

---

489 Článek 266 SFEU: „Orgán, instituce nebo jiný subjekt, jehož akt byl prohlášen za neplatný nebo jehož nečinnost byla prohlášena za odporující Smlouvám, je povinen přijmout opatření vyplývající z rozsudku Soudního dvora Evropské unie. Tato povinnost se netýká povinností, které mohou vyplynout z použití čl. 340 druhého pododstavce."

490 Podle čl. 60 druhého pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie rozsudky zrušující nařízení nabývají právní moci až dnem, kdy uplyne lhůta k podání kasačního opravného prostředku, nebo dnem jeho zamítnutí.

491 Na základě čl. 1 odst. 6 společného postoje 2001/931/SZBP.

zůstává platně založeno na zachování platnosti nařízení ministra vnitra Spojeného království a případně na dalších následných incidentech. Ve zbývající části věci T-316/14 RENV, jakož i ve věci T-148/19 Tribunál žaloby zamítl.

VI. Hospodářská, sociální a územní soudržnost

Rozsudek ze dne 22. června 2022, Itálie v. Komise (T-357/19, EU:T:2022:385)

„EFRR – Regionální politika – Operační programy spadající pod cíl ‚Investice ve prospěch růstu a zaměstnanosti' v Itálii – Rozhodnutí, kterým se schvaluje finanční příspěvek z EFRR na velký projekt ‚Velký národní projekt vysokorychlostního internetu – bílá místa' – Nezpůsobilost výdajů příjemce z titulu DPH – Článek 69 odst. 3 písm. c) nařízení (EU) č. 1303/2013 – Pojem ‚DPH vratná podle vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH' "

Italská republika přijala v roce 2015 „Italskou strategii pro vysokorychlostní internet". Součástí této strategie byl zejména cíl zajistit na italském území vysokorychlostní internetové připojení. Jednalo se konkrétně o oblasti selhání trhu, v nichž sítě pro přístup k internetu nové generace neexistují nebo kde soukromí poskytovatelé neplánují takové sítě zavést během tří následujících let (dále jen „bílá místa").

Za účelem rozvoje sítí s internetem nové generace v těchto bílých místech byla schválena přímá veřejná intervence ve výši asi 4 miliard eur[492].

Italské orgány zaslaly v roce 2017 Evropské komisi žádost o finanční příspěvek z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) na realizaci „Velkého národního projektu vysokorychlostního internetu – bílá místa". Jako příjemce příspěvku z EFRR bylo označeno Italské ministerstvo pro hospodářský rozvoj a realizaci tohoto projektu měla mít na starosti společnost Infratel Italia SpA (dále jen „Infratel") vlastněná italským ministerstvem hospodářství a financí. Za účelem vybudování síťové infrastruktury pro přístup k internetu a zajištění její údržby a komerčního využívání si společnost Infratel zvolila jako koncesionáře společnost Open Fiber SpA.

Podle italských orgánů mohl být na daň z přidané hodnoty (DPH) z nákladů na vybudování sítě poskytnut příspěvek z EFRR, jelikož ji mělo platit ministerstvo pro hospodářský rozvoj a nemohlo ji získat zpět na základě vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH, neboť není osobou povinnou k DPH a nemůže si ji odpočíst. V rámci fakturačního řetězce totiž koncesionář zasílal společnosti Infratel faktury odpovídající nákladům na uskutečněné práce včetně DPH a tato společnost následně zasílala faktury na stejné částky ministerstvu pro hospodářský rozvoj i s DPH. Toto ministerstvo platilo částky uvedené ve fakturách od společnosti Infratel bez daně a DPH platilo přímo ministerstvu hospodářství a financí v režimu oddělené platby DPH stanoveného vnitrostátními právními předpisy.

[492] Rozhodnutím C (2016) 3931 final ze dne 30. června 2016 Komise konstatovala, že toto veřejné financování představuje státní podporu slučitelnou s vnitřním trhem.

Komise v napadeném rozhodnutí[493] konstatovala, že na výdaje na DPH související s „Velkým národním projektem vysokorychlostního internetu – bílá místa“ nelze poskytnout finanční příspěvek z EFRR. Podle Komise nepředstavuje DPH, kterou neslo ministerstvo pro hospodářský rozvoj v souvislosti s realizací tohoto projektu, pro příjemce ekonomickou zátěž a nelze ji považovat za vratnou podle vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH ve smyslu čl. 69 odst. 3 písm. c) nařízení č. 1303/2013[494].

Žalobě podané Italskou republikou proti tomuto rozhodnutí Tribunál vyhověl.

Tato věc dala Tribunálu příležitost poprvé vyložit čl. 69 odst. 3 písm. c) nařízení č. 1303/2013, který v zásadě vylučuje DPH z nákladů, na které lze poskytnout příspěvek z fondů ESI, kromě případů, kdy je „podle vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH“ nevratná. U mnohých veřejných investic, na něž lze poskytnout financování z prostředků Unie, představují náklady na DPH pro orgány veřejné správy velkou finanční zátěž (v tomto případě představují celkové náklady na DPH více než 210 milionů eur, z toho 125 milionů eur může být financováno z EFRR).

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve konstatuje, že tím, že čl. 69 odst. 3 písm. c) nařízení č. 1303/2013 stanoví, že DPH není nákladem, na který lze poskytnout příspěvek z fondů ESI, jenž má charakter grantu, kromě případů, kdy je tato DPH nevratná podle vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH, zajišťuje řádné fungování mechanismů hospodářské, sociální a územní soudržnosti zavedených tímto nařízením.

Zahrnutí DPH do nákladů, na něž může být poskytnut grant z fondů ESI, by totiž na jedné straně vedlo k bezdůvodnému obohacení příjemce tohoto grantu, pokud by příjemce mohl poté, co uhradil DPH z dodaného dotovaného zboží nebo poskytnutých dotovaných služeb, získat tuto DPH zpět na základě vnitrostátních právních předpisů. Vyloučení DPH ze způsobilých nákladů v případě, že tato daň není vratná, by pak na druhé straně vedlo ke zvýšení finanční účasti příjemce příspěvku z fondů ESI, a mohlo by tedy bránit uskutečnění plnění, které mají tyto fondy financovat.

Tribunál dále s ohledem na znění čl. 69 odst. 3 písm. c) nařízení č. 1303/2013 a přípravné práce konstatuje, že toto ustanovení nyní omezuje případy, kdy nelze na DPH poskytnout příspěvky z fondů ESI pouze na ty situace, kdy je tato daň vratná podle vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH, a nikoli jakýmkoli způsobem[495].

---

493 Prováděcí rozhodnutí Komise C (2019) 2652 final ze dne 3. dubna 2019, kterým se schvaluje finanční příspěvek na velký projekt „Velký národní projekt vysokorychlostního internetu – bílá místa“, vybraný v rámci operačních programů „POR Abruzzo FESR 2014–2020“, „Basilicata“, „POR Calabria FESR FSE“, „Campania“, „POR Emilia Romagna FESR“, „POR Lazio FESR“, „POR Liguria FESR“, „POR Lombardia FESR“, „POR Marche FESR 2014–2020“, „POR Piemonte FESR“, „POR Puglia FESR-FSE“, „POR Sardegna FESR“, „Sicilia“, „Toscana“, „POR Umbria FESR“, „POR Veneto FESR 2014–2020“ a „Podniky a konkurenceschopnost“ v Itálii.

494 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 320). Nařízení č. 1303/2013 stanoví s účinností od 1. ledna 2014 společná pravidla pro „evropské strukturální a investiční fondy“ (dále jen „fondy ESI“), jejichž součástí je EFRR, jakož i obecná ustanovení použitelná na EFRR.

495 Na rozdíl od předchozí právní úpravy, podle níž byla DPH vyloučena z unijních fondů, pokud byla vratná jakýmkoli způsobem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. září 2012, ***Maďarsko v. Komise***, T-89/10, nezveřejněný, EU:T:2012:451, a ze dne 20. září 2012, ***Maďarsko v. Komise***, T-407/10, nezveřejněný, EU:T:2012:453).

Tribunál mimoto upřesňuje, že slovní spojení „DPH odpočitatelná podle vnitrostátních právních předpisů“ [DPH vratná podle vnitrostátních předpisů týkajících se DPH] nutně zahrnuje odpočitatelnou DPH, avšak nemůže být omezeno pouze na tento jediný případ, jelikož jiné možnosti vrácení DPH stanovené vnitrostátním právem mohou rovněž bránit tomu, aby byla DPH zohledněna v rámci příspěvku z fondů ESI.

Tribunál konečně s poukazem na kontextuální výklad a judikaturu, jakož i historii vzniku předchozí právní úpravy, z níž vychází nařízení č. 1303/2013[496], konstatuje, že příjemcem příspěvku z EFRR je subjekt či osoba, z jejichž hlediska musí být vratnost DPH posuzována.

Pokud tedy DPH z plnění dotovaného z fondů ESI skutečně a s konečnou platností nese příjemce tohoto grantu a tuto DPH může získat zpět na základě vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH, nemůže být uvedená DPH zahrnuta do nákladů, na něž lze tento grant poskytnout.

Vzhledem k tomu Tribunál konstatuje, že důvody, o které Komise opírá napadené rozhodnutí, nejsou důvodem pro to, aby DPH související s náklady na realizaci „Velkého národního projektu vysokorychlostního internetu – bílá místa“ nebyla zohledněna v nákladech, na něž lze poskytnout příspěvek z EFRR.

Tribunál totiž na prvním místě konstatuje, že pro účely realizace „Velkého národního projektu vysokorychlostního internetu – bílá místa“ mělo ministerstvo pro hospodářský rozvoj postavení příjemce ve smyslu nařízení č. 1303/2013 a toto ministerstvo muselo hradit DPH související s náklady na vybudování sítě pro vysokorychlostní připojení k internetu.

Dále konstatuje, že důvod, podle něhož platba DPH tímto ministerstvem jinému ministerstvu, v projednávaném případě ministerstvu hospodářství a financí, nemůže být považována za náklady vynaložené ústřední správou státu, nelze akceptovat zejména proto, že by takový důvod systematicky vylučoval DPH z nákladů, na něž lze poskytnout příspěvek z EFRR, v situaci, kdy je příjemcem ústřední správa členského státu, jak je tomu v případě resortu ministerstva, v rozporu s čl. 2 bodem 10 nařízení č. 1303/2013[497].

Na druhém místě Tribunál považuje za protiprávní druhý důvod napadeného rozhodnutí, který v podstatě vychází z toho, že DPH nemělo hradit ministerstvo pro hospodářský rozvoj, nýbrž společnost Infratel, která má postavení „interní společnosti“ (in-house společnosti), přičemž tato společnost mohla následně získat DPH zpět prostřednictvím odpočtu. Kromě toho, že pojmy „interní plnění“ a „interní společnost“ nejsou ve směrnici o DPH[498] obsaženy, Tribunál zejména konstatuje, že možnost považovat úzce propojené osoby za jedinou osobu povinnou k dani daná členským státům článkem 11 této směrnice nebyla do italské právní úpravy provedena pro takové subjekty, jako je ministerstvo pro hospodářský rozvoj a Infratel, které jsou po právní stránce oddělenými subjekty.

Na třetím a posledním místě Tribunál rozhodl, pokud jde o třetí důvod napadeného rozhodnutí, že pouhá okolnost, že koncesní poplatky za síť pro vysokorychlostní přístup k internetu, které koncesionář platí společnosti Infratel, podléhají DPH, nemá vliv na to, že výdaje na DPH související s realizací dotčeného projektu jsou ve skutečnosti a s konečnou platností přičitatelné ministerstvu pro

---

496 Konkrétně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999 (Úř. věst. 2006, L 210, s. 1).

497 Podle tohoto ustanovení pojem „příjemce“ zahrnuje veřejné subjekty bez ohledu na to, zda tyto subjekty patří k ústřední správě členského státu, nebo mají samostatnou právní subjektivitu a jsou nezávislé na státu, jehož jsou součástí.

498 Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty (Úř. věst. 2006, L 347, s. 1).

hospodářský rozvoj. Tribunál v tomto ohledu konkrétně uvádí, že z písemností ve spise nevyplývá, že ministerstvo pro hospodářský rozvoj může, byť jen částečně a na základě vnitrostátních právních předpisů týkajících se DPH, získat nepřímo zpět DPH, kterou má koncesionář platit z koncesních poplatků ve fázi provozování sítě pro vysokorychlostní přístup k internetu, takže by toto ministerstvo mohlo být považováno za subjekt, který nenese skutečnou a konečnou zátěž danou DPH.

VII. Ochrana osobních údajů

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Veen v. Europol (T-436/21, EU:T:2022:261)

„Mimosmluvní odpovědnost – Spolupráce policejních orgánů a dalších orgánů pro vymáhání práva členských států – Boj proti trestné činnosti – Sdělování informací Europolem členskému státu – Údajně protiprávní zpracování údajů – Nařízení (EU) 2016/794 – Článek 50 odst. 1 – Morální újma“

V souvislosti s vyšetřováním v návaznosti na zabavení 1,5 tuny metamfetaminu požádala slovenská policie Europol[499] o pomoc a uvedla, že L. L. J. Veen je podezřelý z účasti na obchodování s touto látkou.

Na základě informací předaných členskými státy vypracoval Europol zprávu, jejíž sdělení bylo omezeno na Francii, Nizozemsko, Slovensko a Spojené státy. Tato zpráva uvádí, že L. L. J. Veen se dostal do povědomí v souvislosti s několika nizozemskými vyšetřováními a byl o něm veden záznam v rámci vyšetřování ve Švédsku a Polsku.

L. L. J. Veen měl za to, že mu z důvodu nesprávného uvedení skutečnosti, že se jej týkala vyšetřování ve Švédsku a Polsku, vznikla újma. Podal tedy na základě nařízení o Europolu[500] žalobu k Tribunálu, jíž se domáhal náhrady nemajetkové újmy, kterou údajně utrpěl v důsledku tohoto domnělého protiprávního zpracování osobních údajů ze strany Europolu.

Tribunál žalobu zamítl a použil poprvé specifický a autonomní režim ochrany osobních údajů v rámci činnosti Europolu.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve zdůrazňuje, že zmínka ve zprávě Europolu o informacích osobního charakteru týkajících se určité osoby nemůže sama o sobě představovat protiprávnost, která by mohla založit odpovědnost této agentury. Úkolem Europolu je totiž zejména shromažďovat, uchovávat, zpracovávat, analyzovat a vyměňovat informace, včetně operativních informací o trestné činnosti, jakož i sdělovat členským státům bezodkladně veškeré informace a souvislosti mezi trestnými činy, které se jich týkají.

Za tímto účelem nařízení o Europolu opravňuje tuto agenturu zpracovávat informace včetně osobních údajů, zejména prováděním křížové kontroly s cílem nalézt souvislosti mezi informacemi týkajícími se různých kategorií osob[501]. Musí však dodržovat záruky ochrany údajů stanovené tímto nařízením[502]. Tato ochrana je tedy autonomní a přizpůsobená specifické povaze zpracování osobních údajů v oblasti vymáhání práva.

---

499 Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva.

500 Článek 50 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Úř. věst. 2016, L 135, s. 53).

501 Článek 18 odst. 1 a 2 nařízení o Europolu.

502 V souladu s čl. 18 odst. 4 nařízení o Europolu.

V tomto rámci upřesňuje nařízení o Europolu rozdělení odpovědnosti v oblasti ochrany osobních údajů mezi mimo jiné Europolem a členskými státy[503]. Europol tak nese zejména odpovědnost za dodržování obecných zásad v oblasti ochrany údajů, s výjimkou požadavku na správnost a aktuálnost těchto údajů, jakož i odpovědnost za všechny postupy zpracování údajů, které provádí. Členské státy pak odpovídají za kvalitu osobních údajů, které poskytují Europolu, jakož i za legalitu jejich předání.

I kdyby tedy byly informace uvedené ve zprávě nepravdivé, nelze Europol považovat za odpovědný za případnou nesprávnost údajů předaných členským státem.

Tribunál dále uvádí, že Europol nemá povinnost získat před jakýmkoli zpracováním osobních údajů předchozí povolení soudu nebo nezávislého správního orgánu, ani povinnost vyslechnout každou osobu před uvedením takových údajů, které se jí týkají, ve zprávě. Uložením posledně uvedené povinnosti Europolu by mohl být zpochybněn užitečný účinek nařízení o Europolu, jakož i činnosti určených policejních orgánů a orgánů pro vymáhání práva.

Nakonec, stran tvrzení o porušení článků 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie[504], které se týkají respektování soukromého a rodinného života a ochrany osobních údajů, Tribunál připomíná, že čl. 52 odst. 1 Listiny, který upravuje rozsah zaručených práv, vyžaduje, že právní úprava zahrnující opatření umožňující zásah do těchto práv musí stanovit jasná a přesná pravidla pro rozsah a použití předmětného opatření a vymezit minimální požadavky.

Nařízení o Europolu bylo přitom přijato mimo jiné za účelem zajištění dodržování práva na ochranu osobních údajů a práva na respektování soukromého života a zároveň za účelem naplňování cíle účinného boje proti závažné trestné činnosti ohrožující více členských států. V tomto rámci upravil unijní normotvůrce jasná a přesná pravidla týkající se rozsahu pravomocí svěřených Europolu, podrobil činnost Europolu minimálním požadavkům v oblasti ochrany osobních údajů a zavedl nezávislé, transparentní a odpovědné kontrolní struktury.

Vzhledem k tomu, že L. L. J. Veen neprokázal, že Europol porušil své povinnosti, nelze konstatovat žádné porušení článků 7 a 8 Listiny.

---

503 Článek 38 odst. 2, 4, 5 a 7 nařízení o Europolu.

504 Dále jen „Listina“.

VIII. Veřejné zdraví

Rozsudek ze dne 27. dubna 2022, Roos a další v. Parlament (T-710/21, T-722/21 a T-723/21, EU:T:2022:262)

„Veřejné zdraví – Požadavek předložení unijního digitálního certifikátu v souvislosti s onemocněním covid-19 pro vstup do budov Parlamentu – Právní základ – Svoboda a nezávislost poslanců – Povinnost zajistit zdraví osob ve službách Unie – Poslanecká imunita – Zpracování osobních údajů – Právo na soukromí – Právo na fyzickou nedotknutelnost – Právo na bezpečnost – Rovné zacházení – Proporcionalita“

Předsednictvo Evropského parlamentu zavedlo dne 27. října 2021 mimořádná zdravotní a bezpečnostní pravidla vstupu do budov Parlamentu v jeho třech pracovních místech (v Bruselu, Štrasburku a Lucemburku). Předmětem tohoto rozhodnutí bylo v podstatě podmínit v období, které mělo původně trvat do 31. ledna 2022, vstup do uvedených budov předložením digitálního certifikátu COVID-19 o očkování, o testu či o zotavení[505] nebo rovnocenného potvrzení[506]. Žalobci, všechno poslanci Parlamentu, se u Tribunálu Evropské unie dožadovali zrušení dotčeného rozhodnutí.

Tribunál, rozhodující v rozšířeném senátu, poprvé posuzoval legalitu určitých omezení uložených orgány EU za účelem ochrany zdraví zejména osob v nich pracujících v souvislosti s pandemií Covid-19. Žaloby poslanců Parlamentu zamítl a rozhodl, že tento jim může ukládat povinnost předložit při vstupu do budov Parlamentu platný covid certifikát.

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál rozhodl, že Parlament k přijetí napadeného rozhodnutí nepotřeboval výslovné povolení unijního normotvůrce. Uvedené rozhodnutí, jehož cílem je umožnit vstup do budov Parlamentu pouze osobám, které vlastní platný covid certifikát, totiž spadá do vnitřní organizační pravomoci Parlamentu[507] a mělo být uplatňováno pouze v jeho prostorách. Mimoto může určovat prvky zpracovávání osobních údajů, neboť je „zákonem“[508], kterýžto pojem se neomezuje na legislativní akty přijaté na základě parlamentní debaty.

Zadruhé Parlament zdůrazňuje, že napadené rozhodnutí nepředstavuje nepřiměřený nebo bezdůvodný zásah do svobodného a nezávislého výkonu mandátu poslance. Uznává, že toto rozhodnutí sice poslancům ukládá dodatečnou podmínku pro vstup do budov Parlamentu, a představuje tak zásah do svobodného a nezávislého výkonu jejich mandátu. Sleduje však legitimní cíl, jímž je vyvážení dvou protichůdných zájmů v souvislosti s pandemií, tj. pokračování činnosti Parlamentu a zdraví osob přítomných v jeho budovách.

Co se týče údajného porušení imunit přiznaných těmto poslancům, Tribunál uvádí, že z Protokolu o výsadách a imunitách Evropské unie[509] ani z jednacího řádu Parlamentu nevyplývá, že by tento

---

505 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/953 ze dne 14. června 2021 o rámci pro vydávání, ověřování a uznávání interoperabilních certifikátů o očkování, o testu a o zotavení v souvislosti s onemocněním COVID-19 (digitální certifikát EU COVID) za účelem usnadnění volného pohybu během pandemie COVID-19 (Úř. věst. 2021, L 211, s. 1).

506 Ve smyslu článku 8 nařízení 2021/953 (Certifikáty týkající se onemocnění COVID-19 a další dokumenty vydané třetí zemí).

507 Ve smyslu čl. 25 odst. 2 jednacího řádu Parlamentu, založeného na článku 232 SFEU.

508 Ve smyslu článku 8 Listiny základních práv Evropské unie.

509 Protokol č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie (Úř. věst 2012, C 326, s. 1).

nemohl dotčená vnitřní organizační opatření přijmout. Právě naopak, uvedený řád výslovně stanoví, že právo poslanců aktivně se podílet na činnosti Parlamentu je uplatňováno v souladu s jeho ustanoveními[510].

Zatřetí Tribunál rozhodl, že zpracování osobních údajů prováděné Parlamentem na základě napadeného rozhodnutí není protiprávní nebo nekorektní. Napadené rozhodnutí, přijaté na základě vnitřní organizační pravomoci vyplývající ze Smlouvy o FEU, jednak představuje právní základ pro zpracovávání osobních údajů obsažených v covid certifikátech[511]. Z uvedeného titulu Tribunál zdůraznil, že uvedené zpracovávání sleduje cíl obecného veřejného zájmu Unie, a to ochranu veřejného zdraví. A jednak je zpracovávání údajů transparentní a korektní, jelikož Parlament předem poskytl subjektům údajů informace ohledně dalšího zpracování údajů pro jiný účel, než pro který byly původně získány[512].

Začtvrté Tribunál měl za to, že napadené rozhodnutí nepředstavuje zásah nebo nadměrný zásah do práva na fyzickou nedotknutelnost, zásad rovného zacházení a nediskriminace, práva na svobodný a informovaný souhlas s veškerými lékařskými zákroky na těle, práva na svobodu a, konečně, práva na soukromí a na ochranu osobních údajů. Mimoto rozhodl, že s ohledem na epidemiologickou situaci a na vědecké poznatky existující v okamžiku svého přijetí byla dotčená opatření nezbytná a vhodná. I když je pravda, že očkování, testy ani zotavení neumožňují zcela zabránit přenosu onemocnění Covid-19, povinnost předložit platný covid certifikát totiž umožňuje objektivním a nediskriminačním způsobem toto riziko snížit, a dosáhnout tedy cíle ochrany zdraví.

Tribunál krom toho konstatoval, že dotčená opatření jsou rovněž přiměřená sledovanému cíli. Žalobci totiž neprokázali existenci méně omezujících, avšak stejně účinných opatření. Při neexistenci dotčených opatření by tak osoba, která by nebyla očkována ani zotavena z onemocnění a která by mohla případně být přenašečem viru, mohla mít volný vstup do budov Parlamentu, a představovat tak riziko nákazy dalších osob. Mimoto napadené rozhodnutí zohledňuje celkovou epidemiologickou situaci v Evropě, ale také zvláštní situaci Parlamentu, zejména časté mezinárodní cesty osob vstupujících do jeho budov. Kromě toho jsou dotčená opatření časově omezena a pravidelně přezkoumávána.

A konečně měl Tribunál za to, že praktické nevýhody plynoucí z povinnosti předložit platný certifikát nemohou převážit nad potřebou ochrany zdraví jiných osob a nemohou být považovány ani za nepřiměřené zásahy do základních práv žalobců.

Připomněl však, že tato opatření by měla být pravidelně přezkoumávána ve světle sanitární situace v Unii a ve všech třech pracovních místech Parlamentu a že by měla být uplatňována, pouze pokud budou přetrvávat mimořádné okolnosti, jež je odůvodňují.

Rozsudek ze dne 23. listopadu 2022, CWS Powder Coatings v. Komise (spojené věci T-279/20, T-288/20 a T-283/20, EU:T:2022:725)

---

510 Článek 5 jednacího řádu Evropského parlamentu.

511 V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. 2018, L 295, s. 39).

512 Podle čl. 16 odst. 4 nařízení 2018/1725.

„Životní prostředí a ochrana lidského zdraví – Nařízení (ES) č. 1272/2008 – Klasifikace, označování a balení látek a směsí – Nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2020/217 – Klasifikace oxidu titaničitého ve formě prášku obsahujícího 1 % nebo více částic o aerodynamickém průměru ≤ 10 µm – Kritéria pro klasifikaci látky jako karcinogenu – Spolehlivost a přijatelnost studií – Látka, která má inherentní vlastnost způsobovat rakovinu – Výpočet přetížení plic částicemi – Zjevně nesprávná posouzení“

Oxid titaničitý je anorganická chemická látka a používá se zejména ve formě bílého pigmentu pro své barvicí a krycí vlastnosti v různých výrobcích, od barev až po léčivé přípravky a hračky. V roce 2016 předložil příslušný francouzský orgán Evropské agentuře pro chemické látky (ECHA) návrh na klasifikaci oxidu titaničitého jako karcinogenní látky[513]. Následující rok vydal výbor ECHA pro posuzování rizik (dále jen „RAC“) stanovisko, ve kterém se dospělo k závěru o klasifikaci oxidu titaničitého jako karcinogenu kategorie 2 s informací o nebezpečnosti „H351 (při vdechování)“.

Na základě stanoviska RAC přijala Evropská komise nařízení 2020/217[514], kterým provedla harmonizovanou klasifikaci a označení oxidu titaničitého, přičemž uznala, že tato látka může být pro lidi karcinogenní při vdechování ve formě prášku obsahujícího 1 % nebo více částic o aerodynamickém průměru ≤ 10 µm.

Žalobkyně, coby výrobci, dovozci, následní uživatelé nebo dodavatelé oxidu titaničitého, podaly k Tribunálu žaloby směřující k částečnému zrušení nařízení 2020/217.

Rozsudkem, vydaném v rozšířeném senátu ve třech spojených věcech[515], Tribunál zrušil napadené nařízení v rozsahu, v němž se týká harmonizované klasifikace a označení oxidu titaničitého. Při této příležitosti se vyslovil k dosud neřešeným otázkám vycházejícím ze zjevně nesprávného posouzení a z porušení kritérií stanovených pro harmonizovanou klasifikaci a označování podle nařízení č. 1272/2008, pokud jde zaprvé o spolehlivost a přijatelnost vědecké studie, na níž se zakládá klasifikace, a zadruhé o dodržení kritéria klasifikace stanoveného tímto nařízením, podle kterého musí být inherentní vlastností látky, že způsobuje rakovinu[516].

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál rozhodl, že v projednávaném případě nebyl splněn požadavek, aby byla klasifikace karcinogenní látky založena na spolehlivých a přijatelných studiích.

RAC se totiž tím, že uznal, že výsledky vědecké studie, na které založil své stanovisko ke klasifikaci a označení oxidu titaničitého, byly dostatečně spolehlivé, relevantní a přiměřené k posouzení karcinogenního potenciálu této látky, dopustil zjevně nesprávného posouzení. Konkrétně RAC za účelem ověření úrovně přetížení plic částicemi oxidu titaničitého použil v této vědecké studii při posouzení karcinogenity hodnotu hustoty, která odpovídá hustotě neaglomerovaných primárních částic, která je vždy vyšší než hustota aglomerátů nanometrických částic této látky. Tímto však nezohlednil všechny skutečnosti relevantní za účelem výpočtu přetížení plic v dotčené vědecké studii,

---

513 Návrh na harmonizovanou klasifikaci a označení byl předložen v souladu s čl. 37 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 ze dne 16. prosince 2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006 (Úř. věst. 2008, L 353, s. 1).

514 Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/217 ze dne 4. října 2019, kterým se pro účely přizpůsobení vědeckotechnickému pokroku mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí a kterým se uvedené nařízení opravuje (Úř. věst. 2020, L 44, s. 1, dále jen „napadené nařízení“).

515 T-279/20, T-283/20 a T-288/20.

516 Kritéria uvedená v bodě 3.6.2.2.1 přílohy I nařízení č. 1272/2008.

a sice vlastnosti částic testovaných v této vědecké studii, skutečnost, že tyto částice mají tendenci aglomerovat, jakož i skutečnost, že hustota aglomerátů částic byla nižší než hustota částic, a že z tohoto důvodu tyto aglomeráty zabírají větší objem v plicích. Závěry RAC, podle kterých bylo přetížení plic v rámci dotčené vědecké studie přijatelné, jsou tak zcela nevěrohodné.

V důsledku toho se Komise v rozsahu, v němž pro účely harmonizované klasifikace a označení oxidu titaničitého založila napadené nařízení na stanovisku RAC, a řídila se tak jeho závěrem ohledně spolehlivosti a přijatelnosti výsledků dotčené vědecké studie, která byla rozhodující pro návrh klasifikace oxidu titaničitého, dopustila téhož zjevně nesprávného posouzení jako RAC.

Zadruhé Tribunál konstatoval, že zpochybněná klasifikace a označení porušily kritérium, podle kterého se klasifikace látky jako karcinogenu může týkat pouze látky, jejíž inherentní vlastností je způsobovat rakovinu.

V tomto kontextu s ohledem na skutečnost, že podle nařízení č. 1272/2008 mohou být harmonizovaná klasifikace a označování látky jako karcinogenu založeny pouze na inherentních vlastnostech látky, které určují její inherentní schopnost způsobit rakovinu, provedl Tribunál výklad pojmu „inherentní vlastnosti“. V tomto ohledu upřesnil, že ačkoli tento pojem v nařízení č. 1272/2008 není obsažen, musí být vykládán v jeho doslovném smyslu tak, že označuje „vlastnosti látky, které jsou jí vlastní“, což je v souladu zejména s cíli a předmětem harmonizované klasifikace a označování podle tohoto nařízení.

Navíc uvedl, že cílem zpochybněné klasifikace a označování je identifikovat a informovat o nebezpečnosti karcinogenity oxidu titaničitého, která byla ve stanovisku RAC kvalifikovaná jako „nikoliv inherentní v klasickém smyslu“. Upřesnil, že tato povaha nebezpečnosti jako „nikoliv inherentní v klasickém smyslu“ vyplývá z několika skutečností uvedených jak v tomto stanovisku, tak v napadeném nařízení. Nebezpečí karcinogenity je totiž spojeno pouze s určitými respirabilními částicemi oxidu titaničitého, které se vyskytují v určitém skupenství, formě, velikosti a množství, projevuje se pouze za podmínek přetížení plic a odpovídá toxicitě částic.

Tribunál z toho vyvodil, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení tím, že přijala závěr obsažený ve stanovisku RAC, podle kterého nelze způsob účinku z hlediska karcinogenity, o který se tento výbor opíral, považovat za inherentní toxicitu v klasickém smyslu, která však musí být zohledněna v rámci harmonizované klasifikace a označování podle nařízení č. 1272/2008.

Tribunál upřesnil, že příklady klasifikace a označování jiných látek, které byly uplatněny za účelem jejich srovnání s klasifikací a označením oxidu titaničitého, ilustrují pouze případy, kdy i při zohlednění formy a velikosti částic, byly nicméně některé vlastnosti přirozené látkám rozhodující pro jejich klasifikaci, což neodpovídá projednávanému případu.

IX. Energetika

Rozsudek ze dne 7. září 2022, BNetzA v. ACER (T-631/19, EU:T:2022:509)

„Energetika – Vnitřní trh s elektřinou – Nařízení (EU) 2019/942 – Rozhodnutí odvolacího senátu ACER – Žaloba na neplatnost – Akt, který nelze napadnout žalobou – Nepřípustnost – Pravomoc ACER – Článek 8 nařízení (ES) č. 713/2009 – Článek 6 odst. 10 nařízení 2019/942 – Článek 9 odst. 12 nařízení (EU) 2015/1222 – Použitelné právo – Nařízení (EU) 2019/943“

Dne 24. července 2015 přijala Evropská komise nařízení 2015/1222, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení[517] v odvětví elektřiny. Toto nařízení stanoví řadu požadavků pro přidělování kapacity mezi zónami a řízení přetížení na denních a vnitrodenních trzích, zahrnujících mj. určení společné metodiky koordinovaného výpočtu kapacity (dále jen „CCM“) v každém z regionů pro výpočet kapacity (dále jen „CCR“)[518].

V souladu s uvedeným nařízením[519] předložili provozovatelé přenosových soustav CCR Core[520] vnitrostátním regulačním orgánům dotčeného regionu ke schválení dva návrhy, týkající se regionálních projektů denní a vnitrodenní CCM, které byly na žádost uvedených orgánů pozměněny.

Vzhledem k tomu, že regulační orgány nedospěly k jednomyslné dohodě o schválení obou pozměněných návrhů, přijala Agentura Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) na základě téhož nařízení[521] rozhodnutí ohledně denní a vnitrodenní CCM CCR Core (dále jen „původní rozhodnutí“).

Žalobkyně, Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (BNetzA), podala jakožto vnitrostátní regulační orgán Spolkové republiky Německo k odvolacímu senátu ACER (dále jen „odvolací senát“) odvolání[522] proti původnímu rozhodnutí. Jelikož toto odvolání bylo uvedeným senátem zamítnuto, podala žalobkyně k Tribunálu žalobu znějící na zrušení určitých ustanovení původního rozhodnutí, jakož i rozhodnutí odvolacího senátu, a podpůrně na zrušení obou rozhodnutí v celém rozsahu.

Ve svém rozsudku druhý rozšířený senát Tribunálu sice žalobu v rozsahu, v němž směřuje proti původnímu rozhodnutí, prohlašuje za nepřípustnou, avšak zamítavé rozhodnutí odvolacího senátu zrušuje. Při té příležitosti Tribunál upřesňuje rozsah pravomoci ACER při přijímání regionálních CCM ve srovnání s pravomocí vnitrostátních regulačních orgánů a dále hmotněprávní pravidla použitelná v tomto případě.

---

517 Nařízení Komise (EU) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení (Úř. věst. 2015, L 197, s. 24).

518 Články 20 až 26 nařízení 2015/1222.

519 Článek 9 odst. 7 a čl. 20 odst. 2 nařízení 2015/1222.

520 „CCR Core“ je zeměpisná oblast zahrnující Belgii, Českou republiku, Německo, Francii, Chorvatsko, Lucembursko, Maďarsko, Nizozemsko, Rakousko, Polsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko, která byla v souladu s článkem 15 nařízení 2015/1222 ustavena pro výpočet kapacity.

521 Článek 9 odst. 12 nařízení 2015/1222.

522 Podle článku 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 713/2009 ze dne 13. července 2009, kterým se zřizuje Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (Úř. věst. 2009, L 211, s. 1).

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál prohlašuje žalobu na neplatnost za nepřípustnou v rozsahu, v němž směřuje proti původnímu rozhodnutí. V tomto ohledu uvádí, že přípustnost takové žaloby podané fyzickými nebo právnickými osobami proti aktům ACER, které vůči nim mají právní účinky, musí být zkoumána z pohledu zvláštních podmínek stanovených aktem zřizujícím tuto agenturu, tedy nařízením 2019/942[523]. Podle uvedeného nařízení tak žalobu na neplatnost rozhodnutí přijatého ACER lze v případě interního odvolání proti tomuto rozhodnutí považovat za přípustnou pouze tehdy, směřuje-li proti rozhodnutí odvolacího senátu, kterým bylo toto interní odvolání zamítnuto nebo kterým bylo případně potvrzeno původní rozhodnutí[524]. V rozsahu, v němž rozhodnutí odvolacího senátu spočívá na důvodech uvedených v původním rozhodnutí, nebo dokonce uvedené důvody potvrzuje, je třeba žalobní důvody a argumenty, které směřují proti těmto důvodům, považovat za plně relevantní pro účely přezkumu legality rozhodnutí odvolacího senátu.

V souladu s výše provedeným určením pokračuje Tribunál věcnou analýzou. Zaprvé zkoumá, zda se odvolací senát dopustil nesprávného právního posouzení tím, že opomenul konstatovat, že ACER přijetím původního rozhodnutí překročila meze své pravomoci. Za tímto účelem ověřuje, zda v okamžiku přijetí rozhodnutí odvolacího senátu platná a použitelná ustanovení nařízení 2019/942[525] a 2015/1222[526] opravňovala ACER přijmout s konečnou platností denní a vnitrodenní CCM CCR Core. Podle těchto ustanovení tak měla ACER pravomoc rozhodnout nebo přijmout samostatná rozhodnutí o otázkách nebo problémech regulace, které mají dopad na přeshraniční obchod nebo bezpečnost přeshraniční soustavy, jako je například přijetí denních a vnitrodenních CCM každého CCR v případě, že by příslušné vnitrostátními regulační orgány nedospěly, tak jako v tomto případě, k dohodě. Na rozdíl od žalobkyní uplatňované argumentace totiž z uvedených ustanovení nevyplývá, že by pravomoc ACER byla omezena pouze na aspekty, ohledně kterých se příslušným orgánům nepodařilo dohody dosáhnout. Naopak, regulačních otázky nebo věci, které původně spadají do pravomoci vnitrostátních regulačních orgánů, načež se při absenci dohody mezi nimi přesunují do pravomoci ACER[527], jsou chápány jako nedělitelný celek, o němž mají uvedené orgány a následně ACER rozhodovat, aniž je jakkoli rozlišováno mezi body, ohledně nichž panuje shoda, a spornými body.

Tento doslovný výklad je podpořen kontextem a cíli sledovanými právní úpravou, jejíž jsou tato ustanovení součástí. V tomto ohledu z důvodových zpráv k návrhům nařízení 2019/942 a dříve použitelného nařízení č. 713/2009[528] vyplývá jasná vůle unijního normotvůrce učinit přijímání rozhodnutí o přeshraničních otázkách efektivnějším a rychlejším, a to posílením individuálních rozhodovacích pravomocí ACER, které by bylo slučitelné se zachováním centrálního postavení vnitrostátních regulačních orgánů v oblasti regulace energetiky, v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality. Z preambule nařízení 2019/942[529] rovněž plyne, že ACER byla zřízena s cílem vyplnit

---

523 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/942 ze dne 5. června 2019, kterým se zřizuje Agentura Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů (přepracované znění) (Úř. věst. 2019, L 158, s. 22, dále jen „nařízení 2019/942“).

524 Bod 34 odůvodnění a články 28 a 29 nařízení 2019/942.

525 Článek 6 odst. 10 nařízení č. 2019/942, dříve čl. 8 odst. 1 nařízení č. 713/2009.

526 Článek 9 odst. 12 nařízení 2015/1222.

527 Článek 6 odst. 10 nařízení č. 2019/942, dříve čl. 8 odst. 1 nařízení č. 713/2009.

528 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 713/2009 ze dne 13. července 2009, kterým se zřizuje Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (Úř. věst. 2009, L 211, s. 1).

529 Bod 10 odůvodnění nařízení 2019/942, dříve bod 5 odůvodnění nařízení č. 713/2009.

mezeru v regulaci na úrovni Unie a přispět k řádnému fungování vnitřních trhů s elektřinou a zemním plynem.

Účel vykládaných ustanovení a kontext, do něhož spadají, jakož i zvláštní okolnosti projednávané věci proto potvrzují, že pokud se regulačním orgánům na úrovni členských států nepodařilo přijmout v tomto ohledu rozhodnutí, je ACER oprávněna sama rozhodnout o vypracování regionálních CCM, aniž je dotčeno zachování ústřední úlohy vnitrostátních regulačních orgánů, a to díky souhlasnému stanovisku rady regulačních orgánů, v níž jsou tyto zastoupeny, a aniž je její pravomoc omezena na konkrétní aspekty, ohledně nichž došlo mezi uvedenými orgány k neshodě. Stejně tak, jelikož ACER byly svěřeny vlastní rozhodovací pravomoc k tomu, aby mohla nezávisle a účinně plnit své regulační funkce, je tato oprávněna změnit návrhy provozovatelů přenosových soustav tak, aby byl zajištěn jejich soulad s unijním energetickým právem, a nemůže být vázána případnými body, ohledně nichž příslušné vnitrostátní regulační orgány dospěly k dohodě.

Tribunál tudíž dochází k závěru, že se odvolací senát nedopustil nesprávného právního posouzení, když nekonstatoval, že ACER tím, že v původním rozhodnutí rozhodla o aspektech denní a vnitrodenní CCM CCR Core, ohledně nichž vnitrostátní regulační orgány uvedené CCR dospěly k dohodě, překročila meze své pravomoci.

Zadruhé Tribunál ověřuje, zda se odvolací senát nedopustil nesprávného právního posouzení při určování použitelného práva tím, že nezkoumal legalitu CCM uvedených v původním rozhodnutí ACER s ohledem na požadavky, které pro přijímání takových CCM stanovují články 14 až 16 nařízení 2019/943.

V tomto ohledu Tribunál uvádí, že uvedené články upravují přidělování kapacity na denních a vnitrodenních přeshraničních trzích s elektřinou, a stanovují tak požadavky, které je třeba zohlednit při přijímání denních a vnitrodenních CCM. Kromě toho připomíná, že nová právní úprava se použije v zásadě od okamžiku, kdy vstoupil v platnost akt, kterým byla zavedena, a že se sice nepoužije na právní situace vzniklé a na právní postavení s konečnou platností nabytá za platnosti dřívějšího práva, avšak použije se na jejich budoucí účinky, jakož i na nové právní situace. V okamžiku přijetí původního rozhodnutí, tedy 21. února 2019, nebyly články 14 až 16 nařízení 2019/943 ještě platné ani použitelné, zatímco v okamžiku přijetí rozhodnutí odvolacího senátu, tedy 11. července 2019, již platné a použitelné byly až na jistá omezení týkající se článku 16. V případě, že tak jako v projednávané věci je k odvolacímu senátu podáno odvolání proti rozhodnutí ACER týkajícímu se denní nebo vnitrodenní CCM, je tedy konečným postojem ACER k této metodice rozhodnutí odvolacího senátu, které po úplném posouzení příslušné faktické a právní situace z hlediska práva použitelného v okamžiku, kdy senát rozhoduje, toto rozhodnutí potvrzuje. Jelikož články 14 až 16 nařízení 2019/943 již byly v daný okamžik použitelné, byl v důsledku toho odvolací senát povinen ověřit, zda CCM, které byly ACER schváleny v původním rozhodnutí, byly v souladu s novými pravidly vyplývajícími z uvedených článků.

Z toho plyne, že jelikož odvolací senát nezkoumal legalitu denní a vnitrodenní CCM CCR Core s ohledem na požadavky článků 14 až 16 nařízení 2019/943, dopustil se nesprávného právního posouzení při určování práva použitelného v okamžiku konečného schválení uvedených CCM.

V důsledku toho se rozhodnutí odvolacího senátu zrušuje.

X. Společná obchodní politika

Rozsudek ze dne 18. května 2022, Uzina Metalurgica Moldovenească v. Komise (T-245/19, EU:T:2022:295)

„Ochranná opatření – Trh výrobků z oceli – Prováděcí nařízení (EU) 2019/159 – Žaloba na neplatnost – Právní zájem na podání žaloby – Aktivní legitimace – Přípustnost – Rovné zacházení – Legitimní očekávání – Zásada řádné správy – Povinnost řádné péče – Hrozba vážné újmy – Zjevně nesprávné posouzení – Zahájení ochranného šetření – Pravomoc Komise – Právo na obhajobu“

V rámci politiky ochrany obchodu Unie Evropská komise podrobila dovozy některých výrobků z oceli pocházejících z určitých třetích zemí[530] (dále jen „dotčený výrobek“) předchozí kontrole. S ohledem na statistické údaje shromážděné za tímto účelem zahájila Komise ochranné šetření, po jehož skončení přijala prováděcí nařízení (EU) 2019/159[531] o zavedení konečných ochranných opatření proti těmto dovozům v podobě celních kvót[532].

Uzina Metalurgica Moldovenească OAO (dále jen „žalobkyně“), se sídlem v Moldavsku, která je výrobcem vyvážejícím určité kategorie dotčeného výrobku, podala žalobu znějící na zrušení napadeného nařízení v rozsahu, v němž se na ni vztahuje.

Tribunál sice prohlásil, že je tato žaloba v oblasti ochranných opatření přípustná, zamítl ji však, když přezkoumal, zda Komise tím, že na Moldavsko použila rozdílné zacházení, než je zacházení uplatněné na členské státy Evropského hospodářského prostoru (EHP), porušila zásadu zákazu diskriminace jakožto základní zásadu unijního práva. Tribunál rovněž poprvé vyložil čl. 5 odst. 1 základního nařízení o ochranných opatřeních[533] s ohledem na pravomoc Komise zahájit ochranné šetření z vlastního podnětu.

Závěry Tribunálu

Pokud jde o přípustnost žaloby, Tribunál zamítl námitku nepřípustnosti vznesenou Komisí vycházející z neexistence právního zájmu žalobkyně na podání žaloby a její aktivní legitimace.

Pokud jde o právní zájem žalobkyně na podání žaloby, měl Tribunál za to, že částečné zrušení napadeného nařízení by samo o sobě mohlo mít pro žalobkyni právní důsledky a mohlo by jí přinést prospěch. Z mechanismu zavedeného napadeným nařízením, a sice uložení cla při překročení kvóty ve výši 25 % v případě vyčerpání celních kvót, totiž vyplývá, že právní režim použitelný na vývoz výrobků žalobkyně do Unie je méně příznivý než ten, který se na ni vztahoval před přijetím tohoto nařízení.

---

530 Prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/670 ze dne 28. dubna 2016, kterým se zavádí předchozí kontrola Unie nad dovozem některých výrobků ze železa a oceli pocházejících z určitých třetích zemí (Úř. věst. 2016, L 115, s. 37).

531 Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/159 ze dne 31. ledna 2019 o zavedení konečných ochranných opatření proti dovozu některých výrobků z oceli (Úř. věst. 2019, L 31, s. 27, dále jen „napadené nařízení“).

532 V projednávané věci napadené nařízení stanovilo zvláštní celní kvótu pro jednotlivé země mající významný dodavatelský zájem a „zbytkovou“ celní kvótu pro ostatní země vyvážející do Unie. Země mající významný dodavatelský zájem, jako je Moldavsko, mohly fungovat v rámci těchto dvou odlišných systémů, přičemž příslušné orgány byly povinny uplatňovat dodatečné clo ve výši 25 % z dovozů z těchto zemí po vyčerpání obou celních kvót (dále jen „clo při překročení kvóty“)..

533 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/478 ze dne 11. března 2015 o společných pravidlech dovozu (Úř. věst. 2015, L 83, s. 16).

Pokud jde o aktivní legitimaci žalobkyně, Tribunál uvedl, že žalobkyně je napadeným nařízením bezprostředně a osobně dotčena. Pokud jde o bezprostřední dotčení, Tribunál zaprvé konstatoval, že napadené nařízení má bezprostřední účinky na právní postavení žalobkyně: určuje totiž právní rámec a podmínky, za nichž může žalobkyně vyvážet do Unie, a to jak z hlediska objemu, tak cen, neboť její výrobky napříště podléhají režimu kvót, a nikoli volnému oběhu v Unii, který nevyžaduje přidělení množství ani povolení ze strany Komise. Zadruhé napadené nařízení neponechává příslušným orgánům členského státu žádnou posuzovací pravomoc v rámci provádění ochranných opatření, přičemž po vyčerpání celních kvót jsou tyto orgány povinny uplatnit clo při překročení kvóty. Pokud jde o osobní dotčení, Tribunál uvedl, že existuje soubor skutkových a právních okolností vytvářejících zvláštní situaci, kdy je žalobkyně vymezena vzhledem ke všem ostatním hospodářským subjektům a která prokazuje její osobní dotčení napadeným nařízením. Je totiž možné mít za to, že žalobkyně je zaprvé součástí uzavřeného kruhu, zadruhé je identifikovatelná v napadeném nařízení, zatřetí se účastnila šetření při přípravách zavedení ochranných opatření a začtvrté je jediným hospodářským subjektem, jehož obchodní údaje byly použity pro stanovení celních kvót pro Moldavsko.

Pokud jde o věc samou, Tribunál nejprve zamítl vytýkanou skutečnost žalobkyně vycházející z porušení zásady zákazu diskriminace v rozsahu, v němž Komise nevyňala Moldavskou republiku z uplatňování napadeného nařízení, podobně jako členské státy EHP, ačkoli se nachází ve srovnatelné situaci, pokud jde o úzkou integraci s unijním trhem, celkové hodnoty dovozů a nízké riziko odklonu obchodních toků. V tomto ohledu vysvětluje, že srovnatelnost situací musí být zohledněna s ohledem na kontext vztahů mezi Unií a dotčeným třetím státem. Dohoda o Evropském hospodářském prostoru a Dohoda o přidružení mezi Unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jeho členskými státy na jedné straně a Moldavskou republikou na straně druhé se přitom liší svým dosahem, cíli a institucionálními mechanismy. Komisi tudíž nelze vytýkat, že měla za to, že situace Moldavska není srovnatelná se situací dotčených členských států EHP.

Dále Tribunál odmítl vytýkanou skutečnost žalobkyně vycházející z porušení čl. 5 odst. 1 základního nařízení o ochranných opatřeních[534] v rozsahu, v němž Komise zahájila ochranné šetření z vlastního podnětu, zatímco k zahájení takového šetření mohou podat podnět pouze členské státy. V tomto ohledu měl Tribunál za to, že výklad uvedeného ustanovení použitý žalobkyní, který podmiňuje zahájení šetření tím, že členský stát předloží věc Komisi, je kromě toho, že se jeví, že se neslučuje s jinými ustanoveními napadeného nařízení, neslučitelný se systematikou stanovenou tímto nařízením. Vzhledem k tomu, že žádné ochranné opatření nelze uložit bez zahájení předchozího šetření, by totiž byly omezeny účinky pravomoci přiznané Komisi uložit z vlastního podnětu ochranná opaření, pokud jsou splněny hmotněprávní podmínky[535]. Navíc by byl dotčen samotný účel kontrolního mechanismu, pokud by bylo v podstatě zbaveno významu studium údajů shromážděných v rámci tohoto mechanismu, jelikož tyto údaje umožnily Komisi posoudit, zda vývoj dovozu dotčeného výrobku mohl vést k nutnosti uplatnit ochranná opatření. Tribunál tudíž dospěl k závěru, že Komise může jednat z vlastního podnětu, pokud má dostatečné důkazy pro odůvodnění svého jednání a že taková možnost je uznána v rámci zahájení šetření uvedeného v čl. 5 odst. 1 základního nařízení o ochranných opatřeních.

---

534 Článek 5 odst. 1 základního nařízení o ochranných opatřeních zní následovně: „[p]okud je Komisi zřejmé, že existují dostatečné důkazy odůvodňující zahájení šetření, zahájí je do jednoho měsíce po obdržení sdělení od některého členského státu a zveřejní oznámení v *Úředním věstníku Evropské unie* […]“.

535 Podle čl. 15 odst. 1 základního nařízení o ochranných opatřeních může Komise v zájmu ochrany zájmů Unie mimo jiné z vlastního podnětu uložit taková opatření, pokud jsou splněny hmotněprávní podmínky.

XI. Hospodářská a měnová politika

1. Jednotný mechanismus pro řešení krizí[536]

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Fundación Tatiana Pérez de Guzmán el Bueno a SFL v. SRB (T-481/17, EU:T:2022:311)

„Hospodářská a měnová unie – Bankovní unie – Jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků (SRM) – Režim řešení krize v případě selhání nebo pravděpodobného selhání subjektu – Přijetí programu řešení krize ve vztahu k Banco Popular Español ze strany SRB – Žaloba na neplatnost – Akty napadnutelné žalobou – Přípustnost – Právo být vyslechnut – Právo na vlastnictví – Povinnost uvést odůvodnění – Články 18, 20 a 24 nařízení (EU) 806/2014“

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Del Valle Ruíz a další v. Komise a SRB (T-510/17, EU:T:2022:312)

„Hospodářská a měnová unie – Bankovní unie – Jednotný mechanismus pro řešení krizí úvěrových institucí a některých investičních podniků – Postup řešení krize použitelný v případě selhání nebo pravděpodobného selhání subjektu – Přijetí programu řešení krize ze strany SRB ve vztahu k Banco Popular Español – Právo být vyslechnut – Delegování pravomocí – Právo na vlastnictví – Povinnost uvést odůvodnění – Články 18 a 20 a čl. 21 odst. 1 nařízení (EU) č. 806/2014“

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Eleveté Invest Group a další v. Komise a SRB (T-523/17, EU:T:2022:313)

„ Hospodářská a měnová unie – Bankovní unie – Jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků (SRM) – Režim řešení krize v případě selhání nebo pravděpodobného selhání subjektu – Přijetí ze strany SRB programu řešení krize ve vztahu k Banco Popular Español SA – Právo být vyslechnut – Povinnost uvést odůvodnění – Články 18 a 20 nařízení (EU) č. 806/2014 – Mimosmluvní odpovědnost“

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Algebris (UK) a Anchorage Capital Group v. Komise (T-570/17, EU:T:2022:314)

„Hospodářská a měnová unie – Bankovní unie – Jednotný mechanismus pro řešení krizí úvěrových institucí a některých investičních podniků (SRM) – Postup řešení krize v případě selhání nebo pravděpodobného selhání hospodářského subjektu – Přijetí ze strany SRB programu řešení krize společnosti Banco Popular Español – Přenesení pravomoci – Povinnost uvést odůvodnění – Zásada řádné správy – Článek 20 nařízení (EU) č. 806/2014 – Právo být vyslechnut – Právo vlastnit majetek“

---

[536] Společné shrnutí pro následující věci: Fundación Tatiana Pérez de Guzmán el Bueno a SFL v. SRB (T-481/17), Del Valle Ruíz a další v. Komise a SRB (T-510/17), Eleveté Invest Group a další v. Komise a SRB (T-523/17), Algebris (UK) a Anchorage Capital Group v. Komise (T-570/17), jakož i Aeris Invest v. Komise a SRB (T-628/17).

Rozsudek ze dne 1. června 2022, Aeris Invest v. Komise a SRB (T-628/17, EU:T:2022:315)

„Hospodářská a měnová unie – Bankovní unie – Jednotný mechanismus pro řešení krizí úvěrových institucí a některých investičních podniků (SRM) – Postup řešení krize v případě selhání nebo pravděpodobného selhání hospodářského subjektu – Přijetí ze strany SRB programu řešení krize společnosti Banco Popular Español – Přenesení pravomoci – Právo být vyslechnut – Právo vlastnit majetek – Povinnost uvést odůvodnění – Články 14, 18 a 20 nařízení (EU) č. 806/2014“

Banco Popular Español, SA (dále jen „Banco Popular“) byla španělská úvěrová instituce podléhající přímému obezřetnostnímu dohledu ze strany Evropské centrální banky (ECB). Dne 7. června 2017 přijal Jednotný výbor pro řešení krizí (SRB) rozhodnutí týkající se programu řešení krize pro Banco Popular [537] (dále jen „program řešení krize“). Téhož dne přijala Evropská komise rozhodnutí 2017/1246[538], kterým tento program řešení krize schválila.

Před přijetím programu řešení krize bylo provedeno ocenění společnosti Banco Popular, které obsahovalo dvě zprávy, jež jsou přiloženy k programu řešení krize, a sice první ocenění (dále jen „ocenění 1“) ze dne 5. června 2017, vyhotovené SRB a druhé ocenění (dále jen „ocenění 2“) ze dne 6. června 2017, vyhotovené nezávislým odborníkem. Cílem tohoto ocenění 2 bylo posoudit hodnotu aktiv a závazků společnosti Banco Popular, poskytnout informace umožňující přijmout rozhodnutí týkající se akcií a nástrojů účasti, které mají být převedeny, a informace umožňující SRB určit, co tvoří obchodní podmínky pro účely nástroje převodu činnosti. Rovněž dne 6. června 2017 provedla ECB po konzultaci se SRB posouzení selhání nebo pravděpodobného selhání společnosti Banco Popular[539], v němž měla za to, že vzhledem k problémům s likviditou, kterým společnost Banco Popular čelila, nebude pravděpodobně v blízké budoucnosti schopna splácet své splatné dluhy nebo jiné závazky[540]. Téhož dne správní rada společnosti Banco Popular informovala ECB, že dospěla k závěru, že je selhání úvěrové instituce pravděpodobné.

V programu řešení krize měl SRB za to, že společnost Banco Popular splňuje podmínky pro přijetí opatření k řešení krize[541], tedy že je v selhání nebo je její selhání pravděpodobné, že neexistují alternativní opatření, která by mohla v přiměřené lhůtě zabránit jejímu selhání, a opatření k řešení krize, jež má podobu nástroje převodu činnosti[542], je nezbytné ve veřejném zájmu. SRB vykonal svou pravomoc k odpisu a konverzi kapitálových nástrojů společnosti Banco Popular[543] a nařídil, že nové akcie, které z toho vzniknou, musí být převedeny na společnost Banco Santander za cenu jednoho eura.

---

537 Rozhodnutí výkonného zasedání Jednotného výboru pro řešení krizí SRB/EES/2017/08 ze dne 7. června 2017, kterým byl přijat program řešení krize pro Banco Popular Español, SA.

538 Rozhodnutí Komise (EU) 2017/1246 ze dne 7. června 2017, kterým se schvaluje program řešení krize pro Banco Popular Español SA. (Úř. věst. 2017, L 178, s. 15).

539 Podle čl. 18 odst. 1 druhého pododstavce nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010 (Úř. věst. 2014, L 225, s. 1, dále jen „nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí“). Článek 18 tohoto nařízení se týká postupu řešení krize.

540 V souladu s čl. 18 odst. 1 písm. a) a odst. 4 písm. c) nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí.

541 V souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí.

542 V souladu s čl. 24 odst. 1 písm. a) nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí.

543 V souladu s článkem 21 nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí.

Žaloby byly označeny jako „pilotní věci“ reprezentující stovku žalob podaných fyzickými a právnickými osobami, jež byly vlastníky kapitálových nástrojů společnosti Banco Popular před řešením krize. Žaloby zněly na zrušení programu řešení krize nebo rozhodnutí 2017/1246, jakož i na náhradu škody.

Tribunál pěti rozsudky vyhlášenými třetím rozšířeným senátem zamítl žaloby žalobců v plném rozsahu. V projednávaných věcech měl Tribunál poprvé příležitost vyjádřit se k legalitě rozhodnutí týkajícího se programu řešení krize přijatého SRB.

Závěry Tribunálu

Tribunál v prvé řadě zdůrazňuje, že proti programu řešení krize přijatému SRB lze podat žalobu bez toho, aby bylo nutné podat rovněž žalobu proti rozhodnutí Komise, které schvaluje tento program, takže jakmile je schválen Komisí, vyvolává takový program právní účinky a představuje akt, jenž může být předmětem samostatné žaloby na neplatnost.

Ve druhé řadě, pokud jde o rozsah jeho přezkumu, Tribunál má za to, že vzhledem k tomu, že rozhodnutí, jež má SRB přijímat v rámci řešení krize, jsou založena na velmi složitých ekonomických a technických posouzeních, vykonává omezený přezkum. Tribunál má však za to, že i v případě komplexního posouzení, jaké učinil SRB v projednávaném případě, musí unijní soud nejen ověřit věcnou správnost dovolávaných důkazních materiálů, jejich věrohodnost a soudržnost, ale rovněž přezkoumat, zda tyto skutečnosti představují veškeré relevantní údaje, jež musí být při posuzování komplexní situace vzaty v úvahu, a zda o ně lze opřít závěry, které z nich byly vyvozeny.

Ve třetí řadě Tribunál posoudil argumenty žalobců z hlediska Listiny základních práv Evropské unie.

Zaprvé Tribunál uvádí, že pokud nelze vyloučit, že by akcionáři a věřitelé subjektu, který se stal předmětem opatření k řešení krize, mohli uplatnit právo být vyslechnuti v rámci postupu řešení krize, výkon tohoto práva může podléhat omezením. V tomto ohledu Tribunál upřesňuje, že postup řešení krize společnosti Banco Popular sledoval cíl obecného zájmu, a sice cíl týkající se zajištění stability finančních trhů, kterým lze odůvodnit omezení práva být vyslechnut. Skutečnost, že v rámci postupu řešení krize společnosti Banco Popular neexistuje žádné ustanovení, jež by stanovilo vyslechnutí akcionářů a věřitelů dotčeného subjektu, a skutečnost, že nebyli vyslechnuti žalobci, představují omezení práva být vyslechnut, které je odůvodněné a nezbytné ke splnění cíle obecného zájmu a dodržuje zásadu proporcionality. Taková vyslechnutí by ohrozila účely týkající se ochrany stability finančních trhů a kontinuity zásadních funkcí subjektu, jakož i požadavky kladené na rychlost a účinnost postupu řešení krize.

Zadruhé Tribunál k právu vlastnit majetek připomíná zejména, že společnost Banco Popular byla v selhání nebo bylo její selhání pravděpodobné a neexistovala žádná alternativní opatření, jež mohla této situaci zabránit. Rozhodnutí o odpisu a konverzi kapitálových nástrojů společnosti Banco Popular v programu řešení krize tedy nepředstavuje nepřiměřený a nepřípustný zásah do samotné podstaty práva žalobců vlastnit majetek, ale musí být chápáno jako odůvodněné a přiměřené omezení jejich práva vlastnit majetek.

Zatřetí, pokud jde o právo na přístup ke spisu, Tribunál zdůrazňuje, že skutečnost, že ve správním řízení, které vedlo k přijetí programu řešení krize, jednak SRB neposkytl ocenění 2 a jednak SRB a Komise neposkytly dokumenty, z nichž vycházely, není porušením uvedeného práva. Některé údaje, které má SRB v držení a jsou obsaženy v programu řešení krize, v ocenění 2 a v dokumentech, z nichž SRB vycházel, jsou totiž součástí profesního tajemství a jsou důvěrné. Tribunál má tudíž za to, že po přijetí programu řešení krize žalobci nemají právo na to, aby jim byl poskytnut celý spis, ze kterého SRB vycházel.

Ve čtvrté řadě Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející z námitky protiprávnosti v rozsahu, v němž jsou relevantní ustanovení nařízení o jednotném mechanismu[544] pro řešení krizí v rozporu se zásadami týkajícími se přenesení pravomoci, přičemž zdůraznil, že k tomu, aby mohl program řešení krize zakládat právní účinky, je nezbytné, aby jej potvrdil unijní orgán, a sice Komise nebo Rada, s ohledem na jeho diskreční aspekty. Unijní normotvůrce tak přiznal orgánu právní a politickou odpovědnost za stanovení unijní politiky řešení krizí a zabránil tím „skutečnému přesunu odpovědnosti“[545], aniž na SRB přenesl samostatnou pravomoc.

V páté řadě, co se týče ocenění 1 a 2, Tribunál uvádí, že naléhavost okolností umožnila, aby SRB pro účely přijetí programu řešení krize vycházel z ocenění 2. S ohledem na časová omezení a na dostupnost informací je totiž každé prozatímní ocenění provázeno nejistotou a přibližnými odhady a výhrady, jež uvedl znalec provádějící toto ocenění, neznamenají, že by nebylo „poctivé, obezřetné a realistické“[546]. Kromě toho konstatuje, že ocenění 1, jehož cílem bylo určit, zda je společnost Banco Popular v selhání nebo je její selhání pravděpodobné, aby bylo zjištěno, zda byly splněny podmínky pro zahájení postupu řešení krize nebo pro odpis a konverzi kapitálových nástrojů, se stalo obsoletním poté, co ECB provedla dne 6. června 2017 posouzení selhání nebo pravděpodobného selhání společnosti Banco Popular.

V šesté řadě má Tribunál za to, že se SRB a Komise nedopustily zjevně nesprávného posouzení, když měly za to, že podmínky stanovené v čl. 18 odst. 1 nařízení č. 806/2014 pro přijetí opatření k řešení krize byly splněny.

Zaprvé Tribunál konstatuje, že platební neschopnost subjektu není podmínkou pro konstatování selhání nebo pravděpodobného selhání, a není tedy ani podmínkou pro přijetí programu řešení krize. Skutečnost, že se subjekt nedostane do rozvahové platební neschopnosti, totiž neznamená, že disponuje dostatečnou likviditou, tj. disponibilními prostředky, z nichž může splácet své splatné dluhy nebo jiné závazky. Tribunál tedy rozhodl, že se SRB a Komise nedopustily zjevně nesprávného posouzení, když měly za to, že společnost Banco Popular je v selhání nebo v pravděpodobném selhání. Mimoto poznamenává, že je program řešení krize právoplatně přijat, a to bez ohledu na to, z jakých důvodů se společnost Banco Popular ocitla v selhání nebo v pravděpodobném selhání.

Zadruhé má Tribunál za to, že žalobci neprokázali existenci alternativních opatření k řešení krize a SRB a Komise se nedopustily zjevně nesprávného posouzení, když měly za to, že neexistuje jiná přiměřená vyhlídka na to, že by selhání společnosti Banco Popular v přiměřené lhůtě zabránila jakákoli alternativní opatření soukromého sektoru nebo orgánů dohledu.

Zatřetí Tribunál uvádí, že se SRB a Komise nedopustily zjevně nesprávného posouzení, když měly za to, že opatření k řešení krize je nezbytné a přiměřené s ohledem na sledované cíle veřejného zájmu.

V sedmé řadě Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející z toho, že Komise neposoudila program řešení krize před jeho schválením, přičemž zdůraznil, že Komise jakožto stálý pozorovatel jmenuje zástupce pro účast na zasedáních SRB, výkonném zasedání a plenárním zasedání a že tento zástupce má právo účastnit se jednání a má přístup ke všem dokumentům. Komise tudíž tím, že se účastnila několika schůzek se SRB, byla zapojena do jednotlivých fází předcházejících přijetí programu řešení krize a seznámila se s předběžnými projekty tohoto programu a podílela se na jejich vypracování.

---

544 Články 18, 21, 22 a 24 nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí.

545 Ve smyslu rozsudku ze dne 13. června 1958, ***Meroni v. Vysoký úřad*** (9/56, EU:C:1958:7).

546 Podle čl. 20 odst. 1 nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí.

V osmé řadě Tribunál nevyhověl žalobnímu důvodu, který se týkal porušení povinnosti Komise uvést odůvodnění. Zdůrazňuje, že pokud Komise v rozhodnutí 2017/1246 schválila program řešení krize, mohla se za účelem odůvodnění jeho přijetí omezit na odůvodnění vyjadřující její souhlas s obsahem tohoto programu řešení krize a s odůvodněním SRB.

V deváté řadě zamítl Tribunál argumenty týkající se vad v postupu prodeje. Potvrzuje zejména legalitu rozhodnutí SRB vyzvat vnitrostátní orgán příslušný k řešení krize, aby oslovil pouze instituce, které se zúčastnily postupu soukromého prodeje společnosti Banco Popular. Tento orgán je oprávněn oslovit konkrétní potenciální kupující[547].

V desáté a poslední řadě vyloučil Tribunál v projednávané věci mimosmluvní odpovědnost SRB a Komise. V tomto ohledu poznamenává, že žalobci neprokázali existenci protiprávního jednání SRB nebo Komise. Nebylo totiž prokázáno, že SRB nebo Komise zveřejnily důvěrné informace týkající se provedení postupu řešení krize společnosti Banco Popular, a proto nebylo možné konstatovat porušení zásady důvěrnosti nebo povinnosti zachovat profesní tajemství z jejich strany.

Žalobci navíc neprokázali příčinnou souvislost mezi protiprávními jednáními SRB a Komise, za předpokladu, že by byla prokázána, a nedostatkem likvidity společnosti Banco Popular, a tedy mezi uvedenými prvky a uplatňovanou škodou.

2. Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi

Rozsudek ze dne 22. června 2022, Anglo Austrian AAB a Belegging-Maatschappij "Far-East" v. ECB (T-797/19, EU:T:2022:389)

„Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Zvláštní úkoly v oblasti dohledu svěřené ECB – Rozhodnutí o odnětí povolení k činnosti úvěrové instituci – Závažné porušení vnitrostátních předpisů provádějících směrnici 2005/60/ES – Přiměřenost – Porušení právních předpisů o správě a řízení úvěrových institucí – Právo na obhajobu – Zjevně nesprávné posouzení – Právo na účinnou soudní ochranu“

Od roku 2010 vydal Österreichische Finanzmarktbehörde (rakouský úřad pro dohled nad finančními trhy, dále jen „FMA“) vůči společnosti AAB Bank, úvěrové instituci se sídlem v Rakousku, řadu příkazů a sankcí. Na základě toho předložil FMA v roce 2019 Evropské centrální bance (ECB) návrh rozhodnutí o odnětí povolení společnosti AAB Bank pro přístup k činnostem úvěrové instituce. ECB svým rozhodnutím[548] toto povolení odňala. Měla v podstatě za to, že na základě zjištění FMA, učiněných v rámci plnění jeho úkolů obezřetnostního dohledu, ohledně soustavného a opakovaného nedodržování požadavků týkajících se boje proti praní peněz a financování terorismu, jakož i interní správy a řízení ze strany společnosti AAB Bank, není tato společnost schopna zajistit řádné řízení rizik.

Žalobu na zrušení rozhodnutí ECB devátý rozšířený senát Tribunálu zamítl. Tribunál se ve svém rozsudku poprvé vyjádřil k odnětí povolení k činnosti úvěrové instituci z důvodu závažných porušení

---

547 Podle čl. 39 odst. 2 druhého pododstavce směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2014, L 173, s. 190).

548 Rozhodnutí ECB-SSM-2019-AT 8 WHD-2019 0009 ze dne 14. listopadu 2019.

právních předpisů v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu a porušení pravidel týkajících se správy a řízení úvěrových institucí.

Závěry Tribunálu

Tribunál předně konstatoval, že v projednávané věci byla splněna kritéria odůvodňující odnětí povolení stanovená ve směrnici 2013/36[549] a provedená do vnitrostátního práva.

Pokud jde o závěr ECB, že bylo zjištěno, že AAB Bank nese odpovědnost za závažná porušení vnitrostátních předpisů týkajících se boje proti praní peněz a financování terorismu přijatých na základě směrnice 2005/60[550][551], Tribunál rozhodl, že ECB se nedopustila žádného zjevně nesprávného posouzení.

Tribunál nejprve poznamenal, že ECB je při výkonu své pravomoci týkající se odnímání povolení úvěrovým institucím povinna uplatňovat mimo jiné ustanovení vnitrostátního práva provádějící směrnici 2013/36.

Uvedl, že v projednávané věci měla ECB s ohledem zejména na rozhodnutí FMA a rozsudky rakouských soudů za to, že AAB Bank porušovala řadu let vnitrostátní předpisy provádějící směrnici 2013/36. Neměla totiž zaveden vhodný postup pro řízení rizik za účelem předcházení praní peněz a byla zjištěna její odpovědnost za závažná, opakovaná nebo systematická porušování vnitrostátních právních předpisů v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu.

Tribunál měl za to, že s ohledem na význam boje proti praní peněz a financování terorismu může být úvěrová instituce shledána odpovědnou za závažná porušení na základě správních rozhodnutí přijatých příslušným vnitrostátním orgánem, která sama o sobě postačují k odůvodnění odnětí jejího povolení. Skutečnost, že protiprávní jednání jsou dávná nebo byla napravena, nemá vliv na vznik takové odpovědnosti. Příslušné vnitrostátní právo totiž nestanoví lhůtu, kterou je třeba dodržet při zohlednění předchozích rozhodnutí stanovících odpovědnost. Nevyžaduje ani, aby závažná porušení byla nepřerušená nebo stále trvala v době přijetí rozhodnutí o odnětí povolení, a to tím spíše, že v projednávaném případě byla porušení zjištěna pouze několik let před přijetím napadeného rozhodnutí. Pokud jde o stanovisko společnosti AAB Bank, že porušení byla napravena, a nemohou tedy již odůvodňovat odnětí povolení, Tribunál upřesnil, že takový přístup by zpochybnil cíl ochrany evropského bankovního systému, jelikož by umožňoval úvěrovým institucím, které se dopustily závažných porušení předpisů, pokračovat v činnosti, dokud příslušné orgány znovu neprokáží, že se dopustily nových porušení. Kromě toho, úvěrová instituce, která byla konečným rozhodnutím shledána odpovědnou za závažná porušení, se nemůže dovolávat případného promlčení takových porušení.

Tribunál odmítl rovněž argumenty společnosti AAB Bank směřující ke zpochybnění závažnosti zjištěných porušení.

V tomto ohledu zejména zdůraznil, že ve stadiu správního řízení před ECB nelze zpochybňovat závažnost porušení, jestliže v rozhodnutích předcházejících návrhu FMA na odnětí povolení k činnosti,

---

549 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338).

550 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu (Úř. věst. 2005, L 309, s. 15).

551 Kritérium vedoucí k odnětí povolení uvedené v čl. 67 odst. 1 písm. o) směrnice 2013/36.

která byla ke dni vydání napadeného rozhodnutí konečná, příslušné orgány shledaly společnost AAB Bank odpovědnou za uvedená porušení. S ohledem na cíl zajistit ochranu evropského bankovního trhu nelze ECB vytýkat, že měla za to, že systematické, závažné a soustavné porušování vnitrostátních právních předpisů v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu je třeba kvalifikovat jako závažné porušování odůvodňující odnětí povolení.

Tribunál dále potvrdil názor ECB, že AAB Bank nezavedla systém správy a řízení požadovaný příslušnými orgány v souladu s vnitrostátními ustanoveními, jimiž se provádí směrnice 2013/36[552]. V této souvislosti odmítl argumenty společnosti AAB Bank, podle nichž ke dni napadeného rozhodnutí neporušovala právní předpisy týkající se systémů správy a řízení. Uvedl, že výklad, podle kterého již uplynulá nebo zmírněná porušení nemohou odůvodnit odnětí povolení, nevyplývá ani ze směrnice 2013/36, ani z relevantního vnitrostátního práva.

Poté Tribunál dospěl k závěru, že ECB se nedopustila žádného pochybení, když odmítla pozastavit uplatňování napadeného rozhodnutí. Poukázal zejména na to, že odmítnutí posledně uvedené pozastavit okamžité uplatňování tohoto rozhodnutí nebránilo společnosti AAB Bank v podání žaloby na neplatnost a návrhu na předběžná opatření. Kromě toho předseda Tribunálu nařídil odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí šest dní po jeho přijetí, a to do doby, než bude rozhodnuto o návrhu na předběžná opatření. Nelze tedy konstatovat žádné porušení práva na účinnou soudní ochranu.

Následně Tribunál rozhodl, že při přijetí napadeného rozhodnutí byla dodržena práva společnosti AAB Bank na obhajobu. V této souvislosti upřesnil, že AAB Bank byla při přijímání napadeného rozhodnutí řádně vyslechnuta. Bylo jí totiž umožněno předložit vyjádření k návrhu tohoto rozhodnutí. ECB naproti tomu nebyla povinna oznámit společnosti AAB Bank návrh FMA na rozhodnutí a umožnit jí na něj reagovat.

Mimoto Tribunál konstatoval, že ECB v projednávaném případě neopomněla pečlivě a nestranně určit, přezkoumat a posoudit veškeré skutkové okolnosti relevantní pro odnětí povolení. ECB konkrétně na základě vlastního posouzení platně prohlásila, že se ztotožňuje se zjištěními FMA ohledně spáchání protiprávních jednání společností AAB Bank, potvrzeným jak správními rozhodnutími FMA, tak rozhodnutími vnitrostátních soudů. Po provedení vlastního posouzení kvalifikovala ECB dotčené skutkové okolnosti jako prokazující, že byla zjištěna odpovědnost společnosti AAB Bank za závažné porušení vnitrostátních předpisů v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu. Stejně tak se nespokojila s převzetím zjištění FMA ohledně toho, že AAB Bank nezavedla nezbytné systémy správy a řízení. ECB naopak vycházela z vlastního posouzení dodržování vnitrostátních ustanovení, která jsou v tomto ohledu relevantní.

Tribunál konečně zamítl žalobní důvod společnosti AAB Bank, podle kterého napadené rozhodnutí zničilo hospodářskou hodnotu jejích akcií, které vlastnil její akcionář, a zasáhlo do podstaty vlastnického práva tohoto akcionáře. Společnosti AAB Bank totiž toto přednostní právo nepřísluší, a nemůže se jej tedy dovolávat na podporu své žaloby na neplatnost.

Rozsudek ze dne 7. prosince 2022, PNB Banka v. ECB (T-275/19, EU:T:2022:781)

„Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Pravomoci ECB – Vyšetřovací pravomoci – Kontroly na místě – Článek 12 nařízení (EU) č. 1024/2013 – Rozhodnutí ECB provést

---

552 Kritérium vedoucí k odnětí povolení uvedené v čl. 67 odst. 1 písm. d) směrnice 2013/36.

kontrolu v prostorách méně významné úvěrové instituce – Žaloba na neplatnost – Akt napadnutelný žalobou – Přípustnost – Pravomoc ECB – Povinnost uvést odůvodnění – Skutečnosti, které mohou odůvodnit kontrolu – Článek 106 jednacího řádu – Neodůvodněná žádost o konání jednání“

Žalobkyně PNB Banka AS je úvěrovou institucí lotyšského práva, která byla před 1. březnem 2019 považována za „méně významnou“ [553] úvěrovou instituci, a z tohoto důvodu byla pod přímým obezřetnostním dohledem Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Komise pro finanční a kapitálové trhy, Lotyšsko, dále jen „FKTK“). V roce 2017 byla klasifikována jako „méně významná instituce v krizi“, což znamenalo dohled nad žalobkyní skupinou pro řešení krize složenou z FKTK a Evropské centrální banky (ECB). Dne 21. prosince 2018 FKTK požádala ECB o převzetí přímého obezřetnostního dohledu nad žalobkyní. Na základě návrhu rozhodnutí schváleného Radou dohledu ECB a vzhledem k tomu, že Rada guvernérů ECB nevznesla námitky, bylo rozhodnutí o provedení kontroly na místě v prostorách žalobkyně považováno za přijaté touto radou dne 21. ledna 2019 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

Tribunál, kterému byla předložena žaloba na neplatnost proti tomuto rozhodnutí, se vyjádřil k několika dosud neřešeným otázkám. Nejprve potvrdil své právo rozhodnout o žalobě bez konání ústní části řízení, pokud žádost o konání jednání postrádá odůvodnění. Následně zkoumal napadnutelnost rozhodnutí ECB o kontrole na místě. Kromě toho analyzoval žalobní důvody týkající se formální legality napadeného rozhodnutí (pravomoc ECB a právo žalobkyně na to být vyslechnuta). Nakonec se zabýval věcnými otázkami týkajícími se skloubení kontrol na dálku s kontrolami na místě a dále pravomocí ECB k tomu, aby sama prováděla vyšetřování korupčního jednání. Tribunál dospěl k závěru, že je žalobu třeba zamítnout v plném rozsahu.

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál rozhodl, že z použitelných procesních předpisů vyplývá, že jelikož nebyla podána žádost o konání jednání nebo podaná žádost o konání jednání nebyla odůvodněna, může Tribunál rozhodnout, že o žalobě bude rozhodováno bez konání ústní části řízení, má-li věc za dostatečně objasněnou na základě podkladů obsažených v soudním spise ve věci. V projednávané věci tak konstatoval, že žádost žalobkyně o konání jednání neuvádí žádný důvod, proč si přeje být vyslechnuta, a poté co měl věc za dostatečně objasněnou, rozhodl, že o žalobě bude rozhodováno bez konání ústní části řízení.

Zadruhé Tribunál konstatoval, že takové rozhodnutí o kontrole na místě přijaté Radou guvernérů ECB, jako je napadené rozhodnutí, je napadnutelným aktem před unijním soudem. Měl totiž za to, že se může dotknout zájmů právnické osoby, které je oznamováno, tím, že podstatným způsobem mění její právní postavení. Zejména uvedl, že tím, že legislativní a regulační rámec stanoví, že kontroly právnických osob, a zejména úvěrových institucí, musí být prováděny ECB na základě rozhodnutí vymezujícího předmět a cíl, které musí být oznámeno dotyčné osobě, přiznává aktu, kterým bylo rozhodnuto o této kontrole, závazné právní účinky vůči této osobě.

Zatřetí, pokud jde o žalobní důvody týkající se formální legality napadeného rozhodnutí, Tribunál rozhodl, že ECB má pravomoc vykonávat vůči „méně významné“ úvěrové instituci vyšetřovací pravomoci, kterými disponuje[554], zejména pravomoc provádět kontrolu na místě. Připomněl totiž, že ECB má výlučnou pravomoc vykonávat úkoly obezřetnostního dohledu, které jsou jí svěřeny[555] ve

---

553 Ve smyslu čl. 6 odst. 4 nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63, dále jen „nařízení o jednotném mechanismu dohledu“).

554 Na základě článků 10 až 13 nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

555 Podle čl. 4 odst. 1 nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

vztahu ke všem úvěrovým institucím, bez rozdílu mezi těmi, které jsou „významné“, a těmi, které jsou „méně významné“, a měl za to, že pokud vnitrostátní orgány pomáhají decentralizovaně ECB při plnění uvedených úkolů a pod jejím dohledem, nemá tato pomoc vliv na pravomoc ECB vykonávat kdykoli vyšetřovací pravomoci.

Tribunál měl dále za to, že z relevantní právní úpravy[556] v souladu s povahou vyšetřovacího opatření, jehož jediným účelem je shromáždit informace, vyplývá, že se na rozhodnutí ECB provést v rámci výkonu svých vyšetřovacích pravomocí kontrolu na místě v úvěrové instituci nevztahuje právo dotčeného subjektu být vyslechnut před přijetím tohoto rozhodnutí. Právě po tomto rozhodnutí a před případným přijetím rozhodnutí, zejména na základě zvláštních pravomocí dohledu[557], je ECB povinna umožnit dotyčným osobám, aby byly vyslechnuty.

Začtvrté, pokud jde o žalobní důvody týkající se opodstatněnosti napadeného rozhodnutí, Tribunál dospěl k závěru, že úvěrové instituce podléhají „průběžnému“ obezřetnostnímu dohledu, který spočívá v kombinaci kontrol na dálku prováděných na základě informací pravidelně sdělovaných příslušným orgánům a kontrol na místě, které umožňují ověřit sdělované informace. Kontroly na dálku nejsou v zásadě zaměnitelné s kontrolami na místě, které umožňují příslušnému orgánu zejména nezávisle ověřit informace poskytnuté těmito institucemi. Upřesnil, že na rozdíl od některých kontrol prováděných Evropskou komisí v souvislosti s prováděním pravidel hospodářské soutěže, jejichž cílem je odhalit protiprávní jednání, kontroly na místě prováděné ECB mají za cíl ověřit, zda v rámci průběžného dohledu, který kombinuje kontroly na dálku s kontrolami na místě, zajišťují úvěrové instituce řádné řízení a pokrytí svých rizik a že sdělované informace jsou spolehlivé, takže provádění těchto kontrol není podmíněno podezřením na porušení předpisů.

Kromě toho Tribunál konstatoval, že ECB nemá pravomoc sama provádět vyšetřování ohledně oznámeného korupčního jednání a že v tomto ohledu spolupracuje s vnitrostátními příslušnými orgány.

Rozsudek ze dne 7. prosince 2022, PNB Banka v. ECB (T-301/19, EU:T:2022:774)

„Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Článek 6 odst. 5 písm. b) nařízení (EU) č. 1024/2013 – Potřeba přímého dohledu ECB nad méně významnou úvěrovou institucí – Žádost vnitrostátního příslušného orgánu – Článek 68 odst. 5 nařízení (EU) č. 468/2014 – Rozhodnutí ECB, kterým byla společnost PNB Banka klasifikována jako významný subjekt podléhající přímému dohledu – Povinnost uvést odůvodnění – Přiměřenost – Právo na obhajobu – Přístup ke správnímu spisu – Zpráva podle čl. 68 odst. 3 nařízení č. 468/2014 – Článek 106 jednacího řádu – Neodůvodněná žádost o konání jednání“

V rámci povolení k činnosti úvěrové instituci vydaného bance PNB Banka, jak je popsáno výše[558], oznámil dne 1. března 2019 tajemník Rady guvernérů ECB žalobkyni rozhodnutí ECB klasifikující ji jako „významný“ subjekt podléhající přímému dohledu[559](dále jen „napadené rozhodnutí“).

---

556 Zejména článek 31 nařízení Evropské centrální banky (EU) č. 468/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví rámec spolupráce ECB s vnitrostátními příslušnými orgány a vnitrostátními pověřenými orgány v rámci jednotného mechanismu dohledu („nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu“) (Úř. věst. 2014, L 141, s. 1).

557 Podle kapitoly III oddílu 2 nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

558 Co se skutkového a právního rámce sporu týče, viz rozsudek ze dne 7. prosince 2022, ***PNB Banka v. ECB*** (T-275/19, EU:T:2022:781), prezentovaný výše v této rubrice, s. 286.

Tribunál, kterému byla předložena žaloba na neplatnost tohoto rozhodnutí, se i v této věci vyjádřil k několika dosud neřešeným otázkám. Nejprve stanovil předmět a podmínky pro přijetí rozhodnutí ECB o tom, že bude sama přímo vykonávat dohled nad méně významnou úvěrovou institucí za účelem zajištění důsledného uplatňování vysokých standardů dohledu. Následně zkoumal otázku přístupu ke spisu v rámci řízení v oblasti dohledu. Nakonec upřesnil předmět zprávy k žádosti vnitrostátního příslušného orgánu zaslanou ECB, aby se ECB rozhodla vykonávat přímý obezřetnostní dohled. Tribunál dospěl k závěru, že je žalobu třeba zamítnout v plném rozsahu.

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál rozhodl, že pokud se ECB rozhodne sama vykonávat přímý dohled nad méně významnou úvěrovou institucí podle použitelných právních předpisů [560] za účelem zajištění důsledného uplatňování vysokých standardů dohledu, musí přijmout rozhodnutí, kterým tuto instituci klasifikuje jako významnou.

Upřesnil, že rozhodnutí klasifikovat subjekt jako významný, pokud se ECB rozhodne nad ním vykonávat přímý dohled, se týká pouze určení příslušného orgánu a nemění pravidla dohledu použitelná na uvedený subjekt ani pravomoci dohledu, kterými vůči němu disponuje příslušný orgán pro účely úkolů v oblasti dohledu svěřených ECB jednotným mechanismem dohledu.

Dodal, že provádění normativních ustanovení[561], na jejichž základě bylo toto rozhodnutí přijato, není podmíněno existencí výjimečných okolností.

Zadruhé, pokud jde o právo dotyčného účastníka řízení na přístup ke spisu v rámci řízení v oblasti dohledu, Tribunál konstatoval, že tento přístup předpokládá podání žádosti uvedeného účastníka řízení. Byly-li totiž sděleny dostatečně přesné informace, umožňující dotyčnému subjektu účinně uplatnit své stanovisko k zamýšlenému opatření, zásada dodržování práva na obhajobu nezahrnuje povinnost ECB poskytnout z vlastního podnětu přístup k dokumentům obsaženým ve spise.

Zatřetí, pokud jde o předmět zprávy[562] připojené k žádosti vnitrostátního příslušného orgánu zaslané ECB, aby se ECB rozhodla vykonávat přímý obezřetnostní dohled za účelem zajištění důsledného

---

559 Ve smyslu čl. 6 odst. 5 písm. b) nařízení o jednotném mechanismu dohledu a části IV nařízení Evropské centrální banky (EU) č. 468/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví rámec spolupráce ECB s vnitrostátními příslušnými orgány a vnitrostátními pověřenými orgány v rámci jednotného mechanismu dohledu („nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu“) (Úř. věst. 2014, L 141, s. 1).

560 Podle čl. 6 odst. 5 písm. b) nařízení o jednotném mechanismu dohledu a podle čl. 68 odst. 5 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu.

561 A sice čl. 6 odst. 5 písm. b) nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

562 Ve smyslu čl. 68 odst. 3 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu.

uplatňování vysokých standardů dohledu, Tribunál zdůraznil, že bez ohledu na svou závaznou povahu má tato zpráva za cíl zejména zajistit řádné předání informací mezi vnitrostátním příslušným orgánem a ECB. Konkrétně umožňuje ECB posoudit žádost vnitrostátního příslušného orgánu o převzetí dohledu a přispívá k zajištění harmonického přechodu pravomocí souvisejících s tímto dohledem, pokud ECB této žádosti vyhoví. Tato zpráva tedy nepředstavuje procesní záruku určenou k ochraně zájmů dotčené úvěrové instituce, a tím spíše ani podstatnou formální náležitost ve smyslu článku 263 SFEU.

Rozsudek ze dne 7. prosince 2022, PNB Banka a další v. ECB, T-330/19, EU:T:2022:775)

„Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Článek 22 směrnice 2013/36/EU – Vyjádření nesouhlasu ECB s nabytím kvalifikovaných účastí v úvěrové instituci – Začátek běhu lhůty pro posouzení – Účast ECB v počáteční fázi řízení – Kritéria finanční stability navrhovaného nabyvatele a dodržení obezřetnostních požadavků – Existence přiměřených důvodů pro vyjádření nesouhlasu s nabytím na základě jediného nebo několika kritérií posouzení – Článek 106 jednacího řádu – Neodůvodněná žádost o konání jednání“

Stále v souvislosti se shora[563] prezentovanou úvěrovou institucí PNB Banka, dne 1. října 2018 oznámila žalobkyně CMFC svůj záměr nabýt přímo kvalifikovanou účast v jiné lotyšské úvěrové instituci (dále jen „operace nabytí“). Dne 1. března 2019 CMFC předložila Evropské centrální bance (ECB) návrh na rozhodnutí[564] ve smyslu vyjádření nesouhlasu s navrhovaným nabytím. Rozhodnutím oznámeným dne 21. března 2019 ECB vyjádřila nesouhlas s operací nabytí, neboť nebylo splněno kritérium finančního zdraví navrhovaného nabyvatele, ani kritérium dodržování obezřetnostních požadavků (dále jen „napadené rozhodnutí“).

Tribunál, kterému byla předložena žaloba na neplatnost tohoto rozhodnutí, se opět vyjádřil k několika dosud neřešeným otázkám. Nejprve přezkoumal právo ECB účastnit se řízení o povolení nabytí kvalifikované účasti v úvěrové instituci od zahájení tohoto řízení. Dále upřesnil podmínky, za kterých ECB může vyjádřit nesouhlas s operací nabytí na základě kritéria finančního zdraví navrhovaného nabyvatele. Nakonec určil podmínky, za kterých může příslušný orgán vyjádřit nesouhlas s nabytím úvěrové instituce. Tribunál dospěl k závěru, že je žalobu třeba zamítnout v plném rozsahu.

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál rozhodl, že s ohledem na zvláštní mechanismus spolupráce, který zamýšlel unijní normotvůrce zavést mezi ECB a příslušným vnitrostátním orgánem pro přezkum žádostí o povolení před jakýmkoli nabytím nebo zvýšením kvalifikovaných účastí v úvěrových institucích, se může ECB účastnit řízení před tím, než posledně uvedený orgán předloží návrh na rozhodnutí[565], a to i od začátku řízení.

---

563 Co se skutkového a právního rámce sporu týče, viz rozsudky ze dne 7. prosince 2022, ***PNB Banka v. ECB*** (T-275/19, EU:T:2022:781), prezentovaný výše v této rubrice, s. 286, a ***PNB Banka v. ECB*** (T-301/19, EU:T:2022:774), prezentovaný výše v této rubrice, s. 288.

564 Ve smyslu čl. 15 odst. 2 nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

565 Stanovený v čl. 15 odst. 2 nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

Tribunál totiž připomněl, že rozhodne-li se normotvůrce pro správní postup, v rámci něhož mají vnitrostátní orgány přijímat přípravné akty pro konečné rozhodnutí unijního orgánu, jež vyvolává právní účinky a může nepříznivě zasáhnout do právního postavení dotyčného, má v úmyslu zavést zvláštní mechanismus mezi tímto orgánem a těmito vnitrostátními orgány spočívající na výlučné rozhodovací pravomoci unijního orgánu. Podle použitelných právních předpisů[566] má přitom ECB jako jediná pravomoc rozhodnout o vyjádření souhlasu či nesouhlasu s navrhovaným nabytím na závěr dotčeného postupu. Tribunál dodal, že v rámci vztahů řídících se zásadou loajální spolupráce[567] spočívá úloha vnitrostátních orgánů v registrování žádostí o povolení, poskytování pomoci ECB, která má jako jediná rozhodovací pravomoc, tím, že ECB poskytnou zejména všechny informace nezbytné pro plnění jejích úkolů, posoudí uvedené žádosti a následně předloží ECB návrh rozhodnutí, kterým není posledně zmíněný orgán vázán a o kterém ostatně unijní právní předpisy nestanoví, že musí být oznámen žadateli.

Zadruhé, pokud jde o podmínky, za kterých ECB může vyjádřit nesouhlas s operací nabytí na základě kritéria finančního zdraví navrhovaného nabyvatele, Tribunál za tímto účelem s ohledem na platnou právní úpravu[568] uvedl, že ECB nemusí prokazovat, že navrhované nabytí má významný negativní účinek ve srovnání se situací, kdy by toto nabytí nebylo uskutečněno, ani provádět srovnávací analýzu situace, ve které by k tomuto nabytí nedošlo.

V projednávané věci je nesporné, že relevantní právní úprava naopak definuje finanční zdraví navrhovaného nabyvatele jako jeho schopnost financovat navrhované nabytí a udržovat v dohledné budoucnosti pevnou finanční strukturu pro sebe a cílový podnik, aniž odkazuje na důvod pro vyjádření nesouhlasu vycházející z významného negativního účinku navrhovaného nabytí nebo vyžaduje analýzu situace, ve které by k tomuto nabytí nedošlo.

Zatřetí Tribunál rozhodl, že příslušný orgán může vyjádřit nesouhlas s nabytím úvěrové instituce, aniž ve svém rozhodnutí přezkoumá všechna kritéria posouzení uvedená ve směrnici 2013/36[569]. Uvedl totiž, že v souladu s cílem zajištění řádného a obezřetného řízení úvěrové instituce, které se týká navrhované nabytí, jenž je stanoven v této směrnici, je možné vyjádřit nesouhlas s navrhovaným nabytím, pokud je to na základě jednoho kritéria nebo několika uvedených kritérií důvodné.

---

566 Na základě čl. 4 odst. 1 písm. c) nařízení o jednotném mechanismu dohledu, ve spojení s čl. 15 odst. 3 téhož nařízení a s článkem 87 nařízení Evropské centrální banky (EU) č. 468/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví rámec spolupráce ECB s vnitrostátními příslušnými orgány a vnitrostátními pověřenými orgány v rámci jednotného mechanismu dohledu (nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu) (Úř. věst. 2014, L 141, s. 1).

567 Na základě čl. 6 odst. 2 nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

568 Článek 23 odst. 1 a 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338) a Společné obecné pokyny Evropského orgánu pro bankovnictví (EBA), Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA) a Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) týkající se obezřetnostního posuzování nabývání a zvyšování kvalifikovaných účastí ve finančním sektoru, zveřejněné dne 20. prosince 2016 (JC/GL/2016/01).

569 Kritéria uvedená v článku 23 směrnice 2013/36.

XII. Veřejné zakázky unijních orgánů

Rozsudek ze dne 26. ledna 2022, Leonardo v. Frontex (T-849/19, EU:T:2022:28)

„Veřejné zakázky na služby – Zadávací řízení – Služby vzdušného dohledu – Žaloba na neplatnost – Neexistence právního zájmu na podání žaloby – Nepřípustnost – Mimosmluvní odpovědnost“

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) zahájila 18. října 2019 oznámením o zahájení zadávacího řízení[570] zadávací řízení[571] (dále jen „napadené oznámení o zahájení zadávacího řízení“), za účelem získání služeb vzdušného dohledu nad mořskými oblastmi prostřednictvím evropského systému dálkově řízených letadel se schopností letu ve střední výšce a s dalekým doletem.

Žalobkyně, Leonardo SpA, společnost působící v odvětví letectví, se neúčastnila zadávacího řízení zahájeného napadeným oznámením o zahájení zadávacího řízení.

Dne 31. května 2020 předložil výbor pro hodnocení nabídek svou hodnotící zprávu příslušné schvalující osobě, která poté schválila zprávu o hodnocení nabídek a podepsala rozhodnutí o zadání zakázky (dále jen „napadené rozhodnutí o zadání zakázky“).

Žalobkyně poté podala k Tribunálu návrh na zrušení napadeného oznámení o zahájení zadávacího řízení a jeho příloh[572], jakož i napadeného rozhodnutí o zadání zakázky, a návrh na náhradu újmy, která jí údajně vznikla z důvodu protiprávní povahy dotčeného zadávacího řízení[573].

Rozsudkem vydaným v rozšířeném senátu Tribunál zamítl žalobu žalobkyně v plném rozsahu. Hlavní zvláštnost této věci spočívá ve skutečnosti, že žaloba na neplatnost směřuje proti oznámení o zahájení zadávacího řízení a jeho přílohám, a je podána podnikem, který se neúčastnil zadávacího řízení uspořádaného na základě tohoto oznámení. Otázka, zda je taková žaloba přípustná, ještě nebyla nastolena.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejdříve při posuzování přípustnosti návrhů na zrušení napadených aktů uvádí, že ve světle tvrzení žalobkyně, že se neúčastnila dotčeného zadávacího řízení, neboť požadavky zadávací dokumentace jí bránily v podání nabídky, vyvstává otázka, zda za takových podmínek má žalobkyně právní zájem na podání žaloby ve smyslu článku 263 SFEU proti uvedené výzvě k podání nabídek. V tomto kontextu Tribunál připomíná postoj, který zaujal v tomto ohledu Soudní dvůr v rozsudku o předběžné otázce, že vzhledem k tomu, že právo na přezkum lze přiznat hospodářskému subjektu, který nepředložil nabídku, pouze ve výjimečných případech, nelze považovat za nepřiměřené, je-li od něho vyžadováno, aby prokázal, že ustanovení výzvy k podání nabídek znemožňují samotné podání

---

570 Oznámení o zahájení zadávacího řízení zveřejněné v Dodatku k *Úřednímu věstníku Evropské unie* (Úř. věst. 2019/S 0202 490010).

571 Zadávací řízení FRONTEX/OP/888/2019/JL/ON, nadepsané „Systém dálkově řízených letadel (RPAS) se schopností letu ve střední výšce a s dalekým doletem pro vzdušný dohled nad mořskými oblastmi“.

572 Článek 263 SFEU.

573 Článek 268 SFEU.

nabídky[574]. I když byl tento rozsudek vydán v návaznosti na předběžnou otázku týkající se výkladu ustanovení směrnice 89/665[575], která zavazuje pouze členské státy, Tribunál má za to, že řešení, které stanoví, může být *mutatis mutandis* použito v takovém případě, jako je projednávaný případ, ve kterém žalobkyně tvrdí, že jí bylo zabráněno podat nabídku z důvodu technických specifikací dokumentace k zadávacímu řízení zahájenému agenturou Evropské unie, které zpochybňuje. Podle Tribunálu je tedy třeba určit, zda žalobkyně prokázala, že jí bylo zabráněno v podání nabídky, a zda tudíž má právní zájem na podání žaloby.

V tomto ohledu Tribunál zaprvé připomíná, že pokud jde o dotčené zadávací řízení, tomuto řízení předcházelo zadávací řízení FRONTEX/OP/800/2017/JL, které bylo zahájeno v roce 2017 a týkalo se provedení zkoušek dvou typů systémů dálkově řízených letadel (RPAS). Tato zakázka byla rozdělena na dvě části a žalobkyně získala zakázku na druhou část. Poté, co byly tyto smlouvy splněny, agentura Frontex provedla podrobná hodnocení a na základě těchto hodnotících zpráv definovala požadavky obsažené v napadeném oznámení o zahájení zadávacího řízení a jeho přílohách, otázkách a odpovědích a zápisu z informační schůzky, které jsou uvedeny v žalobě, k nimž patří požadavky, jež žalobkyně považuje za diskriminační. Definice těchto požadavků byla tedy podle Tribunálu formulována na konci postupu, který měl několik fází, a který se vyznačoval zpětnou vazbou, jež umožnila Frontex podrobně a pečlivě posoudit jejich nezbytnost.

Zadruhé, pokud jde tvrzení žalobkyně, že „pravidla zadávacího řízení obsahují protiprávní a neodůvodněná ustanovení, která vystavují potenciální soutěžitele technicky neproveditelným nárokům“, Tribunál konstatuje, že tři podniky předložily nabídku a přinejmenším dva z nich splňovaly všechny technické specifikace, jelikož jim byla zakázka zadána.

Zatřetí, pokud jde o zacházení se žalobkyní ve vztahu k ostatním uchazečům, Tribunál má za to, že žalobkyně neprokázala, že na ni byly technické specifikace použity odlišně od ostatních uchazečů, ani obecně, že s ní bylo zacházeno odlišně, když se nacházela v obdobné situaci jako ostatní uchazeči.

Začtvrté, pokud jde o tvrzení žalobkyně, že jí účast byla „znemožněna“ nebo že účast vyžadovala „tak nadměrné hospodářské výdaje, že to bránilo podání konkurenceschopné nabídky“, Tribunál konstatuje, že takový argument nemůže prokázat jakoukoli diskriminaci vůči žalobkyni.

Za těchto podmínek má Tribunál za to, že žalobkyně neprokázala, že požadavky dotčeného zadávacího řízení mohly být vůči ní diskriminační. Žalobkyně tudíž neprokázala, že jí bylo zabráněno podat nabídku, a nemá tedy právní zájem domáhat se zrušení napadených aktů. Tribunál proto odmítá jako nepřípustná návrhová žádání směřující ke zrušení těchto aktů, a v důsledku toho návrhová žádání směřující proti rozhodnutí o zadání zakázky, aniž je třeba rozhodovat o požadavcích týkajících se existence napadnutelného aktu a aktivní legitimace žalobkyně, či o užitečnosti provedení navrhovaných důkazů.

Dále Tribunál při posouzení návrhu na náhradu újmy připomíná, že pokud jde o podmínku týkající se existence skutečné újmy, může být odpovědnost Unie založena pouze tehdy, když žalobkyni skutečně vznikla „skutečná a určitá“ újma. Žalobkyni tudíž přísluší, aby unijnímu soudu předložila důkazy za účelem prokázání existence a rozsahu takové újmy. V projednávané věci Tribunál konstatuje, že se žalobkyně domáhá jen náhrady veškeré újmy, která jí vznikla a vznikne a která vyplývá

---

574 Rozsudek ze dne 28. listopadu 2018, ***Amt Azienda Trasporti e Mobilità a další*** (C-328/17, EU:C:2018:958, bod 53). Tento rozsudek byl vydán v rámci řízení o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu čl. 1 odst. 3 směrnice Rady 89/665/EHS ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce (Úř. věst. 1989, L 395, s. 33, Zvl. vyd. 06/01, s. 246), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. prosince 2007 (Úř. věst. 2007, L 335, s. 31).

575 Úplný odkaz na směrnici 89/665 viz v poznámce pod čarou 5.

z protiprávnosti zadávacího řízení, aniž předkládá důkazy, aby prokázala existenci a rozsah této újmy. Z toho vyplývá, že podmínka týkající se skutečné existence újmy není splněna pro vznik mimosmluvní odpovědnosti Unie[576].

Za těchto podmínek Tribunál rozhoduje, že je třeba zamítnout návrh žalobkyně na náhradu újmy, a v důsledku toho musí být její žaloba zamítnuta v plném rozsahu.

576 Podle čl. 340 druhého pododstavce SFEU.

XIII. Rozpočet a unijní granty

Rozsudek ze dne 29. června 2022, LA International Cooperation v. Komise (T-609/20, EU:T:2022:407)

„Nástroj předvstupní pomoci – Vyšetřování OLAF – Rozhodnutí Komise o uložení správní sankce – Vyloučení z účasti na zadávacích řízeních a z přidělování grantů financovaných ze souhrnného rozpočtu Unie na dobu čtyř let – Zápis do databáze systému včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů – Finanční nařízení – Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci – Přiměřenost sankce“

Podle nařízení č. 1085/2006[577] Evropská unie podporuje země, na které se vztahuje předvstupní pomoc, mezi které patří Republika Severní Makedonie, při postupném sbližování s jejími normami a politikami. V rámci dvou národních programů na podporu této země byly žalobkyni, společnosti LA International Cooperation Srl, uděleny dvě zakázky, které byly uzavřeny v letech 2013 a 2015.

Na základě vyšetřování a závěrečné zprávy Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF), které se týkalo případných podvodů a korupce, jichž se žalobkyně dopustila od října 2012 do ledna 2017, vydal výbor, jemuž byla věc předložena[578], doporučení. S ohledem na toto doporučení se Evropská komise rozhodla zejména vyloučit žalobkyni na dobu čtyř let z účasti na zadávacích řízeních a z přidělování grantů financovaných ze souhrnného rozpočtu Unie[579] na dobu čtyř let, jakož i z účasti na postupech přidělování finančních prostředků v rámci 11. Evropského rozvojového fondu[580].

Tribunál, jemuž byla předložena k rozhodnutí žaloba na neplatnost podaná proti rozhodnutí Komise, zaprvé uplatnil svoji pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci při přezkumu sankcí uložených Komisí[581],. Přezkoumal rovněž, zda je čtyřletá doba vyloučení, kterou Komise stanovila, vhodná a přiměřená.

Závěry Tribunálu

---

577 Nařízení Rady (ES) č. 1085/2006 ze dne 17. července 2006, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP) (Úř. věst. 2006, L 210, s. 82), článek 1. Dotyčné země jsou uvedeny v přílohách I a II tohoto nařízení.

578 Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 143), článek 143.

579 Podle platného práva, to znamená:

- nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (Úř. věst. 2002, L 248, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 74), ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1995/2006 ze dne 13. prosince 2006 (Úř. věst. 2006, L 390, s. 1), článek 93, platné od 22. srpna 2006;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012 ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 (Úř. věst. 2012, L 298, s. 1), čl. 106 odst. 1, platné od 1. ledna 2013;
- nařízení č. 966/2012, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2015/1929 ze dne 28. října 2015 (Úř. věst. 2015, L 286, s. 1), čl. 106 odst. 1.

580 Nařízení Rady (EU) 2015/323 ze dne 2. března 2015 o finančním nařízení pro 11. Evropský rozvojový fond (Úř. věst. 2015, L 58, s. 17).

581 Podle čl. 108 odst. 11 nařízení č. 966/2012, ve znění nařízení (EU, Euratom) 2015/1929.

Tribunál připomenul, že má plnou jurisdikci, která ho kromě pouhého přezkumu legality opravňuje provést přezkum rozhodnutí, kterým veřejný zadavatel vylučuje hospodářský subjekt nebo mu ukládá finanční sankci, včetně zkrácení nebo prodloužení doby trvání vyloučení nebo zrušení, snížení nebo zvýšení uložené finanční sankce.

Tribunál posoudil, zda doba trvání dotčeného vyloučení zohledňuje polehčující okolnosti dovolávané žalobkyní, to znamená její dobrou spolupráci během vyšetřování a organizační opatření, která následně přijala.

Tribunál zaprvé připomenul, že veřejný zadavatel, který vylučuje hospodářský subjekt, musí dodržovat zásadu proporcionality a v této souvislosti zohlednit zejména závažnost situace, dobu jejího trvání, její případné opakování, úmysl nebo stupeň nedbalosti nebo jakékoli jiné polehčující okolnosti, jako například míru spolupráce uvedeného hospodářského subjektu a jeho přínos pro vyšetřování.

Zadruhé konstatoval, že korupce a vážné profesní pochybení, kterého se žalobkyně dopustila, je již svojí povahou velmi závažné. Je třeba zohlednit jak závažnost činů samotných, tak i jejich dopad na finanční zájmy Unie.

Zatřetí je pravda, že skutečnosti, kterých se žalobkyně dovolává, pokud jde o její velmi dobrou a plnou spolupráci při kontrolách na místě, byly prokázány. Tribunál nicméně upřesnil, že žalobkyně měla povinnost spolupracovat s OLAF a že v projednávaném případě může mít její chování vzhledem k závažnosti dotčených skutků pouze malý vliv na přísnost sankce.

Tribunál začtvrté rozhodl, že organizační opatření přijatá žalobkyní v roce 2016 nemají být zohledněna, neboť konstatoval, že tato opatření nejenže její protiprávní jednání, které pokračovalo až do ledna 2017, nezastavila, ale kromě toho v relevantním období neměla na uvedené jednání žádný vliv.

Zapáté jednání žalobkyně představovalo jak závažné profesní pochybení, za které se před 1. lednem 2016 ukládalo vyloučení na dobu pěti let a po tomto datu na dobu tří let, tak i korupci, za kterou se po 1. lednu 2016 ukládalo vyloučení na maximální dobu pěti let.

S ohledem na všechna tato konstatování a okolnosti Tribunál rozhodl, že vyloučení na dobu čtyř let je vhodné a přiměřené.

XIV. Přístup k dokumentům orgánů

1. Výjimka týkající se ochrany soudního řízení

Rozsudek ze dne 12. října 2022, Saure v. Komise (T-524/21, EU:T:2022:632)

„Přístup k dokumentům – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Korespondence Komise se společností AstraZeneca a německými orgány týkající se množství očkovacích látek proti covidu-19 a jejich dodacích lhůt – Výjimka týkající se ochrany soudního řízení – Dokumenty předložené v rámci soudního řízení, které bylo v době přijetí rozhodnutí o odepření přístupu ukončeno – Výjimka týkající se ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce – Výjimka týkající se ochrany obchodních zájmů třetí osoby“

Žalobce, Hans-Wilhelm Saure, je novinář zaměstnaný německým deníkem *Bild*. Na začátku roku 2021 podal žádost o přístup[582] ke kopiím veškeré korespondence, která proběhla od 1. dubna 2020 mezi Komisí a společností AstraZeneca plc nebo jejími dceřinými společnostmi, jakož i mezi Komisí a německými spolkovými orgány, týkající se zejména množství očkovacích látek proti covidu-19 a jejich dodacích lhůt nabízených touto společností.

Komise nejprve identifikovala různé dokumenty, k nimž měl být odepřen přístup na základě ochrany soudního řízení[583], jelikož před Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (frankofonní soud prvního stupně v Bruselu, Belgie) probíhalo řízení mezi Evropskou unií a společností AstraZeneca. Vzhledem k tomu, že posledně uvedené řízení bylo na základě dohody mezi stranami ukončeno, Komise následně po přezkoumání žádosti žalobce přijala druhé rozhodnutí nahrazující první rozhodnutí. V tomto novém rozhodnutí Komise uvedla, že výjimka týkající se ochrany soudního řízení se vztahuje plně nebo částečně na několik dokumentů, kterých se týká žádost žalobce o přístup. Kromě toho odepřela přístup k některým dokumentům na základě ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce či ochrany obchodních zájmů[584] nebo obecné domněnky důvěrnosti podle posledně uvedené výjimky.

Tribunál, kterému byla předložena žaloba na neplatnost, zejména proti druhému rozhodnutí Komise, rozhodl o uplatnění výjimky týkající se ochrany soudního řízení a zvláště o povinnosti loajální spolupráce se soudními orgány členských států. Došel k závěru, že použití této námitky je v projednávaném případě protiprávní, a v návaznosti na to druhé rozhodnutí částečně zrušil.

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál připomněl, že použití výjimky týkající se ochrany soudního řízení brání zveřejnění dokumentů, pouze dokud s ohledem na jejich obsah přetrvává riziko porušení ochrany soudního řízení. Důvodem této ochrany je nutnost zajistit na jedné straně dodržování zásady rovnosti zbraní, zejména za účelem zabránit, aby kritika stanoviska orgánu ve sporu, obsaženého ve zpřístupněném dokumentu, nemohla tento postoj nepatřičně ovlivnit, a na druhé straně řádný výkon spravedlnosti a integritu soudního řízení, za účelem zajistit, aby v průběhu celého uvedeného řízení byla diskuze

---

582 Na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

583 Výjimka stanovená v čl. 4 odst. 2 druhé odrážce nařízení č. 1049/2021.

584 Výjimky stanovené v čl. 4 odst. 1 písm. b) a v čl. 4 odst. 2 první odrážce nařízení č. 1049/2001.

účastníků řízení, jakož i porada dotyčného soudu ve věci vedeny nerušeně bez vnějšího tlaku na soudní činnost.

V projednávané věci Tribunál zaprvé konstatoval, že ke dni přijetí druhého rozhodnutí bylo soudní řízení, které mohlo odůvodnit uplatnění výjimky týkající se ochrany soudního řízení, ukončeno. Připomněl přitom, že dokument, jenž nebyl vypracován v rámci konkrétního soudního řízení, může být chráněn, pokud byl ke dni odpovědi na žádost o přístup předložen v rámci soudního řízení. Normotvůrce však nevyloučil činnost orgánů související se soudními řízeními z práva občanů na přístup a takový dokument může být chráněn pouze s ohledem na jeho obsah.

Zadruhé za účelem posouzení, zda výjimka týkající se ochrany soudního řízení po ukončení soudního řízení před frankofonním soudem prvního stupně v Bruselu již nemůže odůvodňovat odepření přístupu ke sporným dokumentům, Tribunál zkoumal, zda s ohledem na obsah dotčených dokumentů Komise prokázala, že jejich zpřístupnění by i nadále vedlo k narušení tohoto řízení. Konstatoval přitom, že nevysvětlila, jakým způsobem by tento přístup mohl i nadále konkrétně a skutečně toto řízení narušit.

Rovněž pokud jde o nezbytnost zajistit integritu soudního řízení, konstatoval, že diskuze účastníků řízení, jakož i porada soudu mohly být vedeny nerušeně bez vnějšího tlaku na soudní činnost. Kromě toho nezjistil, že by v době přijetí druhého napadeného rozhodnutí probíhalo jiné soudní řízení, nebo mělo být bezprostředně zahájeno, ve kterém by argumenty vypracované v rámci ukončeného řízení mohly být použity na podporu právního stanoviska hájeného orgánem.

Zatřetí Tribunál odmítl argument Komise vycházející z toho, že na základě zásady loajální spolupráce s vnitrostátním soudem, kterému byla věc předložena, musela odepřít přístup ke sporným dokumentům, aby splnila požadavky vyplývající z belgického soudního řádu[585]. Podle uvedených požadavků není účastník soudního řízení oprávněn zveřejnit obchodní tajemství nebo údajné obchodní tajemství, o kterém se dozvěděl z důvodu své účasti na řízení, a to ani po jeho skončení, pokud soud rozhodl, že takové tajemství musí zůstat důvěrné.

Nejprve totiž konstatoval, že tyto požadavky vyplývají z ustanovení provádějících směrnici o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním[586]. Z této směrnice přitom vyplývá, že se Komise nemůže dovolávat ustanovení vnitrostátního práva, které tuto směrnici provádí, aby zabránila svým povinnostem v oblasti přístupu k dokumentům.

Poté konstatoval, že sporné dokumenty měla Komise v držení před zahájením tohoto řízení. Kromě toho vnitrostátní soud, kterému byla věc předložena, nepřijal žádné rozhodnutí na základě výše uvedených ustanovení belgického soudního řádu. Dohodu, podle níž zůstaly některé dokumenty předložené v průběhu tohoto řízení i nadále důvěrné, totiž uzavřeli sami účastníci řízení. Za těchto podmínek Komise nemůže prostřednictvím prosté dohody uzavřené s třetí stranou – společností omezit právo občana Unie na přístup k dokumentům v jejím držení a obcházet tak svou povinnost tyto dokumenty, až na výjimky, zpřístupnit. V tomto kontextu se nemůže dovolávat ani své povinnosti loajální spolupráce se soudními orgány členských států k odůvodnění odepření přístupu k těmto dokumentům.

---

585 Článek 871a belgického soudního řádu.

586 Článek 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním (Úř. věst. 2016, L 157, s. 1).

Konečně Tribunál poznamenal, že cíl dotčených ustanovení belgického soudního řádu, v rozsahu, v němž mají chránit obchodní tajemství, se liší od cíle sledovaného ustanoveními, která mají zajistit dodržování zásady rovnosti zbraní, jakož i řádnou správu a integritu soudního řízení. Samotná skutečnost, že sporné dokumenty obsahují obchodní tajemství, tak neumožňuje vysvětlit, jakým způsobem by přístup k těmto dokumentům mohl i nadále konkrétně a skutečně narušovat soudní řízení, které bylo v době přijetí druhého napadeného rozhodnutí ukončeno.

2. Výjimka týkající se ochrany cílů inspekce, vyšetřování a auditu

Rozsudek ze dne 28. září 2022, Agrofert v. Parlament (T-174/21, EU:T:2022:586)

„Přístup k dokumentům – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Dokumenty týkající se vyšetřování bývalého předsedy vlády České republiky v souvislosti se zneužitím finančních prostředků EU a potenciálními střety zájmů – Odepření přístupu – Výjimka týkající se ochrany cílů inspekce, vyšetřování a auditu – Částečný zánik právního zájmu na podání žaloby – Nevydání rozhodnutí v části věci samé – Povinnost uvést odůvodnění“

Žalobkyně, společnost Agrofert, a.s., je česká holdingová společnost, která ovládá přes 230 společností působících v nejrůznějších odvětvích ekonomiky, jako je zemědělství, potravinářství, chemický průmysl nebo média. Původně byla založena A. Babišem, který byl v letech 2017 až 2021 předsedou vlády České republiky. Usnesení Parlamentu[587] o obnovení vyšetřování českého předsedy vlády v souvislosti se zneužitím finančních prostředků EU a potenciálními střety zájmů obsahovalo tvrzení, podle něhož A. Babiš po svém jmenování předsedou vlády stále ovládá skupinu Agrofert. Žalobkyně, která toto tvrzení považovala za nesprávné a uvedla, že by ji zajímalo, jaké zdroje a informace měl Parlament k dispozici před přijetím tohoto usnesení, podala Parlamentu žádost o přístup k několika dokumentům[588]. Ve své prvotní odpovědi ze dne 14. září 2020 identifikoval Parlament určité dokumenty jako veřejně přístupné a odepřel přístup k dopisu Komise zaslanému českému předsedovi vlády a k závěrečné auditní zprávě Komise týkající se auditu fungování řídících a kontrolních systémů zavedených v České republice pro zamezení střetům zájmů[589]. V reakci na potvrzující žádost Parlament rozhodnutím ze dne 15. ledna 2021[590] mimo jiné potvrdil své rozhodnutí o odepření přístupu k těmto dvěma dokumentům na základě výjimky týkající se ochrany cílů inspekce, vyšetřování a auditu stanovené nařízením č. 1049/2001[591].

---

587 Usnesení Parlamentu 2019/2987(RSP) ze dne 19. června 2020 o obnovení vyšetřování předsedy vlády České republiky v souvislosti se zneužitím finančních prostředků EU a potenciálními střety zájmů (Úř. věst. 2021, C 362, s. 37).

588 Na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

589 V souladu s články 72 až 75 a 125 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 320).

590 Rozhodnutí Evropského parlamentu A(2019) 8551 C (D 300153) ze dne 15. ledna 2021, kterým byl žalobkyni odepřen přístup ke dvěma dokumentům týkajícím se vyšetřování bývalého předsedy vlády České republiky v souvislosti se zneužitím finančních prostředků EU a potenciálními střety zájmů.

591 Výjimka stanovená v čl. 4 odst. 2 třetí odrážce nařízení č. 1049/2021.

Tribunál, jemuž byla podána žaloba na neplatnost proti tomuto rozhodnutí, zaprvé konstatoval zánik právního zájmu žalobkyně na podání žaloby proti rozhodnutí Parlamentu, kterým jí byl odepřen přístup k závěrečné auditní zprávě Komise, a zadruhé zamítl žalobu proti rozhodnutí o odepření přístupu k dopisu Komise zaslanému českému předsedovi vlády.

Závěry Tribunálu

Na prvním místě Tribunál zkoumal, zda poté, co Komise zveřejnila svou závěrečnou auditní zprávu, má žalobkyně i nadále právní zájem na podání žaloby v části, v níž se její návrh na zrušení týká odepření přístupu k této zprávě Parlamentem.

Konstatoval, že v návaznosti na zveřejnění uvedené zprávy již rozhodnutí Parlamentu o odepření přístupu k tomuto dokumentu nevyvolává žádné účinky, neboť se jeho autor – tj. Komise – rozhodl zpřístupnit jej veřejnosti, a že zrušení napadeného rozhodnutí v části, v níž je jím odepřen přístup k této zprávě, by nevyvolalo žádné další důsledky ve srovnání se zpřístupněním tohoto dokumentu a nemohlo by žalobkyni přinést prospěch.

Toto konstatování není zpochybněno tím, že Komise nezveřejnila úplnou verzi závěrečné auditní zprávy. Tribunál totiž připomněl, že žádost o přístup má za následek, že činí předmětný dokument přístupným veřejnosti, a nemůže vést k ničemu jinému než ke zpřístupnění jeho veřejné verze. V tomto ohledu uvedl, že rozhodnutí Komise nezpřístupnit veřejnosti určité údaje obsažené v závěrečné auditní zprávě není založeno na výjimce týkající se ochrany cílů inspekce, vyšetřování a auditu stanovené nařízením č. 1049/2001, nýbrž na požadavcích na ochranu určitých informací, jako jsou osobní údaje nebo obchodní tajemství. Z toho dovodil, že zrušení rozhodnutí Parlamentu o odepření přístupu k závěrečné auditní zprávě na základě výjimky týkající se ochrany cílů inspekce, vyšetřování a auditu stanovené nařízením č. 1049/2001 by nemělo za následek, že by tyto údaje byly učiněny veřejnými, neboť Parlament není autorem této zprávy, a nemůže tedy překročit rozsah zpřístupnění povolený Komisí, tj. autorem tohoto dokumentu. V důsledku zveřejnění závěrečné auditní zprávy tedy žalobkyně získala jediný prospěch, jaký jí mohla její žaloba přinést.

Tribunál dodal, že skutečnost, že se žalobkyně rozhodla požádat o přístup k závěrečné auditní zprávě Parlament, a nikoli orgán, který je jejím autorem, nemůže vést k tomu, že by zveřejnění tohoto dokumentu Komisí bylo považováno za zpřístupnění „třetí osobou“, když Komise je naopak jejím autorem.

Tribunál dospěl k závěru, že žalobkyně pozbyla právní zájem na podání žaloby proti napadenému rozhodnutí v části, v níž Parlament odepřel přístup k závěrečné auditní zprávě.

Na druhém místě Tribunál analyzoval návrh na částečné zrušení napadeného rozhodnutí v části, v níž Parlament žalobkyni odepřel přístup k dopisu Komise.

Tribunál předně zamítl první žalobní důvod, vycházející z porušení výjimky týkající se ochrany cílů inspekce, vyšetřování a auditu stanovené nařízením č. 1049/2001 spočívajícího v tom, že Parlament neprokázal naplnění podmínek pro odepření přístupu k dopisu Komise.

Tribunál v tomto ohledu dospěl k názoru, že cíl vyšetřování vedeného Komisí, kterým je zajistit soulad systémů kontroly a řízení členského státu s unijním právem, nebyl v projednávané věci vydáním napadeného rozhodnutí splněn. Tento cíl totiž nelze omezit na analýzu systémů zavedených dotčeným členským státem; implementace doporučení Komise obsažených v závěrečné auditní zprávě, prováděná členským státem, je také jednou z etap k jeho dosažení. Ochrana cílů vyšetřování, kterou tato výjimka zajišťuje, tak nekončí okamžikem vydání této zprávy ani okamžikem vydání follow-up dopisu, jímž Komise monitoruje doporučení vydaná v této zprávě. V obou případech se zahajuje fáze komunikace s členským státem, přičemž jedna se týká původních doporučení a druhá doporučení, která zůstávají otevřená; obě tyto fáze komunikace jsou součástí vyšetřování, na něž se tato výjimka vztahuje.

Tribunál mimoto odmítl argument žalobkyně, podle něhož Parlament neprokázal, že by zpřístupnění dopisu Komise mohlo ohrozit vyšetřování. Zaprvé k prokázání vazby mezi dopisem Komise a předmětným auditním šetřením byl totiž Parlament povinen pouze doložit, že je tento dopis součástí dokumentů týkajících se pokračujícího vyšetřování. Zadruhé odůvodnění obsažené v napadeném rozhodnutí je dostatečné k objasnění důvodu, proč zpřístupnění dopisu Komise mohlo ohrozit cíl auditního šetření, a to tím spíše že vzhledem k přímému zapojení českého předsedy vlády bylo důležité respektovat důvěrnost dialogu mezi ním a Komisí.

Tribunál následně zamítl druhý žalobní důvod, vycházející z nezohlednění existence převažujícího veřejného zájmu na zveřejnění dopisu Komise. Je pravda, že existence práva na obhajobu představuje jako taková obecný zájem. Skutečnost, že se toto právo projevuje v projednávaném případě jako subjektivní zájem žalobkyně na její obhajobě před závažnými nařčeními, která vůči ní vyslovil Parlament, však znamená, že zájem, jehož se žalobkyně dovolává, není obecným, nýbrž soukromým zájmem, takže žalobkyně neprokázala existenci převažujícího veřejného zájmu na zveřejnění dopisu Komise.

3. Výjimka týkající se ochrany rozhodovacího procesu

Rozsudek ze dne 14. září 2022, Pollinis France v. Komise (T-371/20 a T-554/20, EU:T:2022:556)

„Přístup k dokumentům – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Stálý výbor pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva – Pokyny EFSA k hodnocení rizik přípravků na ochranu rostlin týkajících se včel – Individuální stanoviska členských států – Odepření přístupu – Článek 4 odst. 3 nařízení (ES) č. 1049/2001 – Výjimka týkající se ochrany rozhodovacího procesu“

Žalobkyně, Pollinis France, je francouzská nevládní organizace, která působí v oblasti ochrany životního prostředí a jejímž cílem je ochrana divokých a běžných včel, jakož i podpora udržitelného zemědělství s cílem přispět k zachování opylovačů.

Dne 27. ledna 2020 a 8. dubna 2020 předložila žalobkyně Evropské komisi dvě žádosti o přístup[592] k některým dokumentům týkajícím se pokynů Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) k posuzování rizik přípravků na ochranu rostlin týkajících se včel, přijatých úřadem EFSA dne 27. června 2013 (dále jen „pokyny týkající se včel z roku 2013“).

Dvěma rozhodnutími ze dne 19. června 2020 a 21. července 2020[593] Komise odepřela žalobkyni přístup k některým dokumentům a poskytla jí částečný přístup k některým dalším dokumentům vztahujícím se k pokynům týkajícím se včel z roku 2013 (dále jen „napadená rozhodnutí“). Odepření přístupu bylo založeno na výjimce týkající se ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce[594] a na výjimce

---

592 Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství (Úř. věst. 2006, L 264, s. 13).

593 Rozhodnutí Komise C(2020) 4231 final ze dne 19. června 2020 a C(2020) 5120 final ze dne 21. července 2020.

594 Článek 4 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1049/2001.

týkající se ochrany probíhajícího rozhodovacího procesu, které jsou obě stanoveny v nařízení č. 1049/2001[595].

Žalobkyně podala k Tribunálu dvě žaloby znějící na zrušení napadených rozhodnutí.

Rozsudkem vydaným v rozšířeném senátu Tribunál tato rozhodnutí zrušuje v rozsahu, v němž odepírají přístup k požadovaným dokumentům na základě výjimky týkající se ochrany probíhajícího rozhodovacího procesu. Při této příležitosti se vyjadřuje ke kvalifikaci rozhodovacího procesu jako probíhajícího nebo uzavřeného a k přístupu k dokumentům uvádějícím stanoviska jednotlivých členských států vyjádřená ve výboru v rámci postupu projednávání ve výborech.

Závěry Tribunálu

Před meritorním přezkumem žalob Tribunál nejprve upřesňuje předmět žaloby znějící na zrušení rozhodnutí Komise ze dne 19. června 2020.

V projednávané věci toto rozhodnutí nahradilo implicitní zamítavé rozhodnutí tím, že poskytlo výslovnou odpověď na potvrzující žádost podanou žalobkyní dne 25. března 2020. Žalobkyně předložila návrh na úpravu žaloby[596] směřující k tomu, aby žaloba byla napříště považována za návrh na zrušení tohoto explicitního rozhodnutí.

Tribunál poznamenává, že návrh na úpravu žaloby nemusí nahradit žalobu v plném rozsahu, ale musí obsahovat upravená návrhová žádání, a v případě potřeby upravené žalobní důvody a argumenty, jakož i důkazy a důkazní návrhy související s úpravou návrhových žádání[597]. V projednávaném případě přitom návrh na úpravu žaloby tuto žalobu doplnil, což takto chápaly obě strany. Tribunál má tedy za to, že předmětem dotčené žaloby byl návrh na zrušení rozhodnutí Komise ze dne 19. června 2020.

Pokud jde o věc samou, Tribunál zaprvé zkoumal, zda Komise správně uplatnila výjimku týkající se ochrany probíhajícího rozhodovacího procesu. V tomto ohledu konstatuje, že rozhodovací proces, ke kterému se požadované dokumenty vztahují, nemohl být v okamžiku přijetí napadených rozhodnutí považován za probíhající. Tribunál totiž uvádí, že v daném okamžiku již nebylo cílem žádného rozhodovacího procesu provést pokyny týkající se včel z roku 2013 a že naopak Komise se implicitně, ale nutně rozhodla, že již nebude tyto pokyny uplatňovat, a dokonce výslovně požádala úřad EFSA, aby provedl jejich revizi. Vzhledem k tomu, že taková revize, která v okamžiku přijetí napadených rozhodnutí stále probíhala, znamenala nemožnost určit obsah případných revidovaných pokynů, formu jejich případného přijetí a postup, který bude případně za tímto účelem použit, má Tribunál za to, že tato revize znamenala absenci samotného účelu rozhodovacího procesu Komise v okamžiku přijetí napadených rozhodnutí.

Kromě toho Tribunál zdůrazňuje, že tato revize byla podle všeho zamýšlena s ohledem na nemožnost přijmout pokyny týkající se včel z roku 2013 a s cílem umožnit rychlé přijetí „revidovaných pokynů týkajících se včel“.

---

595 Článek 4 odst. 3 první pododstavec nařízení č. 1049/2001.

596 Článek 86 odst. 1 a 2 jednacího řádu stanoví, že je-li akt, jehož zrušení je navrhováno, nahrazen nebo změněn jiným aktem se stejným předmětem, může žalobce před ukončením ústní části řízení nebo před rozhodnutím Tribunálu, že rozhodne bez konání ústní části řízení, žalobu upravit tak, že tuto novou skutečnost zohlední, a to provedením uvedené úpravy samostatným podáním a ve lhůtě stanovené v čl. 263 šestém pododstavci SFEU, v níž lze navrhnout zrušení aktu, který je důvodem úpravy žaloby.

597 Článek 86 odst. 4 jednacího řádu Tribunálu.

Z toho podle Tribunálu vyplývá, že rozhodovací proces Komise, jehož předmětem byly pokyny týkající se včel z roku 2013, byl v okamžiku přijetí napadených rozhodnutí ukončen, a v důsledku toho Komise nemohla platně založit uvedená rozhodnutí na výjimce, jejímž cílem je ochrana rozhodovacího procesu orgánu týkajícího se záležitosti, v níž orgán ještě nerozhodl.

Zadruhé pro případ, že by se uvedená výjimka uplatnila, Tribunál zkoumal důvody uvedené Komisí v napadených rozhodnutích. V tomto ohledu v rozsahu, v němž Komise v napadených rozhodnutích uvedla, že některá ustanovení vzorového jednacího řádu[598] výslovně vylučují stanoviska jednotlivých členských států z přístupu veřejnosti, Tribunál poznamenává, že výbory podléhají stejným pravidlům jako Komise, pokud jde o přístup veřejnosti k dokumentům, a sice pravidlům nařízení č. 1049/2001, a že neexistuje zvláštní pravidlo o přístupu veřejnosti k dokumentům týkajícím se práce výborů[599]. Ustanovení vzorového jednacího řádu, jichž se Komise dovolává v napadených rozhodnutích, nemohou chránit individuální stanoviska vyjádřená členskými státy nad rámec toho, co stanoví nařízení č. 1049/2001[600].

Z judikatury[601] dále vyplývá, že pravidla Unie týkající se přístupu k dokumentům nemohou odůvodnit, aby orgán ze zásady odepřel přístup k dokumentům týkajícím se jeho jednání z důvodu, že obsahují informace týkající se postoje zástupců členských států. Z toho vyplývá, pokud jde o přístup veřejnosti k dokumentům souvisejícím s prací výborů v rámci postupů projednávání ve výborech, že Komise nemůže mít za to, že relevantní právní rámec ze zásady vylučuje přístup veřejnosti k individuálním stanoviskům členských států.

Tribunál dále poznamenává, že ustanovení vzorového jednacího řádu, kterých se dovolává Komise v napadených rozhodnutích, nemohou být vykládána v tom smyslu, že vylučují přístup veřejnosti k individuálním stanoviskům členských států, o který je požádáno na základě žádosti. Tribunál upřesňuje, že okolnost, že podle vzorového jednacího řádu souhrnný záznam z prací výborů neobsahuje stanoviska jednotlivých členských států, nemá v oblasti přístupu k dokumentům žádný dopad, a nemůže tedy předjímat přístup veřejnosti k dokumentům uvádějícím daná stanoviska, o které je požádáno na základě žádosti.

Tribunál tak dospívá k závěru, že na rozdíl od toho, co tvrdila Komise v napadených rozhodnutích, postupy projednávání ve výborech, a zejména vzorový jednací řád, samy o sobě nevyžadují, aby byl přístup k dokumentům, které uvádějí stanoviska jednotlivých členských států, odepřen za účelem ochrany rozhodovacího procesu dotyčného výboru[602], což nijak nebrání Komisi, aby v řádně odůvodněných případech odepřela přístup k dokumentům týkajícím se stanovisek jednotlivých členských států v uvedeném výboru, pokud by jejich zpřístupnění mohlo konkrétním způsobem ohrozit zájmy chráněné výjimkami stanovenými v nařízení č. 1049/2001[603].

---

598 Vzorový jednací řád výborů (Úř. věst. 2011, C 206, s. 11, dále jen „vzorový jednací řád“), který přijala Komise.

599 Viz bod 19 odůvodnění a čl. 9 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí (Úř. věst. 2011, L 55, s. 13).

600 Článek 4 odst. 3 první pododstavec nařízení č. 1049/2001.

601 V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. října 2001, ***British American Tobacco International (Investments) v. Komise*** (T-111/00, EU:T:2001:250, bod 52 a citovaná judikatura).

602 Ve smyslu čl. 4 odst. 3 prvního pododstavce nařízení č. 1049/2001.

603 Článek 4 nařízení č. 1049/2001.

Tribunál poté, co posoudil ostatní důvody uvedené Komisí v napadených rozhodnutích, má za to, že neumožňují prokázat takové ohrožení, a v důsledku toho podpořit uplatnění výjimky stanovené v čl. 4 odst. 3 prvním pododstavci nařízení č. 1049/2001, i kdyby byla v projednávané věci použitelná.

Tribunál tudíž dospívá k závěru, že Komise v napadených rozhodnutích porušila čl. 4 odst. 3 první pododstavec nařízení č. 1049/2001 tím, že odmítla zpřístupnit požadované dokumenty z důvodu, že by z toho vyplývalo vážné ohrožení probíhajícího rozhodovacího procesu.

XV. Veřejná služba

1. Neexistence sporu mezi Unií a jejím zaměstnancem

Usnesení ze dne 13. června 2022, Mendes de Almeida v. Rada (T-334/21, EU:T:2022:375)

„Veřejná služba – Jmenování evropských žalobců Úřadu evropského veřejného žalobce – Jmenování jednoho z kandidátů navržených Portugalskem – Neexistence sporu mezi Unií a některým z jejích zaměstnanců v mezích a za podmínek stanovených ve služebním řádu a PŘOZ – Článek 270 SFEU – Zjevný nedostatek pravomoci“

Dne 12. října 2017 přijala Rada Evropské unie nařízení 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce[604]. Tímto nařízením se zřizuje Úřad evropského veřejného žalobce jakožto instituce Evropské unie a stanoví se pravidla jeho fungování.

V souladu s čl. 16 odst. 1 nařízení 2017/1939 má každý členský stát, který se účastní této posílené spolupráce, navrhnout do funkce evropského žalobce tři kandidáty. Článek 16 odst. 2 tohoto nařízení stanoví, že po obdržení odůvodněného stanoviska výběrové komise[605], která je pověřena sestavením užšího seznamu kandidátů, Rada vybere a jmenuje jednoho z kandidátů do funkce evropského žalobce daného členského státu. Toto ustanovení rovněž upřesňuje, že pokud výběrová komise dojde k závěru, že některý kandidát nesplňuje podmínky požadované k výkonu povinností evropského žalobce, je její stanovisko pro Radu závazné. V souladu s čl. 16 odst. 3 uvedeného nařízení Rada, jež rozhoduje prostou většinou, vybírá a jmenuje evropské žalobce na funkční období šesti let, které nelze obnovit; na konci tohoto šestiletého období může Rada rozhodnout o prodloužení funkčního období o dobu nejvýše tří let.

Článek 96 odst. 1 nařízení 2017/1939 stanoví, že služební řád úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) a pracovní řád ostatních zaměstnanců (dále jen „PŘOZ“) se vztahují zejména na evropské žalobce, „nestanoví-li toto nařízení jinak“.

Dne 23. dubna 2019 byli po skončení vnitrostátního výběrového řízení vybráni tři kandidáti na funkci evropského žalobce, kteří měli být navrženi Portugalskou republikou. Žalobkyně Ana Carla Mendes de Almeida byla jednou z nich. Jména těchto tří kandidátů byla v abecedním pořadí sdělena výběrové komisi.

Po vyslechnutí těchto kandidátů zaslala výběrová komise dne 18. listopadu 2019 Radě své odůvodněné stanovisko a uvedla jejich prioritní pořadí, a sice žalobkyně, následovaná dvěma dalšími kandidáty.

---

604 Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (Úř. věst. 2017, L 283, s. 1).

605 Podle čl. 14 odst. 3 nařízení 2017/1939.

Dne 27. července 2020 přijala Rada prováděcí rozhodnutí 2020/1117[606], kterým jmenovala evropské žalobce Úřadu evropského veřejného žalobce, a zejména J. E. Moreira Alves d'Oliveira Guerru ode dne 29. července 2020 (dále jen „napadené rozhodnutí").

Dne 22. října 2020 zaslala žalobkyně Radě na základě článku 90 služebního řádu stížnost proti napadenému rozhodnutí. Rozhodnutím ze dne 8. března 2021 považoval orgán oprávněný ke jmenování (dále jen „OOJ") Rady tuto stížnost za zjevně nepřípustnou z důvodu nedostatku pravomoci k jejímu projednání (dále jen „rozhodnutí o zamítnutí stížnosti").

Následně žalobkyně podala žalobu na základě článku 270 SFEU znějící na zrušení napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká jmenování J. E. Moreira Alves d'Oliveira Guerry jako evropského žalobce Úřadu evropského veřejného žalobce, jakož i rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

Tribunál zamítl žalobu a poskytl upřesnění ohledně právního základu, na němž má být podána žaloba týkající se jmenování evropských žalobců, a sice na základě článku 263 SFEU a nikoli na základě článku 270 SFEU. Posledně uvedený článek vytváří opravný prostředek pro spory v oblasti veřejné služby, jenž se liší od takových obecných opravných prostředků, jako je žaloba na neplatnost upravená v článku 263 SFEU.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve uvádí, že ze znění článku 270 SFEU vyplývá, že pravomoc, která je v něm stanovena, se vztahuje na všechny spory mezi Unií a jejími zaměstnanci v mezích a za podmínek stanovených ve služebním řádu a PŘOZ.

Tribunál dále připomíná, že pojem spor mezi Unií a jejími zaměstnanci je v judikatuře chápán extenzivně, což vede k tomu, že v tomto kontextu jsou posuzovány spory týkající se osob, které nejsou ani úředníky, ani zaměstnanci, ale které si toto postavení nárokují. To platí pro osoby, které se ucházejí o pracovní místo, u kterého podmínky jmenování určuje služební řád nebo PŘOZ.

Tribunál poté podotýká, že pokud jde o Úřad evropského veřejného žalobce, všechna ustanovení služebního řádu na něj nejsou použitelná per se. Pokud jde o evropské žalobce, pouze pracovní podmínky a podmínky odměňování evropských žalobců spadají do působnosti PŘOZ a do pravomoci orgánu oprávněného k uzavírání pracovních smluv Úřadu evropského veřejného žalobce. V případě podmínek a postupů vedoucích k jejich jmenování je tomu jinak.

Vzhledem k tomu, že posledně uvedené podmínky a postupy nejsou stanoveny služebním řádem nebo PŘOZ, ale článkem 16 nařízení 2017/1939, který v tomto ohledu zavádí zvláštní postup s vlastními podmínkami, nemohou být s nimi související spory považovány za spory mezi Unií a jedním z jejích zaměstnanců ve smyslu článku 270 SFEU. Tribunál tedy zjevně nemá pravomoc rozhodnout o projednávané žalobě proti rozhodnutí o jmenování evropského žalobce na základě posledně uvedeného článku.

Dále vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí není rozhodnutím, na které se vztahuje služební řád a PŘOZ, nelze mít za to, že se na stížnost podanou žalobkyní proti tomuto rozhodnutí, jakož i na rozhodnutí přijaté Radou k zamítnutí této stížnosti mohou vztahovat služební řád a PŘOZ. Tribunál proto zjevně nemá pravomoc rozhodovat o rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

---

606 Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2020/1117 ze dne 27. července 2020 o jmenování evropských žalobců Úřadu evropského veřejného žalobce (Úř. věst. 2020, L 244, s. 18).

Volba právního základu žaloby je věcí žalobkyně a unijnímu soudu nepřísluší, aby sám vybíral nejvhodnější právní základ. Projednávanou žalobu přitom nelze považovat za žalobu podanou na základě článku 263 SFEU, jelikož se žalobkyně výslovně opřela o článek 270 SFEU.

Pokud jde o rozhodnutí o zamítnutí stížnosti, v každém případě, i za předpokladu, že by žalobkyně měla v úmyslu podat proti tomuto rozhodnutí žalobu podle článku 263 SFEU, Tribunál konstatuje, že ze stejných důvodů OOJ neměl pravomoc zabývat se stížností proti rozhodnutí o jmenování podanou žalobkyní na základě článku 90 služebního řádu. Proto tuto stížnost právem zamítl, a žaloba je tedy v každém případě v tomto ohledu zjevně neopodstatněná.

2. Příspěvek za znovuusídlení

Rozsudek ze dne 7. září 2022, LR v. EIB (T-529/20, EU:T:2022:523)

„Veřejná služba – Zaměstnanci EIB – Odměňování – Příspěvek na znovuusídlení – Zřízení bydliště úředníka v jeho vlastní domácnosti po skončení služebního poměru – Článek 13 první pododstavec druhá odrážka správních předpisů pro zaměstnance EIB – Pojem ‚domácnost' – Doslovný výklad podle převažující jazykové verze – Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci – Spor majetkoprávní povahy – Přípustnost"

LR, bývalý zaměstnanec Evropské investiční banky (EIB), u ní požádal o vyplacení příspěvku na znovuusídlení z důvodu, že se po odchodu do důchodu přestěhoval mimo místo svého zaměstnání.

EIB tuto žádost zamítla s odůvodněním, že LR je vlastníkem domu, v němž se znovu usídlil, a proto nesplňuje podmínky pro přiznání příspěvku na znovuusídlení po ukončení služebního poměru podle článku 13 správních předpisů pro zaměstnance EIB (dále jen „správní předpisy"). Vzhledem k tomu, že žádost LR o přezkum tohoto zamítnutí byla rovněž zamítnuta, podal LR k Tribunálu žalobu směřující jednak ke zrušení rozhodnutí, kterým mu byl zamítnut nárok na příspěvek na znovuusídlení, a jednak k tomu, aby bylo EIB uloženo vyplatit tento příspěvek.

Této žalobě Tribunál rozhodující v rozšířeném senátu vyhověl a upřesnil podmínky poskytnutí příspěvku na znovuusídlení po ukončení služebního poměru podle článku 13 správních předpisů. V tomto rámci Tribunál mimoto podal upřesnění, pokud jde o výklad této normy obecné povahy, kterou EIB přijala, v případě jazykových rozdílů.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve konstatoval, že i když článek 13 správních předpisů stanoví paušální příspěvek na znovuusídlení ve prospěch zaměstnance EIB, který změnil místo bydliště po ukončení služebního poměru, aby si jej zřídil ve vzdálenosti nejméně padesáti kilometrů od posledního místa svého zaměstnání, je nárok na tento příspěvek nicméně vázán na podmínku, že si dotyčný zaměstnanec nezřídil bydliště ve své vlastní domácnosti.

Pokud jde o doslovný výklad tohoto ustanovení, Tribunál poukázal na neexistenci definice pojmů „bydliště" a „domácnost" ve správních předpisech a možnost vykládat různě na jedné straně výraz „propre foyer" použitý ve francouzském znění článku 13 správních předpisů a na druhé straně výraz „own home" použitý v jeho anglickém znění.

Poté, co připomněl ustálenou judikaturu, podle níž v případě rozdílů mezi různými jazykovými verzemi textu unijního práva musí být dotčené ustanovení v zásadě vykládáno podle celkové systematiky

a účelu právní úpravy, jejíž je součástí[607], se Tribunál od této judikatury odchýlil, a to za konkrétních okolností projednávané věci, jelikož zaprvé článek 13 správních předpisů vychází z návrhu vypracovaného a přijatého ve francouzštině a zadruhé EIB se rozhodla výslovně uvést v posledním pododstavci úvodu správních předpisů, že mimo jiné anglické znění uvedených ustanovení je „překladem původního francouzského znění“ (neoficiální překlad).

Tribunál se tedy za účelem objektivního určení úmyslu autora sporného ustanovení při jeho přijetí rozhodl vykládat znění článku 13 správních předpisů v souladu s jejich obvyklým smyslem v převažující jazykové verzi, v daném případě ve francouzském jazyce.

V tomto ohledu Tribunál upřesnil, že ve francouzském jazyce pojem „domácnost“ označuje místo, kde je ohniště, a v širším smyslu místo bydliště rodiny určité osoby, zatímco výraz „bydliště“ označuje místo, kde je určitá osoba usazena. Ze znění článku 13 správních předpisů tak vyplývá, že vyplacení paušálního příspěvku na znovuusídlení je vyloučeno, pokud se nové bydliště bývalého zaměstnance shoduje s místem, kde bydlí jeho rodina. Vzhledem k tomu, že obydlí v držení určité osoby neodpovídá nutně ani systematicky místu bydliště rodinných příslušníků této osoby, z doslovného výkladu tohoto ustanovení vyplývá, že vyplacení příspěvku na znovuusídlení je vyloučeno pouze, pokud dotyčný zaměstnanec přemístí své obvyklé bydliště do místa bydliště svých rodinných příslušníků, a nikoli, když mu bydliště, do kterého se zaměstnanec znovuusídluje, patří.

Tento doslovný výklad článku 13 správních předpisů je potvrzen jeho kontextuálním výkladem. Ostatní články správních předpisů totiž používají výraz „domácnost“ k označení místa, kde mají obvyklé bydliště rodinní příslušníci zaměstnance, a nikoli obydlí, které zaměstnanec vlastní.

Tribunál kromě toho poznamenal, že čl. 5 odst. 4 přílohy VII služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) obsahuje ustanovení o vyloučení z nároku na příspěvek na zařízení, které se podle judikatury[608] použije v případě, kdy je úředník zaměstnán v místě, kde jeho rodina již bydlí, a přestěhuje se za ní. Tribunál sice potvrdil, že EIB disponuje funkční autonomií pro stanovení režimu uplatňovaného na její zaměstnance, avšak měl za to, že tento orgán neprokázal, v čem je její funkční autonomie porušena tím, že se tato judikatura použije obdobně na ustanovení o vyloučení z nároku na příspěvek na znovuusídlení podle článku 13 prvního pododstavce druhé odrážky správních předpisů.

Konečně Tribunál uvedl, že teleologický výklad článku 13 správních předpisů potvrzuje tento doslovný a kontextuální výklad uvedeného článku.

Účelem příspěvku na znovuusídlení je pokrýt a snížit náklady vyplývající ze znovuusídlení bývalého úředníka nebo zaměstnance v novém prostředí na dobu neurčitou, ale dosti dlouhou, z důvodu změny jeho hlavního bydliště po definitivním ukončení jeho služebního poměru.

Okolnost, že se zaměstnanec při ukončení služebního poměru znovu usídlí v obydlí, jehož je vlastníkem nebo spoluvlastníkem, může zajisté snížit určité náklady na jeho znovuusídlení. Z takové okolnosti však nelze vyvodit obecnou domněnku, že začlenění dotyčného zaměstnance do jiného prostředí, než je prostředí posledního místa jeho zaměstnání, jej nevystavuje žádným výdajům.

S ohledem na výše uvedené Tribunál rozhodl, že EIB tím, že odmítla LR přiznat příspěvek na znovuusídlení z důvodu, že je vlastníkem obydlí, ve kterém se znovuusídlil, porušila článek 13 správních předpisů. V důsledku toho Tribunál toto rozhodnutí EIB zrušil.

---

607 Rozsudek ze dne 21. prosince 2021, ***Trapeza Peiraios*** (C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 32 a citovaná judikatura).

608 Rozsudek ze dne 18. listopadu 2015, ***FH v. Parlament*** (F-26/15, EU:F:2015:137, bod 35).

Mimoto Tribunál obdobně uplatnil čl. 91 odst. 1 služebního řádu, který ve sporech majetkoprávní povahy vedených zaměstnanci proti orgánu přiznává unijnímu soudu pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci, a uložil EIB povinnost vyplatit příspěvek za znovuusídlení, zvýšený o úroky z prodlení, čímž vyhověl návrhovým žádáním LR v tomto smyslu[609].

3. Ukončení smluvního závazku

Rozsudek ze dne 5. října 2022, WV v. Překladatelské středisko (T-618/21, EU:T:2022:603)

„Veřejná služba – Dočasní zaměstnanci – Volno z důvodu nemoci – Neodůvodněné nepřítomnosti – Ukončení smlouvy bez výpovědní doby – Článek 16 PŘOZ – Článek 48 písm. b) PŘOZ – Odpovědnost“

WV byl od roku 1997 zaměstnán Překladatelským střediskem pro instituce Evropské unie a v roce 2004 podepsal smlouvu na dobu neurčitou. Od 23. července do 15. listopadu 2019 čerpal WV placené volno z důvodu nemoci. Jeho nepřítomnost od 18. listopadu 2019 do 7. února 2020 považovalo Překladatelské středisko za neodůvodněnou. Jeho nepřítomnosti od 8. února do 10. dubna 2020 a od 29. dubna do 4. května 2020 uznalo Překladatelské středisko za odůvodněné. Od 5. května 2020 byly jeho nepřítomnosti považovány za neodůvodněné.

Právní zástupkyně WV požádala o uznání jeho invalidity. Uvedla, že s ohledem na zdravotní stav WV nelze v blízké budoucnosti předpokládat návrat do normálního stavu. Dopisem ze dne 14. září 2020 Překladatelské středisko tuto žádost zamítlo a informovalo WV, že zamýšlí použít čl. 48 písm. b) pracovního řádu ostatních zaměstnanců Evropské unie (dále jen „PŘOZ“) za účelem ukončení jeho pracovního poměru.

Dne 26. listopadu 2020 bylo na základě výše uvedeného ustanovení, které upravuje možnost rozvázat pracovní poměr bez výpovědní doby, není-li zaměstnanec po skončení placeného volna z důvodu nemoci schopen pokračovat v plnění svých povinností, přijato rozhodnutí o ukončení pracovního poměru WV bez výpovědní doby. V návaznosti na to podal WV u Tribunálu žalobu na zrušení tohoto rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“).

Tribunál žalobě vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil. V rozsudku se vyslovil k otázce, která dosud nebyla řešena judikaturou, a to, zda administrativa může ukončit pracovní poměr zaměstnance na základě čl. 48 písm. b) PŘOZ a opírat se při tom pouze o jeho neodůvodněné nepřítomnosti, jakož i o zájem služby, aniž zkoumá, zda jsou splněny podmínky stanovené v čl. 16 druhém pododstavci PŘOZ, na který odkazuje čl. 48 písm. b) PŘOZ.

Závěry Tribunálu

Tribunál upřesňuje, že z čl. 16 druhého pododstavce a čl. 48 písm. b) PŘOZ vyplývá, že pracovní smlouvu zaměstnance lze ukončit, jsou-li splněny dvě podmínky, a sice překročení lhůty stanovené pro placené volno z důvodu nemoci a nemožnost zaměstnance pokračovat v plnění svých povinností po uplynutí uvedené lhůty.

Pokud jde o první podmínku, která se týká překročení lhůty stanovené pro placené volno z důvodu nemoci, Tribunál připomíná, že placené volno z důvodu nemoci uvedené v čl. 48 písm. b) PŘOZ, po

---

609 Rozsudek ze dne 2. října 2001, ***EIB v. Hautem*** (C-449/99 P, EU:C:2001:502, bod 95).

jehož skončení musí být posouzena možnost zaměstnance pokračovat v plnění svých povinností, je volnem stanoveným v čl. 16 druhém pododstavci PŘOZ.

Ze znění čl. 48 písm. b) PŘOZ ve spojení s jeho čl. 16 druhým pododstavcem vyplývá, že pracovní poměr zaměstnance lze ukončit bez výpovědní lhůty po skončení jeho placeného volna z důvodu nemoci v případě, že toto volno přesáhne buď dobu tří měsíců, nebo dobu odpracovanou dotčeným zaměstnancem, pokud je tato doba delší.

Za účelem ukončení pracovního poměru žalobce na základě čl. 48 písm. b) PŘOZ mělo proto Překladatelské středisko povinnost ověřit, že je tato podmínka splněna.

Tribunál v této souvislosti konstatuje, že Překladatelské středisko mělo za to, že neodůvodněné absence WV zbavily administrativu povinnosti ověřit, zda byla splněna podmínka týkající se překročení lhůty stanovené pro placené volno z důvodu nemoci přiznané žalobci, jelikož ukončily jeho nároky na placené volno z důvodu nemoci. Článek 48 písm. b) PŘOZ, na němž je založeno napadené rozhodnutí, ani ustanovení čl. 16 druhého pododstavce PŘOZ, který stanoví tuto posledně uvedenou podmínku, nicméně nestanoví, že by rozhodnutí o rozvázání pracovního poměru bez výpovědní lhůty mohlo být přijato bez předchozího ověření překročení lhůty stanovené pro placené volno z důvodu nemoci přiznané dotčenému zaměstnanci podle podmínek stanovených v čl. 16 druhém pododstavci PŘOZ. Kromě toho ze žádného z těchto ustanovení, ani z článku 59 služebního řádu, který upravuje zejména právní režim použitelný na volno z důvodu nemoci a neodůvodněné absence, nevyplývá, že ověření podmínky týkající se překročení lhůty stanovené pro placené volno z důvodu nemoci v článku 16 druhém pododstavci PŘOZ mohlo být v případě neodůvodněné nepřítomnosti ke dni sporného ukončení smlouvy, jakož i před tímto dnem nahrazeno konstatováním těchto absencí. Překladatelské středisko tak v napadeném rozhodnutí použilo podmínku neodůvodněné nepřítomnosti, která není stanovena v čl. 48 písm. b) a čl. 16 druhém pododstavci PŘOZ, a ukončilo pracovní poměr WV na dobu neurčitou, aniž ověřilo, že byla splněna první podmínka stanovená v těchto ustanoveních.

Pokud jde o druhou podmínku týkající se nemožnosti zaměstnance pokračovat v plnění pracovních povinností po uplynutí lhůty stanovené pro placené volno z důvodu nemoci, Tribunál konstatuje, že z dopisů právní zástupkyně WV vyplývá, že posledně uvedený uznal, že není schopen pokračovat v plnění pracovních povinností, což Překladatelské středisko zohlednilo v napadeném rozhodnutí převzetím obsahu uvedených dopisů.

Nicméně vzhledem k tomu, že datum, ke kterému měla být tato nemožnost konstatována, spadalo podle čl. 48 písm. b) PŘOZ do doby po lhůtě stanovené pro placené volno z důvodu nemoci, ohledně níž bylo dříve uvedeno, že ji Překladatelské středisko neposoudilo, nemůže být druhá podmínka považována za splněnou. Tribunál tedy dospěl k závěru, že Překladatelské středisko přijetím napadeného rozhodnutí porušilo čl. 48 písm. b) a čl. 16 druhý pododstavec PŘOZ.

XVI. Návrhy na předběžná opatření

Usnesení ze dne 30. března 2022, RT v. Rada (T-125/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:199)

„Předběžné opatření – Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině – Pozastavení činnosti vysílání některých sdělovacích prostředků – Návrh na odklad vykonatelnosti – Neexistence naléhavosti – Vážení zájmů“

Po vojenském útoku Ruské federace (dále jen „Rusko“) proti Ukrajině dne 24. února 2022 přijala Rada Evropské unie dne 1. března 2022[610] nová opatření, která doplňují opatření přijímaná Radou od roku 2014 s ohledem na činnosti Ruska, jež destabilizovaly situaci na Ukrajině[611]. Tato nová opatření směřovala k pozastavení činností vysílání některých sdělovacích prostředků, mezi nimi společnosti RT France, v rámci Evropské unie nebo zaměřených na Unii. Podle Rady vedlo Rusko propagandistické akce, které jsou zaměřeny na občanskou společnost v Unii a sousedních zemích a které závažným způsobem zkreslují fakta a manipulují s nimi, přičemž tyto akce byly šířeny prostřednictvím sdělovacích prostředků pod kontrolou ruského vedení.

Společnost RT France podala k Tribunálu Evropské unie žalobu na neplatnost aktů Rady[612]. Podala rovněž návrh na předběžné opatření za účelem dosažení odkladu vykonatelnosti těchto aktů.

Usnesením ze dne 30. března 2022 předseda Tribunálu zamítl návrh společnosti RT France na předběžné opatření z důvodu, že podmínka týkající se naléhavosti odkladu vykonatelnosti nebyla splněna a že vážení dotčených zájmů vyznívá ve prospěch Rady.

Posouzení předsedy Tribunálu

Předseda Tribunálu nejprve posuzoval, zda argumenty vznesené společností RT France prokazují, že je splněna podmínka týkající se naléhavosti, která je vyžadována k tomu, aby soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních přiznal odklad vykonatelnosti nebo jiné předběžné opatření. RT France zaprvé uvádí, že dotčená omezující opatření budou mít dramatické hospodářské, finanční a personální důsledky, protože jí brání ve výkonu činnosti. V tomto ohledu nejprve předseda Tribunálu konstatoval, že ze sociálního hlediska neumožňují údaje poskytnuté společností RT France zjistit počet pracovních míst, která jsou přímo krátkodobě ohrožena, datum, ke kterému přestane disponovat nezbytnými finančními prostředky pro odměňování zaměstnanců, jakož i obrysy sociálního plánu, který může zavést, zejména s ohledem na možnosti přeřazení nebo opětovného zaměstnání dotčených zaměstnanců. Dovolávaná újma je tedy čistě hospodářské a finanční povahy. Předseda Tribunálu připomíná, že tento druh újmy nelze až na výjimečné okolnosti považovat za nenapravitelný, jelikož peněžitá náhrada může zpravidla navrátit poškozenou osobu do situace předcházející vzniku újmy. Soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních musí totiž mít za tímto účelem k dispozici konkrétní a přesné informace doložené podrobnými dokumenty, které

---

610 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/351 ze dne 1. března 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/512/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2022, L 65, s. 5) a nařízení Rady (EU) 2022/350 ze dne 1. března 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2022, L 65, s. 1).

611 Rozhodnutí Rady 2014/512/SZBP ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 13).

612 V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 27. července 2022, RT France v. Rada (T-125/22, EU:T:2022:483).

prokazují finanční situaci účastníka řízení, jenž se domáhá předběžného opatření, a umožňují posoudit důsledky, které by pravděpodobně nastaly v případě, že by požadované opatření nebylo přijato. Předseda Tribunálu konstatoval, že RT France se nevyjádřila ke své finanční situaci a v návrhu na předběžné opatření neposkytla žádné údaje, zejména číselné, které by umožnily posoudit, že její finanční újma je vážná a nenapravitelná a prokázat riziko jejího vzniku.

V tomto ohledu, i když sice RT France nemůže vysílat své programy a je jí z tohoto důvodu bráněno ve výkonu činnosti, předseda Tribunálu uvedl, že právě zákaz vysílání je účelem sledovaným uvedenými opatřeními a že nestačí, aby RT France obecně a abstraktně předložila úvahy týkající se její finanční životaschopnosti, aby se dospělo k závěru o bezprostředním riziku v dané oblasti. Předseda Tribunálu v tomto ohledu doplnil, že povinnost společnosti RT France pozastavit činnosti vysílání v Unii nebo zaměřené na Unii je pouze dočasná a že napadené akty jí nebrání ve vysílání jejího obsahu mimo Unii.

S ohledem na tyto skutečnosti tedy společnost RT France neprokázala, že by utrpěla vážnou a nenapravitelnou újmu, kdyby jí nebyl přiznán požadovaný odklad vykonatelnosti.

Pokud jde zadruhé o argument společnosti RT France, podle kterého napadené akty vážně poškozují její dobrou pověst, neboť je v nich představována jako sdělovací prostředek pod stálou a výlučnou kontrolou ruských orgánů, předseda Tribunálu poznamenal, že případné poškození její dobré pověsti již bylo napadenými akty způsobeno a potrvá tak dlouho, dokud tyto akty nebudou zrušeny rozsudkem v hlavní věci. Přitom účelem řízení o předběžném opatření není zajistit náhradu již utrpěné újmy a zrušení napadených aktů v rámci řízení v hlavní věci by představovalo dostatečnou nápravu uváděné nemajetkové újmy. Kromě toho je vydání požadovaného předběžného opatření odůvodněné pouze tehdy, pokud je daný akt rozhodující příčinou tvrzené vážné a nenapravitelné újmy. Přitom nebylo prokázáno, že rozhodující příčinou tvrzené újmy, a sice skutečnosti, že je RT France představována jako sdělovací prostředek pod stálou a výlučnou kontrolou ruských orgánů, jsou napadené akty, protože jiné zdroje již dříve odsoudily nedostatek objektivity a nezávislosti společnosti RT France ve vztahu k ruské vládě.

Zatřetí RT France uvádí, že závažnost a nenapravitelnost újmy je prokázána skutečností, že se jedná o úplnou a trvalou překážku činnosti informační služby a že takové akty jsou v demokratické společnosti nenapravitelné a obzvláště závažné. Předseda Tribunálu zdůraznil, že bylo věcí společnosti RT France, aby vysvětlila a prokázala pravděpodobný vznik takové újmy, a konstatoval, že se obecně a abstraktně dovolává toho, že napadené akty narušují demokratickou povahu evropské společnosti, aniž nicméně upřesňuje, jakým způsobem se jí samotné toto narušení týká nebo jí ovlivní. Předseda Tribunálu v důsledku toho rozhodl, že není prokázána podmínka týkající se naléhavosti.

Měl dále za to, že dotčené vážení zájmů svědčí ve prospěch Rady, protože zájmy sledované tímto orgánem se týkají nezbytnosti chránit členské státy před dezinformačními a destabilizačními kampaněmi, které jsou vedeny sdělovacími prostředky pod kontrolou ruského vedení a ohrožují veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost v Unii v kontextu poznamenaném vojenskou agresí vůči Ukrajině. Jedná se tedy o veřejné zájmy, které mají chránit evropskou společnost a jsou součástí celkové strategie, jejímž cílem je co nejrychleji ukončit agresi proti Ukrajině. V tomto kontextu by hrozilo, že okamžitým pozastavením platnosti napadených aktů bude ohroženo sledování cílů Unie, zejména mírových, v souladu s čl. 3 odst. 1 a 5 Smlouvy o Evropské unii.

Zájmy, kterých se dovolává společnost RT France, zase odkazují na situaci jejích zaměstnanců a její finanční životaschopnost. Jedná se o zájmy soukromoprávní společnosti, jejíž hlavní činnosti jsou dočasně zakázány.

Předseda Tribunálu doplnil, že v případě, že by společnost RT France měla úspěch a dosáhla zrušení aktů napadených v řízení ve věci samé, bylo by možné vyčíslit újmu, kterou utrpěla narušením jejích zájmů, takže případně utrpěná škoda by mohla být být nahrazena nebo později kompenzována. Konečně upřesnil, že s ohledem na výjimečné okolnosti věci rozhodl soud rozhodující ve věci samé o projednání věci ve zrychleném řízení, takže společnost RT France obdrží co nejdříve odpověď na její návrh na zrušení[613].

S ohledem na výše uvedené předseda Tribunálu rozhodl o zamítnutí návrhu na předběžné opatření, aniž bylo nezbytné se vyjádřit k existenci *fumus boni juris*.

Usnesení ze dne 31. března 2022, AL v. Rada (T-22/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:200)

„Řízení o předběžných opatřeních – Veřejná služba – Úředníci – Disciplinární řízení – Odvolání z funkce – Návrh na předběžné opatření – Naléhavost – Fumus boni juris – Vážení zájmů“

AL, úředník Rady Evropské unie, předložil v letech 2009 až 2019 orgánu oprávněnému ke jmenování (dále jen „OOJ“) několik prohlášení za účelem získání příspěvků a peněžitých výhod podle služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) pro několik osob, které tvořily jeho rodinu v době, kdy byl ve službě, a zejména pro svého osvojeného syna se zdravotním postižením.

V návaznosti na obavy vyjádřené OOJ ve věci těchto žádostí o rodinné přídavky zahájil Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) vyšetřování týkající se podezření z podvodu ze strany žalobce, pokud jde o složení rodiny a o podmínky vyžadované pro získání rodinných přídavků.

OLAF po skončení vyšetřování Radě zejména doporučil přijmout veškerá vhodná opatření k navrácení částky, jež byla žalobci neoprávněně vyplacena, a zahájit proti žalobci disciplinární řízení. V návaznosti na disciplinární řízení přijala Rada rozhodnutí o odvolání žalobce z funkce (dále jen „napadené rozhodnutí“). OOJ se nicméně rozhodl částečně vyhovět stížnosti podané žalobcem proti některým rozhodnutím o navrácení finančních částek a obnovit vyplácení dotčených příspěvků.

Předseda Tribunálu, kterému byl předložen návrh na předběžné opatření podaný žalobcem současně s žalobou znějící na zrušení napadeného rozhodnutí, tomuto návrhu vyhověl a nařídil Radě, aby odložila vykonatelnost napadeného rozhodnutí.

Závěry předsedy Tribunálu

Předseda Tribunálu zaprvé v rámci posuzování podmínky naléhavosti argumentu žalobce, podle kterého je odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí nezbytný k ochraně zdraví, či dokonce života jeho postiženého osvojeného syna, připomenul, že soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních může vzít v úvahu tvrzenou vážnou a nenapravitelnou újmu pouze tehdy, pokud je způsobena zájmům účastníka řízení, který předběžné opatření navrhuje. Z toho vyplývá, že újmu, kterou by výkon napadeného rozhodnutí mohl způsobit jinému účastníkovi řízení, než který předběžné opatření navrhuje, může soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních vzít v úvahu jen v rámci vážení dotčených zájmů.

[613] V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 27. července 2022, RT France v. Rada (T-125/22, EU:T:2022:483).

Za těchto podmínek může soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních zohlednit újmu na zdraví a životě postiženého osvojeného syna žalobce, jakož i újmu spojenou se ztrátou finančních výhod, které tento žalobce pobíral pro svého syna, jichž se žalobce dovolává, jen v rozsahu, v jakém mohou být způsobeny žalobci.

Nelze zpochybnit, že zdraví syna je pro otce, biologického nebo adoptivního, prvořadým zájmem. Žalobcem tvrzená vážná a nenapravitelná újma na zdraví a životě jeho syna se tedy může dotknout přímo žalobce jako adoptivního otce.

Jakožto rodič samoživitel, jenž převzal a nadále přebírá odpovědnost za léčbu a výchovu svého osvojeného syna, který trpí dětskou mozkovou obrnou / vrozenou spastickou tetraparézou a souvisejícími patologiemi, by totiž žalobce nutně osobně utrpěl vážnou a nenapravitelnou újmu, kdyby z důvodu neexistence současné rozsáhlé zdravotní péče nemohlo být zdraví jeho osvojeného syna zajišťováno až do případného příznivého rozsudku ve věci samé.

Vzhledem k tomu, že tato lékařská podpora závisí na příspěvcích a peněžitých výhodách, na které měl žalobce a jeho syn nárok na základě žalobcova postavení úředníka, jejich ztráta by žalobci způsobila přímou újmu. Jakožto rodič samoživitel odpovědný za lékařskou podporu a výchovu svého postiženého osvojeného syna žalobce osobně utrpí vážnou a nenapravitelnou újmu, pokud jeho syn bude připraven o tuto lékařskou a vzdělávací podporu, čímž jej vystaví tvrzeným rizikům pro jeho zdraví.

Zadruhé předseda Tribunálu připustil existenci *fumus boni juris*, jelikož u některých žalobních důvodů uplatněných žalobcem se na první pohled jeví, že mají závažný základ.

Předseda Tribunálu v tomto ohledu připomenul, že rozhodnutí o uložení sankce spočívající v odvolání z funkce s sebou nezbytně nese nelehké úvahy ze strany orgánu vzhledem k obzvláště závažným následkům, které z něj vyplývají. Orgán má v tomto ohledu širokou posuzovací pravomoc a Tribunál nemůže nahradit posouzení OOJ svým posouzením. Soudní přezkum se omezuje na ověření věcné správnosti skutkových zjištění, neexistence zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu a neexistence zneužití pravomoci. Legalita každé disciplinární sankce mimoto předpokládá, že skutečnosti vytýkané dotyčné osobě jsou prokázány.

V této souvislosti měl předseda Tribunálu za to, aniž předjímal budoucí rozhodnutí soudu ve věci samé, že snížení částek, které mají být navráceny, by mělo mít přímý dopad na disciplinární sankci, která byla uložena žalobci, a že k určení závažnosti pochybení a k rozhodnutí o disciplinární sankci, která má být uložena žalobci, měl OOJ v rámci své analýzy povahy pochybení a okolností, za kterých k němu došlo, zohlednit skutečnost, že příslušné vnitrostátní orgány v souvislosti s pochybením, které mu bylo vytýkáno, nepodaly žalobu ani nezahájily trestní stíhání.

Kromě toho předseda Tribunálu uznal, že byť dobré životní podmínky dětí v žádném případě nemohou omluvit chování žalobce, na první pohled se jeví, že OOJ měl přesto tuto okolnost zohlednit jako důvod, který vedl žalobce k tomu, že se dopustil pochybení, a to tím spíše, jak OOJ sám uznal, že žalobce neměl zlý úmysl ani se nechtěl osobně obohatit.

Konečně zatřetí v souvislosti s vážením zájmů a konkrétněji zájmu Rady předseda Tribunálu uvedl, že povinnost loajality má zajisté dopad na zachování vztahu osobní důvěry mezi orgánem a jeho úředníky, jež podmiňuje zachování pracovního poměru. Tato povinnost vyžaduje nejen to, aby se úředníci zdrželi jednání narušujícího důstojnost funkce a respekt náležející orgánu a jeho úřadům, ale také to, aby se chovali způsobem mimo jakékoli podezření, aby byla vždy zachována pouta důvěry mezi orgánem a jimi samotnými. Z toho však nevyplývá, že by každé porušení povinnosti loajality vedlo systematicky ke ztrátě této důvěry, a tedy k propuštění jako nevyhnutelnému výsledku.

Naproti tomu v případě, že předběžná opatření navrhovaná žalobcem nebudou nařízena, přestane osvojený syn žalobce pobírat příspěvky, které mu umožňují čerpat lékařskou péči nezbytnou pro jeho přežití. Vážení zájmů se tedy přiklání ve prospěch žalobce.

S ohledem na výše uvedené bylo návrhu na vydání předběžného opatření vyhověno.

Usnesení ze dne 25. dubna 2022, HB v. Komise (T-21/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:241)

„Řízení o předběžných opatřeních – Veřejné zakázky na služby – Nesrovnalosti v zadávacím řízení – Vymáhání bezdůvodně vyplacených částek – Rozhodnutí, které je podkladem pro výkon rozhodnutí – Návrh na předběžné opatření – Naléhavost – Fumus boni juris – Vyvážení zájmů“

V rámci dvou nabídkových řízení vyhlášených Evropskou unií, jak je popsáno níže[614], byly dvě zakázky přiděleny[615] konsorciu, které koordinovala žalobkyně HB, soukromá společnost s ručením omezeným podle belgického práva, jejímž jediným podílníkem byla jiná společnost s ručením omezeným.

Na základě analytické zprávy Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) Komise nejprve pozastavila plnění zakázek TACIS a CARDS z důvodu, že jejich zadání bylo stiženo závažnými chybami či nesrovnalostmi nebo podvodem. Komise poté přijala dvě rozhodnutí o snížení částek splatných z titulu těchto zakázek a o navrácení neoprávněně vyplacených částek. Nakonec přijala dvě rozhodnutí, jež jsou podkladem pro výkon rozhodnutí, k vymožení jednotlivých pohledávek vůči žalobkyni z titulu obou zakázek TACIS a CARDS.

Předseda Tribunálu, který rozhodoval o návrhu na předběžné opatření podaném žalobkyní současně s žalobou na zrušení dvou posledně uvedených rozhodnutí, tomuto návrhu vyhověl a nařídil Komisi, aby pozastavila výkon uvedených rozhodnutí.

Závěry předsedy Tribunálu

Předseda Tribunálu v první řadě zkoumal podmínku naléhavosti navrhovaných předběžných opatření a učinil závěr, že je v projednávaném případě splněna. V tomto ohledu připomněl, že vzhledem k tomu, že je tvrzená újma čistě finanční povahy, jsou požadovaná předběžná opatření odůvodněná, pokud se ukáže, že v případě neexistence těchto opatření by se účastník řízení, který se jich domáhá, ocitl v situaci, jež by mohla ohrozit jeho ekonomickou životaschopnost před přijetím rozhodnutí, kterým se ukončí řízení ve věci samé, nebo že by se výrazně změnily jeho podíly na trhu, zejména s ohledem na velikost a obraty jeho podniku, jakož i případně vlastnosti skupiny, do níž patří.

Konkrétně případná platební neschopnost společnosti nemusí nutně znamenat, že je splněna podmínka naléhavosti. V rámci zkoumání finanční životaschopnosti společnosti lze totiž při posouzení její majetkové situace vzít v úvahu zejména vlastnosti skupiny, s níž je společnost spojena z hlediska své vlastnické struktury, což může vést soudce příslušného pro rozhodování o předběžných opatřeních k závěru, že podmínka naléhavosti není splněna navzdory předvídatelnému stavu úpadku společnosti.

V projednávaném případě předseda Tribunálu za účelem posouzení finanční síly žalující společnosti připomněl právní formu žalobkyně, její vlastnickou strukturu a uvedl, že je její jednatel rovněž povinen společně s žalobkyní zaplatit Komisi částku uloženou napadenými rozhodnutími. Z těchto okolností vyvodil, že podmínky členství žalobkyně v této skupině, a vlastnosti této skupiny, zejména finanční

---

614 Co se skutkového a právního rámce sporu týče, viz usnesení ze dne 20. října 2022, ***PB v. Komise*** (T-407/21 R, EU:T:2022:655), prezentované níže v této rubrice, s. 303.

615 Zakázky č. TACIS/2006/101-510 a č. CARDS/2008/166-429.

kapacita, kterou disponuje v plném rozsahu, představují podstatné skutečnosti pro účely posouzení naléhavosti návrhu na vydání předběžného opatření.

S ohledem na údaje předložené žalobkyní je zřejmé, že celková výše aktiv patřících skupině, do níž žalobkyně patří, je výrazně nižší než částka přesahující 5 000 000 eur, kterou požadovala Komise. Kromě toho osvědčení podnikového auditora potvrzuje, že zabavení majetku dvou společností skupiny, do níž žalobkyně patří, lze považovat za okolnost, která by mohla ohrozit kontinuitu podnikání, a tedy znamenat případný zánik těchto společností. Předseda Tribunálu dospěl k závěru, že k zabránění vážné a nenapravitelné újmě zájmů žalobkyně je nezbytné, aby byl nařízen odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí, který by nabyl právní moci před rozhodnutím ve věci samé.

Ve druhé řadě předseda Tribunálu zkoumal podmínku existence *fumus boni juris* a v tomto ohledu přezkoumal *prima facie* opodstatněnost výtek vznesených žalobkyní na podporu žaloby ve věci samé, a ověřil tak, zda je alespoň jedna z nich dostatečně závažná k odůvodnění toho, že ji v rámci řízení o předběžném opatření nelze zamítnout.

Pokud jde o žalobní důvod týkající se nedostatku pravomoci Komise k přijetí napadených rozhodnutí, neexistence právního základu a porušení zásady legitimního očekávání, předseda Tribunálu připomněl, že finanční nařízení může zajisté sloužit jako právní základ[616] pro přijetí rozhodnutí Komise, která jsou podkladem pro výkon rozhodnutí[617], i když je dotčený peněžitý závazek smluvní povahy. Unijní soud však jednak není příslušný k projednání žaloby na neplatnost, pokud se právní situace žalobce nachází výlučně v rámci smluvních vztahů, jejichž právní režim se řídí vnitrostátními pravidly určenými smluvními stranami, a jednak Komise nemůže přijmout rozhodnutí, které je podkladem pro výkon rozhodnutí, v rámci smluvních vztahů, jež neobsahují rozhodčí doložku ve prospěch unijního soudu, a které z toho důvodu spadají do pravomoci soudů členského státu. Pravomoc Komise přijímat v rámci smluvních vztahů rozhodnutí, která jsou podkladem pro výkon rozhodnutí, musí být proto omezena na smlouvy, jež obsahují rozhodčí doložku zakládající pravomoc unijního soudu.

Ačkoli byla napadená rozhodnutí v projednávané věci přijata na základě Smlouvy o fungování Evropské unie a finančního nařízení, předseda Tribunálu konstatoval, že zakázky neobsahují rozhodčí doložku stanovující pravomoc unijního soudu.

Z toho vyvodil, aniž by předjímal rozhodnutí Tribunálu ve věci samé, že se žalobní důvod uplatněný žalobkyní jeví *prima facie* tak, že není zcela neopodstatněný. Zaslouží si proto důkladné posouzení, které nemůže provést soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních, ale musí být provedeno v rámci řízení ve věci samé.

Ve třetí řadě předseda Tribunálu zvážil rizika spojená s každým z možných řešení. Pokud jde o zájem žalobkyně na odkladu vykonatelnosti napadených rozhodnutí, Tribunál v tomto ohledu konstatoval, že za okolností projednávané věci by výkon napadených rozhodnutí pravděpodobně vedl k ukončení hospodářské činnosti žalobkyně. Pokud jde o zájem, aby byla napadená rozhodnutí bezodkladně vykonána, konstatoval, že Komise v tomto ohledu neposkytla žádné vysvětlení a že se zřejmě sama domnívá, že by odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí byl v projednávaném případě žádoucí.

---

616 Podle čl. 100 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1).

617 Ve smyslu článku 299 SFEU.

Předseda Tribunálu dospěl k závěru, že rovnováha zájmů svědčí ve prospěch odkladu vykonatelnosti napadených rozhodnutí.

S ohledem na výše uvedené bylo návrhu na vydání předběžného opatření vyhověno.

Usnesení ze dne 30. května 2022, OT v. Rada (T-193/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:307)

„Předběžné opatření – Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k činnostem Ruska narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny – Zmrazení finančních prostředků – Návrh na předběžná opatření – Neexistence fumus boni juris – Neexistence naléhavosti“

Po vojenském útoku Ruské federace (dále jen „Rusko“) proti Ukrajině dne 24. února 2022 přijala Rada Evropské unie dne 15. března 2022 rozhodnutí (SZBP) 2022/429 a prováděcí nařízení (EU) 2022/427[618], kterými bylo jméno žalobce doplněno na seznamy osob, subjektů a orgánů přijaté Radou od roku 2014, a to z důvodu, že podporoval činnosti narušující nebo ohrožující územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny.

OT podal k Tribunálu Evropské unie žalobu na neplatnost aktů Rady. Podal rovněž návrh na předběžné opatření za účelem dosažení odkladu vykonatelnosti těchto aktů a vydání různých předběžných opatření.

Usnesením ze dne 30. března 2022 předseda Tribunálu zamítl návrh OT na předběžné opatření z důvodu, že podmínky týkající se *fumus boni juris* a naléhavosti nebyly splněny.

Posouzení předsedy Tribunálu

Předseda Tribunálu nejprve posuzoval, zda je splněna podmínka týkající se *fumus boni juris*, přičemž provedl posouzení *prima facie* opodstatněnosti výtek vznesených žalobcem v hlavní věci. Žalobce v tomto ohledu vznesl různé žalobní důvody, aby prokázal protiprávnost aktů přijatých vůči němu Radou.

Předseda Tribunálu, který nejprve zkoumal argument žalobce týkající se porušení práva na obhajobu, připomněl, že v rámci prvního zařazení na uvedené seznamy vyžaduje dodržování práva na obhajobu a práva na účinnou soudní ochranu, aby příslušný unijní orgán – v projednávané věci Rada – sdělil dotyčné osobě skutečnosti, kterými ve vztahu k ní disponuje, aby se mohla hájit, obrátit se případně na unijní soud a vyjádřit účelně své stanovisko k důvodům použitým proti ní. Nicméně, aby měla uvedená opatření účinek překvapení a mohla se použít okamžitě, nebyla Rada povinna sdělit dotčené osoby důvody, které se jí týkají, před jejím prvotním zařazením na seznamy, ale teprve současně s přijetím dotčeného rozhodnutí nebo bezprostředně po jeho přijetí.

---

618 Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/429 ze dne 15. března 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 871, s. 44) a prováděcí nařízení Rady (EU) 2022/427 ze dne 15. března 2022, kterým se provádí nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 871, s. 1).

V projednávané věci vzhledem k tomu, že adresa žalobce nebyla veřejná, Rada zveřejnila v *Úředním věstníku Evropské unie* dne 16. března 2022[619] oznámení, v němž žalobce informovala o rozhodnutí Rady, kterým mu byla uložena omezující opatření, a sdělila mu, že důvody tohoto zařazení jsou uvedeny v přílohách dotčených aktů a že má právo podat k Radě žádost o přezkum tohoto rozhodnutí. Důvody rozhodnutí tedy byly žalobci sděleny. Předseda Tribunálu z toho na první pohled vyvodil, že skutečnost, že dotčené rozhodnutí nebylo individuálně oznámeno žalobci, nezasáhla do jeho práva na obhajobu.

Kromě toho vzhledem k tomu, že akt nepříznivě zasahující do právního postavení je dostatečně odůvodněn, jestliže byl vydán v souvislostech, které jsou dotyčné osobě známy a umožňují jí pochopit dosah opatření, jež vůči ní bylo přijato, předseda Tribunálu uvedl, že v projednávané věci lze jen stěží zpochybnit, že žalobce byl plně obeznámen s kontextem, v němž byla přijata opatření, která se ho týkají. Na první pohled se totiž jeví, že odůvodnění bylo dostatečně jasné a přesné, aby žalobci umožnilo pochopit důvody, proč bylo jeho jméno zařazeno na dotčené seznamy, a že žalobci byl Radou předán celý vyšetřovací spis, který se jej týká.

Pokud jde zadruhé o žalobní důvod žalobce vycházející z porušení povinnosti uvést odůvodnění, předseda Tribunálu konstatoval, že žalobce ve skutečnosti zpochybňuje opodstatněnost důvodů, které vůči němu Rada uplatnila. V tomto ohledu ze spisu vyplývá, že důkazy zohledněné Radou podle všeho *prima facie* představují soubor dostatečně konkrétních, přesných a shodujících se indicií, které umožňují kvalifikovat skutky přičítané žalobci jako činy narušující nebo ohrožující územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, a podpořit tak důvody jeho zařazení na seznamy. Vzhledem k tomu, že skutkové okolnosti uplatněné Radou nastaly před datem invaze Ruska na Ukrajinu a netýkaly se tohoto konfliktu, a jelikož žalobce nepředložil žádné další opačné důkazy, měl předseda Tribunálu za to, že na první pohled není důvodné pochybovat o spolehlivosti skutečností uplatněných Radou.

Pokud jde o třetí žalobní důvod žalobce vycházející z porušení zásady proporcionality, předseda Tribunálu připomněl, že základní práva nepožívají v unijním právu absolutní ochrany, ale musí k nim být přihlédnuto ve vztahu k jejich funkci ve společnosti. Proto mohou být omezena za podmínky, že tato omezení odpovídají cílům obecného zájmu Unie a nepředstavují vzhledem ke sledovanému cíli nepřiměřený a neúnosný zásah, jímž by byla dotčena podstata zaručeného práva. V projednávané věci se s ohledem na základní cíl ochrany civilního obyvatelstva nejeví zmrazení finančních prostředků a zákaz vstupu na území Unie, o nichž bylo rozhodnuto vůči žalobci, jako nepřiměřené. Předseda Tribunálu rovněž konstatoval, že alternativní a méně omezující opatření by neumožňovala dosáhnout stejně účinně sledovaného cíle, a sice vyvinutí tlaku na podporování činností narušujících nebo ohrožujících územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, zejména s ohledem na možnost uložená omezení obejít. Vzhledem k prvořadému významu zachování mezinárodního míru a bezpečnosti se dotčená omezení *prima facie* jeví jako odůvodněná cílem obecného zájmu a nejeví se být nepřiměřená sledovaným cílům.

Vzhledem k výše uvedenému dospěl předseda Tribunálu k závěru, že argumentace žalobce na podporu jeho návrhu na předběžné opatření neprokázala existenci *fumus boni juris*.

Tento závěr je podle předsedy Tribunálu v souladu s posouzením podmínky naléhavosti požadovaných opatření.

---

619 Oznámení určené osobám, subjektům a orgánům, na něž se vztahují omezující opatření stanovená rozhodnutím Rady 2014/145/SZBP, ve znění rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/429, a nařízením Rady (EU) č. 269/2014, prováděným prováděcím nařízením Rady (EU) 2022/427 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, C 121I, s. 1).

V projednávané věci měl žalobce, který žádá o vydání předběžných opatření proto, že jej napadené akty zbavují svobody pohybu a možnosti vidět svou rodinu, možnost z naléhavých humanitárních důvodů požádat orgány dotyčného členského státu o výjimku ze zákazu, který je vůči němu uplatňován. Neprokázal nicméně, že využil všech možností získat takovou výjimku. Neprokázal ani existenci vážné a nenapravitelné újmy, která by odůvodňovala jeho sloučení s rodinou. Nakonec žalobce požádal o uvolnění některých zmrazených finančních prostředků, jak to umožňují napadené akty, takže předseda Tribunálu měl za to, že výjimky získané v tomto ohledu umožňují rodině žalobce vést normální život. Předseda Tribunálu v důsledku toho dospěl k závěru, že podmínka týkající se naléhavosti nebyla splněna, takže je návrh na předběžné opatření třeba zamítnout.

Usnesení ze dne 8. června 2022, Maďarsko v. Komise (T-104/22 R, nezveřejněné, EU:T:2022:351)

„Řízení o předběžných opatřeních – Přístup k dokumentům – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Evropské strukturální a investiční fondy – Nařízení (EU) č. 1303/2013 – Dokumenty pocházející z členského státu – Návrh na odklad vykonatelnosti – Fumus boni juris – Naléhavost – Vážení zájmů“

V návaznosti na žádost o přístup k dokumentům zaslanou Komisi, která se týkala korespondence mezi Komisí a maďarskými orgány týkající se výzvy k předkládání návrhů financované v rámci sdíleného řízení[620], Komise tento přístup nejprve odepřela, poté po potvrzující žádosti nakonec rozhodla poskytnout žadateli, který je třetí stranou, částečný přístup k dotčeným dokumentům, a to i přes nesouhlas maďarské vlády.

Předseda Tribunálu, kterému byl předložen návrh na předběžné opatření podaný Maďarskem současně s žalobou znějící na zrušení posledně uvedeného rozhodnutí Komise, tomuto návrhu vyhověl a nařídil Komisi, aby odložila vykonatelnost tohoto rozhodnutí v rozsahu, v němž poskytuje přístup k dokumentům pocházejícím od maďarských orgánů.

Závěry předsedy Tribunálu

Zaprvé předseda Tribunálu připustil existenci *fumus boni juris*, jelikož oba argumenty uplatněné Maďarskem se na první pohled zdají být závažné, takže si zasluhují důkladné posouzení, které nemůže provést soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních, ale musí být provedeno v rámci řízení ve věci samé.

V tomto ohledu předseda Tribunálu nejprve připomenul, že i když členský stát může požádat orgán, aby nezveřejňoval dokument pocházející z tohoto členského státu bez jeho předchozího souhlasu[621], nepřiznává dotyčnému členskému státu obecné a bezpodmínečné právo veta, které by mu umožňovalo čistě na základě volného uvážení a bez odůvodnění jeho rozhodnutí bránit zpřístupnění jakéhokoliv dokumentu, který má tento orgán k dispozici, pouze z toho důvodu, že uvedený dokument pochází od tohoto členského státu. Dále je na orgánu, aby ověřil, zda s ohledem na

---

620 V souladu s články 74 a 125 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 320).

621 V souladu s čl. 4 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

okolnosti projednávané věci a použitelná právní pravidla byly důvody uvedené členským státem na podporu jeho námitek takové, aby mohly takové odepření *prima facie* odůvodnit. Konečně musí být tento přezkum Komise proveden v rámci loajálního dialogu, kterým se vyznačuje rozhodovací proces zavedený právní úpravou přístupu k dokumentům, jež má orgán, pocházejícím od členského státu.

Pokud jde o první argument, podle kterého se výjimka týkající se rizika vážného ohrožení rozhodovacího procesu orgánu[622] v případě zpřístupnění dokumentu použije v případě sdíleného řízení, předseda Tribunálu konstatuje, že v rámci sdíleného řízení dotčeného v projednávané věci mají členské státy a Komise sdílenou odpovědnost za řízení a kontrolu programů a že zejména Komisi přísluší dbát na legální a řádné užívání Evropských strukturálních a investičních fondů členskými státy. Z toho vyvozuje, že nelze *prima facie* vyloučit, že dokumenty dotčené v projednávané věci mohou být považovány za dokumenty spadající do procesu přijímání unijního rozhodnutí, a to tím spíše, že podle judikatury Soudního dvora je právo členského státu požádat orgán, aby nezveřejňoval dokument pocházející od tohoto členského státu bez jeho předchozího souhlasu, „ustanovením týkajícím se procesu přijímání rozhodnutí Společenství".

Pokud jde o druhý argument, podle kterého měla Komise v rámci loajálního dialogu uvést důvod, proč změnila svou předchozí praxi, a s ohledem na to poskytnout Maďarsku příležitost uplatnit další možné důvody pro odepření, předseda Tribunálu uvedl, že napadené rozhodnutí je potvrzujícím rozhodnutím, které se odchyluje od zamítavého rozhodnutí, jež Komise původně přijala. S ohledem na zvláštní kontext věci tedy nevyloučil, že Komise měla před přijetím napadeného rozhodnutí poskytnout Maďarsku příležitost lépe vysvětlit své důvody nebo uplatnit další možné důvody pro odepření. Kromě toho poznamenal, že Komise mohla z vlastního podnětu posoudit, zda se na dotčenou žádost o přístup vztahují jiné výjimky z práva na přístup k dokumentům.

Zadruhé měl předseda Tribunálu za to, že podmínka naléhavosti je v projednávané věci splněna, jelikož je právně dostačujícím způsobem prokázáno nebezpečí vzniku vážné a nenapravitelné újmy pro Maďarsko. Uvedl, že uplatňovaná újma vyplývá totiž ze zpřístupnění údajně důvěrných informací a že se tyto informace týkají organizace výzvy k podávání návrhů soutěžní povahy, které se má účastnit několik zájemců. V případě zpřístupnění informací by tedy mohl být ohrožen řádný průběh tohoto řízení. Předseda Tribunálu z toho vyvodil, že vzhledem k tomu, že sporné dokumenty mohou mít důvěrnou povahu, jak tvrdí Maďarsko, jejich zpřístupnění by porušilo výjimku vycházející z vážného ohrožení rozhodovacího procesu orgánu a jejich povahu neveřejných dokumentů by nebylo možno obnovit, i kdyby bylo žalobě ve věci samé nakonec vyhověno.

Zatřetí v rámci vážení dotčených zájmů, které spočívá v určení, zda zájem účastníka řízení navrhujícího předběžná opatření na nařízení předběžného opatření převažuje nad zájmem na okamžitém použití sporného aktu, předseda Tribunálu zkoumal podmínku, podle které musí být právní stav vytvořený usnesením o předběžném opatření vratný. V tomto ohledu konstatoval, že v projednávané věci by se zrušující rozsudek stal iluzorním a byl by zbaven užitečného účinku, kdyby byl návrh Maďarska na předběžné opatření zamítnut, neboť důsledkem tohoto zamítnutí by bylo Komisi umožněno okamžité zpřístupnění sporných dokumentů, a tedy *de facto* předjímání budoucího rozhodnutí ve věci samé, a sice zamítnutí žaloby na neplatnost. Připomenul, že Komise sama se ostatně nebrání odkladu vykonatelnosti napadeného rozhodnutí.

S ohledem na výše uvedené bylo návrhu na vydání předběžného opatření vyhověno.

---

622 Podle čl. 4 odst. 3 prvního pododstavce nařízení č. 1049/2001.

Usnesení ze dne 20. října 2022, PB v. Komise (T-407/21 R, nezveřejněné, EU:T:2022:655)

„Řízení o předběžných opatřeních – Veřejné zakázky na služby – Nesrovnalosti v zadávacím řízení – Vymáhání bezdůvodně vyplacených částek – Rozhodnutí, které je podkladem pro výkon rozhodnutí – Návrh na předběžné opatření – Naléhavost – Fumus boni juris – Vážení zájmů“

V návaznosti na dvě nabídková řízení vyhlášená Evropskou unií, jejichž cílem bylo uzavřít zakázku TACIS na služby spočívající v poskytování technické pomoci ukrajinským orgánům při sbližování ukrajinských právních předpisů s unijními právními předpisy a dále zakázku CARDS na poskytování služeb spočívajících v posílení kapacity, odbornosti a podpory srbskému ministerstvu spravedlnosti, obě tyto zakázky [623] byly zadány konsorciu koordinovanému soukromou společností, jejímž jednatelem je žalobce PB.

Na základě analytické zprávy Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) Komise nejprve pozastavila plnění zakázek TACIS a CARDS z důvodu, že jejich zadání bylo stiženo závažnými chybami či nesrovnalostmi nebo podvodem. Následně přijala rozhodnutí, kterým bylo přijato správní opatření proti žalobci, jímž byly odňaty neoprávněně přijaté platby na základě uvedených zakázek a jímž byla žalobci uložena povinnost společně a nerozdílně se společností, jejímž je jednatelem, zaplatit předmětné částky. Nakonec vydala rozhodnutí, jež je podkladem pro výkon rozhodnutí, k vymožení neoprávněně přijatých částek, přičemž uložila žalobci povinnost zaplatit předmětnou částku společně a nerozdílně se společností, jejímž je jednatelem.

Předseda Tribunálu, který rozhodoval o návrhu na předběžné opatření podaném žalobcem současně s žalobou na zrušení posledně uvedeného rozhodnutí, tomuto návrhu vyhověl a nařídil Komisi, aby pozastavila výkon uvedeného rozhodnutí.

Závěry předsedy Tribunálu

Předseda Tribunálu v první řadě zkoumal podmínku naléhavosti navrhovaných předběžných opatření. V tomto ohledu měl za to, že je tato podmínka splněna, neboť za konkrétních okolností projednávané věci je třeba považovat vážnou a nenapravitelnou újmu tvrzenou žalobcem za prokázanou, jelikož nemožnost zajistit si po delší dobu uspokojení svých základních potřeb nemůže být napravena následnou finanční kompenzací.

S ohledem na osobní poměry žalobce se totiž nejevilo, že by v případě výkonu napadeného rozhodnutí měl žalobce příjem, který by mu umožnil hradit veškeré výdaje nezbytné k zajištění jeho základních potřeb, než dojde k vydání rozhodnutí ve věci samé.

Ve druhé řadě předseda Tribunálu zkoumal podmínku existence *fumus boni juris* a v tomto ohledu přezkoumal *prima facie* opodstatněnost výtek vznesených žalobkyní na podporu žaloby ve věci samé, a ověřil tak, zda je alespoň jedna z nich dostatečně závažná k odůvodnění toho, že ji v rámci řízení o předběžném opatření nelze zamítnout.

Pokud jde o žalobní důvod týkající se nedostatku pravomoci Komise k přijetí rozhodnutí, které je podkladem pro výkon rozhodnutí, neexistence právního základu a zjevně nesprávného posouzení, předseda Tribunálu připomněl, že finanční nařízení může zajisté sloužit jako právní základ [624] pro

---

623 Zakázky č. TACIS/2006/101-510 a č. CARDS/2008/166-429.

624 Podle čl. 100 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1).

přijetí rozhodnutí Komise, která jsou vykonatelným titulem[625], i když je dotčený peněžitý závazek smluvní povahy. Unijní soud však jednak není příslušný k projednání žaloby na neplatnost, pokud se právní situace žalobce nachází výlučně v rámci smluvních vztahů, jejichž právní režim se řídí vnitrostátními pravidly určenými smluvními stranami, a jednak Komise nemůže přijmout rozhodnutí, které je podkladem pro výkon rozhodnutí, v rámci smluvních vztahů, jež neobsahují rozhodčí doložku ve prospěch unijního soudu, a které z toho důvodu spadají do pravomoci soudů členského státu. Pravomoc Komise přijímat v rámci smluvních vztahů rozhodnutí, která jsou podkladem pro výkon rozhodnutí, musí být proto omezena na smlouvy, jež obsahují rozhodčí doložku zakládající pravomoc unijního soudu.

Předseda Tribunálu uvedl, že jednak nařízení o ochraně finančních zájmů Evropských společenství[626] nemůže samo o sobě představovat relevantní právní základ pro přijetí správních opatření k vymáhání neoprávněně přijatých částek a jednak ustanovení tohoto nařízení, která definují správní opatření[627], nezmiňují, že se tato opatření mohou vztahovat na jiné osoby nebo subjekty než na jejich příjemce, zejména tím, že třetí osobě uloží navrácení částek, které tento příjemce neoprávněně obdržel.

V projednávaném případě, ačkoli správní opatření přijatá Komisí vycházela ze Smlouvy o FEU, finančního nařízení a nařízení o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, předseda Tribunálu konstatoval, že zakázky uzavřené se společností, jejímž jednatelem je žalobce, neobsahují rozhodčí doložku zakládající pravomoc unijního soudu.

Z toho vyvodil, aniž tím předjímal rozhodnutí Tribunálu ve věci samé, že žalobní důvod předložený žalobcem, vycházející z nedostatku pravomoci Komise k přijetí rozhodnutí, která jsou podkladem pro výkon rozhodnutí, neexistence právního základu a zjevně nesprávného posouzení, se jeví *prima facie* tak, že není zcela neopodstatněný. Zaslouží si proto důkladné posouzení, které nemůže provést soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních, ale musí být provedeno v rámci řízení ve věci samé.

Ve třetí řadě předseda Tribunálu zvážil rizika spojená s každým z možných řešení. Pokud jde v tomto ohledu o zájem žalobce vyhnout se okamžitému vymáhání dotčených částek, konstatoval, že za okolností projednávané věci by výkon napadeného rozhodnutí pravděpodobně vedl k tomu, že by žalobce nemohl uspokojit své nejzákladnější potřeby. Pokud jde o finanční zájmy Unie, konstatoval, že Komise v tomto ohledu neposkytla žádné vysvětlení a že se zřejmě sama domnívá, že by odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí byl v projednávaném případě žádoucí. Předseda Tribunálu dospěl k závěru, že rovnováha zájmů svědčí ve prospěch žalobce.

S ohledem na výše uvedené bylo návrhu na vydání předběžného opatření vyhověno.

---

625 Ve smyslu článku 299 SFEU.

626 Nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. 1995, L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340).

627 V dané věci článek 4 nařízení č. 2988/95.